

PHẦN I - BÁC HỒ VỚI THỦ ĐÔ HÀ NỘI

NHỮNG BÀI NÓI, BÀI VIẾT CỦA BÁC HỒ VỚI ĐẢNG BỘ VÀ NHÂN DÂN HÀ NỘI

TUYÊN NGÔN ĐỘC LẬP

Hỡi đồng bào cả nước,

"Tất cả mọi người sinh ra đều có quyền bình đẳng. Tạo hoá cho họ những quyền không ai có thể xâm phạm được; trong những quyền ấy, có quyền được sống, quyền tự do và quyền mưu cầu hạnh phúc".

Lời bất hủ ấy trong *Tuyên ngôn Độc lập* năm 1776 của nước Mỹ. Suy rộng ra, câu ấy có nghĩa là: Tất cả các dân tộc trên thế giới đều sinh ra bình đẳng, dân tộc nào cũng có quyền sống, quyền sung sướng và quyền tự do.

Bản *Tuyên ngôn Nhân quyền và Dân quyền* của Cách mạng Pháp năm 1791 cũng nói:

"Người ta sinh ra tự do và bình đẳng về quyền lợi, và phải luôn luôn được tự do và bình đẳng về quyền lợi".

Đó là những lẽ phải không ai chối cãi được.

Thế mà hơn 80 năm nay, bọn thực dân Pháp lợi dụng lá cờ tự do, bình đẳng, bác ái, đến cướp đất nước ta, áp bức đồng bào ta. Hành động của chúng trái hẳn với nhân đạo và chính nghĩa.

Về chính trị, chúng tuyệt đối không cho nhân dân ta một chút tự do dân chủ nào.

Chúng thi hành những luật pháp dã man. Chúng lập ba chế độ khác nhau ở Trung, Nam, Bắc để ngăn cản việc thông nhất nước nhà của ta, để ngăn cản dân tộc ta đoàn kết.

Chúng lập ra nhà tù nhiều hơn trường học. Chúng thẳng tay chém giết những người yêu nước thương nòi của chúng ta. Chúng tắm các cuộc khởi nghĩa của ta trong những bể máu.

Chúng ràng buộc dư luận, thi hành chính sách ngu dân.

Chúng dùng thuốc phiện, rượu cồn để làm cho nòi giống ta suy nhược.

Về kinh tế, chúng bóc lột dân ta đến xương tuỷ, khiến cho dân ta nghèo nàn, thiếu thốn, nước ta xơ xác, tiêu điều. Chúng cướp không ruộng đất, hầm mỏ, nguyên liệu.

Chúng giữ độc quyền in giấy bạc, xuất cảng và nhập cảng.

Chúng đặt ra hàng trăm thứ thuế vô lý, làm cho dân ta, nhất là dân cày và dân buôn, trở nên bần cùng.

Chúng không cho các nhà tư sản ta ngóc đầu lên. Chúng bóc lột công nhân ta một cách vô cùng tàn nhẫn.

Mùa thu năm 1940, phát xít Nhật đến xâm lăng Đông Dương để mở thêm căn cứ đánh Đồng minh, thì bọn thực dân Pháp quỳ gối đầu hàng, mở cửa nước ta rước Nhật. Từ đó dân ta chịu hai tầng xiềng xích: Pháp và Nhật. Từ đó dân ta càng cực khổ, nghèo nàn. Kết quả là cuối năm ngoái sang đầu năm nay, từ Quảng Trị đến Bắc Kỳ, hơn hai triệu đồng bào ta bị chết đói.

Ngày 9 tháng 3 năm nay, Nhật tước khí giới của quân đội Pháp. Bọn thực dân Pháp hoặc là bỏ chạy, hoặc là đầu hàng. Thế là chẳng những chúng không "bảo hộ" được ta, trái lại, trong 5 năm, chúng đã bán nước ta hai lần cho Nhật.

Trước ngày 9 tháng 3, biết bao lần Việt Minh đã kêu gọi người Pháp liên minh để chống Nhật. Bọn thực dân Pháp đã không đáp ứng, lại thẳng tay khủng bố Việt Minh hơn nữa. Thậm chí đến khi thua chạy, chúng còn nhẫn tâm giết nốt số đông tù chính trị ở Yên Bái và Cao Bằng.

Tuy vậy, đối với người Pháp, đồng bào ta vẫn giữ một thái độ khoan hồng và nhân đạo. Sau cuộc biến động ngày 9 tháng 3, Việt Minh đã giúp cho nhiều người Pháp chạy qua biên thùy, lại cứu cho nhiều người Pháp ra khỏi nhà giam Nhật và bảo vệ tính mạng, tài sản cho họ.

Sự thật là từ mùa thu năm 1940, nước ta đã thành thuộc địa của Nhật, chứ không phải thuộc địa của Pháp nữa. Nhật hàng Đồng minh thì nhân dân cả nước ta đã nổi dậy giành chính quyền, lập nên nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà.

Sự thật là nhân dân ta đã lấy lại nước Việt Nam từ tay Nhật, chứ không phải từ tay Pháp.

Pháp chạy, Nhật hàng, vua Bảo Đại thoái vị. Dân ta đã đánh đổ các xiềng xích thực dân gần 100 năm nay để gây dựng nên nước Việt Nam độc lập. Dân ta lại đánh đổ chế độ quân chủ mấy mươi thế kỷ mà lập nên chế độ Dân chủ Cộng hoà.

Bởi thế cho nên, chúng tôi, lâm thời Chính phủ của nước Việt Nam mới, đại biểu cho toàn dân Việt Nam, tuyên bố thoát ly hẳn quan hệ thực dân với Pháp, xoá bỏ hết những hiệp ước mà Pháp đã ký về nước Việt Nam, xoá bỏ tất cả mọi đặc quyền của Pháp trên đất nước Việt Nam.

Toàn dân Việt Nam, trên dưới một lòng kiên quyết chống lại âm mưu của bọn thực dân Pháp.

Chúng tôi tin rằng các nước Đồng minh đã công nhận những nguyên tắc dân tộc bình đẳng ở các Hội nghị Têhêran và Cựu Kim Sơn, quyết không thể không công nhận quyền độc lập của dân Việt Nam.

Một dân tộc đã gan góc chống ách nô lệ của Pháp hơn 80 năm nay, một dân tộc đã gan góc đứng về phe Đồng minh chống phát xít mấy năm nay, dân tộc đó phải được tự do! Dân tộc đó phải được độc lập!

Vì những lẽ trên, chúng tôi, Chính phủ lâm thời của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà, trình trọng tuyên bố với thế giới rằng:

Nước Việt Nam có quyền hưởng tự do và độc lập, và sự thật đã thành một nước tự do độc lập. Toàn thể dân tộc Việt Nam quyết đem tất cả tinh thần và lực lượng, tính mạng và của cải để giữ vững quyền tự do, độc lập ấy.

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, Tập 4, NXB Chính trị quốc gia, HN, 1995, tr.1-4

THƯ GỬI CÁC VỊ PHỤ LÃO

Thưa các cụ,

Đây tôi lấy danh nghĩa là một người già, mà nói chuyện với các cụ. Tục ngữ có câu: "Lão lai tài tận", thường các cụ phụ lão ta cũng tin như vậy. Gặp việc gì, các cụ đều nói: "Lão giả an chi" (Người già nên ở yên) mình tuổi hạc ngày cao, không bay nhảy gì nữa. Việc

đòi để cho con cháu bày trẻ làm. Chúng ta đã gần đất xa trời rồi, không cần hoạt động nữa.

Tôi không tán thành ý kiến đó. Xưa nay, những người yêu nước không vì tuổi già mà chịu ngồi không. Nước ta có những người như Lý Thường Kiệt, càng già càng quắc thước, càng già càng anh hùng.

Việt Nam mới giành quyền độc lập tự do, nhưng còn phải qua nhiều khó khăn, để củng cố quyền tự do độc lập đó. Vậy nên nhân dân ta, bất kỳ gia trẻ, đều phải ra sức gánh một vai.

Con cháu ta, thanh niên thì gánh việc nặng, chúng ta già cả không làm được việc nặng nề, thì khoa gậy đi trước, để khuyên khích bọn thanh niên và san sẻ những kinh nghiệm của chúng ta cho họ. Chúng ta là bậc phụ lão, cần phải tinh thành đoàn kết trước để làm gương cho con cháu ta theo. Vậy tôi mong các vị phụ lão ở Hà thành ra xung phong tổ chức hội "Phụ lão cứu quốc" để cho các phụ lão cả nước bắt chước và để hun sức giữ gìn nền độc lập của nước nhà.

Ngày 20 tháng 9 năm 1945

Hồ Chí Minh

Theo: - Báo Cứu quốc, số 48, ngày 21/9/1945

- Hồ Chí Minh, Toàn tập, T4, Sdd, tr.24

PHÁT BIỂU TẠI ĐẠI HỘI ĐẠI BIỂU THANH NIÊN HÀ NỘI

Các anh em nếu đến đây để được nghe một bài diễn văn bóng bẩy, hoa mỹ thì các anh em sẽ thất vọng. Những lời tôi nói với anh em sẽ chỉ rất giản dị, rất thiết thực. Tôi sẽ không khen ngợi anh em, mà chỉ chú ý vạch ra những khuyết điểm của anh em. Những khuyết điểm ấy, có mấy điều lớn nhất sau đây:

Một là, thanh niên, nhất là thanh niên Hà thành vốn giữ tính kiêu căng, biệt phái, bởi vậy những tổ chức đều chia rẽ, cô lập, chưa hợp thành được một mặt trận thống nhất.

Hai là, thanh niên tuy có hăng hái, sôi nổi nhưng kém sáng kiến; việc gì cũng đợi Tổng bộ hoặc Chính phủ ra cho mệnh lệnh, chỉ thị, giúp hộ ý kiến hoặc định hộ kế hoạch; lại không biết tự ý đề nghị với chính phủ những việc cần phải làm hay phải sửa chữa.

Ba là các đồng chí phụ trách thanh niên không chịu đào tạo, dìu dắt thêm các cán bộ mới, tuy những phần tử có thể trở nên cán bộ vẫn không thiếu trong đám thanh niên.

Bây giờ cần phải làm sao để cho mất những khuyết điểm ấy. Việc cần trước nhất là làm thống nhất các tổ chức thanh niên. Mỗi giới thanh niên có một nguyện vọng, quyền lợi, đường lối phát triển riêng. Bây giờ không phân biệt, giới nào cũng phải đứng chung trong một tổ chức duy nhất. Nhưng điều đó không phải sẽ cột chặt tất cả sự hoạt động riêng của mỗi giới, không cho tự phát triển, miễn là những hoạt động ấy không đi ngược lại với hướng hoạt động chung của toàn thể. Sau đó, việc nên chú ý đến là sự định rõ những công việc và nhiệm vụ của thanh niên như là: đi sâu vào quần chúng để san sẻ những thường thức về chính trị và quyền lợi công dân; ủng hộ Chính phủ không phải chỉ bằng những lời hoan hô suông thôi, mà cần phải một mặt giải thích cho dân chúng về những nỗ lực của Chính phủ, một mặt phê bình, giám sát, tham gia ý kiến vào công việc của Chính phủ; chiến đấu giữ lấy nền độc lập và tự luyện ngay từ bây giờ để sau này lên thay những thủ lĩnh mà gánh vác việc trọng đại của nước nhà. Nói tóm lại, phải làm sao cho tổ chức thanh niên Hà Nội trở thành một khối thanh niên khuôn mẫu cho thanh niên toàn xứ và toàn quốc.

Nói ngày 27/9/1945

Theo:

-Báo Cứu quốc, số 53, ngày 28/9/1945

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T4, Sđd, Tr.29-30

GỬI ĐỒNG BÀO NGOẠI THÀNH HÀ NỘI

Cùng toàn thể đồng bào, nam, phụ, lão, ấu khu vực ngoại thành Hà Nội,

Tôi rất cảm động thấy toàn thể đồng bào ngoại thành Hà Nội đã có lòng quá yêu tôi mà quyết nghị tôi không phải ứng cử trong kỳ Tổng tuyển cử sắp tới.

Nhưng tôi là một công dân nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà, nên tôi không thể vượt qua thể lệ Tổng tuyển cử đã định. Tôi đã ứng cử ở thành phố Hà Nội, nên không thể ra ứng cử ở nơi nào khác nữa.

Tôi xin chân thành cảm tạ toàn thể đồng bào, nam, phụ, lão, ấu khu vực ngoại thành Hà Nội.

Hồ Chí Minh

Theo:

-Báo Cứu quốc, số 118, ngày 15/12/1945

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T4, Sdd, tr.116

LỜI PHÁT BIỂU TRONG BUỔI LỄ RA MẮT ỨNG CỬ VIÊN TỔ CHỨC TẠI VIỆT NAM HỌC XÁ

Từ xưa đến nay, toàn quốc chưa bao giờ tuyển cử vì xưa dân chưa bao giờ làm chủ mình, xưa dân phải nghe lời vua quan, sau phải nghe thực dân Pháp, Nhật. Vừa rồi đây, ta vừa tranh được độc lập. Một số ít người, chỉ một số ít thôi, đã quên cái công khó nhọc của dân chúng. Ta đã phải hy sinh nhiều mới có cái quyền cầm lá phiếu ngày nay đó. Cụ Phan Đình Phùng, cụ Hoàng Hoa Thám đã khó nhọc về cái quyền dân chủ ấy lắm. Biết bao người đã bị bắn, bị chém, đã đeo cái tên chính trị phạm và bị nhốt đầy các nhà tù Sơn La, Côn Đảo, Ban Mê Thuột... mới đòi được cái quyền bầu cử ngày nay.

Làm việc nước bây giờ là hy sinh, là phấn đấu, quên lợi riêng mà nghĩ lợi chung. Những ai muốn làm quan cách mạng thì nhất định không nên bầu. Ngày mai, không ai ép, không ai mua, toàn dân sẽ thực hiện các quyền dân chủ ấy.

Nói ngày 5/1/1946

Theo:

-Báo Cứu quốc, số 135, ngày 7/1/1946

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T4, Sdd, tr.147

BÀI NÓI TẠI TRƯỜNG CÁN BỘ TỰ VỆ HỒ CHÍ MINH*

Lúc này, chúng ta không cần nói nhiều mà phải làm cho thật nhiều. Nếu không bị uy hiếp, chúng ta không cần có tự vệ. Tự vệ là vệ lấy mình, lấy gia đình mình, rồi đến thành phố mình, nước mình. Ta phải ngăn ngừa mọi sự uy hiếp. Về quân sự, Pháp có thể đánh vào thành phố ta. Về xã hội, có thể phát sinh ra trộm cướp, về chính trị, có thể có những bọn phản động phao đồn những tin nhằm để làm náo động lòng dân.

Các đồng chí đến đây theo lớp huấn luyện là học tập cách trị an về vật chất và tinh thần. Những kẻ mưu sự phá hoại đất nước chúng ta, có thể tuyên truyền, đồn phao để chia rẽ sự đoàn kết. Chúng hủ hoá chúng ta về vật chất, về sinh hoạt, văn hoá, chính trị. Bởi thế, các đồng chí phải học tập thành cán bộ để đi trước sự bảo vệ: Bảo vệ nền độc lập tự do của mình. Không những thế, các đồng chí phải chỉ huy những anh em đi sau. Tóm lại, không những phải học cho biết kỹ thuật, mà còn phải học lý luận, về đạo đức tinh thần nữa.

Đạo đức ngày trước thì chỉ trung với vua, hiếu với cha mẹ. Ngày nay, thời đại mới, đạo đức cũng phải mới. Phải trung với nước. Phải hiếu với toàn dân, với đồng bào.

Lãnh đạo về kỹ thuật chưa đủ. Còn phải lãnh đạo về tinh thần. Phải là người tuyên truyền. Phải là những người nói cho dân hiểu. Có phao đồn gì, phải giải thích cho dân. Có mệnh lệnh của Chính phủ phải giải thích cho dân biết rõ tại sao Chính phủ đã ban bố mệnh lệnh đó.

Nói miệng, ai cũng nói được. Ta cần phải thực hành. Kháng chiến, kiến quốc, ta phải cần kiệm. Nhưng tự mình phải cần và kiệm trước đã. Trước hết, mình phải làm gương, gắng làm gương trong anh em, và khi đi công tác, gắng làm gương cho dân. Làm gương về cả ba mặt: tinh thần, vật chất và văn hoá. Không có gì là khó. Khó như cách mạng mà ta đã làm được và đã thành công. Muốn làm được, ta phải: quyết tâm, tin tâm và đồng tâm. Ta nhớ ba chữ ấy, thực hành nêu gương ba chữ ấy lên, tất cả các đồng chí phải thành công.

Nói ngày 7/1/1946

Theo:

-Báo Cứu quốc, số 136, ngày 8/1/1946

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T4, sđd, tr 149-150

LỜI KHUYÊN ANH EM VIÊN CHỨC

Anh em viên chức hiện giờ đang gặp nhiều nỗi khó khăn vì giá sinh hoạt đắt đỏ. Nhưng ta chớ quên rằng nước nhà đang thời kỳ kháng chiến. Anh em viên chức, cũng như toàn thể quốc dân, muốn qua được bước khó khăn hiện tại, phải biết hy sinh một chút về tinh thần để tham dự vào công cuộc kiến quốc. Có chịu kham khổ bây giờ, mai sau mới được hưởng nhiều quyền lợi. Vậy để giúp công việc Chính phủ một cách đặc lực, để nâng cao tinh thần kháng chiến, anh em viên chức bây giờ phải có 4 đức tính là: cần, kiệm, liêm, chính. Cần, anh em viên chức phải tận tâm làm việc, một người làm bằng hai, ba người. Và phải tôn trọng kỷ luật. Anh em phải theo nguyên tắc là có việc mới cần đến người, chứ không phải là có sẵn người nên phải tìm việc cho làm. Kiệm, phải biết tiết kiệm đồng tiền kiếm được, cũng như các vật liệu và đồ dùng trong các sở. Rút bớt hết những sự gì không cần thiết, chớ phao phí giấy má và các thứ của công. Phao phí những thứ đó tức là phao phí mồ hôi nước mắt của dân nghèo. Chớ tưởng tiết kiệm những cái con con như mẩu giấy, ngòi bút là không có ảnh hưởng. Một người như thế, trăm người như thế, vạn người như thế, công quỹ đã bớt được một số tiền đáng kể, lấy ở mồ hôi nước mắt dân nghèo mà ra.

Có cần, có kiệm, không tiêu đến nhiều tiền, anh em viên chức mới có thể trở nên liêm, chính để cho người ngoài kính nể được.

Anh em viên chức phải gạt bỏ hẳn những ý nghĩ trái với 4 nguyên tắc trên do chính sách của bọn thực dân gây nên trong đám công chức thời Pháp và Nhật thuộc.

Nói ngày 17/1/1946

Theo:

-Báo Cứu quốc, số 146, ngày 19/1/1946

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T4, Sđd, tr.158-159

GUƠNG SÁNG SUỐT CỦA ĐỜI SỐNG MỚI

Xuân năm nay, các vị kỳ lão làng Đình Bảng và làng Xuân Tảo đã đem số tiền mừng thọ (các cụ Đình Bảng 2.400 đồng, các cụ Xuân Tảo 600 đồng) quyên vào quỹ Cứu quốc và ủng hộ chiến sĩ.

Các vị kỳ lão và nhân dân xã Đồng Hội, huyện Gia Khánh, tỉnh Ninh Bình, thì đem ba phần tư khoản tiền tế Thành hoàng 375 đồng và tư nhân thêm vào 116 đồng nữa để giúp các chiến sĩ ngoài mặt trận.

Họ Nguyễn Thượng ở làng Thượng Phúc, phủ Thanh Oai, tỉnh Hà Đông, cũng giảm sự ăn uống về việc cúng giỗ thường niên, để ra một nghìn đồng (1.000đ) quyên vào quỹ kháng chiến.

Ba việc đó, chẳng những đã tỏ lòng vàng ngọc của đồng bào các làng xã kể trên, đồng thời cũng là một tấm gương sáng suốt trong sự thực hành đời sống mới cho đồng bào cả nước noi theo.

Hồ Chí Minh

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T4, Sđd, tr.183

DIỄN VĂN KHAI MẠC KỶ HỌP THỨ NHẤT QUỐC HỘI KHOÁ I NƯỚC VIỆT NAM DÂN CHỦ CỘNG HOÀ

Thưa cụ Chủ tịch,

Thưa các vị lai tân,

Thưa các đại biểu,

Nhân danh Chủ tịch Chính phủ liên hiệp lâm thời của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà, tôi kính cẩn tuyên bố khai mạc buổi họp.

Cuộc Quốc dân đại biểu đại hội này là lần đầu tiên trong lịch sử của nước Việt Nam ta. Nó là một kết quả của cuộc Tổng tuyển cử ngày 6 tháng 1 năm 1946, mà cuộc Tổng tuyển cử lại là cái kết quả của sự hy sinh, đấu tranh của tổ tiên ta, nó là kết quả của sự đoàn kết anh dũng phấn đấu của toàn thể đồng bào Việt Nam ta, sự đoàn kết của toàn thể đồng bào không kể già trẻ, lớn bé, gồm tất cả các tôn giáo, tất cả các dân tộc trên bờ cõi Việt Nam đoàn kết chặt chẽ thành một khối, hy sinh không sợ nguy hiểm tranh lấy nền độc lập cho Tổ quốc.

Trong lúc toàn thể đồng bào đương tranh đấu thì những đồng chí cách mạng Việt Nam ở hải ngoại không có thì giờ tham gia vào cuộc Tổng tuyển cử của dân ta, vì thế muốn tỏ sự đoàn kết toàn dân, Chính phủ xin đề nghị với Đại hội mở rộng số đại biểu ra thêm 70 người nữa. 70 người ấy là mời các đồng chí ở hải ngoại về: Việt Nam Quốc dân đảng và Việt Nam Cách mệnh đồng minh hội, và như thế là Quốc hội của ta tỏ cho thế giới, cho toàn dân biết là chúng ta đoàn kết nhất trí, mà đoàn kết nhất trí thì việc gì cũng thành công.

Vậy nên, Chính phủ chắc rằng Quốc hội sẽ chuẩn y sự thỉnh cầu của Chính phủ, vì sự thỉnh cầu ấy rất hợp lý và tỏ ra là chúng ta trong ngoài nhất trí. Bây giờ tôi xin Quốc hội chuẩn y lời thỉnh cầu ấy.

Trước hết, tôi xin thay mặt Chính phủ lâm thời cảm ơn Quốc hội đã chuẩn y lời thỉnh cầu của Chính phủ. Hai là, tôi xin thay mặt Chính phủ hoan nghênh tất cả các đại biểu các nơi.

Trong cuộc Toàn quốc đại biểu đại hội này, các đảng phái đều có đại biểu, mà đại biểu không đảng phái cũng có nhiều, đồng thời phụ nữ và đồng bào dân tộc thiểu số cũng đều có đại biểu. Vì thế cho nên các đại biểu trong Quốc hội này không phải đại diện cho một đảng phái nào, mà là đại biểu cho toàn thể quốc dân Việt Nam. Đó là một sự đoàn kết tỏ ra rằng lực lượng của toàn dân Việt Nam đã kết lại thành một khối.

Bây giờ tôi xin nhân danh Chính phủ Liên hiệp lâm thời báo cáo công việc Chính phủ đã làm trong 6 tháng nay.

Việc của Chính phủ làm trong 6 tháng nay cộng lại thì chỉ có mấy điều:

Sự đoàn kết của toàn dân đã thực hiện, vua cũng thoái vị để làm người bình dân của nước tự do. Vua Bảo Đại đã trở nên ông Vĩnh Thụy, cố vấn cho Chính phủ Dân chủ cộng hoà Việt Nam. Đó là một cái gương hy sinh, một cái gương ấy để mà gánh vác việc nước, để mà giữ nền độc lập, để mà kháng chiến, để mà kiến quốc. Tôi chắc rằng toàn thể Quốc hội sẽ cho phép tôi thay mặt cho Quốc hội để chào ông cố vấn của chúng ta.

Nhờ sức đoàn kết mạnh mẽ của toàn dân, chúng ta đã giành được chính quyền. Nhưng mà vừa giành được chính quyền, vừa lập nên Chính phủ thì chúng ta gặp nhiều sự khó khăn, miền Nam bị nạn xâm lăng, miền Bắc bị nạn đói khó. Song nhờ sự ủng hộ nhiệt liệt của toàn thể đồng bào và lòng kiên quyết phấn đấu của Chính phủ, chúng ta đã làm được đôi việc:

-Việc thứ nhất là ra sức kháng chiến.

-Việc thứ hai là giảm bớt sự đói kém bằng cách thực hành tăng gia sản xuất.

-Việc thứ ba là Chính phủ đã tổ chức cuộc Tổng tuyển cử.

-Việc thứ tư là do kết quả cuộc Tổng tuyển cử ấy mà có Quốc hội hôm nay.

Đây là về phần tôi trình bày trước Quốc hội những việc mà Chính phủ đã làm.

Đồng thời Chính phủ cũng phải thừa nhận trước Quốc hội là còn nhiều việc lớn lao hơn nữa nên làm, nhưng vì hoàn cảnh khó khăn nên Chính phủ chưa làm hết. Gánh nặng do Chính phủ để lại cho Quốc hội, cho Chính phủ mới mà Quốc hội cử ra sau đây.

Dù sao mặc lòng, tôi xin thay mặt Chính phủ cũ mà trình với Quốc hội, với Chính phủ mới, với quốc dân là hết sức đem tài năng cống hiến cho Tổ quốc.

Việc hệ trọng nhất bây giờ là kháng chiến. Từ tháng 9 năm ngoái xảy nạn xâm lăng miền Nam. Một mặt, Chính phủ đã hô hào quốc dân sẵn sàng chuẩn bị cuộc trường kỳ kháng chiến, và một mặt đã điều động bộ đội để tiếp viện những nơi bị xâm lăng.

Từ giờ về sau, Quốc hội và Chính phủ còn có những gánh nặng nề, phải bước qua nhiều sự khó khăn, nhưng tôi chắc rằng quốc dân sẽ nhất trí, dựa vào sức đoàn kết mà làm việc, và như thế thì dù khó khăn đến đâu, kháng chiến sẽ thắng lợi và kiến quốc sẽ thành công. Bây giờ Chính phủ lâm thời giao lại quyền cho Quốc hội để tổ chức một Chính phủ mới: một Chính phủ kháng chiến và kiến quốc.

Lời báo cáo của tôi đến đây là hết.

Tôi xin thay mặt Chính phủ cũ và thay mặt cho toàn thể quốc dân hô khẩu hiệu:

-Toàn quốc đại biểu đại hội muôn năm!

-Việt Nam độc lập muôn năm!

-Việt Nam Dân chủ Cộng hòa muôn năm!

Sau hết tôi xin báo cáo với Quốc hội rằng cụ Nguyễn Hải Thần, Phó Chủ tịch, vì trong mình không khỏe cho nên không tới dự buổi đại hội hôm nay được.

Đọc ngày 2/3/1946

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T4, Sđd, tr.189-192.

NHIỆM VỤ HIỆN THỜI CỦA ĐOÀN THỂ TỰ VỆ

...

a) Làm cho tổ chức vững chãi và phát triển, lôi kéo các phần tử thanh niên hăng hái và yêu nước vào đoàn.

b) Cần phải cùng nhau nghiên cứu chính trị để nhận rõ đường lối. Hiểu rõ đường lối chính trị thì công tác đúng.

c) Cần phải quân sự hóa đoàn thể tự vệ, nghĩa là tập dượt cho đều và có một tinh thần kỷ luật, trong công việc hàng ngày cần phải theo một chương trình nhất định có quy củ.

Hiện thời, mình càng đi gần tới đích càng gặp nhiều nỗi khó khăn. Nhưng mặc dầu khó khăn, ta cũng phải cố gắng. Phải tin nhất định là thành công, phải thành công. Nhưng cần nhận rõ tình thế để rồi tùy cơ ứng biến mà tiến chứ không hàm hồ làm bừa một cách vô chính trị. Thái độ của ta cần giữ ôn hòa và lịch sự.

Theo:

-Báo Cứu quốc, số 211, ngày 10/4/1946

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T4, Sđd, tr.213

NÓI CHUYỆN CÙNG ĐỒNG BÀO TRƯỚC KHI SANG PHÁP

Cùng đồng bào yêu quý Trung, Nam, Bắc,

Theo mệnh lệnh của Chính phủ và ý chí của quốc dân, tôi cùng đoàn đại biểu sẽ đi Pháp để mở cuộc đàm phán chính thức. Trước khi ra đi, tôi xin có mấy lời tỏ cùng đồng bào:

Cả đời tôi chỉ có một mục đích, là phấn đấu cho quyền lợi Tổ quốc và hạnh phúc của quốc dân.

Những khi tôi phải ẩn nấp nơi núi non, hoặc ra vào chốn tù tội, xông pha sự hiểm nghèo là vì mục đích đó.

Đến lúc nhờ quốc dân đoàn kết, tranh được chính quyền, ủy thác cho tôi gánh vác việc Chính phủ, tôi lo lắng đêm ngày, nhẩn nhục cố gắng - cũng vì mục đích đó.

Ngày nay, vâng lệnh Chính phủ, theo ý quốc dân, tôi phải xa xôi ngàn dặm, tạm biệt đồng bào, cùng với đoàn đại biểu qua Pháp - cũng vì mục đích đó.

Bất kỳ bao giờ, bất kỳ ở đâu, tôi cũng chỉ theo đuổi một mục đích, làm cho ích quốc, lợi dân. Vậy nên lần này, tôi xin hứa với đồng bào rằng: tôi cùng anh em đại biểu sẽ gắng làm cho khỏi phụ lòng tin cậy của quốc dân.

Đồng thời, tôi xin nhắc lại rằng, việc nước là việc chung, mỗi một người con Rồng cháu Tiên, bất kỳ già, trẻ, gái, trai, giàu nghèo, quý tiện, đều phải gánh một phần, đều phải ra sức giúp cho cuộc ngoại giao thắng lợi.

Giúp cách thế nào?

1. Đoàn kết chặt chẽ, tránh mọi sự chia rẽ.

2. Ra sức cần kiệm cho khỏi nạn đói khó.

3. Ra sức giữ gìn trật tự, tuyệt đối tuân theo mệnh lệnh của Chính phủ.

4. Đối với các kiều dân hữu bang, phải tử tế, ôn hòa.

Làm đúng 4 điều đó tức là giúp ích cho ngoại giao.

Đồng bào thương tôi, chắc làm theo lời tôi nói.

Nhân dịp này, tôi cũng có vài lời tỏ cùng các bạn người Pháp, người Tàu và các bạn kiều dân khác.

Các bạn sống chung chạ với nhân dân Việt Nam, ra vào gặp nhau, no đói có nhau. Vậy nên nhân dân Việt Nam là bằng hữu của các bạn. Đất nước Việt Nam là Tổ quốc thứ hai của các bạn. Các bạn cùng nhân dân Việt Nam phải tương kính tương thân, thành thật hợp tác, êm thấm thuận hòa, thực hiện chữ "Tứ hải giai huynh đệ". Nước Việt Nam được thịnh vượng thì các bạn cũng được hạnh phúc.

Sau hai lần gặp nhau giữa Thượng sứ Đác-giăng-li-ơ với tôi, sau cuộc Hội nghị trù bị ở Đà Lạt, sau cuộc đón tiếp thân thiện của Chính phủ và nhân dân Pháp đối với đoàn đại biểu Quốc hội ta, tôi mong rằng cuộc đàm phán chính thức ở Ba-Lê sẽ có kết quả tốt đẹp. Hai dân tộc Việt, Pháp sẽ đi đến cuộc cộng tác thật thà.

Một lần nữa tôi và anh em đại biểu trân trọng hứa với đồng bào rằng: dù khó nhọc mấy, chúng tôi cũng cố gắng làm trọn nhiệm vụ mà Chính phủ và quốc dân giao phó cho chúng tôi.

Đồng bào chớ lo ngại.

(*) Nay là Trường Đại học Bách Khoa.

(*) Bài nói trong cuộc họp giám đốc và chủ tịch các ủy ban công sở ở Hà Nội, ngày 17/1/1946.

(*) Phát biểu tại cuộc tiếp đại biểu các khu trưởng tự vệ Thành Hoàng Diệu tại Bác Bộ Phủ ngày 9/4/1946.

Theo:

-Báo Cứu quốc, số 254, ngày 31/5/1946

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T4, Sđd, tr.240-241

NOI GƯƠNG ANH EM TỰ VỆ CHIẾN ĐẤU HOÀNG DIỆU

Anh em Tự vệ chiến đấu Hoàng Diệu thật đáng làm khuôn mẫu cho tất cả các anh em tự vệ các nơi về mọi phương diện.

Về mặt sinh hoạt hàng ngày, anh em bao giờ cũng giữ kỷ luật và trật tự rất nghiêm. Sáng dậy từ 5 giờ và chỉ trong 5 phút đã chần chiếu gọn gàng, áo quần tề chỉnh để ra tập thể thao. Tuy quần áo thiếu thốn, nhưng anh em cũng cố gắng ăn mặc sạch sẽ. Mỗi ngày anh em để riêng một giờ về việc chăm nom vệ sinh trong trại. Lúc nào, nơi ăn chốn ngủ cũng sạch sẽ. Người ta thường nói, muốn biết tinh thần của một bộ đội, chỉ cần xem cách xếp đặt và cách ăn ở của các đội viên là đủ rõ. Thì đây, anh em Tự vệ chiến đấu Hoàng Diệu đã tỏ cho mọi người biết là những phần tử đủ tinh thần chiến đấu với cách sinh hoạt thật giản đơn.

Chẳng những thế, nhất cử nhất động, anh em đều tỏ ra rất nhanh nhẹn. Bất luận lúc nào tập hợp, chỉ dứt tiếng còi, là đã thành hàng ngũ chỉnh tề rồi.

Ở trong trại, anh em coi nhau như anh em một nhà. Gặp chuyện gì xích mích, anh em cố nhẫn nhục đợi đến kỳ khai hội hàng tuần sẽ đem ra phân xử. Người có lỗi sẽ bị cảnh cáo, phê bình. Sự trừng phạt của anh em rất nghiêm. Trong khi tập tành mà phạm lỗi, bị phạt chạy chung quanh sân. Lỗi nặng vừa, phải lưu ở trong trại không được ra chơi ngoài vào ngày chủ nhật hay ngày lễ. Phạm tội nặng hơn bị ăn cơm muối hoặc bị khai trừ. Nhờ kỷ luật sắt đó, anh em luôn sửa chữa nét hư, tật xấu, cố gắng làm những đội viên gương mẫu.

Về mặt học tập, ngoài tập luyện quân sự và lên giảng đường, anh em tôi nào cũng hội họp để thảo luận thời cục hoặc nghiên cứu chính trị. Thừa thì giờ anh em vào thư viện xem sách, báo hay vào câu lạc bộ học hát, học đàn. Anh em rất thích học bắn, nên đối với súng, anh em giữ gìn và lau chùi cẩn thận lắm. Nói tóm lại anh em luôn luôn hoạt động, không một giờ, một phút nào nghĩ vợ, nghĩ vãn.

Về mặt công tác, anh em Tự vệ chiến đấu Hoàng Diệu thật tranh giải nhất. Trong khu anh em đóng, dân chúng có điều gì thắc mắc khó hiểu về thời cục, anh em đi từng nhà giải thích, kỳ cho dân chúng hiểu mới nghe. Tự vệ trong một ít phố đều do anh em huấn luyện về quân sự. Anh em rất sốt sắng với phong trào bình dân học vụ. Những người không biết chữ trong phố đều là những bạn thân của anh em. Nhất là đối với đời sống mới, anh em thực hành thật chu đáo. Muốn cổ động vệ sinh có hiệu quả, anh em tổ chức thành từng ban đi quét và khai cống nước bẩn ở trong các ngõ sâu, Tất cả các cuộc biểu tình khổng lồ rất nghiêm trang, rất có quy củ trên đường phố hoặc trước Nhà hát Lớn, trước Việt Nam học xá đều do anh em giữ trật tự và nhiều khi anh em hợp tác với ban tổ chức làm kỳ đài, chôn cột cờ, kẻ biểu ngữ, cổ động dân chúng. Anh em lại dự định đi các tỉnh để gây phong trào thể dục. Bất luận một việc xã hội nào do Chính phủ hay đoàn thể xướng ra đều được anh em xung phong.

Anh em Tự vệ chiến đấu thành Hoàng Diệu, thật đáng làm gương cho những tự vệ các địa phương mà cho cả các hạng thanh niên khác nữa.

Theo: - Báo Cứu quốc, số 266, ngày 14/6/1946
-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T4, Sđd, tr.254-255

LỜI KÊU GỌI TOÀN QUỐC KHÁNG CHIẾN

Hỡi đồng bào toàn quốc!

Chúng ta muốn hòa bình, chúng ta phải nhân nhượng. Nhưng chúng ta càng nhân nhượng, thực dân Pháp càng lấn tới, vì chúng quyết tâm cướp nước ta lần nữa!

Không! Chúng ta thà hy sinh tất cả, chứ nhất định không chịu mất nước, nhất định không chịu làm nô lệ.

Hỡi đồng bào!

Chúng ta phải đứng lên!

Bất kỳ đàn ông, đàn bà, bất kỳ người già, người trẻ, không chia tôn giáo, đảng phái, dân tộc. Hễ là người Việt Nam thì phải đứng lên đánh thực dân Pháp để cứu Tổ quốc. Ai có súng dùng súng, ai có gươm dùng gươm, không có gươm thì dùng cuốc, thuổng, gậy gộc. Ai cũng phải ra sức chống thực dân Pháp cứu nước.

Hỡi anh em binh sĩ, tự vệ, dân quân!

Giờ cứu nước đã đến. Ta phải hy sinh đến giọt máu cuối cùng để giữ gìn đất nước.

Dù phải gian lao kháng chiến, nhưng với một lòng kiên quyết hy sinh, thắng lợi nhất định về dân tộc ta.

Việt Nam độc lập và thống nhất muôn năm!

Kháng chiến thắng lợi muôn năm!

Hà Nội, ngày 19 tháng 12 năm 1946

Hồ Chí Minh

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T4, Sđd, tr.480-481

THƯ GỬI CÁC CHIẾN SĨ CẢM TỬ QUÂN THỦ ĐÔ

Cùng các chiến sĩ yêu quý Trung đoàn Thủ đô,

Các em ăn Tết thế nào? Vui vẻ lắm chứ? Tôi và nhân viên Chính phủ vì nhớ đến các em cho nên cũng không ai nỡ ăn Tết. Còn 90 phần trăm đồng bào ở hậu phương cũng giảm bớt 90 phần trăm

mâm cổ tiệc tùng, ai cũng tiết kiệm để dự bị công cuộc trường kỳ kháng chiến.

Các em là đội cảm tử. Các em cảm tử để cho Tổ quốc quyết sinh. Các em là đại biểu cái tinh thần tự tôn, tự lập của dân tộc ta mấy nghìn năm để lại, cái tinh thần quật cường đó đã kinh qua Hai Bà Trưng, Lý Thường Kiệt, Trần Hưng Đạo, Lê Lợi, Quang Trung, Phan Đình Phùng, Hoàng Hoa Thám, truyền lại cho các em. Nay các em gan góc tiếp tục cái tinh thần bất diệt đó, để truyền lại cho nòi giống Việt Nam muôn đời về sau.

Chí kiên quyết dũng cảm, các em đã sẵn có, đây tôi chỉ nhắc lại một vài điều mà các em phải nhớ luôn luôn:

-Phải hết sức khôn khéo, nhanh chóng, bí mật, phải biết cách "hóa chỉnh vi linh".

-Phải biết rút kinh nghiệm hằng ngày hằng giờ. Phải đề phòng Việt gian trinh thám.

-Phải hết sức cẩn thận. Phải luôn luôn có sáng kiến để tận dụng thời cơ.

-Tuyệt đối đoàn kết.

Các em hãy hái tiền lên, lòng Già Hồ, lòng Chính phủ và lòng toàn thể đồng bào luôn luôn ở bên cạnh các em.

Tôi thay mặt Chính phủ và đồng bào gửi cho các em lời chào thân ái và quyết thắng.

Ngày 27 tháng 1 năm 1947

Hồ Chí Minh

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T5, NXB Chính trị quốc gia, HN, 1995, tr.35-36

GỬI BÁC SĨ VŨ ĐÌNH TỤNG

Thưa Ngài,

Tôi được báo cáo rằng: con gái của Ngài đã oanh liệt hy sinh cho Tổ quốc.

Ngài biết rằng tôi không có gia đình, cũng không có con cái. Nước Việt Nam là đại gia đình của tôi. Tất cả thanh niên Việt Nam là

con cháu tôi. Mất một thanh niên, thì hình như tôi đứt một đoạn ruột.

Những cháu và anh em thanh niên khác dũng cảm hy sinh để giữ gìn đất nước. Thế là họ đã làm rạng rỡ dân tộc, vẻ vang giống nòi. Họ chết cho Tổ quốc sống mãi, tinh thần họ đã luôn luôn sống với non sông Việt Nam.

Họ là con thảo của đức Chúa, họ đã thực hiện khẩu hiệu: Thượng đế và Tổ quốc. Những thanh niên đó là anh hùng dân tộc. Đồng bào và Tổ quốc sẽ không bao giờ quên ơn họ.

Ngài đã đem món của quý nhất là con của mình, sẵn sàng hiến cho Tổ quốc. Từ đây chắc Ngài sẽ thêm sức giúp việc kháng chiến để bảo vệ nước nhà thì linh hồn cháu ở trên trời cũng bằng lòng và sung sướng.

Tôi thay mặt Chính phủ cảm ơn Ngài, và gửi Ngài lời chào thân ái và quyết thắng.

Tháng 1 năm 1947

Hồ Chí Minh

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T5, Sđd, tr.40

THƯ GỬI ĐỒNG BÀO, VỆ QUỐC QUÂN, DÂN QUÂN DU KÍCH, CÁN BỘ XUNG PHÒNG CẨM TỬ KHU XI

Cùng đồng bào và chiến sĩ yêu mến,

Một năm qua, đồng bào đã chịu biết bao cuộc khủng bố ác liệt, đốt nhà, cướp của, giết người, hiếp dâm của bọn thực dân Pháp cướp nước. Nhưng càng gian nan cực khổ, đồng bào khu XI càng căm thù và càng thắt chặt thêm hàng ngũ (phát triển Hội Liên Việt, tăng gia sản xuất, giúp đỡ bộ đội đánh giặc trừ gian, v.v.).

Anh em Vệ quốc quân và các cấp chiến sĩ đã chịu biết bao sự thiếu thốn cực khổ, nhưng trước cảnh tượng khôn cùng của đồng bào, trước nhiệm vụ bảo vệ non sông đất nước, anh em đã cùng ra lĩnh lấy nhiệm vụ vẻ vang là trừ diệt bọn thực dân và tay sai của chúng. Cuộc chiến đấu ở Thủ đô và ngoại thành đã chứng thực tinh thần ấy.

Như vậy, tôi có quyền tin rằng: bước qua năm kháng chiến mới, đồng bào và chiến sĩ khu XI sẽ đoàn kết hơn, hăng hái hơn, khu XI sẽ xứng đáng là khu trung ương kháng chiến, xứng đáng với Thủ đô.

Nhân dịp kỷ niệm đầy năm kháng chiến toàn quốc, tôi trân trọng khuyên đồng bào và các cấp tướng sĩ hãy kiểm điểm lại thời gian chiến đấu vừa qua, bài trừ khuyết điểm, phát triển ưu điểm để tiến đến những thành tích lừng lẫy hơn. Và muốn thế, phải đặc biệt chú ý tổ chức thật mạnh và nghiêm ngay trong vùng địch kiểm soát, vì tổ chức là lợi khí cốt yếu của chúng ta để đánh bại địch.

Tôi tin rằng đồng bào và tướng sĩ luôn luôn vượt mọi khó khăn, làm tròn nhiệm vụ.

Hồ Chí Minh

Viết khoảng ngày 19/12/1947

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T5, sđd, tr.324-325

THƯ GỬI ĐOÀN 29 (Trung đoàn Thủ đô)

Cùng đồng bào và tướng sĩ yêu mến,

Bác nhận được thư các chú báo cáo thắng trận ngày 8/1/1948 và các chiến lợi phẩm các chú biểu Bác. Cảm ơn.

Các chú cần phải nghiên cứu những ưu điểm và khuyết điểm trong trận đó và những trận bại hoặc trận thắng các nơi khác để rút kinh nghiệm, để học tập thêm.

Bất kỳ bao giờ, bất kỳ ở đâu, ta cần phải chuẩn bị sẵn sàng, đề phòng cẩn thận. Bất kỳ bao giờ, bất kỳ ở đâu, ta phải liên lạc mật thiết với dân, phải làm cho dân mến, dân tin.

Như thế nhất định thắng lợi.

Tôi mong toàn thể tướng sĩ Đoàn 29 cố gắng để giết giải thưởng đầu trong cuộc Luyện quân đội lập chiến công.

Các chú có dám hứa với Già Hồ như thế không? Già Hồ chờ báo cáo thắng trận của các chú, để khen ngợi thêm các chú.

Chào thân ái quyết thắng

Tháng 2 năm 1948

Hồ Chí Minh

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T5, Sđd, tr.391

THƯ GỬI DU KÍCH THỦ ĐÔ (Nhờ UBKCHC Hà Nội chuyển)

Tôi rất vui lòng được ủy ban kháng chiến hành chính Hà Nội báo cáo rằng: để thực hiện lời thách thi đua ái quốc với các đội du kích Sài Gòn - Chợ Lớn, Huế, Hải Phòng, v.v.. , đêm ngày 4 tháng 11 năm 1948, du kích Thủ đô đã hăng hái tấn công vào Hà Nội và đã lượm được thành tích khá.

Tôi thay mặt Chính phủ gửi lời khen ngợi đội du kích Thủ đô và những người đã trực tiếp hoặc gián tiếp giúp sức vào cuộc tấn công Hà Nội.

Hà Nội là quả tim quân sự, chính trị và kinh tế của địch, du kích và Vệ quốc quân cần phải thường khuấy rối quả tim của địch cho đến ngày ta tổng phản công.

Du kích Thủ đô đã oanh liệt lập công lần đầu, tôi chắc rằng từ đây du kích Thủ đô sẽ lập công nhiều hơn nữa, to hơn nữa.

Đồng thời du kích Sài Gòn - Chợ Lớn, Huế, Hải Phòng, v.v. chắc sẽ cố gắng thi đua, không chịu kém du kích Thủ đô. Vậy tôi khuyên các đội du kích đều ráng sức. Chính phủ đang chuẩn bị một giải thưởng đặc biệt cho đội du kích nào lập được chiến công to nhất.

Anh em hăng hái tiến lên!

Chào thân ái quyết thắng

Tháng 11 năm 1948

Hồ Chí Minh

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T5, Sđd, tr.527

GỬI ĐỒNG BÀO VÙNG HÀ NỘI (Nhờ UBKCHC Hà Nội chuyển)

Đồng bào trong và ngoài ô Hà Nội đương đầu với giặc Pháp trước hết, lâu hơn hết.

Vì vậy, mà hy sinh, đau đớn, cực khổ nhiều hơn hết. Mà cũng trung thành, gan góc, kiên quyết hơn hết.

Đồng bào vùng Hà Nội đang nêu gương dũng cảm cho toàn quốc. Ngày nay chịu đựng càng nhiều, mai sau kết quả càng to.

Tôi và Chính phủ cùng toàn thể bộ đội, toàn thể đồng bào luôn luôn nhớ đến anh em ruột thịt đang chiến đấu hết sức gay go ở vùng Hà Nội. Và dù gian nan khó nhọc đến mấy, cũng quyết đánh tan giặc Pháp để sớm giải phóng đồng bào ra khỏi xiềng xích tàn bạo của lũ thực dân và bù nhìn.

Hiện nay, toàn quốc ta đang thi đua đẩy mạnh cuộc cầm cự, chuẩn bị tổng phản công. Tôi khuyên đồng bào vùng Hà Nội trước đã cố gắng, nay cố gắng thêm; trước đã đoàn kết, nay đoàn kết hơn; tìm đủ mọi cách để phá hoại giặc, để giúp chiến sĩ ta.

Chúng ta chắc thắng, vì chúng ta quết thắng. Tôi viết thư này với tất cả tấm lòng thương xót, yêu mến và chắc chắn.

Đồng bào cố gắng tiến lên! Ngày vẻ vang sẽ không xa.

Chào thân ái và quyết thắng

Tháng 4 năm 1949

Hồ Chí Minh

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T5, Sđd, tr.589

"HÀ NỘI, MỘT THÀNH PHỐ BỊ BAO VÂY"

Dưới đầu đề ấy, tờ báo đại phản động của Pháp là PIGARO (16/5) đã đăng một bài về tình hình Hà Nội. Sau đây là mấy đoạn trích trong bài ấy:

Hiện nay, Hà Nội sống ngày nào hay ngày ấy, một đời sống đầy "ác mộng"... Tiếng máy bay của cầu "hàng không" là cho Hà Nội sống lại những ngày hoảng sợ như mấy năm 1946, 1950... Độ 3.000 kiều dân Pháp ở Hà Nội sống đầy lo ngại..."

"Ngoài những chuyến bay, thì Hà Nội đã cách tuyệt với thế giới bên ngoài".

"Ngày nào không xảy ra chuyện gì, thì đến trưa xe hơi đi xuống Hải Phòng... Nhưng ngày nào cũng có xe hơi và xe lửa bị mìn nổ tung..."

"Đêm nào cũng có tiếng súng to, cách Hà Nội độ mười cây số".
Ngoài kia là vùng V.M... Khắp nơi đều có V.M... Hà Nội cũng là vùng V.M... Đại đa số nhân dân Hà Nội cảm tình với V.M... Họ nói: Nếu có tuyển cử tự do, thì 95 phần 100 sẽ bỏ phiếu cho Hồ Chí Minh".

"Những người đẩy xe xích lô rất có thể là chiến sĩ bí mật của V.M...".

"Những gái nhảy đầm xinh đẹp rất có thể là người do thám của V.M... Vì chắc có người thân thích của họ - cha hay là chồng, anh em hay là người yêu - ở trong bộ đội V.M".

"Thanh niên học sinh không giấu giếm rằng họ cảm tình với V.M".

"Hôm 30/4 Hội đồng thành phố Hà Nội tổ chức một cuộc biểu tình "khổng lồ", có độ 5.000 người dự. Cuộc biểu tình đã kết thúc trong một bầu không khí nhạt nhẽo".

"Ở trại Cột cờ có độ 4.000 binh sĩ. Xung quanh đầy những hầm hố và dây thép gai. Các quan binh ở đó đang nhìn bản đồ đồng bằng Bắc bộ đầy những vết đỏ, tức là vùng V.M".

"Tiếc thay, một điều chắc chắn là, hiện nay V.M vẫn nắm quyền chủ động. Cho nên có thể nói rằng: Hà Nội, Hải Phòng và những đô thị khác đều là những thành phố bị bao vây - một cuộc bao vây gian hiểm và chậm rãi, dù không ác liệt như Điện Biên Phủ".

Bài báo ấy chứng tỏ tinh thần của địch hoang mang.

Nhưng chúng ta không vì thế mà chủ quan khinh địch. Trái lại, chúng ta càng phải tỉnh táo, càng phải đẩy mạnh công tác dân vận, nguy vận, địch vận để mở rộng thắng lợi của chiến dịch Đông xuân.

Ký tên: Đ.X.

Theo: - Báo Cứu quốc, ngày 9/6/1954

-Hồ Chí Minh: Thủ đô Hà Nội phải là thành phố gương mẫu, NXB Sự Thật, HN.1985, tr.37

BÀI NÓI CHUYỆN VỚI BỘ ĐỘI, CÔNG AN VÀ CÁN BỘ TRƯỚC KHI VÀO TIẾP QUẢN THỦ ĐÔ

Bác được biết các cô, các chú, như thanh niên xung phong, lái xe ô tô, bộ đội bảo vệ, cán bộ các ngành đều cố gắng công tác. Bác khen ngợi các cô, các chú:

Bây giờ các cô, các chú đang học 8 chính sách, 10 điều kỷ luật.

Các cô, các chú có mấy thắc mắc:

-Vào Hà Nội phải có quần áo đẹp. Như thế là không đúng. Người ta quý trọng người tốt, chứ không quý trọng vì có áo quần đẹp.

-Lương bổng như thế nào. Bác có thể trả lời ngay rằng Chính phủ sẽ đảm bảo cho các cô, các chú giữ đủ mức sống hiện nay. Tùy theo giá sinh hoạt cao hay thấp mà mức lương có thể tăng hoặc giảm, cốt giữ cho được mức sinh hoạt bình thường.

-Tương lai công tác của mình sau này sẽ thế nào. Về điểm này, Bác, Đảng và Chính phủ sẽ đảm bảo cho ai nấy đều có công việc theo năng lực của mình. Nếu làm được việc thì Đảng, Chính phủ luôn sẵn sàng đến, giao công tác cho. Ai mà tự kiêu, tự mãn thì sẽ thoái bộ; khi đó không trách được Đảng và Chính phủ.

Bác bổ sung một điều thắc mắc mà các cô, các chú không ai nêu ra. Đó là một khuyết điểm rất to của các cô, các chú. Điểm đó là: khi về xuôi thì đạo đức và nhân cách của mình phải thế nào?

Các cô, các chú là những người kháng chiến, đều đã được học tập và rèn luyện, được thực hiện tự phê bình và phê bình. So với người không tham gia kháng chiến, không được học tập, rèn luyện thì các cô, các chú đã tiến bộ hơn rất nhiều.

Tiến bộ ở những điểm nào?

-Tác phong chịu đựng gian khổ.

-Tinh thần luôn cố gắng làm tròn nhiệm vụ của Đảng và Chính phủ giao cho.

Đảng và Chính phủ đã đào tạo cho các cô, các chú thành những người tốt, mặc dù còn nhiều khuyết điểm phải sửa chữa.

Bây giờ về xuôi thì như thế nào?

Học cái tốt thì khó, vì như người ta leo núi, phải vất vả, khó nhọc mới lên đến đỉnh.

Học cái xấu thì dễ, như ở trên đỉnh núi trượt chân một cái là nhào xuống vực thẳm.

Mấy năm kháng chiến, các cô, các chú đã học được nhiều đức tính tốt. Về xuôi nhất là thành thị, sẽ có nhiều người phức tạp, nhiều thứ quyến rũ mình vào thói xấu.

Ta ở rừng núi, quen tiết kiệm của công, của riêng. Đó là điều tốt. Về xuôi, Bác chỉ nói vài cái nhỏ: phở ngon, rồi thì đồng hồ, bút máy, xe đạp, v.v. Nếu không giữ được thói quen tiết kiệm thì sẽ tham ăn ngon, tham mua các thứ xa hoa. Lương không đủ thì sẽ lấy ở đâu? Lúc ấy chỉ có hai cách: một là ăn cắp của Chính phủ, hai là bị tiền mua chuộc...

Một vài thí dụ: Nó đi buôn lậu, sợ anh bắt, nó cho anh cái đồng hồ, bút máy để đi thoát. Cán bộ đi mua bán, nó cho ăn một ít để mua dặt, bán rẻ cho nó. Đó là ăn hối lộ, mà ăn hối lộ là có tội, vì nó làm hại cho nhân dân, thiệt đến công quỹ của Chính phủ.

Có thể những người khi kháng chiến thì rất anh dũng, trước bom đạn không chịu khuất phục, nhưng đến khi về thành thị thì lại bị tiền bạc, gái đẹp quyến rũ, mất lập trường, sa vào tội lỗi.

Cho nên bom đạn của địch không nguy hiểm bằng "đạn bọc đường" vì nó làm hại mình mà mình không trông thấy.

Muốn giữ vững nhân cách, tránh khỏi hủ hoá, thì phải luôn thực hành 4 chữ Bác thường nói. Đó là: cần, kiệm, liêm, chính.

Cuối cùng Bác dặn các cô, các chú: về xuôi phải làm gương mẫu trong mọi việc, tùy hoàn cảnh của mình mà gần gũi, giúp đỡ nhân dân. Gương mẫu trong lời nói, việc làm, thái độ, sao cho người ta thấy rõ mình là con người của kháng chiến. Ngay đối với những người không kháng chiến, những người "dinh tằm" cũng không khinh rẻ họ, mà phải giúp đỡ cho họ tiến bộ, để họ cùng ta làm việc. Việc nước là việc chung, mà việc thì rất nhiều, chỉ Bác cháu ta không làm hết việc đâu. Chúng ta phải dùng năng lực của mọi người.

Bất kỳ trước đây họ là thế nào, nếu ngày nay họ thật thà tán thành hoà bình, thống nhất, độc lập, dân chủ, nếu họ muôn thật thà phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân, thì chúng ta cần cộng tác với họ.

Bác mong các cô, các chú nhớ kỹ và thực hành điều đó.

Nói tháng 9/1954

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T7, NXB Chính trị quốc gia, HN.1996, tr.345-347

LỜI CĂN DẶN CÁC ĐƠN VỊ BỘ ĐỘI, CÔNG AN TRƯỚC KHI VÀO THÀNH

Suốt tám năm kháng chiến, các chú đã làm kiêu mẫu anh dũng, do đó mà chúng ta đã thắng lợi. Nay chúng ta về thành thị, các chú cũng phải làm kiêu mẫu đúng đắn, để tranh lấy thắng lợi cho hoà bình.

Ở thành thị tình hình phức tạp, có nhiều sự quyến rũ làm cho con người dễ mê muội, hủ hoá, truy lạc. Để tránh những cạm bẫy nguy hiểm, để làm tròn nhiệm vụ cao quý của quân đội nhân dân, công an nhân dân, toàn thể cán bộ và chiến sĩ ta phải ghi nhớ và làm đúng những lời Bác dặn như sau:

- Chớ tự kiêu, tự mãn.
- Chớ rượu chè, cờ bạc, trai gái, hút thuốc phiện.
- Chớ để lộ bí mật.
- Chớ xa xỉ, tham ô, lãng phí.
- Phải kính trọng nhân dân, giúp đỡ nhân dân, đoàn kết với nhân dân.
- Phải khiêm tốn, nghiêm chỉnh.
- Phải giữ gìn tính chất trong sạch chất phác của người chiến sĩ cách mạng.
- Phải thực hiện cần, kiệm, liêm, chính.
- Phải làm cho đúng 10 điều kỷ luật.
- Phải luôn luôn cảnh giác, và thực hiện tự phê bình và phê bình để tiến bộ không ngừng.

Bác mong các chú tiến bộ và chúc các chú mạnh khoẻ.

Nói tháng 10/1954

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, 77, Sđd, tr.358-359

LỜI KÊU GỌI NHÂN NGÀY THỬ ĐÔ GIẢI PHÓNG

Cùng đồng bào Hà Nội thân mến,

Tám năm qua, Chính phủ phải xa rời Thủ đô để kháng chiến cứu nước. Tuy xa nhau, nhưng lòng Chính phủ luôn luôn gần cạnh đồng bào.

Ngày nay do nhân dân ta đoàn kết nhất trí, quân đội ta chiến đấu anh dũng, hoà bình đã thắng lợi, Chính phủ lại trở về Thủ đô với đồng bào. Muôn dặm một nhà, lòng vui mừng khôn xiết kè!

Tôi trân trọng thay mặt Chính phủ tỏ lời thân ái chào thăm đồng bào và bày tỏ với đồng bào mấy điều cần thiết:

-Nếu kể từ ngày thế giới chiến tranh lần thứ hai thì Thủ đô ta đã trải qua 15 năm binh lửa. Thời gian khá dài, tổn thương không ít! Sở dĩ Thủ đô giữ gìn được tình trạng như ngày nay là do đồng bào ta hăng hái phấn đấu.

Tuy vậy, từ nay Chính phủ và nhân dân ta phải cùng nhau cố gắng nhiều để khôi phục, củng cố và phát triển đời sống tinh thần và vật chất của Thủ đô ta.

Chính phủ và nhân dân phải cùng nhau ra sức giữ gìn trật tự, an ninh. Trật tự, an ninh tốt thì mọi người mới an cư, lạc nghiệp. Chúng ta phải cùng nhau gây nên một phong trào cần, kiệm, liêm, chính và mỹ tục, thuần phong.

-Chúng ta phải thực hiện chính sách công và tư đều được chiếu cố, chủ và thợ đều có lợi. Các bạn công nhân hăng hái sản xuất. Bà con công thương hăng hái kinh doanh. Chúng ta cần phải duy trì và khôi phục mọi hoạt động sản xuất, buôn bán, kinh tế và tài chính của Thủ đô ta.

-Chính phủ và các vị cha mẹ học trò phải cùng cố gắng để cho con cháu ta được tiếp tục học hành. Các nhà văn hoá, giáo dục phải hăng hái phục vụ nhân dân. Chúng ta phải duy trì và khôi phục mọi hoạt động văn hoá.

Về chính trị, chúng ta phải đoàn kết chặt chẽ, thực hiện tự do dân chủ. Mọi người đều đưa hết tài đức của mình để khôi phục Thủ đô và xây dựng một nước Việt Nam hoà bình, thống nhất, độc lập, dân chủ.

Nói tóm lại, nhân dân, bộ đội và cán bộ phải thi hành đúng chính sách và tuân theo kỷ luật mà Uỷ ban Quân chính đã ban bố.

Nhân dịp này tôi có vài lời ngỏ cùng các bạn ngoại kiều. Các bạn, người buôn bán, kinh doanh, tiểu thương, tiểu chủ, công nhân và trí thức, đã chung sống với nhân dân Việt Nam. Các bạn đã khai cơ lập nghiệp ở Việt Nam. Những hoạt động chính đáng về kinh tế và văn hoá của các bạn cũng có lợi cho Việt Nam. Vì vậy tôi khuyên các bạn: các bạn cứ yên lòng làm ăn như thường. Nhân dân và Chính phủ Việt Nam sẽ giúp đỡ và bảo hộ các bạn.

Sau cuộc biến đổi lớn, việc khôi phục lại đời sống bình thường sẽ phức tạp, khó khăn. Nhưng Chính phủ cố gắng, quyết tâm, toàn thể đồng bào Hà Nội đồng tâm nhất trí góp sức với Chính phủ, thì chúng ta nhất định vượt được mọi khó khăn và đạt được mục đích chung: làm cho Hà Nội thành một Thủ đô yên ổn, tươi vui và phồn thịnh.

Chính phủ ta là Chính phủ của nhân dân, chỉ có một mục đích là ra sức phụng sự lợi ích của nhân dân. Chính phủ rất mong đồng bào giúp đỡ, đôn đốc, kiểm soát và phê bình để làm tròn nhiệm vụ của mình là: người đầy tớ trung thành, tận tụy của nhân dân.

Tôi xin chúc toàn thể đồng bào Hà Nội đoàn kết, phấn đấu thắng lợi.

Tôi riêng chúc các cụ phụ lão sống lâu và mạnh khoẻ để đôn đốc con cháu tiến tới. Tôi thân ái khuyên các cháu thanh niên và nhi đồng chăm chỉ học tập, hăng hái tham gia công việc khôi phục và xây dựng Thủ đô yêu quý của chúng ta, mà mai sau các cháu sẽ là chủ nhân.

Hà Nội, Thủ đô của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà muôn năm!

Nước Việt Nam hoà bình, thống nhất, độc lập, dân chủ muôn năm!

Ngày 10 tháng 10 năm 1954

Hồ Chí Minh

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T7, Sđd, tr.360-362

GIỮ GÌN TRẬT TỰ, AN NINH

Quân đội Pháp đã rút khỏi Hà Nội, Chính phủ ta đã về Thủ đô.

Hiện nay, việc quan trọng nhất của Thủ đô là giữ vững trật tự, an ninh.

Có giữ vững trật tự, an ninh, thì nhân dân Thủ đô mới an cư, lạc nghiệp.

Giữ gìn trật tự an ninh trước hết là việc của công an, bộ đội, cảnh sát. Nhưng chính quyền ta là chính quyền dân chủ, bất kỳ việc to việc nhỏ đều phải dựa vào lực lượng của nhân dân để phụng sự lợi ích của nhân dân. Việc giữ gìn trật tự an ninh càng phải dựa vào sáng kiến và lực lượng của nhân dân.

Mọi người công dân, bất kỳ già trẻ gái trai, bất kỳ làm việc gì, đều có nhiệm vụ giúp chính quyền giữ gìn trật tự an ninh, vì trật tự an ninh trực tiếp quan hệ đến lợi ích bản thân của mọi người.

Mấy mươi vạn con mắt soi sáng, mấy mươi vạn lỗ tai nghe ngóng, thì bọn gian phi, côn đồ sẽ lòi mặt ra và sẽ phải cải tà quy chính dưới lực lượng to lớn của quần chúng.

Chính quyền và nhân dân chúng ta phải đồng tâm hiệp lực, giữ gìn trật tự an ninh, sao cho "dạ bất bế hộ, lộ bất thập duy", như lời thánh hiền đã dạy.

Cả nước nhìn về Thủ đô ta. Thế giới trông vào Thủ đô ta. Tất cả chúng ta phải ra sức giữ gìn trật tự an ninh, làm cho Thủ đô ta thành một Thủ đô bình yên, tươi đẹp, mạnh khoẻ cả về vật chất và tinh thần.

C.B

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, t.7, Sđd, tr.363-364

ỔN ĐỊNH SINH HOẠT

Nói chung, Hà Nội là Thủ đô của cả nước ta.

Nói riêng, Hà Nội là thành phố của tất cả những người dân Hà Nội. Dân Hà Nội ta vui mừng Hà Nội được giải phóng. Đồng thời nhân dân Hà Nội ta có nhiệm vụ làm cho sinh hoạt Hà Nội ổn định. Ví dụ:

-Anh em công nhân phải cố gắng làm cho nhà máy chạy đều, mức sản xuất giữ vững.

-Bà con tư sản và tiểu thương, tiểu chủ phải cố gắng duy trì và củng cố việc sản xuất và việc buôn bán, việc cung cấp đầy đủ cho nhân dân.

Nghĩa là: Ban đêm không cần đóng cửa, ngoài đường không ai nhặt của rơi.

-Các thầy giáo và học sinh phải cố gắng làm cho việc học hành được đều đặn, phát triển.

-Các gia đình và cả thành phố phải cố gắng làm cho công việc vệ sinh sạch sẽ, gọn gàng.

-Bộ đội, công an, tự vệ phải cố gắng giữ gìn trật tự, an ninh được vững chắc.

Nói tóm lại: mỗi một người dân Hà Nội, bất kỳ thuộc tầng lớp nào, bất kỳ làm công việc gì, đều cần phải cố gắng làm tròn nhiệm vụ của mình, đều cần phải góp phần vào công việc ổn định sinh hoạt của Thủ đô ta.

Nói "cần phải cố gắng", vì rằng sau 80 năm bị nô lệ, nay ta làm chủ nhân, mọi việc chắc sẽ gặp khó khăn hoặc nhiều, hoặc ít, chúng ta không nên chủ quan mà coi việc gì cũng dễ dàng, Nhưng chính quyền và nhân dân ta đoàn kết chặt chẽ, quívết tâm cố gắng thì chúng ta nhất định vượt được mọi khó khăn, nhất định ổn định được sinh hoạt của Thủ đô yêu quý của chúng ta.

Ký tên: C.B

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T7, Sđd, tr.365-366

LỜI PHÁT BIỂU TRONG BUỔI TIẾP ĐẠI BIỂU NHÂN DÂN THỦ ĐÔ HÀ NỘI

Thưa các cụ, các anh chị em và các cháu,

Sau 8 năm bận việc kháng chiến, hôm nay tôi rất vui mừng lại gặp bà con Thủ đô. Tuy số đồng bào có mặt ở đây không đông, nhưng đại biểu đủ các tầng lớp. Vậy tôi nhờ các vị chuyển lời tôi thân ái chào thăm tất cả các đồng bào Thủ đô.

Sau đây là vài điểm tôi muôn nói với đồng bào:

1. Việc tiếp quản Thủ đô đã thực hiện tương đối tốt đẹp. Đó là nhờ bộ đội và cán bộ ta hăng hái và giữ gìn kỷ luật, đó cũng là nhờ đồng bào đã cố gắng và đã hăng hái giúp đỡ bộ đội và cán bộ. Ví dụ:

-Anh chị em công nhân đã có công giữ gìn máy móc, ra sức làm cho nhà máy chạy đều, chống bọn phá hoại của chúng của nhân dân.

Một số đồng anh em công chức và cán bộ chuyên môn đã ra sức giữ gìn tài liệu và cơ quan.

Các thầy giáo và học sinh đã tự giải quyết khó khăn để tiếp tục học tập.

Bà con công thương đã tiếp tục kinh doanh, buôn bán ngay sau lúc Thủ đô giải phóng.

Đồng bào cả thành phố đã tự động giữ gìn trật tự, an ninh, chống bọn lưu manh quấy rối.

Anh em nông dân ngoại thành đã tiếp tế rau, quả đầy đủ cho nhân dân thành phố'.

Toàn thể đồng bào Thủ đô đoàn kết một lòng, nhiệt liệt hoan nghênh bộ đội và cán bộ vào tiếp quản Thủ đô.

Tôi xin thay mặt Chính phủ cảm ơn và khen ngợi đồng bào.

1.Kinh qua 80 năm đô hộ và 8 năm chiến tranh do nước ngoài gây ra, nay chúng ta khôi phục lại đời sống hoà bình, đó là một chuyển biến rất to lớn. Do đó, chúng ta sẽ gặp nhiều khó khăn. Nhưng đó là những khó khăn trong sự phát triển. Chúng ta chớ nên chủ quan. Chúng ta phải thấy rõ khó khăn để vượt qua khó khăn.

Khó khăn giải quyết dần dần, từng bước, có kế hoạch, có thứ tự. Nhân dân ta phải dùng sáng kiến và nghị lực của mình để tự giải quyết khó khăn của mình, không nên hoàn toàn ỷ lại vào Chính phủ. Đồng thời, ai có sáng kiến hay, có đề nghị thiết thực và hợp lý, Chính phủ sẽ rất hoan nghênh.

(Những đề nghị thiết thực hợp lý ấy, xin gửi cho Ủy ban Quân chính).

3.Chế độ ta là chế độ dân chủ. Nhân dân là chủ. Chính phủ là đầy tớ của nhân dân. Nhân dân có quyền đôn đốc và phê bình Chính phủ. Chính phủ thì việc to việc nhỏ đều nhằm mục đích phục vụ lợi ích của nhân dân. Vì vậy, nhân dân lại có nhiệm vụ giúp đỡ Chính phủ, theo đúng kỷ luật của Chính phủ và làm đúng chính sách của Chính phủ, để Chính phủ làm tròn phận sự mà nhân dân đã giao phó cho.

4. Đoàn kết là lực lượng mạnh nhất của chúng ta. Chúng ta phải đoàn kết rộng rãi và chặt chẽ. Đoàn kết giữa Chính phủ và nhân dân. Đoàn kết giữa các tầng lớp trong nhân dân với nhau. Đoàn kết giữa đồng bào toàn quốc, từ Bắc chí Nam. Nói rộng hơn nữa: đoàn kết giữa nhân dân ta và nhân dân các nước bạn, nhân dân châu Á, nhân dân nước Pháp và nhân dân yêu chuộng hoà bình thế giới.

Đoàn kết chặt chẽ lực lượng trong nước và ngoài nước, chúng ta nhất định khắc phục được mọi khó khăn một cách thắng lợi.

Nhân dân Thủ đô ta có truyền thống cách mạng vẻ vang và lòng nồng nàn yêu nước, tôi chắc rằng đồng bào Thủ đô sẽ hăng hái phân đấu làm cho mọi ngành hoạt động của Thủ đô ngày thêm phát triển, để làm gương mẫu, để dẫn đầu cho nhân dân cả nước ta trong công cuộc củng cố hoà bình, thực hiện thông nhất, hoàn thành độc lập và dân chủ trong khắp nước ta; để xây dựng một đời sống sung sướng, tươi đẹp, thái bình mãi mãi cho con cháu chúng ta.

Phát biểu ngày 16/10/1954

Theo: -Báo Nhân dân, ngày 17-18/10/1954

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T.7, Sđd, tr.367-369

THƯ KHEN CÁN BỘ VÀ CHIẾN SĨ CÁC ĐƠN VỊ TIẾP QUẢN THỦ ĐÔ

Thân gửi các chiến sĩ và cán bộ,

Trước ngày các chú vâng lệnh về Thủ đô, Bác, dặn dò các chú việc gì phải làm, điều gì nên tránh.

Khi vào tiếp quản Thủ đô, các chú đã cố gắng làm tròn nhiệm vụ như lời Bác dặn: cùng anh em công an và nhân dân giữ gìn trật tự, trị an. Giữ đúng kỷ luật, bảo vệ tính mạng, tài sản của đồng bào và ngoại kiều, v.v.

Vậy Bác vui lòng khen ngợi các chú, đồng thời Bác lại dặn các chú:

-Chớ vì có thành tích mà chủ quan.

-Phải luôn luôn cảnh giác và giữ gìn kỷ luật chặt chẽ.

-Phải luôn thi đua học tập và công tác, mở rộng tự phê bình và phê bình để tiến bộ mãi, để làm cho bộ đội ta càng thêm hùng mạnh, chính quyền ta càng thêm vững chắc.

Bác hôn các chú

Ngày 11 tháng 11 năm 1954

Hồ Chí Minh

Theo: -Báo Nhân dân, ngày 11/11/1954

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T7, Sđd, tr.381

NHÂN DÂN VỚI QUÂN ĐỘI

Quân đội ta là quân đội của nhân dân, cho nên nhân dân rất thương yêu quân đội. Mà thương yêu là phải, vì:

-Trong 8, 9 năm kháng chiến, quân đội ta ăn gió nằm sương, xông pha bom đạn, hy sinh xương máu vì nước, vì dân.

Hoà bình trở lại, quân đội ta giữ gìn trật tự, an ninh, bảo vệ tài sản công cộng và tính mệnh, tài sản của nhân dân, làm trụ cột giữ gìn hoà bình, bảo vệ Tổ quốc.

Bởi vì yêu thương quân đội, đồng bào không những ghi tạc những công trạng to lớn của quân đội, mà cũng chú ý đến việc nhỏ ngày thường của quân đội, thí dụ như ở thủ đô Hà Nội:

-Tiểu đội đồng chí Quế đã cảnh giác, bắt được tên ăn trộm xe đạp, lấy xe trả lại cho người mất cắp.

-Đồng chí Vinh và đồng chí Cẩm nhặt được nhẫn vàng và khuyên vàng, đã tìm hỏi để trả lại cho dân.

-Nhiều tiểu đội đã tổ chức giúp đồng bào làm vệ sinh, dạy hát cho các em nhi đồng và giúp các lớp bình dân học vụ, v.v.

Những việc đó đã làm cho đồng bào ta càng cảm động và càng kính phục quân đội.

Nhưng có một vài đồng chí chiến sĩ và cán bộ ra đường không được chỉnh tề, cũng làm cho đồng bào chú ý, như: đội mũ lệch, cúc áo không cài tử tế, cưỡi xe bình bịch lượn chơi, đánh "tú lơ khơ" ngoài đường (đồng bào nhầm tưởng là đánh bạc), v.v.

Đồng bào chú ý như thế cũng đúng, vì đồng bào muốn cho quân đội của mình gương mẫu về mọi mặt, không những chiến đấu dũng

cảm, mà lại có thái độ nghiêm trang. Và chẳng, ngày nay nhiều chiến sĩ quốc tế qua lại nước ta, điều mà họ để ý nhất và cho họ cái ấn tượng trước hết, là kỷ luật của quân đội ta. Vậy rất mong các đồng chí chiến sĩ và cán bộ ta hết sức cẩn thận trong mọi cử chỉ, để cho thế giới thấy rằng "Quân đội Cụ Hồ có khác!".

C.B

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T.7, Sđd, tr.383-384

BÀI NÓI CHUYỆN TRONG BUỔI GẶP GỠ CÁN BỘ VIÊN CHỨC THỦ ĐÔ

Xa cách tám năm vì kháng chiến, hôm nay lần đầu tiên gặp anh chị em, tôi rất vui lòng. Nhân dịp này, tôi muốn nói chuyện với anh chị em 3 điểm:

1. Đoàn kết.

Sau 15 năm chiến tranh, nước ta bị tàn phá, dân ta bị cực khổ. Nay hoà bình mới trở lại, chúng ta phải hàn gắn những vết thương do chiến tranh gây ra, và xây dựng lại đời sống bình thường của nhân dân. Công việc rất nhiều, rất phức tạp.

Trong công việc, chúng ta có rất nhiều thuận lợi, mà cũng có nhiều khó khăn.

Thuận lợi vì nhân dân ta rất tốt, Chính phủ ta kiên quyết, cán bộ ta cố gắng; và vì ta có các nước bạn và nhân dân thế giới nhiệt liệt ủng hộ.

Khó khăn vì hãy còn những tư tưởng cũ, quan điểm cũ, thói quen cũ, lề lối cũ. Và vì sức phản động trong nước và ngoài nước.

Để phát triển những thuận lợi và khắc phục những khó khăn, điều cần thiết nhất cho chúng ta là đoàn kết.

Ai cũng biết hiện nay chúng ta có hai lớp cán bộ, cán bộ kháng chiến và cán bộ khác. Nhưng chúng ta phải biết rằng nay hai lớp ấy đều là cán bộ của chính quyền nhân dân, tức là như anh em một nhà. Cho nên chúng ta cần phải xoá bỏ hết thành kiến, cần phải thật thà đoàn kết với nhau, giúp đỡ lẫn nhau để cùng tiến bộ, để cùng phục vụ nhân dân.

Đoàn kết là sức mạnh của chúng ta. Đoàn kết chặt chẽ thì chúng ta nhất định có thể khắc phục mọi khó khăn, phát triển mọi thuận lợi, mà làm tròn nhiệm vụ nhân dân giao phó cho chúng ta.

2. Tăng năng suất công tác.

Bất kỳ ở địa vị nào, làm công tác gì, chúng ta đều là đây tở của nhân dân. Cơm chúng ta ăn, áo chúng ta mặc, vật liệu chúng ta dùng, đều do mồ hôi nước mắt của nhân dân mà ra. Vì vậy, chúng ta phải đền bù xứng đáng cho nhân dân. Muốn làm như vậy, chúng ta phải cố gắng thực hiện cần, kiệm, liêm, chính.

Trước hết là cần, tức là tăng năng suất trong công tác, bất kỳ công tác gì.

Kiệm tức là không lãng phí thì giờ, của cải của mình và của nhân dân.

Liêm tức là không tham ô, và luôn luôn tôn trọng, giữ gìn của công và của nhân dân.

Chính tức là việc phải làm dù nhỏ cũng làm. Việc trái thì dù nhỏ cũng tránh.

Bốn điều đó đi liền với nhau.

Riêng về tăng mức công tác và tiết kiệm của công, chúng ta đều thấy anh em công nhân ở các nhà máy và các công trường đã xung phong thực hiện. Cán bộ ở các ngành, cơ quan nên cố gắng thi đua với anh em công nhân.

3. Học tập.

Tình hình thế giới và trong nước luôn luôn biến đổi, công việc của chúng ta nhiều và mới, kỹ thuật của thế giới ngày càng tiến bộ, nhưng sự hiểu biết của chúng ta có hạn. Muốn tiến bộ kịp sự biến đổi vô cùng tận, thì chúng ta phải nghiên cứu, học tập. Nghiên cứu, học tập lý luận và kỹ thuật.

Vì lẽ đó, hiện nay đang tổ chức những lớp nghiên cứu cho cán bộ.

Việc nghiên cứu, học tập ấy không phải là gò ép. Tùy ý mỗi người, không miễn cưỡng.

Tôi chắc rằng đại đa số anh chị em đều muốn tiến bộ, cho nên nhiều người sẽ muốn học.

Song anh chị em phụ trách hướng dẫn cần phải chú ý:

Làm thế nào để cho việc học tập thiết thực, vui vẻ, không nên câu nệ, hình thức, tuyệt đối tránh cách nhồi sọ. Lý luận và thực hành phải đi đôi với nhau.

Nếu anh chị em cán bộ cố gắng thực hiện ba điều nói trên thì chúng ta nhất định thắng lợi trong công cuộc củng cố hoà bình, thực hiện thống nhất, hoàn thành độc lập và dân chủ trong toàn Việt Nam yêu quý của chúng ta.

Nói ngày 30/11/1954

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T7, Sđd, tr.391-393

BÀI NÓI CHUYỆN VỚI GIÁO VIÊN VÀ HỌC SINH CÁC TRƯỜNG TRUNG HỌC NGUYỄN TRÃI, CHU VĂN AN VÀ TRUNG VƯƠNG

Thanh niên là một bộ phận quan trọng của dân tộc. Dân tộc bị nô lệ thì thanh niên cũng bị nô lệ. Dân tộc được giải phóng, thanh niên mới được tự do. Vì vậy, thanh niên phải hăng hái tham gia cuộc đấu tranh của dân tộc.

Nhiệm vụ chính của thanh niên học sinh là học. Dưới chế độ thực dân phong kiến, mục đích đi học là cốt được mảnh bằng để làm ông thông, ông phán, lĩnh lương nhiều, ăn ngon, mặc đẹp. Thế thôi. Số phận dân tộc thế nào, tình hình thế giới biến đổi thế nào, không hay, không biết gì hết.

Mục đích giáo dục nô lệ của thực dân phong kiến chỉ để tạo ra những trí thức nô lệ để hầu hạ chúng.

Ngày nay, ta được độc lập, tự do, thanh niên mới thật là người chủ tương lai của nước nhà. Muốn xứng đáng với vai trò người chủ, thì phải học tập.

Học bây giờ với học dưới chế độ thực dân phong kiến khác hẳn nhau. Bây giờ học để:

-Yêu Tổ quốc: cái gì trái với quyền lợi của Tô quốc, chúng ta kiên quyết chống lại.

-Yêu nhân dân: việc gì hay người nào phạm đến lợi ích chung của nhân dân, chúng ta kiên quyết chống lại.

-Yêu lao động: ai khinh rẻ lao động, chúng ta kiên quyết chống lại.

-Yêu khoa học: cái gì trái với khoa học, chúng ta kiên quyết chống lại.

-Yêu đạo đức: chúng ta phải thực hiện đức tính trong sạch, chất phác, hăng hái, cần kiệm; xoá bỏ hết những vết tích nô lệ trong tư tưởng và hành động.

Học để phụng sự ai?

Để phụng sự Tổ quốc, phụng sự nhân dân, làm cho dân giàu, nước mạnh, tức là để làm tròn nhiệm vụ người chủ của nước nhà.

Học phải đi đôi với hành. Khi ở nhà, phải thương yêu cha mẹ, giúp đỡ cha mẹ về công việc, giúp đỡ về tinh thần (học được điều gì về tình hình trong nước và thế giới thì nói lại cho cha mẹ nghe).

Ở trường thì phải đoàn kết, giúp đỡ anh chị em, thi đua học tập. Phải đoàn kết giữa thầy và trò làm cho trường mình luôn luôn tiến bộ.

Ở xã hội các cháu có thể giúp được nhiều việc có ích. Thí dụ: Tuyên truyền vệ sinh, giúp đỡ các em nhi đồng, xung phong dạy bình dân học vụ v.v.

Bác khuyên lớp này thi đua với lớp khác, trường này thi đua với trường khác, trong việc học và hành, làm cho nền giáo dục của ta phát triển và tốt đẹp.

Trong mấy năm kháng chiến, các anh hùng quân đội, các chiến sĩ kiêu dũng ở nhà máy, nông thôn, ở công trường (thanh niên xung phong) đại đa số là thanh niên. Bác mong rằng thanh niên học sinh noi gương anh dũng ấy mà làm đúng những lời Bác dặn.

Nói ngày 18/12/1954

Theo: -Báo Nhân dân, ngày 23/12/1954

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T7, sđd, tr.398-399

BÀI NÓI CHUYỆN VỚI CÁN BỘ, CÔNG NHÂN NHÀ MÁY ĐIỆN YÊN PHỤ VÀ NHÀ MÁY ĐÈN BỜ HỒ

Trong lúc quân Pháp sắp rút lui, các cô, các chú, từ cán bộ đến công nhân, đã ra sức đấu tranh giữ nhà máy tương đối được hoàn toàn. Đây là một điều rất tốt. Sau khi Chính phủ ta về tiếp quản Thủ đô, các cô, các chú đã cố gắng sản xuất điện đều, làm cho sinh

hoạt của đồng bào trong thành phố được tiếp tục như thường. Bác thay mặt Chính phủ ngợi khen và cảm ơn các cô các chú.

Trong nhà máy có lao động trí óc và lao động chân tay, cán bộ kỹ thuật và công nhân, nam có, nữ có. Tuy khác nhau nhưng cùng chung một mục đích. Ngày trước chúng ta là người nô lệ. Vì muốn thoát vòng nô lệ mà chúng ta kháng chiến. Trước chúng ta làm cho thực dân Pháp, nay chúng ta làm cho nhân dân. Nhà máy này bây giờ là của nhân dân, của Chính phủ, của các cô, các chú. Các cô, các chú là chủ thì phải gìn giữ nhà máy, làm cho nó phát triển hơn nữa.

-Muốn thế, trước hết phải đoàn kết một lòng. Trong thời kỳ thuộc Pháp, chúng chia nhân viên kỹ thuật ra một hạng, cai sếp một hạng, công nhân một hạng, chia để trị, làm cho ba hạng không đoàn kết và đều làm nô lệ. Bây giờ tất cả chúng ta phải đoàn kết chặt chẽ.

Mỗi người đều có sáng kiến hay, nhưng cũng đều có khuyết điểm. Sáng kiến là tinh thần của dân tộc ta, khuyết điểm là kết quả của chế độ cũ. Ai có cái hay thì truyền bá cho nhau học, thấy khuyết điểm thì lấy tinh thần đoàn kết, thương yêu nhau mà phê bình, giúp nhau sửa chữa. Phê bình không phải để mỉa mai, nói xấu. Phê bình là để giúp nhau tiến bộ. Học nhau điều hay, giúp nhau sửa chữa khuyết điểm, thế là đoàn kết thật sự.

Chúng ta đoàn kết để thi đua. Thi đua phải có tổ chức, kế hoạch. Thi đua không phải là ganh đua, giầu nghề. Thi đua có nghĩa là mọi người phát triển tài năng, sáng kiến của mình, học hỏi điều hay lẫn nhau, giúp nhau sửa chữa khuyết điểm để cùng nhau tiến bộ. Thi đua nhằm:

-Tăng năng suất.

-Tiết kiệm nguyên liệu, vật liệu. Đồng thời phải tuyên truyền cho nhân dân và các cơ quan ý thức tiết kiệm điện.

Người này thi đua với người khác, tổ này thi đua với tổ khác, nhà máy này thi đua với nhà máy khác.

Các cô, các chú giống như một bộ máy. Nếu như có một bộ phận, một người nào mắc khuyết điểm mà không sửa chữa thì ảnh hưởng

xấu đến cả guồng máy chung. Vì thế, các cô, các chú, lao động trí óc và lao động chân tay, phải đoàn kết chặt chẽ, thi đua làm cho nhà máy phát triển.

-Hiện nay nước ta còn nghèo, đời sống của anh chị em công nhân chưa được đầy đủ. Đảng, Chính phủ và Bác đều lo nghĩ đến điều đó.

Nay trong hoàn cảnh hoà bình, muốn cải thiện sinh hoạt thì giai cấp lao động ta phải tăng năng suất. Ở nhà máy, công nhân phải thi đua chế tạo. Ở nông thôn, nông dân phải thi đua sản xuất lúa gạo. Sản xuất tăng thì mức sống sẽ được nâng cao. Muốn ăn quả thì trước phải chịu khó trồng cây.

Hiện nay, miền Nam chưa được giải phóng, đế quốc Mỹ còn lăm le phá hoại hoà bình, chúng ta phải chống đế quốc Mỹ một cách thiết thực bằng thi đua tăng năng suất. Tiết kiệm được một cân than, tăng được một ki-lô-oát điện là góp thêm một phần lực lượng đánh vào đế quốc Mỹ.

Chúng ta có quyết tâm, chúng ta nhất định khôi phục được kinh tế, nâng cao được đời sống của toàn dân. Chúng ta tin chắc là chúng ta làm được vì dân ta tốt, công nhân ta oanh liệt, đường lối lãnh đạo của Đảng và Chính phủ ta đúng, lại có thêm sự giúp đỡ nhiệt tình, cao cả của nhân dân các nước bạn.

Chúc các cô, các chú mạnh khoẻ, vui vẻ, đoàn kết thi đua cho tốt.

Theo: -Báo Nhân dân, ngày 24/12/1954

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T.7, Sđd, tr.413-415

TÊN CÁC ĐƯỜNG PHỐ

Thủ đô ta có mấy con đường đang giữ những cái tên "chương tai gai mắt". Các báo đề nghị sửa đổi. Rất đúng. Song ngoài những tên đường, có mấy hiệu phố vẫn còn giữ cái tên cũng hơi "chương tai gai mắt". Thí dụ: Nhà in thì giữ tên "Imprimerie", thợ may "Tailor" hoặc là "Tailleur", tiệm tắm "Bain chaud", v.v.

Ngoài ra, có những phong bì và giấy viết thư cũng còn giữ vết tích "chương tai gai mắt" như vậy. Thiết tưởng bà con ta nên tự động xoá bỏ những vết tích ấy.

Tục ngữ ta có câu: "xem mặt đặt tên" và "danh chính, ngôn thuận", thật là đúng vậy thay!

Ký tên C.B

Theo: -Báo Nhân dân, ngày 30/12/1954

-Hồ Chí Minh: Thủ đô Hà Nội phải là thành phố gương mẫu, sđd, tr.62.

NÓI CHUYỆN VỚI CÁC ĐƠN VỊ THAM DỰ CUỘC DUYỆT BINH NGÀY 1 THÁNG 1 NĂM 1955 TẠI THỦ ĐÔ HÀ NỘI

Hôm nay, Bác đến thăm các cô, các chú, có nghĩa là đến thăm toàn quân. Vì ở đây có đủ đại biểu các đơn vị. Khi các cô các chú về đơn vị, Bác gửi lời hỏi thăm và khuyến khích tất cả anh em, chị em cố gắng học tập.

Các cô các chú học khá nhưng cần cố gắng hơn nữa. Bác dặn các cô các chú mấy điều:

Tình hình nước ta hiện nay từ chiến tranh đổi sang hoà bình, có thuận lợi nhưng cũng có khó khăn.

Về khó khăn, thì: Một nửa nước ta ở miền Nam đang còn quân Pháp đóng, chính quyền đang do bọn phản động nắm, miền Nam có nhiều khó khăn do đế quốc Mỹ gây ra. Những khó khăn đó là tạm thời, chúng ta nhất định khắc phục được.

Thuận lợi của ta là:

-Dân ta tốt,

-Đảng và Chính phủ lãnh đạo kiên quyết và đúng đắn,

-Cán bộ và bộ đội cố gắng, anh dũng,

-Ta có các nước bạn giúp ta như anh em,

-Trong bọn đế quốc lục đục, tranh quyền đoạt lợi lẫn nhau,

Thuận lợi đó là căn bản, lâu dài.

Nếu chúng ta cố gắng quyết tâm thì thuận lợi sẽ phát triển, khó khăn sẽ khắc phục được.

Nhiệm vụ của quân đội hiện nay là phải cố gắng tiến lên chính quy. Đây là nhiệm vụ mới. Không nên vì hoà bình mà xao lãng học tập. Các cô các chú cần học gì?

-Cần học chính trị để nắm vững chính sách của Đảng và Chính phủ, để đi đúng đường lối của nhân dân.

-Phải học tập kỹ thuật vì kỹ thuật ngày càng tiến bộ, mình cũng phải học để tiến bộ. Muốn cho bộ đội ta hùng mạnh và nhất định bộ đội ta phải hùng mạnh, chúng ta phải cố gắng học tập chính trị và kỹ thuật để tiến lên chính quy.

Từ trước tới nay bộ đội ta còn nhiều tác phong du kích. Bây giờ đổi sang chính quy có nhiều chỗ mới lạ và khó khăn phải thấy cái gì khó khăn để khắc phục, không sợ khó khăn. Đảng và Chính phủ kiên quyết lãnh đạo bộ đội tiến lên chính quy. Với cố gắng của Trung ương Đảng, Chính phủ, của Bộ Tổng tư lệnh và của các cô các chú, bộ đội ta nhất định đi tốt đến chính quy.

Ngoài ra từ chiến tranh chuyển sang hoà bình có nhiều tư tưởng không đúng, nảy nở ra. Phải ngăn ngừa những tư tưởng ấy.

1. Phải quý trọng của công: Tất cả cái ăn, cái mặc, cái dùng của các cô các chú là mồ hôi nước mắt của đồng bào. Phải tiết kiệm, giữ gìn, không được lãng phí.

2. Quân đội nhân dân chúng ta phải giữ kỷ luật cho nghiêm, đừng vì hoà bình mà coi nhẹ kỷ luật.

3. Phải đoàn kết. Trước ở Bắc bộ chỉ có bộ đội Bắc bộ, bây giờ ở Bắc bộ có bộ đội toàn quốc: Nam - Trung - Bắc đều có, lại có cả quân tình nguyện ở nước bạn về. Phải thật là đoàn kết, thương yêu nhau, giúp đỡ nhau tiến bộ.

4. Các cô các chú học có kết quả, nhưng phải cố gắng hơn nữa. Bác được báo cáo là các đơn vị đến sau học tập rất cố gắng. Thế là rất tốt. Các cô các chú phải tích cực thi đua học tập hơn nữa để giành giải thưởng của Bác. Với các chiến sĩ thi đua, đã thi đua rồi thì phải thi đua hơn nữa.

Muốn học được tốt thì sức khoẻ phải tốt. Anh nuôi phải yên tâm công tác, phát huy tinh thần phục vụ đơn vị, có sáng kiến thi đua làm cơm lành, canh ngọt. Quân y phải săn sóc chu đáo sức khoẻ cho anh em.

5. Cán bộ từ chỉ huy trở xuống phải cố gắng hơn nữa trong công tác, trong học tập, từ bước đi, từ cái chào phải chính quy hoá, cán

bộ phải tiến trước và làm gương mẫu cho các chiến sĩ. Ngoài ra phải hết sức chăm lo mọi mặt về đời sống cho chiến sĩ.

Cuối cùng Bác nhắc các cô các chú:

Hiện nay nhiệm vụ của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân là đấu tranh củng cố hoà bình, thực hiện thống nhất, hoàn thành độc lập, dân chủ trong cả nước. Trong nhiệm vụ đó, quân đội giữ một phần rất quan trọng. Muốn làm tròn nhiệm vụ đó, các cô các chú phải làm cho đúng, làm cho được lời Bác dặn.

Nói vào tháng 12/1954

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T7, Sđd, tr.424-426

DIỄN TỪ TẠI BUỔI LỄ ĐẶT VÒNG HOA Ở ĐÀI LIỆT SĨ HÀ NỘI

Hỡi các liệt sĩ,

Ngày mai là năm mới, là ngày đồng bào và bộ đội mừng Chính phủ về Thủ đô. Trong lúc cả nước vui mừng, thì mọi người đều thương tiếc các liệt sĩ đã hy sinh vì Tổ quốc, vì dân tộc.

Bác thay mặt nhân dân, Chính phủ và bộ đội, kính cẩn nghiêng mình trước linh hồn bất diệt của các liệt sĩ.

Các liệt sĩ đã hy sinh, nhưng công trạng to lớn của các liệt sĩ đã ghi sâu vào lòng dạ của toàn dân và non sông đất nước.

Các liệt sĩ đã hy sinh, nhưng chí khí dũng cảm của các liệt sĩ đã thấm nhuần vào tâm hồn của toàn quân và dân ta trong cuộc kiên quyết đấu tranh đặng giành hoà bình, thống nhất, độc lập và dân chủ trong cả nước.

Máu nóng của các liệt sĩ đã nhuộm lá Quốc kỳ vẻ vang càng thêm thắm đỏ. Tiếng thom của các liệt sĩ sẽ muôn đời lưu truyền với sử xanh.

Một nét hương thanh,

Vài lời an ủi.

Anh linh của các liệt sĩ bất diệt!

Tổ quốc Việt Nam vĩ đại muôn năm!

Hồ Chí Minh

Theo: -Báo Nhân dân, số 306 ngày 1/1/1955

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T7, Sdd, tr.427

{*} Tại lễ viếng, đồng chí Phạm Văn Đồng đã thay mặt Chủ tịch Hồ Chí Minh đọc bài diễn từ này ngày 31/12/1954.

DIỄN VĂN CHÚC MỪNG NĂM MỚI TRONG DỊP LỄ MỪNG TRUNG ƯƠNG ĐẢNG VÀ CHÍNH PHỦ VỀ THỦ ĐÔ

Cùng toàn thể đồng bào trong nước và ngoài nước,

Cùng toàn thể bộ đội, cán bộ và nhân viên,

Sau 8, 9 năm toàn quân và toàn dân ta kháng chiến gian khổ anh dũng, chính nghĩa đã thắng lợi, chiến tranh đã chấm dứt, hoà bình lập lại, Chính phủ lại về Thủ đô. Những việc đó bao hàm một ý nghĩa chính trị cực kỳ to lớn. Tôi thay mặt Chính phủ cảm ơn đồng bào Thủ đô và bộ đội hôm nay long trọng và thân mật chào mừng Chính phủ.

Nhân dịp năm mới, tôi thay mặt Đảng và Chính phủ thân ái hỏi thăm anh em thương binh, bệnh binh và gia đình các liệt sĩ.

Chúc toàn thể đồng bào và kiều bào,

Chúc toàn thể bộ đội, cán bộ và nhân viên,

Chúc các chiến sĩ thi đua,

Chúc các cụ phụ lão,

Các cháu thanh niên và nhi đồng,

Năm mới mạnh khoẻ, vui vẻ, cố gắng và tiến bộ! Tôi thay mặt nhân dân và Chính phủ ta chúc các vị lãnh tụ và nhân dân các nước bạn năm mới thắng lợi mới!

Nhân dịp này, tôi xin báo cáo với đồng bào và bộ đội những công việc chúng ta làm từ nay, nhằm mục đích củng cố hoà bình, thực hiện thống nhất, hoàn thành độc lập và dân chủ trong cả nước.

-Chúng ta kiên quyết thi hành đúng đắn Hiệp định đình chiến. Đồng thời chúng ta đòi hỏi đối phương cũng phải thi hành đầy đủ Hiệp định đình chiến, phải bảo vệ quyền tự do dân chủ và phải chấm dứt những cuộc khủng bố nhân dân ở miền Nam, phải đình chỉ lừa bịp, ép buộc một số đồng bào miền Bắc di cư vào Nam.

Nhân đây, chúng ta tỏ lời cảm ơn Ủy ban Quốc tế đã giúp sức vào công việc thi hành Hiệp định đình chiến.

-Chúng ta phải ra sức bảo vệ Tổ quốc, bảo vệ hoà bình, cho nên chúng ta phải củng cố quốc phòng, bộ đội ta phải thi đua học tập chính trị và kỹ thuật, giữ vững kỷ luật và tác phong khắc khổ.

-Chúng ta phải tiếp tục vận động quần chúng giảm tô và cải cách ruộng đất, để thực hiện người cày có ruộng.

Để làm những công việc trên đây, chúng ta phải đoàn kết chặt chẽ, rộng rãi, chúng ta phải chống hủ hoá, tham ô, lãng phí. Chúng ta phải bồi dưỡng đạo đức cần, kiệm, liêm, chính.

Nam Bắc là một nhà, là anh em ruột thịt, quyết không thể chia cắt được. Chúng ta phải thắt chặt mối quan hệ mật thiết giữa miền Nam và miền Bắc.

Chúng ta phải đoàn kết rộng rãi và chặt chẽ từ Bắc đến Nam; phải ủng hộ đồng bào miền Nam đấu tranh giành tự do dân chủ, theo đúng Hiệp định Giơ-ne-vơ.

Chúng ta phải làm cho kinh tế, văn hoá và sự đi lại được lưu thông và thuận lợi giữa đồng bào miền Bắc và đồng bào miền Nam.

Chúng ta phải làm những việc đó để tiến tới thực hiện tổng tuyển cử tự do và thông nhất toàn quốc.

Bất kỳ người nào, bất kỳ nhóm nào, nếu họ tán thành hoà bình, thống nhất, độc lập, dân chủ, thì chúng ta cũng sẵn sàng thật thà đoàn kết với họ.

Chúng ta đoàn kết chặt chẽ với nhân dân các nước bạn.

Chúng ta sẽ dựa theo 5 nguyên tắc lớn của bản tuyên bố Trung - Ấn và Trung - Diến để gây quan hệ hữu hảo với hai Chính phủ nhà vua Miên và Lào.

Chúng ta phát triển quan hệ hữu hảo với các nước Đông Nam Á.

Đối với nước Pháp, chúng ta sẽ cố gắng lập lại mối quan hệ kinh tế và văn hoá trên nguyên tắc bình đẳng và hai bên đều có lợi. Chúng ta đoàn kết với nhân dân Pháp và nhân dân yêu chuộng hoà bình thế giới.

Chúng ta phải tỉnh táo đề phòng, phải kiên quyết chống âm mưu đế quốc Mỹ tăng cường can thiệp vào Đông Dương, xúi giục bọn tay sai của chúng phá hoại Hiệp định đình chiến, phá hoại hoà bình và

chúng ta cố gắng góp phần vào sự nghiệp bảo vệ hoà bình châu Á và thế giới.

Trong mấy năm kháng chiến, quân và dân ta đã cố gắng và đã giành được thắng lợi. Đấu tranh trong hoàn cảnh hoà bình, quân và dân ta cũng phải cố gắng để vượt mọi khó khăn, giành lấy thắng lợi.

Việt Nam hoà bình, thống nhất, độc lập, dân chủ muôn năm!

Hoà bình thế giới muôn năm!

Hồ Chí Minh

Đọc ngày 1/1/1955

Theo: -Báo Nhân dân, số 306, ngày 1/1/1955

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T.7, Sđd, tr.428-430

BÀI NÓI CHUYỆN TẠI BUỔI LỄ KHAI MẠC TRƯỜNG ĐẠI HỌC NHÂN DÂN VIỆT NAM

Hôm nay Bác thay mặt Chính phủ đến hỏi thăm các cháu và chúc các cháu vui vẻ, mạnh khoẻ, thi đua học tập, cố gắng tiến bộ.

Sau đây, Bác nêu vài ý kiến về việc giáo dục thanh niên để giúp các thầy giáo và các cháu nghiên cứu.

Trước hết chúng ta phải hiểu rõ học như thế nào? Học là gì? Học để làm gì?

Trong mấy mươi năm nô lệ, đế quốc và phong kiến đã dùng giáo dục nô lệ để nhồi sọ thanh niên ta, làm cho thanh niên ta hư hỏng.

Ngày nay dân tộc ta đã được giải phóng, thì thanh niên ta cũng cần phải mạnh dạn chuyển hướng trong việc học tập. Nay Bác chỉ tóm tắt nêu mấy điểm:

Những điều nên làm, phải vạch rõ ranh giới, chia rõ phải trái.

Vạch rõ ranh giới là phải nhận rõ ai là bạn, ai là thù? Đối với người, ai làm gì lợi ích cho nhân dân, cho Tổ quốc ta tức là bạn.

Bất kỳ ai làm gì có hại cho nhân dân và Tổ quốc ta tức là kẻ thù. Đối với mình, những tư tưởng và hành động có lợi ích cho Tổ quốc, cho đồng bào là bạn.

Những tư tưởng và hành động có hại cho Tổ quốc và đồng bào là kẻ thù. Thế là chẳng những ở ngoài, mà chính ở trong mình ta cũng có bạn và thù. Vì vậy chúng ta cần

phải ra sức tăng cường bạn ở trong và ở ngoài, kiên quyết chống lại kẻ thù ở ngoài và ở trong mình ta.

Điều gì phải, thì cố làm cho kỳ được, dù là việc nhỏ. Điều gì trái, thì hết sức tránh, dù là một điều trái nhỏ.

Trước hết phải yêu Tổ quốc, yêu nhân dân. Phải có tinh thần dân tộc vững chắc và tinh thần quốc tế đúng đắn. Phải yêu và trọng lao động. Phải giữ gìn kỷ luật. Phải bảo vệ của công. Phải quan tâm đến đời sống của nhân dân. Phải chú ý đến tình hình thế giới, vì nước ta là một bộ phận của thế giới, mọi việc trong thế giới đều có quan hệ với nước ta, việc gì trong nước ta cũng quan hệ đến thế giới. Thí dụ: Đế quốc Mỹ ép quốc hội Pháp thông qua hiệp định để Tây Đức vũ trang lại, tức là để gây chiến tranh, nếu có chiến tranh thì sẽ ảnh hưởng không ít đến nước ta. Nhân dân ta ra sức giữ gìn hoà bình, khôi phục lại kinh tế chống đế quốc Mỹ, như thế là góp phần thiết thực vào việc bảo vệ hoà bình thế giới.

Phải quan tâm đến việc khôi phục và xây dựng lại nước nhà. Nhiệm vụ của thanh niên không phải là hỏi nước nhà đã cho mình những gì? Mà phải tự hỏi mình đã làm gì cho nước nhà. Mình phải làm thế nào cho ích lợi nước nhà nhiều hơn? Mình đã vì lợi ích nước nhà mà hy sinh phần đấu chùng nào?

Thanh niên cần phải có tinh thần và gan dạ sáng tạo, cần phải có chí khí hăng hái và tinh thần tiến lên, vượt mọi khó khăn, gian khổ để tiến mãi không ngừng.

Cần phải trung thành, thật thà chính trực.

Những điều nên chống: Thanh niên cần phải chống tâm lý tự tư tự lợi, chỉ lo lợi ích riêng, và sinh hoạt riêng của mình. Chống tâm lý ham sung sướng và tránh khó nhọc. Chống thói xem khinh lao động, nhất là lao động chân tay. Chống lười biếng, xa xỉ. Chống cách sinh hoạt ủy mị. Chống kiêu ngạo, giả dối, khoe khoang.

Thanh niên và xã hội:

Giáo dục thanh niên không thể tách rời mà phải liên hệ chặt chẽ với những cuộc đấu tranh của xã hội. Trong xã hội cũ có nhiều nọc độc nó làm hại thanh niên. Nhất là văn hoá độc hại của Mỹ, họ dùng mọi cách như sách báo, phim ảnh... để làm cho thanh niên hư hỏng, truy lạc, thậm chí một số thanh niên hoá ra lưu manh, trộm

cấp, cờ bạc, v.v.. Vì vậy, sự giáo dục thanh niên phải liên hệ vào dư luận của xã hội, lực lượng của Chính phủ để ngăn ngừa những cái gì có thể ảnh hưởng xấu đến thanh niên, để nâng cao tinh thần cảnh giác của thanh niên.

Trong trường cần có dân chủ. Đối với mọi vấn đề thầy và trò cùng nhau thảo luận, ai có ý kiến gì đều thật thà phát biểu. Điều gì chưa thông suốt, thì hỏi, bàn cho thông suốt. Dân chủ nhưng trò phải kính thầy, thầy phải quý trò, chứ không phải là "cá đối bằng đầu". Đồng thời thầy và trò cần giúp đỡ những anh chị em phục vụ cho nhà trường. Các anh chị em nhân viên thì nên thi đua sao cho cơm lành canh ngọt để cho học sinh ăn no, học tốt.

Trường đại học, gia đình và đoàn thể thanh niên phải liên hệ chặt chẽ trong việc giáo dục thanh niên.

Thanh niên phải chuyên tâm đi học và công tác, nhưng cũng cần có vui chơi. Vui chơi lành mạnh là một bộ phận trong sự sinh hoạt của thanh niên, ở trường này, các cháu học tập, ăn ở tập thể đông đảo, trai có, gái có. Các cháu phải thương yêu giúp đỡ lẫn nhau như anh em, chị em; đồng thời phải kính trọng nhau như đồng học, đồng chí. Quyết chí phóng túng, lôi thôi. Phải làm cho cha mẹ các nữ học sinh yên tâm và tin cậy, phải giữ vững danh dự của trường và danh dự của tất cả học sinh. Trong vui chơi cũng có giáo dục. cần có những thứ vui chơi văn hoá, thể dục có tính chất tập thể và quần chúng.

Trường học, gia đình và đoàn thể thanh niên cần phải chú ý đến giáo dục tư tưởng, thái độ, hoạt động và sinh hoạt hằng ngày của thanh niên để kịp thời khuyến khích, uốn nắn, sửa chữa.

Trường này là Trường Đại học nhân dân, các cháu học với các thầy giáo, đồng thời phải học nhân dân. Trong bộ đội ta, trong dân công và những ngành hoạt động khác, có nhiều thanh niên gương mẫu.

Điều đó chứng tỏ rằng thanh niên ta nói chung rất hăng hái, rất tốt. Vài thí dụ: Trong bộ đội có những thanh niên anh hùng như La Văn Cầu, Giáp Văn Khương, Nguyễn Thị Chiên... Ở công trường đường xe lửa có những chiến sĩ gương mẫu Lê Văn Quy, Nguyễn Thị Mùi, Nguyễn Trọng Tuy, Lê Văn Phát và nhiều thanh niên khác. Trong thời kỳ kháng chiến, họ là những chiến sĩ du kích anh

dũng. Ngày nay trong công cuộc khôi phục kinh tế nước nhà, họ là những chiến sĩ lao động anh dũng. Thanh niên ở các công trường, các nhà máy khác cũng vậy. Như đoàn thanh niên xung phong, gặp việc gì khó, việc gì cần, họ cũng đều xung phong. Mong các cháu noi theo những gương thanh niên kiểu mẫu ấy, các cháu cũng thi đua học tập, thi đua tiến bộ, xung phong công tác xã hội, để góp phần vào cuộc đấu tranh chung của nhân dân cho hoà bình, thống nhất, độc lập, dân chủ trong cả nước để xứng đáng là lớp đầu tàu của Trường Đại học nhân dân, để rèn luyện thành chủ nhân xứng đáng tương lai của nước nhà.

Nói ngày 19/1/1955

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T7, Sđd, tr.454-457

BÌNH DÂN HỌC VỤ

Trong những năm kháng chiến, mặc dầu khó khăn gian khổ, phong trào bình dân học vụ vẫn tiến đều trong vùng tự do.

Nay hoà bình trở lại, đồng bào các nơi đều tự động thi đua học chữ. Trong 6 tháng cuối năm 1954, vùng tự do cũ và các công trường đã có hơn 799.000 người học. Từ ngày giải phóng đồng bào ngoại thành Hà Nội đã mở 390 lớp với độ 9.000 người học; ở Thủ đô đã mở 35 lớp với 1.000 người học. Anh em công nhân sở xe lửa và nhà máy đèn đã tự tổ chức lớp học. Các nơi khác cũng vậy. Việc đó chứng tỏ tinh thần ham học của nhân dân ta.

Tuy bình dân học vụ là một phong trào của quần chúng, nhưng chúng tôi mong rằng Bộ Giáo dục nên có một kế hoạch đầy đủ và thiết thực để khuyến khích và lãnh đạo phong trào; đoàn thể thanh niên, công đoàn, nông hội, các trường trung học và đại học nên có kế hoạch thiết thực và chia công rõ rệt để giúp đỡ phong trào.

Như thế, thì phong trào bình dân học vụ sẽ tiến khắp, tiến mạnh và tiến đều.

Ký tên C.B

Theo: -Báo Nhân dân, ngày 16/2/1955

-Hồ Chí Minh. Toàn tập, T7, Sđd, tr.473

ĐỘI THANH NIÊN XUNG PHONG THỦ ĐÔ

Người ta thường cho rằng: thanh niên ở các thành thị, nhất là ở Hà Nội, chỉ ham trau chuốt, thích chơi bời, ít hoạt động. Có một số ít thanh niên như thế thật. Nhưng khi được tổ chức, giáo dục và lãnh đạo, thì thanh niên rất hăng hái hoạt động.

Trong cuộc Cách mạng tháng Tám, thanh niên Hà Nội đã tham gia. Ngày kháng chiến bắt đầu, thanh niên Hà Nội đã oanh liệt đánh giặc, bảo vệ Thủ đô suốt trong hai tháng. Sau đó, đại bộ phận thanh niên ấy tham gia Trung đoàn Thủ đô, đã lập chiến công ở nhiều mặt trận.

Trước ngày ta tiếp quản Hà Nội, thanh niên công nhân và công chức hăng hái tham gia đấu tranh giữ gìn nhà máy và cơ quan.

Ngay sau khi ta tiếp quản Hà Nội, mặc dầu có nhiều khó khăn, thanh niên đã cố gắng giúp sức trong việc khôi phục kinh tế, văn hoá, v.v.

Ngày nay, Đội thanh niên xung phong Thủ đô là một tập thể lao động gương mẫu. Trên công trường đường sắt Vĩnh Phúc, trong đợt thi đua vừa qua (8 tháng 4 đến 23 tháng 4) họ đã thu được rất nhiều thành tích, như:

Đồng chí Bào, đào đất tăng năng suất 600 phần 100,
Đồng chí Thụy, đục đá tăng năng suất 460 phần 100,
Đồng chí Quý, cào đá tăng năng suất 100 phần 100,
Phân đội 2 tăng năng suất 170 phần 100,
Trung bình toàn đội tăng năng suất 219 phần 100,
Toàn đội vượt mức tăng năng suất 3.290 công.

Họ còn giúp đồng bào địa phương gánh nước tưới mọng, làm tổng vệ sinh, và những công việc khác. Thế là Đội thanh niên xung phong đã đưa lại vinh dự cho thanh niên Thủ đô. Mong rằng Đội thanh niên xung phong Thủ đô thi đua bền bỉ, tiến bộ mãi; và nam nữ thanh niên Hà Nội thì học tập tinh thần quyết tiến của Đội thanh niên xung phong.

Ký tên C.B

Theo: -Báo Nhân dân, ngày 16/5/1955

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T7, Sđd, tr.552-553

PHONG TRÀO THI ĐUA Ở CÁC NHÀ THƯƠNG

Phong trào thi đua ở các nhà thương đã có kết quả bước đầu. Tình trạng các nhà thương đã tiến bộ nhiều, khác hẳn với nhà thương thời kỳ đô hộ. Thí dụ:

Ở các nhà thương chữa mắt, Phủ Doãn, Bạch Mai... giám đốc, bác sĩ, nhân viên đều có tinh thần đoàn kết, tinh thần trách nhiệm.

Thầy thuốc, y tá, cán bộ giúp việc khác, ai cũng thi đua chăm nom chu đáo cho người bệnh mau chóng lành mạnh. Mọi người đều cố gắng nâng cao trình độ chính trị, kỹ thuật và văn hoá, do đó mà nâng cao thêm năng suất công tác. Như nhà thương Phủ Doãn đã tổ chức phòng đọc sách báo, bốn lớp học chữ, hai đội đánh bóng, một ban kịch, một ban nhạc v.v.

Nhà thương Bạch Mai tăng năng suất và tiết kiệm, kết quả khá: Trong tháng 4/1955, ban giặt quần áo đã tiết kiệm được 82 vạn 5 ngàn đồng mà quần áo của người bệnh lại sạch sẽ hơn trước.

Nhà thuốc đã tiết kiệm được 79 vạn 4 ngàn đồng trong việc dùng đèn, dùng giấy...

Công nhân làm ống nước, cột điện... đã tiết kiệm được 20 vạn đồng.

Trong 3 tháng, ban cơm nước tiết kiệm được 150 vạn đồng, mà cơm canh thì ngon lành hơn trước. Anh chị em lại nuôi được 30 con lợn để cải thiện thêm thức ăn cho người bệnh.

Văn phòng và các ban chuyên môn khác cũng cố gắng tiết kiệm.

Một điều đáng khen, đáng quý là sự hy sinh đối với người bệnh như bác sĩ Thìn đã không ngần ngại lấy máu mình truyền cho bệnh nhân nặng.

Đối với nhân dân, cán bộ nhà thương là những chiến sĩ chống giặc bệnh tật. Với tinh thần đoàn kết chặt chẽ và thi đua bền bỉ giữa các nhà thương với nhau, chắc rằng các chiến sĩ y tế sẽ làm tròn nhiệm vụ một cách vẻ vang.

Ký tên C.B

Theo: Báo Nhân dân, ngày 11/6/1955

THI ĐUA ĐÁP ĐÊ

Trong mọi cuộc thi đua đều phải nhằm: làm nhanh, làm tốt, làm rẻ. Ba điều đó phải cùng thực hiện với nhau, không rời nhau được. Vì: Nếu làm nhanh mà không tốt, thì sẽ phải làm lại, như vậy nhanh cũng hoá ra chậm.

Nếu làm tốt mà không nhanh, thì sẽ làm được quá ít và không kịp thời.

Nếu làm nhanh và tốt, nhưng không rẻ, tức là lãng phí thì sẽ không đủ tiền của để tiếp tục công việc.

Việc đắp đê cũng vậy. Phải làm nhanh, cho xong trước mùa mưa. Phải làm cho tốt để bảo đảm chống lụt. Phải làm rẻ để khỏi lãng phí sức dân và của dân.

Nhưng có một số cán bộ không làm đúng như vậy. Thí dụ những việc nêu lên trong "Ý kiến bạn đọc" (báo Nhân dân ngày 14/6):

-Đê ngoại thành Hà Nội đắp xong trước kỳ hạn - thế là làm nhanh. Nhưng mái đê đắp không kỹ, cỏ cây không đều, sau vài trận mưa thì đê sẽ sụt - thế là làm không tốt. Nay cần phải sửa lại, phải tốn thêm công, tốn thêm của lẫn nữa - thế là không làm rẻ. Không tốt và không rẻ, thì làm nhanh cũng vô ích.

-Đê Bát Bạt (Sơn Tây), thì cỏ khô héo hết, vì thành đê đứng quá, cỏ không bám được, không mọc được. Nhiều đoạn có đường cái vắt ngang, đê đắp không được cẩn thận dễ vỡ và sụt dần.

Đắp đê, giữ đê là việc rất quan hệ đến tính mệnh, tài sản của nhân dân. Đảng và Chính phủ rất quan tâm đến việc ấy. Nhân dân bao giờ cũng hăng hái góp của, góp công. Vì ai mà có những khuyết điểm nói trên? Bởi vì một số cán bộ ta còn mắc bệnh quan liêu, làm kế hoạch không cẩn thận, việc kiểm tra không chu đáo.

Mong rằng các đồng chí cán bộ đê điều nâng cao hơn nữa tinh thần trách nhiệm, và cán bộ các ngành khác cũng vậy.

Ký tên C.B

Theo: Báo Nhân dân, ngày 22/6/1955

QUẢN LÝ HỘ KHẨU

Việc đăng ký hộ khẩu ở Thủ đô đã làm xong và đã có kết quả tốt. Kết quả quan trọng nhất, là nhân dân đã hiểu rõ: Thủ đô là Thủ đô của nhân dân, nhân dân là người chủ của Thủ đô.

Là người chủ, thì nhân dân phải làm tròn nhiệm vụ của người chủ; phải quản lý tốt Thủ đô, tức là:

-Đoàn kết chặt chẽ hơn nữa, nâng cao cảnh giác hơn nữa, chú ý ngăn ngừa bọn phá hoại, giữ gìn trật tự an ninh, chống nạn tham ô lãng phí, làm cho Thủ đô phồn thịnh, thực hiện mỹ tục thuần phong, cần, kiệm, liêm, chính.

-Mọi người, mọi ngành tùy theo công việc của mình, ra sức thi đua hoàn thành kế hoạch khôi phục kinh tế và phát triển văn hoá. Nhân dân Thủ đô phải làm gương mẫu, làm "đầu tàu" cho các địa phương khác.

Nhân dân Thủ đô sẵn có truyền thống phấn đấu anh dũng, lại có Đảng và Chính phủ trực tiếp chăm nom. Mỗi người chúng ta (bất kỳ tầng lớp nào, bất kỳ gái, trai, già, trẻ) đều cần phải cố gắng, làm sao cho xứng đáng là người đi trước dẫn đầu cho đồng bào cả nước, là người chủ của Thủ đô nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà. Riêng về văn hoá, hiện nay Thủ đô còn có 44.000 người (từ 7 tuổi trở lên) mù chữ. Vậy các đoàn thể, trước hết là đoàn thanh niên cần có kế hoạch thiết thực để tổ chức, động viên, và phân công cho thanh niên thi đua dạy; động viên và khuyến khích những người chưa biết chữ thi đua học. Sao cho nội trong năm nay toàn dân Thủ đô (từ 7, 8 tuổi trở lên) đều biết đọc, biết viết. Đó là một công việc rất thiết thực và vẻ vang của cơ quan văn hoá và của thanh niên Thủ đô.

Ký tên C.B

Theo: Báo Nhân dân, ngày 10/2/1955

NÓI CHUYỆN VỚI LỚP BÌNH DÂN HỌC VỤ KHU LAO ĐỘNG LƯƠNG YÊN

Chúng ta cố gắng thi đua sản xuất thời đời sống sẽ dần dần khá lên. Do cái óc, cái tay của mình mà cải thiện đời sống của mình. Đảng và Chính phủ rất mong muôn đời sống của công nhân, công chức

và bộ đội càng khá hơn. Do công nhân và nông dân cố gắng tăng gia sản xuất, đời sống sẽ khá hơn mãi. Đời sống ví như chiếc thuyền. Sản xuất ví như nước. Mực nước lên cao, thì con thuyền càng nổi lên cao. Mình cố gắng còn là mưu đời sống sung sướng cho con, cho cháu mình nữa.

Nói ngày 30/3/1956

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T.6, NXB Chính trị quốc gia, HN.1996, tr. 141

NÓI CHUYỆN TẠI HỘI NGHỊ CÁN BỘ LÀM CÔNG TÁC SỬA SAI TRONG CẢI CÁCH RUỘNG ĐẤT Ở NGOẠI THÀNH HÀ NỘI

Tôi thay mặt Trung ương Đảng và Chính phủ khen ngợi cán bộ và nhân dân các xã ngoại thành Hà Nội đã làm công tác bước hai đạt kết quả khá. Vừa làm tốt việc sửa sai, ngoại thành Hà Nội cần đẩy mạnh thi đua sản xuất, thực hành tiết kiệm, ra sức củng cố các tổ chức đội công, kiện toàn các tổ chức quần chúng và thi đua làm nghĩa vụ lương thực cho Nhà nước.

Để làm tốt những nhiệm vụ trên, các cán bộ sửa sai phải gương mẫu, tránh bao biện làm thay, cán bộ địa phương thì phải cố gắng học tập, không nên ỷ lại vào cán bộ sửa sai.

Nói ngày 29/5/1956

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T.6, NXB Chính trị quốc gia, HN.1996, tr.171

BÁO CÁO TRƯỚC HỘI NGHỊ ĐẠI BIỂU NHÂN DÂN THỦ ĐÔ VỀ THÀNH CÔNG CỦA KỶ HỢP THỨ SÁU QUỐC HỘI KHOÁ I

Hôm nay, nhân danh là đại biểu của đồng bào thủ đô Hà Nội, chúng tôi xin chia nhau báo cáo về khoá họp thứ sáu của Quốc hội ta. Tôi rất vui lòng nói với đồng bào rằng khoá họp vừa qua của Quốc hội đã thu được thắng lợi to lớn. Lần này Quốc hội họp trong 29 ngày. Suốt trong thời gian khoá họp, các vị đại biểu đã làm việc

liên tục và khẩn trương, có khi làm việc cả đêm và cả ngày chủ nhật.

Nhân dân cả nước ta đều hướng về Quốc hội. Gần 4000 bức thư và điện của các nơi đã gửi về chào mừng Quốc hội. Nhiều đoàn đại biểu nhân dân Thủ đô và các nơi đã đến chào mừng Quốc hội. Một bầu không khí đoàn kết, phấn khởi đã rõ rệt giữa Quốc hội và nhân dân.

*

* *

Quốc hội đã nghe Chính phủ ta báo cáo đầy đủ về mọi mặt công tác trong năm qua như: đấu tranh thống nhất nước nhà, cải cách ruộng đất, kinh tế tài chính, văn hoá, xã hội, ngân sách, quốc phòng, dân tộc, ngoại giao.

Quốc hội đã làm việc với một tinh thần dân chủ rộng rãi. Các tiểu ban đã thảo luận sôi nổi và kỹ lưỡng các vấn đề do Chính phủ trình bày. Trong cả khoá họp có 123 bản tham luận chính của các đại biểu nêu lên rất nhiều ý kiến bổ ích cho công tác của Chính phủ sau này.

Quốc hội đã xác nhận đường lối, chính sách của Đảng và Chính phủ trong thời gian qua căn bản là đúng. Trên mọi mặt công tác, nói chung, chúng ta thu được những thành tích to lớn, mặc dầu đã có một số sai lầm và khuyết điểm.

Quốc hội đã thảo luận vấn đề đấu tranh thống nhất nước nhà. Cuộc đấu tranh giành thống nhất của nhân dân ta là lâu dài, gian khổ, nhưng nhất định thắng lợi. Muốn nước nhà được thống nhất, toàn dân ta phải đoàn kết chặt chẽ, cố gắng hơn nữa, ra sức củng cố miền Bắc vững mạnh làm nền tảng cho sự nghiệp giải phóng dân tộc. Các đại biểu Quốc hội đã nói lên ý chí sắt đá của nhân dân ta đối với sự nghiệp thống nhất nước nhà. Quốc hội đã nhiều lần biểu thị nhiệt liệt hoan nghênh tinh thần đấu tranh kiên quyết và bền bỉ của đồng bào ta ở miền Nam.

Về vấn đề cải cách ruộng đất. Quốc hội đã nhận định rằng: Luật cải cách ruộng đất do khoá họp thứ ba của Quốc hội thông qua căn bản là đúng, vì nó nhằm xoá bỏ chế độ chiếm hữu phong kiến làm ngăn trở sự tiến bộ của dân tộc ta, và nó đã đem lại ruộng đất cho hàng triệu nông dân lao động. Mặc dầu có những sai lầm nghiêm trọng, cải cách ruộng đất đã thu được kết quả lớn là đánh đổ giai cấp địa chủ phong kiến và thực hiện người cày có ruộng. Những sai lầm trong cải cách ruộng đất hiện nay đang được sửa chữa. Chúng ta phải quyết tâm sửa chữa sai lầm để hoàn thành tốt cải cách ruộng đất, và muốn như thế thì phải tăng cường đoàn kết ở nông thôn và nắm vững đường lối nông thôn của Đảng và Chính phủ.

Về vấn đề kinh tế tài chính và ngân sách năm 1956, Quốc hội đã xác nhận những thành tích to lớn của nhân dân ta trong công cuộc khôi phục kinh tế trong hai năm qua, nhất là những thành tích về sản xuất lương thực đã vượt mức năm 1939. Hiện nay, khó khăn còn nhiều vì nước ta lâu năm bị đế quốc thống trị, lại trải qua 15 năm chiến tranh tàn phá. Chúng ta cần phải giữ vững tác phong tiết kiệm, cần cù, đẩy mạnh sản xuất, thì khó khăn nhất định sẽ dần dần được giảm bớt, đời sống sẽ dần dần được nâng cao.

Quốc hội đã thảo luận vấn đề văn hoá, xã hội và nhận thấy chúng ta đã thu được nhiều thành tích: mở nhiều trường học, dựng nhiều nhà thương. Nhưng chúng ta còn phải cố gắng nhiều hơn nữa.

Về vấn đề củng cố quốc phòng, Quốc hội đã nêu rõ nhiệm vụ của quân đội và nhân dân ta trong công cuộc bảo vệ hoà bình, giữ gìn đất nước. Trong hai năm qua, bộ đội ta đã có nhiều tiến bộ và đang tiến dần từng bước đến chính quy và hiện đại. Quân đội cần phải tích cực học tập và công tác hơn nữa; nhân dân ta cần phải nâng cao hơn nữa ý thức củng cố quốc phòng và giúp đỡ bộ đội.

Về vấn đề ngoại giao, Quốc hội nhận thấy từ ngày hoà bình lập lại, địa vị quốc tế của nước ta được nâng cao thêm nhiều. Chúng ta cần tăng cường hơn nữa tình đoàn kết các nước anh em trong phe xã hội chủ nghĩa, củng cố hơn nữa tình hữu nghị với các nước yêu chuộng hoà bình, nhất là các nước láng giềng và các nước Á - Phi.

Chúng ta cần tranh thủ hơn nữa sự đồng tình quốc tế và tiếp tục đấu tranh đòi thi hành hiệp định Giơ-ne-vơ.

Trong phiên họp ngày 22 tháng 1, Quốc hội đã nhiệt liệt thông qua Nghị quyết hoàn toàn tín nhiệm Chính phủ. Nghị quyết ấy nói: "Quốc hội nhận định rằng trong năm 1956, công cuộc củng cố miền Bắc và đấu tranh giành thống nhất... đã thu được những thành tích to lớn, mặc dầu đã có những sai lầm, khuyết điểm trong một số công tác... Thành tích là chủ yếu, là căn bản và nhất định ngày càng được phát huy thêm. Sai lầm, khuyết điểm là bộ phận, là tạm thời, nhất định khắc phục được và hiện đang khắc phục".

Quốc hội cũng đã thông qua những đạo luật, mà chốc nữa bác sĩ Trần Duy Hưng sẽ báo cáo với đồng bào. Tinh thần và nội dung của những đạo luật ấy đều thể hiện chủ trương mở rộng dân chủ, tăng cường chuyên chính. Chế độ ta là chế độ dân chủ nhân dân; chúng ta cần mở rộng dân chủ với nhân dân, đồng thời cần phải tăng cường chuyên chính với kẻ địch của nhân dân, có tăng cường chuyên chính với kẻ địch thì mới bảo vệ được tự do và dân chủ của nhân dân ta.

Để phát triển thêm sinh hoạt dân chủ của Nhà nước và chuẩn bị điều kiện để ngày càng tăng cường dân chủ đó, Quốc hội đã có nghị quyết về việc kiện toàn tổ chức Quốc hội, nói rõ quyền hạn của Ban Thường trực Quốc hội; quyết định việc tuyên cử bổ sung ở những nơi khuyết đại biểu của miền Bắc; và quyết định thành lập một ban để nghiên cứu việc sửa đổi Hiến pháp, phản ánh được những thắng lợi của cách mạng và kháng chiến, và thích hợp với sự phát triển của chế độ ta ngày nay. Tôi xin báo cáo đồng bào biết rằng tôi được cử làm Trưởng ban sửa đổi Hiến pháp. Đó không phải là vinh dự riêng của cá nhân tôi, mà là vinh dự chung của cả đồng bào thủ đô Hà Nội. Tôi yêu cầu toàn thể đồng bào, trước hết là đồng bào Hà Nội, tích cực tham gia công việc sửa đổi Hiến pháp, Tôi tin chắc rằng chúng ta sẽ có một bản Hiến pháp mới xứng đáng với nhân dân ta. Quốc hội ta còn tỏ rõ thái độ trên nhiều vấn đề quốc tế quan trọng.

* *

*

Quốc hội đã thông qua bản tuyên bố hoan nghênh lời kêu gọi của Xô-viết tối cao Liên Xô về vấn đề cấm vũ khí nguyên tử và tài giảm binh bị. Một lần nữa chúng ta lại tỏ rõ chính sách yêu chuộng hoà bình của nhân dân và Chính phủ ta.

Quốc hội có lời nhiệt liệt ủng hộ nhân dân và Chính phủ công nông cách mạng Hung-ga-ri đang đấu tranh để củng cố chế độ xã hội chủ nghĩa. Chúng ta coi thắng lợi của nhân dân Hung-ga-ri cũng như là thắng lợi của nhân dân ta.

Lời tuyên bố đó đã chứng tỏ tinh thần đoàn kết quốc tế giữa nước ta và các nước xã hội chủ nghĩa do Liên Xô đứng đầu.

Quốc hội đã thông qua lời tuyên bố nhiệt liệt ủng hộ nhân dân Ai-cập đang đấu tranh để bảo vệ chủ quyền và độc lập của mình, nhiệt liệt ủng hộ nhân dân An-giê-ri đang chiến đấu anh dũng chống chủ nghĩa thực dân Pháp. Chúng ta tin tưởng cuộc đấu tranh chính nghĩa của các nước Á - Phi nhất định thắng lợi.

Để thực hiện những nghị quyết của Quốc hội và đường lối, chính sách của Chính phủ, để giành lấy thắng lợi mới, Quốc hội đã có lời kêu gọi toàn thể đồng bào trong nước và kiều bào ở nước ngoài, kêu gọi Quân đội nhân dân ta hãy ra sức đoàn kết phấn đấu, củng cố miền Bắc, giữ vững và phát triển cuộc đấu tranh ở miền Nam, tăng cường đoàn kết quốc tế.

Quốc hội đã kêu gọi đồng bào miền Nam bền bỉ đấu tranh, nêu cao ý chí thống nhất, độc lập. "Không một sức gì ngăn nổi ý chí thống nhất và tình thương ruột thịt của nhân dân ta".

Chế độ ta đang phát triển mạnh mẽ. Lực lượng của nhân dân ta vô cùng to lớn, nước ta nhất định sẽ thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh.

Thưa đồng bào,

Quốc hội khoá họp thứ sáu đã thành công rực rỡ.

Thành công vì sự nhất trí giữa Quốc hội và Chính phủ đã tiêu biểu cho sự đoàn kết nhất trí của toàn dân ta. Thành công là do đường lối, chính sách của Đảng và Chính phủ trong thời gian qua căn bản

là đúng; là do toàn dân ta đã đoàn kết phấn đấu để thực hiện đường lối, chính sách ấy, đã cố gắng phát huy ưu điểm và quyết tâm sửa chữa sai lầm; là do các vị đại biểu cho nhân dân ta ở Quốc hội đều hết sức lo lắng bàn bạc việc nước, việc dân để làm cho khoá họp Quốc hội mang lại tin tưởng và phấn khởi cho nhân dân ta.

Nhiệm vụ của chúng ta là phải đoàn kết phấn đấu để thực hiện những nghị quyết của Quốc hội, thực hiện đường lối, chính sách của Đảng và Chính phủ, đẩy mạnh mọi công tác trong năm nay, tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm, để làm cho miền Bắc ta càng vững mạnh, để đoàn kết đồng bào cả nước trên cơ sở cương lĩnh của Mặt trận Tổ quốc đấu tranh để thống nhất nước nhà.

Đồng bào Thủ đô ta có nhiệm vụ vẻ vang là làm gương mẫu cho đồng bào cả nước trong việc tăng cường đoàn kết, phát triển dân chủ, làm cho tinh thần khoá họp thứ sáu của Quốc hội thấm nhuần đến mỗi một người dân. Đồng bào Thủ đô làm được như vậy, đồng bào cả nước đều làm được như vậy, thì năm nay nhất định sẽ đưa đến cho chúng ta nhiều thắng lợi mới và vẻ vang.

Độc ngày 15/2/1957

Theo: - Báo Nhân dân, ngày 16/2/1957

- Hồ Chí Minh, Toàn tập, T.6, NXB Chính trị quốc gia, HN.1996, tr.311-316

BÀI NÓI CHUYỆN VỚI CÁN BỘ VÀ NHÂN DÂN XÃ MỄ TRÌ, HUYỆN TỪ LIÊM

(Lược ghi)

Thưa các cụ, các đồng chí,

Thay mặt Đảng và Chính phủ, tôi gửi lời thăm hỏi đến đồng bào nông dân ngoại thành đang cố gắng chống hạn. Hôm nay tôi đến thăm xã Mễ Trì vì được báo cáo đồng bào xã này đã có công chống hạn, vì chi bộ, chi đoàn, nông hội, phụ nữ, các chiến sĩ thi đua, các lão nông đã cố gắng.

Xã Mễ Trì làm được tốt, các xã khác chưa làm được như vậy. Vì sao? Nhân dân ngoại thành có 14 vạn người. Nếu trừ cụ già, em bé, phụ nữ có thai nghén thì cũng còn 10 vạn người có sức lao động.

Diện tích ruộng là 12.600 mẫu. Nếu chia trung bình ra thì 8 người chống hạn cho 1 mẫu. Một mẫu mà 8 người làm, nhất định được.

Thế tại sao đến nay ngoại thành không làm được? Chống hạn phải khẩn trương như đánh giặc. Chúng ta sống ở trên mạch nước. Cứ đào thì nhất định có nước, chỉ có đào nông hay sâu mà thôi. Dưới đất có nước sông, nước mạch thấm vào, đào thì phải thấy. Đào nơi không có, đào mãi cũng phải có. Mình thiếu kinh nghiệm thì phải ra sức nghĩ cách bổ sung thêm.

Trước kia đánh giặc, ta không có tàu bay, tàu bể. Giặc mạnh hơn ta nhưng cuối cùng ta vẫn thắng được giặc. Vì ta có sức đoàn kết, vì ta có quyết tâm.

Ở ngoại thành có 700 đảng viên, 800 đoàn viên thanh niên lao động, 3 vạn hội viên nông thôn, có 363 tổ đội công. Đó là lực lượng đầu tàu. Trong 10 vạn nhân dân có lực lượng đầu tàu lớn như vậy thì lãnh đạo thi đua chống hạn nhất định thắng lợi.

Kháng chiến khó hay chống hạn khó? Nhất định kháng chiến khó hơn. Nhưng tại sao ngoại thành tới nay chưa chống được hạn?

Đó là vì còn có tư tưởng sai lệch, phải chống hạn ngay trong tư tưởng. Đó là vì thiếu quyết tâm, thiếu đoàn kết, thiếu tư tưởng lâu dài.

Thấy hạn thì bỏ ruộng đi buôn, vậy thử hỏi có tiền mà không có gạo thì có ăn được không? Nếu ai cũng bỏ ruộng đi buôn cả thì dù có ngòi trên đồng vàng cũng không có gì mà ăn. Thóc lúa ăn được, vàng có ăn được không?

Nhân dân ta phải bám lấy đồng ruộng. Ruộng là chính.

Nông nghiệp là chính. Phải thấy xa, mà đừng chỉ nhìn lợi trước mắt mà quên lợi sau. Đừng có thấy cây mà chẳng thấy rừng.

Phải chống tư tưởng ỷ lại vào dân công các nơi, đợi Chính phủ điều động về, đợi nhân dân các nơi giúp, ỷ lại vào máy bơm.

Muốn có máy bơm phải làm máy bơm. Muốn làm máy bơm phải xây dựng nhà máy. Lấy tiền đâu xây dựng nhà máy? Tiền của dân.

Một nhà máy phải xây dựng 2 năm mới xong. Hạn có chờ ta có máy bơm không? Không.

Thế thì ta phải tự lực cánh sinh và giúp đỡ lẫn nhau.

Có xã phải chống hạn lâu hơn, có xã đông người hơn, xã đông người giúp xã ít người, xã phải chống hạn ít giúp xã phải chống hạn nhiều, phải đẩy mạnh xây dựng, củng cố các tổ đội công thì chống hạn mới có kết quả. Chính phủ, ủy ban sẽ động viên nhân dân giúp nhau chống hạn.

Một tư tưởng sai lầm là cầu trời, cầu đảo. Khi ta làm cách mạng thì trời làm hay người làm? Khi ta kháng chiến thì trời làm hay người làm? Năm trước chống hạn được là vì người hay vì trời?

Trời làm hạn là xấu, ta phải chống lại. Ta phải chống hạn chứ không phải cầu trời.

Nếu chỉ cầu trời thì ngày nay không có nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa.

Còn một tư tưởng sai nữa, đó là tư tưởng ích kỷ, địa phương chủ nghĩa. Xóm này đào mương lại sợ các xóm bên cạnh được hưởng. Ví dụ: xã Yên Hòa đào mương lại sợ xã Hòa Bình được hưởng. Như thế là không đúng.

Được mùa thì mọi người được hưởng, nếu không chống hạn thì mọi người đều chịu thiệt cả.

Chống hạn cũng là một chiến dịch: các chi bộ, ủy ban phải thiết thực lãnh đạo, phải cùng chống hạn, phải cùng làm với nhân dân. Các đảng viên, đoàn viên, nông hội, phụ nữ phải quyết tâm.

Trong kháng chiến, trong cách mạng, giặc mạnh hơn ta nhưng ta vẫn thắng được giặc. Vì ta có quyết tâm và đoàn kết.

Đảng và Chính phủ sẽ khen thưởng những đơn vị và những cá nhân nào chống hạn tốt, sẽ thưởng cờ, thưởng huy hiệu, thưởng huân chương.

Nói tóm lại, muốn chống hạn được tốt phải:

4. Chống lại tư tưởng sai lệch.

5. Quyết tâm đoàn kết nhất trí, giúp đỡ lẫn nhau thi đua chống hạn.

6. Có thưởng, có phạt.

Bây giờ tôi nói vấn đề ăn Tết. Còn hơn một tháng nữa thì Tết.

Năm ngoái bà con ăn Tết mổ lợn, mổ bò, mổ gà. Ăn tiêu xa xỉ, cờ bạc, rượu chè, ăn xong rồi thiếu trâu bò cày. Đây là chưa kể rước xách linh đình, đồng bóng, bói toán, v.v. thật là lãng phí, thiếu tiết

kiệm, ảnh hưởng không tốt đến tăng gia sản xuất, ảnh hưởng đến thuần phong mỹ tục.

Năm nay nhất định phải sửa. Tết vui vẻ không phải là chén chú chén anh. Tết năm nay là tết vui vẻ, lành mạnh, tiết kiệm, nhưng phải tích cực chống được hạn.

*

* *

Mỗi người phải ra sức chống hạn. Ai ai cũng phải thi đua tham gia chống hạn. Các cụ già có kinh nghiệm, thanh niên có sức lực làm đầu tàu. Các cháu nhi đồng ra đồng động viên, nấu nước cho đồng bào uống. Mỗi người một tay, già trẻ góp sức, nhất định chống được hạn thắng lợi.

Đồng bào hãy giữ tiếng cho ngoại thành của Thủ đô.

Ngoại thành cũng là Thủ đô. Mà "Thủ" là đầu, phải đi đầu, phải kiểu mẫu chống hạn thắng lợi.

Lực lượng điều khiển xung phong là chi bộ, là đảng viên phải kiểu mẫu.

Có quyết tâm, có đoàn kết nhất trí, nhân dân ta nhất định chống hạn có kết quả tốt.

Cuối cùng tôi nhờ các cụ, các đại biểu, các đồng chí chuyên đến tận đồng bào những sự quan tâm của Đảng và Chính phủ.

Đảng, Chính phủ và tôi sẵn sàng khen thưởng thích đáng cho những xã nào, đơn vị nào, cá nhân nào có nhiều thành tích trong việc chống hạn.

Nói ngày 12/1/1958

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T9, NXB Chính trị quốc gia, HN.1996, tr.11-15

THƯ GỬI HỘI ĐỒNG NHÂN DÂN THÀNH PHỐ HÀ NỘI

Kính gửi Hội đồng nhân dân thành phố Hà Nội,

Tôi thay mặt Trung ương Đảng và Chính phủ nhiệt liệt cảm ơn Hội đồng nhân dân đã gửi thư báo cáo về kết quả khóa họp thứ nhất của Hội đồng. Đồng thời, tôi hoan nghênh tinh thần đoàn kết nhất trí và làm việc khẩn trương của Hội đồng nhân dân thủ đô Hà Nội.

Hội đồng nhân dân đã quyết định những công tác thiết thực phục vụ cho lợi ích của đồng bào.

Tôi mong rằng Hội đồng nhân dân sẽ ra sức vận động đồng bào Thủ đô đoàn kết chặt chẽ, hăng hái tham gia thực hiện mọi chủ trương công tác của Đảng và Chính phủ và những nghị quyết của Hội đồng nhân dân. Trước mắt là:

7. Tích cực chống hạn, đảm bảo kế hoạch vụ chiêm cho tốt;

8. Quản lý tốt thị trường, chống đầu cơ tích trữ;

9. Đẩy mạnh phong trào tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm nhằm hoàn thành tốt kế hoạch Nhà nước năm 1958 để cải thiện dần dần đời sống vật chất và văn hóa của nhân dân;

10. Trong dịp Tết Nguyên đán sắp tới, cần khuyến khích đồng bào tổ chức ngày Tết cho vui vẻ, lành mạnh và tiết kiệm; tránh xa xỉ, lãng phí;

11. Giữ vững và phát triển thuần phong mỹ tục, làm cho Thủ đô ta ngày càng thêm tươi đẹp, phồn thịnh và trở nên một Thành phố gương mẫu cho cả nước.

Chào thân ái

Chủ tịch nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa

Hồ Chí Minh

Theo: -Báo Nhân dân, ngày 29/1/1958

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T9, Sđd, tr.27-28

TRẢ LỜI NHỮNG CÂU HỎI CỦA ĐỒNG BÀO CỬ TRI HÀ NỘI VỀ VẤN ĐỀ XÂY DỰNG CHỦ NGHĨA XÃ HỘI

12.Hỏi: Cần phải thắt lưng buộc bụng để xây dựng chủ nghĩa xã hội - nói như thế có đúng không?

13.Đáp: Đúng. Xây dựng chủ nghĩa xã hội cũng như làm mồng, trước-phải khó nhọc cày bừa, chân lấm tay bùn, làm cho lúa tốt, thì

mới có gạo ăn. Sau cách mạng thành công, nhân dân Liên Xô đã phải thắt lưng buộc bụng, phấn đấu xây dựng ngót 18 năm mới được sung sướng như ngày nay. Chúng ta có các nước anh em hết lòng giúp đỡ, nói chung đời sống đã được cải thiện bước đầu. Nhưng để xây dựng chủ nghĩa xã hội, chúng ta phải tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm, phấn đấu mấy năm mới đạt được kết quả mọi người áo ấm, cơm no.

14.Hỏi: Phải chăng trong xã hội chủ nghĩa, ai không lao động cũng có ăn. Lại có người nói rằng: không lao động thì không được ăn, vậy thì những người già yếu sẽ thế nào?

15.Đáp: Chủ nghĩa xã hội công bằng hợp lý: làm nhiều hưởng nhiều, làm ít hưởng ít, không làm thì không được hưởng. Những người già yếu, tàn tật được Nhà nước giúp đỡ chăm nom.

16.Hỏi: Thời kỳ quá độ tiến lên chủ nghĩa xã hội là mấy năm?

17.Đáp: Trước kia cũng có người hỏi: "Trường kỳ kháng chiến là mấy năm?" Đảng và Chính phủ ta đã trả lời: "Trường kỳ có thể là năm năm, mười năm hoặc mười lăm năm". Chúng ta đoàn kết quyết tâm kháng chiến, đến chín năm ta đã thắng lợi. Việt Nam ta là một nước nông nghiệp lạc hậu, công cuộc đổi xã hội cũ thành xã hội mới gian nan, phức tạp hơn việc đánh giặc. Thời kỳ quá độ của ta chắc sẽ đòi hỏi ba, bốn kế hoạch dài hạn. Nếu nhân dân ta, mọi người cố gắng, phấn khởi thi đua xây dựng thì thời kỳ quá độ có thể rút ngắn hơn.

18.Hỏi: Tiến lên chủ nghĩa xã hội, thì giai cấp tư sản và tương lai của con cái nhà tư sản như thế nào?

19.Đáp: Tiến lên chủ nghĩa xã hội, thì giai cấp tư sản cũng được Đảng và Chính phủ giúp đỡ cải tạo, hòa mình trong nhân dân lao động, con em của các nhà tư sản cũng được đối đãi như thanh niên khác.

20.Hỏi: Miền Bắc tiến lên chủ nghĩa xã hội có trở ngại gì đến công cuộc thống nhất nước nhà hay không?

21.Đáp: Không. Trái lại tiến lên chủ nghĩa xã hội thì về mọi mặt chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội, miền Bắc sẽ hơn hẳn miền Nam. Điều đó càng khuyến khích và giúp mạnh hơn nữa đồng bào miền Nam đấu tranh chống đế quốc Mỹ và bè lũ tay sai để giành lại dân

chủ và thống nhất. Tiến lên chủ nghĩa xã hội, miền Bắc càng thành hậu thuẫn vững mạnh cho công cuộc đấu tranh thống nhất nước nhà bằng phương pháp hòa bình.

22.Hỏi: Phải chăng kinh tế của phe xã hội chủ nghĩa mạnh hơn của phe tư bản?

23.Đáp: Phải. Tốc độ phát triển của kinh tế phe xã hội chủ nghĩa ngày càng mạnh hơn. Đứng đầu phe xã hội chủ nghĩa là Liên Xô. Đứng đầu phe đế quốc tư bản là nước Mỹ. Chúng ta hãy so sánh kinh tế của hai nước ấy thì rõ.

Sản xuất công nghiệp hai tháng đầu năm nay so với hai tháng đầu năm ngoái:

Liên Xô, tổng sản lượng công nghiệp tăng 110%, năng suất lao động tăng 70%

Mỹ, sản xuất than sút 20%, gang thép giảm sút 43%, xe hơi giảm sút 31%.

Liên Xô, không có kinh tế khủng hoảng, không có nạn thất nghiệp. Mỹ, trong 30 năm (từ 1929 đến năm 1958) bị bốn lần kinh tế khủng hoảng. Thất nghiệp là một nạn thường xuyên ở Mỹ, gặp kinh tế khủng hoảng thì số công nhân thất nghiệp càng tăng nhiều. Hiện nay ở Mỹ có năm triệu rưỡi công nhân hoàn toàn thất nghiệp. Đó là chưa kể mấy triệu công nhân nửa thất nghiệp, mỗi tuần chỉ có công việc làm mấy tiếng đồng hồ.

Tháng 12 năm 1957, tờ Nhật báo phổ Uôn, cơ quan ngôn luận của đại tư sản Mỹ, viết: "Sự suy sút kinh tế đã lan tràn khắp cả nước Mỹ, không gì ngăn chặn được".

Tờ báo Người hướng dẫn khoa học công giáo (Mỹ) viết: "Kinh tế Mỹ suy sút một cách nhanh chóng không thể tưởng tượng được. Không ai biết bao giờ sẽ cải thiện được tình trạng ấy".

Bản báo cáo của ủy ban kinh tế trong Quốc hội Mỹ viết: "Một phần trăm tổng số người Mỹ rất cực khổ. Trong số này có 830 vạn gia đình và 620 vạn cá nhân, 28 triệu người bị tàn tật và không có sức lao động. Ở miền Nam nước Mỹ có một triệu rưỡi gia đình nông dân nghèo khổ không thể tưởng tượng".

Tờ tạp chí Công nghiệp (tháng 5 năm 1958) viết: "So với trước chiến tranh thế giới lần thứ hai, thì năm 1957, sản xuất công

nghiệp của các nước xã hội chủ nghĩa tăng bốn lần rưỡi, của các nước tư bản chủ nghĩa tăng hai lần rưỡi".

Mấy thí dụ trên đây đủ tỏ rõ kinh tế của phe nào mạnh hơn về mặt khoa học kỹ thuật, ai cũng biết rằng Liên Xô thành công trước Mỹ trong việc phóng vệ tinh nhân tạo; và vệ tinh thứ hai của Liên Xô to và nặng 508 cân 300, vệ tinh Mỹ chỉ nhỏ bằng quả bưởi và chỉ nặng 13 cân 365.

Các báo cáo Mỹ phải nhận rằng trong mười năm (từ 1950 đến 1960) Liên Xô sẽ đào tạo được 120 vạn cán bộ khoa học kỹ thuật. Mỹ chỉ đào tạo được 90 vạn người. Mỗi năm Liên Xô đào tạo được 15 vạn công trình sư. Mỹ chỉ đào tạo được 7 vạn người.

24.Hỏi: Các nước xã hội chủ nghĩa có đoàn kết nhất trí không? Các nước anh em giúp ta và Mỹ giúp bọn Ngô Đình Diệm khác nhau ở chỗ nào?

25.Đáp: Các nước xã hội chủ nghĩa rất đoàn kết nhất trí.

Hai bản tuyên ngôn ở Hội nghị Mát-xcơ-va cuối năm ngoái đã chứng minh rõ rệt điều đó. Các nước anh em, trước hết là Liên Xô, giúp ta máy móc, kỹ thuật và chuyên gia... để ta xây dựng và phát triển kinh tế. Việc giúp đỡ ấy hoàn toàn là vô tư. Các nước anh em chỉ đặt một điều kiện: chúng ta phải gắng học nhanh, làm nhanh để tiến lên chủ nghĩa xã hội.

Còn "viện trợ" Mỹ thế nào thì tờ báo Nhật Bản đã trả lời câu hỏi ấy như sau: "Viện trợ Mỹ nhằm mục đích bán hàng hóa thừa ế, lấy tiền lãi nặng, bán vũ khí và kèm theo những điều kiện chính trị và quân sự có lợi cho Mỹ". Thí dụ: từ tháng 7/1955 đến tháng 7/1956, Mỹ giúp miền Nam và Miên, Lào 379 triệu đô la, trong số đó 330 triệu là bằng vũ khí.

Mỹ cho Ai Cập vay 400 triệu đô la, lãi mỗi năm 40% trong 20 năm phải trả xong và trả bằng tiền mặt.

Liên Xô cho Ai Cập vay 600 triệu rúp, lãi mỗi năm 2%, hạn trả là 30 năm, và có thể trả bằng bông hoặc bằng gạo mà Ai Cập có dư dật.

Theo hãng thông tin ở Mỹ (7 tháng 5 năm 1958), Mỹ cho 42 nước phe Mỹ vay tiền, nhằm: một là để có công việc làm cho 60 vạn công nhân Mỹ đang thất nghiệp; hai là để nắm vững 250 căn cứ

quân sự của Mỹ ở các nước ấy; ba là để duy trì năm triệu binh sĩ của các nước ấy đang làm hậu thuẫn cho chính sách gây chiến của Mỹ.

Ngay ở miền Nam, vì "viện trợ" Mỹ mà phải chi tiêu 70% ngân sách vào quân sự.

Với những sự thật đó, đồng bào ta có thể nhận biết ai là vô tư, ai là vụ lợi.

Trả lời ngày 10/5/1958

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T9, Sđd, tr.175-179

LỜI CĂN DẶN CHỊ EM PHỤ NỮ THỦ ĐÔ

...

Chị em phụ nữ cố gắng thi đua tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm góp phần xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, đấu tranh giành thống nhất Tổ quốc. Phụ nữ công nhân cần tích cực tham gia quản lý thật tốt nhà máy, công trường. Phụ nữ nông dân cần hăng hái tham gia phong trào đôi công, hợp tác, gặt tốt vụ mùa, chuẩn bị tốt vụ chiêm năm tới. Các tầng lớp phụ nữ ở thành phố cần chấp hành tốt các chính sách của Đảng và Chính phủ. Chị em làm nghề buôn bán cần giữ đức tính thật thà, đúng đắn, bài trừ tệ "mua rẻ, bán đắt", tệ "mặc cả, nói thách". Chị em phụ nữ phải hết sức chăm lo bảo vệ sức khỏe của con cái, vì thiếu nhi là tương lai của dân tộc.

Nói ngày 18/10/1958

Theo: -Báo Nhân dân, số 1680, ngày 19/10/1958

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T9, Sđd, tr.238

NÓI CHUYỆN VỚI CÁN BỘ, CÔNG NHÂN, VIÊN CHỨC NHÀ MÁY ĐIỆN HÀ NỘI

...

Quản lý xí nghiệp nhằm mục đích xây dựng chủ nghĩa xã hội. Muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội, phải tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm. Muốn tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm thì

phải quản lý tốt. Muốn quản lý tốt thì cán bộ và công nhân phải thông suốt tư tưởng, phải có thái độ làm chủ nước nhà, làm chủ xí nghiệp. Muốn quản lý tốt phải nâng cao tinh thần trách nhiệm, phải làm đến nơi đến chốn, làm tốt, vượt mọi khó khăn. Phải thực hiện cán bộ tham gia lao động, công nhân tham gia quản lý.

Hiện nay phải phát động công nhân, viên chức cải tiến chế độ quản lý xí nghiệp. Phát động công nhân, viên chức lần này là để giáo dục nâng cao giác ngộ chính trị cho công nhân, giáo dục cán bộ, đồng thời cán bộ và công nhân giáo dục lẫn nhau; trong giáo dục có đấu tranh, tức là phê bình và tự phê bình để tiến bộ, để đoàn kết chặt chẽ hơn, để quản lý tốt, sản xuất tốt. Lãnh đạo phát động quần chúng phải thiết thực, sâu rộng, tránh tình trạng chỉ chú ý hình thức, học tập phải kết hợp với sản xuất và thực hành tiết kiệm; phải khuyến khích và coi trọng ý kiến, sáng kiến của công nhân, cái gì cần sửa phải sửa ngay, cái gì cần phải có thời gian và kế hoạch nghiên cứu thì phải nói cho công nhân hiểu và quyết tâm làm đúng. Đảng và Chính phủ tin chắc rằng cán bộ và công nhân sẽ rèn luyện, nâng cao tư tưởng, xứng đáng với sự tín nhiệm của Đảng, Chính phủ và nhân dân, quyết tâm làm cho xí nghiệp trở thành gương mẫu.

Nói ngày 8/11/1958

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T9, Sđd, tr.261

NÓI CHUYỆN VỚI CÁN BỘ, CÔNG NHÂN NHÀ MÁY CƠ KHÍ HÀ NỘI

Nhờ chủ trương phát động công nhân, viên chức cải tiến chế độ quản lý xí nghiệp, nhà máy có tiến bộ, chứng cứ rõ rệt là kế hoạch tháng 11 năm 1958 vượt mức 27%, lò đúc thép cũ trước đây xây dựng trong bốn tháng, nay lò đúc thép "tháng Mười" lớn gấp ba lần, chỉ trong 14 ngày đã làm xong, và kế hoạch cả năm đã hoàn thành từ ngày 15 tháng 12 năm 1958, trước thời hạn và vượt mức 6,4%. Đây mới là thành tích bước đầu. Công nhân và cán bộ phải cố gắng hơn nữa. Khả năng thiết bị trong 6 tháng đầu năm mới sử

dụng có 11,1%, sang quý IV đã tăng lên 50%. Hiện nay, nhà máy còn một nửa khả năng máy móc chưa dùng đến; để máy không dùng đến là thiệt hại cho Nhà nước, cho nhân dân. Cán bộ và công nhân không nên vì có một số thành tích bước đầu mà tự kiêu, tự mãn, phải cố gắng hơn nữa, phải học tập đức tính khiêm tốn và tinh thần cố gắng không ngừng của giai cấp công nhân Liên Xô.

Ở xã Ngũ Kiên, tỉnh Vĩnh Phú, ruộng đất rất xấu, dân thường bị đói kém nhưng bây giờ thu hoạch bình quân 4.687 kilô một mẫu tây. Ruộng đồng chí bí thư chi bộ thu hoạch hơn 6 tấn một mẫu tây. Sở dĩ thu được kết quả tốt như vậy là do tư tưởng thông, do Đảng lãnh đạo tốt, do đảng viên và đoàn viên thanh niên lao động gương mẫu.

Nhà máy Cơ khí Hà Nội cũng vậy, máy móc, nguyên liệu, công nhân vẫn như trước, nhưng sao trước sút kém, bây giờ tiến bộ? Cũng vì tư tưởng bắt đầu thông suốt, cán bộ bắt đầu đi xuống dưới, bắt đầu tin và dựa vào quần chúng. Cần phải đẩy mạnh cuộc vận động cải tiến quản lý xí nghiệp, đẩy mạnh đấu tranh tư tưởng hơn nữa. Tư tưởng thông suốt thì mọi việc làm đều tốt. Phải làm cho tư tưởng xã hội chủ nghĩa hoàn toàn thắng, tư tưởng cá nhân chủ nghĩa hoàn toàn bại. Cán bộ và công nhân phải cố gắng thực hiện mấy điểm sau đây:

-Cán bộ quyết tâm lãnh đạo tốt. Cán bộ, đảng viên, đoàn viên thanh niên lao động gương mẫu, tự kiểm thảo tốt, cùng công nhân học tập, học tập công nhân. Công nhân đã góp ý kiến phê bình cán bộ, chờ đợi cán bộ sửa chữa khuyết điểm, cán bộ phải thấy rằng yêu cầu ấy là chính đáng và phải thực hiện yêu cầu ấy.

-Công nhân cũng phải kiểm thảo tốt, quyết tâm sửa chữa khuyết điểm, chống làm ẩu để máy móc, dụng cụ hư hỏng, chống lãng phí. Phải thực hiện đúng khẩu hiệu "làm nhiều, nhanh, tốt, rẻ".

-Phải đảm bảo an toàn lao động vì người lao động là vốn quý nhất.

-Lãnh đạo phải thật sự dân chủ nhưng đồng thời phải thật sự tập trung.

-Công nhân và cán bộ nâng cao tinh thần đoàn kết, tinh thần cảnh giác, tinh thần trách nhiệm vì mình là giai cấp lãnh đạo, là chủ của

xí nghiệp, chủ của nước nhà; phải học tập các đồng chí chuyên gia về kỹ thuật và tinh thần quốc tế vô sản.

-Phải nâng cao tinh thần trách nhiệm, hoàn thành và hoàn thành vượt mức kế hoạch Nhà nước, xứng đáng là người chủ xí nghiệp.

Kế hoạch ba năm là kế hoạch đưa miền Bắc tiến lên chủ nghĩa xã hội, xây dựng đời sống sung sướng, no ấm, xây dựng nền tảng cho công cuộc đấu tranh thống nhất nước nhà. Kế hoạch năm 1959 là năm bản lề đặc biệt quan trọng. Tất cả cán bộ, công nhân phải tin tưởng quyết tâm hoàn thành vượt mức kế hoạch ấy, chuẩn bị cho kế hoạch dài hạn sau này. Nhà máy Cơ khí Hà Nội có đông đảng viên và đoàn viên thanh niên lao động hơn các xí nghiệp khác, đó là một điều thuận lợi. Bác giao trách nhiệm cho cán bộ và công nhân phải làm cho nhà máy này trở thành một nhà máy kiểu mẫu.

Nhân dịp sắp bước sang năm mới, Bác chúc mừng công nhân, cán bộ Nhà máy Cơ khí Hà Nội và tất cả các xí nghiệp, một năm mới vui vẻ, khoẻ mạnh, tiến bộ và hoàn thành vượt mức kế hoạch.

Nói ngày 25/12/1958

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T9, sđd, tr.276-278

NÓI CHUYỆN VỚI HỌC SINH VÀ GIÁO VIÊN TRƯỜNG PHỔ THÔNG CẤP III CHU VĂN AN (HÀ NỘI)

Do các cháu cố gắng, do các thầy, các cô giáo cố gắng, năm nay, nhất là mấy tháng gần đây các cháu có những tiến bộ khá.

Tác phong, kỷ luật, tư tưởng tiến bộ như thế là tốt.

Tham gia lao động như thế là tốt.

Trước nói: lao động là vẻ vang. Nhưng các cháu hiểu: anh lao động, tôi vẻ vang. Nay hiểu: mình lao động, mình vẻ vang. Vì các cháu, các thầy, các cô trực tiếp lao động nên tinh thần đối với lao động cũng có khác.

Trước: các cháu chưa biết khó nhọc của công nhân, nông dân.

Bây giờ: các cháu biết lao động của công nông cần cù, khó nhọc.

Trước: các cháu cơm đến thì ăn, áo đến thì mặc.

Bây giờ: biết rõ làm ra cơm áo là khó nhọc.

Trước: không biết vì sao phải cần kiệm.

Nay hiểu rõ là lao động khó nhọc mới có cơm ăn, áo mặc, nên biết vì sao cần kiệm. Như thế là tư tưởng biến đổi.

Trước khinh lao động chân tay. Bây giờ trọng lao động chân tay và người lao động. Như thế là tư tưởng biến đổi.

Do đó, tác phong của các cháu cũng thay đổi.

Trước: đi học về vứt sách, ăn cơm rồi chơi, không làm việc nhà, vì cho mình là cô cậu học trò, nhất là học trò trường Bưởi là oai lắm.

Bây giờ các cháu đã ngăn nắp trật tự hơn.

Cũng do như thế mà chí khí các cháu tốt hơn.

Bác nói các cháu chớ giận.

Trước: các cháu ăn bám bố mẹ.

Bây giờ bước đầu ít nhiều các cháu đã biết tự lực cánh sinh như làm vườn, làm mộc, các cháu học tập những người lao động, các cháu không muôn ăn bám bố mẹ, ăn bám xã hội.

Trước: các cháu chỉ học trong sách.

Bây giờ: học và thực hành kết hợp với nhau.

Ví dụ: trước kia học về nông thôn học, thầy và trò chỉ học trong sách vở.

Bây giờ: các cháu về nông thôn, cày cấy, trồng trọt, làm phân. Như thế là học kết hợp với hành.

Do lao động, trí thức tăng thêm.

Do lao động, sức khoẻ tăng hơn.

Đó là kết quả của lao động sản xuất.

*

* *

Xã hội chủ nghĩa là cái gì? Các cháu có hiểu không? Xã hội chủ nghĩa là tất cả mọi người phải ra sức lao động xây dựng xã hội chủ nghĩa, xã hội chủ nghĩa xây dựng được mọi người mới sung sướng ấm no.

Trường học của ta là trường học xã hội chủ nghĩa. Trường học xã hội chủ nghĩa là thế nào?

Nhà trường xã hội chủ nghĩa là nhà trường:

-Học đi với lao động.

-Lý luận đi với thực hành.
-Cần cù đi với tiết kiệm.

*

**

Muốn xã hội chủ nghĩa, phải có: người xã hội chủ nghĩa.
Muốn có người xã hội chủ nghĩa, phải có tư tưởng xã hội chủ nghĩa.

Tư tưởng xã hội chủ nghĩa trái hẳn với cá nhân chủ nghĩa. Cái gì không phải xã hội chủ nghĩa là cá nhân chủ nghĩa.

Cá nhân chủ nghĩa đẻ ra hàng trăm tính xấu như siêng ăn, biếng làm, kèn cựa, nghĩ đến mình không nghĩ đến đồng bào, tham danh lợi, địa vị, v.v.

Các thầy, các cô giáo, các cháu cần luôn luôn bồi dưỡng tư tưởng xã hội chủ nghĩa, đấu tranh tiêu diệt cá nhân chủ nghĩa.

... Bác được nghe báo cáo năm nay các cháu tiến bộ hơn năm ngoái, tiến bộ về học tập, lao động, kỷ luật, trật tự và tác phong.

Đó là tiến bộ bước đầu. Như thế là tốt.

Bác mong các thầy giáo, cô giáo đoàn kết cố gắng tiến bộ hơn nữa.

Tương lai đẹp đẽ là của tất cả mọi người. Mọi người phải cố gắng.

Bác mong năm sau các cháu tiến bộ hơn. Các cháu phải xứng đáng là chủ nhân tương lai của nước Việt Nam hoà bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh. Các cháu có làm được không? (Có) - Có chắc không? (Có) - Có quyết tâm không? (Quyết tâm). Thế thì tốt.

Nói ngày 31 tháng 12 năm 1958

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T9, Sđd, tr.294-296

NÓI CHUYỆN VỚI CÁN BỘ, CÔNG NHÂN TRÊN CÔNG TRƯỜNG XÂY DỰNG BA NHÀ MÁY XÀ PHÒNG, CAO SU, THUỐC LÁ Ở HÀ NỘI

Hôm nay, Bác thay mặt Đảng và Chính phủ đến thăm các cô, các chú và cảm ơn các đồng chí chuyên gia đã tận tình giúp ta xây dựng.

Các cán bộ, công nhân trên công trường cần nêu cao tinh thần trách nhiệm, ý thức làm chủ nước nhà, ra sức tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm, hoàn thành tốt nhiệm vụ mà Đảng và Chính phủ đã trao cho. Giai cấp công nhân là giai cấp lãnh đạo cách mạng. Muốn xứng đáng là giai cấp lãnh đạo thì phải gương mẫu trong công tác. Muốn tiến lên chủ nghĩa xã hội, muốn nước nhà mau chóng thông nhất, muốn được tự do sung sướng, mọi người phải khắc phục khó khăn, thi đua tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm.

Công nhân, cán bộ trên công trường đã biết dùng xe cút-kít và cải tiến một số dụng cụ xây dựng nên bước đầu đã tăng năng suất cao hơn trước, giảm bớt sức lao động của công nhân. Tuy nhiên, những ưu điểm, sáng kiến này còn chưa được phổ biến rộng rãi. Ngoài ra còn những khuyết điểm như việc đổ bê tông và xây tường ở một số bộ phận của công trường chưa được tốt lắm, một số công việc phải làm đi, làm lại, sinh ra lãng phí; năng suất lao động ở công trường nói chung còn thấp, kỷ luật lao động chưa được đề cao.

Muốn xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội, mọi người cần có tinh thần làm chủ tốt, phải đề cao tinh thần trách nhiệm. Nhiệm vụ trước mắt của cán bộ, công nhân trên công trường là phải đoàn kết chặt chẽ, đoàn kết giữa cán bộ, công nhân, đoàn kết với các chuyên gia, đoàn kết với đồng bào địa phương, phải mở rộng phong trào thi đua giữa các cá nhân và giữa các bộ phận sản xuất, phải giữ vững kỷ luật lao động. Các đảng viên, đoàn viên thanh niên lao động, cán bộ, phải gương mẫu về mọi mặt, lãnh đạo cho tốt phong trào sản xuất theo khẩu hiệu: nhiều, nhanh, tốt, rẻ.

Nói ngày 24/2/1959

Theo: -Báo Nhân dân, số 1809, ngày 26/2/1959

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T9, Sdd, tr.340-341

**THƯ GỬI CÔNG NHÂN, CHIẾN SĨ, NHÂN VIÊN XƯỞNG
MAY 10 CỤC QUÂN NHU**

Thân ái gửi: Công nhân, chiến sĩ, nhân viên và cán bộ Xưởng may 10, Cục Quân nhu Tổng cục Hậu cần.

Bác rất vui lòng các cô, các chú có tiến bộ khá về:

Đoàn kết thân ái,

Liên tục thi đua,

Cải tiến kỹ thuật,

Tăng gia sản xuất,

Thực hành tiết kiệm,

Quản lý xí nghiệp,

Chắc các cô các chú đã tự thấy rằng:

Tư tưởng thông thì công việc tốt, những kinh nghiệm ấy nên phổ biến cho các nhà máy khác.

Nhưng các cô, các chú chớ có thấy tiến bộ mà tự mãn, tự kiêu. Trái lại cần phải cố gắng hơn nữa để tiến bộ mãi. Cảm ơn các cô, các chú đã biểu Bác bộ áo.

Bác đã nhận rồi. Nay Bác gửi bộ áo ấy làm giải thưởng cho một đợt thi đua. Khi nào đợt thi đua kết thúc, do các cô, các chú bình nghị, ai khá nhất thì được giải thưởng ấy.

Chúc các cô, các chú vui vẻ, mạnh khỏe, đoàn kết, tiến bộ.

Ngày 24 tháng 2 năm 1959

Bác Hồ

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T9, Sđd, tr.342-343

BÀI NÓI CHUYỆN TẠI HỘI NGHỊ CÁN BỘ TOÀN ĐẢNG BỘ HÀ NỘI

Thay mặt Trung ương Đảng và nhân danh là một đảng viên ở Hà Nội, tôi phát biểu một số ý kiến với Hội nghị:

Thủ đô Hà Nội phải làm thế nào để trở thành một Thủ đô xã hội chủ nghĩa. Muốn như thế thì mỗi xí nghiệp, mỗi một đơn vị bộ đội, mỗi một trường học, mỗi một đường phố, mỗi một cơ quan và mỗi một nông thôn ngoại thành phải là một pháo đài của chủ nghĩa xã hội.

Hà Nội cần phải củng cố và phát triển Đảng, Đoàn thanh niên lao động và Công đoàn. Đảng bộ Hà Nội cần phải phát triển thêm thành phần công nhân, nông dân, lao động trí óc và phụ nữ vào Đảng.

Số đảng viên công nhân còn ít, trong khi đó Hà Nội phải trở thành Thủ đô một nước xã hội chủ nghĩa, nơi có nhiều xí nghiệp tập trung công nhân.

Các xí nghiệp ở Hà Nội có gần 6.500 anh hùng, chiến sĩ thi đua và lao động xuất sắc. Nếu Đảng bộ Hà Nội chú ý gần gũi, giáo dục và giúp đỡ anh chị em đó, thì chắc chắn có thể phát triển được một bộ phận không phải là nhỏ vào Đảng.

Số phụ nữ là đảng viên cũng còn rất ít, cần phát triển thêm. Tóm lại, cần củng cố và phát triển Đảng – cố nhiên là thận trọng - thành phần công nhân, nông dân, phụ nữ, đồng thời cũng chú ý phát triển các thành phần khác như lao động trí óc.

Muốn đẩy mạnh mọi mặt công tác: cải tiến quản lý xí nghiệp, xây dựng các tổ đội công và hợp tác xã ở ngoại thành, chăm sóc giáo dục thiếu nhi, vệ sinh yêu nước, v.v. thì mỗi cán bộ, đảng viên, đoàn viên thanh niên lao động phải có đạo đức cách mạng, phải thực hiện cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư; phải lấy phê bình và tự phê bình mà tiêu diệt chủ nghĩa cá nhân và bồi dưỡng chủ nghĩa tập thể. Đảng viên, đoàn viên bất cứ ở đâu, bất cứ làm công việc gì, phải thật gương mẫu. Đảng bộ Hà Nội phải làm gương mẫu cho các Đảng bộ khác. Đảng bộ Hà Nội gương mẫu sẽ góp phần đưa miền Bắc tiến lên chủ nghĩa xã hội, làm cơ sở vững mạnh đấu tranh giành thống nhất nước nhà.

Nói ngày 25/4/1959

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T9, Sđd, tr.420-421

LỜI CHÚC ĐẠI HỘI NHỮNG NGƯỜI SẢN XUẤT TRẺ Ở THỦ ĐÔ

Bác thân ái chúc các cháu:

Mạnh khoẻ, vui vẻ,

Đoàn kết chặt chẽ,

Luôn luôn thi đua,
Đưa cả tinh thần và lực lượng tuổi trẻ,
Vươn lên hàng đầu
Trong mọi công việc xây dựng xã hội chủ nghĩa.

Ngày 11 tháng 1 năm 1960

Hồ Chí Minh

Theo: Những lời kêu gọi của Hồ Chủ tịch, NXB Sự thật, HN.1960,
T5, tr.290

BÀI NÓI TẠI ĐẠI HỘI ĐẠI BIỂU NHÂN DÂN HÀ NỘI MỪNG THẮNG LỢI CỦA KỲ HỌP THỨ 11, QUỐC HỘI KHOÁ I

Thưa đồng bào yêu quý,

Chúng ta đều nhất trí xác nhận rằng kỳ họp lần thứ 11 của Quốc hội đã đạt được kết quả rất to lớn và có ảnh hưởng rất sâu xa.

Như Luật Hôn nhân và gia đình có quan hệ mật thiết đến mỗi người dân trong nước, đến cả nòi giống Việt Nam ta. Đạo luật ấy làm cho gái trai thực sự bình quyền, gia đình thực sự hạnh phúc. Toàn thể đồng bào ta đều nhiệt liệt hoan nghênh đạo luật chí tình chí lý ấy.

Hiến pháp mới được Quốc hội thông qua đã xác nhận những thành tích rực rỡ về kinh tế, văn hoá và xã hội mà nhân dân ta đã thu được; đồng thời chỉ rõ con đường vẻ vang mà chúng ta đang tiến lên để giành thắng lợi to lớn hơn nữa trong công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội và đấu tranh thực hiện thông nhất nước nhà.

Để hoan nghênh Hiến pháp một cách xứng đáng và thiết thực thì nhân dân ta phải thi hành Hiến pháp một cách nghiêm chỉnh. Muốn thi hành Hiến pháp một cách nghiêm chỉnh thì trước mắt chúng ta phải làm tốt mấy công việc sau đây:

-Ra sức chống hạn. Thi đua đẩy mạnh sản xuất đông xuân. Quyết tâm làm vụ chiêm này tốt hơn hẳn các vụ chiêm trước.

-Thi đua đẩy mạnh và làm tốt phong trào hợp tác và cải tạo xã hội chủ nghĩa.

-Tiếp tục "Tết trồng cây" cho tốt, trồng cây nào phải sống cây ấy, tốt tươi cây ấy.

-Tổ chức đón tiếp kiều bào chu đáo, giúp đỡ kiều bào có công ăn việc làm ngay sau khi về đến Tổ quốc.

-Tổ chức Tết Nguyên đán cho vui vẻ, tung bừng, nhưng phải tuyệt đối tránh lãng phí.

Mọi người, mọi ngành thi đua hoàn thành và hoàn thành vượt mức kế hoạch Nhà nước năm nay và chuẩn bị tốt cho kế hoạch dài hạn năm sau.

Riêng các đại biểu Hội đồng nhân dân và các cán bộ thì phải phổ biến Hiến pháp một cách kỹ lưỡng và rộng khắp trong nhân dân, và gương mẫu trong việc thi hành Hiến pháp và các luật lệ.

Tôi xin báo một tin mừng cho đồng bào biết trước rằng:

Vì cơ quan Trung ương và nhiều xí nghiệp lớn tập trung ở Hà Nội cho nên theo Hiến pháp mới thì Thủ đô ta sẽ được bầu cử độ 25 đại biểu vào Quốc hội, nghĩa là nhiều gấp năm lần số đại biểu hiện nay. Đó là một vinh dự to lớn, đồng thời là một trách nhiệm nặng nề. Nó đòi hỏi nhân dân Thủ đô phải cử những đại biểu thật gương mẫu. Đồng bào Thủ đô phải thật gương mẫu trong mọi công tác. Thủ đô phải là thành phố gương mẫu cho cả nước.

Cuối cùng, chúng ta nên nhớ rằng: trong 6 tháng đầu năm nay, nhân dân ta sẽ bầu cử Quốc hội mới. Đồng bào Thủ đô cần chuẩn bị tốt cho việc bầu cử đó.

Năm nay, tình hình quốc tế thuận lợi cho ta. Lực lượng hoà bình càng rộng rãi. Phong trào giải phóng dân tộc càng sôi nổi ở châu Á, châu Phi và ở Nam Mỹ. Các nước anh em trong đại gia đình xã hội chủ nghĩa - đứng đầu là Liên Xô vĩ đại - đều tiến những bước khổng lồ. Chúng ta phải ra sức học tập các nước anh em, phải thi đua tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm, phải quyết tâm làm cho năm 1960 thành một năm đại thắng lợi, đại thành công".

Nói ngày 13/1/1960

Theo: -Báo Nhân dân, ngày 14/1/1960

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T10, NXB Chính trị quốc gia, HN.1996, tr.29-30

BÀI NÓI CHUYỆN VỚI CÁN BỘ, CÔNG NHÂN NHÀ MÁY CƠ KHÍ HÀ NỘI

Lần trước Bác đến đây, các cô các chú chưa tiến bộ. Qua năm 1959, các cô, các chú, cán bộ và công nhân đã tiến bộ khá, hoàn thành vượt mức kế hoạch Nhà nước, đã biết sắp xếp công việc, nên đã tiết kiệm được hơn 31 vạn giờ, nhất sắt thép vụn đúc được hơn 200 tấn máy móc. Như vậy là tốt, cần cố gắng nhiều hơn nữa. Quỹ phúc lợi đã dùng bảo hiểm lao động được gần 20 vạn đồng: nếu biết tiết kiệm và tăng năng suất nhiều hơn nữa thì số tiền đó sẽ tăng nhiều hơn nữa.

Như các cô các chú đã biết, máy móc càng ngày càng tinh xảo, nếu không có văn hoá và kỹ thuật thì không thể điều khiển được. Trước đây làm việc theo lối thủ công, nhưng bây giờ làm bằng máy móc tinh xảo cả, nên việc học tập văn hoá, nâng cao trình độ kỹ thuật là rất cần thiết. Năm qua nhà máy đã có 90% cán bộ và công nhân học văn hoá. Đó là một bước tiến khá. Nhưng như thế vẫn chưa đủ, cần phải vận động sao cho tất cả mọi người đều đi học. Ví dụ: Nhà máy sản xuất xe hơi ở Liên Xô có một phân xưởng làm pít-tông rất lớn mà chỉ do 10 công nhân phụ trách, vì máy móc hoàn toàn tự động cả. Gần đây, Liên Xô lại phóng một tên lửa vượt xa 12.500 cây số, rơi sát chỗ đã định, bay nhanh 1 giờ trên 26.000 cây số. cần phải có trình độ văn hoá và kỹ thuật cao mới làm được các việc như vậy. Muốn điều khiển và sản xuất được các máy móc hiện đại, cán bộ và công nhân ta cần phải ra sức học tập văn hoá và kỹ thuật. Trai, gái, già, trẻ, cán bộ, công nhân đều phải đi học cả.

Trong năm qua, nhà máy còn có một số khuyết điểm về các mặt như sử dụng vật liệu, dụng cụ không đúng tiêu chuẩn, thường vượt quá mức đã định, một số bộ phận máy móc làm ra chất lượng còn kém, chưa đúng quy định; tỷ lệ người gián tiếp sản xuất còn quá cao. Như vậy là còn lãng phí rất nhiều. Nguyên nhân là do quản lý kỹ thuật, quản lý kinh tế còn yếu, kỷ luật lao động, tinh thần trách nhiệm và ý thức bảo vệ của công còn kém.

Kế hoạch năm 1960 rất quan trọng, vì nó là năm kết thúc kế hoạch 3 năm và chuẩn bị bước vào kế hoạch 5 năm lần thứ nhất. Muốn

thực hiện tốt nhiệm vụ nặng nề ấy, cán bộ và công nhân phải ra sức sửa chữa khuyết điểm và phát huy ưu điểm đã đạt được. Mặt khác phải thực hiện hạch toán kinh tế cho tốt; phải bảo đảm các bộ phận sản xuất cân đối, tiến hành ăn khớp nhịp nhàng. Các cô, các chú đã phát huy nhiều sáng kiến và đề nghị nhiều ý kiến tiết kiệm vật liệu, thì giờ, nhưng chưa áp dụng hết. Bộ phận theo dõi sáng kiến phải đúc kết sáng kiến đã đạt được để phổ biến rộng rãi và áp dụng ý kiến của công nhân đề nghị.

Công tác cải tiến quản lý, cải tiến kỹ thuật và cải tiến tổ chức như cái kiềng ba chân, nếu hai chân dài, một chân ngắn thì không thể nào đứng vững được. Muốn làm tốt các việc này phải thực hiện dân chủ. Cán bộ phải dựa vào quần chúng để giải quyết khó khăn 10 người làm không được thì 100 người góp 100 ý kiến lại nhất định sẽ làm được.

Muốn làm tốt các việc trên, cán bộ và công nhân phải thật thà tự phê bình và phê bình, giúp đỡ lẫn nhau, vì khuyết điểm của một người không phải là của riêng một người đó, mà có ảnh hưởng đến toàn nhà máy. Phải nâng cao kỷ luật lao động, kỷ luật sản xuất, đảm bảo an toàn lao động, chống lãng phí, cố gắng học tập văn hoá, học tập kỹ thuật.

Đặc biệt là phải chú trọng học tập kinh nghiệm và tác phong công tác tốt của các đồng chí chuyên gia bạn.

Đảng viên và đoàn viên phải xung phong gương mẫu trong mọi công tác, trong học tập và chấp hành kỷ luật lao động. Đảng viên, đoàn viên phải giúp đỡ người ngoài Đảng, ngoài Đoàn cùng tiến bộ.

Bác chúc các cô, các chú mạnh khoẻ, vui vẻ, tiến bộ và làm theo đúng lời hứa là: thực hiện vượt mức kế hoạch năm 1960 cả về số lượng, chất lượng và tiết kiệm để góp phần xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc và đấu tranh thực hiện thống nhất nước nhà.

Nói ngày 2/2/1960

Theo: -Báo Nhân dân, số 2148, ngày 4/2/1960

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T10, Sđd, tr.50-52

BÀI NÓI CHUYỆN TẠI HỘI NGHỊ PHỤ NỮ LAO ĐỘNG TIÊN TIẾN VÀ CHIẾN SĨ THI ĐUA TOÀN THÀNH PHỐ HÀ NỘI LẦN THỨ HAI

Nhân ngày Quốc tế phụ nữ, thay mặt Trung ương Đảng và Chính phủ, Bác khen ngợi phụ nữ Việt Nam nói chung, và phụ nữ lao động tiên tiến nói riêng.

Thay mặt Trung ương Đảng và Chính phủ, Bác gửi lời chào thân ái tới phụ nữ miền Nam anh dũng. Bác chào mừng phụ nữ các nước anh em và phụ nữ khắp các nước đang kiên trì và anh dũng đấu tranh bảo vệ hoà bình thế giới.

Năm nay kỷ niệm phong trào phụ nữ Quốc tế đúng 50 tuổi thì cũng vừa đúng lúc kỷ niệm Đảng ta 30 tuổi. Phong trào phụ nữ trong 30 năm dưới sự lãnh đạo của Đảng ta đã đóng góp rất nhiều thành tích lớn cho cách mạng.

Thời kỳ bí mật, nhiều chị em đã giác ngộ, tham gia hoạt động cách mạng rất dũng cảm, mặc dù muôn ngàn nguy hiểm, gian khổ. Rất nhiều chị em khác cũng đã bảo vệ cách mạng rất gan góc. Thời kỳ đó, căn cứ địa cách mạng của ta ở Việt Bắc, do đó rất nhiều chị em phụ nữ các dân tộc thiểu số không những vượt qua gian nguy mà còn gạt cả mê tín để bảo vệ cách mạng và cán bộ hoạt động cách mạng.

Thời kỳ kháng chiến, Bác chỉ nói vài ví dụ: ngoài những đội du kích rất anh dũng đánh địch còn có các bà mẹ rất hiền từ tổ chức nhau lại thành hội các bà mẹ chiến sĩ, giúp đỡ bộ đội đánh giặc, giúp đỡ an ủi thương binh. Trong các chiến dịch, phụ nữ đi dân công, tải lương thực, đạn dược, làm đường, v.v.. rất đông; 2/3 số dân công là phụ nữ. Mặc dầu bị máy bay địch theo dõi thả bom dữ dội, nhưng chị em vẫn vui vẻ ca hát, động viên nhau làm tròn nhiệm vụ.

Ngày nay đất nước ta hoà bình. Có hoà bình vì đã có bao nhiêu gương đấu tranh, hy sinh anh dũng của toàn dân ta, toàn Đảng ta, trong đó có phụ nữ ta.

Bác chỉ nói vài nét về phụ nữ tham gia kiến thiết xã hội chủ nghĩa ở miền Bắc hiện nay. Ở các nhà máy hiện nay có rất nhiều cháu

gái, có những cháu biết điều khiển những máy tiện, máy khoan, máy dẹt tối tân, v.v.. trên các công trường cũng có nhiều nữ thanh niên, có các cháu gái đã biết lái máy xúc, lái xe vận tải, v.v. Gần đây Bác được biết tin ở mỏ than Hòn Gai, chị em làm ở Cọc 6, chỉ trong mấy ngày đã nâng mức đẩy xe từ 32 xe lên 335 xe một ca. Trong việc đẩy xe này, một nửa lại là phụ nữ. Ở nông thôn, 60% xã viên hợp tác xã là phụ nữ. Có nhiều cô chủ nhiệm hợp tác xã. Cô Hoàn là người đầu tiên đã làm được 3000 cân phân, rồi phong trào thi đua lên, nhiều người làm vượt hơn cô Hoàn, có người làm tới 7.000 cân. Cháu Dung mới 13 tuổi còn đi học, cũng đã làm được 1.000 cân phân. Ngoài sản xuất, phụ nữ còn tham gia dân quân, tự vệ, nhiều đội rất khá. Phụ nữ trí thức cũng đã góp nhiều công trong phong trào bình dân học vụ, bổ túc văn hoá, trong việc xây dựng các vườn trẻ, lớp mẫu giáo và trong các ngành nghề khác. Việc tổ chức vườn trẻ, lớp mẫu giáo rất đáng khen. Trong phong trào cải tạo xã hội chủ nghĩa, chị em buôn bán nhỏ đã tổ chức lại, đi vào con đường hợp tác và sửa đổi cách làm ăn buôn bán như thực thà, không lấy lãi, khiêm tốn phục vụ khách hàng, rất đáng khen. Chị em tự sản tự mình tiếp thu và khuyến chồng tiếp thu cải tạo và đi vào con đường công tư hợp doanh. Phụ nữ ta còn tham gia nhiều việc khác như lao động xây dựng công viên Bảy Mẫu, tham gia Tết trồng cây, v.v.

Từ trước đến nay, phụ nữ Việt Nam ta đã có nhiều đóng góp cho cách mạng, phụ nữ ta rất đáng kính, phụ nữ ta có rất nhiều tiến bộ. Nhưng Đảng, Chính phủ và Bác còn mong phụ nữ tiến bộ nhiều hơn nữa. Hiện nay trong các ngành, số phụ nữ tham gia còn ít. Đảng và Chính phủ rất hoan nghênh, sẵn sàng cất nhắc và giao cho phụ nữ những chức trách quan trọng. Muốn vậy, bản thân phụ nữ phải:

26. Gắng học tập chính trị, học tập văn hoá, kỹ thuật.

27. Nâng cao tinh thần yêu nước và giác ngộ xã hội chủ nghĩa.

28. Hăng hái thi đua thực hiện "Cần kiệm xây dựng Tổ quốc, cần kiệm xây dựng gia đình".

29.Đoàn kết chặt chẽ, ra sức tham gia sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, đấu tranh thống nhất nước nhà và giữ gìn hoà bình thế giới.

30.Chúc chị em phụ nữ cố gắng học tập, tiến bộ nhiều, tiến bộ mãi để xứng đáng làm chủ nước nhà.

Nói ngày 8/3/1960

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T10, Sdd, tr.87-89

THƯ GỬI ĐỒNG BÀO THỦ ĐÔ

Thân ái gửi đồng bào Hà Nội,

Tôi rất cảm ơn toàn thể đồng bào thủ đô Hà Nội đã đề nghị tôi ra ứng cử ở Thủ đô trong cuộc tổng tuyển cử Quốc hội khoá II.

Tôi xin báo cáo để đồng bào biết rằng Trung ương Đảng Lao động Việt Nam đã đồng ý để tôi ứng cử tại Hà Nội (khu Ba Đình).

Cuộc tổng tuyển cử Quốc hội là một sự kiện chính trị rất quan trọng của chế độ dân chủ ta. Mong toàn thể đồng bào hăng hái tham gia hoạt động, làm cho cuộc tổng tuyển cử này đại thắng lợi.

Chào thân ái

Hồ Chí Minh

Theo: -Báo Nhân dân, số 2208, ngày 4/4/1960

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T10, Sdd, tr.120

LỜI PHÁT BIỂU TẠI ĐẠI HỘI NHÂN DÂN THỦ ĐÔ CHÀO MỪNG CÁC VỊ ỨNG CỬ ĐẠI BIỂU QUỐC HỘI TẠI HÀ NỘI RA MẮT CỬ TRI

...

Thưa đồng bào thân mến,

Sáng nay, một đồng chí cán bộ mời tôi đi "ra mắt cử tri". Tôi trả lời: Đã bao nhiêu năm lòng tôi luôn luôn ở cạnh đồng bào, và tôi tin rằng lòng đồng bào cũng luôn luôn ở cạnh tôi. Xa lạ gì mà phải ra mắt?

Nói thế này mới đúng: Tôi đến đây để cảm ơn đồng bào đã nhất trí yêu cầu tôi và các vị khác ra ứng cử vào Quốc hội khoá II ở Thủ đô yêu quý của chúng ta.

Trước hết, tôi xin tóm tắt nói về Luật Bầu cử. Cũng như ở các nước xã hội chủ nghĩa anh em, Luật Bầu cử của ta thật là dân chủ. Tất cả công dân, gái cũng như trai; từ 18 tuổi trở lên đều có quyền bầu cử, tự do lựa chọn người thay mặt mình ở Quốc hội.

Tại các nước tư bản thì không như thế. Vài thí dụ:

31. Ở nước Mỹ, đối với công dân Mỹ da đen đến tuổi cử tri chỉ một phần năm được đi bầu cử. Ở Quốc hội Mỹ chỉ có đại biểu tư sản, không có đại biểu nhân dân lao động và giai cấp công nhân.

32. Ở Pháp, trong cuộc tổng tuyển cử vừa rồi (tháng 11 năm 1958).

-Đảng Độc lập được non 15% tổng số phiếu mà được 120 đại biểu vào Quốc hội.

-Đảng Cộng sản được hơn 20% tổng số phiếu mà chỉ được 10 đại biểu vào Quốc hội.

-Đảng Cộng hoà mới được hơn 26% tổng số phiếu mà được 185 đại biểu vào Quốc hội.

Hơn 25.000 cử tri phe phản động được một đại biểu.

Hơn 375.000 cử tri phe tả mới có được một đại biểu.

Cái gọi là "tổng tuyển cử" ở miền Nam còn tệ hơn nữa. Bọn Ngô Đình Diệm đã dùng đủ mọi cách lừa bịp và khủng bố để bắt buộc đồng bào miền Nam đi bỏ phiếu. Chúng còn dùng cách trắng trợn, có nơi số phiếu nhiều gấp bội số cử tri.

Do Luật Bầu cử của ta thật sự dân chủ, cho nên Quốc hội ta thật sự đại biểu cho lợi ích của nhân dân.

Quốc hội khoá I là Quốc hội chiến đấu. Quốc hội đã đoàn kết nhân dân và giúp đỡ Chính phủ đưa cuộc kháng chiến đến thắng lợi vẻ vang. Quốc hội đã thông qua nhiều đạo luật quan trọng, như Luật Lao động và Luật Công đoàn, Luật Cải cách ruộng đất, Luật Hôn nhân và gia đình... Quốc hội đã thông qua Hiến pháp mới và Luật Tổng tuyển cử, v.v. Quốc hội khoá I đã hoàn thành nhiệm vụ của nó một cách vẻ vang.

Quốc hội khoá II phải là Quốc hội xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc làm nền tảng vững chắc cho cuộc đấu tranh thống nhất

nước nhà. Vì vậy, Quốc hội phải có những đại biểu thật xứng đáng, những đại biểu một lòng một dạ phục vụ Tổ quốc, phục vụ nhân dân và phục vụ chủ nghĩa xã hội.

Lựa chọn những đại biểu như vậy là quyền lợi và nghĩa vụ của người cử tri.

Lá phiếu cử tri có một giá trị cao quý, nó là một dấu hiệu xác nhận rằng nhân dân đã thực sự làm chủ nước nhà. Nhân dân ta đã đấu tranh lâu dài và anh dũng, đã hy sinh biết bao xương máu trong cách mạng và trong kháng chiến mới giành được và giữ được quyền dùng lá phiếu ấy. Vì vậy đối với lợi ích chung của Tổ quốc cũng như đối với lợi ích riêng của mỗi người, đồng bào cử tri phải làm tròn nhiệm vụ của mình, tức là phải nhắc nhở nhau hăng hái đi bỏ phiếu ngày tổng tuyển cử.

Nói đến đồng bào cử tri, tôi rất hài lòng nêu lên một điểm là: trong cuộc tổng tuyển cử này, chúng ta sung sướng hoan nghênh rất nhiều cử tri mới. Trong cuộc tổng tuyển cử trước họ là các cháu bé bốn, năm tuổi. Nay họ đã trở thành những người công dân cứng cáp, những người cử tri sáng suốt, những chiến sĩ xây dựng chủ nghĩa xã hội. Họ cùng ông, bà, cha mẹ, anh chị, cả nhà vui vẻ đi bầu cử. Điều đó càng khiến cho chúng ta làm cho ngày tổng tuyển cử vui vẻ, tưng bừng như ngày Tết và hơn ngày Tết. Vui hơn ngày Tết vì mỗi năm có một ngày Tết, mà cách đây mấy năm mới có một ngày tổng tuyển cử.

Sau ngày tổng tuyển cử, đồng bào Thủ đô ta cần phải tiếp tục nêu cao tinh thần làm gương mẫu cho toàn thể nhân dân ta hăng hái thi đua tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm để hoàn thành vượt mức kế hoạch năm nay và chuẩn bị đầy đủ để bước sang kế hoạch 5 năm sắp tới.

Dưới sự lãnh đạo của Đảng, nhân dân ta quyết tâm làm được như thế. Mà làm được như thế thì chúng ta nhất định thắng lợi trong công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, và nhất định sẽ thắng lợi trong sự nghiệp đấu tranh thực hiện thống nhất nước nhà bằng phương pháp hoà bình.

Cuối cùng, tôi xin thay mặt các đảng viên Đảng Lao động Việt Nam ra ứng cử, và nếu các vị cho phép thì thay mặt cho cả các vị khác ra ứng cử ở Hà Nội hứa với đồng bào rằng:

-Thủ đô Hà Nội ta được bầu ba mươi đại biểu vào Quốc hội khoá II, mà có gần bốn mươi người ra ứng cử, đó là điều tốt.

Chúng tôi nhận rằng được đồng bào đưa ra ứng cử là một vinh dự lớn. Người được bầu và người không được bầu sẽ đều vui vẻ, phân khởi và đều cảm ơn đồng bào.

-Những người được cử vào Quốc hội khoá II sẽ luôn luôn cố gắng để xứng đáng là những người đầy tớ trung thành của đồng bào, những đại biểu cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư, hết lòng hết sức phục vụ Tổ quốc, phục vụ nhân dân, phục vụ chủ nghĩa xã hội.

Nói ngày 24/4/1960

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T10, Sđd, tr.129-132

NÓI CHUYỆN VỚI ĐẠI HỘI ĐẢNG BỘ THÀNH PHỐ HÀ NỘI

Nhiệm vụ cách mạng hiện nay của Đảng ta là xây dựng một nước Việt Nam hoà bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh. Muốn làm được như thế, chúng ta phải đưa miền Bắc tiến nhanh, tiến mạnh, tiến vững chắc lên chủ nghĩa xã hội. Chúng ta phải kiên quyết đấu tranh thực hiện thống nhất nước nhà.

Đấu tranh thống nhất nước nhà là một cuộc đấu tranh lâu dài và gian khổ nhưng nhất định thắng lợi. Chúng ta phải giáo dục kỹ cho cán bộ, đảng viên và đồng bào miền Nam, miền Bắc thấy rõ điếm đó, để khắc phục tư tưởng nóng vội. Đảng ta đã lãnh đạo nhân dân làm Cách mạng tháng Tám, nhân dân ta lại kháng chiến tám, chín năm mới giải phóng được nửa nước. Trong cuộc đấu tranh thực hiện thống nhất nước nhà, chúng ta cũng phải đấu tranh bền bỉ, lâu dài, nhưng chúng ta tin rằng nhất định chúng ta sẽ thắng lợi.

Muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội, phải có con người xã hội chủ nghĩa và có tư tưởng xã hội chủ nghĩa. Phải đánh bật những tư tưởng công thân, địa vị, danh lợi của chủ nghĩa cá nhân, làm cho tư tưởng của chủ nghĩa tập thể thắng lợi, tức là phát huy tinh thần cần

kiệm xây dựng chủ nghĩa xã hội, bảo vệ của công, chống tham ô, lãng phí.

Mục đích của chủ nghĩa xã hội là không ngừng nâng cao mức sống của nhân dân. Muốn đảm bảo đời sống sung sướng mãi mãi, phải công nghiệp hoá xã hội chủ nghĩa, phải xây dựng công nghiệp nặng. Như thế phải vừa cải thiện đời sống, vừa tích lũy. Cải thiện đời sống từng bước theo khả năng, đồng thời phải tích lũy để kiến thiết.

Muốn uống nước thì phải đào giếng, đào giếng thì phải đổ mồ hôi, nhưng càng khó vớt vả thì giếng càng sâu, càng nhiều nước.

Hà Nội có nhiều ưu điểm, nhưng cần lưu ý một số điểm sau:

-Về mặt công nghiệp, công tác quản lý xí nghiệp làm tốt, nhưng phong trào công nhân tham gia quản lý, cán bộ tham gia lao động về sau không được liên tục và hăng hái như lúc đầu.

-Trong nông nghiệp, việc phát triển hợp tác xã và sản xuất lúa tụy khá, nhưng việc giúp đỡ nông dân quản lý hợp tác xã thì chưa tốt lắm, việc chăn nuôi gia súc, nuôi cá, làm công tác tiểu thủy lợi chưa được chú ý đầy đủ.

-Phong trào học tập văn hoá thì cao, như thế là tốt. Nhưng cần phải tăng cường giáo dục chính trị kết hợp với văn hoá, làm cho mỗi người có ý thức học để phục vụ chủ nghĩa xã hội.

-Công tác vệ sinh ở Hà Nội cần được chú ý hơn nữa. Tuy so với hồi thuộc Pháp thì Hà Nội sạch hơn nhiều, nhưng chúng ta phải luôn luôn nhìn về phía trước mà tiến lên, cần đẩy mạnh công tác vệ sinh hơn nữa ở những khu nhà công nhân, trong các xí nghiệp, cơ quan và các khu lao động,

Ở Hà Nội, trong các xí nghiệp cũng như ở nông thôn, năng suất lao động của công nhân và nông dân còn thấp. Công suất máy móc trong các xí nghiệp mới sử dụng được khoảng trên dưới 70%, như thế còn rất lãng phí. Phải làm cho mỗi người thấy rõ: muốn tiến lên chủ nghĩa xã hội thì phải lao động, phải hiểu rõ lao động là vẻ vang, do đó mà nâng cao năng suất lao động.

Muốn làm cho mọi công tác tiến lên nữa, cần đẩy mạnh phong trào thi đua yêu nước, và phải làm sao cho phong trào thi đua lúc nào cũng sôi nổi liên tục, thành hoạt động tự giác của mọi người.

Đối với công tác cải tạo xã hội chủ nghĩa ở Hà Nội, Đại hội cần chú ý đến đời sống của thợ thủ công và bà con buôn bán nhỏ đã vào tổ chức hợp tác. Ngoài ra cũng cần chú ý giúp đỡ cho nhà công thương tiến bộ hơn nữa sau khi họ đã tiếp thu cải tạo.

Phải nêu cao tinh thần cảnh giác. Cán bộ, đảng viên phải luôn luôn liên hệ chặt chẽ với quần chúng, nhất là phải làm gương mẫu cho mọi người noi theo trong mọi mặt công tác. Các đoàn thể phụ nữ, công đoàn phải làm tròn nhiệm vụ của mình.

Số đảng viên và đoàn viên thanh niên lao động ở Hà Nội hiện nay nhiều gấp 8 lần số đảng viên và đoàn viên trong cả nước hồi năm 1945. Với số lượng ấy, nhất định Đảng bộ Hà Nội sẽ làm tốt trong mọi công tác, động viên được toàn thể nhân dân Hà Nội phấn khởi sản xuất, học tập, hoàn thành kế hoạch năm 1960 và kế hoạch 3 năm, lấy thành tích chào mừng Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ III.

Nói ngày 20/6/1960

Theo: -Báo Nhân dân, số 2285, ngày 21/6/1960

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T10, Sđd, tr. 159-161

NÓI CHUYỆN VỚI ĐỒNG BÀO THỦ ĐÔ NHÂN DỊP MỪNG KỲ HỌP THỨ NHẤT QUỐC HỘI KHOÁ II THẮNG LỢI

Thưa đồng bào,

Thưa các cụ phụ lão, các cháu thanh niên và nhi đồng Thủ đô, Trong cuộc tổng tuyển cử miền Bắc ta nói chung, thủ đô Hà Nội nói riêng đã hoàn thành nhiệm vụ một cách thắng lợi. Nghĩa là hơn 99% đồng bào đã đi bỏ phiếu.

Trong Quốc hội khoá này, trong lúc thảo luận các vấn đề quan hệ đến quốc kế dân sinh, trong lúc bầu những cơ quan và những người lãnh đạo Nhà nước, khi bỏ phiếu toàn thể đại biểu Quốc hội cũng là 100%. Quốc hội đã thể hiện rõ ý nguyện của đồng bào. Quốc hội và đồng bào là đoàn kết nhất trí. Đó là một thắng lợi lớn. Thắng lợi đó chẳng những đồng bào miền Bắc phấn khởi, đồng

bào miền Nam cũng phấn khởi, cả nước ta phấn khởi mà cả phe xã hội chủ nghĩa phấn khởi.

Tối mai, để mừng thắng lợi của ta thì vệ tinh của Liên Xô sẽ bay qua Hà Nội. Nhưng chúng ta phải biết đó là thắng lợi bước đầu. Bây giờ chúng ta phải tiếp tục cố gắng, cố gắng hơn nữa để đi đến thắng lợi nhiều hơn nữa.

Anh em công nhân ở các nhà máy phải phát triển hơn nữa thành tích đã có, đã thu được trong cuộc vận động cải tiến quản lý xí nghiệp. Cán bộ thực sự tham gia lao động, công nhân thực sự quản lý xí nghiệp.

Đồng bào nông dân phải ra sức cố gắng, cố gắng nữa để làm vụ mùa thắng lợi.

Anh chị em lao động trí óc phải cố gắng hơn, đưa hết tài năng, tri thức của mình để giúp công nhân, nông dân và giúp nhân dân nói chung để đẩy mạnh hơn nữa việc tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm.

Bộ đội phải cố gắng hơn trong học tập quân sự, chính trị, kỹ thuật và trong việc giúp đỡ đồng bào sản xuất.

Đồng bào công thương gia, đồng bào thủ công nghiệp, đồng bào tiểu thương từ năm ngoái đến năm nay đã cải tạo khá, bây giờ phải cố gắng để cải tạo cho tốt, làm sao trong năm nay cải tạo cho được gần 100%.

Các cháu thanh niên ở những nhà máy, ở trường học, ở nông thôn, ở các cơ quan văn hoá đều cố gắng và đều có thành tích, bây giờ cố gắng vượt lên hàng đầu mà có thành tích nhiều hơn.

Các cháu nhi đồng năm nay cũng ngoan, các trường thi đỗ 90%. Đỗ nhiều như thế là tốt. Nhưng bây giờ phải cố gắng học tập, lao động, giữ gìn kỷ luật và vệ sinh hơn nữa để sau này thành những công dân xã hội chủ nghĩa và công dân cộng sản chủ nghĩa.

Hôm nay Quốc hội đã kết thúc công việc phiên họp đầu tiên thắng lợi. Thắng lợi đó là nhờ sự ủng hộ, nhờ cố gắng của tất cả đồng bào. Tất cả đại biểu Quốc hội hứa với đồng bào là được cử vào Quốc hội để làm đại biểu Quốc hội, không phải để làm quan, không phải là để ngồi trên ăn tróc, mà làm người đầy tớ tuyệt đối trung thành của đồng bào.

Một lần nữa cảm ơn đồng bào, bây giờ tôi đề nghị cho hát bài Kết đoàn.

Nói ngày 15/7/1960

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T10, Sđd, tr.176-177

NÓI CHUYỆN TẠI ĐẠI HỘI NHÂN DÂN THỦ ĐÔ

Vừa qua, còn nhiều xí nghiệp chưa đạt mức kế hoạch. Cuộc vận động cải tiến quản lý xí nghiệp làm chưa tốt. Thời gian tới, cán bộ, công nhân phải tích cực sửa chữa.

Về cải tạo xã hội chủ nghĩa, đồng bào công thương có nhiều tiến bộ, nhưng còn phải tiến hơn nữa. Anh chị em công nhân phải giúp các nhà công thương tiến bộ.

Bà con làm nghề thủ công phải cố gắng làm cho giá thành hạ xuống, phẩm chất hàng tăng lên. Như thế mới có nhiều người mua, nghề nghiệp của mình mới phát triển.

Đồng bào nông dân phải cố gắng cải tiến nông cụ, làm nhiều phân bón để tranh thủ vụ mùa thắng lợi.

Cán bộ phải quản lý tổ chức khéo để việc bán gạo cho được tốt. Không để xảy ra tình trạng người không có gạo thì không mua được mà người có gạo thì mua được thêm để thừa. Các cơ quan, xí nghiệp, đơn vị cần hết sức tránh lãng phí gạo.

Trước mắt, đồng bào cần đẩy mạnh công tác phòng và chống lụt, đẩy mạnh thi đua tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm.

Để chuẩn bị mừng ngày Quốc khánh 2-9 và Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ III, đồng bào Thủ đô cần lập nhiều thành tích, tránh phô trương, chi phí tốn kém. Kiều bào mới về nước phải thấy rõ công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc còn gặp nhiều khó khăn để cố gắng thêm. Các cháu nhi đồng phải ngoan ngoãn, giữ gìn sức khoẻ trong kỳ nghỉ hè để tiếp tục bước vào năm học mới.

Thay mặt các đại biểu Quốc hội, tôi hứa với nhân dân Thủ đô sẽ mãi mãi là những người đầy tớ trung thành của nhân dân.

Nói ngày 3/8/1960

Theo: -Báo Nhân dân, số 2329, ngày 4/8/1960

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T10, Sđd, tr. 186-187

MỘT LÒNG MỘT DẠ PHỤC VỤ NHÂN DÂN

(Trả lời các em Lan, Hoa... nhân viên cửa hàng quốc doanh)

Chế độ ta là chế độ dân chủ. Tức là nhân dân làm chủ. Tức là cán bộ và nhân viên từ cấp dưới đều là đầy tớ của nhân dân, đều phải một lòng một dạ phục vụ nhân dân. Các cô cũng vậy.

Là nhân viên cửa hàng quốc doanh (hàng ăn uống, hàng bách hoá v.v.), hàng ngày hàng giờ các cô mua bán, trao đổi, tiếp xúc với nhân dân để phục vụ nhân dân. Đối với khách hàng, các cô phải có thái độ khiêm tốn, lễ phép, thật thà; phải có tinh thần trách nhiệm đối với cửa công và đối với lợi ích của nhân dân.

Nói chung thì số đông nhân viên cửa hàng quốc doanh đều cố gắng làm đúng như vậy.

Nhưng vẫn còn một số ít nhân viên có thái độ giả dối, hách dịch, không tốt.

Chúng ta cần phải vạch ra để giúp họ sửa chữa và tiến bộ. Vài ví dụ:

-Cửa hàng lương thực xã Phương Liệt (Hà Nội) bán gạo cho nhân dân mỗi yến thường thiếu 3, 4 lạng, có khi thiếu đến một cân! Gạo tốt thì cất riêng để bán cho người quen. Bà con của nhân viên cửa hàng đến mua thì toàn vào cửa sau, không phải xếp hàng .

-Đồng chí H. mua một cân đậu xanh ở cửa hàng mậu dịch Vinh, khi cân lại chỉ được hơn 8 lạng. Đồng chí H. hỏi thì nhân viên cửa hàng bảo: "Từ trước đến nay vẫn dùng cân này, mà chưa hề có ai kêu sai" (???). Có một nhân viên lại nói: "Không bằng lòng mua thì trả lại.."(!!!).

Các em thử nghĩ xem, phải chăng đó là tham ô, gian lận? Phải chăng đó là thái độ phục vụ nhân dân?

Đảng và Chính phủ dạy chúng ta phải kính trọng nhân dân, phải một lòng một dạ phục vụ nhân dân. Không thể tha thứ những thái độ khinh miệt nhân dân, những việc làm dối trá với nhân dân như vậy.

Các đồng chí cán bộ phụ trách các cửa hàng quốc doanh cần phải nghiêm khắc kiểm thảo và quyết tâm sửa chữa những khuyết điểm đó. Mọi người phải thật sự một lòng một dạ phục vụ nhân dân.

T.L.

Theo: -Báo Nhân dân, số 2496, ngày 18/1/1961

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T10, Sđd, tr.251-252

BÀI NÓI CHUYỆN TẠI ĐẠI HỘI ĐẢNG BỘ HÀ NỘI

Tôi thay mặt Trung ương thân ái chào Đại hội.

Dưới ánh sáng của Đại hội lần thứ III của Đảng, Hội nghị lần thứ ba của Trung ương, và Hội nghị 81 đảng anh em ở Mát-xcơ-va, chắc rằng Đại hội này bàn bạc các vấn đề được thuận lợi hơn và sâu sắc hơn.

Dưới sự lãnh đạo của Đảng, trong mấy năm qua, thủ đô Hà Nội cũng như toàn miền Bắc ta đã cố gắng nhiều và đã thu được thành tích khá trong mọi công tác chính trị, kinh tế, văn hoá, xã hội.

Những kết quả tốt đẹp ấy, đồng chí Tuyên đã báo cáo rõ, tôi chỉ nói thêm rằng Trung ương rất vui lòng khen ngợi cán bộ, đảng viên, đoàn viên thanh niên và đồng bào Thủ đô ta.

Ở đây, tôi chỉ nêu tóm tắt mấy vấn đề mà chúng ta cần phải chú ý nhiều hơn nữa, để hoàn thành tốt kế hoạch năm 1961, làm đã tốt cho toàn bộ kế hoạch 5 năm.

-Về công nghiệp: cần phải tiếp tục phát triển một cách thiết thực phong trào cải tiến quản lý xí nghiệp, thực hiện đều đặn và bền bỉ, công nhân thực sự tham gia quản lý, cán bộ thực sự tham gia lao động. Phải thực hiện sản xuất nhiều, nhanh, tốt, rẻ.

Cần giúp đỡ bà con tư sản tiếp tục học tập và tiếp tục cải tạo bản thân mình để tiến mãi. cần phát triển và củng cố tổ chức của công nhân ở các xí nghiệp công tư hợp doanh; cần tăng cường quản lý và chấn chỉnh các hợp tác xã thủ công nghiệp.

-Về nông nghiệp: cần phải ra sức củng cố hợp tác xã nông nghiệp; đẩy mạnh cải tiến kỹ thuật canh tác, hướng dẫn các hợp tác xã tăng gia sản xuất cho thích hợp với hoàn cảnh và yêu cầu của Thủ đô.

-Về văn hoá, giáo dục chúng ta đã xoá xong nạn mù chữ, đó là một thắng lợi to, cần phải tiến lên nữa, chớ để có người mù chữ lại.

Phong trào vệ sinh nên liên tục, không nên khi thì rầm rộ, khi thì bỏ qua, như hiện nay, cần giáo dục rộng khắp cho nhân dân biết giữ vệ sinh. Giáo dục phải đi đôi với kỷ luật, để chấm dứt những thói xấu như vứt bậy, đái bậy trong các vườn hoa và trên đường đi. Cần phải chú ý nhiều hơn nữa việc giáo dục trẻ con. Nói chung, các cháu đều ngoan. Nhưng vì giáo dục nhà trường không kết hợp chặt chẽ với giáo dục gia đình và giáo dục xã hội, cho nên trong giờ học thì cháu nào cũng ngoan, ngoài giờ học thì có một số vì nhàn rảnh và không ai săn sóc mà dễ sinh hư. Việc giáo dục trẻ con, mọi người đều phải góp một phần, nhưng Đoàn thanh niên phải là người phụ trách chính, Đảng thì phải ra sức giúp.

-Nói về cán bộ: cán bộ cần phải không ngừng nâng cao tinh thần trách nhiệm đối với Đảng và một lòng một dạ phục vụ nhân dân.

Nói chung, số đông cán bộ ta đều tận tụy, đều cố gắng làm tròn nhiệm vụ; nhưng vẫn còn một số bị chủ nghĩa cá nhân trói buộc, do đó mà phạm nhiều sai lầm, khuyết điểm. Vài thí dụ:

+Đối với nhân dân thì quan liêu, mệnh lệnh, xem thường pháp luật, không tôn trọng quyền lợi của nhân dân (như có khi khám xét nhà mà không báo trước cho chủ nhà).

Tự tiện ra mệnh lệnh lung tung (như bán bánh ngọt không cho người mua mang bánh về nhà, bắt người ta ăn tại chỗ).

+Đối với tập thể thì kèn cựa địa vị, tính thiệt suy hơn, chỉ hỏi Đảng và Chính phủ đã làm gì cho mình, không tự hỏi mình đã làm gì ích lợi cho nhân dân, cho xã hội.

+Đối với của công thì lãng phí, tham ô, ở các xí nghiệp và các hợp tác xã ít nhiều đều có hiện tượng xấu như vậy.

+Đối với bản thân thì không lo trau dồi đạo đức cách mạng, không lo học tập để tiến bộ, mà chỉ lo ăn ngon, mặc đẹp hơn người khác...

Trung ương mong rằng đồng chí nào có những khuyết điểm đó thì cố gắng mà sửa chữa, các đồng chí khác thì cố gắng giúp đỡ họ sửa chữa. Chúng ta phải thực hiện thật thà tự phê bình, và thành khẩn phê bình, để tiến bộ không ngừng.

Vài điều nữa cần phải chú ý:

Cần phải sắp xếp thời giờ họp và thời giờ học cho hợp lý. Hiện nay ở đâu cũng có nạn khai hội quá nhiều và quá lâu.

Cần phải luôn luôn nâng cao cảnh giác.

Các đồng chí,

Năm nay, chúng ta bắt đầu kế hoạch 5 năm. Kế hoạch 5 năm là một chuyển biến rất to và rất mới trong sự nghiệp cách mạng của chúng ta. Vì vậy, con người chúng ta cũng phải chuyển biến mạnh, tư tưởng, tác phong và quyết tâm của chúng ta cũng phải chuyển biến mạnh để giành lấy thắng lợi mới, để hoàn thành và hoàn thành vượt mức kế hoạch năm nay, làm đà tốt để hoàn thành tốt kế hoạch 5 năm.

Trước hết là Đảng ta phải chuyển mạnh, Đảng mạnh là do các chi bộ mạnh. Chi bộ mạnh là do các đảng viên hăng hái và gương mẫu.

Ở Thủ đô có độ 5 vạn đảng viên, trong đó có gần 21,500 đảng viên thuộc Đảng bộ Hà Nội.

Có 47.500 đoàn viên Đoàn thanh niên lao động, trong đó gần 30.000 thuộc Thành đoàn Hà Nội. Tôi luôn luôn nói đến thanh niên, vì trong mọi công việc, thanh niên ta luôn luôn hăng hái xung phong và họ xứng đáng là cánh tay đắc lực của Đảng.

Hà Nội có 600.000 nhân dân, 150.000 là các cháu bé, gần 100.000 đảng viên và đoàn viên thanh niên.

Cứ độ 35 người ngoài Đảng thì có 10 đảng viên và đoàn viên.

Như vậy, nếu đảng viên và đoàn viên đoàn kết chặt chẽ, đều gương mẫu trong mọi công tác; và mỗi đảng viên, mỗi đoàn viên gần gũi giúp đỡ bốn bạn ngoài Đảng, cùng nhau đẩy mạnh thi đua yêu nước, thì khó khăn gì cũng khắc phục được, nhiệm vụ gì cũng hoàn thành tốt.

Kết luận là cần phải ra sức củng cố chi bộ, để tất cả các chi bộ trở nên thật sự là hạt nhân lãnh đạo của Đảng ở mọi bộ, mọi ngành, mọi nghề, mọi nơi.

Đảng bộ các cơ quan Trung ương cần phải giúp đỡ và kết hợp chặt chẽ với Đảng bộ Hà Nội trong mọi công tác.

Mục đích của chủ nghĩa xã hội là gì?

Nói một cách giản đơn và dễ hiểu là: không ngừng nâng cao đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân, trước hết là nhân dân lao động.

Trong hoàn cảnh miền Bắc nước ta, để đạt mục đích đó, chúng ta cần phải chịu khó, chịu khổ, ra sức phấn đấu, thực hiện khẩu hiệu cần kiệm xây dựng nước nhà, xây dựng chủ nghĩa xã hội. Rồi chúng ta sẽ sung sướng.

Chủ nghĩa xã hội thắng lợi ở miền Bắc, tức là giúp sức cho đồng bào miền Nam đấu tranh, tức là đưa sự nghiệp hoà bình thống nhất nước nhà đến thắng lợi.

Thời đại chúng ta là thời đại xã hội chủ nghĩa ngày càng thắng lợi. Nhân dân ta cần cù, anh dũng, các nước anh em ra sức giúp đỡ. Toàn Đảng, toàn dân ta đều ra sức phấn đấu, chúng ta nhất định thắng lợi.

Đảng bộ Thủ đô và đồng bào, trước hết là công nhân Thủ đô, phải gương mẫu, làm đầu tàu, để đưa toàn miền Bắc giành lấy thắng lợi. Chúc Đại hội thành công.

Nói ngày 1/2/1961

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T10, Sđd, tr.268-272

BÀI NÓI CHUYỆN TẠI ĐẠI HỘI LIÊN HOAN CHIẾN SĨ THI ĐUA THÀNH PHỐ HÀ NỘI (Trích)

Trước hết, Bác khen thành tích thi đua của các chiến sĩ và nhân dân Thủ đô trong năm 1961. Trong năm 1961, Thủ đô có 2.655 chiến sĩ thi đua, tăng 30% so với năm 1960, và 40.114 lao động tiên tiến, tăng gấp 3 lần năm 1960, 89 đơn vị tiên tiến, 1.610 tổ tiên tiến trong đó có 374 tổ đã ghi tên phấn đấu trở thành tổ lao động xã hội chủ nghĩa. Hàng vạn con người mới đã nêu cao tinh thần làm việc không biết mệt mỏi cho chủ nghĩa xã hội.

Song trong phong trào thi đua, còn một số nơi đơ cho quần chúng yêu cầu rồi cán bộ mới phát động, tổ chức thi đua. Nhiều chiến sĩ rất hăng hái nhưng không được bồi dưỡng, giúp đỡ nên ít phát huy được tác dụng, nhiều nơi thiếu kết hợp việc giáo dục chính trị với

việc khuyến khích, khen thưởng về vật chất. Việc bồi dưỡng các chiến sĩ thi đua trong phụ nữ, thanh niên chưa được chú ý đầy đủ, chiến sĩ thi đua trong nông nghiệp còn ít so với trong công nghiệp. Như thế chúng ta Hà Nội chưa chú ý đầy đủ đến nông nghiệp. Công nghiệp và nông nghiệp trong nền kinh tế cũng như hai chân của một con người. Nếu một chân bị liệt thì sẽ khập khiễng. Hà Nội phải rất coi trọng công nghiệp, đồng thời phải coi trọng nông nghiệp. Bác giao nhiệm vụ về vang cho các chiến sĩ thi đua và nhân dân Thủ đô: phải cố gắng phấn đấu làm cho Hà Nội trở thành một thành phố gương mẫu, làm đầu tàu trong việc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, làm cơ sở vững chắc cho cuộc đấu tranh thực hiện hòa bình thống nhất nước nhà.

Nói ngày 14/4/1962

Theo: Bác Hồ với nhân dân Hà Nội, NXB Hà Nội, 1980, tr.157-158

BÀI NÓI CHUYỆN VỚI ĐẠI BIỂU NHÂN DÂN THỦ ĐÔ TRONG CUỘC RA MẮT CÁC VỊ ỨNG CỬ ĐẠI BIỂU QUỐC HỘI KHÓA III Ở HÀ NỘI

Thưa đồng bào thân mến,

1. Trước hết tôi cảm ơn Mặt trận, cảm ơn đồng bào và các cháu thanh niên Hà Nội đã mời tôi ra ứng cử ở Thủ đô. Tôi được cử làm đại biểu Quốc hội đã gần 20 năm nay, đáng lẽ tôi nhường chỗ cho lớp người trẻ hơn ra gánh vác công việc nước nhà. Nhưng hiện nay ở miền Nam ruột thịt, từ các cụ già, các bà mẹ, đến các cháu thanh niên và nhi đồng đều đang anh dũng hy sinh, ra sức chiến đấu chống đế quốc Mỹ cướp nước và bọn Việt gian bán nước, để giành độc lập, tự do, thì tôi không thể:

Thảnh thơi vui thú thanh nhàn

Sớm khuya tiếng hạc, tiếng đàn tiêu giao

Vì vậy, tôi có phải cố gắng phấn đấu và phấn đấu mạnh, phấn đấu cho công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, phấn đấu

ủng hộ đồng bào miền Nam, phấn đấu cho sự nghiệp hòa bình
thông nhất nước nhà, phấn đấu cho:

Bắc Nam sum họp một nhà

Cho người thấy mặt thì ta vui lòng

2. Mặt trận Hà Nội giới thiệu 45 vị ra ứng cử. Nhưng khóa này Thủ
đô ta chỉ được cử 36 đại biểu vào Quốc hội. Như vậy là trong các
vị ứng cử, có người sẽ được bầu, có người không được bầu. Tuy
vậy, tôi nghĩ rằng: người không được bầu cũng như người được
bầu đều vinh hạnh, vì đã được đồng bào tin cậy và giới thiệu mình.
Cho nên được bầu hoặc không được bầu, chúng ta đều phải hết
lòng hết sức phục vụ nhân dân, như những người đầy tớ trung
thành nhất của nhân dân.

3. Các nước tư bản tự xưng là họ văn minh hơn ta. Song nhân dân
ta có thể tự hào rằng ta dân chủ hơn họ. Ví dụ một nước tư bản mà
ta quen biết nhất là nước Pháp.

Nhân dân Pháp là một nhân dân anh hùng. Họ đã làm cách mạng
tư sản cách đây 175 năm. Kế đến là Công xã Pa-ri cách đây 94
năm. Họ cũng có tổng tuyển cử. Nhưng chế độ tổng tuyển cử của
họ đã diễn ra như thế nào?

Trong cuộc tổng tuyển cử năm 1962 ở Pháp, Đảng Cộng sản được
hơn 4 triệu phiếu mà chỉ được 41 đại biểu vào Quốc hội.

Đảng của tướng Đờ-gôn được 5 triệu 80 vạn phiếu mà được 234
đại biểu vào Quốc hội.

Như vậy là Đảng cộng sản phải có 97000 phiếu mới được một đại
biểu vào Quốc hội.

Đảng tư sản thì chỉ cần 25.000 phiếu đã được một đại biểu.

Nếu tổng tuyển cử Pháp mà thật sự dân chủ, thì hoặc là đảng của
tướng Đờ-gôn chỉ có 59 đại biểu, chứ không phải là 234, hoặc là
Đảng Cộng sản được 160 đại biểu, chứ không phải chỉ có 41 đại
biểu mà thôi.

Về thành phần thì trong 480 đại biểu Quốc hội Pháp chỉ có 8 phụ
nữ, 21 công nhân, 41 người làm nghề nông.

Một điều đáng chú ý nữa là hơn 8 triệu 60 vạn người, tức là hơn
31% số cử tri đã không đi bỏ phiếu.

Còn ở ta thì trong khóa II Quốc hội có 91 vị đại biểu miền Nam, và trong 362 đại biểu miền Bắc thì có:

-đại biểu phụ nữ,

-đại biểu công nhân và cán bộ công nghiệp,

47 đại biểu nông dân và cán bộ nông nghiệp,

56 đại biểu đồng bào miền núi,

42 đại biểu thanh niên,

21 đại biểu anh hùng lao động và quân đội.

Khắp miền Bắc nước ta có hơn 95% cử tri đã đi bỏ phiếu. Có nơi đến 100%.

Với những con số trên đây, đồng bào ta có thể so sánh và tự trả lời: nước ta và các nước tư bản, ai dân chủ hơn ai?

4.Lá phiếu của người cử tri tuy khuôn khổ nó bé nhỏ, nhưng giá trị của nó thì vô cùng to lớn. Nhân dân ta đã trải qua biết bao gian khổ, hy sinh biết bao xương máu trong cuộc cách mạng đánh đổ thực dân và phong kiến mới giành được nó. Nó chứng tỏ chế độ dân chủ và tự do của Nhà nước ta, và quyền làm chủ thật sự của mỗi người công dân ta. Vì vậy, đi bỏ phiếu trong công cuộc tổng tuyển cử vừa là quyền lợi quý báu, vừa là nghĩa vụ thiêng liêng của mỗi người cử tri. Phải đi bỏ phiếu để tự mình lựa chọn những người xứng đáng thay mặt mình trong Quốc hội.

Hôm tuyên cử phải là một ngày rất long trọng và rất vui vẻ của nhân dân ta. Chúng ta phải tổ chức, giải thích, tuyên truyền và cổ động cho thật rộng khắp, sao cho mọi người phấn khởi làm trọn nhiệm vụ công dân của mình trong cuộc tuyển cử.

Các ban tổ chức phải nhắc nhở 100% đồng bào cử tri đi bỏ phiếu.

Đó cũng là một cách làm cho thế giới thấy nhân dân ta thật là đồng tâm nhất trí, thật là đoàn kết, thật là hùng mạnh. Với tinh thần đoàn kết và lực lượng hùng mạnh đó, nhân dân ta nhất định sẽ thắng lợi vẻ vang trong công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc và trong sự nghiệp đấu tranh để thực hiện hòa bình thống nhất nước nhà.

5.Tôi nghe nói rằng hiện nay từ thành thị đến nông thôn và khắp miền Bắc đang có đợt thi đua tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm để chúc mừng cuộc tổng tuyển cử Quốc hội khóa III. Như thế là rất

tốt. Đối với Hà Nội, tôi đề nghị thêm một điểm nữa trong cuộc thi đua, tức là thi đua làm tốt vệ sinh phòng bệnh. Trước đây, đồng bào Hà Nội đã có những cuộc thi đua như thế, nhưng phong trào khi lên khi xuống, không được liên tục. Lần này phải làm cho phong trào thường xuyên và bền bỉ. Chúng ta ngày nào cũng rửa mặt đánh răng, thì thành phố của chúng ta ngày nào cũng phải quét dọn tươm tất. Chúng ta phải làm cho Thủ đô ta ngày càng sạch đẹp, vui tươi.

Toàn Đảng, toàn dân ta phấn khởi làm tốt cuộc tổng tuyển cử và hăng hái tiến lên xây dựng một nước Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh.

Nói ngày 14/4/1964

Theo: -Báo Nhân dân, ngày 15/4/1964

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T11, NXB Chính trị quốc gia, HN.1996, tr.245-248

BÀI NÓI TẠI ĐẠI HỘI THANH NIÊN THỦ ĐÔ

Bác thay mặt Trung ương Đảng và Chính phủ thân ái hỏi thăm các đại biểu. Bác có thể nói với các cô, các chú và các cháu rằng Bác rất hài lòng và vui sướng vì mấy điều sau đây:

Hiện nay cả miền Bắc nước ta có gần 40 vạn cháu rất ngoan. Đó là các cháu nhi đồng học tập tốt, lao động tốt, tính nết tốt, đã được thiếu niên và nhi đồng các tỉnh bầu ra.

Các trường học cấp I, cấp II và cấp III, năm ngoái có 333 cháu được giải thưởng, năm nay tăng đến 797 cháu được giải thưởng, trong đó có hơn 350 cháu gái. Đó là những cháu tất cả các môn học và hành đều đạt 10 điểm và 5 điểm.

Hiện nay đã có hàng vạn thanh niên và học sinh tốt nghiệp lớp 7 và lớp 10 xung phong đi lao động sản xuất ở các công trường, nông trường và đi tham gia phát triển kinh tế và văn hóa miền núi.

Bác muốn nhắc Bộ Giáo dục và Trung ương Đoàn thanh niên lao động, các chi bộ và chi đoàn địa phương phải thiết thực giúp đỡ các cháu ấy có thể vừa lao động sản xuất vừa tiếp tục học tập.

Trong phong trào thi đua, năm nay đoàn viên và thanh niên Hà Nội đã có những thành tích khá như: 5.300 đoàn viên và thanh niên công nhân đã có hơn 8.600 sáng kiến. Hơn 12.000 cháu đã nâng cao chất lượng sản phẩm, đã tiết kiệm khá nhiều nguyên liệu, vật liệu và hơn 1 vạn ngày công.

Đoàn viên và thanh niên nông dân đã góp sức đào đắp gần 4 triệu thước khô đất, bình quân mỗi cháu làm được 7 tấn rưỡi phân các loại. Nói chung, đoàn viên và thanh niên nông dân đã góp phần khá vào công việc đẩy mạnh sản xuất và cần kiệm xây dựng hợp tác xã.

Trong bộ đội và các lực lượng vũ trang nhân dân, đoàn viên và thanh niên đang góp phần xứng đáng vào công cuộc củng cố quốc phòng, bảo vệ Tổ quốc và trong cuộc đánh thắng đế quốc Mỹ khiêu khích miền Bắc nước ta ngày 5 tháng 8 vừa rồi.

Ở các cơ quan, các trường học và các ngành khác, đoàn viên và thanh niên đều cố gắng và đều có thành tích khá.

Trong số hơn 21 vạn thanh niên Hà Nội, hiện nay đã có 12 vạn cháu hứa sẵn sàng đi lao động sản xuất, sẵn sàng chiến đấu. Chắc rằng nhiều thanh niên khác sẽ hứa và làm như vậy.

Với những cố gắng và thành tích của các cháu ở miền Bắc, với chí khí chiến đấu vô cùng anh dũng của các cháu ở miền Nam, Bác có quyền tự hào và vui sướng. Các cháu càng cố gắng và càng tiến bộ thì Bác càng vui lòng và càng trẻ thêm.

Bản báo cáo của đồng chí Lưu Minh Châu trước Đại hội và bài phát biểu của đồng chí Nguyễn Lam đã nói khá đầy đủ về các vấn đề. Bác chỉ nhắc nhở thêm các đại biểu vài điều sau đây:

-Đối với mọi công việc nên thiết thực và bền bỉ. Ví dụ: thanh niên công nhân Hà Nội đã có hơn 8.600 sáng kiến. Như thế là tốt. Nhưng còn phải không ngừng cải tiến và áp dụng rộng rãi những sáng kiến ấy. Như thế mới thật sự có ích lợi. Nếu không làm như vậy, thì chỉ có con số suông (về điểm này các cháu nên xem kỹ bài nói về nhà máy Gia Lâm, trong báo Tiền phong ngày 16 tháng 9 năm 1964); xem kỹ để tránh những khuyết điểm người khác đã mắc phải.

-Cần đẩy mạnh phong trào thi đua tăng gia sản xuất và thực hành tiết kiệm. Đồng thời thanh niên công nhân phải góp sức làm cho thật tốt cuộc vận động "Ba xây, ba chống", thanh niên nông thôn phải góp sức làm cho thật tốt cuộc vận động "cải tiến quản lý hợp tác xã nông nghiệp".

-Thanh niên phải ra sức học tập chính trị, văn hóa và khoa học kỹ thuật. Học có tốt, hành mới tốt. Học và hành tốt mới làm tròn nhiệm vụ của người thanh niên cách mạng.

Trước mắt, thanh niên phải ra sức đấu tranh hoàn thành và hoàn thành vượt mức kế hoạch năm 1964 của Nhà nước, chuẩn bị tốt cho kế hoạch năm sau.

-Phải thường xuyên thực hiện tốt khẩu hiệu "Nâng cao cảnh giác, đẩy mạnh sản xuất, sẵn sàng chiến đấu".

-Đối với mọi công tác, thanh niên Thủ đô phải làm gương mẫu cho thanh niên cả nước. Vì vậy, Trung ương Đoàn cần phải tăng cường hơn nữa việc giáo dục tinh thần yêu nước, giác ngộ giai cấp và đạo đức cách mạng cho đoàn viên và thanh niên. Phải luôn luôn nhớ đến đồng bào miền Nam ruột thịt.

Cần củng cố tốt và phát triển tốt hơn nữa Đoàn thanh niên lao động. Hà Nội có hơn 21 vạn thanh niên, hiện nay mới có một phần ba là đoàn viên, mỗi đoàn viên thật sự phụ trách, gần gũi và giúp đỡ một bạn ngoài đoàn cùng tiến bộ, thì Đoàn sẽ phát triển vững chắc và nhanh chóng hơn nữa.

Mong các cháu làm đúng những điều nói trên, thì chúng ta nhất định giành được nhiều thắng lợi to lớn.

Chúc Đại hội thành công.

Nói ngày 30/9/1964

Theo: -Báo Nhân dân, ngày 1/10/1964

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, TII, sđd, tr.316-318

BÀI NÓI CHUYỆN TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM HÀ NỘI

Vì bận nhiều việc, Bác ít đến thăm nhà trường. Bác tự phê bình trước các cô giáo, thầy giáo, các cháu học sinh, các đồng chí cán

bộ, công nhân viên. Các cô, các chú phải cảm ơn Tổng thống Cáy-ta, vì hôm nay có Tổng thống đến thăm trường, Bác không thể không đến được. Nhân dịp này, Bác có lời cảm ơn các đồng chí chuyên gia Trung Quốc, Liên Xô và Tân Tây Lan đến giúp đỡ các cô giáo, thầy giáo và giúp các cháu học tập.

Bây giờ, Bác nói mấy ưu điểm của trường:

-Một là tất cả mọi người, các cô giáo, thầy giáo, các cán bộ, công nhân viên cũng như các cháu học sinh đều có tinh thần khắc phục khó khăn làm tròn nhiệm vụ. Đó là một điều tốt.

-Dạy cũng như học phải biết chú trọng cả tài lẫn đức. Đức là đạo đức cách mạng. Đó là cái gốc, rất là quan trọng. Nếu không có đạo đức cách mạng thì có tài cũng vô dụng. Đạo đức cách mạng là triệt để trung thành với cách mạng, một lòng một dạ phục vụ nhân dân.

-Một ưu điểm nữa là phong trào thi đua "Hai tốt" ở đây làm khá. Bác nói rằng khá, chứ chưa phải trăm phần trăm tốt đâu nhé!

Hiện nay có mấy trăm cô giáo, thầy giáo thanh niên xung phong đi miền núi, để đưa cái hiểu biết văn hoá lên cho đồng bào miền rẻo cao. Bác chỉ nói hai ví dụ:

Một cháu gái là giáo viên lên đây, không biết tiếng nói và chưa hiểu phong tục tập quán của địa phương. Không có trường và không có học trò. Xóm này cách xóm kia rất xa, đi lại khó khăn. Cháu gái ấy đã nói rằng; Đảng và nhà trường đã phái lên đây, thì mình quyết phải làm tròn nhiệm vụ. Cháu đó đã cùng ăn, cùng ở, cùng lao động với đồng bào, do đấy mà tuyên truyền cho bố mẹ các cháu bé, vừa học tiếng địa phương. Làm như thế dần dần từng bước, cháu ấy đã xây dựng nên nhà trường hẵn hoi. Đây là một cô giáo anh hùng.

Lại có một cháu trai, lên vùng rẻo cao. Trong bản có một cháu bé muốn học, nhưng vì bị bại chân không đi được. Thầy giáo hàng ngày tới nhà công cháu đó đến trường học. Đây là một thầy giáo anh hùng.

Hiện nay có hàng vạn học sinh tốt nghiệp lớp 7, lớp 10 đã xung phong đi tham gia sản xuất ở các công trường, ở miền núi; có 797 cháu cấp I, cấp II, cấp III học giỏi được giải thưởng. Trong phong

trào "Làm nghìn việc tốt" có 40 vạn cháu thiếu nhi có nhiều thành tích.

Những kết quả tốt đó đều là công lao của nhà trường, của các cô giáo, thầy giáo. Vì vậy Bác có thể nói Bác đối với nhà trường, đối với nền giáo dục của ta, tuy chưa phải là trăm phần trăm mãn nguyện, nhưng càng ngày Bác càng bằng lòng hơn; năm nay bằng lòng hơn năm ngoái và sang năm chắc sẽ bằng lòng hơn năm nay.

Nhân đây, Bác kể một chuyện để so sánh. Quốc hội Mỹ có một ban trông nom trẻ con, ban ấy báo cáo rằng năm 1963 hơn 1/5 trẻ con Mỹ từ 7 tuổi đến 10 tuổi đã phạm tội: ăn trộm, ăn cắp, thậm chí giết người cũng có v.v. Vậy thử hỏi: Mỹ văn minh hơn hay ta văn minh hơn? Ta có 40 vạn cháu ngoan mà Mỹ có 1/5 trẻ em phạm tội. Ta có thể nói: Ta văn minh hơn!

Lần trước đến thăm trường, Bác có nói hai điểm: một là vệ sinh, hai là trồng cây. Vệ sinh ở đây còn kém! Về trồng cây, Bác bảo nên trồng cây nhiều. Nhưng hiện nay cây sống ít. Do là vì các cô, các chú tham trồng cây nhiều, nhưng không chăm bón cho tốt. Ở trường này, cả thầy và trò có gần 4 nghìn rưởi người. Nếu mỗi năm một người trồng một cây là được gần 5.000 cây. Hai năm sẽ được gần 1 vạn cây. Nhưng trồng cây nào thì phải chăm bón cho tốt cây đó. Như thế, hơn là tham trồng nhiều mà kết quả ít. Các cô, các chú và các cháu phải làm cho vườn của trường trở thành một vườn hoa, vườn cây tươi đẹp.

Đã hứa với Bác thì phải làm, làm thì phải có tổ chức. Vệ sinh cũng như trồng cây, có tổ chức thì nhất định làm được tốt.

Bây giờ đến mấy việc Bác muốn nhắc nhở các đồng chí cán bộ và các cháu học sinh:

-Trước hết phải đoàn kết

Đoàn kết thật sự, giữa thầy và thầy, giữa thầy và trò, giữa trò và trò, giữa cán bộ và công nhân. Toàn thể nhà trường phải đoàn kết thành một khối, đoàn kết phải thật sự trăm phần trăm chứ không phải chỉ là đoàn kết miệng.

-Các cháu học sinh không nên học gạo, không nên học vẹt. Bác không cần giải thích học gạo, học vẹt là thế nào vì các cháu biết cả

rồi. Học phải suy nghĩ, học phải liên hệ với thực tế, phải có thí nghiệm và thực hành. Học với hành phải kết hợp với nhau.

-Cần phải giữ gìn kỷ luật cho tốt, phải sạch sẽ, gọn gàng. Kiên quyết chống chủ nghĩa cá nhân, chủ nghĩa tự do, chống lề mề, luộm thuộm.

-Thầy cũng như trò, cán bộ cũng như nhân viên, phải thật thà yêu nghề mình. Có gì vẻ vang hơn là nghề đào tạo những thế hệ sau này tích cực đóng góp xây dựng chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản? Người thầy giáo tốt, thầy giáo xứng đáng là thầy giáo là người vẻ vang nhất. Dù là tên tuổi không đăng trên báo, không được thưởng huân chương, song những người thầy tốt là những anh hùng vô danh. Đây là một điều rất vẻ vang. Nếu không có thầy giáo dạy dỗ cho con em nhân dân, thì làm sao mà xây dựng chủ nghĩa xã hội được? Vì vậy nghề thầy giáo rất quan trọng, rất là vẻ vang; ai có ý kiến không đúng về nghề thầy giáo, thì phải sửa chữa.

Một điểm nữa là các cháu gái chưa được giúp đỡ tốt. Các cháu trai, cháu gái chưa thực sự coi nhau như anh em, chị em ruột thịt trong một nhà. Trái lại, còn có ý ganh tị, bắt bẻ, sợ bạn học xinh gái hơn mình thì mất thể diện "anh hùng nam tử". Cháu nào còn rơi rớt tư tưởng, tác phong ấy, thì cần phải sửa chữa.

Cô giáo, thầy giáo trong chế độ ta cần góp phần vào công cuộc xây dựng xã hội chủ nghĩa. Phải có chí khí cao thượng, phải "Tiên ưu hậu lạc", nghĩa là khó khăn thì phải chịu trước thiên hạ, sung sướng thì hưởng sau thiên hạ. Đây là đạo đức cách mạng.

-Trong việc học tập cũng như trong mọi việc, đảng viên và đoàn viên của nhà trường cần phải xung phong, gương mẫu, phải giúp đỡ anh em, chị em cùng tiến bộ. Ở đây có ngót 4.000 học sinh, 1/4 là cháu gái. Như thế là có tiến bộ nhưng đương còn ít. Ngày nay ở các nước xã hội chủ nghĩa anh em, nghề dạy học và nghề làm thuốc thì phụ nữ làm nhiều hơn.

Có 100 học sinh đồng bào thiểu số, Bác thấy vậy còn ít, cần dần dần có thêm.

Có 800 các cháu miền Nam, như vậy là rất tốt, dần dần phải thêm nữa. Bởi vì chúng ta phải gắn liền nhiệm vụ ủng hộ miền Nam với

việc xây dựng miền Bắc. Vì vậy, ở miền Bắc, trong mọi việc, việc dạy và học cũng thế, mọi người phải làm việc bằng hai để đền đáp cho đồng bào miền Nam ruột thịt. Ở đây cũng như các ngành khác, phải đào tạo cán bộ cho miền Nam để đến ngày nước nhà thống nhất, các cháu ấy về góp phần xây dựng miền Nam thân yêu.

Cuối cùng, Bác mong các cô, các chú và các cháu nhớ làm được những điều kể trên. Tất cả thầy trò, cán bộ, công nhân phải phấn khởi thi đua phát triển ưu điểm, sửa chữa khuyết điểm, làm thế nào để nhà trường này chẳng những là trường sư phạm mà còn là trường mô phạm của cả nước.

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, TII, Sđd, tr.329-333

BÀI NÓI CHUYỆN TẠI HỘI NGHỊ SƠ KẾT CUỘC VẬN ĐỘNG XÂY DỰNG ĐẢNG BỘ, CHI BỘ "BỐN TỐT" KHU VỰC NGOẠI THÀNH HÀ NỘI

...

Trong kháng chiến, ở ngoại thành, xã nào, địa phương nào giết được nhiều giặc, thì xã đó, địa phương đó là tiên bộ. Ngày nay, xã nào, đơn vị nào sản xuất tốt, chấp hành chủ trương, chính sách tốt thì xã đó, địa phương đó là tiên bộ.

Nhiều hợp tác xã khác nữa sản xuất thực phẩm và mọi công tác đều có tiên bộ, nhưng phong trào ở ngoại thành tiên bộ chưa đều. Số chi bộ "Bốn tốt" chiếm tỷ lệ còn thấp. Có hợp tác xã chưa đăng ký thi đua "Năng suất cao, hoa màu nhiều, chăn nuôi giỏi".

Những thiếu sót trên đây của cấp ủy đảng đã hạn chế phong trào ở ngoại thành. Bác nêu kinh nghiệm là đến nơi nào thấy đời sống nhân dân được nâng cao, làng xóm sạch sẽ, đường sá đẹp đẽ, giếng nước sạch, đủ ăn, nhân dân đoàn kết, hăng hái sản xuất, phong trào học văn hoá khá, bán lương thực cho Nhà nước đầy đủ, nhanh chóng, phong trào trồng cây tốt, mọi hủ tục giảm dần... thì ở đó công tác đảng khá, chi bộ vững mạnh. Còn ngược lại thì công tác của đảng bộ, của chi bộ ấy chưa tốt.

Chúng ta phải phấn đấu xây dựng cơ sở đảng ở ngoại thành cho tốt. Muốn xây dựng Đảng tốt thì phải có đảng bộ tốt, chi bộ tốt. Muốn có đảng bộ tốt, chi bộ tốt, thì đảng viên phải luôn luôn ghi nhớ 10 nhiệm vụ của đảng viên. Ở các nơi khai hội, ở nơi làm việc của đảng viên, cần phải viết bản 10 nhiệm vụ của đảng viên để đảng viên hằng ngày nhớ nhiệm vụ của mình mà phấn đấu thực hiện.

Trong dịp này, Bác tóm tắt 6 tiêu chuẩn đảng viên để các đại biểu hội nghị dễ nhớ và dễ phổ biến, những tiêu chuẩn tóm tắt đó là:

- Phải kiên quyết và suốt đời đấu tranh cho Đảng.
- Luôn luôn bồi dưỡng tư tưởng vô sản cho mình; không để mắc sai lầm; tích cực sửa chữa sai lầm, khuyết điểm.
- Luôn luôn để lợi ích của Đảng lên trên lợi ích cá nhân.
- Tuyệt đối chấp hành nghị quyết, kỷ luật của Đảng.
- Mật thiết liên hệ với quần chúng.
- Cố gắng học tập để không ngừng nâng cao trình độ của mình, thật thà tự phê bình và phê bình.

Đảng viên còn phải mật thiết liên hệ với quần chúng. Nêu cao tinh thần chí công vô tư, cần kiệm liêm chính, gương mẫu trong mọi công tác và trong đời sống.

Nhiệm vụ của các chi bộ, đảng viên, cán bộ, đoàn viên và nhân dân ngoại thành là phải đẩy mạnh cuộc vận động xây dựng đảng bộ, chi bộ "Bốn tốt", trước mắt là làm tốt cuộc vận động xây dựng cải tiến quản lý, cải tiến kỹ thuật trong hợp tác xã, đẩy mạnh vụ sản xuất đông - xuân 1964 - 1965 thắng lợi vượt bậc.

Trước Cách mạng tháng Tám, toàn Đông Dương chỉ có khoảng 5.000 đảng viên mà vẫn làm được công cuộc cách mạng thắng lợi. Hiện nay ở ngoại thành có 7.000 đảng viên, đó là một lực lượng rất lớn, lại ở gần Trung ương, gần Thành ủy, có chính quyền, có nhân dân tốt thì phải làm thế nào cho xứng đáng với sự tin cậy của Đảng. Phải làm sao cho ngoại thành tiến bộ về mọi mặt chính trị, kinh tế, văn hoá, quốc phòng.

Các đảng bộ, các chi bộ ở ngoại thành lãnh đạo đưa phong trào ngoại thành tiến lên mạnh mẽ hơn nữa, làm cho ngoại thành thực sự trở thành vành đai đỏ của Thủ đô xã hội chủ nghĩa. Có như thế

Thủ đô chúng ta mới trở nên giàu mạnh, góp phần xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc và đấu tranh thực hiện thống nhất nước nhà.

Nói ngày 18/12/1964

Theo: Thủ đô Hà Nội phải là thành phố gương mẫu, NXB Sự thật, HN. 1985, tr.159-161

BÀI NÓI CHUYỆN VỚI CÁN BỘ VÀ CÔNG NHÂN NHÀ MÁY DỆT 8/3 NHÂN DỊP KHÁNH THÀNH NHÀ MÁY (Lược ghi)

Hôm nay, kỷ niệm ngày Quốc tế phụ nữ 8-3, Bác chúc mừng Nhà máy 8-3 nói chung, và chúc mừng các cháu gái nói riêng.

Nhà máy này có vinh dự ra đời với kế hoạch Nhà nước 5 năm lần thứ nhất, mang tên của phong trào giải phóng phụ nữ quốc tế 8-3 và làm nhiệm vụ sản xuất vải mặc cho nhân dân ta.

Cán bộ và công nhân phải luôn luôn ra sức học tập kỹ thuật, văn hoá và chính trị. Anh chị em công nhân phải cố gắng hơn nữa, theo kịp mức đứng máy của công nhân Nhà máy Dệt Nam Định.

Cán bộ, công nhân phải nêu cao tinh thần trách nhiệm, phải có ý thức làm chủ tập thể, phải tôn trọng kỷ luật, giữ gìn của công, không tham ô, lãng phí.

Chúng ta phải nhớ rằng muốn sản xuất tốt thì phải có sức khoẻ tốt, cho nên phải giữ chỗ ăn ở luôn luôn được sạch sẽ, vệ sinh.

Cán bộ, đảng viên, đoàn viên thanh niên lao động phải xung phong gương mẫu trong sản xuất, học tập và trong các mặt công tác khác và phải chú ý giúp đỡ anh chị em ngoài Đảng, ngoài Đoàn cùng tiến bộ. Muốn sản xuất được nhiều, các bộ phận dây chuyền của nhà máy phải ăn khớp với nhau. Từ đồng chí giám đốc đến anh chị em công nhân, người phục vụ phải đoàn kết thành một khối.

Nói ngày 8/3/1965

Theo: Báo Nhân dân, ngày 9/3/1965

BÀI NÓI CHUYỆN Ở LỚP HUẤN LUYỆN ĐẢNG VIÊN MỚI

Bác thay mặt Trung ương Đảng hoan nghênh các đồng chí. Sau đây là vài điều Bác muốn nói với các cô, các chú hôm nay:

Vì sao chúng ta vào Đảng? Phải chăng để thăng quan, phát tài? Không phải! Trước đây, khi Đảng còn hoạt động bí mật, các đồng chí chúng ta vào Đảng, chỉ một lòng một dạ làm cách mạng. Bọn đế quốc, phong kiến bắt bớ, cầm tù, xử tử rất nhiều cán bộ, đảng viên của Đảng, nhưng các đồng chí chúng ta vẫn hăng hái hoạt động. Có những đồng chí như Trần Phú, Nguyễn Văn Cừ, Lê Hồng Phong, Nguyễn Thị Minh Khai, Hoàng Văn Thụ, và rất nhiều đồng chí khác đã anh dũng hy sinh cho Đảng, cho cách mạng.

Chúng ta vào Đảng là để hết lòng hết sức phục vụ giai cấp, phục vụ nhân dân, làm tròn nhiệm vụ của người đảng viên.

Muốn xứng đáng với danh hiệu người đảng viên, các cô, các chú phải không ngừng rèn luyện tư tưởng vô sản và giữ vững lập trường vô sản, cố gắng học hỏi để nâng cao trình độ hiểu biết của mình.

Điều lệ của Đảng có quy định rõ nhiệm vụ của đảng viên là: ra sức học tập chủ nghĩa Mác-Lênin và đường lối, chính sách của Đảng, học tập văn hoá, kỹ thuật và nghiệp vụ; không ngừng nâng cao trình độ chính trị, tư tưởng và năng lực công tác của mình.

Nhiệm vụ cách mạng của nhân dân ta hiện nay đòi hỏi mỗi đảng viên phải: tuyệt đối tin tưởng vững chắc vào đường lối, chủ trương của Đảng; có ý chí quyết chiến, quyết thắng đế quốc Mỹ xâm lược, thực hiện chủ nghĩa anh hùng cách mạng, ra sức làm tốt mọi công tác trong sản xuất và chiến đấu. Vì vậy mỗi đảng viên phải tích cực học tập. Học phải đi đôi với hành. Học để hành ngày càng tốt hơn.

Bác thường nghe nói có đồng chí mới 40 tuổi mà đã cho mình là già cho nên ít chịu học tập. Nghĩ như vậy là không đúng, 40 tuổi chưa phải là già. Bác đã 76 tuổi nhưng vẫn cố gắng học thêm. Chúng ta phải học và hoạt động cách mạng suốt đời. Còn sống thì còn phải học, còn phải hoạt động cách mạng.

Để lãnh đạo cách mạng, Đảng phải mạnh. Đảng mạnh là do chi bộ tốt. Chi bộ tốt là do các đảng viên đều tốt. Muốn xây dựng chi bộ "Bốn tốt" thì phải bồi dưỡng lập trường vô sản cho đảng viên. Muốn có lập trường vô sản vững chắc, thì đảng viên phải có ý thức giai cấp, đồng thời phải có lý luận cách mạng. Không có lý luận về chủ nghĩa xã hội khoa học thì không thể có lập trường giai cấp vững vàng. Vì vậy, các cô, các chú phải chịu khó học tập lý luận Mác-Lênin, học tập đường lối, chính sách của Đảng; đồng thời phải học tập văn hoá, kỹ thuật và nghiệp vụ.

Từ khi có chỉ thị của Ban Bí thư về giáo dục đảng viên, nhiều nơi đã quan tâm đến việc giáo dục đảng viên dự bị, mỗi năm một vài lần các đảng viên được học tập nghị quyết của Trung ương, học tập chương trình chính trị do Ban Tuyên giáo Trung ương biên soạn. Các trường Đảng của tỉnh, các lớp huấn luyện ở huyện đã bồi dưỡng được khá nhiều cán bộ, đảng viên. Năm 1965, theo báo cáo của 21 tỉnh, thành, các lớp huyện đã huấn luyện được 32.300 đảng viên là chi ủy, tổ trưởng, v.v. Như vậy là công tác giáo dục đảng viên có kết quả khá. Nhưng vẫn còn nhiều khuyết điểm.

-Số đảng viên mới kết nạp nhiều nhưng số được huấn luyện thì còn ít; cuối năm 1965, 31 đơn vị có 56.760 đảng viên dự bị, nhưng mới huấn luyện được hơn 25.800 đồng chí, tức là chưa được một nửa.

-Việc giáo dục đảng viên còn làm theo từng vụ, từng việc, chưa có chương trình kế hoạch giáo dục toàn diện và lâu dài.

-Một số cấp ủy chưa quan tâm đến việc giáo dục đảng viên, có nơi đã khoán trắng việc giáo dục đảng viên cho cán bộ tuyên giáo.

Để sửa chữa những thiếu sót đó, từ nay Đảng ta cần phải quan tâm hơn nữa đến việc giáo dục đảng viên.

Theo điều lệ Đảng, những đảng viên mới phải học tập nắm vững những hiểu biết cơ bản sau đây:

-Chủ nghĩa cộng sản.

Vì sao ít nhất cũng phải học những điều cơ bản, những điều a, b, c về chủ nghĩa cộng sản?

Vì chủ nghĩa cộng sản là mục đích cuối cùng của Đảng ta. Đấu tranh cho chủ nghĩa cộng sản là lẽ sống của người đảng viên.

Nội dung của chủ nghĩa cộng sản rất rộng. Bước đầu mỗi đảng viên phải học để nắm được nội dung chủ nghĩa cộng sản là gì? Muốn thực hiện chủ nghĩa cộng sản, giai cấp công nhân phải lãnh đạo nhân dân lao động làm cách mạng đánh đổ chính quyền của giai cấp bóc lột, thiết lập chuyên chính vô sản. Đảng ta đã lãnh đạo nhân dân đấu tranh như thế nào để tiến lên thực hiện dần dần chủ nghĩa cộng sản ở Việt Nam? Học tập làm cho mỗi đảng viên nâng cao quyết tâm phấn đấu suốt đời cho lý tưởng cộng sản, biến quyết tâm đó thành hành động thực tế trong lao động sản xuất, trong chiến đấu và trong đời sống hằng ngày. Các cô, các chú cần luôn luôn ghi nhớ: người cộng sản chúng ta không được phút nào quên lý tưởng cao cả của mình là: suốt đời làm cách mạng phấn đấu cho Tổ quốc hoàn toàn độc lập, làm cho chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản thắng lợi hoàn toàn trên Tổ quốc ta và trên thế giới. Một ngày nào mà miền Nam ta chưa được giải phóng, Tổ quốc ta chưa được thống nhất, nhân dân ta chưa được sung sướng, yên vui thì tất cả chúng ta vẫn phải đem hết tinh thần và nghị lực mà phấn đấu, hy sinh cho sự nghiệp cách mạng hoàn toàn thắng lợi.

-Đường lối cơ bản và nhiệm vụ trước mắt của cách mạng Việt Nam.

Vì sao phải học tập đường lối của Đảng? Vì có nắm vững đường lối cách mạng mới thấy rõ phương hướng tiến lên của cách mạng, mới hiểu rõ mình phải làm gì và đi theo phương hướng nào để thực hiện mục đích của Đảng trong giai đoạn cách mạng hiện nay.

Nội dung đường lối cách mạng Việt Nam rất rộng. Bước đầu phải cố gắng học để hiểu rõ hai nhiệm vụ cách mạng và mối quan hệ giữa hai nhiệm vụ đó: Nhiệm vụ xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, nhiệm vụ cách mạng giải phóng miền Nam. Hiểu rõ nội dung ba cuộc cách mạng ở miền Bắc nước ta hiện nay: cách mạng quan hệ sản xuất, cách mạng kỹ thuật, cách mạng văn hoá và tư tưởng. Hiểu rõ tình hình mới, nhiệm vụ mới, nâng cao quyết tâm đánh giặc Mỹ xâm lược, sẵn sàng chịu đựng mọi hy sinh, gian khổ, khắc phục mọi khó khăn, làm thật tốt bất cứ nhiệm vụ gì do Đảng giao cho.

-Tổ chức cơ sở của Đảng, nhiệm vụ, quyền hạn và phương pháp công tác của người đảng viên.

Để hoạt động cách mạng, thực hiện nhiệm vụ, đường lối của Đảng, mỗi đảng viên phải hoạt động trong một tổ chức cơ sở của Đảng. Cho nên các cô, các chú phải hiểu rõ vai trò và nhiệm vụ của chi bộ, cố gắng góp phần của mình vào việc xây dựng chi bộ "Bốn tốt". Phải hiểu rõ quyền hạn, nhiệm vụ của người đảng viên, nâng cao tinh thần trách nhiệm của mình đối với Đảng. Các cô, các chú còn phải nắm được phương pháp công tác cách mạng của Đảng, ví dụ như cách vận động quần chúng. Không đi theo đường lối quần chúng của Đảng thì sẽ mắc bệnh quan liêu, mệnh lệnh, xa rời quần chúng.

Muốn học tập có kết quả tốt thì phải có thái độ đúng và phương pháp đúng.

Thời kỳ bí mật, điều kiện học tập của đảng viên rất khó khăn: thiếu thầy, thiếu sách, thiếu tự do, nhưng cán bộ và đảng viên vẫn quyết tâm vì cách mạng mà học; dù hoàn cảnh khó khăn thế nào cũng tìm đủ mọi cách mà học. Bây giờ điều kiện thuận lợi nhiều, cho nên các cô, các chú phải ra sức học tập thật tốt.

Phương châm, phương pháp học tập là lý luận liên hệ với thực tế. Học xong, về xí nghiệp, về hợp tác xã, về cơ quan... Phải biến những điều đã học thành hành động cách mạng thực tế. Học phải đi đôi với hành, chứ không phải học để nói suông.

Nhớ hồi kháng chiến, có một lần Bác đi dự hội nghị về, thấy một số đồng chí đang nghỉ ở một gốc cây đa to bóng mát, Bác hỏi:

-Các cháu đi đâu về?

-Chúng cháu đi học.

-Học những gì?

-Học Các Mác.

-Có hay không?

-Thưa Bác hay lắm.

-Có hiểu không?

Họ đáp ứng:

-Thưa Bác, nhiều cái khó quá, không hiểu được.

Học như thế là phí công, phí của.

Chúng ta phải học tập một cách thiết thực hơn.

Sau lớp học này các cấp ủy phải làm gì?

-Ban Tuyên giáo Trung ương cần căn cứ trình độ khác nhau của đảng viên mà soạn ra các chương trình học tập, đảm bảo cho đảng viên ở cơ sở có thể thường xuyên học tập.

-Các cấp ủy phải quan tâm hơn nữa đến việc giáo dục đảng viên. Từ nay trở đi công tác giáo dục đảng viên phải là một điều quan trọng trong chương trình công tác của cấp ủy. Phải bồi dưỡng giảng viên lý luận cho các chi bộ.

-Tất cả các đảng viên phải cố gắng học tập, coi việc học tập lý luận chính trị là một nhiệm vụ quan trọng của mình.

Đảng viên phải là cốt cán trong cuộc vận động "Ba xây, ba chống", trong cuộc vận động "Cải tiến quản lý, cải tiến kỹ thuật, đẩy mạnh sản xuất nông nghiệp", phải gương mẫu trong sản xuất và chiến đấu, phải gương mẫu trong đạo đức cách mạng.

Hằng ngày phải tự kiểm điểm để cố gắng làm đúng 10 nhiệm vụ của đảng viên, Người ta, hằng ngày ai cũng phải rửa mặt cho sạch sẽ. Đảng viên phải coi việc tự kiểm điểm như rửa mặt. Hằng ngày mỗi đảng viên phải tự kiểm điểm mình. Phải lấy 10 nhiệm vụ của đảng viên mà tự kiểm điểm.

Năm 1945, khắp cả nước, Đảng ta chỉ có độ 5.000 đồng chí, mà đã đoàn kết và lãnh đạo được toàn dân làm Cách mạng tháng Tám thành công. Hiện nay, riêng Hà Nội đã có gần 42.000 đảng viên, tức là hơn tám lần đảng viên cả nước trước đây, chúng ta phải cố gắng làm cho Đảng bộ Hà Nội trở nên kiểu mẫu, làm mẫu, làm đầu tàu trong học tập, sản xuất và chiến đấu.

Chúc các cô, các chú cố gắng và thành công!

Nói ngày 14/5/1966

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T12, NXB Chính trị quốc gia, HN.1996, tr.91-96

KHÔNG CÓ GÌ QUÝ HƠN ĐỘC LẬP, TỰ DO

Hỡi đồng bào và chiến sĩ cả nước,

Đế quốc Mỹ dã man, gây ra chiến tranh xâm lược hòng ăn cướp nước ta, nhưng chúng đang thua to.

Chúng ồ ạt mang gần 30 vạn quân viễn chinh vào miền Nam nước ta. Chúng nuôi dưỡng nguy quyền, nguy quân làm công cụ hại dân phản nước. Chúng dùng những phương tiện chiến ừanh cực kỳ man rợ, như chất độc hoá học, bom na-pan v.v. Chúng dùng chính sách đốt sạch, giết sạch, phá sạch. Bằng những tội ác ấy, chúng hòng khuất phục đồng bào miền Nam ta.

Nhưng dưới sự lãnh đạo kiên quyết và khôn khéo của Mặt trận dân tộc giải phóng, quân và dân miền Nam ta đoàn kết chặt chẽ, chiến đấu anh dũng, đã thắng lợi rất vẻ vang, và quyết tâm chiến đấu đến thắng lợi hoàn toàn, để giải phóng miền Nam, bảo vệ miền Bắc, tiến tới thống nhất nước nhà.

Giặc Mỹ trắng trợn dùng không quân bắn phá miền Bắc nước ta, hòng gỡ thế thất bại của chúng ở miền Nam, và hòng ép chúng ta "đàm phán" theo ý muốn của chúng.

Nhưng miền Bắc không hề nao núng. Quân và dân ta càng hăng hái thi đua sản xuất, chiến đấu anh dũng. Đến nay chúng ta đã bắn tan xác hơn 1.200 máy bay địch. Chúng ta quyết đánh thắng chiến tranh phá hoại của địch, đồng thời hết sức hết lòng ủng hộ đồng bào miền Nam ruột thịt.

Gần đây, giặc Mỹ điên cuồng leo thang thêm một bước rất nghiêm trọng: chúng bắn phá ngoại ô Hà Nội và Hải Phòng. Đó là hành động tuyệt vọng của chúng, khác nào con thú dữ bị thương nặng, giãy giụa một cách hung tợn trước hơi thở cuối cùng.

Giôn-xơn và bè lũ phải biết rằng: chúng có thể đưa 50 vạn quân, 1 triệu quân hoặc nhiều hơn nữa để đẩy mạnh cuộc chiến tranh xâm lược ở miền Nam Việt Nam. Chúng có thể dùng hàng nghìn máy bay, tăng cường đánh phá miền Bắc. Nhưng chúng quyết không thể lay chuyển được chí khí sắt đá, quyết tâm chống Mỹ, cứu nước của nhân dân Việt Nam anh hùng. Chúng càng hung hăng thì tội của chúng càng thêm nặng. Chiến tranh có thể kéo dài 5 năm, 10 năm, 20 năm hoặc lâu hơn nữa. Hà Nội, Hải Phòng và một số thành phố, xí nghiệp có thể bị tàn phá, song nhân dân Việt Nam quyết không sợ! Không có gì quý hơn độc lập, tự do. Đến ngày

thắng lợi, nhân dân ta sẽ xây dựng lại đất nước ta đàng hoàng hơn, to đẹp hơn!

Mọi người đều biết: mỗi lần sắp đầy mạnh chiến tranh tội ác thì giặc Mỹ lại rêu rao cái trò bịp bợm "hoà bình đàm phán", hòng đánh lừa dư luận thế giới, và đổ lỗi cho Việt Nam không muốn "đàm phán hoà bình"!

Này, Tổng thống Giôn-xơn, người hãy công khai trả lời trước nhân dân Mỹ và nhân dân thế giới: Ai phá hoại Hiệp định Giơ-ne-vơ, là hiệp định bảo đảm chủ quyền, độc lập, thống nhất và toàn vẹn lãnh thổ của nước Việt Nam? Phải chăng quân đội Việt Nam sang xâm lược nước Hoa Kỳ và giết hại người Hoa Kỳ? Hay chính phủ Mỹ đã đem quân đội Hoa Kỳ đến xâm lược Việt Nam và giết hại người Việt Nam?

Mỹ phải chấm dứt chiến tranh xâm lược Việt Nam, phải rút hết quân đội Mỹ và chur hầu ra khỏi Việt Nam thì hoà bình sẽ trở lại ngay lập tức. Lập trường của Việt Nam đã rõ ràng: đó là 4 điểm của Chính phủ Việt Nam Dân chủ Cộng hoà và 5 điều của Mặt trận dân tộc giải phóng miền Nam Việt Nam. Ngoài ra, không có cách nào khác!

Nhân dân Việt Nam rất yêu chuộng hoà bình, hoà bình thật sự, hoà bình trong độc lập tự do, chứ không phải thứ hoà bình giả hiệu, "hoa bình" kiểu Mỹ.

Vì độc lập của Tổ quốc, vì nghĩa vụ đối với các dân tộc đang chống đế quốc Mỹ, toàn dân và toàn quân ta đoàn kết một lòng, không sợ hy sinh gian khổ, kiên quyết chiến đấu đến thắng lợi hoàn toàn. Trước đây, trong hoàn cảnh khó khăn hơn nhiều, mà chúng ta đã thắng phát xít Nhật và thực dân Pháp. Ngày nay, điều kiện trong nước và trên thế giới thuận lợi cho ta hơn, sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước của nhân dân ta càng chắc chắn sẽ hoàn toàn thắng lợi.

*

* *

Đồng bào và chiến sĩ yêu quý,

Chúng ta có chính nghĩa, có sức mạnh đoàn kết của toàn dân từ Bắc đến Nam, có truyền thống đấu tranh bất khuất, lại có sự đồng tình ủng hộ rộng lớn của các nước xã hội chủ nghĩa anh em và nhân dân tiến bộ cả thế giới. Chúng ta nhất định thắng!

Trước tình hình mới, chúng ta quyết đồng tâm nhất trí, vượt mọi gian khổ hy sinh, kiên quyết hoàn thành nhiệm vụ lịch sử vẻ vang của dân tộc ta là đánh thắng giặc Mỹ xâm lược!

Nhân dịp này, tôi xin thay mặt nhân dân Việt Nam, nhiệt liệt cảm ơn sự ủng hộ và giúp đỡ hết lòng của nhân dân các nước xã hội chủ nghĩa, của nhân dân tiến bộ trên thế giới, kể cả nhân dân Mỹ. Hiện nay, trước âm mưu tội ác mới của đế quốc Mỹ, tôi tin chắc rằng nhân dân và chính phủ các nước xã hội chủ nghĩa anh em, các nước yêu chuộng hoà bình và chính nghĩa trên thế giới càng ra sức ủng hộ và giúp đỡ hơn nữa nhân dân Việt Nam chống Mỹ, cứu nước đến thắng lợi hoàn toàn.

Nhân dân Việt Nam nhất định thắng!

Giặc Mỹ xâm lược nhất định thua!

Việt Nam hoà bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh muôn năm!

Đồng bào và chiến sĩ cả nước, anh dũng tiến lên!

Theo: -Báo Nhân dân, ngày 17/7/1966

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T12, Sđd, tr.107-110

THƯ KHEN ĐỘI CẢNH SÁT PHÒNG CHÁY CHỮA CHÁY - SỞ CÔNG AN HÀ NỘI

Thân ái gửi cán bộ và chiến sĩ Đội phòng cháy chữa cháy, Công an Hà Nội.

Trong việc phòng cháy, chữa cháy, các đồng chí đã bình tĩnh, tích cực và dũng cảm. Các đồng chí đã phối hợp tốt với lực lượng quần chúng. Do đó, các đồng chí luôn luôn hoàn thành tốt nhiệm vụ, dù trong những điều kiện khó khăn.

Bác rất vui mừng khen ngợi tất cả cán bộ và chiến sĩ. Nhân đây, Bác dặn thêm mấy điều này:

-Phải luôn luôn nêu cao cảnh giác, chớ chủ quan, tự mãn.

-Phải thường xuyên thật sẵn sàng để nhanh chóng làm tròn nhiệm vụ bất kỳ trong tình huống nào để bảo vệ tài sản của nhà nước và nhân dân.

-Phải không ngừng học tập và nghiên cứu, phát huy sáng kiến, tổng kết kinh nghiệm để tiến bộ hơn nữa trong công việc phòng cháy, chữa cháy.

-Phải thường xuyên hướng dẫn và bồi dưỡng về nghiệp vụ cho các lực lượng dân phòng ngày càng tiến bộ, để họ trở thành người giúp việc thật đắc lực cho các đồng chí.

Chào thân ái và quyết thắng

Bác Hồ

Gửi ngày 3/8/1966

Theo: -Báo Nhân dân, ngày 5/8/1966

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T12, Sđd, tr.114

THƯ KHEN QUÂN VÀ DÂN HÀ NỘI BẮN RƠI CHIẾC MÁY BAY THỨ 1.600 TRÊN MIỀN BẮC

Thân ái gửi đồng bào, bộ đội và cán bộ Hà Nội, mấy ngày vừa qua, giặc Mỹ dã man liên tiếp ném bom Thủ đô yêu quý của chúng ta. Quân và dân Hà Nội cùng các nơi khác đã bắn rơi nhiều máy bay địch, trừng trị chúng một cách đích đáng. Đồng thời, nhân dân và Quân giải phóng miền Nam đánh chúng gấp năm, gấp mười lần.

Giặc Mỹ càng leo thang, thì càng thua đau. Chúng càng hung ác, thì nhân dân ta càng căm thù chúng, càng quyết tâm đánh thắng chúng.

Quân và dân Hà Nội càng đánh càng giỏi, đã bắn rơi chiếc máy bay thứ 1.600 trên miền Bắc. Hà Nội vừa chiến đấu khá, vừa sản xuất khá, vừa giữ gìn trật tự trị an tốt.

Bác rất vui lòng thay mặt Trung ương Đảng và Chính phủ khen bộ đội, đồng bào và cán bộ Hà Nội, và tặng Thủ đô lá cờ: Quyết tâm đánh thắng giặc Mỹ xâm lược.

Quân và dân ta phải luôn luôn nâng cao cảnh giác, ra sức chiến đấu giỏi, sản xuất giỏi, làm tốt việc phòng không nhân dân, giành nhiều thắng lợi to lớn hơn nữa.

Chào thân ái và quyết thắng

Hà Nội, ngày 15 tháng 12 năm 1966

Bác Hồ

Theo: -Báo Nhân dân, ngày 16/12/1966

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T12, Sđd, tr.175

THƯ KHEN ĐỒNG BÀO, BỘ ĐỘI VÀ CÁN BỘ THỦ ĐÔ HÀ NỘI

Thân ái gửi đồng bào, bộ đội và cán bộ thủ đô Hà Nội,

Từ ngày 25 tháng 4 đến nay, quân và dân Hà Nội liên tiếp đánh thắng vẻ vang, trừng trị đích đáng bước leo thang mới của giặc Mỹ.

Ngày 5 tháng 5, Hà Nội đánh giỏi, thắng lớn, bắn rơi 8 máy bay Mỹ, diệt và bắt sống nhiều giặc Mỹ lái máy bay.

Quân và dân Hà Nội đã đoàn kết chặt chẽ, chiến đấu dũng cảm, bảo vệ trị an tốt và tiến bộ trong công tác phòng không nhân dân.

Bác rất vui lòng thay mặt Trung ương Đảng và Chính phủ khen ngợi đồng bào, bộ đội và cán bộ Thủ đô ta.

Giặc Mỹ đã thua to nhưng chúng còn nhiều âm mưu xảo quyệt.

Quân dân Hà Nội chớ vì thắng lợi mà chủ quan thoả mãn. Hãy luôn luôn nâng cao cảnh giác, chiến đấu giỏi, sản xuất giỏi, làm tốt công tác phòng không nhân dân, lập nhiều thành tích to lớn hơn nữa để xứng đáng là Thủ đô anh hùng.

Chào thân ái và quyết thắng

Hà Nội, ngày 7 tháng 5 năm 1967

Bác Hồ

Theo: -Báo Nhân dân, ngày 8/5/1967

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T12, Sđd, tr.264

Thân ái gửi chiến sĩ các lực lượng vũ trang, đồng bào, và cán bộ Hà Nội,

Bác rất vui lòng khen ngợi chiến sĩ các lực lượng vũ trang, đồng bào và cán bộ Hà Nội đã liên tiếp chiến thắng vẻ vang, trong bốn ngày bắn rơi 30 máy bay Mỹ, bắt sống giặc Mỹ lái máy bay.

Một lần nữa giặc Mỹ lại liều lĩnh đánh phá Thủ đô thân yêu của chúng ta. Chúng đã bị quân và dân Hà Nội anh hùng trừng trị đích đáng.

Trong cơn khốn quẫn, giặc Mỹ giở mọi thủ đoạn tàn bạo hòng gỡ thế bí. Nhưng chúng càng gây thêm tội ác thì quân và dân ta càng căm thù, càng quyết tâm đánh thắng chúng.

Quân và dân Hà Nội hãy luôn luôn cảnh giác, đoàn kết chặt chẽ, chiến đấu dũng cảm, bền bỉ, mưu trí, làm tốt công tác phòng không nhân dân hơn nữa, cùng với quân và dân cả nước anh dũng tiến lên, quyết đánh thắng hoàn toàn giặc Mỹ xâm lược.

Chào thân ái và quyết thắng

Hà Nội ngày 27 tháng 10 năm 1967

Bác Hồ

Theo: -Báo Nhân dân, ngày 28/10/1967

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T12, Sđd, tr.299

Thân gửi đồng bào, chiến sĩ các lực lượng vũ trang và cán bộ Hà Nội,

Ngày 6 tháng 11 năm 1967, Hà Nội đã bắn rơi 3 máy bay Mỹ, trong đó có chiếc thứ 2.500 trên miền Bắc. Một lần nữa giặc Mỹ lại bị quân và dân Hà Nội trừng trị đích đáng.

Đó là thành tích thiết thực kỷ niệm lần thứ 50 Cách mạng tháng Mười.

Bác rất vui lòng khen ngợi đồng bào, chiến sĩ các lực lượng vũ trang và cán bộ Hà Nội đã nêu cao cảnh giác, đoàn kết chặt chẽ, chiến đấu dũng cảm và mưu trí, chiến thắng vẻ vang.

Quân và dân Hà Nội hãy nâng cao cảnh giác, luôn luôn sẵn sàng, ra sức thi đua chiến đấu giỏi, sản xuất giỏi, giành nhiều thắng lợi to lớn hơn.

Chào thân ái và quyết thắng

Hà Nội ngày 7 tháng 11 năm 1967

Bác Hồ

Theo: -Báo Nhân dân, ngày 8/11/1967

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T12, Sđd, tr.319

NÓI CHUYỆN VỚI ĐẢNG ĐOÀN BỘ CÔNG AN (Trích yếu)

Đối với Hà Nội, phải làm cho Thủ đô trong sạch về tinh thần và vật chất.

Phải có kế hoạch chung, từng bước, giải quyết từng vấn đề. Phải phân công cụ thể, công an làm gì? Các ngành có liên quan phải làm gì?

Về việc quét dọn cao bồi, buôn lậu, công an không làm được một mình mà phải dựa vào dân. Không có dân không biết bọn buôn lậu; dân biết hàng hoá ở đâu ra, gái điếm hoạt động người ta cũng biết, Phải dựa vào dân mà giải quyết vấn đề này.

Làm trong sạch về tinh thần và vật chất ở Hà Nội, phải có kỷ luật và phải có giáo dục. Thầy giáo phải giáo dục. Hội đồng nhân dân cũng có trách nhiệm giáo dục. Khu phố Hai Bà, khu phố Đống Đa đã làm tốt, sao các khu phố khác không làm được?

Lãnh đạo phải quyết tâm làm sao cho Hà Nội được trong sạch, công an phải có kế hoạch trình Hội đồng Chính phủ và Ban Bí thư. Công viên Thống Nhất phải giải quyết cho tốt, phải tăng thêm đồn công an, phải tăng cường tuần tra ở đây.

Nói tháng 8/1968

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T12, Sđd, tr.385

DI CHỨC CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH

VIỆT NAM DÂN CHỦ CỘNG HOÀ

Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

Cuộc chống Mỹ, cứu nước của nhân dân ta dù phải kinh qua gian khổ, hy sinh nhiều hơn nữa, song nhất định thắng lợi hoàn toàn.

Đó là một điều chắc chắn.

Tôi có ý định đến ngày đó, tôi sẽ đi khắp hai miền Nam - Bắc, để chúc mừng đồng bào, cán bộ và chiến sĩ anh hùng; thăm hỏi các cụ phụ lão, các cháu thanh niên và nhi đồng yêu quý của chúng ta.

Kể theo đó, tôi sẽ thay mặt nhân dân ta đi thăm và cảm ơn các nước anh em trong phe xã hội chủ nghĩa, và các nước bầu bạn khắp năm châu đã tận tình ủng hộ và giúp đỡ cuộc chống Mỹ, cứu nước của nhân dân ta.

*

* *

Ông Đỗ Phủ là người làm thơ rất nổi tiếng ở Trung Quốc đời nhà Đường, có câu rằng "Nhân sinh thất thập cổ lai hy" nghĩa là "Người thọ 70, xưa nay hiếm".

Năm nay, tôi vừa tròn 79 tuổi, đã là lớp người "xưa nay hiếm" nhưng tinh thần, đầu óc vẫn rất sáng suốt, tuy sức khoẻ có kém so với vài năm trước đây. Khi người ta đã ngoài 70 xuân, thì tuổi tác càng cao, sức khoẻ càng thấp. Điều đó cũng không có gì lạ.

Nhưng ai mà đoán biết tôi còn phục vụ cách mạng, phục vụ Tổ quốc, phục vụ nhân dân được bao lâu nữa?

Vì vậy, tôi để sẵn mấy lời này, phòng khi tôi sẽ đi gặp cụ Các Mác, cụ Lênin và các vị cách mạng đàn anh khác, thì đồng bào cả nước, đồng chí trong Đảng và bầu bạn khắp nơi đều khỏi cảm thấy đột ngột.

Trước hết nói về Đảng - Nhờ đoàn kết chặt chẽ, một lòng một dạ phục vụ giai cấp, phục vụ nhân dân, phục vụ Tổ quốc, cho nên từ ngày thành lập đến nay, Đảng ta đã đoàn kết, tổ chức và lãnh đạo nhân dân ta hăng hái đấu tranh tiến từ thắng lợi này đến thắng lợi khác.

Đoàn kết là một truyền thống cực kỳ quý báu của Đảng và của dân ta. Các đồng chí từ Trung ương đến các chi bộ cần phải giữ gìn sự đoàn kết nhất trí của Đảng như giữ gìn con ngươi của mắt mình.

Trong Đảng thực hành dân chủ rộng rãi, thường xuyên và nghiêm chỉnh tự phê bình và phê bình là cách tốt nhất để củng cố và phát triển sự đoàn kết và thống nhất của Đảng. Phải có tình đồng chí thương yêu lẫn nhau.

Đảng ta là một Đảng cầm quyền. Mỗi đảng viên và cán bộ phải thật sự thấm nhuần đạo đức cách mạng, thật sự cần kiệm liêm chính, chí công vô tư. Phải giữ gìn Đảng thật trong sạch, phải xứng

đáng là người lãnh đạo, là người đầy tớ thật trung thành của nhân dân.

Đoàn viên và thanh niên ta nói chung là tốt, mọi việc đều hăng hái xung phong, không ngại khó khăn, có chí tiến thủ. Đảng cần phải chăm lo giáo dục đạo đức cách mạng cho họ, đào tạo họ thành những người thừa kế xây dựng chủ nghĩa xã hội vừa "hồng" vừa "chuyên".

Bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau là một việc rất quan trọng và rất cần thiết.

Nhân dân lao động ta ở miền xuôi cũng như miền núi, đã bao đời chịu đựng gian khổ, bị chế độ phong kiến và thực dân áp bức bóc lột, lại kinh qua nhiều năm chiến tranh.

Tuy vậy, nhân dân ta rất anh hùng, dũng cảm, hăng hái, cần cù. Từ ngày có Đảng, nhân dân ta luôn luôn đi theo Đảng, rất trung thành với Đảng.

Đảng cần phải có kế hoạch thật tốt để phát triển kinh tế và văn hoá, nhằm không ngừng nâng cao đời sống của nhân dân.

Cuộc kháng chiến chống Mỹ có thể còn kéo dài. Đồng bào ta có thể phải hy sinh nhiều của, nhiều người. Dù sao chúng ta phải quyết tâm đánh giặc Mỹ đến thắng lợi hoàn toàn.

Còn non, còn nước, còn người

Thắng giặc Mỹ, ta sẽ xây dựng hơn mười ngày nay!

Dù khó khăn gian khổ đến mấy, nhân dân ta nhất định sẽ hoàn toàn thắng lợi. Đế quốc Mỹ nhất định sẽ phải rút khỏi nước ta. Tổ quốc ta nhất định sẽ thống nhất. Đồng bào Nam Bắc nhất định sẽ sum họp một nhà. Nước ta sẽ có vinh dự to lớn là một nước nhỏ mà đã anh dũng đánh thắng hai đế quốc to là Pháp và Mỹ; và đã góp phần xứng đáng vào phong trào giải phóng dân tộc.

Về phong trào cộng sản thế giới: Là một người suốt đời phục vụ cách mạng, tôi càng tự hào hơn với sự lớn mạnh của phong trào cộng sản và công nhân quốc tế bao nhiêu, thì tôi càng đau lòng bấy nhiêu vì sự bất hoà hiện nay giữa các đảng anh em!

Tôi mong rằng Đảng ta sẽ ra sức hoạt động, góp phần đắc lực vào việc khôi phục lại khối đoàn kết giữa các đảng anh em trên nền

tảng chủ nghĩa Mác - Lênin và chủ nghĩa quốc tế vô sản, có lý, có tình.

Tôi tin chắc rằng các đảng anh em và các nước anh em nhất định sẽ phải đoàn kết lại.

Về việc riêng: Suốt đời tôi hết lòng hết sức phục vụ Tổ quốc, phục vụ cách mạng, phục vụ nhân dân. Nay dù phải từ biệt thế giới này, tôi không có điều gì phải hối hận, chỉ tiếc là tiếc rằng không được phục vụ lâu hơn nữa, nhiều hơn nữa.

Sau khi tôi đã qua đời, chớ nên tổ chức điều phúng linh đình, để khỏi lãng phí thì giờ và tiền bạc của nhân dân.

*

* *

Cuối cùng, tôi để lại muôn vàn tình thân yêu cho toàn dân, toàn Đảng, cho toàn thể bộ đội, cho các cháu thanh niên và nhi đồng.

Tôi cũng gửi lời chào thân ái đến các đồng chí, các bầu bạn và các cháu thanh niên, nhi đồng quốc tế.

Điều mong muốn cuối cùng của tôi là: Toàn Đảng, toàn dân ta đoàn kết phấn đấu, xây dựng một nước Việt Nam hoà bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh, và góp phần xứng đáng vào sự nghiệp cách mạng thế giới.

Hà Nội, ngày 10 tháng 5 năm 1969

Hồ Chí Minh

Theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T12. Sdd. tr.509-512

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VỀ XÃ PHÚ THƯỢNG, HUYỆN TỪ LIÊM

Sau khi Hà Nội khởi nghĩa thắng lợi, chính quyền cách mạng được thành lập, Trung ương Đảng và Hồ Chủ tịch từ Tân Trào quyết định nhanh chóng về Hà Nội để tiếp tục chỉ đạo công cuộc giành chính quyền và bảo vệ chính quyền trong cả nước. Ngày 21/8/1945, đồng chí Trường Chinh cùng với một số đồng chí Ủy viên Trung ương Đảng trở về Hà Nội. Khoảng 16 giờ ngày 23/8/1945, Bác Hồ và đồng chí Trần Đăng Ninh, Ủy viên Trung ương Đảng cùng với đội tự vệ về đến bến đò thôn Phú Xá (trước

gọi là làng Xù), xã Phú Thượng, huyện Từ Liêm - nay là phường Phú Thượng, quận Tây Hồ. Cán bộ địa phương đã đón Bác Hồ và các đồng chí cùng đi, đến nghỉ ở trụ sở tự vệ thôn Phú Xá (nhà Văn chỉ, gần đê). Tại đây, Bác Hồ và các đồng chí trong đoàn đã cùng cán bộ địa phương dùng bữa cơm thanh đạm chỉ có muối vừng và canh mướp.

Để đảm bảo an toàn, đồng chí Hoàng Tùng (lúc đó lấy tên là Đào Khánh - phụ trách an toàn khu phía Nam sông Hồng), bố trí đưa Bác Hồ cùng đoàn sang ở nhà ông Công Ngọc Kha, một trong những cơ sở cách mạng tin cậy ở thôn Phú Gia (trước gọi là làng Ga, xã Phú Thượng). Bác Hồ ở và làm việc tại ngôi nhà này từ tối ngày 23/8 đến ngày 25/8/1945.

Ngoại thành Hà Nội vinh dự và tự hào là địa điểm đầu tiên được đón Chủ tịch Hồ Chí Minh - lãnh tụ kính yêu của toàn dân tộc, trở về Hà Nội sau Cách mạng tháng Tám năm 1945 thắng lợi.

Biên tập theo: Viện Nghiên cứu chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, NXB Chính trị quốc gia, HN. 1993, T2, tr.268-269

Ngày 25 tháng 8

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐẾN Ở VÀ LÀM VIỆC TẠI NHÀ 48 PHỐ HÀNG NGANG

Chiều ngày 25/8/1945, đồng chí Trường Chinh đưa Bác Hồ vào nội thành. Theo bố trí của Trung ương và Thành ủy, Bác đến ở và làm việc tại gác 2, nhà số 48 phố Hàng Ngang, quận Hoàn Kiếm (ngôi nhà này của ông Trịnh Văn Bô - một thương gia yêu nước, một trong những cơ sở tin cậy ở nội thành). Nơi Bác ở vốn là phòng ăn và tiếp khách của gia đình nên đồ vật trong phòng rất đơn giản. Tại đây, Bác Hồ đã dồn tâm trí viết một bản văn kiện, một áng hùng văn có tầm lịch sử vô giá - bản Tuyên ngôn độc lập, khai sinh ra nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, Nhà nước công nông đầu tiên ở Đông Nam Á.

Với vị trí lịch sử đó, ngôi nhà số 48 Hàng Ngang ngày nay được lưu giữ thành di tích về Bác Hồ ở thủ đô Hà Nội.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T2, Sđd, tr.269-270
Ngày 02 tháng 9

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TRONG NGÀY LỄ TUYÊN BỐ ĐỘC LẬP

Ngày 2/9/1945, ngày Độc lập đã được tổ chức ở Hà Nội, Thủ đô của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, để Chính phủ lâm thời ra mắt quốc dân đồng bào; ngày nước Việt Nam chính thức công bố quyền độc lập, thiết lập chính thể Dân chủ Cộng hòa.

Từ sáng sớm, cả Hà Nội đã tung bừng, rực rỡ cờ, hoa. Những biểu ngữ lớn bằng chữ Việt, Pháp, Nga, Trung Quốc, Anh chằng khắp các đường phố: "Nước Việt Nam của người Việt Nam!", "Độc lập hay là chết!", "Ủng hộ Chủ tịch Hồ Chí Minh" v.v. 12 giờ trưa, trên những con đường dẫn vào vườn hoa Ba Đình cuộn cuộn những dòng người, đủ các ngành, các giới, các đoàn thể, các tầng lớp nhân dân.

Đúng 14 giờ, các thành viên của Chính phủ lâm thời bước lên lễ đài. Bài Tiến quân ca vang lên hùng tráng, lá cờ nền đỏ sao vàng được từ từ kéo lên. Một rừng cánh tay giơ lên chào.

Chủ tịch Hồ Chí Minh đội chiếc mũ vải đã cũ, mặc áo kaki cao cổ, quần kaki đã bạc màu, đi dép cao su trắng. Người thay mặt Chính phủ lâm thời đọc bản Tuyên ngôn độc lập. Giọng của Người rõ ràng, đầm ấm, phảng phất giọng nói của một miền quê xứ Nghệ. Đọc được nửa chừng, giữa những tiếng vỗ tay hoan hô nhiệt liệt, Người hỏi:

"Tôi nói đồng bào nghe rõ không?". Hơn 50 vạn người cùng đáp, tiếng vang dậy như sấm:

"Có ạ!"

Từ giây phút đó, Bác cùng với cả biển người đã hòa làm một. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã trở thành "Bác Hồ" kính yêu của dân tộc Việt Nam.

Sau đó Chủ tịch Hồ Chí Minh nói thêm với đồng bào, độc lập tự do là của báu, quý giá vô ngần, nay ta đã khổ sở, đau đớn trong bao nhiêu năm mới giành được, cần phải cố gắng giữ gìn, bảo vệ.

Cuộc mít tinh kết thúc. Cuộc biểu tình vĩ đại của quần chúng bắt đầu. Các đoàn thể lần lượt diễu quanh lễ đài rồi chia làm 3 đường diễu hành qua các phố.

Ngày Độc lập, mùng 2 tháng 9 năm 1945, là ngày hội lớn của dân tộc Việt Nam; ngày Quốc khánh của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa (nay là Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam); một ngày có ý nghĩa thiêng liêng trọng đại trong đời sống chính trị, tinh thần của dân tộc.

Toàn văn bản Tuyên ngôn độc lập in trong sách: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T4, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội 1995, tr.1-4

Ngày 16/9 đến ngày 23/9

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VỚI TUẦN LỄ VÀNG

Sau khi giành chính quyền, lực lượng quân đội ta còn ít ỏi, trang bị thô sơ. Muốn giữ được độc lập, phải nhanh chóng xây dựng lực lượng vũ trang đủ mạnh. Nhưng lúc này, ngân quỹ của Nhà nước non trẻ gần như trống rỗng, tin vào lòng yêu nước và nhiệt tình cách mạng của dân, Chính phủ Việt Nam lâm thời, đứng đầu là Hồ Chủ tịch đã sáng suốt quyết định phát động "Tuần lễ vàng", từ 16 đến 23/9/1945.

10 giờ sáng ngày 18/9/1945, tại Bắc Bộ phủ, Hồ Chủ tịch đã tiếp thân mật gần 30 người có tiếng là giàu nhất Hà Nội. Người đã kêu gọi "Các tầng lớp nhân dân, nhất là các phú hào tích cực tham gia "Tuần lễ vàng", chứng tỏ cho thế giới biết rằng toàn dân Việt Nam ai cũng đồng lòng yêu nước, người nghèo hy sinh tính mạng giữ nước, người giàu thì hy sinh tài sản giữ vững nền độc lập".

Ngay từ đầu, "Tuần lễ vàng" đã được đông đảo các tầng lớp nhân dân hưởng ứng. "Tuần lễ vàng" kéo dài đến 30/9 mới thật sự kết thúc. Nhân dân có điều kiện thuận lợi để đóng góp nhiều hơn cho quỹ xây dựng quốc phòng. Thương gia Trịnh Văn Bô ủng hộ 102 lạng vàng; ông Nguyễn Sơn Hà (ở Hải Phòng) ủng hộ 105 lạng vàng; bà Vũ Thị Lai (tức Lợi Quyền) góp nhiều nhất: 109 lạng 872.

Theo Báo Cứu quốc số 45 ngày 17/9/1945, số 48 ngày 21/9/1945 số 52 ngày 27/9/1945 số 56 ngày 2/10/1945 số 89-90 ngày 12-13/11/1945

THƯ CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GỬI CÁC CỤ PHỤ LÃO

Sau ngày độc lập 2/9, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã viết nhiều lời kêu gọi và thư gửi các tổ chức, các tầng lớp, các giới trong Mặt trận Việt Minh, đồng viên, cố vũ lòng yêu nước của mọi người. Ngày 20/9/1945 Người viết thư: "Gửi các cụ phụ lão", biểu dương lòng yêu nước nhiệt thành của các cụ. Người mong muốn các cụ tuổi cao chí càng cao, làm gương cho con cháu noi theo. Trong đoạn kết của bức thư, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã trao nhiệm vụ cho các vị phụ lão Hà Nội:

"Chúng ta là bậc phụ lão, cần phải tinh thần đoàn kết trước, để làm gương cho con cháu ta. Vậy tôi mong các vị phụ lão ở Hà thành ra xung phong tổ chức "Phụ lão cứu quốc hội", để cho các phụ lão cả nước bắt chước và để hùn sức giữ gìn nền độc lập của nước nhà".

Thực hiện lời căn dặn của Bác Hồ, phong trào "Phụ lão cứu quốc" Hà Nội có nhiều hoạt động thiết thực, như: quyên góp vàng bạc trong "Tuần lễ vàng", bài trừ mê tín dị đoan, thực hiện nếp sông mới, hưởng ứng phong trào cứu đói, tham gia học bổ túc văn hóa trong những năm 1945 - 1946. Các giai đoạn cách mạng tiếp sau, tổ chức các cụ phụ lão ở Hà Nội vẫn luôn luôn đi đầu trong các phong trào xã hội.

-Toàn văn bức thư đăng trên báo Cứu quốc số 48 ngày 21/9/1945

-Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, Sđd, T4, tr 24

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VUI TẾT TRUNG THU VỚI THIẾU NHI HÀ NỘI

Nhân dịp Tết Trung thu độc lập đầu tiên của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, ngày 17/9/1945, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã viết thư

gửi thiếu nhi toàn quốc - những mầm non của đất nước. Trong thư có đoạn:

"Các em vui cười hơn hở, già Hồ cũng vui cười hơn hở với các em. Đồ các em biết vì sao? Một là vì già Hồ rất yêu mến các em. Hai là vì Trung thu năm ngoái, nước ta còn bị áp bức, các em còn là bầy nô lệ trẻ con. Trung thu năm nay, nước ta đã được tự do, và các em đã thành những tiểu quốc dân của một nước độc lập".

Ở Hà Nội, ngày 22/9/1945 (15/8/1945 âm lịch) các em thiếu nhi tung bừng tổ chức đón Tết Trung thu độc lập. Ngay từ chập tối, hàng vạn thiếu nhi từ các khu phố tập hợp thành từng đám rước, kéo về Bắc Bộ phủ, nơi ở và làm việc của Bác Hồ lúc đó. Như chờ đợi đoàn cháu nhỏ từ lâu, Bác Hồ đã đợi sẵn trên thềm nhà. Hai em trai và hai em gái có đội "hộ tống" theo sau bê mâm cỗ đầy hoa, quả, bánh ngọt kính dâng quà trung thu biểu Bác. Bác Hồ bước xuống thềm đón, Bác nắm tay và xoa đầu các em. Bác cảm ơn các em đã tặng hoa và bánh. Bác nói:

"Hôm nay Tết Trung thu là của các cháu và cũng là một cuộc biểu tình của các cháu để tỏ lòng yêu nước và để ủng hộ nền độc lập".

Các cháu đã lần lượt biểu diễn những tiết mục vui chơi hấp dẫn trong đêm trung thu cho Bác xem. Theo chương trình của Ban tổ chức, các em như bầy chim, vui vẻ tỏa về phía Bờ Hồ, địa điểm tập kết vui chơi, phá cỗ trung thu của thiếu nhi toàn thành phố.

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 45, ngày 17/9/1945 và số 49 ngày 22/9/1945

Ngày 27 tháng 9

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ ĐẠI HỘI THANH NIÊN CỨU QUỐC HÀ NỘI

Để thống nhất tất cả các tổ chức thanh niên Hà Nội và phát triển công cuộc vận động thanh niên một cách sâu rộng, mạnh mẽ hơn, đáp ứng yêu cầu cách mạng lúc bấy giờ, Bộ Thanh niên và Tổng bộ Việt Minh đã triệu tập Đại hội thanh niên Hà Nội. Đại hội họp tại Nhà hát Lớn thành phố vào sáng 27/9/1945. 105 đại biểu thay mặt cho các tổ chức thanh niên ở Hà Nội về dự Đại hội, trong đó,

đại biểu của thanh niên cứu quốc, tự vệ chiến đấu, phụ nữ, sinh viên chiếm tỷ lệ cao.

Chủ tịch Hồ Chí Minh, cố vấn Vĩnh Thụy, Bộ trưởng Thanh niên Dương Đức Hiền cùng một số nhân viên Chính phủ và Ủy ban nhân dân thành phố Hà Nội đến dự Đại hội. Sau lời khai mạc, Bác thay mặt ban tổ chức lên phát biểu.

Đi thẳng vào vấn đề, Hồ Chủ tịch không nói những lời hoa mỹ bóng bẩy, không khen ngợi chung chung, mà nói những lời rất giản dị, thiết thực và đặc biệt chỉ ra những khuyết điểm của thanh niên Hà Nội. Bác nói, đại ý:

Một là, thanh niên, nhất là thanh niên Hà thành vốn giữ tính kiêu căng, biệt phái bởi vậy, những tổ chức chia rẽ, cô lập, chưa hợp thành được một mặt trận thống nhất.

Hai là, thanh niên tuy có hăng hái, sôi nổi nhưng kém sáng kiến; việc gì cũng đợi Tổng bộ hoặc Chính phủ ra cho một mệnh lệnh, chỉ thị, giúp hộ ý kiến hoặc định hộ kế hoạch; lại không tự ý đề nghị với Chính phủ những việc cần phải làm hay phải sửa chữa.

Ba là, việc bồi dưỡng đào tạo cán bộ làm công tác thanh niên chưa được quan tâm chú ý.

Để xứng đáng làm một lực lượng nòng cốt của phong trào ở Hà Nội, trước yêu cầu cấp bách của tình hình hiện tại, Bác căn dặn và trao nhiệm vụ cho thanh niên cứu quốc Hà Nội: Phải nhanh chóng chấm dứt những thiếu sót trên, trước hết là phải thống nhất các lực lượng thanh niên vào một tổ chức.

Về những nhiệm vụ cụ thể, Bác Hồ nhắc nhở Thanh niên cứu quốc phải: Đi sâu vào quần chúng, giáo dục nhân dân chấp hành đúng mọi chủ trương chính sách của Chính phủ, hiểu về quyền lợi công dân, giải thích cho nhân dân về những nỗ lực của Chính phủ; mặt khác, phê bình, tham gia góp ý kiến vào công việc của Chính phủ. Trong mọi công việc, thanh niên hăng hái đi đầu, chuẩn bị sẵn sàng tham gia chiến đấu để giữ gìn nền độc lập của nước nhà. Một công việc rất cần đối với thanh niên là phải tự mình rèn luyện để sau này trở thành cán bộ tốt giúp việc cho Chính phủ.

Kết thúc bài phát biểu, Bác nhấn mạnh: Phải làm sao cho tổ chức thanh niên Hà Nội trở thành một khối thanh niên khuôn mẫu để cho thanh niên toàn xứ và toàn quốc noi theo.

Cả hội trường sôi động hẳn lên sau lời phát biểu của Bác, xin hứa quyết tâm làm tốt những điều Người căn dặn.

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 53, ngày 28/9/1945

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐẾN THĂM ĐỘI TỰ VỆ CHIẾN ĐẤU CỨU QUỐC HOÀNG DIỆU

Sau cách mạng thành công, cuối tháng 8/1945, trước tình hình mới, thực hiện chủ trương của TW Đảng và Xứ ủy Bắc Kỳ, Thành ủy Hà Nội đã thành lập Đội tự vệ chiến đấu cứu quốc Hoàng Diệu.

Cuối tháng 9/1945, Đội tự vệ chiến đấu cứu quốc Hoàng Diệu vinh dự được đón Bác Hồ đến thăm tại trụ sở Đội ở 107 Găm-bét-ta (nay là phố Trần Hưng Đạo). Trước tiên, Người thăm bếp, nhà vệ sinh. Dừng lại ở nhà ăn, thấy rác quét dồn sau cửa, Bác nhắc nhở phải giữ cho sạch cửa mới đảm bảo tốt cho sức khỏe. Bác khen anh em biết nấu cơm ngon, đồng thời chỉ vào miếng cháy dưới bàn, bảo anh em nhặt lên không nên để lãng phí. Sau đó Bác lên hội trường - nơi anh em tề tựu đông đủ đón Bác.

Bác dành thời gian để mọi người nêu câu hỏi, sau đó trả lời, tập trung vào những vấn đề chính, về công tác ngoại giao, đối phó với bọn Tưởng, Bác nói: Ngoại giao như cái bóng, thực lực như cái cây; cây to thì bóng mới to. Muốn ngoại giao thắng lợi phải ra sức xây dựng lực lượng, về ý kiến xin trừng trị bọn phản động, Bác dặn: Giữ gìn độc lập như nâng chén ngọc. Khi nâng chén ngọc có kiến đốt cũng phải ráng chịu, vì buông tay bắt kiến thì chén ngọc sẽ vỡ.

Những lời Bác dạy giản dị mà rõ ràng, thấm sâu vào lòng từng chiến sĩ tự vệ chiến đấu cứu quốc Hoàng Diệu.

Biên tập theo: Quân khu Thủ đô: Đội tự vệ chiến đấu cứu quốc Hoàng Diệu, NXB Quân đội nhân dân, HN. 1991, tr.26

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ LỄ TỐT NGHIỆP KHÓA HỌC THỨ TƯ TRƯỜNG QUÂN CHÍNH VIỆT NAM

Sau khi giành được độc lập, một trong những công tác quan trọng mà Đảng và Bác Hồ quan tâm là đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ, đáp ứng yêu cầu củng cố và bảo vệ chính quyền non trẻ.

Tại buổi lễ tốt nghiệp khóa học thứ tư trường Quân chính Việt Nam, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã tới dự.

Trước tình hình khẩn trương và yêu cầu cấp bách của cuộc đấu tranh bảo vệ độc lập dân tộc, khóa học phải rút ngắn. Hồ Chủ tịch căn dặn anh em học viên cần vận dụng sáng tạo những điều đã học vào quá trình công tác, phải tiếp tục vừa làm vừa học, vừa nghiên cứu thêm. Người nhắc nhở anh em học viên phải luôn luôn rèn luyện những đức tính:

- Không tự kiêu, không có cái bệnh làm "quan cách mạng".
- Phải siêng năng: siêng nghe, siêng thấy, siêng đi, siêng nghĩ, siêng nói, siêng làm.
- Cần tiến bộ luôn luôn, không lúc nào ngừng nghiên cứu, tự luyện bồi bổ ưu điểm.
- Trung thành với mục đích cách mạng: giữ cho nước nhà độc lập, nòi giống được tự do.

Ghi sâu lời dạy của Bác Hồ, nhiều cán bộ của trường Quân chính Việt Nam đã phấn đấu trưởng thành, góp một phần không nhỏ cho thắng lợi của các giai đoạn cách mạng sau này.

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 58, ngày 4/10/1945

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM PHÒNG TRIỂN LĂM CỦA HỘI VĂN HÓA CỨU QUỐC BẮC BỘ

Phòng triển lãm văn hóa do đoàn văn nghệ Bắc bộ Việt Nam tổ chức khai mạc vào buổi sáng chủ nhật, ngày 7/10/1945 (đây là ngày mở đầu cho Tuần lễ Văn hóa từ 7/10/1945 - 14/10/1945), tại hội quán cũ của Hội Khai trí Tiến Đức (nay là Trung tâm hướng dẫn nghiệp vụ Nhà văn hóa 16 Lý Thái Tổ). Triển lãm trưng bày

các ấn phẩm sách báo của Mặt trận Việt Minh và tranh nghệ thuật của các họa sĩ ở Hà Nội và một số tỉnh thuộc Bắc bộ.

9 giờ sáng, Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng ông cố vấn Vĩnh Thụy, ông Bộ trưởng Tuyên truyền Trần Huy Liệu và một số vị trong Chính phủ tới dự lễ khai mạc phòng triển lãm. Đại biểu văn hóa đều có mặt đầy đủ.

Vào phòng trưng bày sách, đứng trước những giá sách, Hồ Chủ tịch trầm ngâm nói: "Dưới sự áp bức, vẫn có thơ, cố tìm cách phát triển"...

Đến phòng tranh, Người xem những tác phẩm nghệ thuật của các họa sĩ, nhất là những bức tranh của một số họa sĩ nổi tiếng như Tô Ngọc Vân, Lương Xuân Thọ, Lê Văn Đệ, Nguyễn Đỗ Cung... Người nhận xét:

"Những bức tranh này tỏ ra các nghệ sĩ của ta lâu nay đều đã cố gắng tìm một con đường đi. Nhưng tiếc một điều là không muốn đi ở dưới đất mà cứ muốn vụt lên trời: chất mơ mộng nhiều quá mà cái chất thật của sự sinh hoạt rất ít".

Dừng lại trước một bức tranh khác có cảnh mây nước huyền ảo, Bác mỉm cười: "Thật là một thế giới tiên. Nhưng tôi nhớ mường tượng như Lỗ Tấn, nhà văn hào cách mạng Trung Hoa, đã nói ở đâu một cách đại ý như thế này; người trần lên tiên có lẽ cũng thích thật. Nhưng nhìn thấy mãi cái đẹp không thay đổi rồi cũng thấy chán nản, nhạt nhẽo và mới biết rằng, muốn tìm thấy sự thay đổi, sự ham mê thật, phải trở về với cuộc sông sinh hoạt thực tại của con người".

Lúc ra về, Hồ Chủ tịch còn căn dặn lại anh Nguyễn Đình Thi - Chủ tịch Liên đoàn văn nghệ Bắc bộ, đại diện cho giới văn nghệ sĩ, rằng:

"Trong công cuộc kiến thiết nước nhà có 4 vấn đề cũng phải chú ý, cũng phải coi là quan trọng ngang nhau: chính trị, kinh tế, xã hội, văn hóa. Nhưng văn hóa là một kiến trúc thượng tầng, những cơ sở hạ tầng của xã hội có kiến thiết rồi, văn hóa mới kiến thiết được và đủ điều kiện phát triển được.

Ngày nay, trước khi đi đến sự kiến thiết nước nhà, chúng ta còn phải qua thời kỳ tranh đấu cực kỳ khổ sở, khôn nạn nữa. Giới văn

hóa cũng phải cùng các giới đồng bào đi qua chặng đường ấy. Mong rằng các anh em văn hóa đã cố gắng, xin cố gắng lên mãi, để cùng đồng bào đi đến chỗ hoàn toàn về vang của nước nhà".

Đôi mới và sáng tạo không ngừng, nghệ thuật phải luôn luôn gắn với cuộc sống thực tế hào hùng của dân tộc - tư tưởng tỏa sáng trong những lời dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn luôn là phương hướng cho những công trình sáng tác của các văn nghệ sĩ nước ta từ sau cách mạng tới nay.

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 61, ngày 8/10/1945

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VỚI PHONG TRÀO QUYÊN GẠO CHỐNG ĐÓI

Trước cách mạng, từ tháng Giêng đến tháng 7/1945 ở Bắc bộ có 2 triệu người chết đói - tội ác này do phát xít Nhật gây ra. Kế đó là nạn thiên tai lũ lụt làm cho nhân dân lại thêm khốn khổ. Một trong 6 biện pháp khẩn cấp của Chính phủ lâm thời do Chủ tịch Hồ Chí Minh nêu lên trong phiên họp ngày 3/9/1945 là: phát động chiến dịch tăng gia sản xuất để chống nạn đói, mở ngay cuộc lạc quyên gạo để cứu giúp người nghèo, với khẩu hiệu "nhường cơm sẻ áo".

Trong thư kêu gọi đồng bào toàn quốc ra sức cứu đói, viết tháng 9/1945, Hồ Chủ tịch nhấn mạnh:

"Lúc chúng ta nâng bát cơm mà ăn, nghĩ đến kẻ đói khổ, chúng ta không khỏi động lòng.

Vậy tôi xin đề nghị với đồng bào cả nước, và tôi xin thực hành trước:

Cứ 10 ngày nhịn ăn một bữa, mỗi tháng nhịn 3 bữa. Đem gạo đó (mỗi bữa một bơ) để cứu dân nghèo..".

Hưởng ứng lời kêu gọi của Hồ Chủ tịch, nhân dân cả nước có nhiều sáng kiến trong việc tương trợ cứu đói, như: tổ chức hũ gạo cứu đói, ngày đồng tâm nhịn ăn, thành lập các đoàn đi cứu đói...

Ở Hà Nội, vào chiều thứ bảy ngày 6/10/1945, Chủ tịch Hồ Chí Minh và các ông Bộ trưởng đã nhịn ăn bữa đầu tiên để dành gạo cứu giúp đồng bào bị lụt. Đến sáng ngày 11/10/1945, tại quảng trường Nhà hát Lớn Thành phố, bắt đầu tiến hành lễ khai mạc

quyên góp gạo chống đói. Chủ tịch Hồ Chí Minh tới dự ngày lễ này. Noi theo tấm gương của lãnh tụ tối cao, nhân dân Hà Nội đã nhiệt thành quyên góp được hàng vạn tấn gạo vào "Quỹ cứu đói", giải quyết được một phần khó khăn trong hoàn cảnh cam go lúc bấy giờ.

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 53, ngày 28/9/1945 và số 64 ngày 11/10/1945

Giữa tháng 10

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM TRUNG ĐỘI NỮ MINH KHAI

Đầu tháng 9/1945, Đội tự vệ chiến đấu cứu quốc Hoàng Diệu được bổ sung thêm trung đội nữ Minh Khai gồm 34 chị em từ Phụ nữ cứu quốc thành phố cử sang, hầu hết còn rất trẻ, tuổi đời từ 18 đến 22.

Giữa tháng 10/1945, Bác Hồ đến thăm trung đội Minh Khai đóng tại trường Hàm Long. Bác hỏi thăm tình hình sinh hoạt, học tập, công tác của chị em. Bác ân cần căn dặn mọi người: Dân mình xưa có câu "Giặc đến nhà đàn bà cũng đánh". Nay nước nhà đã giành được độc lập, chính quyền bây giờ là chính quyền cách mạng, gái trai đều bình đẳng, các cháu phải cùng nhau gánh vác việc giữ gìn nền độc lập, đánh giặc giữ nước theo gương bà Trưng, bà Triệu. Các cháu phải chiến đấu tốt, học tập rèn luyện tốt, luôn luôn thương yêu, đùm bọc lẫn nhau, phải giữ gìn kỷ luật, không được một phút nào lơ lỏng nhiệm vụ được giao.

Biên tập theo: Đội tự vệ chiến đấu Hoàng Diệu, Sđd, tr.29-30

Ngày 16 tháng 10

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ BỮA CƠM CHAY VỚI CÁC NHÀ SƯ Ở CHÙA QUÁN SỨ

Trong "Tuần lễ văn hóa cứu quốc", Hội Phật giáo cứu quốc Hà Nội tổ chức ngày lễ hành nguyện Phật giáo và làm bữa cơm chay vào hồi 6 giờ chiều ngày 16/10/1945 tại chùa Quán Sứ. Tới giờ chót,

Chủ tịch Hồ Chí Minh được tin ngày lễ hành nguyện đã góp phần vào việc đoàn kết giữa hai tôn giáo: Phật giáo và Công giáo. Cảm động trước tinh thần đoàn kết đó, Người đã đến dự tiệc cơm chay. Vì Bác Hồ đến một cách bất ngờ, nên mọi người vô cùng vui sướng, bữa tiệc trở nên ấm cúng thân mật.

Trước đông đủ mọi người có mặt trong bữa cơm chay, đáp lời một đại biểu Phật giáo, Bác Hồ đã phát biểu, đại ý như sau:

"Mặc dù hai tôn giáo, có hai lý tưởng khác nhau, nhưng tôn giáo nào cũng ở từ bi, nhân đạo mà ra, thì không lý gì lúc này cùng là con Việt Nam lại không thể có sự đoàn kết giữa hai tôn giáo được".

Sau bữa cơm chay Bác Hồ đã vui vẻ dự giờ bán đấu giá bức chân dung của Người giữa hai tôn giáo để lấy tiền góp vào Quỹ Độc lập của nước nhà.

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 69, ngày 17/10/1945

Ngày 20 tháng 10

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ LỄ XUẤT PHÁT CỦA ĐỘI TUYÊN TRUYỀN XUNG PHONG

Sáng 20/10/1945, tại Nhà hát Lớn Thành phố, hơn 500 đội viên Đội Tuyên truyền xung phong thứ nhất đã tổ chức đón nhận cờ, thư ủy nhiệm của Bộ Tuyên truyền và làm lễ xuất phát lên đường nhận nhiệm vụ.

Bộ trưởng Bộ Tuyên truyền tuyên bố khai mạc buổi lễ, giới thiệu Chủ tịch Hồ Chí Minh tới dự, phát biểu căn dặn các anh em trước khi nhận nhiệm vụ. Bác Hồ bước ra diễn đàn trong sự im lặng thành kính của tất cả mọi người. Bác khen ngợi lòng hăng hái của anh em tuyên truyền xung phong, tuy biết trước tất cả cái khó khăn, nặng nề trong công việc mình sắp làm, nhưng vẫn sẵn sàng nhận nhiệm vụ. Sau đó, Người chỉ ra những phẩm chất, đức tính mà người cán bộ tuyên truyền xung phong phải có:

-Phải biết rõ mục đích tuyên truyền của mình và trước khi định công tác ở đâu, phải đặt rõ kế hoạch.

-Phải biết chịu kham khổ.

-Phải biết kiên trì và nhẫn nại. Nói với người nghe một lần người ta không hiểu thì nói đến 2, 3 lần...

*

* *

-Chớ có lên mặt "quan cách mạng", chớ có tưởng đi tuyên truyền đây là đi dạy người ta chớ không cần học lại người ta, lãnh đạo người ta chứ không chịu người ta phê bình.

-Chú ý cách diễn đạt sao cho phổ thông dễ nhớ, dễ hiểu, cố vào sâu trong dân chúng. Làm sao cho được 50 người hiểu rõ còn hơn là 500 người chỉ biết lơ mờ.

Kết thúc bài phát biểu, Người còn căn dặn thêm: trong đợt đi công tác lần này anh chị em phải chú ý góp nhặt các kinh nghiệm để rút lấy những bài học bổ ích cho những công tác sau này.

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 73, ngày 22/10/1945

Ngày 20 tháng 10

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ KHAI MẠC "NGÀY CỨU QUỐC" CỦA SINH VIÊN

Trong hai ngày 20, 21/10/1945, sinh viên Hà Nội đã tổ chức ngày "Sinh viên cứu quốc" tại Âu Trĩ viên (nay là Cung Văn hóa thiếu nhi Hà Nội). Hồ Chủ tịch đã đến dự lễ khai mạc. Sau khi nghe hai đại biểu của sinh viên nói về ý nghĩa ngày cứu quốc, Chủ tịch Hồ Chí Minh thay mặt đồng bào Nam bộ cảm ơn toàn thể sinh viên có sáng kiến tổ chức "Ngày cứu quốc" để khuyến khích lòng yêu nước của quốc dân và ủng hộ đồng bào Nam bộ kháng chiến. Người mong các sinh viên học tập và tham gia các phong trào yêu nước tích cực hơn nữa. Người căn dặn: Là một trí thức, sinh viên phải làm thế nào cho lòng yêu nước của quần chúng xứng đáng với dân tộc đã có những trang sử oanh liệt. Sinh viên phải luôn luôn lãnh nhiệm vụ tuyên truyền tinh thần đoàn kết cho quốc dân.

Sau đó, Bác Hồ đã đi thăm một số gian trưng bày những hoạt động ủng hộ đồng bào Nam bộ của sinh viên. Trước tiên là gian Nam bộ. Tại đây, Bác Hồ đứng trầm ngâm một phút trước đỉnh hương

đồng tỏa khói. Tiếp đến các gian khoa học, gian văn học... Tại gian Nhi đồng cứu quốc, Người đã xem hình ảnh thiếu niên, nhi đồng vận chuyển vũ khí, quần áo và tiền bạc từ Bắc vào Nam giúp đồng bào Nam bộ kháng chiến. Các em thiếu nhi có mặt ở đây đã xúm quanh Người để đề đạt nguyện vọng tha thiết được vào Nam đánh giặc. Chủ tịch Hồ Chí Minh xúc động, âu yếm xoa đầu, khuyên nhủ các em:

"Các cháu còn bé, chưa vác nôi súng, đi đánh giặc làm sao được. Các cháu có thể đánh giặc bằng cách khác. Học cho siêng, giữ gìn tính nết cho ngoan và luyện tập thân thể cho khỏe cũng là đánh giặc. Rồi khi cần đến các cháu sẽ làm trinh sát, liên lạc trong quân đội phục vụ chiến đấu ngoài mặt trận".

Thấm sâu lời Bác, sau này trong cuộc chiến đấu bảo vệ Thủ đô, nhiều sinh viên, trí thức và các em thiếu niên nhi đồng đã tham gia tích cực, lập nên nhiều chiến công xuất sắc.

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 73, ngày 22/10/1945

Ngày 21 tháng 10

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ NGÀY THU LỄ ĐỨC KHÔNG TỬ TẠI ĐỀN GIÁM HÀ NỘI

9 giờ ngày 20/10/1945, Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng các ủy viên Bắc bộ đến đền Giám dự ngày Thu lễ Đức Không Tử được tổ chức theo thường lệ do các bậc văn thân của Hội tư văn Thăng Long chủ trì. Một số tướng lĩnh và quan chức cao cấp trong quân đội Tưởng cũng đến dự.

Khác với các kỳ thu lễ trước, cuộc thu lễ này thực hiện theo nghi lễ mới, hình thức lẫn nội dung của buổi lễ được cắt bỏ những phần không cần thiết hoặc quá nặng nề. Trước đỉnh hương trầm và đèn nến thấp sáng, Chủ tịch Hồ Chí Minh đứng giữa làm chủ lễ, quan khách dàn thành hàng hai bên.

Việc Chủ tịch Hồ Chí Minh tham dự ngày lễ vừa biểu thị thái độ tôn trọng tự do tín ngưỡng, tôn trọng các sinh hoạt văn hóa cộng đồng của Đảng, Chính phủ ta, vừa biểu thị tinh thần đại đoàn kết các tầng lớp nhân dân, trí thức và phân hóa kẻ thù để tập trung lực

lượng chống kẻ thù chính, dành thời gian củng cố nền độc lập của nước nhà. Sự kiện này còn có ý nghĩa ngoại giao, khẳng định thêm uy tín của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa đối với bên ngoài.

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 73, ngày 22/10/1945

Ngày 5 tháng 11

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ NGÀY "ỦNG HỘ NAM BỘ KHÁNG CHIẾN"

Với âm mưu xâm lược nước ta một lần nữa, thực dân Pháp nấp sau bóng quân Anh và Nhật, trở lại gây hấn, đánh úp Nam bộ. Cả nước sôi sục ủng hộ đồng bào Nam bộ kháng chiến.

Tại Hà Nội, đúng 9 giờ ngày 5/11/1945, Hồ Chủ tịch cùng Bộ trưởng Tuyên truyền Trần Huy Liệu và hầu hết các nhân viên Chính phủ đến Nhà hát Lớn dự ngày "ủng hộ Nam bộ kháng chiến" do Tổng bộ Việt Minh và Thành bộ Việt Minh Hà Nội tổ chức.

Trước lá Quốc kỳ và đỉnh hương trầm nghi ngút khói, mọi người dành phút tưởng niệm các liệt sĩ đã hy sinh trong những ngày đầu Nam bộ kháng chiến. Sau đó, Hồ Chủ tịch bước ra trước máy phóng thanh, với giọng ôn tồn nhưng cương quyết, Người đọc lời tuyên bố với quốc dân đồng bào.

Người vạch rõ âm mưu và dã tâm xâm lược của thực dân Pháp đối với nước ta. Chúng đã phản bội phe đồng minh, phản bội những hiệp ước đã ký với Chính phủ ta, vi phạm nền độc lập và quyền tự quyết của dân tộc ta.

Hồ Chủ tịch cũng khẳng định sức mạnh chính nghĩa, sức mạnh đoàn kết của dân tộc; sự ủng hộ to lớn của các lực lượng yêu chuộng hòa bình, tự do, công lý trên thế giới với cuộc chiến đấu của ta. Người kêu gọi đồng bào cả nước ủng hộ Nam bộ, quyết tâm kháng chiến, "nếu cần phải hy sinh mấy triệu chiến sĩ, nếu cần phải chiến đấu dai dẳng hàng mấy năm, chúng ta cần kiên quyết hy sinh và nhất tâm kháng chiến".

Người kết thúc bài phát biểu bằng khẩu hiệu:

"Toàn quốc kháng chiến"

Việt Nam độc lập muôn năm!"

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 84, ngày 6/11/1945

Ngày 10 tháng 11

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐẾN THĂM TÒA THỊ CHÍNH

Sáng ngày 10/11/1945, trước khi đến dự lễ khai mạc "Ngày phụ nữ cứu quốc", Chủ tịch Hồ Chí Minh đã rẽ vào thăm Tòa thị chính Thành phố (nay là trụ sở UBND thành phố Hà Nội).

Lúc Bác Hồ tới, các bàn giấy trong Tòa thị chính vẫn vắng các viên chức, trong số 10 người, mới có một người tới sở. Sau khi Bác đi thăm các nơi xong, số viên chức vẫn chưa đến đủ.

Đồng chí Khuất Duy Tiến, Phó Bí thư Thành ủy, Phó chủ tịch UBND Thành phố đã hướng dẫn Bác Hồ đi khắp các phòng trên gác và dưới nhà. Tới cạnh một bàn làm việc, Bác để bàn tay lên mặt bàn, dấu tay Người in thành hình trên mặt bàn phủ đầy bụi bặm.

Bác cúi xuống nhìn một sọt đầy giấy lộn và cầm lên một tờ giấy trắng rộng, mịn màng chưa mang một nét bút nào trên mặt giấy, Người nhắc nhở:

-Mảnh giấy này chắc là còn dùng được việc mà đã vội bỏ phí.

Khi đi qua nhà vệ sinh, thấy còn bệ bộn, bẩn thỉu, Người lại nhắc nhở:

-Cần phải ăn ở cho có vệ sinh.

Lần đầu tiên đến thăm cơ quan làm việc hành chính của Thành phố", tác phong sâu sát, cụ thể tỉ mỉ của người đứng đầu quốc gia đã để lại ấn tượng mạnh mẽ và bài học sâu sắc về ý thức kỷ luật, phong cách ngăn nắp, tinh thần tiết kiệm đối với anh em viên chức làm việc cho chế độ mới.

Sau đó, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến dự lễ khai mạc "Ngày phụ nữ cứu quốc". Tại đây Người đã trao tặng Huy chương Vàng cho công dân Vũ Thị Lai - người đã ủng hộ số vàng nhiều nhất trong "Tuần lễ vàng".

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 90, ngày 13/11/1945

Ngày 14 tháng 11

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ LỄ TỐT NGHIỆP KHÓA V TRƯỜNG HUÂN LUYỆN CÁN BỘ VIỆT NAM, THĂM HỎI TÌNH HÌNH ĐỜI SỐNG NHÂN DÂN KHU PHỐ BẠCH MAI

Sáng ngày 14/11/1945, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến dự lễ tốt nghiệp khóa V trường Huân luyện cán bộ Việt Nam đóng ở khu phố Bạch Mai, Bác Hồ tới sớm 5 phút để thăm quan trường trước lễ khai mạc. Trước tiên, Bác xuống thăm bếp ăn, thấy một nồi nước bỏ ngổ, Bác hỏi: "Nước uống hay nước gì mà không đầy lại?". Ra khỏi bếp, trông sân cỏ rộng bát ngát, Bác hỏi: "Có đất tốt sao các chú lại để cỏ mọc um tùm?".

Thay mặt cho một số anh chị em có mặt ở đó, đồng chí Chủ tịch Ủy ban Bạch Mai đã tới chào và chúc sức khỏe Bác. Nghe xong, Bác cảm ơn và ân cần hỏi thăm tình hình đời sống nhân dân ở khu phố do đồng chí phụ trách. Bác nói với mọi người: Cán bộ là những người thay mặt chính quyền Nhà nước ở địa phương để chăm lo đến đời sống mọi mặt của nhân dân, do vậy cán bộ phải luôn luôn nhớ thực hiện khẩu hiệu: cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư để thu phục lòng tin cậy của nhân dân. Sau đó Bác đã đến địa điểm tập trung nói chuyện với toàn thể anh em học viên trong khóa học.

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 92, ngày 15/11/1945

Ngày 16 tháng 11

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ TRẠI CỦA HƯỚNG ĐẠO SINH

Mừng nước nhà vừa giành được độc lập và kỷ niệm 15 năm ngày thành lập tổ chức hướng đạo sinh Việt Nam, sáng ngày 16/11/1945, Hướng đạo sinh ở Hà Nội tổ chức cuộc vui chơi cắm trại ở khu Việt Nam học xá, với những hình thức và nội dung mới vừa hấp dẫn, vừa bổ ích, khơi dậy lòng yêu nước niềm tự hào của dân tộc.

Vào 8 giờ ngày 16/11/1945, Bác Hồ đã tới dự trại. Mặc dù đêm trước mưa to, trong trại nhiều chỗ ngập nước, nhưng Hồ Chủ tịch đã đến tất cả các lán trại thăm hỏi anh em. Bác xem xét tỉ mỉ nơi ăn, chỗ ở, khu vui chơi giải trí... Bác tỏ ý hài lòng khi thấy anh chị em biết tổ chức trại một cách chu đáo.

Cảm động trước sự chăm sóc ân cần của Bác, hội trại năm đó của Hướng đạo sinh diễn ra rất sôi nổi, đầy hứng thú, đóng góp một phần trong các hoạt động đẩy mạnh phong trào yêu nước hồi bấy giờ.

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 95, ngày 19/11/1945

Ngày 21 tháng 11

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TỚI DỰ ĐẠI HỘI NHI ĐỒNG CỨU QUỐC HÀ NỘI

Đại hội Nhi đồng Cứu quốc Hà Nội được tổ chức vào tối ngày 21/11/1945 tại Nhà hát Lớn Thành phố.

Chập tối hôm đó, trên các ngã phố đi về phía Nhà hát Lớn vang tiếng hát của các em trai và em gái trong Nhi đồng Cứu quốc tập nập đi dự buổi dạ hội tổ chức riêng cho các em.

Các em đứng xếp hàng hai bên trước Quảng trường Nhà hát Lớn và đứng trên các bậc thềm từ ngoài vào bên trong nhà hát để chờ đón Chủ tịch Hồ Chí Minh.

Đúng 18 giờ, Bác Hồ và ông Trần Huy Liệu, Bộ trưởng Bộ Tuyên truyền, cùng ông Dương Đức Hiền, Bộ trưởng Bộ Thanh niên đến Nhà hát Lớn. Tiếng hoan hô vang chuyển từ ngoài vào trong. Mấy chục em vác súng trường bằng gỗ đi hộ vệ rước Bác Hồ tới chỗ ngồi danh dự. Cả nhà hát rạo rục, xao động một không khí hân hoan, thành kính của lớp măng non Thủ đô hướng về Bác Hồ yêu kính.

Một số em nhỏ đoàn Hà Trung đứng trước máy truyền thanh tuyên bố chương trình dạ hội...

Tiếp theo, một đại biểu nhi đồng báo cáo kết quả công tác của Nhi đồng Cứu quốc và công tác tới của Nhi đồng thành phố.

Sau khi nghe báo cáo nêu lên những nhiệm vụ chính của nhi đồng: học tập, vui chơi, rèn luyện thân thể, khi giặc đến tham gia vào các việc phục vụ chiến đấu... các em biểu diễn ca múa nhạc. Bác Hồ chăm chú lắng nghe các bản báo cáo và xem các em biểu diễn. Hình ảnh Bác Hồ trong buổi dự đại hội 21/11/1945 ở Nhà hát Lớn Thành phố in đậm trong tâm trí hàng vạn nhi đồng Cứu quốc Hà Nội.

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 99, ngày 23/11/1945

Giữa tháng 12

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GỬI THƯ CHO ĐỒNG BÀO NGOẠI THÀNH HÀ NỘI

Với lòng thành kính và tuyệt đối tin tưởng vào lãnh tụ tối cao của dân tộc trước ngày bầu cử đại biểu Quốc hội khóa I của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, đồng bào các vùng ngoại thành thủ đô Hà Nội đã viết một bức thư gửi lên Chủ tịch Hồ Chí Minh, đề nghị Người không cần ra ứng cử. Toàn thể nhân dân sẽ bầu Người làm Chủ tịch nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa. Cảm tạ tấm lòng của đồng bào ngoại thành Hà Nội, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã viết bức thư cảm ơn sự tin nhiệm đó. Trong thư có đoạn viết:

"Tôi rất cảm động thấy toàn thể đồng bào ngoại thành Hà Nội đã có lòng quá yêu tôi mà quyết nghị tôi không phải ứng cử trong kỳ Tổng tuyển cử sắp tới. Nhưng tôi là một công dân của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, nên không thể vượt khỏi lệ của Tổng tuyển cử đã định...".

Biên tập theo:

-Báo Cứu quốc, số 118, ngày 15/12/1945

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, Sđd, T4, tr.116

Ngày 27 tháng 12

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GỬI THƯ CẢM ƠN CÁC ÔNG BÀ BÙI HUY ĐỨC, HOÀNG GIA LUẬN, HỒ ĐẮC ĐIỀM, HOÀNG THỊ ĐẮC, TRẦN HỮU VI

Trong phong trào nhường áo, sẻ cơm cứu giúp nạn đói, các ông, bà: Bùi Huy Đức, Hoàng Gia Luận, Hồ Đắc Diêm, Hoàng Thị Đắc, Trần Hữu Vi đã đi đầu, có nhiều đóng góp nhất. Cảm phục trước những nghĩa cử đó, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã viết thư cảm ơn:

"Ngoài sự tỏ rõ tâm lòng bác ái, sự giúp quyên của các ngài và các bà lại còn có ý nghĩa khác:

- Là làm gương cho các nhà phú hộ khác, mong cho ai cũng đua nhau làm việc nghĩa.

- Là tỏ rõ rằng các phú hộ tiên tiến Việt Nam ta đã thực hành câu "Cứu một người hơn mười đám cháy".

- Là chứng tỏ toàn quốc đồng bào ta, tầng lớp nào cũng sẵn lòng giúp Chính phủ".

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T3, NXB Chính trị quốc gia, HN.1993, tr.97

NĂM 1946

Ngày 1 tháng 1

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VÀ CHÍNH PHỦ LIÊN HIỆP LÂM THỜI RA MẮT QUỐC DÂN

Để hạn chế những hoạt động điên cuồng chống phá cách mạng của bọn Việt quốc, Việt cách, kiên quyết làm cho cuộc Tổng tuyển cử đầu tiên của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa giành thắng lợi, Trung ương Đảng chủ trương thành lập Chính phủ liên hiệp lâm thời, trong đó, có một số người của Việt Nam quốc dân đảng và Việt Nam cách mạng đồng minh hội, và xác định nhiệm vụ: "Chính phủ này phải tổ chức tốt cuộc Tổng tuyển cử, thống nhất các lực lượng vũ trang lại và sẽ từ chức khi triệu tập quốc dân đại hội".

Ngày 1/1/1946, Chính phủ liên hiệp lâm thời do Bác làm Chủ tịch đã làm lễ ra mắt. Trước ba vạn đồng bào Thủ đô, thay mặt cho đồng bào cả nước, Chủ tịch Hồ Chí Minh và các vị Bộ trưởng trong Chính phủ thề: kiên quyết lãnh đạo quốc dân giữ vững nền

độc lập cho Tổ quốc, đem lại quyền tự do, dân chủ thực sự cho nhân dân, dù phải hy sinh đến tính mệnh.

Thay mặt Chính phủ, Chủ tịch Hồ Chí Minh đọc bản tuyên ngôn đoàn kết giữa các đảng phái, trình bày đường lối đối nội, đối ngoại của Chính phủ.

Kết thúc buổi lễ, Bác cảm ơn đại biểu các giới và toàn thể nhân dân Thủ đô đã tới dự lễ ra mắt của Chính phủ liên hiệp lâm thời và chúc mừng toàn thể đồng bào: "Năm mới dương lịch, chúng ta, tất cả mọi người cùng ra sức phấn đấu mới, hy sinh mới để đi đến chỗ thành công mới".

Biên tập theo:

-Võ Nguyên Giáp: Những năm tháng không thể nào quên, NXB QĐND, 1974, tr.109

-Báo Cứu quốc, số 131, ngày 2/1/1946

Đầu tháng 1

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VỀ THĂM YÊN THÁI

Yên Thái là một làng ở vùng Bưởi (nay thuộc phường Bưởi, quận Tây Hồ), có nghề thủ công cổ truyền. Đầu tháng 1, Bác về thăm, tìm hiểu tình hình chuẩn bị cho Tổng tuyển cử. Biết nhân dân Yên Thái đều hăng hái tham gia, Bác rất vui lòng. Bác hỏi chuyện sản xuất và nhắc nhở mọi người hãy phát triển mạnh nghề sản xuất giấy để phục vụ cách mạng.

Biên tập theo: BCH Đảng bộ quận Ba Đình: Bác Hồ với Ba Đình, HN.2007, tr 14-19

Ngày 5 tháng 1

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH CÙNG CÁC ỨNG CỬ VIÊN DỰ MÍT TINH CỦA NHÂN DÂN HÀ NỘI ỦNG HỘ BẦU CỬ QUỐC HỘI VÀ DỰ LỄ KHAI MẠC "TUẦN LỄ MỪNG LIÊN HIỆP QUỐC GIA" CỦA HỘI PHẬT GIÁO CỨU QUỐC

Nhằm giành thắng lợi quyết định trong cuộc Tổng tuyển cử tại thủ đô Hà Nội, giáng một đòn chí mạng vào các lực lượng đế quốc và tay sai phản động muốn bóp chết nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa non trẻ, chiều 5/1/1946, theo chỉ thị của Trung ương Đảng, Thành bộ Việt Minh Hà Nội đã tổ chức cuộc mít tinh trọng thể ủng hộ cuộc bầu cử Quốc hội.

15 giờ tại Việt Nam học xá (nay là khu vực trường Đại học Bách khoa Hà Nội), Chủ tịch Hồ Chí Minh và các vị đại biểu trong Chính phủ, ông Vũ Đình Hòe, cụ Nguyễn Văn Tố, Nguyễn Hải Thần tiến ra lễ đài giữa tiếng hoan hô vang dội của hơn hai vạn nhân dân Thủ đô. Thay mặt các ứng cử viên tại Hà Nội, Hồ Chủ tịch phát biểu ý kiến. Bằng lời lẽ giản dị, thấm vào lòng người, Bác nói:

"Từ xưa đến nay, toàn quốc chưa bao giờ tuyển cử vì xưa chưa bao giờ làm chủ mình. Xưa, dân phải nghe lời vua quan, sau phải nghe thực dân Pháp, Nhật. Vừa rồi đây, ta vừa giành được độc lập, ta đã phải hy sinh nhiều mới có cái quyền cầm lá phiếu này...

... làm việc nước bây giờ là hy sinh, phấn đấu, quên lợi riêng mà nghĩ lợi chung. Những ai muốn làm quan cách mạng thì nhất định không nên bầu. Ngày mai, không ai ép, không ai mua, toàn dân sẽ thực hiện các quyền dân chủ ấy".

Kết thúc bài phát biểu, Bác cùng toàn thể nhân dân Thủ đô đồng tâm hô:

-Ủng hộ Tổng tuyển cử.

-Hoan hô Quốc hội.

-Ủng hộ kháng chiến miền Nam.

-Ủng hộ Chính phủ lâm thời liên hiệp.

Sau khi dự mít tinh ủng hộ bầu Quốc hội của nhân dân Hà Nội, 16 giờ, Hồ Chủ tịch tới chùa Bà Đá dự lễ khai mạc "Tuần lễ mừng Hên hiệp quốc gia" do Hội Phật giáo cứu quốc tổ chức để hoan nghênh sự đoàn kết giữa các đảng phái, cầu nguyện cho nền độc lập của nước Việt Nam.

Đáp lời ông Lê Ngọc Tiến - đại biểu Hội Phật giáo cứu quốc, Hồ Chủ tịch nói:

"Nước Phật ngày xưa có những bốn đảng phái làm ly tán lòng dân và hai Tổ quốc. Nhưng nước Việt Nam ngày nay chỉ có một Đảng và toàn dân quyết tâm giành độc lập".

Và Người khẳng định: "Nói hy sinh phần đầu thì dễ, nhưng làm thì khó. Trước Phật đài tôn nghiêm, trước quốc dân đồng bào có mặt tại đây, tôi xin thề hy sinh, đem thân phần đầu để giữ vững nền độc lập cho Tổ quốc. Hy sinh, nếu cần đến hy sinh cả tính mạng, tôi cũng không từ".

Cảm phục trước lời thề và tinh thần hy sinh cao cả của Hồ Chủ tịch, các phật tử hô vang:

"Hồ Chủ tịch muôn năm!"

Buổi lễ kết thúc, Bác Hồ tới dự bữa cơm chay tại chùa Quán Sứ.

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 135, ngày 7/1/1946 và số 136, ngày 8/1/1946

Ngày 6 tháng 1

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐI BẦU CỬ QUỐC HỘI KHÓA I VÀ THĂM MỘT SỐ ĐỊA ĐIỂM BẦU CỬ

Ngày 6/1/1946, ngày bầu cử Quốc hội đầu tiên của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa. Thủ đô Hà Nội tươi vui, rục rịch trong rừng cờ, hoa, biểu ngữ, náo nhiệt trong tiếng trống ếch của các em thiếu nhi, tiếng loa phóng thanh trên các xe hoa của nam nữ thanh niên đi cổ động.

Ngay từ phút đầu khai mạc, Chủ tịch Hồ Chí Minh, người công dân số một của dân tộc, của Hà Nội đã đến địa điểm số 10 đối diện với trường Hàng Vôi (nay là trường phổ thông cơ sở Nguyễn Du, phố Lý Thái Tổ, quận Hoàn Kiếm) thực hiện nghĩa vụ công dân cao quý của mình. Bác xuất hiện với bộ kaki giản dị, giữa những cử tri mặc quần áo mùa đông ngày hội. Người bước vào phòng bỏ phiếu, nét mặt tươi vui... Nghe tin Hồ Chủ tịch đến, chỉ phút chốc, nhân dân ở xung quanh đã kéo tới, đứng kín trước phòng bỏ phiếu. Khi Người bước ra, tiếng vỗ tay và hoan hô nổi lên hồi lâu. Bác giơ tay vẫy chào đồng bào rồi tiếp tục đi thăm một số địa điểm bầu cử.

Tới phố Hàng Bạc và Hàng Đào, Bác ôn tồn khuyên mọi người nên làm tròn nghĩa vụ của người công dân yêu nước. Rồi phòng bỏ phiếu ở trụ sở Văn hóa cứu quốc, Bác thân mật hỏi chuyện anh bán phá sa và một cụ già, xoa đầu hỏi tuổi em bé. Đến phố Lò Đúc, Bác vào thăm một đội thiêu nhi. ở đây, vị Chủ tịch của nước Việt Nam đã trở thành một người ông - ông nội hay ông ngoại - ngồi giữa đàn cháu yêu dấu. Xe đưa Bác vừa dừng ở Ô Đông Mác, nhân dân đã đồng thanh hô to: "Hô Chủ tịch muôn năm", "Hoan nghênh Hồ Chủ tịch".

Buổi chiều, Bác lên làng Thụy Khuê, Hồ Khẩu, Yên Thái thăm các nơi bỏ phiếu, nói chuyện với dân làng. Cũng như nhiều nơi khác, nhân dân đứng chật đường hoan hô Hồ Chủ tịch và thì thầm với nhau: "Sao Cụ ăn mặc giản dị thế?", "Sao Cụ lại đi giày vải?".

Hình ảnh vị Chủ tịch nước gần gũi, giản dị là niềm cổ vũ lớn lao đối với nhân dân Thủ đô trong ngày bầu cử. Vì vậy, 91% cử tri nội thành; 92% cử tri ngoại thành đã đi bầu cử. Các ứng cử viên do Mặt trận Việt Minh giới thiệu đã trúng cử với số phiếu cao, trong đó, Chủ tịch Hồ Chí Minh có số phiếu cao nhất: 98,4%.

Biên tập theo:

-Võ Nguyên Giáp: Những chặng đường lịch sử, NXB Văn học, Hà Nội 1977, tr.317

-Báo Cứu quốc, số 136, ngày 8/1/1946

Ngày 7 tháng 1

HỒ CHỦ TỊCH DỰ LỄ KHAI GIẢNG TRƯỜNG CÁN BỘ TỰ VỆ HỒ CHÍ MINH

Củng cố và phát triển lực lượng vũ trang Thủ đô là một trong những nhiệm vụ chủ yếu nhất mà Đảng đã đề ra trong thời gian chuẩn bị cho cuộc kháng chiến chống Pháp.

Vì thế, 75 cán bộ, chiến sĩ tự vệ xuất sắc nhất đã được vinh dự học khóa đầu tiên của trường cán bộ tự vệ mang tên Chủ tịch Hồ Chí Minh kính yêu.

Sáng ngày 7/1/1946, tại Trường Kỹ nghệ thực hành (nay là tập thể 2F Quang Trung), Hồ Chủ tịch và một số Bộ trưởng trong Chính

phủ, các đồng chí Trần Duy Hưng - Chủ tịch UBND; Khuất Duy Tiến - Phó Chủ tịch UBND Thành phố và đại biểu các đoàn thể đã tới dự lễ khai giảng của trường.

Đồng chí Võ Nguyên Giáp - Giám đốc trường, nêu rõ mục đích của trường là huấn luyện, đào tạo cán bộ tự vệ để giữ gìn trật tự, trị an trong thành phố, phối hợp với Vệ quốc đoàn khi kháng chiến.

Sau đó, Hồ Chủ tịch nói chuyện với anh em học viên. Người nhấn mạnh: "Lúc này, chúng ta không cần nói nhiều mà phải làm cho thật nhiều. Nếu không bị uy hiếp, chúng ta không cần có tự vệ. Tự vệ là tự vệ lấy gia đình mình rồi đến thành phố mình, nước mình. Ta phải ngăn ngừa mọi sự uy hiếp".

Về quân sự, Pháp có thể đánh vào thành phố ta.

Về xã hội, có thể phát sinh ra trộm cướp.

Về chính trị, có thể có những bọn phản động phao những tin đồn nhằm để làm náo động lòng dân.

Các đồng chí đến đây theo lớp huấn luyện là học tập cách trị an về vật chất và tinh thần. Những kẻ mưu sự phá hoại đất nước chúng ta, có thể tuyên truyền đồn phao để chia rẽ sự đoàn kết. Chúng hủ hóa chúng ta về vật chất, về sinh hoạt, văn hóa, chính trị. Bởi thế, các đồng chí phải học tập thành cán bộ để đi trước bảo vệ: bảo vệ nền độc lập tự do của mình. Không những thế, các đồng chí còn chỉ huy những anh em đi sau. Tóm lại, không những phải học cho biết kỹ thuật, mà còn phải học lý luận, về đạo đức, tinh thần nữa. Đạo đức ngày trước chỉ trung với vua, hiếu với cha mẹ. Ngày nay, thời đại mới, đạo đức cũng phải mới, phải trung với nước, phải hiếu với dân, với đồng bào".

Bác nói rõ, nhiệm vụ của mỗi cán bộ tự vệ không chỉ là người lãnh đạo về mặt kỹ thuật mà còn phải là người biết tuyên truyền, giải thích cho nhân dân hiểu đường lối, chủ trương của Chính phủ. Muốn làm tốt vai trò của mình, mỗi người phải thực hiện cần, kiệm, làm gương cho chiến sĩ và nhân dân trên cả ba mặt: tinh thần, vật chất và văn hóa.

Bác nhấn mạnh: làm những việc ấy "không có gì là khó". Khó như cách mạng mà ta đã làm được và đã thành công. Muốn làm được, ta phải quyết tâm, tin tâm và đồng tâm. Ta nhớ ba chữ ấy thực

hành làm gương, nêu ba chữ ấy lên, tất cả các đồng chí phải thành công".

Xúc động trước lời căn dặn của Bác, cán bộ tự vệ hứa với Người quyết tâm học tập và rèn luyện, trở thành người cán bộ có đức, có tài.

Sau khóa I, nhà trường còn mở được 3 khóa học nữa, mỗi khóa có khoảng 40 đến 50 học viên. Trực tiếp giảng dạy về chính trị có Hồ Chủ tịch và các đồng chí Võ Nguyên Giáp, Phạm Văn Đồng, Khuất Duy Tiến, Cù Huy Cận... môn quân sự do cán bộ chỉ huy Vệ quốc đoàn dạy; môn cứu thương do bác sĩ Trần Duy Hưng dạy.

Trường cán bộ tự vệ Hồ Chí Minh là trường đầu tiên đào tạo đội ngũ cốt cán cho các lực lượng vũ trang của thủ đô Hà Nội, góp phần quan trọng vào việc củng cố và nâng cao hơn nữa trình độ chính trị, chuyên môn, kỹ chiến thuật của cán bộ và chiến sĩ thành Hoàng Diệu. Vì thế hình ảnh của các chiến sĩ sao vuông đã trở thành nổi khiếp đảm, kinh hoàng đối với thực dân Pháp xâm lược trong những ngày Hà Nội rực lửa chiến đấu giam chân địch.

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 136, ngày 8/1/1946

Ngày 8 tháng 1

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TỚI THĂM NHÀ PHA HỎA LÒ VÀ SỞ CẢNH SÁT TRUNG ƯƠNG

11 giờ kém 20 phút ngày 8/1/1946, toàn thể cán bộ, nhân viên đang làm việc ở nhà pha Hỏa Lò vô cùng bất ngờ xúc động khi thấy Hồ Chủ tịch tới thăm.

Với dáng đi nhanh nhẹn, Bác vào thăm các trại giam, nhà tắm, phòng khám bệnh, lớp học, nhà bếp, phòng làm việc trong hơn một tiếng đồng hồ. Ở đâu, Bác cũng nhìn thấy những nét đổi mới nhờ tinh thần làm việc tích cực, nhiệt tình của cán bộ trại giam. Một luồng sinh khí mới đã tràn vào khắp nơi: phạm nhân được học chữ quốc ngữ, xóa nạn mù chữ, được tập kịch, tập hát những bài hát mới của cách mạng và làm các hàng thủ công nghệ, cải thiện đời sống. Các trại giam được lau rửa sạch sẽ, chế độ "cai trại" đã bị bãi

bỏ. Mỗi tháng, phạm nhân bầu lấy người đại diện của mình để giữ gìn trật tự kỷ luật trong trại.

Đến mỗi nơi, Bác đều nghe nguyện vọng của phạm nhân và khuyên nhủ họ cố gắng sửa chữa tội lỗi để xứng đáng là dân của nước độc lập. Các phạm nhân rất cảm động, không thể ngờ rằng, cuộc đời tội lỗi của họ lại có thể được gặp vị Chủ tịch nước ân cần, bao dung với họ như vậy. Không biết nói gì hơn, tất cả phạm nhân đồng thanh hô vang: "Hò Chủ tịch muôn năm".

Khi ra về, Hồ Chủ tịch căn dặn đồng chí giám đốc nhà pha xét lại các án tù, tha bớt những người nhẹ tội. Thay mặt cán bộ và nhân viên nhà pha, đồng chí giám đốc hứa với Bác làm tốt hơn nữa công tác quản lý và cải tạo phạm nhân.

Trên đường về, Bác vào thăm Sở Cảnh sát Trung ương phố Hàng Trống (nay là trụ sở Công an quận Hoàn Kiếm). Vừa thấy Bác tới, mọi người ùa tới vây quanh Bác. Bác lên gác thăm các phòng làm việc, ra phía sau thăm nơi ăn chốn ở của các chiến sĩ cảnh sát. Dừng bước giữa sân, Bác nói chuyện hồi lâu với các chiến sĩ. Bác khuyên anh em khắc phục mọi khó khăn, gian khổ, cố gắng làm việc tốt hơn nữa trong lúc nước nhà vừa giành được độc lập. Ngoài việc giữ gìn trật tự trị an, các chiến sĩ còn phải là người tuyên truyền chính sách của Chính phủ cho nhân dân; phải đoàn kết, phối hợp chặt chẽ với tự vệ và nhân dân trong mọi việc. Đúng 12 giờ 30 phút, Người mới ra xe về.

Thực hiện lời căn dặn của Hồ Chủ tịch, không quản ngại khó khăn vất vả, các chiến sĩ cảnh sát đã làm tròn vai trò, nhiệm vụ của mình, diệt trừ các ổ cờ bạc, trộm cướp, làm giấy bạc giả; các ổ nhóm Việt gian, phản động, ngăn chặn, tiêu diệt mọi âm mưu và hành động phản dân hại nước, gây tội của chúng, không chỉ giữ gìn tốt trật tự trị an thành phố, các chiến sĩ đã góp phần to lớn vào việc củng cố và giữ vững chính quyền dân chủ nhân dân.

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 137, ngày 9/1/1946

Ngày 12 tháng 1

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TỚI THĂM SINH VIÊN Ở VIỆT NAM HỌC XÁ VÀ DỰ MÍT TINH CỦA NHÂN DÂN HÀ NỘI MỪNG BẦU CỬ QUỐC HỘI KHÓA 1 THÀNH CÔNG

Trước khi dự mít tinh của nhân dân Hà Nội chào mừng thắng lợi to lớn của Tổng tuyển cử bầu Quốc hội khóa I, ngày 12 tháng 1, vào lúc 15 giờ, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã vào thăm sinh viên ở khu nội trú của Việt Nam học xá. Vào các phòng, thấy sinh viên không thu xếp chỗ ở cho gọn gàng, ngăn nắp, Người thân ái nhắc nhở: Bất kỳ việc nhỏ hay việc lớn, cũng phải rèn cho có thói quen gọn gàng, ngăn nắp; tránh những việc làm bừa bãi, cầu thả. Người ra thăm vườn tằng gia, sau đó, nói chuyện thân mật, cởi mở với sinh viên. Người nói: Chính phủ hiện giờ còn nghèo, sau này nước nhà hoàn toàn độc lập thì Chính phủ có thể làm cho sinh hoạt của sinh viên dễ chịu hơn và sẽ gửi những người có tài đi du học ở nước ngoài. Bác khuyên sinh viên: Phải bỏ dần những thói quen ăn mặc xa xỉ, phụ nữ nên bớt son phấn đi để dành tiền đó cứu giúp đồng bào nghèo. Sinh viên còn phải thực hiện tốt cần và kiệm. Bác phê bình một số sinh viên thường quá bông bột, sôi nổi, trước khi làm việc gì thường không nghĩ đến mục đích việc mình làm, Anh em cần phải có thái độ phân biệt giữa đế quốc Pháp và kiều dân Pháp, không nên ngược đãi họ, làm ảnh hưởng không tốt đến chính sách đối ngoại của Chính phủ.

Trả lời câu hỏi của một sinh viên: Bao giờ nước ta mới được thế giới công nhận? Người nói: Cái đó mình Bác không trả lời được mà do toàn thể đồng bào đoàn kết góp sức vào công cuộc kiến thiết xây dựng đất nước, chống giặc ngoại xâm. Trên cơ sở đó, nước nhà ngày một hùng mạnh, nhất định thế giới phải sớm công nhận ta. Người đọc câu ca dao:

"Nghèo khó chẳng ma nào nhìn
Giàu sang có đến ba nghìn chị em"

Cuối cùng, Người mong: "Tất cả thanh niên sinh viên phải tham gia vào Thanh niên cứu quốc để góp phần tích cực nhất vào sự nghiệp cách mạng.

16 giờ, từ khu ký túc xá của sinh viên, Hồ Chủ tịch bước ra lễ đài trong tiếng hoan hô như sấm dậy. Sau đó, hơn 5 vạn nhân dân Thủ đô đồng thanh hát bài "Hồ Chí Minh muôn năm". Thay mặt các vị đại biểu Quốc hội đã trúng cử ở Hà Nội, Hồ Chủ tịch cảm ơn đồng bào Hà Nội đã tin nhiệm bầu Người và các vị đại biểu vào Quốc hội. Người nói rõ ý nghĩa, ảnh hưởng to lớn của thắng lợi này đối với đường lối đối nội và đối ngoại của Chính phủ; biểu dương đồng bào Hà Nội cũng như đồng bào cả nước, trong hoàn cảnh khó khăn phức tạp, đã làm tròn nhiệm vụ thiêng liêng của người công dân yêu nước. Người căn dặn đồng bào: trước mắt cần tích cực tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm, ra sức củng cố và giữ gìn độc lập, thực hiện tốt "Hoa - Việt thân thiện", hữu hảo, khoan hồng đối với Pháp kiều. Hồ Chủ tịch kết thúc bài phát biểu bằng lời thề biểu thị lòng quyết tâm sắt đá của Quốc hội: "Trước sự khó khăn của nước nhà, chúng tôi xin đi trước. Với việc giữ gìn nền độc lập, chúng tôi xin đi trước".

Cả cuộc mít tinh lại rền vang những tiếng hô "Hồ Chí Minh muôn năm", biểu lộ lòng tin tưởng tuyệt đối vào vị lãnh tụ kính yêu.

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 141, ngày 14/1/1946 và số 143, ngày 16/1/1946

Khoảng giữa tháng 1

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TIẾP CÁC CỤ PHỤ LÃO LÀNG NHẬT TẢO

Hưởng ứng phong trào giảm ăn uống, thực hiện đời sống mới, khoảng giữa tháng 1/1946, các cụ phụ lão làng Nhật Tảo (nay thuộc xã Đông Ngạc, huyện Từ Liêm) đã ra Bắc Bộ phủ yết kiến Bác Hồ. Trong buổi được Bác Hồ tiếp, các cụ nhờ Người chuyển giúp số tiền 300 đồng, do các cụ tiết kiệm được để góp vào quỹ ủng hộ đồng bào Nam bộ.

Biên tập theo: -Báo Dân quốc, số 114, ngày 19/1/1946

-Ban sưu tầm LSD, Phòng TTVH huyện Từ Liêm: Những lần đón Bác, NXB Hà Nội, 1984, tr.45

Ngày 17 tháng 1

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM BƯU ĐIỆN TRUNG ƯƠNG, GẶP GỠ VÀ NÓI CHUYỆN VỚI CÁC GIÁM ĐỐC, CHỦ TỊCH CÁC ỦY BAN, CÔNG SỞ HÀ NỘI; THĂM GIAN HÀNG TRIỂN LÃM THỦ CÔNG CỦA NHI ĐỒNG CỨU QUỐC THÀNH HOÀNG DIỆU

Sau ngày Cách mạng tháng Tám thành công, đời sống của viên chức gặp nhiều khó khăn vì giá sinh hoạt đắt đỏ, giặc đói và giặc ngoại xâm cùng một lúc hoành hành. Một số viên chức không khỏi hoang mang, dao động bởi những luận điệu tuyên truyền của bọn phản cách mạng về chính sách của Chính phủ đối với viên chức.

Để động viên cán bộ, viên chức Thủ đô tích cực góp phần vào cộng cuộc "Kháng chiến, kiến quốc", 7 giờ 35 phút ngày 17/1, không hẹn trước, Hồ Chủ tịch đến thăm trụ sở của Bưu điện Trung ương (nay là Bưu điện Bờ Hồ). Ông Giám đốc hướng dẫn Bác đi thăm các phòng làm việc. Với bộ y phục giản dị hơn cả y phục viên chức, cử chỉ thân mật, Bác thăm phòng điện tín, điện thoại, văn phòng. Bác khuyên viên chức, cán bộ bưu điện gắng sức chịu đựng khó khăn, gian khổ, thiếu thốn về vật chất để góp sức cùng toàn dân kháng chiến, kiến quốc. Riêng với ông Giám đốc, Bác căn dặn: Phải gương mẫu, đến trụ sở làm việc đúng giờ để mọi người học tập.

Buổi chiều, Hồ Chủ tịch gặp gỡ và nói chuyện thân mật với các giám đốc, chủ tịch các ủy ban công sở Hà Nội. Người khuyên anh em viên chức "chớ nên quên rằng nước nhà đang ở thời kỳ kháng chiến. Anh em viên chức cũng như toàn thể quốc dân, muốn qua được bước khó khăn hiện tại, phải biết hy sinh một chút về tinh thần để tham dự vào công cuộc kiến quốc. Để nâng cao tinh thần kháng chiến, anh em viên chức bây giờ phải có bốn đức tính là: cần, kiệm, liêm, chính".

Tiếp đó, Người giải thích rõ thế nào là "cần, kiệm, liêm, chính" và nhấn mạnh: anh em viên chức rèn luyện bản thân mình và thực

hiện tốt bốn chữ đó là cách tốt nhất để tham gia vào công cuộc kháng chiến kiến quốc.

17 giờ 30, Bác tới dự lễ khai mạc gian hàng triển lãm thủ công của Nhi đồng cứu quốc thành Hoàng Diệu tổ chức tại trụ sở Văn hóa cứu quốc ở phố Hàng Trống.

Các em xếp hàng từ ngoài đường vào giữa phòng khánh tiết để đón Bác trong sự chờ đợi hồi hộp, xúc động. Bác đến, các khuôn mặt trẻ thơ bừng sáng; tiếng hoan hô vang dậy. Với tất cả tâm lòng thành kính, hân hoan, các em đồng thanh hát vang bài "Hồ Chí Minh muôn năm".

Bác vào thăm phòng trưng bày hàng thủ công mỹ nghệ do chính tay các em làm ra. Một em nhỏ đại diện cho Nhi đồng cứu quốc thành Hoàng Diệu gắn lên ngực Bác Hồ huy hiệu hình sao vàng 5 cánh, giữa có ảnh của Người.

Bác vui vẻ đi khắp các bàn bày hàng, tươi cười xoa đầu, xoa má các em. Một đại biểu của Đội Kỹ con kính tặng Bác chiếc bao da đựng thuốc lá. Có em tặng Bác một chiếc mũ soa thêu. Mấy em khác xin chữ ký của Bác vào sổ tay và hộp kẹo giữ làm kỷ niệm. Ba em: Nhâm, Thịnh, Minh đưa bức tranh thêu "Già Hồ với các cháu" ra xin Bác chữ ký để đem bán đấu giá lấy tiền ủng hộ quỹ Nhi đồng cứu quốc. Sau khi ở phòng trưng bày ra, các em vây quanh Bác giữa phòng khánh tiết. Một em nhỏ đại diện cho các bạn, báo cáo với Bác mục đích của cuộc triển lãm này là bán đồ thủ công lấy tiền mua kẹo bánh, phân phát cho các bạn nhà nghèo nhân dịp năm mới.

Bác khen ngợi các em đã làm được những đồ thủ công thật đẹp và khéo, khuyên các em gắng sức học và hành cho xứng đáng là Nhi đồng cứu quốc.

Giọng trầm ấm của Bác hòa cùng muôn giọng trong trẻo của các em vang lên:

Trẻ em Việt Nam gắng học.

Việt Nam độc lập muôn năm.

Tiền Bác ra về lòng tràn đầy sung sướng, một lần nữa, các em cùng cất cao tiếng hát, hát bài "Hồ Chí Minh muôn năm".

Một thế hệ mới, những mầm non của đất nước dưới bàn tay chăm sóc với tấm lòng đầy thương yêu của Bác, đang lớn lên...

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 145, ngày 18/1/1946 và số 146, ngày 19/1/1946

Từ ngày 1 đến ngày 4 tháng 2

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TRONG NHỮNG NGÀY TẾT CỔ TRUYỀN NĂM BÍNH TUẤT

Tết Bính Tuất năm 1946, Tết độc lập đầu tiên của dân tộc, nhân dân Hà Nội cảm động, sung sướng đón Bác đến chúc tết.

19 giờ ngày 30 tết (1/2/1946), trời mưa lâm thâm, Bác cùng đồng chí Trần Duy Hưng, Chủ tịch UBND Thành phố đi chúc Tết nhân dân.

Đầu tiên, Bác đến gia đình cụ Từ Lâm, bán sách ở phố Cửa Nam. Thấy Bác vào, cụ sững sốt quá, chấp tay mừng, rước Bác ngồi. Bác nhắc cụ đừng làm thế, chúc cụ khỏe mạnh, sống lâu. Tạm biệt gia đình cụ Từ Lâm, Bác đến thăm khu gia đình của những người lao động nghèo khổ ở ngõ Hàng Đũa, phố Sinh Từ (nay là phố Nguyễn Khuyến). Đến cuối ngõ, Bác rẽ vào gian nhà hẹp là nơi ở chung của mấy gia đình. Nhìn thấy Bác mọi người nhìn nhau, không hiểu khách của gia đình nào. Khi biết Bác chính là lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc, mọi người cảm động bàng hoàng, không nói lên lời. Bác đi ra, mọi người vẫn chưa hết xúc động, quên cả tiễn Bác.

Tiếp đó, Bác đến phố Hàng Vải, vào nhà một viên chức, nhưng chủ nhà đi vắng. Bác đến phố Phúc Kiến (nay là phố Lãn Ông, quận Hoàn Kiếm) vào thăm gia đình một hiệu buôn. Lúc đầu, chủ nhà tưởng Bác là khách hàng, nhưng khi vỡ lẽ thì rất xúc động. Xe đưa Bác đến khu phố Harmand (nay là phố Trần Xuân Soạn), Bác thăm một gia đình công chức, rồi đến phố Hàng Lọng (nay là đường Lê Duẩn), chúc Tết một gia đình viên chức nghèo. Gia đình rất ngạc nhiên khi thấy một cụ già vào nhà mình lúc đêm khuya thanh vắng. Sau biết đó chính là Hồ Chủ tịch đến chúc Tết, gia đình rất cảm động, ngỡ ngàng. "Bác giản dị, thân tình xiết bao.

Giữa cảnh bần hàn, chẳng thấy gì là Tết của gia đình, họ thấy một mùa xuân ấm áp đang về, lòng họ vui hơn Tết".

Trong không khí ấm áp, thiêng liêng của đất trời, trong niềm hân hoan, phấn khởi của nhân dân đón xuân độc lập, Bác cải trang như một ông đồ nho, hòa mình vào dòng người đang đổ về đền Ngọc Sơn, đón giao thừa.

Sáng mùng một Tết (mùng 2 tháng 2 dương lịch), vẫn giữ nếp làm việc như ngày thường, Bác tới Bắc Bộ phủ. Trên đường đi, Bác vào Sở Cảnh sát Trung ương ở Hàng Trống (nay là trụ sở Công an quận Hoàn Kiếm) chúc Tết cán bộ, chiến sĩ. Gần 10 giờ, tại Bắc Bộ phủ, Bác tiếp các đại biểu nhân dân, bộ đội, đại diện các cơ quan... đến chúc Tết.

Đúng 10 giờ, Bác đến Nhà hát Lớn. Thay mặt nhân dân cả nước, nhân dân Thủ đô đón nhận những lời chúc đầm ấm, thân thiết, giản dị của Người. Nhiệm vụ của năm tới được Bác gói trọn trong bốn câu thơ:

"Trong năm Bính Tuất mới
Muôn việc đều tiến tới
Kiến quốc chóng thành công
Kháng chiến mau thắng lợi".

Kết thúc bài chúc Tết, đứng trên bậc thềm Nhà hát Lớn, Bác hô to khẩu hiệu "Đồng bào Hà Nội muôn năm!".

16 giờ 30 phút, ngày mùng 2 Tết (3/2 dương lịch), Bác dự lễ khai mạc chợ phiên tại chùa Láng do Mặt trận Việt Minh ngoại thành tổ chức để quyên góp quỹ kháng chiến. Dọc đường vào chùa Láng và hai bên hành lang chùa trưng bày các hàng thủ công nghiệp do phụ nữ, thiếu niên các làng sản xuất và thành tích hoạt động của Nha Bình dân học vụ, Dân chủ Đảng, Cựu chiến binh, Công nhân cứu quốc ngoại thành...

Bác chúc Tết, biểu dương tinh thần yêu nước của nhân dân ngoại thành và lần lượt đi thăm các gian hàng.

Sáng ngày mùng 3 Tết (4/2 dương lịch), trong không khí và hương vị Tết còn tràn ngập, đúng 7 giờ 30 phút Bác lại ngồi vào bàn làm việc đến 7 giờ tối như thường lệ.

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 155, ngày 5/2/1946 và số 156,
ngày 6/2/1946
Ngày 14 tháng 2

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TIẾP CÁC CỤ PHỤ LÃO LÀNG XUÂN TẢO

Tại Bắc Bộ phủ, Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp các cụ làng Xuân Tảo (nay là phường Xuân La, quận Tây Hồ) lắng nghe các cụ báo cáo kết quả cuộc vận động thực hiện đời sống mới. Trong buổi tiếp kiến, các cụ phụ lão đã nhờ Bác chuyển số tiền 600 đồng do các cụ tự nguyện góp vào quỹ Cứu quốc và ủng hộ các chiến sĩ đang chiến đấu ở ngoài mặt trận.

Bác Hồ đã tặng các cụ phụ lão bức ảnh của Người, trên đó ghi dòng chữ "Xuân Tảo huệ tồn" do chính tay Người viết. Cụ Đỗ Cao Minh, đại diện cho các cụ, xúc động nhận bức ảnh này.

Sau đó, Hồ Chủ tịch viết bài "Gương sáng suốt của đời sống mới", đăng trên báo Cứu quốc số 167 biểu dương việc làm tốt đẹp của các cụ phụ lão làng Xuân Tảo.

Biên tập theo: -Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, T3, tr.140

-Báo Cứu quốc, số 167, ngày 19/2/1946

Ngày 7 tháng 3

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GIẢI THÍCH CHO NHÂN DÂN THỦ ĐỒ VỀ VIỆC KÝ HIỆP ĐỊNH SƠ BỘ

...

Để có thêm thời gian chuẩn bị mọi mặt cho cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp xâm lược, đồng thời đuổi 20 vạn quân Tưởng ra khỏi đất nước, Chủ tịch Hồ Chí Minh và Trung ương Đảng quyết định tạm thời hòa hoãn với Pháp bằng Hiệp định sơ bộ. 16 giờ 30 phút ngày 6/3/1946, lễ ký kết được tiến hành tại số nhà 38 phố Lý Thái Tổ với sự có mặt của đại diện nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa, đại diện của nước Cộng hòa Pháp, phái bộ Mỹ, lãnh sự Anh với tướng lĩnh quân đội Tưởng ở miền Bắc Đông Dương.

Đáp ứng nguyện vọng của nhân dân, làm cho nhân dân hiểu rõ ý nghĩa thắng lợi của Hiệp định sơ bộ, chiều 7/3, Thành ủy, UBND Thành phố đã huy động hơn 5 vạn đồng bào nội, ngoại thành đến Nhà hát Lớn Thành phố nghe đại biểu của Chính phủ (các đồng chí Võ Nguyên Giáp, Trần Huy Liệu, cụ Huỳnh Thúc Kháng) nói chuyện.

Giữa buổi nói chuyện, Hồ Chủ tịch xuất hiện. Quảng trường Nhà hát Lớn rền vang tiếng hoan hô. Bằng lời lẽ ngắn gọn, súc tích với những ví dụ rất cụ thể, dễ hiểu, Hồ Chủ tịch nêu rõ thắng lợi về mặt chính trị và ngoại giao do Hiệp định sơ bộ đem lại. Người khuyên nhân dân Thủ đô bình tĩnh, đoàn kết, tôn trọng kỷ luật, luôn luôn coi người Trung Hoa như anh em... đồng thời, phải cảnh giác, sẵn sàng đối phó trước mọi tình huống. Tất cả mọi người đều lặng đi vì xúc động, trào nước mắt khi nghe Hồ Chủ tịch nói: "Tôi, Hồ Chí Minh, suốt cuộc đời đã cùng đồng bào chiến đấu cho độc lập của Tổ quốc, tôi thà chết chứ không bao giờ bán nước".

Từ giây phút đó, hình ảnh lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc - Hồ Chí Minh mãi mãi đi vào trái tim nhân dân Thủ đô như một huyền thoại tuyệt đẹp về tấm lòng suốt đời hy sinh cho dân, cho nước của Người.

Biên tập theo: -Võ Nguyên Giáp: Những chặng đường lịch sử, Sđd, tr.385-388

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T3, Sđd, tr. 158-159

Ngày 8 tháng 3

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH NÓI CHUYỆN VỚI CÁN BỘ CHỈ HUY TỰ VỆ THÀNH HOÀNG DIỆU

14 giờ ngày 8/3/1946, trên 50 Khu trưởng và Đội trưởng Tự vệ thành Hoàng Diệu đến phòng hội đồng Tòa thị chính (nay là UBND Thành phố) nghe Hồ Chủ tịch giải thích rõ thêm tinh thần cơ bản và ý nghĩa thắng lợi của Hiệp định sơ bộ.

Hồ Chủ tịch khẳng định, việc ký Hiệp định sơ bộ là thắng lợi về mặt ngoại giao đầu tiên của Chính phủ ta. Người nói đại ý: Các chiến sĩ tự vệ, nhất là cán bộ, phải nhận thức đầy đủ và đúng đắn những vấn đề đã nêu lên trong bản Hiệp định, nhất là việc ta đồng

ý để cho 15.000 quân Pháp vào Bắc Việt Nam thay thế 150.000 quân Tưởng, tránh được những hy sinh xương máu không cần thiết trong khi thế và lực của ta còn nhiều hạn chế. Ta không nên tỏ thái độ quá khích khi thấy quân đội Pháp vào để tránh những việc đáng tiếc xảy ra. Tận dụng thời gian hòa hoãn, chúng ta sẽ củng cố lực lượng vũ trang, phát triển kinh tế, làm cho nước nhà thịnh vượng. Có sao ta lại từ chối một cơ hội như vậy? Người đặc biệt nhấn mạnh: "Sự ký kết Hiệp định đình chiến ấy không phải là đã hết chiến tranh đâu, và thái độ ôn hòa, nhã nhặn của dân đối với quân Pháp cũng không phải là thái độ nhu nhược, thụ động của một dân tộc bị bảo hộ đối với quân đội đi chinh phục đâu. Trái lại, hơn bao giờ hết, ta phải luôn luôn chuẩn bị để bồi dưỡng lực lượng, nâng cao tinh thần kháng chiến của toàn dân để đối phó với những việc bất ngờ, bất cứ lúc nào cũng có thể xảy ra. Tinh thần kháng chiến, sự chuẩn bị chu đáo phải là thường trực, tiếp tục, không một giây phút nào ngừng. Những cố gắng ấy, những sự chuẩn bị ấy, nếu gặp phải trường hợp phải kháng chiến thì dùng để cứu quốc, ví bằng gặp được trường hợp thuận tiện mà tránh được chiến tranh thì đem dùng để kiến quốc, cũng là cần lắm".

Bằng cách nói giản dị, khúc chiết, Hồ Chủ tịch đã làm cho lực lượng vũ trang Thủ đô hiểu rõ sách lược "Hòa để tiến" của Đảng trong hoàn cảnh đầy gian nan, thử thách và vững tin vào bàn tay của Bác chèo lái con thuyền cách mạng đi tới đích.

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 181, ngày 9/3/1946

Ngày 9 tháng 4

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH NÓI CHUYỆN VỚI ĐẠI BIỂU TỰ VỆ THÀNH HOÀNG DIỆU

Sau hơn một tháng thi hành những điều khoản của Hiệp định sơ bộ, để kịp thời uốn nắn những sai sót trong quá trình thực hiện, 8 giờ sáng ngày 9/4/1946, tại phòng hội đồng ở Bắc Bộ phủ, Hồ Chủ tịch đã nói chuyện với đại biểu của các khu tự vệ thành Hoàng Diệu.

Người biểu dương anh em tự vệ đã tham gia tích cực vào phong trào cứu đói, bình dân học vụ, canh phòng, bảo vệ trật tự trị an, tuyên truyền chính sách của Chính phủ, Mặt trận Việt Minh trong nhân dân.

Người thẳng thắn, thân ái nêu một vài khuyết điểm của tự vệ (trong quan hệ với Pháp, còn hay nôn nóng, chưa thực hiện đầy đủ những điều Người đã căn dặn sau khi ký Hiệp định). Người khuyên anh em, đối với quân Pháp "một sự nhịn là chín sự lành", cần phải có thái độ ôn hòa và có tinh thần kỷ luật, cẩn thận trong việc dùng súng, tránh những việc đáng tiếc xảy ra, gây ảnh hưởng không tốt đến đường lối đối nội và đối ngoại của Chính phủ.

Về nhiệm vụ trước mắt của tự vệ thành, Hồ Chủ tịch chỉ rõ:

-Xây dựng lực lượng tự vệ thật vững chắc và phát triển, tập hợp số thanh niên hăng hái, nhiệt tình, yêu nước vào tổ chức.

-Học tập, nâng cao hiểu biết về chính trị vì có hiểu rõ đường lối chính trị thì mới hành động đúng.

-Cần phải quân sự hóa đoàn thể tự vệ, nghĩa là tập luyện cho đều, xây dựng ý thức kỷ luật. Trong việc làm hàng ngày cần phải có một chương trình quy củ.

Kết thúc buổi nói chuyện, Hồ Chủ tịch khuyên anh em: "Càng đi gần tới đích càng gặp nhiều khó khăn. Mặc dù khó khăn, ta cũng phải cố gắng, phải tin nhất định là thành công, phải thành công. Nhưng cần nhận rõ tình thế để rồi tùy cơ ứng biến mà tiến chứ không hàm hồ làm bừa một cách vô chính trị".

Thực hiện lời khuyên bảo của Bác Hồ, các chiến sĩ tự vệ thành Hoàng Diệu gấp rút củng cố và phát triển lực lượng, kiện toàn tổ chức, chuẩn bị cho cuộc kháng chiến trường kỳ.

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 211, ngày 10/4/1946

Ngày 13 tháng 4

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM LỚP HỌC BÌNH DÂN HỌC VỤ TRƯỜNG HOÀI ĐỨC

Đáp lại lời kêu gọi của Hồ Chủ tịch "Mọi người Việt Nam phải hiểu biết quyền lợi của mình, bổn phận của mình, phải có kiến thức

mới để có thể tham gia vào công cuộc xây dựng nước nhà, và trước hết phải biết học, biết viết chữ quốc ngữ", phong trào "chống nạn mù chữ" ở Hà Nội phát triển rất mạnh mẽ.

Quan tâm, khích lệ phong trào, tối thứ bảy, 20 giờ 30 phút ngày 13/4, Hồ Chủ tịch đến thăm lớp bình dân học vụ trường Hoài Đức, phố Hàng Trống.

Bác tới bất ngờ, không báo trước làm cho học sinh và giáo viên đều sửng sốt, cảm động. Đầu tiên Bác vào một lớp đang thi mãn khóa sau gần 3 tháng học tập. Mặc dù lớp học thiếu bàn, ghế, học sinh thuộc nhiều lứa tuổi, tầng lớp khác nhau, Bác vẫn thấy họ chăm chú viết chính tả, chữ đẹp và ít lỗi. Người mỉm cười hài lòng. Lần lượt, đến thăm lớp nào, Bác cũng xem kỹ sách vở, ân cần hỏi chuyện giáo viên, học sinh. Những mái đầu bạc cặm cúi bên mái đầu xanh làm Bác rất xúc động. Trong khi kiểm tra sức học của học sinh, Bác đã áp dụng ngay phương pháp "đọc là thành tiếng" trước sự ngạc nhiên, khâm phục của giáo viên. Trước khi ra về, Bác hỏi đồng chí phụ trách giáo dục khu 21 rất cặn kẽ về tình hình bình dân học vụ, khen ngợi nam nữ giáo viên đã tận tâm dạy học không lương và khuyên anh chị em nên kiên quyết theo đuổi công cuộc chống nạn "mù chữ" tới cùng. Người nói: "Anh chị em giáo viên bình dân học vụ là những anh hùng vô danh, anh hùng không tên tuổi, không ai biết đến". Quay lại phía học viên, Người nói tiếp: "Đó! Tổ quốc đó! Riêng có Tổ quốc biết đến các bạn thôi!".

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 217, ngày 17/4/1946

Ngày 19 tháng 5

THỦ ĐÔ HÀ NỘI LẦN ĐẦU TIÊN KỶ NIỆM SINH NHẬT HỒ CHỦ TỊCH

Ngày 18/5/1946, báo Cứu quốc cơ quan ngôn luận của Tổng bộ Việt Minh, xuất bản ở Hà Nội, chính thức thông báo ngày sinh của Chủ tịch Hồ Chí Minh: 19/5/1890.

"Ngày 19 tháng 5 này, 56 năm trước đây (1890) đã ra đời một người: Hồ Chí Minh.

Bằng bàn tay khéo léo và quả quyết, chính Ông đã khai sinh, đã nuôi nấng nhiều đoàn thể cách mạng Việt Nam. Tinh thần hoạt động của hầu hết các chiến sĩ Việt Nam đều do bàn tay tài tình của Ông nhào nặn...

Ông là người Cha của cách mạng Việt Nam và là linh hồn của cách mạng ấy...

Ngày 19/5/1890, ngày Ông trông thấy bầu trời Việt Nam là ngày rất quan hệ đến vận mệnh dân tộc Việt Nam.

... Chúng ta, dân tộc Việt Nam, chúng ta đi từ giai đoạn một nước nô lệ đến giai đoạn một nước tự do là nhờ có Hồ Chí Minh".

Cùng với cả nước, nhân dân thủ đô Hà Nội lần đầu tiên tổ chức kỷ niệm lần thứ 56 ngày sinh của vị Cha già dân tộc với tất cả tấm lòng thành kính biết ơn.

Chiều 18/5, thành phố đã bùng lên trong màu cờ, biểu ngữ. Gia đình nào cũng treo ảnh Hồ Chủ tịch nơi tôn nghiêm nhất. Các ngành, các đoàn thể, các giới ở Hà Nội đều gửi điện văn đến chúc thọ Hồ Chủ tịch, bày tỏ lòng tin tưởng tuyệt đối vào vị lãnh tụ tối cao của dân tộc, sẵn sàng tuân theo mệnh lệnh của Chính phủ.

Ngày 19/5, tất cả các cơ quan, công sở, xí nghiệp, các làng xã đều tổ chức mít tinh với nghi lễ trọng thể mừng thọ Bác.

Tại Bắc Bộ phủ, quang cảnh thật xúc động.

Từ sáng sớm, các em thiếu nhi đã tụ tập ở Au Trĩ viên. Theo tiếng trống ếch, các em tiến vào Bắc Bộ phủ. Bác hiền từ, giản dị trong bộ quần áo vẫn mặc hàng ngày, tươi cười chào đón các em.

Thay mặt các bạn, em Nga, 8 tuổi đọc bài chúc thọ Bác trong khi các em khác thi nhau gắn huy hiệu "Măng non mọc thẳng" vào ngực Bác, kính tặng Bác huy hiệu hình quả tim có chữ "i", chữ "t", tập bài hát và điều lệ hội Nhi đồng Cứu quốc. Đồng chí Khuất Duy Tiến, Bí thư Thành bộ Việt Minh, mang cây bách tán tới. Bác Hồ trao cây cho các em thiếu nhi. Người nói: "Bác có cây này tặng các cháu. Mai sau, cái cây sẽ mọc ra một trăm cái tán. Các cháu về chăm nom cho cây lớn, cây tốt, thế là các cháu yêu Bác lắm đấy".

Các em sung sướng được Bác cho quà, đồng thanh hát bài "Ai yêu Bác Hồ Chí Minh hơn chúng em nhi đồng". Bác chụp ảnh chung với các em.

Tiếp đó, đoàn đại biểu Hướng đạo, Thiếu niên tiên phong, đại biểu Nam bộ, Vệ quốc quân, Ban bảo vệ Thành, Ban cứu thương, đại biểu các ngành, các giới, các đoàn thể, tôn giáo, thân hào... đến chúc thọ Bác. Đại biểu UBND Thành phố kính biểu Bác hình Tháp Rùa không lồ bằng bánh ngọt. Đại biểu Phật giáo dâng Bác quyển kinh Dược sư.

19 giờ, tại chùa Quán Sứ, Hội Phật tử đã tổ chức buổi lễ long trọng cầu trường thọ cho Hồ Chủ tịch.

Trong ngày kỷ niệm sinh nhật của mình, Bác vẫn không quên nhắc nhở cán bộ thực hiện khẩu hiệu "cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư" khi đến chúc thọ Người vì "đó là những điều không bao giờ cũ cả, tựa như cơm ăn, nước uống khí trời hàng ngày để sống vậy". Lễ kỷ niệm sinh nhật Hồ Chủ tịch lần đầu tiên được tổ chức ở thủ đô Hà Nội trong bối cảnh vô cùng gay go phức tạp: quân Tưởng chưa rút hết, quân Pháp ngày càng có những hành động bội ước, vi phạm nặng nề Hiệp định sơ bộ mùng 6/3. Vì thế, lễ kỷ niệm sinh nhật Hồ Chủ tịch không chỉ biểu lộ lòng tôn kính, tin tưởng tuyệt đối của nhân dân vào vị lãnh tụ tối cao của dân tộc mà còn là dịp biểu dương lực lượng to lớn, biểu thị tinh thần đoàn kết, quyết tâm giữ vững độc lập dân tộc của nhân dân Hà Nội.

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 243, ngày 18/5/1946 và số 244, ngày 20/5/1946

Ngày 26 tháng 5

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ LỄ NHÓM LỬA THIÊNG TRONG NGÀY "THANH NIÊN VẬN ĐỘNG"

Để biểu lộ lòng tin tưởng tuyệt đối vào lãnh tụ kính yêu, đem hết sức trẻ để xây dựng và bảo vệ nền độc lập, tự do của Tổ quốc, ngày 26/5/1946, Đoàn thanh niên cứu quốc thành Hoàng Diệu đã tổ chức ngày "Thanh niên vận động" - thanh niên khỏe vì nước. Từ 7 giờ sáng, thanh niên Thủ đô đổ dồn về Việt Nam học xá dự mít tinh, thể hiện quyết tâm "Thanh niên thống nhất", "Thanh niên xung phong", "Thanh niên khỏe vì nước". Buổi chiều, thanh niên

biểu diễn thể dục tự do, chạy việt dã, các động tác cơ bản trong cứu thương.

19 giờ 20 phút, Hồ Chủ tịch tới dự lễ nhóm lửa thiêng giữa tiếng hoan hô không ngớt của thanh niên. Trước khi nhóm lửa, Bác nói: "Hôm nay là ngày "Thanh niên vận động". Bác là một thanh niên già, cũng đến họp với anh em. Bác mong rằng ngọn lửa hăng hái trong lòng thanh niên sẽ rực rỡ và bền bỉ mãi mãi như ngọn lửa thiêng Bác sắp nhóm".

Từ ngọn lửa thiêng Bác nhóm lên, hàng trăm ngọn đuốc tỏa ra khắp sân vận động, soi sáng những khuôn mặt trẻ trung và cũng chính ngọn lửa thiêng do Bác Hồ nhóm lên đó đã làm bùng sáng trái tim hàng triệu thanh niên Hà Nội, thanh niên Việt Nam ngọn lửa yêu nước, thương dân, suốt đời vì dân, vì nước.

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 250, ngày 27/5/1946

Ngày 30 tháng 5

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH NÓI CHUYỆN VỚI NHÂN DÂN THỦ ĐÔ TRƯỚC KHI NGƯỜI SANG THĂM NƯỚC CỘNG HÒA PHÁP

Sau khi ký Hiệp định sơ bộ, Hồ Chủ tịch và Trung ương Đảng đề nghị Chính phủ Pháp phải mở đàm phán chính thức ở Pari, gắn cuộc đấu tranh cho độc lập và tự do của nhân dân ta chống thực dân Pháp với cuộc đấu tranh của Đảng Cộng sản và nhân dân Pháp, tranh thủ sự đồng tình ủng hộ của nhân dân yêu chuộng hòa bình trên thế giới.

Ngày 30/5, tại khu Việt Nam học xá, 5 vạn nhân dân Thủ đô tham dự cuộc mít tinh tiễn Hồ Chủ tịch sang thăm nước Cộng hòa Pháp và đoàn đại biểu Chính phủ ta do đồng chí Phạm Văn Đồng dẫn đầu sang đàm phán ở Pari.

Dưới trời mưa tầm tã, đoàn người trong đội ngũ chỉnh tề giương cao các khẩu hiệu: "Việt Nam hoàn toàn tự chủ", "Nam bộ là đất Việt Nam", "Ủng hộ Hồ Chủ tịch", "Gửi lời chào nhân dân Pháp".

7 giờ 30 phút, Hồ Chủ tịch và phái đoàn tới dự cuộc mít tinh, Người nói: "Theo mệnh lệnh của Chính phủ và ý chí của quốc dân,

tôi cùng đoàn đại biểu sẽ đi Pháp để mở cuộc đàm phán chính thức. Trước khi ra đi, tôi xin có mấy lời tỏ cùng đồng bào:

Cả đời tôi chỉ có một mục đích là phấn đấu cho quyền lợi của Tổ quốc và hạnh phúc của quốc dân. Những khi tôi phải ẩn nấp nơi núi non, hoặc ra vào chốn tù tội, xông pha sự hiểm nghèo là vì mục đích đó. Đến lúc nhờ quốc dân đoàn kết giành được chính quyền, ủy thác cho tôi gánh vác việc Chính phủ, tôi lo lắng đêm ngày, nhần nhục cố gắng, cũng vì mục đích đó.

Ngày nay, vâng lệnh Chính phủ, theo ý quốc dân tôi phải xa xôi ngàn dặm, tạm biệt đồng bào, cùng với đoàn đại biểu qua Pháp cũng vì mục đích đó.

Bất kỳ bao giờ, bất kỳ ở đâu, tôi cũng chỉ theo đuổi một mục đích là làm cho ích quốc lợi dân. Vậy nên lần này tôi xin hứa với đồng bào rằng: tôi cùng anh em đại biểu sẽ gắng làm cho khỏi phụ lòng tin cậy của quốc dân".

Tiếp đó, Bác nêu lên một nhiệm vụ mà đồng bào cần phải làm để hỗ trợ đắc lực cho cuộc đấu tranh ngoại giao của phái đoàn:

"-Đoàn kết chặt chẽ, tránh mọi sự chia rẽ.

-Ra sức cần kiệm cho khỏi nạn đói khổ.

-Ra sức gìn giữ trật tự, tuyệt đối tuân theo mệnh lệnh của Chính phủ.

-Đối với các kiều dân hữu bang, phải tử tế, ôn hòa. Làm đúng 4 điều đó tức là giúp ích cho ngoại giao. Đồng bào thương tôi, chắc làm theo lời tôi nói".

Đáp lại lòng mong mỏi của Người, 5 vạn đồng bào Hà Nội cùng hô lớn "ủng hộ phái bộ", "ủng hộ Hồ Chủ tịch", thể hiện quyết tâm thực hiện tốt nhiệm vụ mà Bác đã giao.

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 254, ngày 31/5/1946

Ngày 21 tháng 10

**CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ MÍT TINH CỦA NHÂN DÂN
HÀ NỘI ĐÓN NGƯỜI TRỞ VỀ SAU GẦN 5 THÁNG ĐI
THĂM NƯỚC CỘNG HÒA PHÁP**

Trong gần 5 tháng đi thăm nước Cộng hòa Pháp, Hồ Chủ tịch cùng đoàn đại biểu của Chính phủ ta đã làm cho nhân dân Pháp và nhân dân yêu chuộng hòa bình trên thế giới hiểu rõ cuộc đấu tranh giành độc lập của nhân dân Việt Nam; đàm phán và ký với Chính phủ Pháp Tạm ước 14/9/1946 để giành thêm thời gian, gấp rút chuẩn bị kháng chiến chống Pháp. Tối ngày 20/10/1946, con tàu chở Chủ tịch Hồ Chí Minh đã cập bến Hải Phòng trong niềm mong đợi của toàn dân. Sau khi dự mít tinh của nhân dân Hải Phòng chào đón Người, 10 giờ 30 phút ngày 21/10/1946, Hồ Chủ tịch đáp chuyên xe lửa đặc biệt về thủ đô Hà Nội.

Qua cầu Long Biên, Hồ Chủ tịch cảm động nghẹn ngào khi thấy các cụ già râu tóc bạc phơ, áo thụng lam bên hương án, kính cẩn đón Người.

15 giờ 05 phút, đoàn xe lửa đặc biệt về đến ga Hàng cỏ (nay là ga Hà Nội). Trước cửa ga, nhân dân Thủ đô chen vai, thích cánh hội họp chờ đợi giây phút Hồ Chủ tịch xuất hiện. Đoàn đại biểu Chính phủ và Quốc hội nước ta, đại diện các lãnh sự Anh, Mỹ, Trung Hoa, đại diện Chính phủ Pháp cũng ra sân ga đón Người.

Hồ Chủ tịch từ trong xe ô tô nhanh nhẹn bước ra cửa sân ga giữa tiếng hoan hô vang trời của nhân dân, Nhiều người cảm động, khóc sung sướng, níu lấy tay Bác, nghẹn ngào không nói nên lời...

Sau khi Hồ Chí Minh cùng các vị Bộ trưởng trong Chính phủ và tướng Moóc-li-e duyệt đội danh dự Việt - Pháp, 15 giờ 20 phút, Chủ tịch UBND Thành phố, bác sĩ Trần Duy Hưng đã thay mặt đồng bào Thủ đô chúc mừng Hồ Chủ tịch. Người cảm ơn đồng bào Thủ đô và lên xe về Chủ tịch phủ. Dọc đường đi, đoàn xe phải dừng lại nhiều lần vì nhân dân đứng hai bên đường tràn xuống lòng đường vẫy cờ hoa chào đón Người.

Tới dinh Chủ tịch, Bác Hồ vừa vào tới phòng khách, nơi các đại biểu đang chờ đón Người, thì tiếng "Hoan hô Bác Hồ" vang lên. Bác mỉm cười bước ra ngoài. Một đoàn đại biểu nhân dân Hà Nội gồm thanh niên, phụ nữ, phụ lão, đứng đầu là các em thiếu nhi đang hô lớn các khẩu hiệu mừng Bác. Ba em nhi đồng thay mặt cho đoàn đại biểu chạy lên biếu Bác một chiếc áo len. Bác thân thiết bế các em vào lòng và âu yếm hôn các em.

Đoàn đại biểu của thanh niên tự vệ kính tặng Bác lá cờ với dòng chữ "Thanh niên tự vệ Hoàng Diệu triệt để tin tưởng ủng hộ Chủ tịch Hồ Chí Minh", Bác dành ít phút nói chuyện với anh em tự vệ. Bác thông báo cho anh em biết tin mừng: Thanh niên quốc tế đã nhận thanh niên Việt Nam làm hội viên và cử đại biểu sang. Người khuyên anh em phải hết sức cố gắng để tháng 1/1947 đi dự Hội nghị thanh niên Á châu, để xứng đáng với danh hiệu thanh niên Việt Nam.

Cuộc mít tinh của các tầng lớp nhân dân Hà Nội trước dinh Chủ tịch kéo dài từ 16 giờ 7 phút tới 17 giờ 30 phút mới chấm dứt. Ngày hôm sau, báo Cứu quốc đưa tin và bình luận: "Hà Nội hôm qua đã sống một ngày lịch sử. Hàng vạn con người đi đón cũng như hàng triệu con người không được hân hạnh dự vào cuộc đón tiếp này đều đã gửi vào Hồ Chủ tịch một lòng kiên quyết theo tay chèo lái cứng cáp và khôn khéo của Người".

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 383, ngày 22/10/1946

Ngày 23 tháng 10

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM CÔNG AN QUẬN NHẤT

Ngay sau khi ở Pháp về, Hồ Chủ tịch càng đặc biệt quan tâm đến lực lượng công an nhân dân - lực lượng chủ yếu diệt trừ bọn phản loạn, âm mưu lật đổ chính quyền lập nhiều chiến công trong thời gian Người đi thăm nước Cộng hòa Pháp.

6 giờ 30 phút ngày 23/10, Bác đến thăm Nha công an Bắc bộ, thăm nhà riêng đồng chí Hoàng Mỹ, Phó giám đốc Nha công an Bắc bộ, sau đó, Bác đến thăm Ty công an quận Nhất (lúc này, công an thành phố tổ chức thành 3 quận - Ty công an quận Nhất có trụ sở ở phố Hàng Trống), các đồng chí công an viên, trật tự viên đang chuẩn bị đi công tác. Bác nói: "Tôi mới ở Pháp về, lại thăm anh em. Khi tôi đi vắng, tôi biết anh em ở nhà làm việc vất vả lắm, Trong lúc này, ta cần phải làm việc nhiều, nên anh em lại càng phải cố gắng làm việc hơn nữa".

Bác hỏi thăm cận kề đời sống của công an viên rồi xuống thăm khu "tiết độ" - tức phòng ăn, và thăm khu "giác ngộ" - tức nhà giam.

Phạm nhân hoan hô Hồ Chủ tịch, có người nghẹn ngào chảy nước mắt. Bác động viên: Anh chị em vì hám lợi mà làm bậy nên phải vào đây, phải kiên nhẫn chờ cán bộ tư pháp xét xử và phải quyết tâm sửa chữa.

Sau đó, Bác lên gác thăm các phòng làm việc và phòng ngủ của các cán bộ, chiến sĩ. Bác khen đời sống của chiến sĩ công an đã được cải thiện, không phải ăn cơm đở như ước; phòng ở, phòng làm việc đều ngăn nắp, gọn gàng. Bác ân cần dặn dò anh em nên săn sóc hơn đến những phạm nhân bị giam, xét ngay và xét kỹ cho họ khỏi bị oan uổng. Bác tặng đồng chí Trần Dung, Quận trưởng, huy hiệu cờ đỏ sao vàng mang ở Pháp về. Đồng chí Quận trưởng cảm động thay mặt cán bộ chiến sĩ công an quận Nhất hứa với Bác thực hiện tốt lời Người dạy.

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 385, ngày 24/10/1946

Ngày 24 tháng 10

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH MỞ TIỆC TRÀ CHIỀU ĐÃI ĐAI BIỂU CÁC CƠ QUAN, CÁC GIỚI Ở THỦ ĐÔ

Chiều, Chủ tịch Hồ Chí Minh mở tiệc trà chiều đãi đại biểu các cơ quan, các giới ở Thủ đô sau chuyến đi công tác dài ngày ở Pháp. Người nói: "Từ trước tới giờ, chúng ta đã đồng tâm hiệp lực, chịu khó làm việc, nên chúng ta thu được ít nhiều thành công. Bây giờ chúng ta càng phải đồng tâm hiệp lực gánh vác việc nước, việc công hơn nữa".

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, 73, tr.320-321

Ngày 26 tháng 10

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TỚI THĂM TRƯỜNG NỮ HỌC TRUNG VƯƠNG

Mặc dù bận trăm công ngàn việc, Hồ Chủ tịch vẫn thường xuyên chăm lo sự nghiệp giáo dục thanh thiếu niên - những chủ nhân tương lai của nước nhà.

Sáng ngày 26/10, sau khi thăm Nha dân tộc thiểu số và trường Nùng Chí Cao tại đường Nguyễn Du, Bác tới thăm trường nữ học Trưng Vương. Bác vừa tới sân, các nữ sinh ùa tới vây kín xe, hoan hô, chào đón Người, Bác đi giữa các em, hiền từ, vui vẻ. Sau lễ chào cờ của nhà trường, bà Hiệu trưởng hướng dẫn Bác đi thăm các lớp, Bác nói chuyện trao đổi với các nữ sinh để biết cụ thể hơn tình hình và điều kiện học của các em. Người nhắc nhở các thầy cô giáo phải chú ý đến việc dạy và học ngoại ngữ trong nhà trường; quan tâm đến giáo dục toàn diện, góp phần xây dựng nước Việt Nam phồn thịnh sánh vai với các cường quốc trên thế giới.

Thay mặt giáo viên, cán bộ, học sinh nhà trường, bà Hiệu trưởng hứa với Bác sẽ đẩy mạnh dạy tốt, học tốt trong nhà trường.

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 394, ngày 3/11/1946

Ngày 4 tháng 11

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ LỄ KHAI GIẢNG TRƯỜNG THƯƠNG MẠI THỰC HÀNH

Sáng 4/11, trường Thương mại thực hành vinh dự đón Hồ Chủ tịch tới dự lễ khai giảng. Trường được Bộ Quốc gia giáo dục và Bộ Quốc dân kinh tế bảo trợ. Khóa học này, trường đón hơn 100 sinh viên tới học trong 2 năm.

Sau diễn văn của ông Hiệu trưởng, Hồ Chủ tịch nói chuyện với các thầy, cô giáo, sinh viên của trường. Người khuyên nhủ sinh viên cố gắng hơn nữa trong việc thực hiện đời sống mới, học giỏi để trở thành những cán bộ kinh tế giỏi của đất nước trong tương lai.

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 396, ngày 5/11/1946

Ngày 5 tháng 11

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐI THĂM MỘT SỐ LỚP BÌNH DÂN HỌC VỤ CỦA THÀNH PHỐ

Song song với việc lãnh đạo quân dân ta tích cực chuẩn bị lực lượng cho cuộc kháng chiến lâu dài chống ngoại xâm, Hồ Chủ tịch

vẫn không quên sự nghiệp giáo dục xóa nạn mù chữ cho nhân dân lao động.

9 giờ 30 phút, ngày 5/11, Hồ Chủ tịch đi thăm các lớp bình dân học vụ ở trường Hàng Than và ở quán Trung Bô.

Đến các lớp, Bác hỏi thăm cận kẽ, tỉ mỉ việc học tập và đời sống của học viên. Biết học viên là những người lao động nghèo khổ thuộc nhiều ngành nghề khác nhau: người làm phu xe, người bán kẹo, người đi ở, người chạy chợ, có người mang theo cả con nhỏ đi học, Bác rất cảm thông, trân trọng, động viên mọi người cố gắng khắc phục khó khăn, kiên trì học tập.

Ở trường Hàng Than, Bác viết vào sổ vàng lưu niệm của nhà trường mấy câu:

Thầy siêng dạy

Trò siêng học

Thế là tốt lắm.

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 398, ngày 7/11/1946

Ngày 10 tháng 11

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TỚI DỰ NGÀY "THANH NIÊN QUỐC TẾ"

Sáng ngày 10/11, tại Quảng trường Nhà hát Lớn, thanh niên Thủ đô tổ chức ngày "Thanh niên quốc tế" để thắt chặt tình đoàn kết hữu nghị giữa thanh niên Việt Nam và thanh niên thế giới.

Sau bài diễn văn của đồng chí Đào Duy Kỳ, Phó trưởng đoàn thanh niên Việt Nam, của ông Trần Công Tường, Trưởng đoàn thanh niên Việt Nam, đồng chí Dương Đức Hiền, Tổng giám đốc Nha Thanh niên và thể dục Việt Nam nói về sự gia nhập của Thanh niên Việt Nam vào Liên đoàn Thanh niên dân chủ thế giới, nhiệm vụ của thanh niên trong sự nghiệp kháng chiến kiến quốc. Tiếp đó là các cuộc thi đấu thể thao: võ Việt Nam, điền kinh, đấu bóng tròn, quần vợt, đồng diễn thể dục...

Để khuyến khích phong trào thể dục thể thao của thanh niên, 15 giờ 15 phút, Hồ Chủ tịch tới dự, giữa lúc học sinh trường cán bộ thể dục đang đồng diễn bài thể dục phổ thông. Người phát biểu

ngắn gọn với thanh niên, đại ý: trong thanh niên còn rất nhiều người yếu ớt, cán bộ học sinh của trường cán bộ thể dục phải làm cho toàn thể đồng bào cùng khỏe, phải phổ thông hóa, đại chúng hóa, dân chủ hóa thể dục.

Sau đó, Người đã đá quả bóng danh dự giữa tiếng hoan hô vang dội của khán giả, mở đầu cuộc thi đấu bóng đá giữa liên quân Hỏa xa - Công an và liên quân Vệ quốc đoàn - Nội Châu (Nội Châu nay thuộc phường Tứ Liên, quận Tây Hồ).

Gánh vác trên vai vận mệnh của nước nhà, Bác Hồ vẫn ung dung, thư thái, hiền từ, giản dị như một người Cha, vẫn tràn đầy sức lực. Người đã nêu gương "Khỏe vì nước" cho thanh niên Thủ đô noi theo.

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 402, ngày 11/11/1946

Ngày 15 tháng 11

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ LỄ XUNG PHONG "MÙA ĐÔNG BÍNH SĨ" VÀ TẶNG BÍNH SĨ CHIẾC ÁO RÉT CỦA NGƯỜI

Theo sáng kiến của Chủ tịch Hồ Chí Minh, tại thủ đô Hà Nội, ủy ban vận động "Mùa đông bính sĩ" đã được thành lập để phát động phong trào nhân dân may áo trấn thủ cho các chiến sĩ.

Mở đầu cuộc vận động, chiều 15/11, hội Liên hiệp quốc dân Việt Nam tổ chức lễ xung phong "Mùa đông bính sĩ".

14 giờ 30 phút, ủy ban vận động "Mùa đông bính sĩ" mời các vị tham gia lực lượng xung phong, đến dinh Hồ Chủ tịch để chụp ảnh chung với Người. Sau đó Bác cùng với các đại biểu ra Nhà hát Lớn dự lễ.

Sau lễ chào cờ, mặc niệm, phát biểu tại buổi lễ, Hồ Chủ tịch xúc động nói: "Nước ta đã được giải phóng vì nhờ có xương máu của các chiến sĩ đã hy sinh nơi tiền tuyến. Muốn đi đến độc lập và thống nhất, người ở tiền phương, người ở hậu phương phải phân công cho đều. Ở hậu phương, chúng ta có gia đình ấm áp, ở tiền phương, các bính sĩ phải chịu rét mướt. Các đoàn thể, các báo chí,

các ông, các bà ở đây, ở toàn quốc đồng tâm hiệp lực giúp các binh sĩ nên mới có buổi lễ hôm nay".

Người nói tiếp: "Chiều nay, mấy em đã chạy đến tìm tôi. Mấy em đó nói: "Bác ơi, Bác! Chúng cháu nghe nói hôm nay có lễ xung phong "Mùa đông binh sĩ", chúng cháu nhịn ăn quà đem đến gửi Bác mua áo len đem giúp binh sĩ". Một nước mà toàn thể đồng bào đoàn kết như thế, không một sức mạnh nào có thể thắng được và nhất định chúng ta phải được độc lập và thống nhất".

Người tặng các chiến sĩ hai chiếc áo và nói: "Đây tôi có hai chiếc áo rét; một chiếc tôi đã mặc mấy năm nay và một chiếc của Ủy ban vận động "Mùa đông binh sĩ" vừa mang biểu tôi. Cả hai chiếc tôi gửi tặng các binh sĩ ngoài mặt trận và ở sau mặt trận".

Noi theo tấm gương của Bác, ở Hà Nội, chỉ trong 2 ngày 16 và 17/1, ủy ban vận động "Mùa đông binh sĩ" đã nhận được gần 100.000 đồng; bông, len làm thành 75000 lõi bông may áo. Liên đoàn thợ may khu nhà Rượu, Hồng Hà, Cổ Nhuế nhận may hơn 1 vạn chiếc áo không lấy tiền công. Phong trào may áo trấn thủ cho các chiến sĩ là biểu hiện đẹp tình cảm quân - dân cả nước và tâm lòng yêu nước của nhân dân Thủ đô.

Biên tập theo: Báo Cứu quốc, số 408, ngày 17/11/1946

Ngày 24 tháng 11

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM LÀNG PHÚ GIA

Làng Phú Gia xã Phú Thượng (nay thuộc phường Phú Thượng, quận Tây Hồ) - cơ sở cách mạng của Trung ương Đảng trong những năm chuẩn bị khởi nghĩa, lại được vinh dự đón Bác về thăm lần thứ hai.

10 giờ sáng ngày 24/11, sau khi dự Hội nghị văn hóa toàn quốc, Hồ Chủ tịch về thăm làng Phú Gia.

Từ trên đê xuống, Người vào nhà ông Công Ngọc Kha, nơi Người đã ở sau khi rời căn cứ địa Việt Bắc, trở về Thủ đô. Người thân mật thăm hỏi và chụp ảnh kỷ niệm với gia đình ông Kha rồi hỏi chuyện cán bộ các đoàn thể: thanh niên, phụ nữ, tự vệ chiến đấu

của xã, khuyên cán bộ nên phát triển rộng rãi quần chúng vào tổ chức này.

Bữa cơm trưa giữa Bác và gia đình ông Kha thật đầm ấm, giản dị, thân tình.

Buổi chiều, các đồng chí Chủ tịch ủy ban hành chính, Ủy ban bảo vệ, các ngành, các giới trong xã đến đông đủ, báo cáo tình hình của xã với Bác và nghe Bác nói chuyện. Bác hỏi tình hình sản xuất và đời sông, việc học hành, thực hiện đời sống mới của nhân dân ra sao? Cán bộ đối với nhân dân như thế nào?

Bác khuyên cán bộ xã cần phải quan tâm hơn nữa đến đời sống của nhân dân, nhanh chóng xóa nạn mù chữ, vận động nhân dân xây cầu tiêu đơn giản, giữ vệ sinh chung. Trước khi ra về, Bác căn dặn cán bộ và dân làng, đại: Ngoại thành là vành đai của nội thành, cần phải xây dựng và củng cố ngoại thành cho vững bằng cách củng cố đoàn kết, chăm sóc việc sản xuất tốt, nên lập quỹ nghĩa hương để giúp đỡ những người thiếu vốn, phải chia công điền cho tốt.

Bằng lời lẽ cụ thể, dễ hiểu, Bác giải thích cho cán bộ và dân làng những mặt mạnh, mặt yếu của ta và Pháp. Người nhân mạnh, muốn thắng được giặc, phải đoàn kết được toàn dân, trên dưới một lòng, quyết tâm đánh giặc bằng mọi vũ khí, ở khắp mọi nơi.

Ghi sâu lời dạy của Bác, nhân dân làng Phú Gia đã cùng với nhân dân các làng xã xây dựng ngoại thành vành đai đỏ, làm bàn đạp và cơ sở vững chắc cho nội thành, góp phần không nhỏ trong cuộc kháng chiến chống Pháp, đánh giặc giữ làng, diệt tề, trừ gian để giải phóng Thủ đô yêu quý.

Biên tập theo: -Báo Cứu quốc, số 417, ngày 26/11/1946

-Ban sưu tầm LSD, Phòng VH TT huyện Từ Liêm: Những lần đón Bác, Sdd, tr.21-26

Trước ngày 10 tháng 12

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GỬI THƯ CẢM ƠN CÔNG NHÂN CỨU QUỐC XÃ CỎ NHUẾ

Cuối năm 1946, anh em thợ may, chuyên may quần áo binh sĩ trong đoàn công nhân Cứu quốc xã cỏ Nhuế (nay thuộc huyện Từ

Liên) đã tự may biếu Bác Hồ một bộ quần áo bằng vải kaki và một chiếc áo lót bằng vải trắng. Đầu tháng 12/1946, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã gửi thư cảm ơn công nhân Cứu quốc xã cổ Nhuế. Người cũng báo tin đã gửi bộ quần áo đó tới Ban vận động "Mùa đông binh sĩ" để tặng lại các chiến sĩ ngoài mặt trận.

Biên tập theo:

-Báo Cứu quốc, số 431, ngày 10/12/1946

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, T3, tr.351

NĂM 1947

Ngày 27 tháng 1

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GỬI THƯ CHO CÁC CHIẾN SĨ CẢM TỬ QUÂN THỦ ĐÔ

Hưởng ứng lời kêu gọi "Toàn quốc kháng chiến" của Chủ tịch Hồ Chí Minh "Chúng ta thà hy sinh tất cả, chứ nhất định không chịu mất nước, nhất định không chịu làm nô lệ", quân và dân Hà Nội đã đứng lên chiến đấu vô cùng anh dũng, giành giật với địch từng tấc đất, góc phố của Thủ đô. Các chiến sĩ cảm tử quân đã không tiếc máu xương, một lòng một dạ với tinh thần quyết tử để bảo vệ Thủ đô thân yêu. Giữa cuộc chiến đấu khốc liệt, hào hùng, đứng dịp đầu Xuân Đinh Hợi, Bác Hồ đã gửi thư cho các chiến sĩ cảm tử quân Thủ đô.

Biểu dương khí phách xả thân vì nước của các chiến sĩ cảm tử, Người viết: "Các em là đội cảm tử. Các em quyết tử cho Tổ quốc quyết sinh. Các em là đại biểu cái tinh thần tự tôn, tự lập của dân tộc. Tinh thần quật cường đó, là sự tiếp nối truyền thống lịch sử vốn có từ ngàn đời của dân tộc Việt Nam". Cuối thư Người căn dặn các chiến sĩ bốn điều:

"-Phải hết sức khôn khéo, nhanh chóng, bí mật, phải biết cách hóa chỉnh vi linh (biết phân tán lực lượng một cách khéo léo).

-Phải biết rút kinh nghiệm hàng ngày hàng giờ. Phải đề phòng Việt gian trinh thám.

-Phải hết sức cẩn thận, phải luôn luôn có sáng kiến để tận dụng thời cơ.

Tuyệt đối đoàn kết".

Thư của Bác trở thành niềm khích lệ trong trái tim nóng bỏng lòng yêu nước nhiệt thành căm thù giặc sâu sắc, động viên các chiến sĩ cảm tử quân quyết xông lên sống mái với quân thù vì Thủ đô yêu quý.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, NXB Chính trị quốc gia, HN.1995, T5, tr.35-36

Ngày 10 tháng 10

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH KÝ QUYẾT ĐỊNH TRUY TẶNG HUÂN CHƯƠNG KHÁNG CHIÊN CHO LIỆT SĨ TRẦN BÌNH

Trong cuộc đấu tranh bảo vệ chính quyền cách mạng, chuẩn bị và tiến hành cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp trên địa bàn Hà Nội, nhiều cán bộ, chiến sĩ, quần chúng yêu nước đã anh dũng hy sinh. Trong số những người con ưu tú của Thủ đô kháng chiến, có đồng chí liệt sĩ, điệp báo viên công an Hà Nội - Trần Bình.

Ngày 10/10, Hồ Chủ tịch đã ký quyết định truy tặng liệt sĩ Trần Bình Huân chương kháng chiến.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T4, NXB Chính trị quốc gia, HN.1994, tr.136

NĂM 1948

Tháng 2

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VIẾT THƯ GỬI ĐOÀN 29 (TRUNG ĐOÀN THỦ ĐÔ)

Nhận được thư gửi cán bộ, chiến sĩ Trung đoàn thủ đô (đoàn 29) báo cáo về trận đánh thắng ngày 8/1/1948 và các chiến lợi phẩm của đơn vị gửi biểu, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã viết thư động viên, khích lệ Trung đoàn. Người biểu dương những thành tích trong chiến đấu, trong huấn luyện, công tác của cán bộ, chiến sĩ. Người nhắc nhở đơn vị cần rút kinh nghiệm trận đánh và phải luôn luôn gần gũi dân, phải làm sao cho dân mến, dân tin.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, T4, tr.171
Tháng 11

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GỬI THƯ CHO ĐỘI DU KÍCH THỦ ĐÔ

Thực hiện chủ trương Hội nghị Trung ương Đảng mở rộng tháng 1/1948 về việc biến vùng sau lưng địch thành tiền phương kháng chiến của ta, tháng 3/1948, Hội nghị cán bộ thành phố Hà Nội đề ra nhiều chủ trương, biện pháp quan trọng, trong đó có vấn đề đẩy mạnh hoạt động vũ trang của các đội du kích. Trong năm 1948, phối hợp với phong trào thi đua chung của các thành phố lớn trong cả nước: Sài Gòn - Chợ Lớn, Đà Nẵng, Huế, Hải Phòng, du kích Thủ đô đã lập được nhiều thành tích xuất sắc. Ngày 1/11, du kích Nhật Tân đánh mìn lật xe tăng địch trên đê sông Hồng. Đêm 8/11 du kích phối hợp với bộ đội, diệt đồn Đại Mỗ. Đêm 15/11 du kích hoạt động gây rối ở phía Bắc thành phố, nhà máy nước cầu Long Biên. Đêm 4/12/1948 đốt kho xăng cầu Đất, thiêu 36.000 lít xăng. Nhận được báo cáo về các thành tích chiến đấu của lực lượng bán vũ trang ở Hà Nội, tháng 2 năm 1949, Bác Hồ đã gửi thư khen thành tích của các đội du kích Thủ đô. Trong thư, Người nêu một tư tưởng quân sự rất quan trọng về tác chiến trong thành phố:

"Hà Nội là quả tim quân sự, chính trị và kinh tế của địch, du kích và vệ quốc quân phải thường quấy rối quả tim của địch cho đến ngày ta tổng phản công".

Người tin tưởng rằng:

"Du kích Thủ đô đã oanh liệt lập công đầu, tôi chắc rằng từ đây du kích Thủ đô sẽ lập công nhiều hơn nữa, to hơn nữa".

Thi đua thực hiện lời dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh, các đội du kích nội, ngoại thành phố Hà Nội ngày càng phát triển và vững mạnh, nhiều đội đã lập được chiến công xuất sắc, như du kích nam Dư Hạ, được Chính phủ tặng thưởng Huân chương Quân công hạng Ba ngày 27/3/1949.

Biên tập theo: -Hồ Chí Minh, Toàn tập, T5, Sđd, tr.527

-BCH Đảng bộ thành phố Hà Nội: Lịch sử Đảng bộ thành phố Hà Nội (1930-2000), NXB Hà Nội, HN.2004,, tr.218
Ngày 10 tháng 12

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH KÝ SẮC LỆNH SỐ 265/SL

Nhằm củng cố kiện toàn một bước bộ máy Nhà nước kháng chiến các cấp, ngày 10 tháng 12, Chủ tịch Hồ Chí Minh ký sắc lệnh số 265/SL, quy định: ủy ban kháng chiến Hành chính Hà Nội là một ủy ban kháng chiến hành chính Thành phố, thuộc ủy ban kháng chiến Hành chính liên khu 3.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiêu sử, 14. Sdd, tr.267
NĂM 1949

Tháng 4

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GỬI THƯ CHO ĐỒNG BÀO HÀ NỘI

Chiếm đóng Hà Nội, biến Hà Nội thành sào huyệt, thực dân Pháp đã không từ một âm mưu, thủ đoạn nham hiểm, xảo trá nào. Từ chiến khu Việt Bắc, hàng ngày, hàng giờ Chủ tịch Hồ Chí Minh vẫn theo dõi mọi diễn biến của cuộc kháng chiến ở Thủ đô. Với sự cảm thông, yêu mến sâu sắc, tháng 4/1949, Người viết bức thư thăm thiết gửi đồng bào Hà Nội:

"Đồng bào trong và ngoại ô Hà Nội đương đầu với giặc Pháp trước hết, lâu hơn hết.

Vì vậy, mà hy sinh đau đớn, cực khổ nhiều hơn hết. Mà cũng trung thành, gan góc, kiên quyết hơn hết".

Trong thư, Người động viên đồng bào Hà Nội trước đã cố gắng, nay cố gắng thêm; trước đã đoàn kết, nay đoàn kết hơn; tìm đủ mọi cách để phá hoại giặc để giúp chiến sĩ ta.

Đoàn kết xung quanh Đảng, quân dân Hà Nội đã kết chặt đội ngũ, dũng cảm chịu đựng hy sinh, bền gan chiến đấu trong suốt 8 năm kháng chiến gian khổ để thực hiện lời căn dặn của Bác Hồ.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T5, NXB Chính trị quốc gia, HN.1995, tr.589

NĂM 1954

Ngày 9 tháng 6

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐIỂM BÁO CHÍ NÓI VỀ TÌNH HÌNH HÀ NỘI

Dưới bút danh ĐX ngày 9/6 trên báo Cứu quốc số 2615, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã điểm dẫn lại bài báo "Hà Nội, một thành phố bị bao vây" đăng trên báo FIGARO, ngày 16/5 - tờ báo của bọn đại phản động Pháp. Bài báo này buộc phải thừa nhận tâm lý hoảng loạn của bọn thực dân Pháp ở Hà Nội trước những hoạt động mạnh mẽ của các đội du kích trinh sát và phong trào đấu tranh của quần chúng nhân dân ở Thành phố. Sau khi trích dẫn toàn bộ bài báo đó, Bác kết luận:

"Bài báo đó đã chứng tỏ tinh thần của địch hoang mang. Nhưng chúng ta không vì thế mà khinh địch. Trái lại, chúng ta càng phải tỉnh táo, càng phải đẩy mạnh công tác dân vận, ngụy vận, địch vận để mở rộng thắng lợi của chiến dịch Đông Xuân".

Theo định hướng đúng đắn đó, từ tháng 6 đến trước ngày ký hiệp định Giơ-ne-vơ (20/7/1954), hoạt động của các đội du kích, biệt động kết hợp với tuyên truyền địch vận diễn ra liên tục đều khắp làm cho kẻ địch hoang mang dao động, nhiều đơn vị đã bỏ hàng ngũ địch chạy sang phía lực lượng cách mạng.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiêu sử, NXB Chính trị quốc gia, HN.1995, T5, tr.490

Ngày 5 tháng 9

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH CĂN DẶN CÁC ĐƠN VỊ VÀO TIẾP QUẢN HÀ NỘI

Chiến thắng Điện Biên Phủ ngày 7/5/1954 đã buộc thực dân Pháp phải ký hiệp định đình chiến tại Hội nghị Giơ-ne-vơ (20/7/1954).

Thực hiện lời kêu gọi của Ban chấp hành Trung ương Đảng, các thành phố lớn ở miền Bắc mau chóng bước vào tiếp quản. Đối với Hà Nội - một thành phố trung tâm, sào huyệt của kẻ thù trải qua hơn 80 năm dưới ách đô hộ thực dân, nay lại nằm trong vùng tập kết 80 ngày của quân đội Pháp, lợi dụng những ngày cuối cùng, thực dân Pháp tìm mọi cách phá hoại gây khó khăn cho công tác tiếp quản của ta. Nhận thức tính chất phức tạp, khó khăn trong công việc tiếp quản Thủ đô, ngày 5/9/1954, tại huyện Đại Từ, tỉnh Thái Nguyên, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đến dự và căn dặn cán bộ, bộ đội, công an một số vấn đề có tính nguyên tắc và phương châm công tác khi vào tiếp quản Hà Nội:

-Chớ tự kiêu tự mãn.

-Chớ rượu chè cờ bạc, trai gái, hút thuốc phiện.

-Chớ để lộ bí mật.

-Chớ xa xỉ, tham ô lãng phí.

-Phải kính trọng nhân dân, giúp đỡ nhân dân, đoàn kết với nhân dân.

-Phải khiêm tốn, nghiêm chỉnh.

-Phải giữ gìn tính chất trong sạch, chất phác của người chiến sĩ cách mạng.

-Phải thực hiện cần, kiệm, liêm, chính.

-Phải làm cho đúng 10 điều kỷ luật.

-Phải luôn luôn cảnh giác, và phải thực hiện tự phê bình và phê bình để tiến bộ không ngừng".

Những lời dặn của Bác Hồ đã được cán bộ chiến sĩ nghiêm túc thực hiện. Việc tiếp quản thành phố đạt được thắng lợi theo đúng thời gian và yêu cầu đã đặt ra.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T5, Sđd, tr.528

Ngày 11 tháng 9

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH CHỦ TRÌ PHIÊN HỌP HỘI ĐỒNG CHÍNH PHỦ

Bước vào tháng 9, công việc khẩn trương, dồn dập. Đất nước đang ở bước chuyển sang một thời kỳ mới. Ngày 11/9, Chủ tịch Hồ Chí

Minh chủ tọa phiên họp Hội đồng Chính phủ để nghe báo cáo về việc đình chiến, về vấn đề chuẩn bị tiếp quản Thủ đô.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T5, Sđd, tr.530

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH LÀM VIỆC VỚI CÁC CÁN BỘ CAO CẤP

Nhằm cụ thể hóa các chủ trương của Hội đồng Chính phủ, ngày 15 tháng 9 tại Đại Từ, Thái Nguyên, Chủ tịch Hồ Chí Minh trao đổi với cán bộ cao cấp một số công việc phải làm trước khi về tiếp quản Thủ đô và nhiệm vụ của Quân đội khi vào tiếp quản Thủ đô.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T5, Sđd, tr.532

Ngày 9 tháng 10

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VIẾT BÀI GIỮ GÌN TRẬT TỰ AN NINH

Lường trước những khó khăn, phức tạp khi tiếp quản Thủ đô, ngày 9/10, với bút danh C.B, Chủ tịch Hồ Chí Minh viết bài: Giữ gìn trật tự an ninh trên báo Nhân dân số 237 nêu tầm quan trọng và ý nghĩa của việc giữ gìn trật tự an ninh ở Thủ đô sau khi quân đội Pháp rút khỏi Hà Nội.

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH RA LỜI KÊU GỌI NHÂN NGÀY GIẢI PHÓNG THỦ ĐÔ

Theo đúng kế hoạch tiếp quản, sáng ngày 10/10/1954, Sư đoàn bộ binh 308, trong đó có Trung đoàn Thủ đô đã từng chiến đấu oanh liệt ở Liên khu I những ngày đầu kháng chiến, từ năm cửa ô tiến về giải phóng thành phố. 15 giờ, hàng vạn nhân dân Thủ đô xúc động trang nghiêm đổ về dự lễ chào cờ chiến thắng ở cột cờ Hà Nội. Trong ngày hội lớn đó, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã ra lời kêu gọi đồng bào Hà Nội.

Mở đầu, Người khẳng định, thắng lợi của cuộc kháng chiến giành lại hòa bình ở miền Bắc là của toàn dân, toàn quân đã đoàn kết

nhất trí với Chính phủ và Trung ương Đảng, trong đó đồng bào Thủ đô đã góp phần hăng hái. Sau đó, Người đề ra những nhiệm vụ cấp bách đối với Hà Nội là: giữ gìn trật tự; duy trì sản xuất, kinh doanh buôn bán; khôi phục mọi hoạt động văn hóa; đảm bảo sự hoạt động bình thường của ngoại kiều.

Cuối cùng, Người dành tình cảm tha thiết hỏi thăm các tầng lớp nhân dân Thủ đô. Người căn dặn với một niềm tin tưởng vững chắc rằng:

"Sau cuộc biến đổi lớn, việc khôi phục lại đời sống bình thường sẽ phức tạp, khó khăn. Nhưng Chính phủ cố gắng, quyết tâm, toàn thể đồng bào Hà Nội đồng tâm nhất trí góp sức với Chính phủ, thì chúng ta nhất định vượt được mọi khó khăn và đạt được mục đích chung: làm cho Hà Nội thành một Thủ đô yên ổn, tươi vui và phồn thịnh".

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TRỞ VỀ THỦ ĐÔ

Qua 9 năm kháng chiến trường kỳ, sau ngày Thủ đô hoàn toàn giải phóng (10/10/1954) Chủ tịch Hồ Chí Minh đã trở về Thủ đô. Địa điểm đầu tiên Bác ở và làm việc trong nội thành là một căn phòng nhỏ trên gác 2 ngôi nhà của Bệnh viện Đồn Thủy (ngày nay là Bệnh viện Hữu nghị). Bác ở, làm việc tại đây một thời gian ngắn, sau đó chuyển về Phủ Chủ tịch.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, 75. Sđd, tr.543

Ngày 13 tháng 10

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VIẾT BÀI ĐĂNG BÁO NHÂN DÂN VỀ VIỆC ỔN ĐỊNH SINH HOẠT Ở HÀ NỘI

Cụ thể hóa thêm những nhiệm vụ mà Người đã căn dặn đồng bào Thủ đô trong lời kêu gọi nhân ngày giải phóng Thủ đô 10/10, ngày 13/10/1954 với bút danh C.B, Chủ tịch Hồ Chí Minh viết bài: Ổn định sinh hoạt, đăng trên báo Nhân dân. Bài báo nói rõ thêm những nhiệm vụ cần làm của Đảng bộ và nhân dân Hà Nội nhằm mau

chóng đưa mọi hoạt động của thành phố vào nề nếp. Bài báo có đoạn viết:

-Anh em công nhân phải làm cho nhà máy chạy đều; mức sản xuất giữ vững.

-Bà con tư sản và tiểu thương, tiểu chủ phải cố gắng duy trì và củng cố việc sản xuất và việc buôn bán, việc cung cấp đầy đủ cho nhân dân.

-Các thầy giáo và học sinh phải cố gắng làm cho việc học hành được đều đặn, phát triển.

-Các gia đình và cả thành phố phải cố gắng làm cho công việc vệ sinh sạch sẽ, gọn gàng.

-Bộ đội, công an, tự vệ phải cố gắng giữ gìn trật tự, an ninh được vững chắc".

Kết luận, Người viết: "Mỗi một người dân Hà Nội, bất kỳ thuộc tầng lớp nào, bất kỳ làm công việc gì, đều cần phải cố gắng làm tròn nhiệm vụ của mình, đều cần phải góp phần vào công việc ổn định sinh hoạt của Thủ đô ta".

Thực hiện nghiêm chỉnh những lời căn dặn của Bác, Đảng bộ và nhân dân Hà Nội đã mau chóng ổn định mọi mặt hoạt động của Thủ đô. Sinh hoạt của nhân dân vẫn giữ được bình thường không gián đoạn, đảo lộn, các ngành lợi ích công cộng: điện, nước, vệ sinh, bưu điện... vẫn hoạt động đều. Các cơ quan y tế, giáo dục, văn hóa vẫn làm việc, giao thông liên lạc được giữ vững. Tiền của ta bắt đầu chiếm lĩnh thị trường. Giá cả căn bản ổn định, việc cung cấp lương thực, thực phẩm, chất đốt và nhiều mặt hàng khác đảm bảo. Mậu dịch quốc doanh đã giữ vai trò quan trọng trong đời sống nhân dân. Đặc biệt trật tự trị an được đảm bảo tốt. Mọi người hết sức an toàn, phấn khởi hăng hái tham gia vào các mặt công tác làm cho Thủ đô ngày một đổi mới, yên vui.

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TIẾP ĐOÀN ĐẠI BIỂU NHÂN DÂN THỦ ĐÔ HÀ NỘI

Bằng tấm lòng, tình cảm sâu nặng với đồng bào Hà Nội, ngay khi về Thủ đô, chiều ngày 16/10/1945, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã gặp

gỡ, nói chuyện với đoàn đại biểu đại diện cho các tầng lớp nhân dân tại Bắc Bộ phủ.

Người biểu dương những đóng góp tích cực của bộ đội, công an, công nhân, bà con tiêu thương, giáo viên, nông dân ngoại thành đã chấp hành đúng mọi chủ trương đường lối của Chính phủ, làm cho việc tiếp quản thành công tốt đẹp.

Trong bài phát biểu, Người nhấn mạnh đến những khó khăn, phức tạp, gian khổ trước mắt và xác định Chính phủ và nhân dân Thủ đô Hà Nội cần phải đoàn kết, ra sức phấn đấu để khắc phục những khó khăn, đưa Thủ đô từng bước tiến lên.

Trong lời kết luận, Người khẳng định truyền thống cách mạng của nhân dân Thủ đô và trao nhiệm vụ cho Đảng bộ Hà Nội:

"Nhân dân Thủ đô ta có truyền thống cách mạng vẻ vang và lòng nồng nàn yêu nước, tôi chắc rằng đồng bào Thủ đô sẽ hăng hái phấn đấu làm cho mọi ngành hoạt động của Thủ đô ngày càng thêm phát triển, để làm gương mẫu, để dẫn đầu cho nhân dân cả nước ta trong công cuộc củng cố hòa bình, thực hiện thống nhất, hoàn thành độc lập và dân chủ trong khắp nước ta; xây dựng một đời sống sung sướng, tươi đẹp, thái bình mãi mãi cho con cháu chúng ta".

Biên tập theo: -Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T5, sđd, tr.543 544
-Hồ Chí Minh, Thủ đô Hà Nội phải là thành phố gương mẫu, Sđd, tr.49-51

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VIẾT BÀI: "CÔNG NHÂN GƯƠNG MẪU VÀ GƯƠNG MẪU CỦA CÔNG NHÂN"

Với bút danh C.B, Chủ tịch Hồ Chí Minh viết bài: "Công nhân gương mẫu và gương mẫu của công nhân" đăng báo Nhân dân số 247, biểu dương thành tích của công nhân một số nhà máy ở Hà Nội trong việc phục hồi sản xuất và ổn định sinh hoạt. Bài báo khẳng định: "Mọi người, mọi ngành gương mẫu cần kiệm như công nhân thì nhất định dân giàu, nước mạnh".

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T5, Sđd, tr.548

Ngày 4 tháng 11

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VIẾT BÀI: "TRẺ EM GƯƠNG MẪU TRỊNH VĂN KIỀU"

Báo Nhân dân, số 254 đăng bài viết của Chủ tịch Hồ Chí Minh, với bút danh C.B. Bài báo có tiêu đề: "Trẻ em gương mẫu Trịnh Văn Kiêu", biểu dương em Trịnh Văn Kiêu ở huyện Gia Lâm (Hà Nội) về thành tích gom nhặt vũ khí rơi vãi trong chiến tranh đem nộp cho nhà chức trách.

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GỬI THƯ KHEN CÁN BỘ CHIẾN SĨ CÁC ĐƠN VỊ TIẾP QUẢN THỦ ĐÔ

Thực hiện lời căn dặn của Chủ tịch Hồ Chí Minh, cán bộ, chiến sĩ các đơn vị tham gia tiếp quản Hà Nội đã thu được nhiều thắng lợi lớn. Để biểu dương những thành tích đó, ngày 11/11/1954, Bác đã gửi thư khen toàn thể cán bộ, chiến sĩ các đơn vị vào làm nhiệm vụ tiếp quản. Trong thư khen Bác căn dặn thêm 3 điều:

-Chớ vì có thành tích mà chủ quan.

-Phải luôn luôn cảnh giác và giữ gìn kỷ luật chặt chẽ.

-Phải luôn luôn thi đua học tập và công tác, mở rộng tự phê bình và phê bình để tiến bộ mãi, để làm cho bộ đội ta càng thêm hùng mạnh, chính quyền ta càng thêm vững chắc".

Biên tập theo: -Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T5, sdd, tr.553-554

-Hồ Chí Minh: Thủ đô Hà Nội phải là thành phố gương mẫu, sdd, tr.52

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VIẾT BÀI: "VIỆC NHỎ, Ý NGHĨA TO"

Báo Nhân dân, số 271 đăng bài viết của Bác Hồ: "Việc nhỏ, ý nghĩa to", ký bút danh C.B.

Trong bài, Người nêu năm ý kiến nhận xét nhân việc các báo ở Thủ đô đăng tin, nêu gương những người tốt, việc tốt. Người yêu

câu: "Cần khen thưởng đúng mức để động viên mọi người hăng hái làm việc ích nước, lợi nhà".

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T5, Sđd, tr.561

Ngày 30 tháng 11

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH NÓI CHUYỆN VỚI ĐẠI BIỂU CÁN BỘ CÔNG NHÂN VIÊN CHỨC THỦ ĐÔ

Ngày 30/11/1954, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã gặp gỡ và nói chuyện với đại biểu cán bộ công nhân viên chức Thủ đô.

Bài nói chuyện của Bác tập trung vào 3 chủ đề chính: đoàn kết, tăng năng suất lao động, học tập.

Về vấn đề đoàn kết nội bộ, Người nói: "Ai cũng biết hiện nay chúng ta có hai lớp cán bộ, cán bộ kháng chiến và cán bộ khác. Nhưng chúng ta phải biết rằng nay hai lớp ấy đều là cán bộ của chính quyền nhân dân, tức là như anh em một nhà. Cho nên chúng ta cần phải xóa bỏ hết thành kiến, cần phải thật thà đoàn kết với nhau, giúp đỡ lẫn nhau để cùng tiến bộ, để cùng phục vụ nhân dân".

Về năng suất lao động, Người nêu rõ lý do vì sao phải tăng năng suất lao động: "Bất kỳ ở địa vị nào, làm công tác gì, chúng ta đều là đầy tớ của nhân dân. Cơm chúng ta ăn, áo chúng ta mặc, vật liệu chúng ta dùng, đều do mồ hôi nước mắt của nhân dân mà ra. Vì vậy, chúng ta phải đền bù xứng đáng cho nhân dân". Muốn vậy, 4 điều cán bộ công nhân viên chức cần ghi nhớ và thực hiện là: cần, kiệm, liêm, chính.

Đối với việc học tập, Người nhấn mạnh: Lý luận và thực hành phải đi đôi với nhau.

Cán bộ công nhân viên chức Thủ đô đã xây dựng chương trình hành động cách mạng nhằm thực hiện tốt 3 điều cần làm của Bác Hồ, góp phần vào phong trào thi đua chung của cả nước, hoàn thành nhiệm vụ chính trị lớn trong hoàn cảnh bấy giờ.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T5. Sđd, tr.565-566

Ngày 15 tháng 12

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM BỆNH VIỆN BẠCH MAI

17 giờ, ngày 15/12, Bệnh viện Bạch Mai một trong những trung tâm điều trị người bệnh lớn nhất ở Hà Nội, vinh dự được đón Bác đến thăm. Cùng đi với Bác có đồng chí Bộ trưởng Bộ Y tế và Chủ tịch ủy ban hành chính Thành phố. Bác đến thăm từng phòng, từng khoa, xuống bếp ăn kiểm tra công tác vệ sinh phục vụ người bệnh. Toàn thể các y, bác sĩ, nhân viên trong bệnh viện hết sức phấn khởi được đón Bác đến thăm, tất cả đổ dồn về phòng họp lớn nghe Bác nói chuyện.

Bác biểu dương anh chị em trong bệnh viện đã tích cực bền bỉ đấu tranh với đôi phương giữ gìn được bệnh viện tương đối toàn vẹn. Bác nhấn mạnh nhiệm vụ và vai trò trách nhiệm của một công dân đối với xã hội. Người nói, trước đây khi Hà Nội còn tạm chiếm dù ai làm gì cũng là người nô lệ. Bây giờ ta làm việc cho ta. Ta là chủ nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa. Đã là người tự do, người chủ thì phải làm thế nào cho xứng đáng. Từ công việc, thái độ đến tư tưởng đều phải có tư cách người chủ.

Người còn nhắc anh chị em phải thực hiện tiết kiệm thuốc men, điện, nước và các dụng cụ y tế. Trong công tác phải đoàn kết thân ái, muốn thế phải luôn luôn đấu tranh phê bình và tự phê bình, phê bình phải chân thành, thẳng thắn. Từ giám đốc đến nhân viên ai có khuyết điểm cũng phải phê bình và sửa chữa. Làm được như thế công tác ắt sẽ phát triển, tiến bộ. Cơm ngon, thuốc đúng, người phục vụ tận tụy, nhất định bệnh nhân mau khỏi bệnh, thế là làm lợi cho Chính phủ và nhân dân, xứng đáng là chủ nhân của nhà thương, của đất nước.

Cuối cùng, Bác chúc mọi người thi đua xây dựng Bệnh viện Bạch Mai trở thành bệnh viện gương mẫu. Trước khi ra về, Bác trao tặng bó hoa của bệnh viện tặng Bác cho một nhân viên cao tuổi nhất của bệnh viện đã có nhiều thành tích trong công tác phục vụ nhân dân.

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM CÁC TRƯỞNG PHỐ THÔNG CHU VĂN AN, NGUYỄN TRÃI, TRUNG VƯƠNG

Cùng với các ngành, ngành giáo dục Thủ đô sau ngày giải phóng đã mau chóng ổn định trường, lớp, duy trì việc giảng dạy học tập một cách bình thường. Trong khung cảnh đó, sáng ngày 18/12/1954, các trường phổ thông Chu Văn An (nay thuộc quận Tây Hồ), Nguyễn Trãi (thuộc quận Ba Đình), Trưng Vương (quận Hoàn Kiếm) xúc động phấn khởi được Bác Hồ đến thăm.

Tới các trường, Bác Hồ đều vào thăm từng lớp học, xem kỹ các phòng thí nghiệm, phòng truyền thống. Bác ân cần chuyện trò với thầy, trò. Bác khuyên: Học trò phải học chăm, phải giúp đỡ cha mẹ và tham gia công tác xã hội, phải đoàn kết, thân ái giữa học sinh với học sinh, đoàn kết giữa thầy và trò, kính trọng thầy, cô giáo và nhân viên của trường. Bác chỉ rõ: Dưới thời thực dân, học tập theo lối nhồi sọ, nô lệ. Ngày nay học sinh học tập để xây dựng tương lai xán lạn của đất nước. Do vậy học sinh cần thực hiện tốt 5 điều:

- Yêu Tổ quốc
- Yêu nhân dân
- Yêu lao động
- Yêu khoa học
- Yêu đạo đức

Cuối cùng Bác căn dặn: Phải đoàn kết thi đua học và hành, nếu cháu nào thi đua khá nhất Bác sẽ thưởng.

Những điều Bác dặn đối với thầy và trò đã trở thành phương châm thực hiện trong ngành giáo dục từ ngày miền Bắc được giải phóng đến nay.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, 75, tr.579-580
Ngày 21 tháng 12

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM NHÀ MÁY ĐIỆN YÊN PHỤ, NHÀ ĐÈN BỜ HỒ

Dưới thời Pháp thuộc cả Hà Nội chỉ có một nhà máy phát điện duy nhất (Nhà máy Điện Yên Phụ) và Nhà đèn Bờ Hồ, với công suất nhỏ, phục vụ chủ yếu cho các phố sang trọng. Sau ngày tiếp quản, vấn đề điện nước đối với nhu cầu sản xuất và phục vụ đời sống của

nhân dân Thủ đô trở nên cấp bách. Quan tâm đến tình hình đó, chiều ngày 21/12/1954, Bác Hồ đến thăm Nhà máy Điện Yên Phụ (thuộc quận Ba Đình) và Nhà đèn Bờ Hồ (thuộc quận Hoàn Kiếm - nay là Công ty Điện lực Hà Nội). Bác đến bất ngờ, giữa lúc công nhân đang lao động sản xuất. Nói chuyện thân mật với anh em công nhân, Bác biểu dương công nhân nhà máy điện đã ra sức đấu tranh bảo vệ được nhà máy trước khi quân Pháp rút đi. Ngày nay, trong sản xuất công nhân phải đoàn kết và thi đua lẫn nhau. Bác nhấn mạnh: "Thi đua phải có tổ chức, kế hoạch; thi đua không phải là ganh đua, giấu nghề. Thi đua có nghĩa là mọi người phát triển tài năng, sáng kiến của mình, học hỏi điều hay lẫn nhau, giúp nhau sửa chữa khuyết điểm để cùng nhau tiến bộ. Thi đua nhằm:

-Tăng năng suất lao động.

-Tiết kiệm nguyên liệu, vật liệu. Đồng thời phải tuyên truyền cho nhân dân và các cơ quan ý thức tiết kiệm điện.

Mặc dù gặp nhiều khó khăn vì thiếu thốn nhiên liệu, vật liệu nhưng anh em công nhân đã thi đua theo lời dặn dò của Bác, duy trì ánh sáng điện cho Thủ đô, đảm bảo đủ cho nhu cầu cần thiết.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, ngày 24/12/1954

-Hồ Chí Minh: Thủ đô Hà Nội phải là thành phố gương mẫu, Sdd, tr.59-61

Ngày 30 tháng 12

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VIẾT BÀI "TÊN CÁC ĐƯỜNG PHỐ" Ở HÀ NỘI

Sau khi tiếp quản, Đảng bộ và nhân dân thành phố Hà Nội đã tích cực xúc tiến các mặt công tác làm cho tình hình sinh hoạt của Thủ đô mau chóng đi vào ổn định. Riêng đối với việc sắp đặt lại các tên gọi của đường phố và phố chưa được chú ý. Các phố và đường phố Hà Nội lúc bấy giờ vẫn giữ nguyên tên thời Pháp tạm chiến. Phát hiện thấy vấn đề này, ngày 30/12/1954 Bác viết bài "Tên các đường phố", ký bút danh C.B, đăng trên báo "Nhân dân". Bài viết ngắn gọn, phê bình việc các tên phố của Hà Nội chưa được thay đổi; các đường phố dùng nhiều tên tây, ngữ nghĩa và nội dung

ngày nay không phù hợp nữa, do vậy, cần phải thay đổi tên gọi mới cho thích hợp với hiện tại.

Tiếp thu ý kiến đó, Ủy ban hành chính Thành phố đã chỉ đạo đổi tên nhiều đường phố - trong đó có nhiều tên còn được sử dụng đến ngày nay.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh: Thủ đô Hà Nội phải là thành phố gương mẫu, Sđd, tr.62

Ngày 31 tháng 12

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH LÀM LỄ ĐẶT VÒNG HOA TẠI ĐÀI LIỆT SĨ Ở BA ĐÌNH

Đài liệt sĩ dựng trước dinh Phủ Chủ tịch, bên quảng trường Ba Đình. Hai giờ chiều ngày 31/12/1954, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến Đài liệt sĩ làm lễ đặt vòng hoa. Cùng đi với Người có các đồng chí lãnh đạo của Đảng và Nhà nước: Tôn Đức Thắng, Trường Chinh, Phạm Văn Đồng, Võ Nguyên Giáp.

Thay mặt Chính phủ, Chủ tịch Hồ Chí Minh trang trọng đặt vòng hoa lên Đài liệt sĩ; tiếp đó là vòng hoa của Ban chấp hành Trung ương Đảng, Quốc hội, Quân đội nhân dân Việt Nam. Trước Đài liệt sĩ trang nghiêm, Thủ tướng Phạm Văn Đồng thay Bác đọc diễn từ của Người; tưởng nhớ các liệt sĩ hy sinh vì độc lập tự do cho Tổ quốc "Máu nóng của các liệt sĩ đã nhuộm lá quốc kỳ vẻ vang càng thêm thắm đỏ. Tiếng thom của các liệt sĩ sẽ muôn đời lưu truyền với sử xanh".

NĂM 1955

Ngày 1 tháng 1

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TRONG NGÀY LỄ CHÀO MỪNG TRUNG ƯƠNG ĐẢNG VÀ CHÍNH PHỦ TRỞ VỀ THỦ ĐÔ HÀ NỘI

Sau ngày giải phóng, Trung ương Đảng, Chính phủ trở về Thủ đô. Nhân dân Hà Nội náo nức mong chờ ngày lễ đón Bác. Đúng vào

ngày đầu năm 1955, buổi lễ trọng thể đó đã được tiến hành trên Quảng trường Ba Đình lịch sử.

Từ sáng sớm, những dòng người mặc áo quần ngày hội, mang cờ hoa, biểu ngữ, từng đoàn kéo nhau về Quảng trường. Cùng với các đơn vị tham gia diễu binh, hơn 25 vạn đồng bào Thủ đô đã có mặt trong ngày lễ.

10 giờ, Bác Hồ và các vị cùng bước đi lên lễ đài, cả Quảng trường vang lên tiếng hoan hô như sấm dậy. Đứng giữa đài Chủ tịch, Bác giơ tay vẫy chào mọi người.

Sau phần nghi lễ khai mạc, Bác tiến ra trước máy phóng thanh đọc diễn văn chào mừng. Người nêu lên ý nghĩa chính trị cực kỳ to lớn của việc chấm dứt chiến tranh, lập lại hoà bình ở miền Bắc; Trung ương, Chính phủ lại trở về Thủ đô. Bác thay mặt Chính phủ cảm ơn đồng bào Hà Nội và các đơn vị quân đội hôm nay long trọng và thân mật tổ chức ngày lễ đón Trung ương, Chính phủ. Nhân dịp năm mới, Bác chúc mọi người: mạnh khoẻ, vui vẻ, cố gắng, tiến bộ. Bác nêu tiếp những công việc phải làm để xây dựng miền Bắc và đấu tranh thống nhất nước nhà.

Toàn thể quân dân Thủ đô trên Quảng trường Ba Đình lắng nghe từng lời nói của Bác. Bác nói xong, tiếng vỗ tay, tiếng hoan hô rền vang.

Trong suốt thời gian duyệt binh và diễu hành, Bác luôn mỉm cười giơ tay vẫy chào các đơn vị, đoàn thể đi ngang qua lễ đài.

Buổi lễ kết thúc, nhưng không khí tung bừng của ngày hội lớn vẫn còn sôi động trên khắp phố phường và lắng đọng sâu xa trong tâm hồn của người Hà Nội.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T6, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội 1995, tr.9

Ngày 7 tháng 1

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TẶNG QUÀ BỆNH VIỆN BẠCH MAI

Lo lắng sức khoẻ của Bác Hồ trước bộn bề việc dân, việc nước, nhân dịp đầu năm, nhân dân tỉnh Quảng Ngãi, Hoà Bình, Hà Giang

gửi biếu Người 5 hòm đường và 5 chai mật ong - những sản phẩm của địa phương. Ngày 7/1, Bác Hồ đã gửi những món quà này tặng bệnh viện Bạch Mai để góp phần chăm sóc các bệnh nhân.

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ LỄ KHAI GIẢNG TRƯỜNG ĐẠI HỌC NHÂN DÂN VIỆT NAM

Dưới sự cai trị của thực dân Pháp, có một số trường cao đẳng và đại học đặt ở Hà Nội gồm các ngành học chính: Sư phạm, Luật học, Y, Dược... (đặt ở 19 Lê Thánh Tông - nay là trụ sở của Đại học Quốc gia Hà Nội). Sau khi Thủ đô giải phóng, trong điều kiện còn gặp nhiều khó khăn, nhưng với quyết tâm đào tạo cán bộ khoa học kỹ thuật cho công cuộc xây dựng đất nước, Đảng và Chính phủ đã quyết định cải tạo, nâng cấp trường cao đẳng Đông Dương thành trường Đại học Nhân dân Việt Nam. Ngày 19/1/1955, nhà trường làm lễ khai giảng khoá học mới.

Hồ Chủ tịch tới dự lễ khai trường. Với phong cách bình dị, tươi vui, Người đã đọc một bài phát biểu hết sức quan trọng, nêu rõ mục đích học tập và đào tạo của chế độ ta. Bác nêu ba vấn đề lớn và những điều nên làm, những điều nên chống để anh chị em sinh viên suy nghĩ.

Đối với trách nhiệm và nghĩa vụ của thanh niên nói chung, của sinh viên nói riêng, Bác nêu một luận điểm nổi tiếng: "Nhiệm vụ của thanh niên không phải là hỏi nước nhà đã cho mình những gì? Mà phải tự hỏi mình đã làm gì cho nước nhà...".

Lớp sinh viên khoá đầu tiên của trường Đại học Nhân dân Việt Nam ghi sâu lời dạy của Bác, nhiều anh chị em cố gắng luyện rèn, học tập. Nhiều người sau đã trở thành những cán bộ khoa học, trí thức có phẩm chất đạo đức và năng lực chuyên môn giỏi cống hiến cho Tổ quốc.

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VIẾT BÁO BIỂU DƯƠNG CÔNG TÁC BÌNH DÂN HỌC VỤ Ở HÀ NỘI

Cũng như những năm đầu giành chính quyền thắng lợi, sau khi Thủ đô giải phóng, phong trào bình dân học vụ lại phát triển sâu rộng trong toàn thành phố. Để biểu dương khích lệ phong trào, nhân điển hình cho cả nước học tập, Bác Hồ đã viết bài "Bình dân học vụ" đăng trên báo Nhân dân số ra ngày 16/2/1955. Bài báo biểu dương những thành tích Hà Nội đã đạt được từ sau ngày giải phóng (đã mở 35 lớp học với gần 1.000 học viên; nhiều cơ sở sản xuất cũng tự động mở các lớp học cho công nhân...).

Bài báo cũng nhắc nhở: bình dân học vụ là phong trào của quần chúng, nhưng các ngành và đoàn thể, như: Bộ Giáo dục, các nhà trường, Đoàn thanh niên, Công đoàn, Nông hội nên "có kế hoạch đầy đủ và thiết thực để khuyến khích và lãnh đạo phong trào".

Xứng đáng với sự biểu dương và những lời căn dặn của Bác Hồ, công tác bình dân học vụ ở Hà Nội trong các năm 1955-1958 đã đạt được nhiều thành tích xuất sắc, được Chính phủ tặng thưởng Huân chương lao động hạng Nhì.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Tập 5, tr.44

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐẾN THĂM BỆNH VIỆN A

Tháng 3 vào dịp chuyển mùa, thời điểm phát sinh nhiều dịch bệnh, Hồ Chủ tịch tới thăm các bệnh nhân điều trị ở Bệnh viện A (nay là Bệnh viện chống lao Trung ương, nằm trên đường Hoàng Hoa Thám). Người đi thăm bếp ăn, thăm phòng bệnh, và ân cần hỏi thăm sức khoẻ các bệnh nhân.

Biên tập theo: BCH Đảng bộ quận Ba Đình: Bác Hồ với Ba Đình, Sđd, tr.46

Ngày 29 tháng 4

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM ĐẠI HỘI CHIẾN SĨ THI ĐUA TOÀN THÀNH PHỐ

15 giờ, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm và nói chuyện với Đại hội thi đua toàn thành phố Hà Nội. Người nhấn mạnh mục đích, ý

nghĩa đặc biệt của phong trào thi đua yêu nước đối với công cuộc khôi phục miền Bắc, đấu tranh thống nhất nước nhà. Người biểu dương, khen ngợi và tặng Huy hiệu cho 35 đại biểu có thành tích thi đua xuất sắc nhất.

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VIẾT BÀI BIỂU DƯƠNG ĐỘI THANH NIÊN XUNG PHONG THỦ ĐÔ

Dưới sự chỉ đạo của Ban chấp hành Đoàn Thanh niên thành phố, Đội thanh niên xung phong Thủ đô - một tổ chức tập hợp thanh niên Thủ đô tham gia các mũi nhọn xung kích trong thời kỳ khôi phục và cải tạo miền Bắc, được thành lập. Phát huy truyền thống và bản chất tốt đẹp, Đội thanh niên xung phong Thủ đô ngay từ đầu mới ra đời đã lao động quên mình, lập nhiều thành tích xuất sắc, đặc biệt trên các công trường xây dựng các tuyến đường sắt phía Bắc của Tổ quốc. Theo dõi sát hoạt động của Đội thanh niên xung phong Thủ đô, ngày 16/5/1955, Chủ tịch Hồ Chí Minh viết bài "Đội thanh niên xung phong Thủ đô", ký bút danh C.B, đăng trên báo "Nhân dân".

Bài báo đã điếm lại những đóng góp to lớn của thanh niên Hà Nội qua các thời kỳ cách mạng và nhấn mạnh những đóng góp mới của tuổi trẻ Thủ đô trong thời kỳ xây dựng, cải tạo lại đất nước. Bằng dẫn chứng cụ thể về tập thể lao động điển hình, với nhiều cá nhân đạt năng suất cao trên công trường đường sắt tuyến Hà Nội - Lào Cai, Bác đánh giá: "Đội thanh niên xung phong Thủ đô là một tập thể lao động gương mẫu".

Kết luận bài báo, Bác căn dặn Đội thanh niên xung phong phải giữ vững truyền thống thi đua bền bỉ, tiến bộ và "Nam nữ thanh niên Hà Nội thì học tập tinh thần quyết tiến của Đội thanh niên xung phong Thủ đô".

Thực hiện lời dạy của Bác Hồ, các đội viên thanh niên xung phong Thủ đô đã lao động nhiệt tình, hăng say đóng góp sức lực và tuổi thanh xuân vào sự nghiệp hàn gắn vết thương chiến tranh, xây dựng đất nước phồn vinh.

Biên tập theo: Báo nhân dân, số 439, ngày 16/5/1955 và số 440,
ngày 17/5/1955
Ngày 19 tháng 5

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM NHÀ MÁY XE LỬA GIA LÂM

Nhà máy xe lửa Gia Lâm có truyền thống đấu tranh cách mạng lâu đời. Từ những năm 1936-1938, các cuộc biểu tình của công nhân liên tiếp diễn ra. Trong thời gian kháng chiến, một bộ phận nhà máy chuyển lên Việt Bắc làm nhiệm vụ chế tạo vũ khí. Hiệp định Giơ-ne-vơ được ký kết, hoà bình lập lại trên miền Bắc, công nhân nhà máy đã kiên quyết đấu tranh giữ gìn máy móc, không để cho địch phá hoại. Sau khi ta tiếp quản Thủ đô, nhà máy khắc phục hậu quả của chiến tranh, khẩn trương đi vào sản xuất. Công nhân hăng hái tham gia sản xuất, phong trào thi đua làm tốt, làm nhanh, làm việc với tinh thần người chủ thực sự. Trong không khí đó, đúng vào ngày kỷ niệm sinh nhật Bác, khoảng 15 giờ, ngày 19/5/1955, Bác Hồ về thăm nhà máy. Toàn thể cán bộ, công nhân vô cùng phấn khởi đón Bác, Người đến thăm các đơn vị sản xuất trong nhà máy, sau đó, ân cần nói chuyện với anh em công nhân.

Bác căn dặn: Phải đoàn kết giữa công nhân cũ và mới, phải nêu cao tinh thần làm chủ, khắc phục khó khăn, hoàn thành tốt nhiệm vụ.

Nhấn mạnh đến công tác thi đua, Bác nói: Muôn thi đua cho kết quả tốt thì phải đoàn kết, phổ biến kinh nghiệm cho nhau, bèn gan và cố gắng học tập.

Cuối cùng, Bác kêu gọi: Nước ta còn nghèo, các cô các chú tích cực làm việc với tinh thần tự lực cánh sinh để xây dựng đất nước và tích cực làm việc để đấu tranh thống nhất nước nhà.

Sau ngày Bác Hồ về thăm, công nhân, cán bộ nhà máy xe lửa Gia Lâm đã đề xuất và thực hiện khẩu hiệu: Ngày thứ bảy đẩy mạnh sản xuất, đấu tranh thống nhất đất nước. Phong trào phát triển sâu rộng trong nhà máy, sau đó lan rộng khắp các nhà máy, xí nghiệp trên toàn miền Bắc. Nhà máy được mệnh danh là "Quê hương của

phong trào ngày thứ bảy đẩy mạnh sản xuất, đấu tranh thống nhất đất nước".

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 443, ngày 20/5/1955

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T6, Sdd, tr.94

Ngày 1 tháng 6

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TRONG NGÀY QUỐC TẾ THIẾU NHI

Ngày 1 tháng 6, Bác Hồ cho mời đại biểu thiếu nhi Hà Nội vào Phủ Chủ tịch để đón ngày Quốc tế thiếu nhi. Tại đây, "Già Hồ" cùng nhi đồng Thủ đô đã sống những giờ phút vui vẻ, ấm cúng, chan chứa tình cảm yêu thương.

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VIẾT BÀI NÓI VỀ PHONG TRÀO THI ĐUA Ở CÁC BỆNH VIỆN HÀ NỘI

Sau ngày Bác về thăm và nói chuyện với Bệnh viện Bạch Mai ngày 15/12/1954, phong trào thi đua làm theo lời bác dạy phát triển mạnh mẽ trong các bệnh viện ở Hà Nội. Không chỉ riêng Bệnh viện Bạch Mai đạt được những thành tích tốt mà các Bệnh viện Mắt, Bệnh viện Phủ Doãn (nay là Bệnh viện Việt - Đức) cũng đạt nhiều thành tích trong công tác phục vụ điều trị người bệnh. Ngày 11/6, trên báo Nhân dân, Bác đã viết bài: "Phong trào thi đua ở các nhà thương", điểm lại những thành tích mà các bệnh viện đã đạt được.

Bằng dẫn chứng cụ thể Bác biểu dương ý thức tiết kiệm ở Bệnh viện Bạch Mai (trong tháng 4 năm 1955, ban giặt quần áo tiết kiệm hơn 82 vạn 5 nghìn đồng; nhà thuốc tiết kiệm hơn 79 vạn 4 nghìn đồng trong việc dùng đèn, dùng giấy..., công nhân làm ống nước, cột điện... đã tiết kiệm được 20 vạn đồng...). Bác biểu dương tấm gương hết lòng vì người bệnh của một bác sĩ đã "không ngại ngần lấy máu mình hiến cho người bệnh nặng".

Bài báo của Bác còn khẳng định đề cao nhiệm vụ vẻ vang của người thầy thuốc nhân dân: "Đôi với nhân dân, cán bộ nhà thương

là những chiến sĩ chống giặc bệnh tật. Với tinh thần đoàn kết chặt chẽ và thi đua bèn bỉ giữa các nhà thương với nhau, chắc rằng chiến sĩ y tế sẽ làm tròn nhiệm vụ một cách vẻ vang".

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 465, ngày 11/6/1955

-Hồ Chí Minh, Thủ đô Hà Nội phải là thành phố gương mẫu, Sđd, tr.79

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐẾN THĂM MỘT SỐ BỆNH VIỆN Ở THỦ ĐÔ

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm các nhà thương Phủ Doãn (nay là Bệnh viện Việt - Đức), nhà thương Quân đội (nay là Viện Quân y 108) và nhà thương chữa bệnh cho cán bộ (nay là Bệnh viện Hữu nghị).

Biên tập theo: Báo Nhân dân, số 469, ngày 15/6/1955

Ngày 22 tháng 6

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VIẾT BÀI PHÊ BÌNH VIỆC ĐẬP ĐÊ Ở HÀ NỘI

Nằm trong vùng đồng bằng châu thổ sông Hồng, Hà Nội có nhiều tuyến đê xung yếu bao bọc xung quanh, hàng năm vào vụ mưa lũ thường xuyên bị uy hiếp. Vì thế sau khi Thủ đô được giải phóng, Đảng và Chính phủ rất lo lắng đến tình hình đắp đê và kè giữ bảo vệ các tuyến đê.

Tuy nhiên, trong công tác này, ở một số nơi, cán bộ vẫn chưa nhận thức rõ tầm quan trọng, nên lãnh đạo công việc còn qua loa đại khái. Nghiêm khắc phê bình khuyết điểm trên, ngày 22/6/1955 Bác Hồ viết bài "Thi đua đắp đê", bút danh C.B, đăng trên báo Nhân dân số 476.

Bằng dẫn chứng cụ thể, sâu sát, Bác nêu hiện tượng "Đê ngoại thành Hà Nội đắp xong trước kỳ hạn - thế là làm nhanh. Nhưng mái đê đắp không kỹ, cỏ cây không đều, sau vài trận mưa thì đê sẽ sụt - thế là làm không tốt. Nay cần phải sửa lại, phải tôn thêm

công, tốn thêm của lần nữa - thế là không làm rẻ. Không tốt, không rẻ, thì làm nhanh cũng vô ích".

Về nguyên nhân gây ra thiếu sót trên, Bác nói: "Bởi vì một số cán bộ ta còn mắc bệnh quan liêu, làm kế hoạch không cẩn thận, việc kiểm tra không chu đáo".

Bác nhắc lại: "Đắp đê, giữ đê là việc quan hệ đến tính mệnh, tài sản của nhân dân" nên cán bộ đê điều phải luôn nêu cao tinh thần trách nhiệm trước công việc.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh: Thủ đô Hà Nội phải là thành phố gương mẫu, Sđd, tr.81

Ngày 23 tháng 7

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ CUỘC MÍT TINH CHÀO MỪNG THẮNG LỢI CHUYẾN ĐI THĂM CÁC NƯỚC LIÊN XÔ, TRUNG QUỐC, MÔNG CỔ CỦA ĐOÀN ĐẠI BIỂU ĐẢNG VÀ CHÍNH PHỦ NƯỚC TA

Nhận lời mời của Đảng, Chính phủ và nhân dân các nước Liên Xô, Trung Quốc, Mông Cổ, ngày 22/6/1955 Chủ tịch Hồ Chí Minh đã dẫn đầu đoàn đại biểu Đảng, Chính phủ Nhà nước ta đi thăm các nước trên. Đây là chuyến đi thăm chính thức đầu tiên của phái đoàn Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa đến các nước xã hội chủ nghĩa anh em.

Sáng ngày 23/7/1955, hơn 5 vạn đồng bào Thủ đô họp mít tinh tại Quảng trường Thụy Khuê để nghe Hồ Chủ tịch báo cáo kết quả thắng lợi của chuyến đi. Giản dị trong bộ quần áo kaki quen thuộc, Bác giơ tay vẫy chào đồng bào. Khi giọng nói ấm áp của Người cất lên, 5 vạn người im lặng lắng nghe. Chủ tịch Hồ Chí Minh nói đại ý: Nhân dân các nước đón tiếp đoàn ta rất nồng nhiệt, thăm tình hữu nghị anh em. Các nước đều sẵn sàng viện trợ giúp đỡ nhân dân ta hàn gắn vết thương chiến tranh. Sự viện trợ đó là vô tư nhưng chúng ta cũng phải luôn nêu cao tinh thần tự lực cánh sinh. Trong kháng chiến chúng ta đã nêu cao tinh thần này, ngày nay càng phải phát huy hơn nữa.

Bản báo cáo của Hồ Chủ tịch bị ngắt quãng nhiều lần vì những tràng pháo tay nhiệt liệt khi nói đến tình cảm quốc tế vô sản mà các nước dành cho nước ta, cũng như tình cảm của Bác và các đồng chí trong đoàn gần một tháng đi thăm các nước bạn vẫn luôn nhớ về Tổ quốc thân yêu, nhớ đồng bào thủ đô Hà Nội.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 508, ngày 24/7/1955

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T6, Scid, tr.131

Ngày 7 tháng 8

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM THÔN KIỀU MAI - XÃ PHÚ ĐIỂN - HUYỆN TỪ LIÊM

Buổi sáng ngày 7/8/1955, bà con nông dân thôn Kiều Mai, xã Trần Phú, huyện Đan Phượng (nay là xã Phú Diễn, huyện Từ Liêm, Hà Nội) đang sôi nổi thi đua đào vét mương lấy nước sông Nhuệ dẫn vào đồng chống hạn, thì thấy trên đường quốc lộ 11A (nay là đường 32), một chiếc ô tô chạy từ Sơn Tây về Hà Nội dừng lại. Từ trên xe Bác bước xuống, nhanh nhẹn đi về phía mọi người đang đào đất xẻ mương. Nhận ra Bác, mọi người đều chạy xô lại vây quanh Bác. Bác hỏi:

-Thiếu nước phải đi đào mương vất vả, các cô, các chú có thắc mắc gì không?

Bà con trả lời:

-Thưa Bác, chúng cháu rất phấn khởi, không thắc mắc gì ạ!

Bác căn dặn mọi người phải chủ động, tích cực đào mương lấy nước cày cấy, không chờ đợi trời mưa, có thể sản xuất mới thắng lợi được. Bác nêu lên những nơi chống hạn tốt, rồi Bác nói tiếp: đồng ruộng của ta màu mỡ nhưng nhiều nơi còn chưa cấy được hai vụ vì làm thủy lợi chưa tốt. Bà con phải cố gắng đào đắp mương máng để biến số ruộng một vụ thành hai vụ, thu hoạch được nhiều thóc, đời sống sẽ ấm no hơn.

Thấy chân Bác dính bùn, một bác nông dân xách gầu nước tới để Bác rửa chân. Bác ngăn lại và thân mật nói:

-Tôi còn khỏe, để tôi đi rửa lấy.

Nói xong, Bác đi xuống bờ sông Nhuệ rửa sạch chân tay, mọi người cùng đi theo. Thấy vậy Bác bảo:

-Nếu bà con ở đây sản xuất tốt hơn nữa có dịp Bác sẽ về thăm.

Bất ngờ được gặp Bác, lắng nghe lời nói chân tình giản dị của Người, bà con nông dân thôn Kiều Mai không ai bảo ai, mọi người đều thề hứa sẽ cố gắng thi đua sản xuất tốt hơn để lại được đón Bác Hồ về thăm đồng ruộng quê mình.

NĂM 1956

Ngày 10 tháng 2

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VIẾT BÀI VỀ VIỆC QUẢN LÝ HỘ KHẨU Ở HÀ NỘI

Năm 1955, công tác đăng ký và quản lý nhân khẩu ở Thủ đô đã được xúc tiến mạnh mẽ và đạt được thắng lợi. Biết được kết quả đó, ngày 10/2/1956 báo Nhân dân số 709 đăng bài: "Quản lý hộ khẩu" do Bác viết với bút danh C.B - bài báo biểu dương Thành phố đã hoàn thành tốt công việc quản lý hộ khẩu.

Trong bài viết, Bác chỉ rõ nguyên nhân của thắng lợi là: Nhân dân đã hiểu rõ "Thủ đô là Thủ đô của nhân dân, nhân dân là người chủ của Thủ đô".

Bác cũng nhấn mạnh rằng: Quản lý hộ khẩu là một mặt trong công tác quản lý Thủ đô, mà muốn quản lý Thủ đô thì phải:

Đoàn kết chặt chẽ hơn nữa, nâng cao cảnh giác hơn nữa, chú ý ngăn ngừa bọn phá hoại, giữ gìn trật tự an ninh, chống nạn tham ô lãng phí, làm cho Thủ đô phồn thịnh, thực hiện mỹ tục thuần phong, cần, kiệm, liêm, chính.

Mọi người, mọi ngành tùy theo công việc của mình ra sức thi đua hoàn thành kế hoạch khôi phục kinh tế và phát triển văn hoá. Nhân dân Thủ đô phải gương mẫu, làm "đầu tàu" cho các địa phương theo".

Riêng đối với công tác văn hoá, Bác giao nhiệm vụ: "Trong năm 1956 các đoàn thể, trước hết là đoàn thể thanh niên cần có kế hoạch thiết thực để tổ chức các lớp bình dân học vụ, sao cho: toàn thể nhân dân Thủ đô từ 7, 8 tuổi trở lên đều biết đọc và biết viết".

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 709, ngày 10/2/1956
-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.85
Ngày 11 tháng 2 (30 Tết Bính Thân)

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐẾN THĂM TRƯỜNG THƯƠNG BINH HỒNG MẮT

Trường thương binh hồng mắt được thành lập trong những năm kháng chiến chống Pháp, ở Thanh Hoá. Hoà bình lập lại, trường chuyển địa điểm về phố Nguyễn Thái Học, thuộc quận Ba Đình, Hà Nội.

Tối 11/2/1956 (tức tối 30 Tết năm Bính Thân), sau bữa cơm "Tất niên", anh em thương binh quần tụ đông đảo ở hội trường để vui liên hoan đón giao thừa. Giữa cuộc vui, mọi người được tin Bác Hồ đến thăm trường. Cả hội trường ào lên tiếng vỗ tay, tiếng reo hò sung sướng.

Bác bước vào hội trường, cất tiếng âm áp nói:

-Thôi! Thôi! Các chú đừng hoan hô nữa, mệt sức. Ngồi xuống ghế đi! Bác sẽ nói chuyện.

Mọi người ngồi vào chỗ, im lặng nghe Bác hỏi thăm tình hình sức khoẻ, học tập và công tác chuẩn bị đón tết của nhà trường. Bác vui mừng vì nhà trường đã chăm lo việc tổ chức sản xuất tăng gia, cải thiện nâng cao đời sống vật chất cho anh em. Trong buổi nói chuyện, Bác đã nói một câu mà đến nay đã trở thành phương châm sống của anh em thương bệnh binh:

-Có trường thương binh hồng mắt này, các chú được học chữ, học nghề để tiếp tục phục vụ nhân dân, như vậy các chú "Tàn mà không phế". Các chú tùy theo sức mình mà học tập và công tác.

Bác ngừng lời, đồng chí Hiệu trưởng của trường thay mặt anh em thương binh kính chúc Bác năm mới mạnh khoẻ, hứa với Bác: nhà trường sẽ làm thật tốt lời Bác dạy.

Một đồng chí thương binh hồng cả hai mắt bắt chợt đứng lên nói:

-Thưa Bác, khi còn sáng mắt chúng cháu chưa được nhìn thấy Bác mà chỉ thấy ảnh Bác. Bây giờ chúng cháu đã bị mù, chúng cháu muôn Bác đứng để chúng cháu sờ xem Bác có khoẻ không?

Nghe nói thế, Bác xúc động đứng lặng đi hồi lâu, rồi Bác nói:
-Đêm nay giao thừa, Bác còn phải đi thăm nhiều gia đình có công với cách mạng và các cơ quan khác nữa, ở đây lâu thì Bác không kịp đi nơi khác được. Thôi, các chú hát cho Bác nghe một bài đi.
Bác giơ tay bắt nhịp cho toàn thể anh em thương binh cùng hát bài "Kết đoàn" trong tiếng vỗ tay vui vẻ, sôi nổi. Bài hát kết thúc, Bác chào từ biệt anh em ra về.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 712, ngày 14/2/1956

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Scid, tr.238

Ngày 12 tháng 2 (mùng 1 Tết Bính Thân)

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH CHÚC TẾT ĐOÀN ĐẠI BIỂU THỦ ĐÔ HÀ NỘI

8 giờ ngày mùng một Tết, hơn 300 vị đại biểu, đại diện cho các tầng lớp nhân dân thủ đô Hà Nội đã có mặt tại trụ sở ủy ban hành chính Thành phố đón tiếp Bác Hồ đến thăm.

Trong không khí ấm cúng đầu xuân, Bác vui vẻ nói: Hôm nay chúng ta mừng xuân, già có, trẻ có, gái có, trai có. Đồng bào Trung - Nam - Bắc có, đồng bào miền xuôi, đồng bào miền ngược có. Thật là:

"Mừng Xuân bốn bề một nhà

Mừng Xuân đoàn kết, Xuân là thật vui"

Thay mặt Đảng, Chính phủ, Mặt trận Tổ quốc, Bác gửi lời chúc Tết đến toàn thể đồng bào Hà Nội. Người dặn dò: Công dân ở Hà Nội, bất cứ ở cương vị nào, làm công việc gì cũng phải ra sức thi đua. Thi đua hoàn thành vượt mức kế hoạch Nhà nước năm 1956, khôi phục kinh tế, phát triển văn hoá để xây dựng nền tảng chung những kế hoạch phát triển kinh tế và văn hoá về sau, để nâng cao đời sống của nhân dân, mau chóng theo kịp các nước bạn xã hội chủ nghĩa.

Bộ đội, công an có trách nhiệm rất lớn bảo vệ Tổ quốc, bảo vệ hoà bình chống bọn phá hoại để cho nhân dân an cư, lạc nghiệp.

Đối với học sinh, Bác trao cho các cháu thanh niên học sinh thêm một nhiệm vụ, nhiệm vụ ấy cũng là của tất cả đồng bào, song thanh

niên là chủ yếu: Làm sao cho trong năm nay, ở Thủ đô, mọi người từ 8 tuổi trở lên đều biết đọc, biết viết, thanh toán hết nạn mù chữ. Nếu thanh niên làm được như thế thì sẽ là món quà xuân thú vị nhất mừng Bác năm sau.

Cuối cùng, Bác nói: Chúng ta đang còn khó khăn, và sẽ còn khó khăn song nếu ai cũng đoàn kết làm nhiệm vụ thì xuân năm sau sẽ vui gấp mấy xuân này.

Đồng chí Chủ tịch ủy ban hành chính Thành phố, và sau đó, một đại biểu phụ lão đọc lời chúc mừng Bác và các đồng chí lãnh đạo Trung ương, Chính phủ và Mặt trận. Trước khi ra về, Bác trao tặng lại một cụ cao tuổi nhất trong buổi đón tiếp bó hoa mà các đại biểu đã tặng Bác.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 712, ngày 14/2/1956

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.239

Ngày 1 tháng 3

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM BÀ CON NÔNG DÂN XÃ TRUNG KÍNH - TỪ LIÊM

Đầu năm 1956, sau Tết Nguyên đán cổ truyền, bà con nông dân thôn Trung Kính Thượng, Từ Liêm (nay thuộc phường Trung Hoà, quận cầu Giấy) đang thi đua chông hạn để cấy vụ chiêm thì được tin Bác Hồ đến thăm.

Bác vào thăm một số gia đình, nói chuyện thân mật với chủ nhà. Bác vui mừng vì thấy có tổ đội công của thôn biết tổ chức giúp đỡ nhau sản xuất tốt. Bác căn dặn: Đã có tổ đội công rồi thì phải tiến lên cho vững chắc, cố gắng chăn nuôi thêm lợn để cải thiện đời sống gia đình, cung cấp thực phẩm cho thành phố". Nói với đồng chí Bí thư chi bộ và Chủ tịch xã Bác nhắc nhở: Các cô chú làm việc trong xã, phải gần gũi nhân dân, lo lắng đến đời sống của nhân dân, làm thế nào cho dân có cơm no áo ấm, như thế mới là hết lòng vì Đảng, vì dân.

Đối với phong trào của thanh niên, Bác dặn dò nữ đồng chí Bí thư chi đoàn: Đoàn viên không những phải xung phong gương mẫu mà

còn phải đoàn kết, dìu dắt mọi thanh niên, làm cho ai nấy đều tích cực như mình mới được.

Ngay tối hôm đó, nhân dân các xóm trong xã đến họp để nghe cán bộ phổ biến lại những lời dạy của Bác và bàn kế hoạch thi đua sản xuất làm theo lời Bác.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 740, ngày 13/3/1956

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.250

Ngày 30 tháng 3

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM CÁC LỚP BÌNH DÂN HỌC VỤ KHU LAO ĐỘNG LƯƠNG YÊN

Thực hiện phong trào thi đua diệt giặc đói, phấn đấu theo lời căn dặn của Bác trong dịp đầu năm mới: Năm 1956 mọi công dân Thủ đô phải biết đọc, biết viết, ngay từ đầu năm phong trào bình dân học vụ được tổ chức và phát triển mạnh mẽ từ các khu phố cho đến xóm ngõ trong nội, ngoại thành. Tối 30/3/1956, Bác tới thăm các lớp học bình dân ở khu Lương Yên (thuộc quận Hai Bà Trưng).

Khu Lương Yên hồi đó còn là xóm nghèo của những người lao động, hơn 1300 người từ 16 tuổi trở lên chưa biết chữ. Nhân dịp kỷ niệm ngày thành lập Đảng, khu mở 75 lớp học cho gần 1.000 học viên. Nhiều cụ già có tuổi cũng hăng hái tham gia.

Bác đến vào lúc các lớp đang viết chính tả. Bác xem xét tỉ mỉ vở viết của một số học viên, Ở lớp học nào khi Bác tới, mọi người đều vui sướng, cảm động đứng dậy vỗ tay chào đón Người. Ở một lớp, thấy các bà, các chị bế cả con nhỏ ngồi học, Bác âu yếm xoa đầu các cháu nhỏ và động viên, khuyến khích học viên cố gắng học tập. Bác rất vui vì thấy mọi người chăm học, giáo viên hăng hái, nhiệt tình giảng dạy.

Rời các lớp học, Bác vào thăm một số gia đình. Nói chuyện với chủ nhà là một công nhân thợ điện trong khu, Bác dặn: Chúng ta cố gắng thi đua sản xuất thì đời sống sẽ dần dần khá lên. Do cái óc, cái tay của mình mà cải thiện đời sống của mình, Đảng và Chính phủ rất mong muốn đời sống của công nhân, công chức và bộ đội càng khá hơn. Do công nhân và nông dân cố gắng tăng gia sản

xuất, đời sống sẽ khá hơn mãi. Đời sống ví như chiếc thuyền. Sản xuất ví như nước. Mực nước lên cao, thì con thuyền càng nổi lên cao. Mình cố gắng còn là mưu đời sống sung sướng cho con, cho cháu mình nữa.

Bác ra về rồi mà mọi người vẫn bồi hồi cảm động. Các học viên nói với nhau: Chúng ta phải cố gắng học tập cho tốt để ngày 19/5 kỷ niệm sinh nhật Bác sẽ viết thư báo cáo thành tích dâng lên Người.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 758, ngày 31/3/1956
-Hồ Chí Minh, Toàn tập, Sđci, Tủ, tr.141

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GẶP GỠ CÁN BỘ VÀ CÔNG NHÂN NHÀ MÁY CƠ KHÍ HÀ NỘI ĐƯỢC CỬ ĐI HỌC Ở LIÊN XÔ

Nhà máy Cơ khí Hà Nội (nay là Công ty Cơ khí Hà Nội) được cử gần 100 cán bộ, công nhân ưu tú sang học ở Liên Xô về công tác quản lý, tổ chức sản xuất các ngành nghề nhiệt luyện, chế tạo dụng cụ, sử dụng máy vạn năng... Trước khi anh chị em lên đường, Bác Hồ đã tới thăm và căn dặn: anh chị em cần cố gắng học ngoại ngữ, học kỹ thuật cho tốt để về xây dựng đất nước.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.265
Ngày 3 tháng 4

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH NÓI CHUYỆN VỚI ĐỒNG BÀO HÀ NỘI TẠI CUỘC MÍT TINH CHÀO MỪNG ĐẠI BIỂU CHÍNH PHỦ LIÊN XÔ SANG THĂM NƯỚC TA

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự cuộc mít tinh của nhân dân Thủ đô tổ chức tại Quảng trường Ba Đình, Hà Nội chào mừng Đoàn đại biểu Chính phủ Liên Xô dẫn đầu sang thăm nước ta.

Đọc diễn văn tại cuộc mít tinh, Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: "Cách mạng tháng Mười Nga thành công đã thức tỉnh các dân tộc bị áp bức, mở đường giải phóng cho nhân dân các nước thuộc địa và phụ thuộc trong đó có nước Việt Nam ta...".

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 762, ngày 4/4/1956
-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.269
Ngày 1 tháng 5

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ MÍT TINH CỦA NHÂN DÂN THỦ ĐÔ KỶ NIỆM NGÀY QUỐC TẾ LAO ĐỘNG 1/5

Tổ chức kỷ niệm ngày Quốc tế lao động đã trở thành hoạt động có tính truyền thống của nhân dân lao động Thủ đô. Sáng 1/5, tại Quảng trường Ba Đình, Hà Nội, nhân dân Thủ đô trang trọng mít tinh kỷ niệm ngày Quốc tế lao động. Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng các vị lãnh đạo Đảng và Chính phủ đã tới dự.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 790, ngày 3/5/1956
-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.282
Ngày 1 tháng 6

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VUI LIÊN HOAN VỚI THIẾU NHI THỦ ĐÔ TẠI PHỦ CHỦ TỊCH NHÂN NGÀY QUỐC TẾ THIẾU NHI

19 giờ, tại Phủ Chủ tịch, Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng vui chơi, xem phim với gần 1200 thiếu nhi Hà Nội nhân ngày Quốc tế thiếu nhi. Trước khi các cháu ra về, Người gửi lời thăm hỏi bố mẹ, thầy cô giáo của các em, căn dặn các em thi đua học tốt, tham gia lao động giúp đỡ gia đình.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 820, ngày 1-6-1956
-Hồ Chí Minh, Toàn tập, Sđd, T6, tr.176
Ngày 2 tháng 6

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM BỆNH VIỆN HỮU NGHỊ VIỆT - XÔ VÀ BỆNH VIỆN PHỦ ĐOẢN

10 giờ, Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Bệnh viện Hữu nghị Việt - Xô (nay là Bệnh viện Hữu nghị) vừa khánh thành và đưa vào sử dụng.

Nói chuyện với các thầy thuốc, cán bộ, công nhân viên bệnh viện và các chuyên gia Liên Xô đang công tác tại đây, Người căn dặn: Các thầy thuốc Việt Nam phải học tập chuyên môn kỹ thuật và tinh thần lao động của các chuyên gia Liên Xô, phải thực hiện tốt khẩu hiệu: "Lương y như từ mẫu".

Cùng ngày, Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Bệnh viện Phủ Doãn (nay là Bệnh viện Việt - Đức, Hà Nội).

Các đồng chí phụ trách bệnh viện đưa Hồ Chủ tịch đi thăm các phòng bệnh nhân, phòng thí nghiệm và báo cáo với Người những thay đổi, tiến bộ của bệnh viện từ khi Người đến thăm lần trước (13/6/1955) đến nay.

Nói chuyện với các thầy thuốc và nhân viên bệnh viện, Người nhắc nhở: "Các cô, các chú phải hết lòng thương yêu chăm sóc người bệnh; phải đoàn kết giúp đỡ nhau trong công tác và phải hăng hái thi đua làm tốt mọi việc để ngành y tế của ta ngày càng tiến bộ".

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 821, ngày 3/6/1956

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.295

Ngày 4 tháng 6

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM CÁC LỚP BÌNH DÂN HỌC VỤ Ở XÓM CHÙA VUA VÀ TRƯỜNG NGUYỄN DU

Tối ngày 4/6, Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm lớp bình dân học vụ xóm Chùa Vua, quận Hai Bà Trưng, Hà Nội; thăm lớp bình dân học vụ ở trường Nguyễn Du (nay ở phố Lý Thái Tổ, quận Hoàn Kiếm, Hà Nội).

Nói chuyện tại các lớp học, Người căn dặn mọi người phải cố gắng học tập để nhanh chóng thanh toán nạn mù chữ ở Thủ đô.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 823, ngày 5/6/1956

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.296

Ngày 12 tháng 6

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH NÓI CHUYỆN VỚI LỚP ĐÀO TẠO HƯỚNG DẪN VIÊN TRẠI HÈ CẤP I MỞ TẠI TRƯỜNG CHU VĂN AN

Ngày 12/6, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm lớp đào tạo hướng dẫn viên các trại hè cấp I.

Nói chuyện tại lớp học, Bác Hồ nêu rõ nhiệm vụ của các thầy cô giáo là bồi dưỡng thế hệ công nhân, cán bộ sau này. Người nói: "Không có giáo dục, không có cán bộ thì cũng không nói gì đến kinh tế văn hoá". "Trong giáo dục không những phải có tri thức phổ thông mà phải có đạo đức cách mạng. Có tài phải có đức. Có tài không có đức, tham ô hủ hoá có hại cho nước, có đức không có tài như ông bụt ngồi trong chùa, không giúp gì được ai".

Người nhân mạnh: Phát triển giáo dục phải đi từng bước vững chắc. "Giáo dục cũng phải theo hoàn cảnh, điều kiện. Phải ra sức làm nhưng làm vội không được".

Lời căn dặn của Bác Hồ đã trở thành phương châm hành động của ngành giáo dục - đào tạo và công tác bồi dưỡng, đào tạo cán bộ nước ta.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 830, ngày 12/6/1956

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.299

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM LỚP NGHIÊN CỨU CHÍNH TRỊ CỦA TRƯỜNG ĐẠI HỌC NHÂN DÂN VIỆT NAM

Ngày 21/7, Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm lớp nghiên cứu chính trị khoá I trường Đại học Nhân dân Việt Nam. Người đi xem chỗ ăn, ở, học tập của trường, thăm hỏi sức khoẻ mọi người.

Nói chuyện tại lớp nghiên cứu, Người căn dặn: "Trong sự nghiệp xây dựng xã hội chủ nghĩa, lao động trí óc có một vai trò quan trọng và vẻ vang"; "Cần có thầy thuốc để săn sóc sức khoẻ cho nhân dân; cần có thầy giáo để dạy văn hoá và đào tạo cán bộ; cần có kỹ sư để xây dựng kinh tế". Người căn dặn trí thức phải gần gũi công nông, đoàn kết chặt chẽ với công nông.

Cuối cùng Người khẳng định: "Đảng và Chính phủ ta rất quý trọng những người trí thức của nhân dân, vì nhân dân... Đảng và Chính

phủ vừa phải giúp cho thể hệ trí thức ngày nay càng ngày càng tiến bộ, vừa phải ra sức đào tạo thêm trí thức mới.

Đảng và Chính phủ phải giúp bằng cách giáo dục trí thức có lập trường vững vàng, quan điểm đúng đắn, tư tưởng sáng suốt, tác phong dân chủ. Nói tóm lại: "Giúp đỡ các bạn trí thức chính tâm và thân dân".

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 871, ngày 23/7/1956

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.316

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM NHÀ MÁY DIÊM THỐNG NHẤT

Nhà máy diêm Thống Nhất nằm trên địa bàn huyện Gia Lâm, được xây dựng ngay sau ngày hoà bình lập lại. Đây là đứa con đầu lòng của ngành công nghiệp nhẹ. Chỉ sau gần 2 năm xây dựng, nhà máy đã ổn định sản xuất, đạt kết quả tốt.

Sáng 16/8/1956, Hồ Chủ tịch về thăm nhà máy. Bác đến nhà ăn, nhà giữ trẻ, rồi vào các phân xưởng sản xuất. Tại câu lạc bộ của nhà máy, Bác đã nói chuyện thân mật với toàn thể cán bộ, công nhân. Trước hết, Bác nhắc nhở mọi người phải biết ơn Liên Xô và các nước xã hội chủ nghĩa đã giúp đỡ nhân dân ta kiến thiết Tổ quốc và phải học tập tinh thần quốc tế cao cả của chuyên gia và công nhân nước bạn. Người căn dặn anh chị em phải nhận rõ, ngày nay công nhân đã làm chủ nhà máy, phải làm sao xứng đáng với địa vị đó, phải làm cho nhà máy phát triển, thực hiện tăng gia sản xuất và tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, triệt để tôn trọng kỷ luật lao động.

Người nhấn mạnh: Lợi ích của công nhân đi đôi với lợi ích chung của nhà máy. Nếu đời sống được cải thiện và mọi người đều khoẻ mạnh thì sẽ phấn khởi thi đua sản xuất làm cho nhà máy thu được nhiều kết quả. Nếu nhà máy phát triển thì có khả năng cải thiện đời sống của công nhân viên. Do đó, muốn sinh hoạt được cải thiện thì anh chị em công nhân phải cố gắng sản xuất. Các bộ phận khác phải luôn luôn chú ý săn sóc đời sống của công nhân. Lãnh đạo nhà máy cần chú ý chăm sóc các cháu bé để bố mẹ yên tâm sản

xuất và con cháu sau này phát triển khỏe mạnh giúp ích cho Tổ quốc.

Cuối cùng, Bác căn dặn: Nhà máy diêm Thống Nhất là nhà máy được xây dựng xong đầu tiên ở miền Bắc, vì vậy, các cán bộ, công nhân viên cũng phải gương mẫu về mọi mặt. Cán bộ lãnh đạo, chi bộ, chi đoàn thanh niên, công đoàn nhà máy phải làm cho nội bộ đoàn kết, toàn xưởng đoàn kết. Nhà máy đoàn kết với địa phương. Chú ý giáo dục công nhân thực hiện dân chủ, đẩy mạnh thi đua sản xuất; chăm sóc đời sống công nhân, góp phần thiết thực vào sự nghiệp đấu tranh thống nhất nước nhà.

Toàn thể cán bộ, công nhân viên nhà máy rất phấn khởi lắng nghe lời dạy của Bác và đồng thanh hứa sẽ làm đúng lời Người dặn dò.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.329

Trong tháng 8

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM BỆNH VIỆN MẮT TRUNG ƯƠNG

Một buổi sáng tháng Tám, năm 1956 Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Viện Mắt Trung ương. Người đến phòng mổ xem một ca phẫu thuật và thăm một số phòng chữa bệnh. Nói chuyện với các thầy thuốc và nhân viên phòng điện quang, Người căn dặn: "Các cô các chú là những người thầy thuốc chữa mắt nên phải có biện pháp đề phòng bệnh mắt hột và tích chặt chữa cho những người mắc bệnh, đem lại ánh sáng cho nhân dân".

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.337

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GỬI THIẾP MỪNG ĐẠI HỘI PHỤ NỮ THỦ ĐÔ

Sáng ngày 16/9, Đại hội phụ nữ Thủ đô lần thứ nhất khai mạc trọng thể tại Nhà hát Lớn Thành phố. Vì bận việc không đến dự được, Bác Hồ đã tự tay viết bức thiệp gửi đến Đại hội. Trước giờ khai mạc, thay mặt Đoàn Chủ tịch, đồng chí Nguyễn Khoa Diệu

Hồng, Hội trưởng Hội liên hiệp phụ nữ Việt Nam thành phố Hà Nội đã trân trọng đọc bức danh thiếp Bác gửi:

"Chúc các đại biểu khoẻ mạnh, chúc Đại hội thành công".

Các đại biểu rất cảm động trước sự săn sóc ân cần của Bác đối với phụ nữ Thủ đô. Tất cả Đại hội đã đứng dậy vỗ tay hoan hô nhiệt liệt.

Biên tập theo: Báo Nhân dân, số 926, ngày 17/9/1956

Ngày 19 tháng 9

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VUI TẾT TRUNG THU VỚI CÁC CHÁU THIẾU NHI

Tối 19/9/1956, tại Phủ Chủ tịch, Bác Hồ vui tết Trung thu với hơn 1500 thiếu nhi Thủ đô. Vừa thấy Bác đến, các em ùa lại, ríu rít vây quanh bên Bác, tặng hoa và múa hát cho Bác xem. Sau đó, Bác bảo các đồng chí phục vụ chiếu một bộ phim có chủ đề về tinh thần thương yêu đoàn kết giữa các em thiếu nhi với nhau trong học tập, vui chơi, giải trí. Bác cùng ngồi xem phim với các em cho đến khi kết thúc. Bác căn dặn các em phải học tập tấm gương tốt trong bộ phim vừa xem.

Biên tập theo: Báo Nhân dân, số 929, ngày 20/9/1956

Ngày 23 tháng 12

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TIẾP ĐẠI BIỂU NHÂN DÂN NGOẠI THÀNH HÀ NỘI

Ngày 23/12/1956, hơn 200 đại biểu các gia đình có công với cách mạng, đại biểu nông dân và cán bộ các xã ở ngoại thành vô cùng vinh dự được Bác Hồ tiếp và nói chuyện thân mật tại Phủ Chủ tịch. Sau khi nghe báo cáo kết quả bước đầu của công tác sửa sai, Người thay mặt Đảng và Chính phủ thân mật hỏi thăm sức khoẻ của các đại biểu và nhờ đại biểu chuyển lời hỏi thăm của Người tới toàn thể đồng bào ở địa phương.

Sau khi nêu rõ truyền thống đoàn kết của nhân dân ta từ trước đến nay, Chủ tịch Hồ Chí Minh khuyên mọi người hãy phát huy truyền

thống đó, đoàn kết hơn nữa để phát huy được những kết quả cải cách ruộng đất, đẩy mạnh sản xuất.

Chủ tịch Hồ Chí Minh cảm ơn các gia đình trước đã giúp cán bộ, giúp kháng chiến và mong các gia đình đó tiếp tục giúp đỡ, khuyến bảo con cháu hăng hái tham gia thực hiện mọi công tác của Đảng và Chính phủ. Với bộ đội phục viên và thương binh, Bác xác định: Trước đây anh em đánh giặc, đã có công với Tổ quốc nay cần giữ vững truyền thống cách mạng, xung phong gương mẫu trong mọi việc.

Cuối cùng, Người căn dặn: Cải cách ruộng đất sở dĩ có kết quả là nhờ truyền thống đoàn kết của nhân dân ta từ trước tới nay. Vì vậy, mong đồng bào các xã ngoại thành cố gắng thi đua sản xuất, tiến hành sửa sai tốt, chống hạn tốt và có nhiều tổ đổi công.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 1024, ngày 24/12/1956

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr300.

Ngày 25 tháng 12

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TIẾP ĐẠI BIỂU CÔNG NHÂN THỦ ĐÔ

Ngày 25/12/1956, tại Phủ Chủ tịch, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã tiếp và nói chuyện thân mật với hơn 300 đại biểu công nhân Thủ đô, gồm đại biểu công nhân các xí nghiệp quốc doanh, tư doanh và công nhân các công trường xây dựng.

Chủ tịch Hồ Chí Minh đã nghe các đại biểu báo cáo công việc sản xuất trong năm qua và phong trào thi đua ở các khu vực sản xuất.

Bác Hồ khen ngợi những thành tích sản xuất và xây dựng của anh chị em công nhân Thủ đô. Người kêu gọi anh chị em hãy đoàn kết chặt chẽ hơn nữa, ra sức thi đua sản xuất và học tập. Người tỏ lòng mong muốn và tin tưởng công nhân Thủ đô nhất định sẽ đạt nhiều thành tích xuất sắc hơn trong năm tới.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 1027, ngày 27/12/1956

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.382

Ngày 26 tháng 12

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TIẾP ĐẠI BIỂU PHỤ NỮ THỦ ĐÔ

Nhân dịp cuối năm, Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp 300 đại biểu phụ nữ Thủ đô gồm có đại biểu phụ nữ công nhân, nông dân, trí thức, tiểu thương, học sinh, cơ quan, các tôn giáo, phụ nữ miền Nam tập kết và phụ nữ các gia đình có công với cách mạng.

Chủ tịch Hồ Chí Minh ân cần hỏi thăm sức khoẻ các đại biểu, khen ngợi thành tích của phụ nữ Thủ đô hồi kháng chiến và trong hai năm kiến thiết trong hoà bình. Người nói chuyện với các đại biểu về tình hình cách mạng nước ta và nhiệm vụ của phụ nữ trong giai đoạn mới.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 1028, ngày 28/12/1956

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.383

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TIẾP ĐẠI BIỂU THANH NIÊN THỦ ĐÔ

Sáng ngày 30/12/1956, Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp và nói chuyện thân mật với hơn 300 đại biểu nam nữ thanh niên các tôn giáo, các tầng lớp công nhân, nông dân, học sinh, sinh viên, trí thức, bộ đội, Hoa kiều và đại biểu thanh niên các cơ quan Trung ương và Hà Nội, đến chúc mừng Người nhân dịp sắp sang năm mới.

Người khen ngợi những cố gắng và thành tích của thanh niên trong kháng chiến và hai năm hoà bình; khuyên thanh niên cố gắng công tác, sản xuất, học tập, đoàn kết chặt chẽ và có ý thức tổ chức, kỷ luật. Người nói chuyện với anh chị em về tình hình thế giới và trong nước. Thay mặt Đảng và Chính phủ, Người chúc anh chị em thanh niên năm mới vui vẻ, mạnh khoẻ, cố gắng mới, tiến bộ mới.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 1031, ngày 31/12/1956

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.385

NĂM 1957

Ngày 26 tháng 1

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM TRƯỜNG TRUNG CẤP KỸ THUẬT HÀ NỘI VÀ TRƯỜNG TRUNG HỌC HOA KIỀU HÀ NỘI

Ngày 26/1/1957, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm trường Trung cấp kỹ thuật Hà Nội (2F phố Quang Trung).

Cán bộ phụ trách nhà trường đưa Chủ tịch Hồ Chí Minh đi thăm các lớp học, phòng thí nghiệm, thực hành của học sinh, báo cáo với Người việc giảng dạy, học tập của giáo viên và học sinh.

Nói chuyện với học sinh và giáo viên, Bác Hồ căn dặn: "Các cháu cần ra sức học tập để sau này phục vụ đắc lực cho công cuộc xây dựng kinh tế nước nhà. Vì trong việc xây dựng kinh tế hiện đang cần nhiều cán bộ kỹ thuật".

Cùng ngày, giáo viên và học sinh trường Trung học Hoa kiều (nay là trường phổ thông trung học Phạm Hồng Thái) vô cùng phấn khởi được đón Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm.

Bác đi thăm phòng làm việc của Ban giám hiệu, thăm các lớp học của học sinh. Người ân cần hỏi thăm tình hình sức khỏe, tình hình giảng dạy, học tập của giáo viên, học sinh nhà trường.

Nói chuyện với học sinh, Người khuyên nhủ: "Các em cần ra sức học tập để nâng cao trình độ về mọi mặt và hãy ra sức thắt chặt hơn nữa tình đoàn kết Việt - Hoa".

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 1058, ngày 27/1/1957

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.397

Ngày 28 tháng 1 (28 tháng Chạp năm Bính Thân)

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TIẾP ĐOÀN ĐẠI BIỂU CÁC CỤ XÃ NHẬT TÂN

Sáng ngày 28/1/1957, Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp các cụ phụ lão xã Nhật Tân (nay là phường Nhật Tân), và nhận cây đào được đánh cả gốc, trên tán có đính băng đỏ chữ vàng: "Nhân dân lao động xã Nhật Tân kính tặng Hồ Chủ tịch".

Người cảm ơn các cụ và hỏi cây đào trồng được mấy năm rồi. Khi biết đã trồng được 3 năm, Người nói:

- "Sao không để gốc lại, đem đánh cả gốc sang năm lấy đầu hoa để chơi nữa...".

Các cụ phụ lão Nhật Tân cảm động trước sự quan tâm cụ thể, sâu sắc của Bác Hồ đến sản xuất, đời sống của dân.

Biên tập theo: Ban sưu tầm Lịch sử Đảng, Phòng Thông tin văn hoá huyện Từ Liêm: Những lần đón Bác, sđd, tr.57-58

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TÌM HIỂU TÌNH HÌNH SẮM TẾT CỦA NHÂN DÂN HÀ NỘI

Sáng ngày 29/1/1957, Chủ tịch Hồ Chí Minh cải trang như một cụ già ở quê ra, đi thăm tình hình sắm Tết của nhân dân tại chợ Đồng Xuân, Hà Nội. Người ghé vào gian hàng mậu dịch bán hoa quả tươi hỏi mua một quả cam. Nhân viên bán hàng không bán và cho biết chỉ bán từ 1kg trở lên. Người tỏ vẻ không vui.

Chiều, Chủ tịch Hồ Chí Minh gọi điện cho Bộ Nội thương góp ý về phương thức bán hàng.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 1061, ngày 30/1/1957 và số 13023, ngày 18/5/1990

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.398

Khoảng cuối tháng 1

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VỀ XÃ TIẾN BỘ THĂM NHÂN DÂN CHUẨN BỊ TẾT

Một ngày giáp Tết Đinh Dậu, Chủ tịch Hồ Chí Minh nghe đồng chí Chủ tịch ủy ban hành chính thành phố Hà Nội báo cáo về tình hình chuẩn bị Tết của nhân dân. Bác yêu cầu đồng chí Chủ tịch trình bày chi tiết tình hình lương thực của nhân dân thiếu đủ thế nào, nhân dân mua sắm Tết ra sao...

Ngày hôm sau, Người đã về xã Tiến Bộ (nay là xã Gia Thụy, Gia Lâm) để xem tình hình nhân dân chuẩn bị Tết. Người vào thăm một số gia đình nông dân, ân cần thăm hỏi mọi người, thấy gia đình nào cũng có thịt, bánh chưng và hàng Tết... Người rất vui lòng.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr300.
Ngày 30 tháng 1

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM CÔNG NHÂN KHU TẬP THỂ NHÀ MÁY ĐIỆN HÀ NỘI

Tối ngày 30 Tết Đinh Dậu, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm năm gia đình công nhân ở khu lao động Nhà máy điện Yên Phụ, Nhà máy đèn Bờ Hồ (mới xây dựng trên bãi Nghĩa Dũng cũ). Gia đình ông Nguyễn Văn Hào vinh dự được Bác thăm đầu tiên. Ông Hào còn đang ngỡ ngàng và cảm động, Bác đã chủ động tươi cười, thân mật nói:

-Bác đến chúc Tết cô chú đây. Nhà ta ăn Tết có vui không?

Ông Hào lễ phép trả lời:

-Dạ thưa Bác, vui lắm ạ!

Nhìn quanh không thấy bánh chưng, Bác lại hỏi:

-Nhà ta không gói bánh à?

Bà Tĩnh – vợ ông Hào - hớn hờ:

-Dạ có ạ. Năm nay nhà cháu gói được hai chục chiếc vừa mới vớt ra, đang để ngoài sân.

Bác nhìn chồng bánh để trên một tấm phán ở ngoài, gật đầu, tươi cười:

-Thế là tốt.

Bác đứng mặc niệm một phút trước bàn thờ tổ tiên rồi hỏi về công việc làm ăn của hai ông bà ở nhà máy, căn dặn phải làm tốt, phải tiết kiệm. Bác xoa đầu các cháu bé đứng cạnh, rồi quay sang hỏi ông bà:

-Cô chú được mấy người con?

-Dạ thưa Bác, bốn ạ!

Bác căn dặn:

-Cô chú phải gắng nuôi dạy con, cho ăn học tử tế, để trở thành người lao động mới, xây dựng đất nước sau này.

Sau đó, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm và chúc Tết một số gia đình ở phố Lò Đúc, quận Hai Bà Trưng, Hà Nội: gia đình cụ Nguyễn Thị Khánh quê ở tỉnh Thừa Thiên, có 6 con đi bộ đội,

trong đó có liệt sĩ Nguyễn Khắc Vĩ hy sinh trên chiến trường Điện Biên Phủ; gia đình đồng chí Phan Đăng Kỳ, cán bộ miền Nam tập kết; gia đình bà Thóc, goá bụa, nghèo túng đang nuôi bốn con nhỏ. Người thăm hỏi tình hình sắm Tết, chúc Tết các gia đình và chia kẹo cho các cháu nhỏ.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 1063, ngày 3/2/1957

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.301

Ngày 31 tháng 1 (mồng 1 Tết Đinh Dậu)

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VỀ THĂM MỘT SỐ GIA ĐÌNH CƠ SỞ CÁCH MẠNG THÔN PHÚ GIA, XÃ PHÚ THƯỢNG, HUYỆN TỪ LIÊM

Sáng ngày mồng 1 Tết Đinh Dậu, Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm và chúc Tết một số gia đình là cơ sở cách mạng cũ ở thôn Phú Gia, xã Phú Thượng, huyện Từ Liêm (nay là phường Phú Thượng, quận Tây Hồ, Hà Nội), như: gia đình cụ Công Văn Phan - cơ sở bí mật của các đồng chí Trường Chinh, Hoàng Văn Thụ, Lê Đức Thọ; các gia đình ông Môn, bà Kính, bà phó Ái - cơ quan bí mật đặt báo Cờ giải phóng của Đảng ta.

Tại đây, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã ân cần nói chuyện, chúc Tết bà con trong thôn xóm đến chào mừng Người. Bác căn dặn đồng bào hãy đoàn kết với nhau, đoàn kết quân và dân, cố gắng thi đua tăng gia sản xuất và tiết kiệm. Người nhắc nhở bà con: "Ăn Tết phải tiết kiệm, chống lãng phí, tiết kiệm để ích cho mình, ích cho nhà, ích cho nước. Trước mắt phải ra sức đào mương tát nước chống hạn để cấy hết diện tích lúa chiêm".

Rời Phú Gia, Người đến thăm và chúc Tết một đơn vị bộ đội bảo vệ Thủ đô. Người chúc Tết cán bộ, chiến sĩ, khen ngợi đơn vị năm vừa qua có thành tích khá trong nhiệm vụ bảo vệ trị an và học tập. Người dặn dò cán bộ và chiến sĩ năm tới cần cố gắng hơn nữa để:

-Đoàn kết nội bộ, đoàn kết giữa cán bộ và dân.

-Luôn luôn cảnh giác, luôn luôn giữ gìn chí khí chiến đấu, tác phong quân đội cách mạng: cần, kiệm.

-Cố gắng học tập chính trị, kỹ thuật.

-Tùy khả năng mình mà giúp đỡ nhân dân trong mọi việc.

Cũng trong buổi sáng ngày mùng 1 Tết Đinh Dậu, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm trại Kim Đồng, nơi nuôi dưỡng dạy dỗ 467 cháu mồ côi, trước đây sống vất vưởng, lang thang, không nơi nương tựa, nay được chính quyền cách mạng hết lòng trông nom, chăm sóc.

Trước đó một tháng, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã gửi cho các em 4 vạn đồng (tiền cũ) để các em chuẩn bị Tết. Các em đã trích 3 vạn đồng mua một con lợn để nuôi, còn một vạn thì chi tiêu Tết.

Bác thăm bếp ăn, phòng ngủ, nơi vui chơi giải trí của các em. Người chúc các em năm mới vui vẻ, học tập tiến bộ, thương yêu, giúp đỡ nhau, chăm học và tăng gia sản xuất, ăn ở sạch sẽ.

Sau đó, Người tiếp tục đến thăm và chúc Tết công nhân công trường số 4. Tại đây, Người vui vẻ hỏi thăm sức khỏe mọi người, đi thăm chỗ ở, nhà ăn của công nhân. Người hỏi các chị cấp dưỡng trong mấy ngày Tết, anh chị em công nhân được ăn những món gì. Người còn hỏi anh chị em có báo để đọc không. Người khuyên bảo mọi người chú ý tiết kiệm trong chi tiêu gia đình và tiết kiệm của công, thực hiện tốt khẩu hiệu "Cần kiệm xây dựng nước nhà".

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 1063, ngày 3/2/1957

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, sđd, tr.402

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ HỘI NGHỊ ĐẠI BIỂU NHÂN DÂN HÀ NỘI LẦN THỨ TƯ

Ngày 15/2/1957, thay mặt đoàn đại biểu Quốc hội Hà Nội, Chủ tịch Hồ Chí Minh thông báo trước Hội nghị đại biểu nhân dân Hà Nội kết quả kỳ họp thứ 6, Quốc hội khoá I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà. Trước hết, Người khẳng định: "Kỳ họp thứ 6 của Quốc hội khoá I đã thành công rực rỡ. Thành công là vì sự nhất trí giữa Quốc hội và Chính phủ đã tiêu biểu cho sự đoàn kết nhất trí của toàn dân ta. Thể hiện rõ đường lối, chính sách của Đảng và Chính phủ trong thời gian qua là đúng...". Đối với đồng bào Thủ đô, Người nhắc nhở: "Đồng bào Thủ đô có nhiệm vụ vẻ vang là làm gương mẫu cho đồng bào cả nước trong việc tăng cường đoàn

kết; phát triển dân chủ, làm cho tinh thần kỳ họp thứ 6 của Quốc hội thấm nhuần đến mỗi người dân. Đồng bào Thủ đô làm được như vậy, thì năm nay nhất định đưa đến cho chúng ta nhiều thắng lợi mới và vẻ vang".

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 1076, ngày 16/2/1957

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, sđd, tr.408

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ MÍT TINH KỶ NIỆM NGÀY THÀNH LẬP ĐẢNG LAO ĐỘNG VIỆT NAM

19 giờ 30 phút, Chủ tịch Hồ Chí Minh tham gia Đoàn Chủ tịch cuộc mít tinh của các đoàn thể quần chúng Thủ đô kỷ niệm lần thứ 27 ngày thành lập Đảng Lao động Việt Nam, tổ chức tại Nhà hát Nhân dân thành phố Hà Nội (nay là Cung văn hoá Hữu Nghị).

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 1092, ngày 4/3/1957

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.421

Ngày 27 tháng 3

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ HỘI NGHỊ TỔNG KẾT CÔNG TÁC BÌNH DÂN HỌC VỤ NĂM 1956

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm và nói chuyện tại Hội nghị tổng kết công tác bình dân học vụ năm 1956 (họp từ 22 đến 27/3/1957, tại Hà Nội). Người khen ngợi thành tích của cả người dạy và người học trên mặt trận "diệt dốt" và nhắc nhở cán bộ bình dân học vụ cần cố gắng hơn nữa, phát huy ưu điểm, khắc phục khó khăn để đạt thành tích cao hơn trong công tác quan trọng này.

Người chỉ rõ: Cán bộ bình dân học vụ phải dựa vào nhân dân, phải thấm nhuần tính chất nhân dân của ngành; người biết dạy người chưa biết, người biết nhiều dạy người biết ít; không nhất thiết phải có trường lớp, giờ giấc. Cán bộ bình dân học vụ không được coi mình là công chức, chính quy hóa bình dân học vụ thì không thể làm tròn được nhiệm vụ xoá nạn mù chữ cho nhân dân.

Tại Hội nghị, Người đã gửi tặng Huy hiệu cho chị Lê Thị Bình, giáo viên bình dân học vụ xuất sắc của Hà Nội và hẹn sẽ có phần

thường xứng đáng cho những người có thành tích trong công tác bình dân học vụ. Ông Vương Kiên Toàn, Giám đốc Nha bình dân học vụ thay mặt Hội nghị kính tặng Người chiếc Huy hiệu Bình dân học vụ đầu tiên và kính tặng Người danh hiệu chiến sĩ diệt dốt số 1 trong toàn quốc.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 1117, ngày 29/3/1957

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sdd, tr.427

Ngày 30 tháng 3

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM VÀ NÓI CHUYỆN VỚI HỘI NGHỊ CHIẾN SĨ THI ĐUA NGÀNH CÔNG NGHIỆP HÀ NỘI

Chiều ngày 30/3/1957, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm và nói chuyện tại phiên bế mạc Đại hội liên hoan chiến sĩ thi đua ngành công nghiệp thành phố Hà Nội lần thứ hai. Người khuyên cán bộ và công nhân ngành công nghiệp Thủ đô phải tăng cường ý thức kỷ luật trong lao động; coi trọng cải tiến công tác quản lý; chăm lo cải thiện đời sống cho công nhân trên cơ sở tăng gia sản xuất và tăng năng suất lao động, cố gắng học tập, trau dồi ý thức yêu lao động, gương mẫu trong sản xuất và đoàn kết phấn đấu hoàn thành nhiệm vụ.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 1119, ngày 31/3/1957

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sdd, tr.429

Ngày 10 tháng 4

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ HỘI NGHỊ BỘ CHÍNH TRỊ BÀN VỀ SỬA SAI CẢI CÁCH RUỘNG ĐẤT Ở NGOẠI THÀNH HÀ NỘI

Bước vào năm 1957, công tác sửa sai đã đạt được thành tích quan trọng. Ngày 10/4, Bộ Chính trị họp đánh giá tình hình để tiếp tục chỉ đạo công tác sửa sai, trong đó có vấn đề sửa sai ở ngoại thành Hà Nội. Chủ tịch Hồ Chí Minh nêu ý kiến: "Bất kỳ người có ruộng đất phát canh nhiều hay ít ta cũng đều trưng mua. về chính sách, ta

rộng rãi chừng nào hay chừng ấy. Ruộng đất ngoại thành nên để sử dụng, không nên để sở hữu. Người nào trong cải cách ruộng đất đã quy công thương lên địa chủ nay có thể cho đổi thành phần".

Sự chỉ đạo của Bộ Chính trị và Hồ Chủ tịch đã đưa công tác sửa sai đi đến thắng lợi, tạo tiền đề để nông thôn ngoại thành Hà Nội cùng nông dân miền Bắc phát triển trong giai đoạn mới.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.433

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM HÀ NỘI

Vào một buổi sáng tháng 4 năm 1957, Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm trường Đại học Sư phạm Hà Nội.

Nói chuyện với giáo viên, sinh viên nhà trường, Người chỉ rõ: Thầy dạy phải xuất phát từ tình thương yêu giai cấp, kiên nhẫn thuyết phục, không đánh mắng sinh viên; sinh viên khi ra trường phải về công tác tại các vùng quê xa, vùng núi và vùng mới được giải phóng, vì đó là những vùng mà các em đang rất cần được dạy bảo, học tập.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.434

Ngày 26 tháng 5

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH XEM GIAO HỮU BÓNG ĐÁ QUỐC TẾ

Chiều ngày 26 tháng 5, Chủ tịch Hồ Chí Minh xem trận thi đấu bóng đá hữu nghị giữa đội tuyển Hà Nội và đội tuyển Vương quốc Campuchia tại sân vận động Cột Cờ Hà Nội.

Sự có mặt của Người là niềm cổ vũ to lớn đối với các cầu thủ và giới hâm mộ bóng đá Thủ đô; động viên, khích lệ ngành thể dục, thể thao Hà Nội phấn đấu tiến lên.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.444

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐẾN THĂM VÀ NÓI CHUYỆN VỚI HỘI NGHỊ SƠ KẾT CÔNG TÁC SỬA SAI CẢI CÁCH RUỘNG ĐẤT Ở NGOẠI THÀNH

Cuộc cải cách ruộng đất tiến hành từ giai đoạn cuối kháng chiến chống thực dân Pháp và mở rộng trong những năm đầu hoà bình đã giành được những thắng lợi quan trọng. Tuy vậy, trong quá trình tiến hành chúng ta đã phạm những sai lầm nghiêm trọng. Hội nghị Ban chấp hành Trung ương Đảng lần thứ 10 (khoá III) đã quyết định tiến hành sửa sai.

Ngày 29/5/1957, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đến thăm và nói chuyện với Hội nghị sơ kết công tác sửa sai cải cách ruộng đất ngoại thành Hà Nội. Người khen ngợi khu vực ngoại thành Hà Nội đã khắc phục khó khăn, hoàn thành bước hai công tác sửa sai và căn dặn các địa phương ngoại thành phải cố gắng thi đua sản xuất và thực hành tiết kiệm; củng cố các tổ đội công; kiện toàn các tổ chức quần chúng; hoàn thành nghĩa vụ thuế nông nghiệp đối với Nhà nước.

Đối với cán bộ, Người nhắc nhở: Cán bộ sửa sai phải gương mẫu, tránh bao biện, làm thay; cán bộ các địa phương phải cố gắng học tập, không ỷ lại vào cán bộ sửa sai; phải đoàn kết với nhau để hoàn thành nhiệm vụ.

Thái độ tự phê bình theo tinh thần cộng sản và sự chỉ đạo sâu sát của Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng Ban chấp hành Trung ương Đảng đã làm cho công tác sửa sai thu được kết quả, ổn định nông thôn, đưa nông nghiệp, nông thôn miền Bắc nói chung, nông thôn ngoại thành Hà Nội nói riêng bước vào thời kỳ phát triển mới.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 1178, ngày 30/5/1957

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.459

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM CÔNG TRƯỜNG ĐÊ MAI LÂM VÀ XÃ MAI LÂM, HUYỆN ĐÔNG ANH

Đê Mai Lâm là quãng đê đã bị vỡ cuối tháng 7 năm 1957. Bộ Kiến trúc và Thủy lợi đang triển khai việc hàn gắn lại quãng đê này.

Sáng ngày 5/9/1957, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã về thăm và kiểm tra công việc trên công trường. Cùng đi với Người có ông Trần Đăng Khoa - Bộ trưởng Bộ Kiến trúc và Thủy lợi cùng đồng chí Chủ tịch Ủy ban hành chính tỉnh Bắc Ninh (xã Mai Lâm lúc đó thuộc huyện Từ Sơn, tỉnh Bắc Ninh cũ).

Hơn 900 dân công đang làm việc trên công trường phấn khởi nồng nhiệt đón chào Chủ tịch Hồ Chí Minh và các đồng chí cùng đi. Bác Hồ chăm chú xem xét, kiểm tra quặng đê vỡ vừa được đắp lại. Sau đó, Người nói chuyện với cán bộ và dân công trên công trường. Người khen ngợi tinh thần hăng say lao động của dân công, nhắc nhở dân công sau khi hoàn thành nhiệm vụ ở công trường về làm việc ở địa phương phải chú ý phòng chống, lụt, sâu, chuột và phải chú ý việc chăm sóc mùa màng. Người tặng công trường đê 10 Huy hiệu của Người để làm giải thưởng thi đua.

Sau khi thăm công trường, Hồ Chủ tịch đến thăm thôn Du Lâm Nội, xã Mai Lâm và thăm một số gia đình nông dân địa phương. Nói chuyện với bà con, Người nhắc nhở cán bộ và nhân dân phải chú ý củng cố các tổ đội công, phải đoàn kết sản xuất để khỏi đói kém. Nói về tác dụng của việc đoàn kết giúp đỡ nhau sản xuất, Người chỉ vào một chiếc bê to và hỏi: "Cái bê kia phải mấy người khênh mới nổi?". Mọi người đáp: "8 người ạ!". Người nói tiếp: "Sản xuất cũng vậy, nhiều người vào tổ đội công sản xuất sẽ tốt, nếu cứ làm ăn riêng lẻ sẽ không có kết quả".

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 1276, ngày 6/9/1957

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.538

Ngày 8 tháng 9

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VUI TẾT TRUNG THU VỚI CÁC CHÁU THIẾU NHI

Tối ngày 8/9/1957, tại Phủ Chủ tịch, Bác Hồ vui tết Trung thu với gần 1.000 thiếu niên thủ đô Hà Nội.

Nhân dịp này, Bác Hồ nói chuyện với các em. Bác nói:

"... Hôm nay các cháu cùng Bác vui Trung thu. Bác khen các cháu đã có nhiều thành tích. Bác lại căn dặn các cháu hãy cố gắng học

tập tốt hơn nữa; phải biết tôn trọng kỷ luật của nhà trường, của đội thiếu niên; chú ý đoàn kết giúp đỡ nhau cùng tiến bộ, hăng hái lao động tập thể, nhắc nhở nhau tránh xem tiểu thuyết nhảm nhí vừa mất thì giờ vừa có hại...". Sau đó Người cùng các cháu xem hai cuốn phim hoạt hình.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 1279, ngày 9/9/1957
-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.542

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH XEM GIAO HỮU BÓNG ĐÁ QUÂN ĐỘI VIỆT - TRUNG

Buổi chiều ngày 25/12/1957, tại sân vận động Cột Cờ (Hà Nội), Chủ tịch Hồ Chí Minh xem hiệp 2 trận thi đấu bóng đá hữu nghị giữa đội Bát Nhất 2 (Trung Quốc) và đội Thể Công của Quân đội nhân dân Việt Nam.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 1387, ngày 26/12/1957
-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.171

Ngày 28 tháng 12

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TIẾP CÁN BỘ CÁC CƠ QUAN TRUNG ƯƠNG VÀ HÀ NỘI

Ngày 28/12/1957, Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp và nói chuyện thân mật với cán bộ các cơ quan Trung ương đóng ở Hà Nội và cán bộ các cơ quan Trung ương thuộc thành phố Hà Nội đến chúc mừng Người nhân dịp năm mới sắp đến.

Người chúc tất cả cán bộ các cơ quan sang năm mới mạnh khỏe, đoàn kết, tiến bộ và hăng hái lao động. Người nhờ anh chị em có mặt chuyển lời hỏi thăm và chúc Tết của Trung ương Đảng, Chính phủ và của Người đến gia đình và anh chị em cán bộ không có mặt trong buổi gặp gỡ vui vẻ hôm nay.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 1390, ngày 29/12/1957
-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.573

Cuối năm

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TẶNG CỤ LÊ THỊ HOAN BỨC CHÂN DUNG CỦA NGƯỜI

Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng cụ Lê Thị Hoan, cán bộ Trường mẫu giáo khu Đông Đa, Hà Nội, bức chân dung có chữ ký của Người, vì cụ có thành tích xoá nạn mù chữ.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên íjểu sử, Sđd, tr.576

NĂM 1958

Ngày 4 tháng 1

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TIẾP CÁC ĐẠI BIỂU HỘI ĐỒNG NHÂN DÂN THÀNH PHỐ HÀ NỘI

Ngày 4/1/1958, Hồ Chủ tịch đã tiếp và nói chuyện thân mật với các vị đại biểu Hội đồng nhân dân thành phố Hà Nội khoá I (kể từ sau ngày Thủ đô giải phóng). Người nêu rõ vai trò của đại biểu Hội đồng nhân dân và nhiệm vụ của Hội đồng nhân dân:

"... Đại biểu Hội đồng nhân dân phải phản ánh nguyện vọng của các tầng lớp nhân dân, truyền những chủ trương, chính sách của Đảng và Chính phủ đến nhân dân, biến những chủ trương chính sách đó thành hành động của nhân dân.

Hội đồng nhân dân phải hết sức gần gũi, quan tâm đến đời sống của nhân dân; phải thực hành cần kiệm liêm chính, phải luôn nghĩ rằng mình là đầy tớ của nhân dân và ra sức phục vụ nhân dân. Trước mắt Hội đồng nhân dân phải tập trung sức động viên nhân dân ra sức chống hạn, đẩy mạnh sản xuất".

Lời dạy của Bác Hồ đã trở thành kim chỉ nam cho mọi hoạt động của Hội đồng nhân dân thành phố Hà Nội từ đó đến nay.

Biên tập theo: Báo Nhân dân, số 1396, ngày 4/1/1958 và số 1397, ngày 5/1/1958

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TẮT NƯỚC CHỐNG HẠN Ở TỈNH THANH OAI VÀ THĂM XÃ MẸ TRÌ

Xã Tả Thanh Oai thuộc vùng lúa của huyện Thanh Trì, gồm 4 thôn: Tả Thanh Oai, Nhân Hoà, Thượng Phúc, Siêu Quần.

Sáng ngày 12/1/1958, sau khi dự hội nghị chống hạn của tỉnh Hà Đông, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã về thăm nông dân xã Tả Thanh Oai đang chống hạn. Tới xã, Bác đi thẳng ra cánh đồng Quai Chảo đang bị hạn nặng. Bác xắn quần quá gối, xách đôi dép lốp, đi thăm từng thửa ruộng, từng gàu tát.

Đến trung tâm cánh đồng Quai Chảo, Bác nói: "Tôi tuy đã xa công việc nhà nông mấy chục năm nay, nhưng tát nước thì vẫn nhớ".

Trong tư thế vững chãi của người tát nước gàu dây, Bác thả gàu, mức nước, đổ nước thuần thục như một lão nông thực sự.

Giờ phút ấy, Bác đã hoà mình với người nông dân, thân thiết gần gũi vô ngần. Tấm lòng của Bác là niềm cổ vũ lớn lao cho nông dân Tả Thanh Oai chiến thắng thiên tai, giành vụ Đông Xuân thắng lợi.

Cùng ngày, Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm nhân dân xã Mễ Trì, Từ Liêm. Người nói chuyện với cán bộ, nhân dân tại Hội nghị chống hạn của xã. Sau khi khen ngợi nhân dân xã Mễ Trì tích cực chống hạn, Người nhắc nhở nông dân ngoại thành phải quyết tâm chống hạn, đề phòng và khắc phục tư tưởng sai lệch, thiếu đoàn kết, ý lại, cầu trời, địa phương chủ nghĩa. Người động viên nhân dân ra sức chống hạn và nhấn mạnh:

-Muôn chống hạn được tốt phải chống lại tư tưởng sai lệch.

-Quyết tâm đoàn kết nhất trí, giúp đỡ lẫn nhau thi đua chống hạn.

-Có thưởng, có phạt".

Người kêu gọi: "Mỗi người phải ra sức chống hạn. Ai ai cũng thi đua tham gia chống hạn. Mỗi người một tay, già trẻ góp sức, nhất định chống được hạn thắng lợi".

Bác trao cho xã Mễ Trì 3 chiếc Huy hiệu của Người để tặng cho những người có thành tích chống hạn xuất sắc nhất. Bác tiếp tục thăm một số giếng nước mới đào ở cánh đồng Cửa Miếu. Trước khi ra về, một lần nữa, Người nhắc nhở nhân dân Mễ Trì phải tiếp tục chống hạn cho tốt.

Sau đó, Người thăm công trường xây dựng Đài phát thanh Mễ Trì.

Biên tập theo:

-Tài liệu của Ban Tuyên giáo Huyện ủy Thanh Trì

-Báo Nhân dân, số 1405, ngày 13/1/1958 và số 1397, ngày 5/1/1958

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội, 1995, T7, tr. 19

Ngày 18 tháng 1

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH NÓI CHUYỆN VỚI CÁN BỘ, CÔNG NHÂN VIÊN, HỌC VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC NHÂN DÂN VIỆT NAM (KHOÁ III)

Ngày 18/1/1958, Chủ tịch Hồ Chí Minh thay mặt Trung ương Đảng và Chính phủ tới thăm và nói chuyện với cán bộ công nhân viên, học viên Trường Đại học nhân dân Việt Nam về chủ nghĩa xã hội. Người phân tích xu thế tất yếu của chủ nghĩa xã hội và công cuộc cải tạo xã hội chủ nghĩa. Muốn cải tạo xã hội cũ thành xã hội mới, phải cải tạo cơ sở vật chất, cải tạo tư tưởng, trong đó mỗi người phải tự cải tạo mình. Người nêu rõ: "Tư tưởng xã hội chủ nghĩa nói tóm tắt là phải đặt lợi ích chung của cả nước lên trước hết, lên trên lợi ích của cá nhân mình... Nếu cứ lo cho mình, không lo cho làng, cho nước, cho nước nhà thì không thể có tư tưởng xã hội chủ nghĩa được".

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T9, sđd, tr.20-26

Trước ngày 24 tháng 1

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GỬI TẶNG HUY HIỆU CỦA NGƯỜI CHO MỘT SỐ CÁ NHÂN

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi tặng Huy hiệu cho 5 công nhân Hà Nội nhận được của rơi đã mang nộp công an để trả cho người mất, nêu gương tốt về đức tính liêm khiết của người công nhân trong chế độ mới.

Biên tập theo: Báo Nhân dân, số 1416, ngày 24/1/1958

Ngày 24 tháng 1

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GỬI THƯ CHO HỘI ĐỒNG NHÂN DÂN THÀNH PHỐ HÀ NỘI

Chủ tịch Hồ Chí Minh thay mặt Đảng và Chính phủ viết thư biểu dương Hội đồng nhân dân thành phố Hà Nội đã gửi thư báo cáo về kết quả kỳ họp thứ nhất của Hội đồng. Người hoan nghênh tinh thần đoàn kết nhất trí, làm việc khẩn trương của Hội đồng nhân dân Thành phố và đề nghị Hội đồng thực hiện các nhiệm vụ cấp bách trước mắt:

- Tích cực chống hạn, đảm bảo kế hoạch vụ chiêm cho tốt;
- Quản lý tốt thị trường, chống đầu cơ tích trữ;
- Đẩy mạnh phong trào tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm nhằm hoàn thành tốt kế hoạch Nhà nước năm 1958 để cải thiện dần dần đời sống vật chất và văn hoá của nhân dân;
- Trong dịp Tết Nguyên đán sắp tới, cần khuyến khích đồng bào ta tổ chức ngày Tết cho vui vẻ, lành mạnh và tiết kiệm; tránh xa xỉ, lãng phí;
- Giữ vững và phát triển thuần phong mỹ tục, làm cho Thủ đô ta ngày thêm tươi đẹp, phồn thịnh và trở nên một Thành phố "gương mẫu cho cả nước".

Biên tập theo: -Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, 77, Sđd, tr.25

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T9, Sđd, tr.27-28

Ngày 26 tháng 1

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VỀ THĂM XÃ HÙNG SƠN, HUYỆN ĐÔNG ANH

Sáng ngày 26/1/1958, Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm nhân dân xã Hùng Sơn (nay là xã Uy Nỗ) huyện Đông Anh, nơi có phong trào chống hạn khá. Người đi xem các kiểu giếng đang đào, các dụng cụ dùng để tát nước chống hạn của bà con. Trước khi ra về, Người nhắc nhở các cán bộ địa phương phải nêu cao quyết tâm, học hỏi kinh nghiệm tổ chức và lãnh đạo để chống hạn có hiệu quả.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.26

Ngày 18 tháng 2 (mùng 1 Tết Mậu Tuất)

HOẠT ĐỘNG CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TRONG NGÀY MÔNG MỘT TẾT

Sáng mùng 1 Tết, Chủ tịch Hồ Chí Minh đi chúc Tết một số cơ quan đóng tại Hà Nội.

Tới một đơn vị bộ đội, Người vào thăm phòng ngủ của các chiến sĩ, xem từng chiếc chiếu, tấm chăn. Xuống nhà bếp, Người hỏi các chiến sĩ nuôi quân đã chuẩn bị Tết cho đơn vị thế nào và căn dặn: "Hôm nay phải tươi hơn hôm qua một ít và cứ thế mà tiến mãi".

Sau đó, Người nói chuyện với các cán bộ và chiến sĩ trong đơn vị, nhắc nhở anh em cần cố gắng học tập, đoàn kết hơn nữa, giúp nhân dân chống hạn và sản xuất.

Tại khu Việt Nam học xá (nay là trường Đại học Bách Khoa), Người nói với các sinh viên: "Các cô các chú học để mà hành, học để phục vụ nhân dân, không phải để làm quan. Các cô các chú phải trau dồi cả đức, cả tài, không có đức thì vô dụng, không có tài thì làm gì cũng khó".

Cùng ngày, Người đi chúc Tết cán bộ miền Nam tập kết đang công tác ở Hà Nội, thăm Hội quán Hoa kiều ở phố Hàng Buồm, gửi quà và thiệp chúc Tết anh em thương binh ở Trường thương binh hỏng mắt.

Trong ngày, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm và chúc Tết công nhân Nhà máy cơ khí Hà Nội tại khu tập thể nhà máy.

Thời gian này, nhà máy đang chuẩn bị khánh thành, đường đi lại trong khu vực nhà máy rất lầy lội. Bác phải xắn quần, đi vào khu tập thể. Mọi người phấn khởi tập trung trước sân nhà khách nghe Bác chúc Tết. Hồ Chủ tịch ân cần động viên cán bộ và công nhân nhà máy ra sức đẩy mạnh phong trào thi đua, thực hiện tốt kế hoạch Nhà nước năm 1958. Người nói:

"Chi bộ Đảng, chi đoàn thanh niên và công đoàn phải phối hợp chặt chẽ, lãnh đạo công nhân thi đua thực hiện thắng lợi kế hoạch Nhà nước. Trong phong trào thi đua, phải khen thưởng kịp thời và phải biết phê bình để bổ khuyết kịp thời những thiếu sót.

Sinh hoạt và tác phong của cán bộ cần giản dị, gần gũi, thân mật với công nhân.

Công nhân thì phải thi đua sản xuất, thực hành tiết kiệm, lấy kế hoạch sản xuất mà nhà máy đã giao làm mức phấn đấu thực hiện". Cùng ngày mùng 1 Tết, Hồ Chủ tịch về thăm và chúc Tết nhân dân xã Việt Hưng, huyện Gia Lâm (nay là phường Việt Hưng, quận Long Biên). Sau khi thăm một số gia đình tại đình Trường Lâm, Người ân cần nói chuyện với bà con, khen mọi người "Đã đoàn kết, cố gắng chống hạn tốt và thi đua vượt mức kế hoạch sản xuất vụ chiêm xuân"; "Chi bộ Đảng biết lãnh đạo, đoàn thanh niên làm nòng cốt, phối hợp với nông hội vận động các tổ đội công chống hạn và sản xuất tốt".

Người khuyên:

"Tất cả đảng viên, đoàn viên phải tiếp tục phát huy vai trò đầu tàu gương mẫu của mình. Các cụ phụ lão đã có công trong sản xuất và chống hạn, mong các cụ sau này tiếp tục nêu cao gương sáng cho con cháu noi theo. Các tổ đội công hãy ra sức thi đua với nhau đẩy mạnh sản xuất. Thực hiện tình quân dân nhất trí, tùy khả năng và hoàn cảnh của mình, bộ đội cũng cùng nhân dân sản xuất, chống hạn. Dân no thì bộ đội mới được no. Các cháu thiếu nhi hãy ngoan ngoãn, biết giữ gìn kỷ luật, chăm lo học hành, yêu thích lao động và giúp đỡ cha mẹ sản xuất".

Biên tập theo: -Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, T7, tr.51

-BCH Đảng bộ Đảng CSVN quận Đống Đa: Bác Hồ với Đống Đa, Hà Nội, 1990, tr.33

-BCH Đảng bộ Đảng CSVN huyện Gia Lâm: Lịch sử cán bộ của Đảng bộ và nhân dân huyện Gia Lâm, 1996, T2, tr.22

Ngày 18 tháng 3

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM VÀ NÓI CHUYỆN VỚI HỘI NGHỊ TỔNG KẾT CÔNG TÁC BÌNH DÂN HỌC VỤ NĂM 1957 CỦA THÀNH PHỐ

Tại Hội nghị, Hồ Chủ tịch biểu dương những thành tích của ngành bình dân học vụ Hà Nội đã đạt được năm 1957 và mong cán bộ, nhân dân Hà Nội xoá xong nạn mù chữ trong năm 1958 để xứng đáng là Thủ đô của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà.

Bác trao tặng Huy hiệu của Người cho 8 chiến sĩ thi đua toàn thành phố và gia đình ông Nguyễn Văn Ấp có 5 người con tham gia dạy học ở các lớp bình dân.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 1468, ngày 19/3/1958

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.68

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ LỄ KHAI MẠC "HỘI DIỄN VĂN NGHỆ MÙA XUÂN" TỔ CHỨC TẠI RẠP HỒNG HÀ

Tối ngày 20/4, các nghệ sĩ Thủ đô tổ chức "Hội diễn văn nghệ mùa xuân", tại rạp Hồng Hà chào mừng kỳ họp thứ 8, Quốc hội khoá I (Quốc hội họp từ 16 đến 29/4/1958). Chủ tịch Hồ Chí Minh đã tới dự lễ khai mạc Hội diễn.

Biên tập theo: Báo Nhân dân, số 1502, ngày 22/4/1958

Ngày 25 tháng 4

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐẾN THĂM NHÀ MÁY ĐIỆN YÊN PHỤ VÀ NHÀ MÁY ĐÈN BỜ HỒ

Nhân ngày Quốc tế lao động 1/5, Hồ Chủ tịch đến thăm công nhân Nhà máy điện Yên Phụ và Nhà máy đèn Bờ Hồ. Nói chuyện với công nhân, Người nêu rõ: Trong giai đoạn cách mạng mới, công nhân phải có trình độ giác ngộ xã hội chủ nghĩa cao, có ý thức tổ chức chặt chẽ, kỹ thuật thành thạo và trình độ văn hoá tốt, nhằm thực hiện bốn mục tiêu của sản xuất là nhiều, nhanh, tốt, rẻ, đáp ứng những đòi hỏi của sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội, đấu tranh thống nhất nước nhà.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 1507, ngày 27/4/1958

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.91

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM MỘT SỐ ĐỊA ĐIỂM Ở HÀ NỘI VÀ TRẢ LỜI CÁC CỬ TRI HÀ NỘI

Sáng ngày 10/5, Hồ Chủ tịch thăm "Hội nghị Diên Hồng diệt dốt" của các bộ lão huyện Thanh Trì.

Người biểu dương các cụ không quản tuổi già vẫn hăng hái thi đua sản xuất, tiết kiệm, đả mạnh công tác diệt dốt và mong các cụ giải thích, vận động bà con loại trừ những tệ xấu như thách cưới, cờ bạc v.v. "làm được như thế là ích nhà, ích làng, ích nước".

Trên đường về, Hồ Chủ tịch ghé thăm sân vận động Hàng Đẫy, vừa lúc một số học sinh lớp 5, trường Trưng Vương (Hà Nội) kết thúc buổi lao động. Người gặp gỡ khuyên các em cố gắng chăm chỉ học văn hoá và học lao động chân tay.

Tối, tại Nhà hát Lớn, Hồ Chủ tịch cùng các đại biểu Quốc hội Hà Nội đến báo cáo với đồng bào Thủ đô về kết quả kỳ họp thứ 8 của Quốc hội. Người đã trả lời một số câu hỏi của cử tri Hà Nội về sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội và con đường tiến lên chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc nước ta. Bằng lời nói ngắn gọn, khúc triết, những số liệu ví dụ cụ thể, Hồ Chủ tịch đã giải đáp những vấn đề cơ bản mang tính chiến lược của cách mạng xã hội chủ nghĩa ở miền Bắc và cách mạng dân tộc dân chủ ở miền Nam, mối quan hệ của người lao động và các tầng lớp nhân dân trong chế độ xã hội xã hội chủ nghĩa.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, 19, NXB Chính trị quốc gia, tr. 177-178

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM TRƯỜNG ĐẢNG LÊ HỒNG PHONG

10 giờ, ngày 23/8. Hồ Chủ tịch đến thăm trường Đảng Lê Hồng Phong, Bác xuống xe, đi vòng ra khu vệ sinh, vào thăm nhà ăn. Bác hỏi anh chị em phục vụ, động viên mọi người làm tốt công việc được phân công. Sau đó, Bác chia kẹo cho các cháu từ khu tập thể chạy đến đón Bác.

Vào hội trường, Bác nói chuyện với cán bộ, học viên về những vấn đề chủ yếu nhất của chủ nghĩa Mác - Lênin. Người nhắc nhở: Mỗi đảng viên theo chủ nghĩa xã hội đều phải chống chủ nghĩa cá nhân. Cán bộ, học viên ở trường Đảng mang tên Lê Hồng Phong phải nêu cao đạo đức cách mạng, hết lòng hết sức phục vụ nhân dân, chí công vô tư. Học chủ nghĩa Mác - Lênin không phải là học thuộc

lòng từng câu, từng chữ để biết Mác nói thế này, Lênin nói thế kia, mà học là để áp dụng vào thực tế "Học không phải chỉ để nói mà để làm". "Các cô, các chú phải làm thế nào cho xứng đáng với tên trường của các cô, các chú đang học, như thế là góp phần trực tiếp vào công cuộc xây dựng miền Bắc tiến lên chủ nghĩa xã hội và đấu tranh thống nhất nước nhà".

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.135

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ LỄ KHÁNH THÀNH SÂN VẬN ĐỘNG HÀNG ĐẪY

15 giờ 30 phút, Hồ Chủ tịch dự lễ khánh thành sân vận động Hàng Đẫy và xem cuộc diễu hành của 3.000 vận động viên; các bài đồng diễn thể dục của hơn 1.000 học sinh, sinh viên, vận động viên và trận đấu bóng đá giữa đội tuyển Phnôm Pênh với đội tuyển Hải Phòng.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 1626, ngày 25/8/1958

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr. 135

Ngày 29 tháng 8

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ HỘI NGHỊ BỘ CHÍNH TRỊ BÀN VỀ KẾ HOẠCH MỞ RỘNG THÀNH PHỐ HÀ NỘI

Để xây dựng Hà Nội xứng với vị trí, vai trò là Thủ đô của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà, Trung ương Đảng và Bộ Chính trị rất chú trọng, quan tâm đến quy hoạch thành phố. Ngày 29/8/1958, Bộ Chính trị mở rộng hội nghị bàn về kế hoạch mở rộng thành phố. Tại hội nghị, phát biểu trong buổi khai mạc, Chủ tịch Hồ Chí Minh nêu rõ; "Mở rộng thành phố phải căn cứ vào thiên thời (mưa, gió, nắng...), địa lợi (địa chất, sông hồ...) và nhân hoà (lợi ích của nhân dân, của Chính phủ). Công tác quy hoạch thành phố phải hợp lý, đảm bảo được cả về kinh tế, mỹ quan và quốc phòng, phải có kế hoạch vận động quần chúng tham gia, có ban phụ trách để chịu trách nhiệm, tránh lồi làm đại khái, lãng phí".

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, 77, Sđd, tr.136

Ngày 30 tháng 8

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM NHÀ MÁY CƠ KHÍ HÀ NỘI

Đây là lần thứ hai Người về thăm Nhà máy. Các đồng chí lãnh đạo nhà máy đã đưa Người đi thăm các phân xưởng, phòng thí nghiệm. Đến đâu, Người cũng ân cần thăm hỏi công nhân. Người xem kỹ thao tác của công nhân ở các bộ phận mộc mẫu, lò đúc thép, đúc gang, lò tôi, bộ phận đập, hàn chèn, gò, khuôn, bộ phận cơ điện... Người thân mật nói chuyện với các đồng chí chuyên gia Liên Xô, bày tỏ tình cảm biết ơn của Chính phủ ta đối với Liên Xô đã giúp ta xây dựng Nhà máy Cơ khí Hà Nội. Người nhắc nhở cán bộ công nhân nhà máy cần nhận rõ trách nhiệm làm chủ để ra sức sản xuất, quản lý tốt nhà máy, giữ vững kỷ luật lao động, đề cao tinh thần cảnh giác và chú ý học tập kinh nghiệm tiên tiến của các nước anh em.

Biên tập theo: -Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.137

-BCH Đảng bộ Đảng CSVN quận Đống Đa: Bác Hồ với Đống Đa, Sđd, tr.34-35

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM KHU TẬP THỂ HỘI PHỤ NỮ THÀNH PHỐ

Chiều 31/8, Hồ Chủ tịch đến thăm khu tập thể Hội phụ nữ Thành phố. Người xuống xem bếp ăn, nhà trẻ của các cháu, sau đó mới vào phòng khách. Người ân cần hỏi chuyện các cụ già, các chị chưa có gia đình riêng và nhắc nhở cán bộ Hội: "Các cô động viên chị em làm việc thật tốt, nhưng còn phải quan tâm đến đời sống riêng của mỗi người nữa. Nếu trong cơ quan, ai cũng có gia đình hạnh phúc thì công tác sẽ tốt hơn".

Người nói với mấy cô giữ trẻ: Các cháu là mầm non của Tổ quốc, là tương lai của xã hội, các cô phải trông nom, dạy dỗ các cháu cho chu đáo. Bác hỏi chị em về công việc đang làm, động viên mọi người làm tốt hơn nữa công tác phát động các tầng lớp phụ nữ ở

Thủ đô. Bác nhắc chị em nên đọc báo Phụ nữ và tổ chức cho hội viên đọc và làm theo. Sau đó, Bác chia kẹo cho các chị em trong cơ quan, và nhắc dành phần cho những người đi vắng.

Biên tập theo: -Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.138

-Bác Hồ với phụ nữ Hà Nội - NXB Hà Nội 1985, tr.87-91

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM CÔNG TRƯỜNG THỦY NÔNG GIA THƯỢNG, XÃ NGỌC THỤY, HUYỆN GIA LÂM

Thủy nông Gia Thượng (nay thuộc quận Long Biên) là một trong những công trình thủy lợi trọng điểm của nông nghiệp ngoại thành. Ngày 8/9/1958, đến thăm công trường, Hồ Chủ tịch đến từng đơn vị lao động của hơn 2.470 cán bộ, bộ đội và nhân dân các địa phương. Người ân cần thăm hỏi và góp ý kiến với cán bộ phụ trách công trường chú ý làm tốt hơn nữa việc tổ chức hợp lý các dây chuyền đất, đá để nâng cao năng suất lao động và chú ý lo việc nước uống, sinh hoạt của mọi người.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.142

Tháng 9

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM LỚP BÌNH DÂN HỌC VỤ Ở TRƯỜNG TRÍ TRI VÀ THĂM ĐỀN CỔ LOA HUYỆN ĐÔNG ANH

Trung tuần tháng 9 năm 1958, Hồ Chủ tịch đến thăm lớp bình dân học vụ ở trường Trí Tri (Hàng Quạt).

Hồ Chủ tịch hỏi thăm đồng chí giáo viên về việc học tập của học viên, ân cần hỏi thăm học viên về cách giảng dạy, học tập đạt kết quả tốt hơn. Người động viên mọi người cố gắng học tập tiến bộ và hăng hái tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm, góp phần xây dựng Thủ đô. Trong tháng 9, Người còn đi thăm đền cổ Loa (Đông Anh).

Biên tập theo: -Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.156

-Chủ tịch Hồ Chí Minh với thủ đô Hà Nội, Sở VH-TT, Hà Nội 1985, tr.33

Ngày 11 tháng 10

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH NÓI CHUYỆN VỚI HỘI NGHỊ NỮ THANH NIÊN THÀNH PHỐ HÀ NỘI

Ngày 11 tháng 10, Hội nghị nữ thanh niên Thành phố được tổ chức, 800 đại biểu các xí nghiệp, khu phố, xã, học sinh, sinh viên, Hoa kiều có mặt, Hồ Chủ tịch dự khai mạc và nói chuyện với Hội nghị. Người nói:

"Các cháu thanh niên cần phải học tập và lao động đê xây dựng Tổ quốc, để kiến thiết chủ nghĩa xã hội. Nữ thanh niên cần phải gương mẫu, làm đầu tàu, ra sức thi đua với nam giới. Trong vấn đề luyện ái, nên chính đáng, trong sạch, (...). Cần chống các tập quán cũ như tảo hôn, cưới xin xa xỉ. Đảng, Chính phủ, Đoàn thanh niên sẵn sàng giúp đỡ nữ thanh niên tiến bộ, nhưng bản thân các cháu phải tiến bộ trước. Sau Hội nghị, các cháu phải thực hiện nghị quyết Hội nghị cho tốt. Bác chúc các cháu đoàn kết, vui vẻ, mạnh khỏe, cố gắng và tiến bộ".

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, 77, Sđd, tr.161

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM HỢP TÁC XÃ NÔNG NGHIỆP ĐẠI TỪ, ĐẠI KIM, HUYỆN THANH TRÌ

Thôn Đại Từ, xã Đại Kim (nay là phường Đại Kim, quận Hoàng Mai) là nơi có phong trào đổi công khá và đang xây dựng hợp tác xã nông nghiệp.

Ngày 12 tháng 10, Hồ Chủ tịch về Đại Từ thăm gia đình một số xã viên, nghe Ban chỉ ủy xã và Ban quản trị hợp tác xã báo cáo tình hình vụ mùa, chuẩn bị làm vụ chiêm, sau đó, gặp gỡ và nói chuyện với bà con xã viên.

Người nói về mục đích của tổ đổi công; nêu những thành tích sản xuất nông nghiệp của Trung Quốc, khuyên bà con đẩy mạnh sản xuất nông nghiệp, làm thêm nghề phụ để tăng thu nhập; tăng

cường đoàn kết giúp đỡ nhau giữa người trong hợp tác xã và ngoài hợp tác xã, tiếp tục vận động nông dân tự nguyện gia nhập hợp tác xã. Trước mắt, bà con nông dân phải ra sức làm tốt vụ mùa năm 1958. Người hện: "Hợp tác xã phấn đấu đưa lúa vụ chiêm lên hai tấn rưỡi một héc-ta thì Bác sẽ về ăn cơm chiêm với bà con". Trời mưa to, Người vẫn đi thăm lúa ở cánh đồng Cây Quýt. Đội chiếc nón lá, quần xắn quá gối, trông Người như cụ lão nông đi thăm đồng.

Nhớ ơn Bác, năm 1983, nhân dân Đại Kim đã tạc tượng Bác (bằng gỗ mít) và xây đài tưởng niệm để làm kỷ niệm 25 năm ngày Bác về thăm, theo lời Bác phấn đấu xây dựng Đại Kim giàu mạnh.

Biên tập theo: -Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.162

-Ban Chấp hành Đảng bộ huyện Thanh Trì: Bác Hồ với Đảng bộ và nhân dân Thanh Trì, NXB Hà Nội, 2000, tr.21

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM CÔNG TRƯỜNG THANH NIÊN TRÊN ĐƯỜNG CỎ NGU

Sáng ngày 15/10/1958, trên 900 học sinh các trường cấp III Chu Văn An, Nguyễn Trãi, Nguyễn Huệ, Trung Vương đang lao động ở công trường cỏ Ngư thì Bác Hồ đến thăm. Nói chuyện với các em, Người nhắc nhở học sinh các trường phải cố gắng thi đua, đoàn kết giúp đỡ nhau trong khi làm việc; Ban chỉ huy công trường và lãnh đạo các trường phải biết tổ chức, sắp xếp cho năng suất lao động cao hơn. Cuối cùng, Bác chúc các em mạnh khỏe, tiến bộ, cố gắng lao động thật tốt để "giành được vinh dự cho việc đặt tên đường này là đường Thanh Niên".

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 1677, ngày 16/10/1958

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.164

Ngày 18 tháng 10

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH NÓI CHUYỆN VỚI HỘI NGHỊ PHỤ NỮ LAO ĐỘNG TÍCH CỰC CỦA THỦ ĐÔ

Tại Hội nghị, nói chuyện với các đại biểu, Bác Hồ căn dặn: "Chị em phụ nữ cố gắng thi đua tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm, góp phần xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, đấu tranh giành thống nhất Tổ quốc. Phụ nữ công nhân cần tích cực tham gia quản lý thật tốt nhà máy công trường. Phụ nữ nông dân cần hăng hái tham gia phong trào tổ đổi công, hợp tác. Các tầng lớp phụ nữ ở thành phố cần chấp hành tốt các chính sách của Đảng và Chính phủ... Chị em phụ nữ phải hết sức chăm lo bảo vệ sức khỏe của con cái, vì thiếu nhi là tương lai của dân tộc".

Biên tập theo: -Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr. 166-167

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T9, Sđd, tr.238

Ngày 22 tháng 10

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GỬI TẶNG MỘT SỐ CÁ NHÂN, TẬP THỂ CÓ THÀNH TÍCH XUẤT SẮC HUY HIỆU CỦA NGƯỜI

Trong lao động sản xuất, công tác xã hội, ở Thủ đô luôn xuất hiện những tấm gương người tốt, việc tốt. Được tin các bà Phạm Thị Miên (khu Hàng Đào), Nguyễn Thị Thành (khu Bạch Mai) có thành tích xoá nạn mù chữ; chị Võ Thị Bích Hương (cửa hàng Bách hoá 40 phố Tràng Tiền) nhặt được của rơi trả lại cho người mất; tổ công nhân bốc vác Phà Đen đã dũng cảm cứu người và tài sản xã hội chủ nghĩa, Hồ Chủ tịch đã gửi tặng Huy hiệu của Người. Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.70

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH NGHE ĐOÀN CÁN BỘ HÀ NỘI BÁO CÁO VỀ CHUYẾN ĐI THAM QUAN QUẢNG CHÂU (TRUNG QUỐC)

Tháng 10 năm 1958, thành phố Hà Nội đã cử một đoàn cán bộ đi học tập kinh nghiệm ở Quảng Châu. Ban Bí thư Trung ương Đảng đã nghe đoàn cán bộ Hà Nội báo cáo chuyến đi thăm Quảng Châu và kế hoạch phát triển kinh tế của địa phương. Chủ tịch Hồ Chí Minh tham dự cuộc họp. Người nhắc nhở; "Hà Nội chú ý sửa lỗi

nói thật to mà không chu đáo. Chú ý làm vài cái thật tốt, làm nhiều, nói đúng mức...", và chỉ thị Đảng bộ Hà Nội phải củng cố các tổ chức quần chúng, chi bộ, lấy dân làm cơ sở đẩy mạnh mọi việc.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, 77, Sđd, tr. 171

Ngày 4 tháng 11

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GỬI TẶNG HUY HIỆU CỦA NGƯỜI

Bà Trần thị Đậu, nhân viên cửa hàng Ngũ Kim, Hà Nội, trong nhiều năm đã nêu gương tiết kiệm của công. Biết tin, Bác Hồ đã gửi tặng bà Huy hiệu của Người.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr 178

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM VÀ NÓI CHUYỆN VỚI CÁN BỘ, CÔNG NHÂN VIÊN NHÀ MÁY ĐIỆN HÀ NỘI

19 giờ, Hồ Chủ tịch tới thăm và nói chuyện với cán bộ, công nhân viên Nhà máy Điện Hà Nội về mục đích, ý nghĩa của chủ trương phát động phong trào cải tiến quản lý xí nghiệp. Bác nói: "Muốn tiến bộ, muốn công tác tốt thì trước hết phải rèn luyện và nâng cao tư tưởng xã hội chủ nghĩa, đánh bại cá nhân chủ nghĩa".

Người nhấn mạnh: quản lý xí nghiệp phải làm đúng 3 nguyên tắc:

-Dân chủ tập trung,

-Kết hợp chặt chẽ công tác chính trị với sản xuất.

-Kết hợp tập thể lãnh đạo và cá nhân phụ trách.

Phải có thái độ làm chủ nước nhà, làm chủ xí nghiệp.

Muốn quản lý tốt thì cán bộ phải tham gia lao động, công nhân phải tham gia quản lý. Lãnh đạo phải thiết thực, phải sâu rộng. Lãnh đạo phải tập thể, đồng thời phải phân công phụ trách rành mạch. Đảng viên, đoàn viên thanh niên, chiến sĩ thi đua và cán bộ phải làm gương mẫu trong mọi việc.

Người kết luận: "Ngày nay, nhiệm vụ của toàn Đảng, toàn dân ta là tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm để xây dựng miền Bắc tiến lên chủ nghĩa xã hội, làm cơ sở vững chắc cho công cuộc đấu tranh

thực hiện thống nhất nước nhà. Nhân dân, Đảng và Chính phủ tin rằng công nhân và cán bộ ta sẽ cố gắng nâng cao tư tưởng, đoàn kết chặt chẽ để cùng nhau quản lý tốt xí nghiệp, đẩy mạnh sản xuất".

Biên tập theo: -Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr. 110-115

-Hồ Chí Minh: Thủ đô Hà Nội phải là Thành phố gương mẫu, Sđd, tr. 110-115

Ngày 23 tháng 11

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM HỢP TÁC XÃ QUÁN LA

Về thăm hợp tác xã Quán La, xã Xuân La, huyện Từ Liêm (nay là phường Xuân La, quận Tây Hồ), Chủ tịch Hồ Chí Minh ra tận cánh đồng Văn trò chuyện với bà con nông dân đang thu hoạch vụ mùa. Người rất vui lòng thấy việc làm ăn tập thể (từ tổ đổi công lên hợp tác xã) của bà con ngày càng tốt hơn.

Bác ân cần dặn dò bà con nông dân; Năm nay được vụ mùa tốt, nhưng phải thực hành tiết kiệm, sang năm càng cần cố gắng thi đua tăng gia sản xuất tốt hơn nữa. Về vụ chiêm, ngay từ bây giờ, phải lo ủ phân, giữ nước cho ruộng và kịp thời gieo mạ cho đủ cấy dày. Người còn dặn dò các em học sinh đang tham gia thu hoạch mùa: "Các cháu làm chưa quen thì học hỏi đồng bào. Các cháu còn nhỏ thì làm dần để cố gắng giúp đỡ đồng bào".

Biên tập theo: -Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr. 186

-Ban sưu tầm lịch sử Đảng huyện Từ Liêm: Những lần đón Bác, sđd, tr.162

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM CÔNG TRƯỜNG THỦY LỢI THỤY PHƯƠNG VÀ XÃ CỔ NHUỆ, HUYỆN TỪ LIÊM

Về công trường Thụy Phương, Hồ Chủ tịch đi xem cống Liên Mạc và đến tận nơi thăm anh em bộ đội, dân công đang đào kênh dẫn nước vào sông Nhuệ. Người khuyên mọi người ra sức thi đua lập nhiều thành tích xuất sắc, hoàn thành việc xây dựng công trình thủy lợi càng sớm càng tốt để phục vụ sản xuất.

Rời công trường, Bác đến thăm Trung đoàn 254 bảo vệ Thủ đô và dân quân thôn Hoàng (xã Cổ Nhuế), đang đắp mương tránh thủy nông ở xứ cầu Điều. Bác nói chuyện với bộ đội và dân quân, đại ý, các lực lượng vũ trang cần luyện tập quân sự cho tốt để sẵn sàng chiến đấu bảo vệ Tổ quốc. Nhưng cũng cần phải tham gia lao động giúp đỡ nhân dân làm thủy lợi để phát triển sản xuất thì nhân dân và bộ đội đều được ấm no.

Biên tập theo: -Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr. 198

-Ban sưu tầm Lịch sử Đảng huyện Từ Liêm: Những lần đón Bác, Sđd, tr.94-95

Ngày 16 tháng 12

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GỬI TẶNG HUY HIỆU CỦA NGƯỜI CHO MỘT SỐ CÁ NHÂN CÓ THÀNH TÍCH TRONG SẢN XUẤT NÔNG NGHIỆP

Ông Nguyễn Văn Nhượng (Cổ Nhuế) và em Dương Văn Hùng có nhiều thành tích trong sản xuất nông nghiệp và cải tiến nông cụ. Hồ Chủ tịch đã gửi tặng Huy hiệu của Người.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.200

Ngày 25 tháng 12

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH NÓI CHUYỆN VỚI CÁN BỘ VÀ CÔNG NHÂN NHÀ MÁY CƠ KHÍ HÀ NỘI

Tối ngày 25/12, Chủ tịch Hồ Chí Minh tới thăm Nhà máy Cơ khí Hà Nội lần thứ ba.

Người khen ngợi cán bộ, công nhân đã thực hiện tốt kế hoạch sản xuất năm 1958, nhắc nhở cán bộ, đảng viên phải gương mẫu học tập và lao động, quyết tâm sửa chữa khuyết điểm, thực hành dân chủ tập trung; công nhân phải nêu cao tinh thần đoàn kết, làm chủ xí nghiệp, làm chủ nước nhà. Người mong mỗi cán bộ, công nhân phấn đấu, hoàn thành vượt mức kế hoạch Nhà nước năm 1959, xây dựng nhà máy trở thành nhà máy kiểu mẫu.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 1749, ngày 27/12/1958
-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.204-205
-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T9, Sđd, tr.276-278
Ngày 31 tháng 12

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐI THĂM MỘT SỐ NƠI NHÂN DỊP NĂM MỚI

Ngày 31/12, Hồ Chủ tịch đã đến nói chuyện với thầy trò trường Chu Văn An trong buổi hội trường cuối năm.

Người biểu dương thầy trò nhà trường đã có nhiều tiến bộ trong tác phong, kỷ luật, tư tưởng, lao động. Người dạy:

"Nhà trường xã hội chủ nghĩa là nhà trường:

-Học đi đôi với lao động

-Lý luận đi đôi với thực hành

-Cần cù đi đôi với tiết kiệm

Muốn xã hội chủ nghĩa, phải có người xã hội chủ nghĩa. Muốn có người xã hội chủ nghĩa, phải có tư tưởng xã hội chủ nghĩa".

Cùng ngày, Người đi thăm trường mẫu giáo Mầm non ở 88 phố Thọ Nhuộm (nay là trường Mầm non A) và lớp vỡ lòng ở đình Thạch Khôi, phố Hàng Than.

Tại Phủ Chủ tịch. Người gặp mặt và nói chuyện với cán bộ các cơ quan Trung ương và Hà Nội nhân dịp năm mới nhấn mạnh nhiệm vụ của toàn Đảng, toàn dân là "Phải ra sức hoàn thành vượt mức kế hoạch Nhà nước năm 1959 với chí khí quyết chiến, quyết thắng".

Biên tập theo: -Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr-207

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T9, Sđd, tr.295-296

NĂM 1959

Ngày 1 tháng 1

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH CHÚC MỪNG NĂM MỚI

Sáng 1 tháng 1, tại Phủ Chủ tịch, đại biểu các đoàn thể nhân dân Hà Nội tới chúc mừng Hồ Chủ tịch nhân dịp năm mới.

Sau lời chúc của các đại biểu, Người cảm ơn và gửi cán bộ, nhân viên các cơ quan cùng đồng bào cả nước lời chúc mừng năm mới đoàn kết, mạnh khỏe, vui vẻ, cố gắng và tiến bộ. Người cũng gửi thơ chúc mừng năm mới tới đồng bào Thủ đô và cả nước:

"Chúc mừng đồng bào năm mới

Đoàn kết thi đua tiến tới hoàn thành kế hoạch ba năm thống nhất nước nhà thắng lợi".

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.211

Ngày 8 tháng 1

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM XƯỞNG MAY 10

Xưởng may 10, thuộc Tổng cục Hậu cần, đóng trên địa bàn huyện Gia Lâm, chuyên may áo cho bộ đội.

Ngày 8/1/1959, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm xưởng may 10.

Người vào thăm xưởng may 3, phân xưởng cắt.

Người căn dặn cán bộ, công nhân phải cải tiến kỹ thuật để nâng cao năng suất, quản lý xí nghiệp, phục vụ quốc phòng.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd. tr.218

Ngày 18 tháng 1

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ MÍT TINH CỦA NHÂN DÂN HÀ NỘI TẠI QUẢNG TRƯỜNG BA ĐÌNH

Chiều ngày 18/1, Hồ Chủ tịch tham dự cuộc mít tinh của hơn 7 vạn nhân dân Hà Nội tại Quảng trường Ba Đình chào mừng đại biểu Chính phủ Cộng hoà Dân chủ Đức do Thủ tướng ốt-tô Grôt-tơ-vôn dẫn đầu sang thăm Việt Nam.

Biên tập theo:

-Báo Nhân dân, số 1772, ngày 19/1/1959

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.223

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH NÓI CHUYỆN VỀ ĐẠI HỘI XXI ĐẢNG CỘNG SẢN LIÊN XÔ

Tối ngày 19/2, tại Nhà hát Lớn Thành phố, Hồ Chủ tịch đã nói chuyện với cán bộ các cơ quan Trung ương và Hà Nội về Đại hội lần thứ XXI Đảng Cộng sản Liên Xô.

Sau khi giới thiệu khái quát diễn biến Đại hội, nội dung báo cáo chính trị, Bác Hồ nhấn mạnh:

"... Tại Đại hội lần thứ XXI Đảng Cộng sản Liên Xô, nhiều đồng chí Liên Xô và các đại biểu các Đảng anh em gửi lời chúc Đảng, Chính phủ và nhân dân Việt Nam ta hoàn thành thắng lợi kế hoạch 3 năm (1958 - 1960). Chúng ta đã hứa với các đồng chí ấy rằng: Học tập Đảng Cộng sản Liên Xô, xây dựng chủ nghĩa cộng sản và nhân dân các nước anh em xây dựng chủ nghĩa xã hội, toàn Đảng và toàn dân ta nhất định cố gắng đưa miền Bắc tiến lên chủ nghĩa xã hội làm cơ sở vững chắc cho công cuộc đấu tranh thống nhất nước nhà, để xây dựng một nước Việt Nam hoà bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh".

Biên tập theo: -Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, sđd, tr.237

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T9, Sđd, tr.333-339

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM LÀNG GÓM VÀ HỢP TÁC XÃ BÁT TRÀNG (HUYỆN GIA LÂM)

Tối thăm làng Bát Tràng (cũ) và thăm xã viên hợp tác vãi làm bát, Hồ Chủ tịch chăm chú xem quy trình sản xuất bát, Người thân mật nói chuyện với bà con xã viên trong hợp tác xã, động viên mọi người: "Phải cố gắng thi đua làm nhiều, nhanh, tốt, rẻ, làm sao vừa hạ giá bát mà thu nhập của mỗi xã viên cao hơn người làm ăn riêng lẻ, khiến số người vào hợp tác xã mỗi ngày một nhiều hơn. Muốn thế, thì phải thực hiện quản lý dân chủ, cải tiến kỹ thuật, cải tiến dụng cụ, giá thành...".

Sau đó, Hồ Chủ tịch đi thăm làng Bát Tràng. Người đi thăm một số nơi và nói chuyện với bà con, khuyên bà con đoàn kết, giúp đỡ nhau, giữ gìn vệ sinh làng xóm, học bẻ lúc văn hoá.

Người mong muốn, "Làng Bát Tràng mới phải làm sao trở thành một trong những làng kiêu mẫu ở nước Việt Nam mới, nước Việt Nam xã hội chủ nghĩa".

Biên tập theo: -Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.238

-Chủ tịch Hồ Chí Minh với thủ đô Hà Nội, Sở VH TT, 1985, tr.36-37

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM CÔNG TRƯỜNG XÂY DỰNG BA NHÀ MÁY CAO SU, XÀ PHÒNG, THUỐC LÁ

Đến thăm công trường, Hồ Chủ tịch thân mật nói chuyện với cán bộ, công nhân, nhắc nhở mọi người: "Giai cấp công nhân là giai cấp lãnh đạo cách mạng. Muôn xứng đáng là giai cấp công nhân thì phải gương mẫu trong công tác. Muốn tiến lên chủ nghĩa xã hội, muốn nước nhà mau chóng thống nhất, muốn được tự do sung sướng, mọi người phải khắc phục khó khăn, thi đua tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm..".

Người nhấn mạnh:

"Nhiệm vụ trước mắt của cán bộ, công nhân trên công trường là phải đoàn kết chặt chẽ (...) phải mở rộng phong trào thi đua giữa các cá nhân và giữa các bộ phận sản xuất, phải giữ vững kỷ luật lao động. Các đảng viên, đoàn viên thanh niên lao động, cán bộ, phải gương mẫu về mọi mặt, lãnh đạo cho tốt phong trào sản xuất".

Biên tập theo: -Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.239

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T9, Sđd, tr.340-341

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GỬI THƯ CHO CÁN BỘ, CÔNG NHÂN XƯỞNG MAY 10

Nhận được bộ áo kaki do công nhân xưởng may 10 gửi tặng, Chủ tịch Hồ Chí Minh viết thư cảm ơn và nhắc nhở cán bộ, công nhân viên "chớ có thấy tiến bộ mà tự mãn, tự kiêu. Trái lại, cần phải cố gắng hơn nữa để tiến bộ mãi".

Ngày 24 tháng 2 năm 1959

Bác Hồ

Biên tập theo: -Hồ Chí Minh: Thủ đô Hà Nội phải là Thành phố gương mẫu, Sdd, tr.123- 124

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T9, Sdd, tr.342-343

Ngày 11 tháng 3

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH NÓI CHUYỆN VỚI ĐỒNG BÀO THỦ ĐÔ TẠI SÂN BAY GIA LÂM KHI ĐI THĂM IN-ĐÔ-NÊ-XI-A VỀ

Chuyến đi thăm In-đô-nê-xi-a và Ấn Độ của Đoàn đại biểu Chính phủ nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà do Chủ tịch Hồ Chí Minh dẫn đầu thành công tốt đẹp. Ngày 11/3/1959, nhân dân thủ đô Hà Nội chào đón Đoàn đại biểu tại sân bay Gia Lâm.

Nói chuyện với đồng bào, Hồ Chủ tịch đã thông báo kết quả và ý nghĩa to lớn của cuộc đi thăm In-đô-nê-xi-a và Ấn Độ, thắt chặt thêm tình đoàn kết hữu nghị chiến đấu, ủng hộ cuộc kháng chiến chống Mỹ của nhân dân hai nước đối với nhân dân Việt Nam.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T9, Sdd, tr 369-370

Ngày 4 tháng 2

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH NÓI CHUYỆN VỚI NHÂN DÂN THỦ ĐÔ TẠI SÂN BAY GIA LÂM TRƯỚC KHI ĐI THĂM ẤN ĐỘ VÀ MIẾN ĐIỆN

Ngày 4/2/1958, đông đảo các tầng lớp nhân dân Thủ đô đã đưa tiễn Chủ tịch Hồ Chí Minh tại sân bay Gia Lâm trước khi Người đi thăm Ấn Độ và Miến Điện theo lời mời của Chính phủ hai nước anh em.

Nói chuyện với đồng bào, Hồ Chủ tịch nêu rõ mục đích chuyến đi là "thắt chặt hơn nữa tình hữu nghị giữa nước Việt Nam, Ấn Độ và Miến Điện, đồng thời để tăng cường tình đoàn kết giữa các dân tộc Á - Phi, do đó có thêm lực lượng giữ gìn hoà bình thế giới".

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 1428, ngày 5/2/1958

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T9, Sdd, tr.35

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ CUỘC MÍT TINH CỦA NHÂN DÂN THỦ ĐÔ CHÀO MỪNG TỔNG THỐNG ẤN ĐỘ

Tại cuộc mít tinh, trong diễn văn chào mừng Tổng thống Ấn Độ, Chủ tịch Hồ Chí Minh đánh giá cao truyền thống hữu nghị tốt đẹp giữa nhân dân hai nước Việt Nam - Ấn Độ và mong muốn quan hệ giữa hai nước ngày càng phát triển. Trước khi kết thúc, Người bắt nhịp cho hơn 20 vạn đồng bào dự mít tinh hát bài "Kết đoàn".

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.259

Ngày 24 tháng 3

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH CÙNG TỔNG THỐNG R. PRAXÁT THĂM NHÀ MÁY CƠ KHÍ HÀ NỘI VÀ MỘT SỐ ĐỊA ĐIỂM KHÁC

9 giờ ngày 24/3, Hồ Chủ tịch cùng Tổng thống Ấn Độ R.Praxát tới thăm Nhà máy cơ khí Hà Nội. Sau khi tham quan một số phân xưởng sản xuất, Người cùng Tổng thống dự cuộc mít tinh chào mừng của công nhân nhà máy.

Sau đó, Người cùng Tổng thống R. Praxát đến thăm xã Định Công (Thanh Trì), thăm trường Đại học Tổng hợp Hà Nội (nay là Trường Đại học khoa học - xã hội và nhân văn Hà Nội). Phát biểu với cán bộ, sinh viên nhà trường, Người căn dặn "Học phải đi đôi với hành, giáo dục phải đi đôi với lao động".

Tiếp đó, Người hướng dẫn Tổng thống vào thăm chùa Quán Sứ và chùa Một Cột. Người đưa Tổng thống đến thăm cây bồ đề mà Tổng thống đã tặng Người trong chuyến đi thăm Ấn Độ trước đây.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.260-261

Ngày 7 tháng 4

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM ĐẠI HỘI LIÊN HOAN MỪNG THẮNG LỢI DIỆT DỐT CỦA THÀNH PHỐ

Đến thăm Đại hội liên hoan mừng thắng lợi diệt dốt của Thành phố, Hồ Chủ tịch thay mặt Đảng bộ và Chính phủ khen ngợi các

chiến sĩ của ngành bình dân học vụ đã kiên trì, bền bỉ làm nhiệm vụ và đã lập thành tích tốt. Người căn dặn: Hà Nội đã xoá xong nạn mù chữ, nay phải tiếp tục đẩy mạnh phong trào bỏ túc văn hoá, không được để có người mù chữ lại. Hà Nội phải làm gương mẫu cho cả nước noi theo.

Người đã tặng Huy hiệu của Người cho 7 chiến sĩ xuất sắc và 4 gia đình có nhiều thành tích trong phong trào diệt dốt.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 1850, ngày 8/4/1959

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.270

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM ĐẠI HỘI LIÊN HOAN CHIẾN SĨ THI ĐUA VÀ LAO ĐỘNG XUẤT SẮC NĂM 1958

Đại hội chiến sĩ thi đua và lao động xuất sắc năm 1958 của toàn thành phố tổ chức tại rạp Hồng Hà, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đến dự và phát biểu với Hội nghị.

Thay mặt Trung ương Đảng và Chính phủ, Người nhiệt liệt biểu dương những thành tích mà anh chị em đã đạt được trong năm qua và tin tưởng rằng các đại biểu sẽ nỗ lực hơn, gương mẫu hơn trong phong trào thi đua để giành thêm nhiều thắng lợi mới.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.276

Ngày 25 tháng 4

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH HUẤN THỊ TẠI HỘI NGHỊ CÁN BỘ TOÀN ĐẢNG BỘ HÀ NỘI

Từ ngày 21/4 đến ngày 30/4/1959, Đảng bộ Hà Nội đã họp Hội nghị cán bộ toàn Đảng bộ (Hội nghị có ý nghĩa như một Đại hội đại biểu của Đảng bộ lần thứ nhất).

Ngày 25/4, Hội nghị vô cùng phấn khởi được đón Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm và huấn thị. Người nói:

'Thủ đô Hà Nội phải làm thế nào để trở thành một Thủ đô xã hội chủ nghĩa. Muốn như thế thì mỗi xí nghiệp, mỗi một đơn vị bộ đội, mỗi một trường học, mỗi một đường phố, mỗi một cơ quan và mỗi

một nông thôn ở ngoại thành phải là một pháo đài của chủ nghĩa xã hội.

Hà Nội cần phải củng cố và phát triển Đảng, Đoàn thanh niên lao động và Công đoàn. Đảng bộ Hà Nội cần phải phát triển thêm thành phần công nhân, nông dân, lao động trí óc và phụ nữ vào Đảng".

Người nhắc nhở cán bộ, đảng viên Hà Nội "phải có đạo đức cách mạng; phải thực hiện cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư; phải lấy phê bình và tự phê bình mà tiêu diệt chủ nghĩa cá nhân và bồi dưỡng chủ nghĩa tập thể Đảng viên, đoàn viên bất cứ đâu, bất cứ làm công việc gì, phải thật gương mẫu.

Đảng bộ Hà Nội phải làm gương cho các Đảng bộ khác. Đảng bộ Hà Nội gương mẫu, sẽ góp phần đưa miền Bắc tiến lên chủ nghĩa xã hội, làm cơ sở vững mạnh đấu tranh giành thống nhất nước nhà".

Biên tập theo: -Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.280

-Hồ Chí Minh: Thủ đô Hà Nội phải là Thành phố gương mẫu, Sđd, tr.125-126

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ CUỘC MÍT TINH CHÀO MỪNG ĐOÀN ĐẠI BIỂU QUỐC TẾ

Thay mặt nhân dân cả nước, nhân dân thủ đô Hà Nội trang trọng tổ chức mít tinh chào mừng đoàn đại biểu Đảng và Chính phủ công nông cách mạng Hung-ga-ri sang thăm Việt Nam. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã tới dự.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.281

Ngày 14 tháng 5

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM NHÀ MÁY IN TIẾN BỘ

Chiều ngày 14/5, Hồ Chủ tịch đến thăm Nhà máy in Tiến Bộ. Đầu tiên, Bác vào thăm nhà trẻ, cho kẹo và chụp ảnh chung với các cháu rồi căn dặn các đồng chí lãnh đạo, các cô bảo mẫu:

-Các cô, các chú cần trông nom nhà giữ trẻ, chăm sóc chu đáo các cháu, vì các cháu có ngoan, khoẻ mạnh thì bà mẹ các cháu mới yên tâm sản xuất tốt.

Từ nhà trẻ, Bác đến khu vực sản xuất, thăm phân xưởng chũ, phân xưởng sách, phân xưởng in tipô và các nơi khác, sau đó nói chuyện với công nhân nhà máy. Giải đáp những băn khoăn thắc mắc của công nhân trong đợt học tập cải tiến quản lý xí nghiệp. Bác nói, đại ý:

-Muốn tiến lên chủ nghĩa xã hội thì công nhân phải tiến lên trước. Muốn chủ nghĩa xã hội thì phải có con người xã hội chủ nghĩa (...). Nhưng tiến lên xã hội chủ nghĩa, có tinh thần chưa đủ mà phải có vật chất, có nhà máy để sản xuất. Nhà máy của ta do công nhân làm chủ thì phải quản lý tốt, phải sản xuất cho tốt.

Cuối cùng, Bác dặn:

-Muốn sản xuất tốt thì phải quản lý tốt. Các cô, các chú phải cố gắng làm cho Nhà máy in Tiến Bộ thành nhà máy gương mẫu.

Biên tập theo: -Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.293

-Bác Hồ với Ba Đình, Sđd, tr.46-47

Ngày 15 tháng 5

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM NHÀ MÁY DỆT KIM ĐÔNG XUÂN

Trong những năm cải tạo, phát triển kinh tế, Dệt kim Đông Xuân là một trong những đơn vị có nhiều cố gắng. Ngày 15/5, Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm nhà máy, Bác dừng lâu ở nhà trẻ của nhà máy. Người chia kẹo cho các cháu và căn dặn các cô giáo phải coi các cháu như con đẻ của mình.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.294

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM NHÀ MÁY CƠ KHÍ TRẦN HƯNG ĐẠO

Sau khi thăm các cơ sở sản xuất và phân xưởng lắp ráp thành phẩm, Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện với công nhân, cán bộ

nhà máy về nhiệm vụ xây dựng Tổ quốc, cải tạo xã hội chủ nghĩa và đấu tranh thống nhất nước nhà. Người gợi ý nhà máy nên kết nghĩa, hợp tác với một nhà máy của Hung-ga-ri.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.295-296

Ngày 19 tháng 5

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM NHÀ MÁY RƯỢU HÀ NỘI

Đến nhà máy rượu, thăm các phân xưởng sản xuất, thấy công nhân phải làm những công việc nặng nhọc, Người nói với lãnh đạo nhà máy: "Các chú phải cải tiến để tăng năng suất, giảm bớt sức lao động". Đến tổ nấu com rượu, Người hỏi: "Có cách nào thay thế việc nấu rượu bằng gạo mà vẫn bảo đảm chất lượng tốt được không?".

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.297

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM "TRIỂN LÃM CẢI TIẾN KỸ THUẬT, SÁNG KIẾN CỦA LAO ĐỘNG THỦ ĐÔ"

Đến thăm "Triển lãm cải tiến kỹ thuật, sáng kiến của lao động Thủ đô", Chủ tịch Hồ Chí Minh chăm chú xem khu trưng bày của từng ngành, của các hợp tác xã sản xuất công nghiệp, thủ công nghiệp, của ngành y tế... Người rất chú ý những thành tích, sáng kiến, cải tiến máy móc, kỹ thuật, tăng năng suất, tiết kiệm nguyên vật liệu, hạ giá thành trong phong trào thi đua sản xuất "nhiều, nhanh, tốt, rẻ"; sáng kiến dùng nguyên liệu trong nước thay nguyên liệu nhập ngoại, sáng kiến bảo hộ an toàn lao động.

Bác ân cần nhắc nhở mọi người phải luôn luôn khiêm tốn học tập các chuyên gia, học tập kinh nghiệm các nước, không nên thoả mãn với những thành tích đã đạt được và phải tiếp tục cố gắng học tập để tiến bộ không ngừng.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.299

Ngày 27 tháng 5

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM HỌC VIỆN NÔNG LÂM

Trong sự nghiệp phát triển nông nghiệp Thủ đô, Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm đến việc cải tiến kỹ thuật trong nông nghiệp. Ngày 27/5, Người đến thăm Học viện Nông lâm (nay là trường Đại học Nông nghiệp Hà Nội), ban giám đốc đã giới thiệu với Người chiếc máy cấy bằng gỗ của trường vừa mới chế tạo. Bác hoan nghênh và động viên cán bộ, học viên phấn đấu giảng dạy, học tập, nghiên cứu, sáng tạo tốt hơn nữa để phục vụ có kết quả yêu cầu phát triển nông nghiệp, nông thôn.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.301

Ngày 6 tháng 6

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM CÔNG TRƯỜNG ĐƯỜNG THANH NIÊN

Lần thứ hai đến công trường, Chủ tịch Hồ Chí Minh đi thăm các khu vực của nhân dân, cán bộ và học sinh nghỉ hè tham gia lao động. Người dừng lại xem xét công việc ở nhiều nơi và nói chuyện với mọi người. Bác khuyên:

"Mọi người cần ra sức thi đua làm tốt công việc và phải đảm bảo an toàn lao động. Chúng ta cố gắng làm việc ngày nay để làm cho đời sống của Thủ đô ngày mai thêm tươi đẹp".

Người chúc các em học sinh nghỉ hè vui tươi, khoẻ mạnh để sau khi nghỉ hè lại học tập và lao động hơn trước...

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.305

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH CÙNG TỔNG THỐNG XU-CÁC-NÔ TỚI DỰ CUỘC MÍT TINH CHÀO MỪNG CỦA HỌC SINH, SINH VIÊN HÀ NỘI

Đại biểu học sinh trung cấp và sinh viên các trường đại học ở Hà Nội tập trung tại trường Đại học Tổng hợp (nay là Đại học Khoa học xã hội và nhân văn Hà Nội) để chào mừng Tổng thống Xu-

các-nô. Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng Tổng thống Xu-các-nô đã đến dự.

Đáp từ bài phát biểu của Tổng thống Xu-các-nô, Chủ tịch Hồ Chí Minh làm rõ thêm vai trò, vị trí của thanh niên, học sinh, sinh viên.

Người nói:

"Tương lai của loài người một phần lớn là ở trong các cháu thanh niên, tức là các cháu đã là chủ nhân, là ông chủ, bà chủ tương lai của Trái đất. Nhưng muốn xứng đáng với ông chủ, bà chủ thì phải làm thế nào? Không phải cứ ngồi khoanh tay sẽ là ông chủ, bà chủ, mà:

-Phải đoàn kết chặt chẽ

-Cố gắng học tập cho tốt

-Phải lao động cho tốt

-Vượt mọi khó khăn để mà chiến thắng, để hưởng thụ tất cả những khoa học, những hiểu biết của thời đại thế kỷ thứ XX".

Cuối cùng, Người chuyển "Tất cả tình hữu nghị thắm thiết và ý chí thi đua xã hội chủ nghĩa của thanh niên và sinh viên Việt Nam" đến các bạn thanh niên và các bạn học sinh, sinh viên Ấn Độ.

Biên tập theo; -Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.313

-Báo Nhân dân, số 1929, ngày 27/6/1959

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH CÙNG TỔNG THỐNG XU-CÁC-NÔ THĂM NHÀ MÁY CƠ KHÍ HÀ NỘI

Giới thiệu thành tựu của nền công nghiệp Việt Nam trong chế độ mới, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đưa Tổng thống Xu-các-nô đến thăm Nhà máy Cơ khí Hà Nội. Đây là lần thứ 5, Bác Hồ về thăm nhà máy.

Cùng ngày, Người cùng Tổng thống Xu-các-nô thăm trại hè "Bò câu trắng" của thiếu niên Hà Nội.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.314

Ngày 28 tháng 6

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THAM DỰ CUỘC MÍT TINH CỦA NHÂN DÂN THỦ ĐÔ CHÀO MỪNG TỔNG THỐNG XU-CÁC-NÔ

Ngày 28/6, hơn 20 vạn nhân dân Thủ đô đã mít tinh chào mừng Tổng thống Xu-các-nô tại Quảng trường Ba Đình.

Đáp từ diễn văn của Tổng thống Xu-các-nô, Chủ tịch Hồ Chí Minh ca ngợi tình đoàn kết hữu nghị Việt Nam - Indônêxia; căn dặn đồng bào thực hiện tốt lời chúc của Tổng thống và cũng là mong muốn của Người: đoàn kết, lao động, tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm, tiến lên xây dựng một nước Việt Nam xã hội chủ nghĩa, độc lập, ấm no tự do, bình đẳng, tức là, nước Việt Nam hoà bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T9, Sđd tr.475-476

Ngày 2 tháng 9

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THAM DỰ MÍT TINH CỦA NHÂN DÂN THỦ ĐÔ KỶ NIỆM NGÀY QUỐC KHÁNH

Phát biểu tại cuộc mít tinh của nhân dân Thủ đô chào mừng Quốc khánh 2/9, Hồ Chủ tịch nói: "Hôm qua là một ngày vui sướng của chúng ta, cũng là một ngày vui sướng của các nước anh em trong phe xã hội chủ nghĩa, của các nước bạn trong phong trào dân tộc giải phóng.

Trong 14 năm qua, phe ta ngày càng mạnh. Kinh tế, chính trị, văn hoá, ngoại giao, quốc phòng của nước ta ngày càng tiến bộ và sẽ tiến bộ nhiều hơn nữa. Chúng ta quyết tâm xây dựng một nước Việt Nam hoà bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh. Chúng ta nhất định thắng lợi".

Biên tập theo: -Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.353

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T9, Sđd, tr.497-498

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ CUỘC HỌP CỦA BỘ CHÍNH TRỊ BÀN VỀ QUY HOẠCH THỦ ĐÔ HÀ NỘI

Phát biểu tại phiên họp của Bộ Chính trị bàn về quy hoạch thủ đô Hà Nội, Hồ Chủ tịch nhấn mạnh, tổ chức, quản lý xây dựng phải có quy hoạch, đồng bộ, làm từng bước, chú ý cả nội thành và ngoại thành. Quy hoạch thủ đô Hà Nội phải đảm bảo thành phố có nhiều cây xanh, đường phải thẳng, có đường trung tâm buôn bán, hệ thống cống ngầm phải bảo đảm vệ sinh, hệ thống đường xe điện, xe lửa phải bố trí cho phù hợp.

Biên tập theo; Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr 360

Ngày 11 tháng 10

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ MÍT TINH CHÀO MỪNG ĐOÀN ĐẠI BIỂU QUỐC TẾ

Đầu tháng 10, đoàn đại biểu Đảng và Chính phủ Ba Lan sang thăm hữu nghị nước ta. Ngày 16, hơn 12 vạn nhân dân thủ đô Hà Nội tổ chức mít tinh chào mừng đoàn. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đến dự và phát biểu tại cuộc mít tinh.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 2035, ngày 12/10/1959

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, 77, Sđd, tr.375

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GỬI THƯ CHÀO MỪNG ĐẠI HỘI NHỮNG NGƯỜI SẢN XUẤT TRẺ CỦA THỦ ĐÔ

Được tin những người sản xuất trẻ của Thủ đô tổ chức Đại hội thi đua, Hồ Chủ tịch viết thư chào mừng: "Bác thân ái chúc các cháu:

Mạnh khoẻ vui vẻ

Đoàn kết chặt chẽ

Luôn luôn thi đua

Đưa cả tinh thần và lực lượng của tuổi trẻ vươn lên hàng đầu trong mọi công việc xây dựng xã hội chủ nghĩa".

Biên tập theo: -Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.383

-Hồ Chí Minh, Thủ đô Hà Nội phải là Thành phố gương mẫu, Sđd, tr.127

Ngày 16 tháng 12

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM NHÀ MÁY VĂN PHÒNG PHẨM HỒNG HÀ

Đến nhà máy, Hồ Chủ tịch thăm các phân xưởng sản xuất. Sau khi nghe lãnh đạo nhà máy báo cáo về phong trào thi đua, tổ chức đời sống của công nhân, Bác Hồ nói chuyện với cán bộ, công nhân nhà máy. Người khuyên:

"Các cô, các chú cần chú ý trông nom đến nhà giữ trẻ, chăm sóc chu đáo các cháu, vì các cháu có ngoan, khoẻ mạnh thì mẹ các cháu mới an tâm sản xuất. Về sản xuất, chúng ta phải triệt để thực hiện khẩu hiệu nhiều, nhanh, tốt, rẻ. Hàng có tốt, giá có rẻ, thì nhà máy mới chóng phát triển.

Muốn tiến lên chủ nghĩa xã hội (...) thì phải đẩy mạnh thi đua tăng gia sản xuất, thực hành tiết kiệm. Trong thi đua, cần chú ý phát huy sáng kiến, cải tiến lề lối làm việc, công nhân phải cố gắng trong lao động sản xuất, thấm nhuần tinh thần làm chủ nước nhà, làm chủ xí nghiệp; đảng viên và đoàn viên thanh niên lao động phải gương mẫu sản xuất và gương mẫu về mọi mặt".

Biên tập theo; Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T.7 , Sđd , tr360.

Ngày 31 tháng 12

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM LỚP VỠ LÒNG ĐÌNH THẠCH KHÔI VÀ DỰ MÍT TINH CHÀO MỪNG THÀNH CÔNG CỦA KỲ HỌP LẦN THỨ 11 (QUỐC HỘI KHOÁ I)

Sáng, Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng đồng chí Trần Danh Tuyên, Bí thư Thành ủy và một số cán bộ đến thăm lớp vỡ lòng đình Thạch Khôi (Hàng Than).

Bác hỏi cận kề thầy giáo chủ nhiệm lớp về tình hình học tập, tình hình chăm sóc, dạy dỗ các em. Sau khi thăm lớp, bác xem chỗ uống nước và nơi đi vệ sinh của các em. Người ân cần dặn dò:

"Các cô, các chú phải cho các cháu uống nước để giữ gìn sức khoẻ. Chỗ đi vệ sinh phải luôn luôn sạch sẽ để các cháu khỏi trơn ngã".

Cùng ngày, Hồ Chủ tịch nói chuyện với hơn 2 vạn đồng bào Thủ đô dự mít tinh tại Quảng trường Nhà hát Thành phố (nay là Quảng

trường Cách mạng tháng Tám) chào mừng thành công của kỳ họp lần thứ 11, Quốc hội khoá I (từ ngày 18 đến ngày 31/12/1959), hoan nghênh Hiến pháp mới.

Biên tập theo: -Bác Hồ với Ba Đình, Sđd, tr.48-50

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.414

NĂM 1960

Ngày 1 tháng 1

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TIẾP ĐẠI BIỂU NHÂN DÂN HÀ NỘI ĐẾN CHÚC MỪNG NGƯỜI NHÂN DỊP NĂM MỚI

Ngày 1 tháng 1, tại Phủ Chủ tịch, Hồ Chủ tịch tiếp và nói chuyện thân mật với đoàn đại biểu nhân dân Thủ đô đến chúc mừng Người nhân dịp năm mới.

Các đại biểu báo cáo lên Người những tiến bộ trên nhiều mặt công tác của Thủ đô năm 1959, hứa với Người sẽ cố gắng hơn nữa để giành nhiều thắng lợi mới trong việc thực hiện kế hoạch Nhà nước năm 1960.

Hồ Chủ tịch chúc sức khoẻ các đại biểu và nhấn mạnh các yêu cầu mới đặt ra đối với Đảng bộ và nhân dân Thủ đô năm 1960. Người nói: Năm mới, năm 1960 là năm chúng ta phải và nhất định hoàn thành kế hoạch 3 năm. Chúng ta có nhiều việc phải làm. Chúng ta phải lãnh đạo nhân dân làm tốt những việc đó để giành những thắng lợi mới. Phong trào thi đua vừa qua ở nhà máy, nông thôn, trường học... chứng tỏ lực lượng nhân dân rất dồi dào. Năm ngoái, chúng ta đã có nhiều thắng lợi. Năm mới chúng ta phải phát huy những thắng lợi đó, giành thắng lợi lớn hơn nữa. Bản Hiến pháp mới của chúng ta có nhiều điểm rất mới, rất thiết thực, cần phải làm cho mọi người dân hiểu rõ để phấn khởi thi đua xây dựng chủ nghĩa xã hội và đấu tranh giành thống nhất nước nhà thắng lợi.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 2116, ngày 1/1/1960 và số 2117 ngày 3/1/1960

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.417

Ngày 7 tháng 1

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM NƠI CHUẨN BỊ ĐÓN TIẾP VIỆT KIỀU VỀ NƯỚC CỦA THÀNH PHỐ

Theo nguyện vọng của đồng bào Việt kiều và sự thoả thuận của Chính phủ ta với Chính phủ của một số nước khu vực, một bộ phận Việt kiều sẽ trở về Tổ quốc. Ngày 7/1/1960, Hồ Chủ tịch đến thăm khu lao động An Dương, nơi chuẩn bị đón tiếp Việt kiều Thái Lan về nước. Người tỉ mỉ xem xét nhà ở, nhắc nhở mọi người phải chú ý vấn đề vệ sinh. Người khen ngợi cán bộ, công nhân Thủ đô đã tích cực tham gia xây dựng tốt nơi đón tiếp và căn dặn "Phải coi trọng và làm tốt công tác đón tiếp Việt kiều".

Sau đó, Người đi thăm lớp mẫu giáo và một số gia đình đồng bào trong khu.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 2122, ngày 8/1/1960

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, 77, Sđd, tr.423

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TRỒNG CÂY ĐÀ Ở CÔNG VIÊN BẢY MẪU

16 giờ 30 phút, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến công viên Bảy Mẫu (nay là công viên Thống Nhất) và trồng cây đa lưu niệm. Sau đó, Người đã nói chuyện với một số cán bộ và nhân dân cùng tham gia trồng cây với Người, về ý nghĩa của việc trồng cây xanh ở công viên, Bác phân tích rất giản dị, thiết thực mà vô cùng sâu sắc:

"Chúng ta ra sức thi đua làm tốt việc xây dựng vườn hoa. Chúng ta làm đây là làm cho bản thân, cho con cháu mình. Rồi đây, vườn hoa Thống Nhất hoàn thành việc xây dựng. Chiều chiều hay ngày nghỉ, chúng ta ra vườn hoa hóng mát, xem văn công giải trí, để rồi lại bắt tay vào công tác, sản xuất hăng hơn".

Biên tập theo; Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, 77, Sđd, tr.425

Ngày 13 tháng 1

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH NÓI CHUYỆN VỚI ĐẠI HỘI ĐẠI BIỂU NHÂN DÂN HÀ NỘI VỀ THẮNG LỢI CỦA KỶ HỢP LAN THỨ 11, QUỐC HỘI KHOÁ I

Tối ngày 13 tháng 1, Hồ Chủ tịch đến dự và phát biểu tại Đại hội đại biểu nhân dân Hà Nội. Sau khi nói rõ ý nghĩa của Hiến pháp mới vừa được Quốc hội thông qua Người nêu cụ thể những việc mà nhân dân Thủ đô phải phấn đấu làm tốt:

-Ra sức chống hạn. Thi đua đẩy mạnh sản xuất Đông - Xuân. Quyết tâm làm vụ chiêm này tốt hơn hẳn các vụ chiêm trước.

-Thi đua đẩy mạnh và làm tốt phong trào hợp tác và cải tạo xã hội chủ nghĩa.

-Tiếp tục "Tết trồng cây" cho tốt. Trồng cây nào phải sống cây ấy, tốt tươi cây ấy.

-Tổ chức đón tiếp kiều bào chu đáo, giúp đỡ kiều bào có công ăn việc làm ngay sau khi trở về Tổ quốc.

-Tổ chức tết Nguyên đán cho vui vẻ, tung bừng nhưng tuyệt đối tránh lãng phí.

-Mọi người, mọi ngành thi đua hoàn thành và hoàn thành vượt mức kế hoạch Nhà nước năm nay và chuẩn bị tốt cho kế hoạch dài hạn năm sau.

-Riêng các đại biểu Hội đồng nhân dân và các cán bộ thì phải phổ biến Hiến pháp một cách kỹ lưỡng và rộng khắp trong nhân dân, và gương mẫu trong việc thi hành Hiến pháp và các luật lệ".

Người thông báo: "Theo Hiến pháp mới thì Thủ đô ta sẽ được bầu cử độ 25 đại biểu vào Quốc hội, nghĩa là nhiều gấp 5 lần số đại biểu hiện nay. Đó là một vinh dự to lớn, đồng thời là một trách nhiệm nặng nề. Nó đòi hỏi nhân dân Thủ đô phải cử những đại biểu thật gương mẫu. Đồng bào Thủ đô phải thật gương mẫu trong mọi công tác. Thủ đô phải là thành phố gương mẫu cho cả nước".

Biên tập theo:

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, sđd, T7, tr.427-428

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội, 1996, T10, tr.29-30

**CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM KHU TẬP THỂ CỦA
CÔNG NHÂN NHÀ MÁY CƠ KHÍ HÀ NỘI**

10 giờ chủ nhật ngày 17/1/1960, Hồ Chủ tịch đến thăm công nhân Nhà máy Cơ khí Hà Nội. Người đi thẳng vào nhà ăn tập thể. Đi theo Bác có đồng chí Lương Chi, Bí thư Đảng ủy và đồng chí Nguyễn Kim Bưu, thư ký công đoàn nhà máy. Bác đến nơi chia cơm và thức ăn, xem xoong đựng thức ăn, bàn ăn và bát đũa. Thấy nhà bếp gọn gàng, vệ sinh, sạch sẽ, Bác rất vui, khen ngợi các chị cấp dưỡng. Bác nhắc:

-Trời lạnh các cô các chú nhớ cho anh chị em công nhân ăn thêm ớt hoặc gừng, vừa ấm bụng, vừa ngon miệng.

Sau đó, Bác đi đến nhà vệ sinh công cộng. Thấy khu vệ sinh không được sạch, Bác tỏ ý không vui lòng, phê bình các đồng chí lãnh đạo nhà máy.

Đây là lần thứ 6 nhà máy vinh dự đón Bác về thăm.

Biên tập theo: -Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, sđd, tr.431

-Bác Hồ với Đống Đa, Sđd, tr.38-39

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM VÀ CHÚC TẾT MỘT SỐ GIA ĐÌNH NHÂN DÂN THỦ ĐÔ

Đêm ngày 27 tháng 1, tức 29 Tết Canh Tý, Hồ Chủ tịch đến thăm và chúc Tết các gia đình:

-Đồng chí Trần Công Tốt, công nhân Nhà máy Đền.

-Đồng chí Trương Từ Thức, đại đội phó đơn vị chữa cháy (Sở Công an Hà Nội).

-Cụ Bùi Xuân Bông, gia đình công giáo.

-Bác sĩ Đinh Văn Thắng, giáo sư trường Đại học Y Dược, Chủ nhiệm khoa Sản, Bệnh viện Bạch Mai.

-Ông Bùi Hưng Gia, nhà công thương.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.438

Ngày 2 tháng 2

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM NHÀ MÁY CƠ KHÍ HÀ NỘI

Ngày 2 tháng 2, Hồ Chủ tịch đưa ông bà luật sư H.Lôđobai và con gái đến thăm Nhà máy Cơ khí Hà Nội nhân dịp gia đình luật sư sang thăm nước ta theo lời mời của Người.

Nói chuyện với cán bộ, công nhân nhà máy, sau khi giới thiệu luật sư Lôđobai, người 30 năm trước đã đứng ra bào chữa giúp Người thoát khỏi nhà tù Hương Cảng, Người khen ngợi cán bộ công nhân nhà máy đã hoàn thành vượt mức kế hoạch Nhà nước năm 1959, tiết kiệm và tăng năng suất lao động, cố gắng học tập văn hoá, kỹ thuật. Người cán dặn cán bộ, công nhân nhà máy phải ra sức học tập văn hoá và kỹ thuật để tiến kịp trình độ khoa học tiên tiến của các nước, hoàn thành tốt kế hoạch năm 1960, chuẩn bị bước vào kế hoạch 5 năm lần thứ nhất.

Người chỉ rõ:

"Muốn thực hiện tốt nhiệm vụ nặng nề ấy, cán bộ và công nhân phải ra sức sửa chữa khuyết điểm và phát huy ưu điểm đã đạt được. Mặt khác, phải thực hiện hạch toán kinh tế cho tốt: phải đảm bảo các bộ phận sản xuất cân đối, tiến hành ăn khớp, nhịp nhàng".
Bác ví "Các công tác quản lý, cải tiến kỹ thuật và cải tiến tổ chức như cái kiềng ba chân, nếu hai chân dài, một chân ngắn thì không thể nào đứng vững được".

Người nhấn mạnh: "Muốn làm tốt các việc này phải thực hiện dân chủ. Cán bộ phải dựa vào quần chúng để giải quyết khó khăn (...) phải thật thà tự phê bình và phê bình, giúp đỡ lẫn nhau. Phải nâng cao kỷ luật lao động, kỷ luật sản xuất, đảm bảo an toàn lao động, chống lãng phí. Đặc biệt là phải chú trọng học tập kinh nghiệm và tác phong công tác tốt của các đồng chí chuyên gia bạn. Đảng viên và đoàn viên phải xung phong gương mẫu trong mọi công tác, trong học tập và chấp hành kỷ luật lao động".

Kết thúc buổi nói chuyện, Người chúc cán bộ công nhân nhà máy "Khỏe mạnh, vui vẻ, tiến bộ và làm theo đúng lời hứa là: thực hiện vượt mức kế hoạch năm 1960 cả về số lượng, chất lượng và tiết kiệm để góp phần xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc và đấu tranh thống nhất nước nhà".

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, T10, Sđd, tr.50-51

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TẶNG HUY HIỆU CỦA NGƯỜI

Biết tin chị Công Thị Hoàn, nữ thanh niên xã Phú Thượng, Từ Liêm (nay là phường Phú Thượng, quận Tây Hồ) có nhiều thành tích trong phong trào làm phân bón ruộng, Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi tặng Huy hiệu của Người.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 2163, ngày 19/2/1960

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.449

Ngày 4 tháng 3

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM ĐẠI HỌC SƯ PHẠM HÀ NỘI

Để có thể trao đổi, tiếp thu kinh nghiệm tiên tiến của nước ngoài, Chủ tịch Hồ Chí Minh thường nhắc nhở thanh niên, học sinh, sinh viên phải chịu khó học ngoại ngữ. Ngày 4 tháng 3, Bác đến thăm khoa ngoại ngữ trường Đại học sư phạm Hà Nội, tìm hiểu chất lượng dạy và học tiếng nước ngoài ở nơi đào tạo các thầy cô trong tương lai sẽ dạy ngoại ngữ trong các trường phổ thông.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.456

Ngày 8 tháng 3

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐẾN THĂM VÀ NÓI CHUYỆN VỚI HỘI NGHỊ LIÊN HOAN PHỤ NỮ LAO ĐỘNG TIÊN TIẾN VÀ CHIẾN SĨ THI ĐUA TOÀN THÀNH PHỐ LẦN THỨ HAI

Đến thăm và nói chuyện với chị em tại Hội nghị, Người khen ngợi phụ nữ Việt Nam và phụ nữ Thủ đô đã đóng góp rất nhiều thành tích vào sự nghiệp cách mạng suốt 30 năm dưới sự lãnh đạo của Đảng, trong cách mạng dân tộc dân chủ và cách mạng xã hội chủ nghĩa.

Người nói: "Từ trước đến nay, phụ nữ Việt Nam ta đã có nhiều đóng góp cho cách mạng, phụ nữ ta rất đáng kính, phụ nữ ta có rất nhiều tiên bộ. Nhưng Đảng, Chính phủ và Bác còn mong phụ nữ

tiến bộ nhiều hơn nữa. Hiện nay trong các ngành, số phụ nữ tham gia còn ít. Đảng và Chính phủ rất hoan nghênh, sẵn sàng cất nhắc và giao cho phụ nữ những chức trách quan trọng. Muốn vậy, bản thân phụ nữ phải:

-Gắng học tập chính trị, học tập văn hoá, kỹ thuật.

-Nâng cao tinh thần yêu nước và giác ngộ xã hội chủ nghĩa.

-Hăng hái thi đua thực hiện "Cần kiệm xây dựng Tổ quốc, cần kiệm xây dựng gia đình".

-Đoàn kết chặt chẽ, ra sức tham gia sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, đấu tranh thống nhất nước nhà và giữ gìn hoà bình thế giới.

Chúc chị em phụ nữ cố gắng học tập, tiến bộ nhiều, tiến bộ mãi để xứng đáng làm chủ nước nhà".

Biên tập theo; -Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.460

-Hồ Chí Minh: Thủ đô Hà Nội phải là Thành phố gương mẫu, Sđd, tr.135-138

Ngày 3 tháng 4

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GỬI THƯ CẢM ƠN ĐỒNG BÀO HÀ NỘI ĐÃ ĐỀ NGHỊ NGƯỜI RA ỨNG CỬ Ở THỦ ĐÔ TRONG CUỘC TỔNG TUYỂN CỬ QUỐC HỘI KHOÁ II

Tôi rất cảm ơn tập thể đồng bào thủ đô Hà Nội đã đề nghị tôi ra ứng cử ở Thủ đô trong cuộc tổng tuyển cử Quốc hội khoá II.

Tôi xin báo cáo để đồng bào biết rằng Trung ương Đảng Lao động Việt Nam đã đồng ý để tôi ứng cử tại Hà Nội (khu vực Ba Đình).

Trong thư cảm ơn đồng bào Hà Nội, Người nhắc nhở: "Cuộc tổng tuyển cử Quốc hội là một sự kiện rất quan trọng của chế độ dân chủ ta. Mong toàn thể đồng bào hăng hái tham gia hoạt động, làm cho cuộc tổng tuyển cử này đại thắng lợi".

Biên tập theo: -Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, sđd, tr.474

-Hồ Chí Minh: Thủ đô Hà Nội phải là Thành phố gương mẫu, Sđd, tr.139

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐẾN DỰ VÀ PHÁT BIỂU TẠI CUỘC MÍT TINH CỦA NHÂN DÂN THỦ ĐÔ CHÀO MỪNG CÁC VỊ ỨNG CỬ ĐẠI BIỂU QUỐC HỘI TẠI HÀ NỘI RA MẮT CỬ TRI

18 giờ 30 phút, tại Nhà hát Thành phố, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến dự và phát biểu tại cuộc mít tinh của nhân dân Thủ đô chào mừng các vị ứng cử đại biểu Quốc hội tại Hà Nội ra mắt cử tri Thủ đô. Sau khi cảm ơn đồng bào đã nhất trí yêu cầu Người và các vị khác ra ứng cử vào Quốc hội khoá II, Người đã nêu lên tính chất dân chủ của Luật Bầu cử, giá trị cao quý của lá phiếu cử tri và tin tưởng rằng ệ những cử tri sáng suốt sẽ bầu ra được một Quốc hội có những đại biểu thật xứng đáng. "Quốc hội khoá I là quốc hội chiến đấu. Quốc hội khoá II phải là quốc hội xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, làm nền tảng vững chắc cho công cuộc đấu tranh thống nhất nước nhà".

Cuối cùng, Người thay mặt các ứng cử viên ở Hà Nội, Người nêu rõ ý thức trách nhiệm trước nhân dân:

"Thủ đô Hà Nội ta được bầu 30 đại biểu vào Quốc hội khoá II, mà có gần 40 người ra ứng cử, đó là một điều tốt. Chúng tôi nhận rằng được đồng bào đưa ra ứng cử là một vinh dự lớn. Người được bầu và người không được bầu sẽ đều vui vẻ, phấn khởi và đều cảm ơn đồng bào. Những người được cử vào Quốc hội khoá II sẽ luôn luôn cố gắng để xứng đáng là những người đầy tớ trung thành của đồng bào, những đại biểu cần kiệm, liêm chính, chí công vô tư, hết lòng hết sức phục vụ Tổ quốc, phục vụ nhân dân, phục vụ chủ nghĩa xã hội".

Biên tập theo: -Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.483

-Hồ Chí Minh: Thủ đô Hà Nội phải là Thành phố gương mẫu, Sđd, tr.140-143

Ngày 1 tháng 5

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TẠI CUỘC MÍT TINH CỦA NHÂN DÂN THỦ ĐÔ KỶ NIỆM NGÀY QUỐC TẾ LAO ĐỘNG

6 giờ sáng tại Quảng trường Ba Đình, Chủ tịch Hồ Chí Minh tham gia Đoàn Chủ tịch cuộc mít tinh và điều hành của nhân dân thủ đô Hà Nội chào mừng ngày Quốc tế Lao động 1/5.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.487

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐI BỎ PHIẾU BẦU CỬ ĐẠI BIỂU QUỐC HỘI KHOÁ II

7 giờ sáng, Hồ Chủ tịch đã đến bỏ phiếu bầu cử tại phòng bỏ phiếu tổ 52 khu Trúc Bạch, thuộc đơn vị bầu cử số 1 khu Ba Đình. Bác là người bỏ phiếu thứ hai, sau cụ Thạch, người cao tuổi nhất. Bác ân cần thăm hỏi cán bộ, nhân dân, khen ngợi Ban tổ chức làm việc chu đáo.

9 giờ, Bác lên Nhật Tân, Từ Liêm (nay là phường Nhật Tân, Tây Hồ) thăm phòng bỏ phiếu. Bác hỏi đồng chí Nguyễn Văn Lệ, Bí thư chi bộ xã: "Số cử tri đã đi bỏ phiếu đạt bao nhiêu phần trăm?". Người căn dặn Bí thư chi bộ xã phải làm cho tốt, bảo đảm dân chủ, bí mật, thực hiện đúng thời gian đã định để hoàn thành tốt nhiệm vụ của đơn vị bầu cử.

Bí thư chi bộ xã hướng dẫn Bác đi thăm các phòng tự viết và viết hộ. Người ân cần hỏi thăm sức khoẻ cụ Đỗ Văn Hào, cử tri cao tuổi của xã, hỏi cụ về nhiệm vụ của cử tri. Sau đó, Người nói chuyện và khuyên nhủ các cháu thiếu nhi: "Các cháu cố gắng học hành, sau này lớn lên, các cháu sẽ đến tuổi làm nhiệm vụ của người công dân, thành người chủ tương lai xây dựng đất nước, xây dựng chính quyền ngày càng vững mạnh".

Biên tập theo: -Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, sđd, tr.490

-Bác Hồ với Ba Đình, sđd, tr.66

-Ban sưu tầm Lịch sử Đảng huyện Từ Liêm: Những lần đón Bác, Sđd, tr.60-63

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ CUỘC MÍT TINH CỦA NHÂN DÂN THỦ ĐÔ CHÀO MỪNG ĐOÀN ĐẠI BIỂU ĐẢNG VÀ CHÍNH PHỦ TRUNG QUỐC

Tại cuộc mít tinh, sau diễn văn chào mừng của Chủ tịch ủy ban hành chính thành phố Hà Nội Trần Duy Hưng và lời đáp của Thủ tướng Chu Ân Lai, Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện với đồng bào dự mít tinh về thắng lợi của nhân dân ta trong cuộc bầu cử Quốc hội khoá II, về tình hữu nghị Việt Nam - Trung Quốc.

Kết thúc buổi mít tinh, Người cùng Thủ tướng Chu Ân Lai bước tới hai bên lễ đài chào và cảm ơn đồng bào.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđđ, tr.493

Ngày 16 tháng 5

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TẶNG QUÀ THIẾU NHI HÀ NỘI

Nông trường Mộc Châu biếu Hồ Chủ tịch một con nai rất đẹp. Bác Hồ đã gửi tặng các cháu thiếu nhi Hà Nội và gợi ý đưa con nai về nuôi trong vườn Bách Thảo để đồng đảo thiếu nhi được xem.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđđ, tr.495

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH LIÊN HOAN VỚI CÁC CHÁU THIẾU NHI

Tối ngày 31 tháng 5, tại Phủ Chủ tịch, Người vui liên hoan với hơn 100 cháu thiếu nhi nội, ngoại thành Hà Nội, các cháu thiếu nhi miền Nam, con kiều bào mới về nước, con chuyên gia nước ngoài công tác tại Hà Nội... Người trò chuyện vui vẻ và cùng xem phim hoạt hình với các cháu.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, 77, Sđđ, tr.495

Tháng 5

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TẶNG HỢP TÁC XÃ TIỀN PHONG CÁ RÔ PHI

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi tặng hợp tác xã Tiền Phong, thôn Yên Duyên, xã Yên Sở, huyện Thanh Trì (nay là phường Yên Sở, quận

Hoàng Mai) 96 con cá rô phi. Đây là đàn cá giống mới, nhập từ nước ngoài vào được Bác nuôi trong ao cá ở Phủ Chủ tịch.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, 77, Sđd, tr.502

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐẾN DỰ BUỔI HỌP MẶT CÁC ĐẠI BIỂU QUỐC HỘI KHOÁ II VÀ DỰ LIÊN HOAN MỪNG NGÀY QUỐC TẾ THIẾU NHI

Tối 1 tháng 6, Hồ Chủ tịch đến dự buổi họp mặt thân mật các đại biểu Quốc hội mới trúng cử ở Thủ đô do ủy ban Mặt trận Tổ quốc Việt Nam thành phố Hà Nội tổ chức. Thay mặt các đại biểu Quốc hội mới trúng cử, Người cảm ơn cử tri đã nhiệt tình tham gia bầu cử và bỏ phiếu tín nhiệm. Người kêu gọi toàn thể nhân dân phát huy khí thế phấn khởi, đẩy mạnh thi đua hoàn thành kế hoạch Nhà nước.

Cùng ngày, Người tới dự liên hoan mừng ngày Quốc tế thiếu nhi 1/6 tại Câu lạc bộ Thiếu niên và Câu lạc bộ Thống Nhất (nay là Trung tâm phương pháp Câu lạc bộ Cục Nghệ thuật biểu diễn - Bộ Văn hoá thông tin). Người ân yếm căn dặn các cháu phải chăm ngoan, học giỏi và đoàn kết giúp đỡ nhau cùng tiến bộ.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, 77, Sđd, tr.504

Ngày 5 tháng 6

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM CÔNG TRƯỜNG XÂY DỰNG KHU NHÀ Ở KIM LIÊN

Đến thăm công trường xây dựng nhà ở có quy mô lớn ở Hà Nội, Hồ Chủ tịch dành thời gian nói chuyện với công nhân. Người căn dặn anh chị em công nhân phải đẩy mạnh phong trào thi đua sản xuất, xây dựng Thủ đô xã hội chủ nghĩa.

Người nhắc nhở, công nhân phải giúp đỡ nhau thi đua để cùng nhau tiến bộ, trong khi thi đua phải chú ý tiết kiệm nguyên vật liệu, phải đảm bảo kỹ thuật xây dựng, tăng năng suất lao động và hạ giá thành.

Mọi người cần đoàn kết chặt chẽ với nhau, cùng phấn đấu thực hiện cho tốt, cho đúng kế hoạch Nhà nước đã đề ra.

Đây là công trường xây dựng đầu tiên của ta bằng cần trục tháp, cho nên cán bộ và công nhân phải học tập các đồng chí chuyên gia và học tập ngay những kinh nghiệm xây lắp trong thực tế để sau này có thể tự xây lắp nhiều khu nhà khác"

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.505-506

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH CÙNG ĐOÀN ĐẠI BIỂU ANBANI ĐI THĂM MỘT SỐ NHÀ MÁY, TRƯỜNG HỌC

7 giờ, Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng đi với Chủ tịch Hát-gi Lê-si (Trưởng đoàn đại biểu Anbani sang thăm nước ta), đến thăm ba nhà máy Cao su, Xà phòng, Thuốc lá.

Sau khi tham quan khu sản xuất, Người cùng các vị trong đoàn dự mít tinh chào mừng của cán bộ, công nhân ba nhà máy. Nói chuyện tại cuộc mít tinh, Người nhắc các cấp lãnh đạo nhà máy cần chú ý cải thiện đời sống và điều kiện làm việc của công nhân; trong sản xuất phải cố gắng tận dụng hết công suất máy móc để tránh lãng phí.

9 giờ, Người cùng Chủ tịch Hát-gi Lê-si và các vị khách Anbani đến thăm trường Đại học Bách khoa Hà Nội. Lãnh đạo nhà trường hướng dẫn đoàn đi thăm các phòng thí nghiệm, phòng triển lãm... rồi về dự cuộc mít tinh chào mừng của cán bộ, sinh viên nhà trường. Nói chuyện tại cuộc mít tinh, Bác Hồ đã phân tích những thắng lợi của phe xã hội chủ nghĩa và căn dặn các sinh viên phải chăm chỉ học "Thầy trò phải cố gắng thực hiện "trí thức lao động" phải thắng chủ nghĩa cá nhân".

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.513

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐẾN THĂM VÀ NÓI CHUYỆN VỚI ĐẠI HỘI ĐẢNG BỘ THÀNH PHỐ HÀ NỘI

Nửa cuối tháng 6/1960, Đảng bộ Hà Nội đã tiến hành Đại hội để thảo luận đóng góp ý kiến vào dự thảo các văn kiện của Ban Chấp

hành Trung ương Đảng, trình Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ III của Đảng. Sáng ngày 20 tháng 6, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đến thăm và nói chuyện với Đại hội. Thay mặt Trung ương Đảng, Hồ Chủ tịch khen ngợi cán bộ, đảng viên thành phố Hà Nội đã có những thành tích tốt trên nhiều mặt công tác.

Để giúp Đại hội nắm vững những vấn đề lớn, cần đi sâu thảo luận, góp ý với Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ III, Hồ Chủ tịch nói rõ về nhiệm vụ hiện nay của Đảng ta là xây dựng một nước Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh.

Người nhấn mạnh: "Muốn làm được như thế, chúng ta phải đưa miền Bắc tiến nhanh, tiến mạnh, tiến vững chắc lên chủ nghĩa xã hội. Chúng ta phải kiên quyết đấu tranh thực hiện thống nhất nước nhà.

Đấu tranh thống nhất nước nhà là một cuộc đấu tranh lâu dài gian khổ nhưng nhất định thắng lợi".

Đối với công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, Hồ Chủ tịch chỉ rõ: "Muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội phải có con người xã hội chủ nghĩa và tư tưởng xã hội chủ nghĩa", Người phê bình một số cán bộ, đảng viên không nêu gương cần kiệm, có tư tưởng công thần, địa vị, danh lợi của chủ nghĩa cá nhân.

Người góp ý kiến với Đại hội về những ưu khuyết điểm trong công nghiệp, nông nghiệp, văn hóa, xã hội ở Hà Nội và phương hướng, nhiệm vụ sắp tới. Người căn dặn:

"Muốn làm cho mọi công tác tiến lên nữa, cần đẩy mạnh phong trào thi đua yêu nước, và phải làm sao cho phong trào thi đua lúc nào cũng sôi nổi, liên tục, thành hoạt động tự giác của mọi người.

Đối với công tác cải tạo xã hội chủ nghĩa ở Hà Nội, Đại hội cần chú ý đến đời sống của thợ thủ công và bà con buôn bán nhỏ đã vào tổ chức hợp tác. Ngoài ra cũng cần chú ý giúp đỡ cho nhà công thương tiến bộ hơn nữa sau khi họ đã tiếp thu cải tạo.

Phải nêu cao tinh thần cảnh giác. Cán bộ, đảng viên phải luôn luôn liên hệ chặt chẽ với quần chúng, nhất là phải làm gương mẫu cho mọi người noi theo trong mọi mặt công tác. Các đoàn thể phụ nữ, công đoàn phải làm tròn nhiệm vụ của mình".

Người bày tỏ niềm tin tưởng vào Đảng bộ, nhân dân thủ đô "Số đảng viên và đoàn viên thanh niên lao động ở Hà Nội hiện nay nhiều gấp 8 lần số đảng viên và đoàn viên trong cả nước hồi năm 1945. Với số lượng ấy, nhất định Đảng bộ Hà Nội sẽ làm tốt trong mọi công tác, động viên được toàn thể nhân dân Hà Nội phấn khởi sản xuất, học tập, hoàn thành kế hoạch năm 1960 và kế hoạch 3 năm, lấy thành tích chào mừng Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ IV".

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, Sđd, 77, tr. 159-161

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH KHEN THƯỞNG ĐOÀN TOA XE HÀ NỘI

Chủ tịch Hồ Chí Minh ký sắc lệnh số 13/SL, tặng thưởng Huân chương lao động hạng Nhất cho Đoàn xe Hà Nội thuộc tổng cục Đường sắt vì đã hoàn thành vượt mức kế hoạch Nhà nước năm 1959.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, sđd, tr.516-517
Ngày 29 tháng 6

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH CHO Ý KIẾN CHỈ ĐẠO VIỆC QUY HOẠCH CẢI TẠO, MỞ RỘNG THỦ ĐÔ

Quy hoạch cải tạo, mở rộng Thủ đô được Bộ Chính trị quan tâm, bàn bạc nhiều lần. Quy hoạch đang được tiếp tục hoàn thiện, cụ thể hóa. Ngày 29 tháng 6, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến dự và trực tiếp cho ý kiến chỉ đạo để hoàn thiện.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, 77, Sđd, tr.519

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THỬ MÁY CẮY CẢI TIẾN TRÊN CÁNH ĐỒNG PHÚ MỸ

Ngày 16 tháng 7, Hồ Chủ tịch cùng một số đại biểu Quốc hội đến trại thí nghiệm đồng lúa của Sở Nông Lâm Hà Nội ở thôn Phú Mỹ, xã Mỹ Đình, huyện Từ Liêm, xem vận hành máy cấy do Bộ Nông

nghiệp chế tạo. Người trực tiếp lợi ruộng, cho máy chạy thử, khen ngợi lãnh đạo Bộ Nông nghiệp mạnh dạn áp dụng kỹ thuật vào sản xuất. Người nhắc nhở các đại biểu Quốc hội sau khi về địa phương cần đi sâu đi sát để vận động đông đảo bà con nông dân đẩy mạnh hơn nữa phong trào cải tiến nông cụ.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 2311, ngày 17/7/1960

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.530

Ngày 3 tháng 8

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ ĐẠI HỘI NHÂN DÂN THỦ ĐÔ

Hồ Chủ tịch tham gia Đoàn đại biểu Quốc hội khóa II, thành phố Hà Nội, đến dự Đại hội nhân dân Thủ đô và thông báo thắng lợi của kỳ họp thứ nhất, Quốc hội khóa II. Nói chuyện tại Đại hội, Người thay mặt nhân dân Thủ đô hoan nghênh kiều bào mới ở Thái Lan về nước và tặng hoa một cụ đại biểu kiều bào có mặt trong Đại hội. Sau đó Người căn dặn đồng bào Thủ đô phải sửa chữa các nhược điểm trong cuộc vận động cải tiến quản lý xí nghiệp, cải tạo xã hội chủ nghĩa, cần phát triển tốt nghề thủ công, cải tiến nông cụ, tổ chức tốt quản lý thị trường, tránh lãng phí gạo. Người nhấn mạnh công việc cần kíp trước mắt là đẩy mạnh công tác chống bão lụt, đẩy mạnh thi đua sản xuất, thực hành tiết kiệm để lập thành tích thiết thực chào mừng kỷ niệm ngày thành lập nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa và Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ III.

Kết thúc buổi nói chuyện, Người thay mặt các đại biểu Quốc hội, hứa với nhân dân Thủ đô sẽ mãi mãi là những đầy tớ trung thành của nhân dân".

Biên tập theo: -Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.539-540

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, Sđd, tr.186-187

Ngày 3 tháng 9

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THAM DỰ ĐẠI HỘI THANH NIÊN

Tối ngày 3 tháng 9, Hồ Chủ tịch cùng các Trưởng đoàn đại biểu các Đảng Cộng sản và công nhân Quốc tế dự đại hội thanh niên tại vườn Bách Thảo do Đoàn thanh niên Hà Nội tổ chức chào mừng kỷ niệm 15 năm ngày thành lập nước và Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ III của Đảng.

Người ân cần thăm hỏi các diễn viên, nhạc công rồi bước lên sân khấu, cầm chiếc "đũa" chỉ huy của nhạc trưởng. Người nói:

"Trước khi các đại biểu ra về, chúng ta hãy cùng các vị hát bài Kết đoàn".

Người giơ cao chiếc đũa bắt nhịp cho cả một dàn hợp xướng trên một ngàn thanh niên.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.547

Ngày 5 tháng 9

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VỚI CÁC CHÁU THIẾU NHI HÀ NỘI ĐẾN CHÀO MỪNG ĐẠI HỘI TOÀN QUỐC LẦN THỨ III CỦA ĐẢNG

Chủ tịch Hồ Chí Minh tham gia Chủ tịch đoàn và đọc diễn văn khai mạc Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ III của Đảng Lao động Việt Nam. Khi các cháu thiếu nhi Hà Nội đến chào mừng Đại hội, Người đứng lên âu yếm nói với các cháu: "Bác thay mặt Đại hội, các bác, các chú, các cô đại biểu; các bác các chú đại biểu các Đảng anh em cảm ơn các cháu.

Bác thay mặt Đại hội, các bác, các chú, các cô căn dặn các cháu từ nay:

-Đoàn kết hơn nữa.

-Giữ gìn kỷ luật hơn nữa.

-Cố gắng học tập, cố gắng lao động hơn nữa để sau này trở nên những người xã hội chủ nghĩa."

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 2362, ngày 6/9/1960

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, 77, Sđd, tr.550

Ngày 11 tháng 9

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ MÍT TINH CHÀO MỪNG THÀNH CÔNG CỦA ĐẠI HỘI ĐẠI BIỂU TOÀN QUỐC LẦN THỨ III CỦA ĐẢNG LAO ĐỘNG VIỆT NAM

Tối 11 tháng 9, tại sân vận động Hàng Đẫy, trên 3 vạn nhân dân Thủ đô đã mít tinh chào mừng thành công của Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ III Đảng Lao động Việt Nam.

Phát biểu với đồng bào, Chủ tịch Hồ Chí Minh thay mặt Ban Chấp hành Trung ương Đảng cảm ơn nhân dân Hà Nội đã tổ chức mít tinh chào mừng thành công của Đại hội và nhiệt liệt hoan nghênh các đoàn đại biểu các Đảng anh em đã sang dự Đại hội.

Cuối buổi mít tinh, Người cùng cả biển người hát bài Quốc tế ca.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 2365, ngày 12/9/1960

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.555

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ MÍT TINH CỦA NHÂN DÂN THỦ ĐÔ CHÀO MỪNG ĐOÀN ĐẠI BIỂU CHÍNH PHỦ NƯỚC CỘNG HÒA GHI-NÊ

6 giờ sáng, tại Quảng trường Ba Đình, Hồ Chủ tịch dự cuộc mít tinh của nhân dân Thủ đô chào mừng đoàn đại biểu Chính phủ nước Cộng hòa Ghi-nê sang thăm hữu nghị nước ta.

Phát biểu tại cuộc mít tinh, Người bày tỏ sự vui mừng của nhân dân Việt Nam được đón tiếp các vị khách quý Ghi-nê và đề nghị Tổng thống Xê-cu Tu-rê cho phép những cháu thiếu nhi Việt Nam ngoan nhất sẽ được mang tên Xê-cu Tu-rê theo phong tục của nhân dân Ghi-nê.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, 77, Sđd, tr.558

Tháng 9

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GỬI THƯ KHEN SỞ CÔNG AN HÀ NỘI

Tháng 9 năm 1960, Hồ Chủ tịch gửi thư khen Sở Công an Hà Nội đã làm tốt nhiệm vụ bảo vệ trị an, đảm bảo an toàn về mọi mặt, góp phần tạo nên không khí hào hứng, phấn khởi của nhân dân chào mừng kỷ niệm lần thứ 30 ngày thành lập Đảng, lần thứ 15 ngày thành lập nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa và chào mừng Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ III của Đảng.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.565

Ngày 3 tháng 10

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM MỘT SỐ LỚP BỔ TÚC VĂN HÓA

Tối ngày 3 tháng 10, Hồ Chủ tịch tới thăm các lớp bổ túc văn hóa tại hai trường Trần Nhật Duật và Yên Thành (khu Trúc Bạch, Ba Đình). Người thăm hỏi tình hình học tập của học viên, nhắc nhở anh chị em giáo viên phải thường xuyên trao đổi kinh nghiệm giảng dạy để nâng cao chất lượng bài giảng; căn dặn cán bộ lãnh đạo nhà trường phải năng đi sát các lớp học để giúp cho việc dạy và học ngày một tốt hơn.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, 77, Sđd, tr.569

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM LỚP ĐẠI HỌC CÔNG NHÂN BUỔI TỐI CỦA NHÀ MÁY CƠ KHÍ HÀ NỘI

Tối 20 tháng 10, Hồ Chủ tịch đến thăm lớp Đại học tại chức của công nhân Nhà máy Cơ khí Hà Nội đúng lúc anh chị em đang học môn toán. Người nhắc nhở học viên phải duy trì và tổ chức lớp học cho tốt, đi học đều đặn, đạt kết quả cao để sản xuất tốt hơn. Sau đó, Bác sang hội trường, dự lễ khai giảng năm học mới của lớp bổ túc văn hóa (năm học 1960 - 1961) có hơn 400 học viên.

Bác hỏi về tình hình học tập bổ túc văn hóa, số người đi học, số lớp học và xem các tặng phẩm nhà máy thưởng các học viên có thành tích trong năm học 1959 - 1960. Bác nói chuyện và tỏ ý vui lòng về phong trào học tập bổ túc văn hóa của công nhân nhà máy; nhắc nhở các học viên phải chịu khó học tập để nắm vững khoa

học kỹ thuật, làm chủ sản xuất, làm chủ nhà máy... Trước khi ra về, Bác nói:

"Chúc các cô, các chú, năm học mới học tập cho thật tốt. Bác gửi các đồng chí lãnh đạo nhà máy 10 Huy hiệu của Bác để tặng cho anh chị em có thành tích xuất sắc nhất trong phong trào bổ túc văn hóa..."

Biên tập theo; -Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, sđd, tr.572-573

-Bác Hồ với Đông Đa, Sđd, tr.42-43

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GỬI TẶNG PHẨM ĐẾN HỘI NGƯỜI MÙ HÀ NỘI

Được tin Hội người mù Hà Nội đang tổ chức lớp học chữ nổi, Hồ Chủ tịch nhờ ông Trần Duy Hưng, Chủ tịch ủy ban hành chính Thành phố chuyển đến tặng học viên nhà trường 25 bảng viết và dùi viết. Người còn gửi tặng riêng ông Trần Công Nhuận, thương binh hỏng mắt hạng 1/4, Huy hiệu của Người.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T7, Sđd, tr.592-593
NĂM 1961

Ngày 16 tháng 1

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM VIỆN ĐÔNG Y

8 giờ sáng, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm Viện Đông y (nay là Viện Y học cổ truyền, Bộ Y tế ở 29 phố Nguyễn Bình Khiêm), Bác kiểm tra tỉ mỉ nhà ăn, nhà bếp, sau đó, Bác hỏi cụ thể tình hình cán bộ, công nhân viên chức và người bệnh. Thay mặt lãnh đạo Viện, đồng chí Phó giám đốc trả lời nhiều câu hỏi của Bác. Nghe xong, Bác nói: Bác đến nơi thấy có nhiều cố gắng nhưng phải cố gắng nhiều hơn nữa. Muốn xây dựng Viện tốt phải đoàn kết thành một khối từ Giám đốc đến thầy thuốc và người phục vụ. Như các bộ máy của chiếc đồng hồ, mỗi bộ máy đều chạy tốt thì chiếc đồng hồ chạy tốt. Thầy thuốc cắt thuốc mà sắc thuốc không tốt thì chữa bệnh cũng chưa tốt. Thầy thuốc cắt thuốc tốt và sắc thuốc tốt

nhưng nấu ăn không tốt, cơm cháy, cơm khô, giường để có rệp, muỗi cắn hút máu người bệnh thì chữa bệnh cũng không tốt. Cho nên phải đoàn kết trên dưới thành một khối như máy đồng hồ.

Về mối quan hệ giữa thầy thuốc ta và thầy thuốc tây, Bác nói: Thuốc tây cũng chữa được nhiều bệnh, nhưng có bệnh chữa không được mà thuốc ta chữa được. Thuốc ta chữa được nhiều bệnh nhưng có bệnh cũng chữa không được mà thuốc tây chữa được.

Thuốc ta có sa nhân, phụ tử, chữa được nhiều bệnh. Thuốc tây có Atpirin, Pênixilin cũng chữa được nhiều bệnh. Bên nào cũng có cái ưu điểm, hai cái ưu điểm cộng lại thì chữa bệnh tốt cho đồng bào, cho nhân dân, phục vụ cho xây dựng xã hội chủ nghĩa. Thầy thuốc tây phải học đông y, thầy thuốc ta cũng phải học thuốc tây. Không nên nói "cái của tây" mà nói "cái của chúng ta". Của chúng ta là của nhân dân. Thầy thuốc ta và thầy thuốc tây đều phục vụ nhân dân, như người có hai cái tay, hai tay cùng làm việc thì làm việc được tốt. Cho nên phải đoàn kết từ trên xuống dưới, từ dưới lên trên, đoàn kết thuốc ta và thuốc tây thành một khối để chữa bệnh cho đồng bào.

Những lời chỉ bảo của Chủ tịch Hồ Chí Minh được đóng khung, treo nơi trang trọng nhất của bệnh viện như nhắc nhở cán bộ thầy thuốc mãi mãi làm theo lời dạy của Người - xem đó như một phương châm xây dựng, phát triển ngành y học Việt Nam.

Biên tập theo: Quận ủy Hai Bà Trưng - Kỷ niệm về Bác Hồ, Ban sưu tầm lịch sử Đảng, Phòng VH-TT quận Hai Bà Trưng, 1984, tr.22

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM KHU TẬP THỂ NHÀ MÁY CAO SU, XÀ PHÒNG

Đầu tháng 5 năm 1960, các nhà máy Cao su, Xà phòng và Thuốc lá Thăng Long khánh thành, đi vào sản xuất. Sau đó, các ngôi nhà cao tầng ở khu tập thể được đưa vào sử dụng.

9 giờ 45 phút ngày 16/1/1960, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm khu tập thể Nhà máy Cao su, Xà phòng. Bác xuống thăm nhà ăn tìm hiểu tình hình ăn uống của công nhân và nhắc nhở mọi người

cần phải giữ gìn vệ sinh sạch sẽ. Sau đó, Bác đến đầu nhà F2 nói chuyện với anh em công nhân.

Đại ý Bác nói: Bây giờ Đảng và Nhà nước còn gặp nhiều khó khăn nhưng đã cố gắng xây cho các cô, các chú những ngôi nhà 3, 4 tầng. Các cô, các chú phải đảm bảo vệ sinh, trật tự ngăn nắp và bảo vệ của công cho tốt.

Biên tập theo: Bác Hồ với Đông Đa, Sđd, tr.64-65

Ngày 1 tháng 2

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH NÓI CHUYỆN VỚI ĐẠI HỘI ĐẠI BIỂU ĐẢNG BỘ THÀNH PHỐ HÀ NỘI LẦN THỨ HAI

Trong không khí phấn khởi bước vào kế hoạch 5 năm lần thứ nhất, từ ngày 25/1 đến 2/2/1961, Đại hội đại biểu Đảng bộ thành phố Hà Nội lần thứ hai họp tại Nhà hát Lớn.

Đại hội đã đánh giá quá trình thực hiện Nghị quyết Đại hội Đảng bộ lần thứ nhất (1959 - 1960) và xác định nhiệm vụ trong những năm tới.

Ngày 1/2/1961, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã tới dự và nói chuyện với Đại hội. Bác nêu tóm tắt mấy vấn đề về công nghiệp, nông nghiệp, văn hóa giáo dục, đặc biệt nhấn mạnh về xây dựng Đảng. Bác nói, đại ý:

Trước hết là Đảng ta phải chuyển mạnh, Đảng mạnh là do các chi bộ mạnh. Chi bộ mạnh là do các đảng viên hăng hái và gương mẫu.

Ở Thủ đô có độ 5 vạn đảng viên, trong đó có gần 21.500 đảng viên thuộc Đảng bộ Hà Nội.

Có 47.500 đoàn viên Đoàn thanh niên lao động, trong đó có gần 30.000 thuộc Thành đoàn Hà Nội. Tôi luôn luôn nói đến thanh niên, vì trong mọi công việc, thanh niên ta hăng hái xung phong và họ xứng đáng là cánh tay đắc lực của Đảng.

Hà Nội có 600.000 nhân dân, 150.000 là các cháu bé, gần 100.000 đảng viên và đoàn viên thanh niên.

Cứ độ 35 người ngoài Đảng thì có 10 đảng viên và đoàn viên.

Như vậy nếu đảng viên và đoàn viên đoàn kết chặt chẽ, đều gương mẫu trong mọi công tác và mỗi đảng viên, mỗi đoàn viên gần gũi giúp đỡ bốn bạn ngoài Đảng, cùng nhau đẩy mạnh thi đua yêu nước, thì khó khăn gì cũng khắc phục được, nhiệm vụ gì cũng hoàn thành tốt.

Kết luận là cần phải ra sức củng cố chi bộ để tất cả các chi bộ trở nên thật sự là hạt nhân lãnh đạo của Đảng ở mọi bộ, mọi ngành, mọi nghề, mọi nơi.

Đảng bộ các cơ quan Trung ương cần phải giúp đỡ và kết hợp chặt chẽ với Đảng bộ Hà Nội trong mọi công tác. Mục đích của chủ nghĩa xã hội là gì?

Nói một cách đơn giản và dễ hiểu là: Không ngừng nâng cao đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân, trước hết là nhân dân lao động.

Trong hoàn cảnh miền Bắc nước ta, để đạt mục đích đó, chúng ta cần phải chịu khó, chịu khổ, ra sức phấn đấu thực hiện khẩu hiệu cần kiệm xây dựng nước nhà, xây dựng chủ nghĩa xã hội. Rồi chúng ta sẽ sung sướng.

Chủ nghĩa xã hội thắng lợi ở miền Bắc, tức là giúp sức cho đồng bào miền Nam đấu tranh, tức là đưa sự nghiệp hòa bình thống nhất nước nhà đến thắng lợi.

Thời đại chúng ta là thời đại xã hội chủ nghĩa ngày càng thắng lợi. Nhân dân ta cần cù, anh dũng, các nước anh em ra sức giúp đỡ. Toàn Đảng, toàn dân ta đều ra sức phấn đấu, chúng ta nhất định thắng lợi.

Đảng bộ Thủ đô và đồng bào, trước hết là công nhân Thủ đô phải gương mẫu, làm đầu tàu để đưa toàn miền Bắc giành lấy thắng lợi. Chúc Đại hội thành công.

Toàn bài in trong Hồ Chí Minh, Toàn tập, T10, Sđd, tr.268

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THAM GIA NGÀY HỘI TRỒNG CÂY TẠI VƯỜN HOA GÓC ĐƯỜNG THANH NIÊN

Công trường đường Thanh Niên được xây dựng rất khẩn trương. Mỗi ngày có tới hàng ngàn cán bộ, công nhân, học sinh và nhân dân các khu phố tham gia lao động.

Sáng chủ nhật ngày 5/2/1961, Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng đồng chí Trần Danh Tuyên, Bí thư Thành ủy đã tham gia ngày hội trồng cây tại vườn hoa góc đường Thanh Niên.

Được tin Bác đến, thanh niên và nhân dân các khu phố lân cận đổ về công viên đón Bác. Bác hồng hào khỏe mạnh vẫy tay chào mọi người rồi nhanh nhẹn vào khu vực trồng cây, Bác nhận chiếc xẻng và tự tay đào hố. Những nhát xẻng chắc chắn và gọn gàng đã tạo thành một chiếc hố sâu rộng. Bác gạt đất cho tơi, nhẹ nhàng đón nhận một cây đa giông đặt xuống hố, vun đất kín gốc cây và dặm lại một lượt cho chắc gốc.

Mọi người quây tròn quanh Bác chăm chú theo dõi từng nhát xẻng, từng việc làm của Bác.

Vừa làm, Bác vừa nói chuyện thân mật với thanh niên về lợi ích của việc trồng cây. Bác nói:

-... Nếu mỗi thanh niên một năm trồng được ba cây và chăm sóc cho thật tốt, 8 triệu thanh niên miền Bắc sẽ trồng được 24 triệu cây, năm năm liền sẽ trồng được 120 triệu cây. Chỉ tính giá rẻ 3 đồng một cây các cháu sẽ thu được một số tiền lớn là 360 triệu đồng, có thể xây dựng được 8 nhà máy cơ khí loại khá. Nếu đem trồng số cây ấy trên đường nối liền Hà Nội - Mạc Tư Khoa thì con đường từ chủ nghĩa xã hội lên chủ nghĩa cộng sản càng xanh tươi.

Trước khi ra về, Bác còn dặn lại:

-Trồng cây nhưng phải nhớ chăm sóc để cho cây xanh tươi.

Đại biểu thanh niên Thủ đô hứa với Bác sẽ làm đúng lời Bác dạy.

Cây đa Bác vừa trồng cành lá còn đầm nước long lanh, rung rinh trong gió xuân như reo vui cùng với những tràng vỗ tay, những tiếng hoan hô đưa tiễn Bác ra về.

Biên tập theo: -Báo Hà Nội mới, ngày 7/2/1961

-Bác Hồ với Ba Đình, BCH Đảng bộ quận Ba Đình, 2007, tr.100-101

Ngày 14 tháng 2

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM VÀ CHÚC TẾT CÁC GIA ĐÌNH Ở THỦ ĐÔ

Tối ngày 30 Tết Tân Sửu, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm và chúc Tết các gia đình:

- Đồng chí Nguyễn Đình Kỳ, công nhân nhà máy gỗ cầu Đuông.
- Đồng chí Nguyễn Phú Lộc, cán bộ công đoàn Nhà máy Cơ khí Hà Nội.
- Cụ Phạm Thị Hoan, 92 tuổi.
- Bác sĩ Hồ Đắc Di, Vụ trưởng Vụ Đại học và trung học chuyên nghiệp.
- Giáo sư Tôn Thất Tùng.
- Đồng chí Trần Văn Dung, Việt kiều về nước.
- Đồng chí Mai Đình Cường, người Hoa, công nhân hợp tác xã Dân Tiên.

Đến gia đình nào Bác cũng ân cần hỏi thăm sức khỏe từng người, việc sắm sửa Tết của từng gia đình. Người chúc các gia đình sang năm mới có nhiều cố gắng, tiến bộ hơn nữa và chia kẹo cho các cháu bé trong gia đình.

Biên tập theo: -Bác Hồ với nhân dân Hà Nội, Sđd, tr.198

-Quận ủy Hai Bà Trưng: Kỷ niệm về Bác Hồ, Sđd, tr.25

Ngày 15 tháng 2 (mùng 1 Tết Tân Sửu)

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TỚI THĂM VÀ CHÚC TẾT NHÂN DÂN HÀ NỘI

Sáng mùng 1 Tết Tân Sửu, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm và chúc Tết anh chị em công nhân viên khu tập thể liên cơ quan Nhà máy cơ khí Trần Hưng Đạo, Dệt kim Đông Xuân, Rượu Hà Nội được xây dựng gần phố Lò Đúc trong khu vực dốc Thọ Lão (nay thuộc phường Đồng Nhân, quận Hai Bà Trưng). Bác xem xét việc giữ gìn vệ sinh ở khu tập thể rồi nói với đồng chí Thư ký công đoàn Nhà máy Rượu: Nhà có rồi, bây giờ ăn ở làm sao cho vệ sinh sạch sẽ, các chú không được để công rãnh ứ đọng bẩn thế này, phải xây dựng khu tập thể thành khu tập thể kiểu mẫu. Bác lên tầng 3

nhà A nhìn thấy đồng rác ở chân cầu thang, Bác nói: Để rác ở chân cầu thang là mất vệ sinh, lãnh đạo nhà máy cần quan tâm hơn nữa nơi ăn ở sao cho sạch đẹp và văn minh như vậy mới giữ được sức khỏe để sản xuất.

Cúng ngày, Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm và chúc Tết nhân dân thôn Khuyến Lương, xã Trần Phú, huyện Thanh Trì.

Bác ân cần chúc sức khỏe các cụ phụ lão và nhân dân. Người khuyên bà con nông dân hãy coi hợp tác xã như nhà mình, đoàn kết thương yêu giúp đỡ nhau, cần kiệm xây dựng hợp tác xã, thực hiện "Sạch làng tốt ruộng".

Trong ngày mùng 1 Tết, Chủ tịch Hồ Chí Minh còn đến thăm và chúc Tết cán bộ, chiến sĩ một đơn vị công an nhân dân vũ trang và một đơn vị bộ đội bảo vệ Thủ đô.

Biên tập theo: -Quận ủy Hai Bà Trưng: Kỷ niệm về Bác Hồ, Sđd, tr.25

-Bác Hồ với nhân dân Hà Nội, Sđd, tr.149

Tháng 3

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ KẾ HOẠCH

Báo Thủ đô Hà Nội đầu tháng 3/1961 có đăng tin về hiện tượng thiếu vệ sinh ở bếp ăn trường Đại học Kinh tế kế hoạch (nay là trường Đại học Kinh tế quốc dân) gây cho sinh viên đau bụng, ỉa chảy hàng loạt. Được tin, Bác cho mời đồng chí Hiệu trưởng lên báo cáo tình hình. Sau đó, Bác trực tiếp về trường xem xét. Bác hỏi cặn kẽ đồng chí Hiệu trưởng và đồng chí y sĩ phụ trách y tế về nguyên nhân gây bệnh dịch. Bác xuống nhà bếp xem xét kỹ khu vực nấu nướng và đồ dùng của nhà bếp, rồi căn dặn nhà trường: Muốn giảng dạy và học tập tốt thì mọi người trong trường phải chăm lo việc ăn ở, trường học phải làm gương sáng cho mọi nơi về việc tổ chức ăn ở vệ sinh.

Thực hiện lời dạy của Người, nhà trường đã tập trung mọi cố gắng xây dựng bếp ăn ngày một tiến bộ, trở thành điển hình của các trường đại học ở Hà Nội.

Biên tập theo: Quận ủy Hai Bà Trưng: Kỷ niệm về Bác Hồ, Sđd, tr.26-27

Ngày 26 tháng 3

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH BỎ PHIẾU BẦU CỬ HỘI ĐỒNG NHÂN DÂN THÀNH PHỐ HÀ NỘI KHÓA II

Ngày 26/3/1961, Chủ tịch Hồ Chí Minh bỏ phiếu bầu cử Hội đồng nhân dân Thành phố khóa II, khu vực 2 tại trường Nguyễn Công Trứ, khu Trúc Bạch.

Biên tập theo: Báo Nhân dân số 2564, ngày 28/3/1961

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ MÍT TINH CỦA NHÂN DÂN THỦ ĐÔ

6 giờ 30 phút tại Quảng trường Ba Đình, Hà Nội, Chủ tịch Hồ Chí Minh dự cuộc mít tinh của trên 10 vạn nhân dân Thủ đô kỷ niệm ngày Quốc tế Lao động 1/5.

Biên tập theo: Báo Nhân dân số 2599, ngày 3/5/1961

Ngày 14 tháng 6

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM HỢP TÁC XÃ KIỀU MAI

Giữa lúc bà con hợp tác xã số 1, thôn Kiều Mai, xã Trần Phú (nay thuộc xã Phú Minh, huyện Từ Liêm) đang thu hoạch vụ chiêm thì Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm.

Bác Hồ ra thẳng cánh đồng Song, nơi các xã viên đang gặt lúa, thân mật hỏi chuyện mọi người và căn dặn bà con: "Muốn phát triển sản xuất tốt, trước hết xã viên phải đoàn kết như anh em một nhà. Đoàn kết là sức mạnh. Đoàn kết thì khó khăn mấy cũng làm được, cũng vượt qua được. Cán bộ phải gương mẫu, ban quản trị làm việc phải chí công vô tư, sổ sách tài chính phải minh bạch và phải cố gắng thi đua với Đại Phong".

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T.6, Sđd, tr. 102

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐẾN THĂM ĐẠI ĐỘI 1, TRUNG ĐOÀN 230

Trận địa Quảng Bá là nơi đóng quân của đại đội 1, trung đoàn 230 - lực lượng phòng không bảo vệ Thủ đô. Ngày 25 tháng 7, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm đơn vị.

Sau khi thăm nơi ăn, ở của đơn vị, Bác Hồ nói chuyện thân mật với cán bộ chiến sĩ tại sân của đại đội. Người ân cần dặn dò: "Các chú phải ra sức học tập kỹ thuật, chiến thuật hơn nữa thì mới bảo đảm làm tròn được nhiệm vụ. Nhất là phải tránh chủ quan thỏa mãn. Trình độ văn hóa của các chú còn thấp nên càng phải cố gắng mà học để làm cơ sở tốt cho huấn luyện quân sự".

Biên tập theo: Nguồn sức mạnh, NXB Sự thật, Hà Nội, 1992, tr.175
Ngày 11 tháng 8

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM ĐÊ HÀ NỘI

Quan tâm đến vấn đề phòng chống lụt, bão, ngày 11/8/1961, Chủ tịch Hồ Chí Minh đi thăm các đoạn đê xung yếu thuộc xã Đông Mỹ, xã Sở Thương, huyện Thanh Trì. Người hỏi kỹ về tình hình canh gác, các dụng cụ hộ đê, phương tiện báo động.

Nói chuyện với anh chị em bảo vệ đê, Người căn dặn: "Dù nước to đến đâu cũng phải giữ đê cho chắc. Phải đề phòng mực nước cao nhất, chớ chủ quan khi nước chưa rút hẳn. Phải bảo vệ tính mạng, tài sản của nhân dân và của cải Nhà nước ở hai vệ sông".

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.129

Ngày 24 tháng 9

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VUI TẾT TRUNG THU VỚI THIẾU NHI HÀ NỘI

Tối ngày 24/9, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến vui Tết Trung thu với hơn 13000 thiếu nhi Thủ đô tại Câu lạc bộ Thiếu nhi Hà Nội (nay là Cung văn hóa thiếu nhi).

Biên tập theo: -Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sdd, tr.147

-Báo Nhân dân, số 2599, ngày 3/5/1961

NĂM 1962

Ngày 4 tháng 2

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VUI LIÊN HOAN VỚI CON EM CÁN BỘ VĂN PHÒNG TRUNG ƯƠNG ĐẢNG VÀ ĐI CHÚC TẮT NIÊN

Tối 30 Tết Nhâm Dần, Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng với các đồng chí Nguyễn Lam, ủy viên Trung ương Đảng, Bí thư Thành ủy Hà Nội; Nguyễn Khai, ủy viên Trung ương Đảng; Trần Duy Hưng, Chủ tịch ủy ban hành chính Thành phố đến vui Tết với con em cán bộ Văn phòng Trung ương Đảng, tổ chức tại Câu lạc bộ thiếu nhi (nay là Cung văn hóa thiếu nhi). Sau đó, Người cùng đoàn đi chúc Tết gia đình công nhân Nguyễn Văn Mộc, chiến sĩ thi đua 5 năm liền của Nhà máy cao su Sao Vàng: cụ Đỗ Văn Điện 75 tuổi, ủy viên Ban đại diện phụ lão khu phố Hai Bà Trưng; Giáo sư, Thạc sĩ Đặng Văn Chung, Phó giám đốc Đại học Y Dược; gia đình ông Dương Kỳ Hiệp, cán bộ miền Nam tập kết công tác ở Bộ Công nghiệp nặng: ông Vương Tước Cường, công nhân Hoa kiều; nhà tư sản Nguyễn Chương Hồng, Giám đốc xưởng cơ khí Công tư hợp doanh Đồng Tháp; bà Tín, một gia đình lao động ở phố Lý Thái Tổ.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sdd. tr 207-208

Ngày 5 tháng 2 (mùng 1 Tết Nhâm Dần)

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM CHÚC TẾT CÔNG NHÂN NHÀ MÁY BÊ TÔNG ĐÚC SẴN VÀ NHÂN DÂN XÃ ĐÔNG NGẠC

Sáng mùng 1 Tết Nhâm Dần, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm và chúc Tết công nhân Nhà máy Bê tông đúc sẵn (ở Chèm). Cùng đi với Bác có đồng chí Nguyễn Lam, Bí thư Thành ủy, đồng chí Trần

Duy Hưng, Chủ tịch ủy ban hành chính Thành phố cùng nhiều đồng chí khác.

Đến nhà ăn, Bác thấy bàn ghế để lộn xộn, giấy vút bừa bãi, Bác nhẹ nhàng nhắc nhở. Sau đó, Người vào khu tập thể, thăm gia đình đồng chí Lê Minh Thế, tổ trưởng sản xuất xuất sắc của nhà máy.

Rời khu tập thể, Bác sang thăm nơi sản xuất. Qua cầu bằng tấm Pa-nen bị vỡ một đoạn, Bác bảo các đồng chí lãnh đạo nhà máy phải thay ngay kéo các cháu bé hoặc công nhân qua lại vô ý bị tụt xuống gãy chân. Qua nương trung thủy nông, thấy cầu bắc qua bằng ba thanh đường ray, không có tay vịn, Bác nhắc các đồng chí lãnh đạo nhà máy cần làm lại cho chắc chắn hơn.

Bác vào phân xưởng sản xuất cột điện, vừa đi Bác vừa hỏi vừa nghe đồng chí giám đốc báo cáo tình hình, Bác vui lòng thấy nhà máy sạch sẽ, ngăn nắp, sản xuất tốt, hoàn thành kế hoạch.

Cũng sáng mùng 1 Tết, Chủ tịch Hồ Chí Minh tới thăm và chúc Tết nhân dân xã Đông Ngạc, Từ Liêm. Người nói: "Hôm nay Bác về thăm và chúc Tết các cụ phụ lão, các cô các chú xã viên và các cháu thanh niên, nhi đồng. Bác được tin Đông Ngạc thi đua sản xuất giỏi, ra sức chống hạn, đã nẩy xong hết diện tích trước Tết; lại làm tốt việc bán lương thực, thực phẩm cho Nhà nước, như thế là tốt; Bác mong Đông Ngạc giữ mãi thành tích đó và tiến lên hơn nữa".

Nói về phong trào vệ sinh, Bác dặn mọi người phải đào giếng, nếu nước đục phải đánh phèn. Bác nói vui: Đây là hợp tác xã Đại Thắng, đừng để nhân dân toét mắt.

Biên tập theo: Ban Suru tầm lịch sử Đảng, Ban TT-VH huyện Từ Liêm: Những lần đón Bác, Sđd, tr.101-113

Ngày 11 tháng 3

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM TRƯỜNG ĐẠI HỌC BÁCH KHOA HÀ NỘI

Trường Đại học Bách khoa Hà Nội là một trong những trường đại học lớn của nước ta, nơi đào tạo đội ngũ trí thức có trình độ khoa học - kỹ thuật, phục vụ cho công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội.

Ngày 11/3/1962, Chủ tịch Hồ Chí Minh tới thăm nhà trường lần thứ 3. Bác thăm một số lớp học, nơi ăn, chốn ở của cán bộ, sinh viên. Bác ngồi xuống thêm thăm hỏi và nói chuyện vui vẻ với mọi người. Bác căn dặn: Thầy dạy tốt, trò học tốt để làm cách mạng chứ không phải làm quan cách mạng.

Thấm nhuần lời dạy của Bác, cán bộ và sinh viên nhà trường không ngừng phấn đấu, rèn luyện, nâng cao phẩm chất chính trị, lý tưởng, đạo đức cách mạng, trình độ chuyên môn khắc phục nhiều khó khăn, mở rộng quy mô, nâng cao chất lượng đào tạo, phục vụ thiết thực những nhiệm vụ xây dựng miền Bắc xã hội chủ nghĩa và đấu tranh thống nhất nước nhà.

Biên tập theo: Quận ủy Hai Bà Trưng: Kỷ niệm về Bác Hồ, Sđd, tr.28

Ngày 14 tháng 4

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM VÀ NÓI CHUYỆN VỚI ĐẠI HỘI LIÊN HOAN CHIẾN SĨ THI ĐUA THÀNH PHỐ HÀ NỘI

Sáng 14/4/1962, Đại hội liên hoan chiến sĩ thi đua công, nông, binh toàn thành phố Hà Nội họp tại Hội trường Câu lạc bộ Lao động (nay là Cung Văn hóa thể thao Thanh niên). Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm và nói chuyện với Đại hội. Sau khi khen ngợi thành tích của các chiến sĩ thi đua và nhân dân Thủ đô, Người tập trung phân tích mối quan hệ giữa công nghiệp và nông nghiệp trong nền kinh tế quốc dân và căn dặn Hà Nội phải phấn đấu để trở thành một Thành phố gương mẫu, làm đầu tàu trong việc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, tạo cơ sở vững chắc cho cuộc đấu tranh thực hiện hòa bình thống nhất nước nhà.

Biên tập theo: Báo nhân dân số 2944, ngày 15/4/1962

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM TRƯỜNG MẪU GIÁO SAO SÁNG

Trường Mẫu giáo Sao Sáng ở nhà số 5 phố Nguyễn Thượng Hiền (nay thuộc phường Nguyễn Du, quận Hai Bà Trưng). Sáng ngày 27/4/1962, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm trường.

Đến một lớp học, nhìn các cháu học trong căn phòng chật chội, Bác nói với các đồng chí phụ trách trường: "Công tác mẫu giáo còn nhiều khó khăn, các cô phải làm sao chăm sóc các cháu cho tốt để cha mẹ các cháu yên tâm sản xuất và công tác".

Thực hiện lời dạy của Bác, mặc dù gặp nhiều khó khăn, trường Sao Sáng vẫn không ngừng phấn đấu vươn lên, trở thành một trong những trường mẫu giáo tiên tiến của ngành giáo dục Thủ đô.

Biên tập theo: Quận ủy Hai Bà Trưng: Kỷ niệm về Bác Hồ, Sđd, tr.28

Ngày 28 tháng 7

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GỬI LỤA TẶNG BÀ MẸ SINH BA CON

Được tin bà Nguyễn Thị San, xã viên hợp tác xã may, nhà số 33 phố Liên Trì, Hà Nội đã sinh ba cháu gái, cháu thứ nhất nặng 2 cân sáu, cháu thứ hai nặng 2 cân tư, cháu thứ ba nặng 1 cân sáu. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã gửi tặng lụa để may áo cho các cháu.

Biên tập theo: Chủ tịch Hồ Chí Minh với thủ đô Hà Nội, Sđd, tr.50

Ngày 14 tháng 8

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VỀ THĂM NHÂN DÂN XÃ QUẢNG AN

Sáng, Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm nhân dân xóm Quảng Khánh nằm trên bán đảo Hồ Tây, thuộc địa phận xã Quảng An (nay là phường Quảng An).

Sau khi thăm gia đình đồng chí Chủ nhiệm hợp tác xã nông nghiệp Toàn Thắng, Bác đến thăm lớp mẫu giáo của hợp tác xã. Thấy cháu Đỗ Thị Phú, 7 tuổi bị đau mắt, Bác xem xét cẩn thận rồi dặn dò cô giáo: Cháu bị đau mắt nặng lắm, cô phải chú ý chăm nom cháu.

Rời lớp mẫu giáo, Bác hỏi chuyện một số bà con trong xóm. Được biết ở địa phương rất ít giếng, phần nhiều ăn uống, tắm rửa đều bằng nước hồ đã bị nhiễm nước thải của thành phố nên rất bẩn, Bác giao nhiệm vụ cho Sở Y tế Hà Nội phải tăng cường chỉ đạo công tác vệ sinh phòng bệnh, trước mắt cần quan tâm giúp đỡ xã Quảng An.

Biên tập theo: Chủ tịch Hồ Chí Minh với thủ đô Hà Nội, Sđd, tr.50

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VUI TẾT TRUNG THU VỚI CÁC CHÁU THIẾU NHI

Thành phố tổ chức Tết Trung thu cho thiếu nhi ở Câu lạc bộ thiếu niên. Như mọi năm, Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng các đồng chí lãnh đạo Thành phố đến vui Tết của trẻ thơ với hơn 7.000 thiếu nhi Thủ đô.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, 78, tr.298

Ngày 29 tháng 9

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM XÃ QUẢNG AN LẦN THỨ HAI

Trăn trở vì tình trạng thiếu nước sạch ven Hồ Tây, chiều ngày 29/9, sau một tháng rưỡi về thăm xóm Quảng Khánh, Chủ tịch Hồ Chí Minh trở lại xã Quảng An. Nói chuyện với các đại biểu dự hội nghị tổng kết phong trào thể dục vệ sinh mùa hè tại đình Quảng Bá, Người nhấn mạnh: "Muốn có sức khỏe phải ăn ở vệ sinh. Muốn có vệ sinh phải có nước sạch. Muốn có nước sạch thì phải đào giếng". Người tặng xã Quảng An một khoản tiền riêng để xây dựng một giếng nước ở xóm Quảng Khánh và căn dặn nhân dân Quảng An phải quyết tâm phấn đấu trở thành xã điển hình về vệ sinh phòng bệnh.

Biên tập theo: Chủ tịch Hồ Chí Minh với thủ đô Hà Nội, Sđd, tr.50-51

NĂM 1963

Ngày 23 tháng 1

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ MÍT TINH CỦA NHÂN DÂN THỦ ĐÔ

8 giờ, Chủ tịch Hồ Chí Minh dự mít tinh của nhân dân Thủ đô chào mừng Đoàn đại biểu Đảng và Chính phủ Tiệp Khắc sang thăm Việt Nam. Đoàn do Bí thư thứ nhất Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Tiệp Khắc, Chủ tịch nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Tiệp Khắc An-tô-nin Nô- vôt-uy dẫn đầu sang thăm hữu nghị Việt Nam.

Biên tập theo: Báo Nhân dân số 2326, ngày 24/1/1963

Ngày 24 tháng 1

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM CHỢ TẾT ĐỒNG XUÂN

Sáng, Chủ tịch Hồ Chí Minh mặc bộ quần áo gụ đã bạc màu, ngoài khoác áo mưa vải bạt, cổ quàng khăn, mắt đeo kính trắng, chân đi dép cao su cùng hai cán bộ cảnh vệ thăm chợ Tết Đồng Xuân. Người đi theo đồng chí Nguyễn Thiệp vào cổng sau chợ, chăm chú quan sát cảnh mua bán tấp nập. Người dừng chân xem ông đồ viết câu đối Tết, sau đó dạo quanh chợ, có lúc hỏi cả giá hàng, Khi đến khu chợ hoa, Người định mua một bó huệ, nhưng đồng chí cảnh vệ sợ lộ bí mật nên trả giá thật rẻ để "rút lui". Người nói vui vẻ: "trả giá rẻ như chú, cả ngày đi chợ cũng chả mua được gì".

Tối, Người đi thăm và chúc Tết gia đình anh hùng lao động công nghiệp Mai Đình Cường; gia đình cụ Võ Thị Xuân 72 tuổi; ông Phạm Công, Việt kiều mới về nước; nhà tư sản dân tộc Nguyễn Văn Thức; gia đình ông Hồ Đắc Diễm, nhân sĩ trí thức. Bác còn thăm và chúc Tết một số xí nghiệp, đơn vị bộ đội.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 3228, ngày 27/1/1963

-Nhớ lời Bác, NXB Công an nhân dân, Hà Nội, 1987, tr.115

-Nhật ký công tác bảo vệ Bác Hồ (46-69), bản đánh máy, lưu tại Bảo tàng Hồ Chí Minh.

Ngày 25 tháng 1 (mùng một Tết Quý Mão)

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM VÀ CHÚC TẾT NHÂN DÂN, LỰC LƯỢNG VŨ TRANG HÀ NỘI

Nhà máy ô tô Hòa Bình là một nhà máy cơ khí giao thông thuộc Liên hiệp xí nghiệp cơ khí giao thông vận tải, Bộ Giao thông vận tải. Tiền thân của nhà máy là xưởng V202 được thành lập ngày 15/1/1952 tại chiến khu Việt Bắc.

Sau năm 1954, xưởng chuyển về Hà Nội và đổi tên là Nhà máy ô tô Hòa Bình đóng tại Lò Đúc, Phan Chu Trinh, Hàng Bún.

Năm 1960, nhằm đáp ứng yêu cầu phát triển của ngành giao thông vận tải, nhà máy đã chuyển về kilômét 9 đường Nguyễn Trãi (nay thuộc địa bàn phường Thanh Xuân Nam, quận Thanh Xuân).

Sáng mùng 1 Tết Quý Mão, Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm và chúc Tết cán bộ công nhân viên Nhà máy ô tô Hòa Bình. Bác không đi đến hội trường mà vào gia đình ông Bùi Văn Như - công nhân thợ gò, chiến sĩ thi đua của nhà máy, tổ trưởng tổ bánh xe - tổ đang phấn đấu để trở thành tổ lao động xã hội chủ nghĩa.

Từ nhà ông Như, Bác đến thăm và chúc Tết gia đình ông Trần Quang Nam - tổ trưởng tổ rèn; gia đình ông Nguyễn Văn Tạo - tổ trưởng tổ điện, Anh hùng lao động. Đến nhà ai, Bác cũng hỏi thăm tình hình gia đình, công việc của nhà máy, Bác tỏ ra rất hài lòng.

Sau đó, Bác đi đến trước dãy nhà hai tầng - nơi các cán bộ, công nhân viên và gia đình tập trung đón Bác. Người nói chuyện vui vẻ với mọi người, chia kẹo cho các cháu và căn dặn: các cô, các chú đã sản xuất tốt thì cần phải làm tốt hơn nữa.

Cùng ngày, Người đi chúc Tết bà con xã viên hợp tác xã nông nghiệp Huỳnh Cung, xã Tam Hiệp (Thanh Trì), một đơn vị bảo vệ Thủ đô, một đơn vị cảnh sát nhân dân quận Hoàn Kiếm.

Biên tập theo: -Bác Hồ với Đống Đa, Sđd, tr.80-84

-Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, sđd, tr.356

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TẶNG LỤA CHO CÁC CHÁU SINH BA

Được tin ở nhà số 2, ngõ 6, khối 72, khu phố Đống Đa, có bà mẹ sinh ba. Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi tặng lụa cho các cháu.

Biên tập theo: Chủ tịch Hồ Chí Minh với thủ đô Hà Nội, Sđd, tr.51
Ngày 3 tháng 2

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TRỒNG CÂY VỚI NHÂN DÂN ĐÔNG ANH

Nhân kỷ niệm ngày thành lập Đảng 3/2, huyện Đông Anh tổ chức Tết trồng cây, gây rừng cây Thống Nhất. Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm và trồng một cây đa lưu niệm.

Biên tập theo: Chủ tịch Hồ Chí Minh với thủ đô Hà Nội, Sđd, tr.51

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VỚI BÀ CON NÔNG DÂN THÔN THỤY HƯƠNG

Ngày 2/3/1963, trên đường đi công tác, nhìn thấy bà con nông dân thôn Thụy Hương, xã Phú Cường (nay thuộc huyện Sóc Sơn) đang tưới nước chống hạn cho ngô, Chủ tịch Hồ Chí Minh cho dừng xe. Bác đi xuống cánh đồng, trò chuyện với bà con. Người hỏi nhân dân ta bây giờ làm ăn có khá không, có phải ăn độn màu nhiều không? Bà con trả lời phải ăn độn 60 - 70% màu. Bác động viên mọi người cố gắng phân đấu sản xuất để giảm mức độ độn màu, bảo đảm trên 50% bữa ăn là gạo.

Biên tập theo: -Chủ tịch Hồ Chí Minh với thủ đô Hà Nội, Sđd, tr.51

-BCH Đảng bộ Đảng CSVN huyện Sóc Sơn: Lịch sử Đảng bộ và nhân dân huyện Sóc Sơn, 1998, T2, tr 22

Ngày 12 tháng 3

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ CUỘC MÍT TÌNH CỦA NHÂN DÂN HÀ NỘI VÀ THĂM NHÀ MÁY CƠ KHÍ HÀ HỘI

7 giờ 45 phút ngày 12/3, tại Quảng trường Ba Đình lịch sử, 10 vạn nhân dân Hà Nội tổ chức mít tinh chào mừng Vua Xri-xa-vang Vát-tha-na và các vị khách quý Lào sang thăm hữu nghị nước ta. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã tới dự.

Sau đó, Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng nhà Vua Xri-xa-vang Vát-tha-na thăm Nhà máy Cơ khí Hà Nội (nay là Công ty Cơ khí Hà Nội).

Biên tập theo: -Báo Nhân dân số 3273 và 3274, ngày 13 và 14/3/1963

-Chủ tịch Hồ Chí Minh với thủ đô Hà Nội, Sđd, tr.51

Ngày 17 tháng 3

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM NHÀ ĂN TẬP THỂ KIM LIÊN

Ngày 17/3/1963, Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm nhà ăn tập thể Kim Liên. Người xem phòng ăn, chỗ chia cơm và nhà bếp, khen ngợi kỹ thuật nấu ăn, và nhắc nhở anh chị em phục vụ cần dọn dẹp nhà ăn cho ngăn nắp, vệ sinh.

Người căn dặn; "Kim Liên là hoa sen vàng. Đã là hoa sen thì phải thơm mãi và thơm thật xa. Phải làm sao ngày càng có nhiều lời khen và ít tiếng chê. Phải cố gắng góp phần bảo đảm sức khỏe của công nhân, cán bộ".

Biên tập theo: Chủ tịch Hồ Chí Minh với thủ đô Hà Nội, Sđd, tr.52

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ ĐẠI HỘI LIÊN HOAN THANH NIÊN THỦ ĐÔ

Tối, tại sân vận động Hàng Đẫy (sân vận động Hà Nội) Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng các vị lãnh đạo Đảng và Nhà nước dự dạ hội liên hoan của hơn 3 vạn thanh niên Thủ đô chào mừng 32 năm ngày thành lập Đoàn thanh niên Lao động Việt Nam.

Biên tập theo: Báo Nhân dân số 3284 và 3285, ngày 24 và 25/3/1963

Ngày 20 tháng 4

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM VÀ NÓI CHUYỆN VỚI CÁN BỘ, CÔNG NHÂN XÍ NGHIỆP X40

Ngày 20/4/1963, Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm Xí nghiệp X40 (đơn vị đạt nhiều thành tích trong công tác phát triển, xây dựng Đảng).

Người biểu dương xí nghiệp làm tốt công tác phát triển Đảng, phát triển Đoàn thanh niên. Nói về nhiệm vụ lãnh đạo của các chi bộ ở xí nghiệp trong công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội hiện nay, Người nhấn mạnh: Đảng viên, đoàn viên phải gương mẫu trong công tác, trong học tập, phải gần gũi, giúp đỡ anh chị em ngoài Đảng, ngoài Đoàn. Người nhắc nhở anh chị em ngoài Đảng luôn luôn cố gắng trong công tác và học tập có tiến bộ.

Bác căn dặn xí nghiệp thực hiện tốt hai nhiệm vụ trọng tâm: một là, tiếp tục phát triển, củng cố Đảng, Đoàn thanh niên, Công đoàn; hai là: thi đua sản xuất tốt và tiết kiệm.

Về công tác phát triển Đảng, Bác chỉ rõ: Phải chú ý chất lượng, bảo đảm đúng tiêu chuẩn của người đảng viên chú ý kết nạp thêm phụ nữ.

Về sản xuất, phải luôn luôn chú ý cải tiến kỹ thuật để tăng năng suất, hạ giá thành và nâng cao chất lượng sản phẩm, phải làm nhiều, nhanh, tốt, rẻ, đồng thời phải thực hành tiết kiệm vì tiết kiệm được cho nhà nước là làm lợi cho nhân dân và cho bản thân mình.

Biên tập theo: Chủ tịch Hồ Chí Minh với thủ đô Hà Nội, Sđd, tr.52
Ngày 12 tháng 5

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ MÍT TINH TẠI QUẢNG TRƯỜNG BA ĐÌNH

6 giờ 30 phút, tại Quảng trường Ba Đình, Chủ tịch Hồ Chí Minh tham dự cuộc mít tinh trọng thể của hơn 20 vạn nhân dân Hà Nội chào mừng Chủ tịch Lưu Thiểu Kỳ và các vị khách quý Trung Quốc sang thăm hữu nghị nước ta.

Sau diễn văn của bác sĩ Trần Duy Hưng, Chủ tịch ủy ban hành chính Thành phố và của Chủ tịch Lưu Thiếu Kỳ, Chủ tịch Hồ Chí Minh phát biểu. Người nhắc lại mối quan hệ của Người với các ông Lưu Thiếu Kỳ, Trần Nghị 40 năm trước đây. Người thay mặt Đảng, Chính phủ, nhân dân Việt Nam gửi lời thăm Trung ương Đảng, Chính phủ, nhân dân Trung Quốc và nhân dân thủ đô Bắc Kinh.

Biên tập theo: Báo Nhân dân số 3333, ngày 13/5/1963

Ngày 28 tháng 6

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TẶNG HUY HIỆU CỦA NGƯỜI CHO HAI CÁ NHÂN CÓ THÀNH TÍCH XUẤT SẮC

Được tin anh Tô Công Mai có nhiều thành tích xây dựng ngành mẩu giao, vỡ lòng ở xã Phúc Thịnh (Đông Anh) và ông Nguyễn Văn Túc, Phó trưởng ga An Phúc đã có hành động dũng cảm cứu người, Hồ Chủ tịch gửi tặng Huy hiệu của Người.

Biên tập theo: Báo Nhân dân số 3379, ngày 28/6/1963

Ngày 2 tháng 9

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ MÍT TINH TẠI QUẢNG TRƯỜNG BA ĐÌNH

Sáng, tại Quảng trường Ba Đình, Chủ tịch Hồ Chí Minh dự cuộc mít tinh của hơn hai vạn đồng bào Thủ đô tổ chức trọng thể mít tinh kỷ niệm lần thứ 18 Quốc khánh nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa. Sau diễn văn của Thủ tướng Phạm Văn Đồng, Chủ tịch Hồ Chí Minh thân mật nói chuyện với đồng bào. Người tuyên bố: "Chúng ta kiên quyết đấu tranh xây dựng thắng lợi chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc và cùng đồng bào ruột thịt ở miền Nam đấu tranh nhằm thực hiện thống nhất nước nhà".

Biên tập theo: Báo Nhân dân số 3446, ngày 3/9/1963

Ngày 3 tháng 11

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TẶNG HUY HIỆU CHO ÔNG NGUYỄN VĂN NGỌC

Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng Huy hiệu của Người cho ông Nguyễn Văn Ngọc, Phó quản đốc xưởng ô tô Thông Nhất (Hà Nội) có nhiều sáng kiến hay trong phong trào thi đua "Vì miền Nam ruột thịt, vì hòa bình thống nhất nước nhà".

Biên tập theo; Báo Nhân dân số 3506, ngày 3/11/1963

Ngày 19 tháng 12

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM LỚP BỒ TÚC VĂN HÓA CỦA CÔNG NHÂN XƯỞNG SỬA CHỮA Ô TÔ 1/5

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm lớp bồi túc văn hóa và kỹ thuật ngoài giờ sản xuất của cán bộ, công nhân xưởng sửa chữa ô tô 1/5 (nay là Công ty ô tô Ngô Gia Tự).

Người thân mật hỏi về tình hình giảng dạy của giáo viên, tình hình học tập của học viên. Người nhắc nhở anh chị em giáo viên cố gắng dạy tốt, nhắc nhở công nhân và cán bộ cố gắng chăm chỉ học tập, áp dụng tốt các điều đã học vào thực tế công tác hàng ngày của mình.

Bác gửi lời thăm hỏi toàn thể cán bộ, công nhân xí nghiệp, căn dặn anh chị em công tác tốt, học tập tốt và làm tốt cuộc vận động "Ba xây, ba chống".

Biên tập theo: Chủ tịch Hồ Chí Minh với thủ đô Hà Nội, Sđd, tr.52

Ngày 28 tháng 12

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐẾN THĂM ĐẠI HỘI ĐẠI BIỂU ĐOÀN THANH NIÊN LAO ĐỘNG THỦ ĐÔ LẦN THỨ IV

Đến thăm Đại hội đại biểu Đoàn thanh niên lao động Thủ đô lần thứ IV, Chủ tịch Hồ Chí Minh ân cần thăm hỏi và chúc mừng đại biểu "Năm mới, tiến bộ mới, thắng lợi mới". Từ diễn đàn Đại hội,

Người gửi lời thăm hỏi và chúc năm mới tới anh chị em nam nữ thanh niên đang tham gia xây dựng kinh tế và văn hóa miền núi, xây dựng đường sắt Thanh Hóa - Nghệ An; đang tham gia các đơn vị bộ đội và công an nhân dân vũ trang bảo vệ biên giới và hải đảo, tới các anh chị em thanh niên miền Nam đấu tranh anh dũng chống bọn cướp nước và bán nước.

Biên tập theo: Chủ tịch Hồ Chí Minh với thủ đô Hà Nội, sđd, tr.52
NĂM 1964

Ngày 18 tháng 1

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VIẾT BÀI BIỂU DƯƠNG TẾT VUI TƯƠI TIẾT KIỆM

Nhân dịp Xuân Giáp Thìn, Chủ tịch Hồ Chí Minh viết bài: "Gương tốt của thanh niên Lỗ Khê - Tết vui tươi và tiết kiệm", ký bút danh T.L, đăng báo Nhân dân số 3582.

Bác khen ngợi chi đoàn thanh niên thôn Lỗ Khê, xã Liên Hà, huyện Đông Anh đã có sáng kiến tổ chức Tết vui tươi, tiết kiệm. Người cho biết, sáng kiến này đã được thanh niên các địa phương ở Hà Nội, Hải Phòng, Sơn Tây... hưởng ứng. Do được chi bộ Đảng lãnh đạo, đảng viên và đoàn viên gương mẫu, quần chúng thông suốt, phong trào vui xuân tiết kiệm ở Lỗ Khê diễn ra sôi nổi và có hiệu quả thiết thực.

Biên tập theo: Báo Nhân dân số 3582, ngày 18/1/1964

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM VÀ CHÚC TẮT NIÊN

Tối 30 Tết Giáp Thìn, Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm và chúc Tết: Cán bộ miền Nam ở khu nhà tập thể phố Phan Đình Phùng. Cán bộ công nhân ở khu tập thể các nhà máy Cao su, Xà phòng, Thuốc lá.

Bác đến chúc Tết gia đình các ông:

- Phan Huy Nhật, công nhân Nhà máy nước Đồn Thủy.
- Nguyễn Văn Tá, Trưởng ban bảo vệ khối 30, Đống Đa.
- Nguyễn Xiển, Tổng thư ký Đảng Xã hội Việt Nam.
- Trần Hữu Tước, Giáo sư bác sĩ.

-Phan Văn Trúc, Việt kiều về nước, ở phố Lê Văn Hưu.
Biên tập theo: -Báo Nhân dân số 3609, ngày 15/2/1964
-Bác Hồ với nhân dân Hà Nội, Sđd, tr.164
Ngày 13 tháng 2 (mùng 1 Tết Giáp Thìn)

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐI THĂM VÀ CHÚC TẾT CÁN BỘ VÀ NHÂN DÂN THỦ ĐÔ

Mùng 1 Tết Giáp Thìn, Chủ tịch Hồ Chí Minh đi thăm và chúc Tết:

-Cơ quan Huyện ủy và ủy ban hành chính huyện Đông Anh.
-Cán bộ, công nhân trạm biến thế Đông Anh và hợp tác xã nông nghiệp Lỗ Khê, xã Liên Hà - một hợp tác xã có nhiều thành tích trong phong trào sản xuất và tiết kiệm.

Nói chuyện với bà con nông dân hợp tác xã Lỗ Khê, Người căn dặn phải chú ý phát triển hoa màu, chăn nuôi trồng nhiều cây và chăm sóc cây tốt, phải đẩy mạnh vệ sinh phòng bệnh. Người khen câu khẩu hiệu bằng thơ kẻ trên đình làng:

"Đón Xuân mở hội làm giàu

Mừng Xuân cần kiệm lúa màu tốt tươi"

Cùng ngày, Người còn đi thăm và chúc Tết:

-Cán bộ, chiến sĩ Đại đội 198 đoàn pháo cao xạ Sông Thương bảo vệ Thủ đô.

-Cán bộ, chiến sĩ Sở Công an Hà Nội.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân số 3609, ngày 15/2/1964

-Lịch sử quân chủng phòng không, NXB Quân đội nhân dân, Hà Nội, 1991, T1, tr. 170-171

Ngày 3 tháng 4

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ KỶ HỌP THỨ 8 QUỐC HỘI KHÓA II

Tham dự kỳ họp thứ 8 Quốc hội khóa II, với tư cách là đại biểu Quốc hội của thủ đô Hà Nội, Chủ tịch Hồ Chí Minh phát biểu về ba cuộc vận động lớn đang diễn ra sôi nổi trên miền Bắc: cuộc vận

động cải tiến quản lý hợp tác xã, cải tiến kỹ thuật ở nông thôn; cuộc vận động "Ba xây, ba chống" và phong trào thi đua "Năng suất cao, chất lượng tốt, tiết kiệm nhiều" trong các đơn vị kinh tế quốc doanh; cuộc vận động đồng bào miền xuôi lên tham gia phát triển kinh tế miền núi. Người biểu dương thành tích của ba cuộc vận động trên và đề nghị Quốc hội hai điểm:

-Giao cho Chính phủ và chính quyền các tỉnh theo dõi, đôn đốc, giúp đỡ để ba cuộc vận động phát triển tốt.

-Khen ngợi đồng bào nhất là thanh niên miền xuôi đã lên miền núi xây dựng và phát triển kinh tế; đồng bào miền núi đã đón tiếp và giúp đỡ chu đáo đồng bào miền xuôi; cán bộ và các đồng bào miền xuôi đã chuẩn bị chu đáo cho các đồng bào lên miền núi xây dựng quê hương mới.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 3658, ngày 4/4/1964

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, NXB Chính trị quốc gia Hà Nội, 1996, T.II, tr.238

Ngày 7 tháng 4

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ CUỘC TỌA ĐÀM TỔ CHỨC TẠI ỦY BAN HÀNH CHÍNH THÀNH PHỐ

Ngày 7/4/1964, tại phòng khánh tiết ủy ban hành chính thành phố Hà Nội, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã tham dự cuộc họp mặt giữa các vị ứng cử đại biểu Quốc hội khóa III với đại biểu Mặt trận Tổ quốc, ủy ban hành chính Thành phố, các khu phố, huyện và các ban bầu cử.

Tại cuộc họp, sau khi nghe những ý kiến phát biểu của cán bộ Thành phố, Bác cảm ơn nhân dân Thủ đô và Mặt trận Tổ quốc Thành phố đã đề nghị và giới thiệu Người ra ứng cử.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 3662, ngày 8/4/1964

-Bác Hồ với nhân dân Hà Nội, Sđd, tr.168-172

Ngày 14 tháng 4

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ ĐẠI HỘI ĐẠI BIỂU NHÂN DÂN THỦ ĐÔ

Đại hội đại biểu nhân dân Hà Nội được tổ chức nhằm tiếp xúc, hoan nghênh các ứng cử đại biểu Quốc hội khóa III, Chủ tịch Hồ Chí Minh tới dự và cảm ơn Mặt trận Tổ quốc Thành phố đã mời Người ra ứng cử. Người cho biết, bản thân mình là đại biểu Quốc hội gần 20 năm, nhưng vì nhiệm vụ và yêu cầu cách mạng nên vẫn phải cố gắng phấn đấu chứ chưa thể "vui thú thanh nhàn". Nguyện vọng của Người là:

"Bắc Nam sum họp một nhà
Cho người thấy mặt thì ta vui lòng"

Sau khi phân tích sự khác biệt giữa việc tổng tuyển cử ở Việt Nam với các nước phương Tây, Người nói rõ những nhiệm vụ của công dân trong việc bầu cử, ý nghĩa của việc làm đó và yêu cầu các ban bầu cử phải tuyên truyền tốt, chuẩn bị chu đáo để nhân dân làm tốt nghĩa vụ và quyền lợi công dân. Người khen ngợi Hà Nội đã tổ chức tốt phong trào thi đua trên nhiều mặt nhằm chào mừng cuộc tổng tuyển cử Quốc hội khóa III.

Sau lời phát biểu, Người tặng hoa cụ Vũ Thị Khái ở phố Nguyễn Thượng Hiền - người có nhiều con cháu tham gia công tác cách mạng.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân số 3671, ngày 17/4/1964

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, Sđd, tr.245

Ngày 20 tháng 4

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM CÔNG TY CÔNG VIÊN THỤY KHUÊ

Được tin Công ty Công viên Thụy Khuê nhận được một số con thú do Thủ tướng Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Triều Tiên gửi tặng, Chủ tịch Hồ Chí Minh tới thăm Công ty. Người căn dặn cán bộ, nhân viên Công ty chăm sóc và bảo vệ tốt số thú này.

Biên tập theo: Chủ tịch Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, T9, Sđd, tr.60-61

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐI BẦU CỬ ĐẠI BIỂU QUỐC HỘI KHÓA III

Sáng 26/4/1964, Chủ tịch Hồ Chí Minh đi bỏ phiếu bầu cử Quốc hội khóa III tại khu vực bỏ phiếu A24, trụ sở Bộ Nông nghiệp ở phố Ngọc Hà. Tại đây, Người giới thiệu với mọi người đoàn đại biểu Đảng Cộng sản Pháp đang thăm Việt Nam đến thăm khu vực bỏ phiếu và nhắc lại truyền thống đoàn kết, giúp đỡ của Đảng Cộng sản Pháp đối với cách mạng Việt Nam.

Cùng ngày, Người thăm, một số khu vực bỏ phiếu: khu vực C29 khu phố Đông Đa; xã Xuân La và Nhật Tân, huyện Từ Liêm (nay là phường Xuân La và Nhật Tân, quận Tây Hồ).

Biên tập theo: -Báo Nhân dân số 3681, ngày 27/4/1964

-Bác Hồ với nhân dân Hà Nội, Sđd, tr.172

Ngày 28 tháng 4

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM NHÀ MÁY BÓNG ĐÈN, PHÍCH NƯỚC RẠNG ĐÔNG

Tới thăm nhà máy, Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm nhà trẻ, lớp mẫu giáo, nơi ở của công nhân và một số bộ phận sản xuất. Nói chuyện với cán bộ, công nhân, Người nêu rõ: Sản phẩm của nhà máy là những thứ cần dùng hàng ngày của nhân dân, vì vậy phải chú ý bảo đảm chất lượng. Người biểu dương những ưu điểm của nhà máy trong sản xuất, đào tạo cán bộ và căn dặn: Cán bộ phải có tinh thần phụ trách tốt; cán bộ, công nhân phải đoàn kết và phấn đấu để ngày càng tiến bộ. Người góp ý một số khuyết điểm của nhà máy như vệ sinh công cộng còn kém, còn để nguyên vật liệu rơi vãi; câu lạc bộ còn lộn xộn, nghèo nàn.

Tại nhà ăn tập thể của nhà máy, Người nhắc nhở các nhân viên phải làm vệ sinh cho tốt. Nhìn chõ sùn rửa bát trơn bần, Người nói: "Bác đi lối này để các cô các chú thấy trơn bần mới dọn dẹp cho sạch sẽ".

Biên tập theo: -Bác Hồ với nhân dân Hà Nội, Sđd, tr.172-174

-Chúng ta có Bác Hồ, NXB Lao động Hà Nội, 1990, tr.41-43

Ngày 30 tháng 4

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐẾN THĂM VÀ NÓI CHUYỆN VỚI ĐẠI HỘI LIÊN HOAN PHỤ NỮ "5 TỐT" LẦN THỨ NHẤT

Ngày 30/4/1964, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm và nói chuyện với Đại hội liên hoan phụ nữ "5 tốt" lần thứ nhất họp tại Hà Nội. Người biểu dương bà Lê Thị Hoan, ở nhà số 21 phố Nguyễn Khuyến, đã chăm sóc mấy chục trẻ em hư trở thành ngoan và phát động phụ nữ miền Bắc học tập gương tốt của bà Hoan.

Biên tập theo: Chủ tịch Hồ Chí Minh với thủ đô Hà Nội, Sđd, tr.54

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM ĐÊ SÔNG HỒNG THUỘC HUYỆN THANH TRÌ

Giữa lúc đang có lũ lớn, Chủ tịch Hồ Chí Minh về Thanh Trì, đến thăm các đoạn đê xung yếu, Người nói với nhân dân xã Khuyến Lương đang hộ đê: "Lúc nước lên to phải tổ chức thường trực trên mặt đê, luôn luôn sẵn sàng đối phó với những bất trắc có thể xảy ra, quyết tâm giữ vững đê điều, bảo vệ tính mạng và tài sản của nhân dân, của Nhà nước".

Biên tập theo: -Báo Thời mới, ngày 11/7/1964

-Chủ tịch Hồ Chí Minh với thủ đô Hà Nội, Sdd, tr.54

Ngày 30 tháng 9

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM VÀ NÓI CHUYỆN VỚI ĐẠI HỘI THANH NIÊN THỦ ĐÔ LÀM THEO LỜI BÁC

Thanh niên Thủ đô tổ chức Đại hội thi đua làm theo lời kêu gọi của Bác Hồ: "Mỗi người làm việc bằng hai". Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm và nói chuyện với Đại hội. Người rất vui lòng, khen ngợi thành tích của các cháu thiếu niên trong học tập, của thanh niên trong lao động sản xuất và xung phong đi xây dựng kinh tế miền núi. Người biểu dương thanh niên Thủ đô đã có thành tích tăng

năng suất lao động, có nhiều sáng kiến cải tiến kỹ thuật: thanh niên nông thôn làm thủy lợi và phân bón tốt; thanh niên trong các lực lượng vũ trang, trong các cơ quan, trường học đều cố gắng và đạt thành tích khá. Đặc biệt, Người khen ngợi 12 vạn thanh niên Thủ đô đăng ký sẵn sàng đi chiến đấu và lao động sản xuất theo yêu cầu của đất nước.

Người căn dặn thanh niên Thủ đô trong mọi công việc nên thiết thực, bền bỉ, đẩy mạnh hơn nữa phong trào thi đua tăng gia sản xuất và tiết kiệm; ra sức học tập chính trị, văn hóa, khoa học - kỹ thuật; hoàn thành tốt kế hoạch năm 1964; luôn cảnh giác sẵn sàng chiến đấu. Bác yêu cầu thanh niên Thủ đô phải làm gương cho thanh niên cả nước và nhắc nhở Trung ương Đoàn cần tăng cường giáo dục tinh thần yêu nước, đạo đức cách mạng và giác ngộ cách mạng cho đoàn viên thanh niên.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Toàn tập, sđd, tr.316

Ngày 13 tháng 10

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM TRIỂN LÃM 10 NĂM XÂY DỰNG THỦ ĐÔ HÀ NỘI

Nhân dịp kỷ niệm lần thứ 10 ngày Giải phóng Thủ đô (10/10/1954 - 10/10/1964), Thành phố tổ chức triển lãm thành quả 10 năm xây dựng phát triển.

Chủ tịch Hồ Chí Minh tới thăm. Người góp một số ý kiến cụ thể với các đồng chí phụ trách triển lãm nhằm làm tăng thêm tác dụng giáo dục của triển lãm. Người đặc biệt nhấn mạnh triển lãm cần nêu bật việc nâng cao chất lượng và hạ giá thành sản phẩm của các nhà máy, xí nghiệp, các hợp tác xã tiểu thủ công nghiệp; việc cải tiến nông cụ, đẩy mạnh việc trồng trọt và chăn nuôi ở ngoại thành và công tác xây dựng Thủ đô, phục vụ đời sống nhân dân.

Biên tập theo: Chủ tịch Hồ Chí Minh với thủ đô Hà Nội, Sđd, tr.55

Ngày 19 tháng 10

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THAM GIA ĐOÀN CHỦ TỊCH CUỘC MÍT TINH CỦA NHÂN DÂN THỦ ĐÔ

Nhân dân Thủ đô tổ chức cuộc mít tinh tại Quảng trường Ba Đình chào mừng Tổng thống Mô-đi-bô Cây-ta dẫn Đoàn đại biểu Chính phủ nước Cộng hòa Ma-li sang thăm hữu nghị nước ta. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã tới dự và tham gia Đoàn chủ tịch cuộc mít tinh.
Biên tập theo: -Báo Nhân dân số 3855, ngày 20/10/1964
-Hồ Chí Minh, Toàn tập, Sđd, tr.333

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM NHÀ MÁY CƠ KHÍ TRẦN HƯNG ĐẠO

Trong phong trào thi đua "Mỗi người làm việc bằng hai", quyết tâm hoàn thành vượt mức kế hoạch Nhà nước năm 1964, cán bộ, công nhân Nhà máy Cơ khí mang tên anh hùng dân tộc Trần Hưng Đạo đã đạt được nhiều thành tích. Chiều ngày 20 tháng 10 nhà máy được vinh dự đón Chủ tịch Hồ Chí Minh và các vị khách quý đến thăm.

Bác và các vị khách đã thăm một số phân xưởng sản xuất. Người rất vui mừng trước những thành tích của nhà máy, đặc biệt là chế tạo được nhiều sản phẩm có giá trị, như: máy nổ 40 sức ngựa, máy kéo tháng 8...

Trong buổi mít tinh do nhà máy tổ chức, Bác ân cần căn dặn cán bộ công nhân nhà máy phấn đấu làm tốt hơn nữa những nhiệm vụ đã đề ra, xứng đáng với những lời khen ngợi của các vị khách quý.
Biên tập theo: Quận ủy Hai Bà Trưng: Kỷ niệm về Bác Hồ, Sđd, tr.29

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH CÙNG TỔNG THỐNG NƯỚC CỘNG HÒA MA-LI THĂM TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM HÀ NỘI

Trong thời gian đoàn đại biểu Chính phủ Cộng hòa Ma-li ở thăm nước ta, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã cùng Tổng thống Mô-đi-bô Cây-ta và các vị khách Ma-li tới thăm trường Đại học Sư phạm Hà Nội. Nói chuyện với cán bộ và sinh viên của trường, Người căn

dẫn cán bộ, giáo viên phải đoàn kết, sinh viên phải giúp đỡ nhau, cố gắng học tập, trau dồi đạo đức, phấn đấu xây dựng trường Đại học Sư phạm Hà Nội thành trường học gương mẫu.

Biên tập theo: Báo Nhân dân số 3857, ngày 22/10/1964

Ngày 9 tháng 11

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM ĐƠN VỊ KHÔNG QUÂN Ở SÂN BAY THỦ ĐÔ

Sau sự kiện Vịnh Bắc bộ (5/8/1964) đế quốc Mỹ tiến hành cuộc chiến tranh phá hoại miền Bắc. Trung ương Đảng và Chính phủ rất quan tâm đến việc tổ chức lực lượng phòng thủ miền Bắc, phòng thủ Thủ đô. Ngày 9/11/1964, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm một đơn vị không quân ở Sân bay Thủ đô. Người căn dặn: "Phải dũng cảm mưu trí, dấy ít thắng nhiều, trau dồi ý chí cách mạng tiến công...".

Biên tập theo: Chủ tịch Hồ Chí Minh với thủ đô Hà Nội, Sđd, tr.55

Ngày 20 tháng 11

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM CÔNG TY CÔNG VIÊN

Ngày 20/11/1964 trời hơi lạnh. Cán bộ công nhân Công ty Công viên trên đường Thụy Khuê đang chăm sóc những cây non trên vườn ươm chuẩn bị cho đợt trồng cây mùa xuân. Một số đang quét dọn, sắp xếp lại khu nuôi thú lưu, chăm sóc những con thú mới được đưa về. Đây là những con thú của Thủ tướng Triều Tiên Kim Nhật Thành gửi tặng nhân dân Hà Nội được đem nuôi tạm ở đây.

Khoảng 3 giờ chiều, một chiếc xe Din màu đen xuất hiện và từ từ lăn bánh qua cổng công ty men theo con đường lát gạch nhỏ dừng lại trước phòng làm việc.

Mọi người nhìn ra ngạc nhiên, rồi bất chợt cùng sung sướng reo lên:

-Bác đến! Bác Hồ đến!

Bác Hồ bước ra khỏi xe trong tiếng vỗ tay vui mừng của mọi người. Bác mặc bộ quần áo kaki bạc màu, chân đi dép lốp, tất xám.

Bác giơ tay vẫy chào, nhanh nhẹn bước vào phòng làm việc. Bác hỏi thăm sức khỏe và tình hình công tác của cán bộ, công nhân các phòng ban.

Rời khu làm việc, Bác đến thăm nơi ở và nhà ăn của công nhân. Đến câu lạc bộ, nơi vui chơi giải trí của công ty thấy bàn ghế còn xô xệch, chưa được trang hoàng cẩn thận, Bác có ý chê:

-Câu lạc bộ của các chú chưa được sạch và đẹp.

Sau đó Bác đến thăm nhà trẻ của công ty. Bên cạnh nhà trẻ là chuồng nuôi thú lưu. Lúc này cơ sở vật chất của công ty còn nghèo thú lại đưa về nhiều nên việc sắp xếp chỗ ăn chỗ ở chưa được hợp lý, vệ sinh.

Bác tỏ ý không hài lòng về điều đó, Bác nói:

-Tại sao thú lại ở chung với người?

Bác chỉ ra những sai lầm về việc sắp xếp thiếu khoa học ấy, lẽ ra có thể vẫn làm được tốt hơn. Cán bộ công ty nhận rõ khuyết điểm và xin hứa sẽ sửa chữa ngay.

Bác vào nhà trẻ. Các cháu hò reo mừng rỡ. Bác mang kẹo ra phân phát cho các cháu.

Bác quay sang hỏi các anh chị em trong công ty cùng đi.

-Các cô các chú có muốn ăn kẹo không?

Mọi người tranh nhau nói:

-Thưa Bác, có ạ!

Bác cười, nói:

-Các cô các chú muôn ăn thì ra mậu dịch!

Mọi người cùng cười theo vui vẻ.

Bác sang thăm chuồng thú lưu, trong đó có những con thú của Thủ tướng Kim Nhật Thành vừa mới gửi tặng. Bác vui lòng khi thấy con thú đó được chăm sóc cẩn thận, chu đáo.

Xem các nơi xong, Bác từ giã mọi người ra về, trong tiếng vỗ tay tiễn biệt của cán bộ công nhân toàn công ty.

Bác Hồ đến thăm công ty thật bất ngờ, thời gian cũng chỉ có khoảng hơn nửa giờ đồng hồ, nhưng hình ảnh Bác, những lời ân cần chỉ bảo cũng như các câu nói vui của Bác, tình thương của Bác sẽ còn đọng lại mãi mãi trong lòng mỗi cán bộ công nhân Công ty Công viên Thụy Khuê.

Biên tập theo: Chủ tịch Hồ Chí Minh với thủ đô Hà Nội, H. 1985
Ngày 23 tháng 11

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM HỢP TÁC XÃ QUÁN LA, XÃ XUÂN LA, HUYỆN TỪ LIÊM

Cuối tháng 11, Thủ tướng Kim Nhật Thành dẫn đầu đoàn đại biểu Đảng, Chính phủ nước Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Triều Tiên sang thăm hữu nghị nước ta. Ngày 23/11/1964, Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng Thủ tướng Kim Nhật Thành về thăm hợp tác xã Quán La mang tên "Việt - Triều hữu nghị" xã Xuân La, huyện Từ Liêm (nay là phường Xuân La, quận Tây Hồ). Người thăm lớp mẫu giáo ở chùa, thăm cánh đồng sau làng và trại chăn nuôi tập thể.

Biên tập theo: -Chủ tịch Hồ Chí Minh với thủ đô Hà Nội, Sđd, tr.55

-Ban sưu tầm LSD, Ban TTVH huyện Từ Liêm: Những lần đón Bác, Sđd, tr.87

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH NÓI CHUYỆN VỚI HỘI NGHỊ ĐẠI BIỂU CÁC CHI BỘ, ĐẢNG BỘ KHU VỰC NGOẠI THÀNH HÀ NỘI

Ngày 18/12/1964, Thành ủy tổ chức Hội nghị sơ kết cuộc vận động xây dựng chi bộ, đảng bộ "bốn tốt" khu vực ngoại thành Hà Nội. Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm và nói chuyện với Hội nghị. Người nói rõ, phải lấy hiệu quả sản xuất và đời sống xã hội mà đánh giá địa phương có tiến bộ hay không. Người chỉ rõ: Phong trào ở ngoại thành tiến bộ chưa đều; muốn có chi bộ, đảng bộ tốt thì phải có đảng viên tốt. Vì vậy đảng viên phải ghi nhớ và thực hiện tốt 10 nhiệm vụ của mình. Người nêu tóm tắt 6 tiêu chuẩn đảng viên và yêu cầu đảng bộ, đảng viên Hà Nội phải thực hiện đúng, Người chỉ rõ những thuận lợi của ngoại thành và căn dặn: "Các đảng bộ, các chi bộ ở ngoại thành cần lãnh đạo đưa phong trào ngoại thành tiến lên mạnh hơn nữa, làm cho ngoại thành thật sự trở thành vành đai đỏ của Thủ đô xã hội chủ nghĩa".

Biên tập theo: -Bác Hồ với nhân dân Hà Nội, Sđd, tr. 179-181
-Hồ Chí Minh: Thủ đô Hà Nội phải là Thành phố gương mẫu, Sđd,
tr.159

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TẶNG HUY HIỆU CỦA NGƯỜI CHO NHỮNG THANH NIÊN CÓ THÀNH TÍCH XUẤT SẮC

Ngày 31/12/1964, Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng 10 Huy hiệu của Người cho những thanh niên xuất sắc về dự Hội nghị thanh niên Thủ đô tích cực tham gia xây dựng kinh tế - văn hóa miền núi.

Biên tập theo: Chủ tịch Hồ Chí Minh với thủ đô Hà Nội, Sđd, tr.56
NĂM 1965

Ngày 31 tháng 1

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THAM GIA TẾT TRỒNG CÂY

Sáng ngày 29 tháng Chạp, năm Giáp Thìn (ngày 31/1/1965), Chủ tịch Hồ Chí Minh về tham gia với trên 1.500 cán bộ và đồng bào ở thôn Tiên Hội, xã Đông Hội, huyện Đông Anh.

Hồ Chủ tịch nhắc nhở đồng bào huyện Đông Anh hãy học tập và noi gương trồng cây của đồng bào xã Ngọc Long (Vĩnh Phúc). Năm 1959, xã Ngọc Long mới bắt đầu trồng cây. Đến nay, đồng bào Ngọc Long đã có gỗ làm 100 nhà mới, làm trường học, nhà kho, có thừa củi đun nấu và bán được hàng nghìn đồng tiền gỗ cho các nơi khác.

Cùng ngày Chủ tịch Hồ Chí Minh đã về thăm và tham gia trồng cây lưu niệm với nhân dân thôn Phú Diễn, xã Trần Phú, huyện Từ Liêm (xã Trần Phú năm 1965 đổi tên là xã Phú Diễn). Cùng đi với Bác có đồng chí Nguyễn Lam, Bí thư Thành ủy.

Bác thân mật hỏi tình hình sản xuất, đời sống và chuẩn bị Tết của nhân dân. Nghe đồng chí chủ nhiệm hợp tác xã báo cáo vụ mùa vừa qua hợp tác xã sản xuất khá, vụ đông xuân này cấy xong trước Tết, Bác rất vui. Bác nhắc nhở cán bộ và bà con hợp tác xã phải ổn định sản xuất hơn nữa. Bác còn chỉ dẫn tỉ mỉ cách đào giếng nước, xây dựng hố xí hợp vệ sinh. Sau đó, Bác tham gia trồng cây với bà

con hợp tác xã và căn dặn mọi người: Trồng cây nào là phải tốt cây ấy. Trồng cây phải vun tưới cho cây, phải bảo vệ cây. Trồng cây là nhiệm vụ chung của mọi người. Nhưng lực lượng chủ chốt là các cụ phụ lão, các cháu thanh niên và nhi đồng. Bác nhắc nhở các cụ phụ lão trồng cây tốt để làm gương cho các cháu. Nói chuyện với thiếu nhi, Bác căn dặn phải ăn ở vệ sinh, học tập tốt, bảo vệ cây tốt. Bác nhắc cán bộ địa phương làm tốt công tác vệ sinh và chăm sóc sức khỏe của nhân dân, nhất là các cháu nhỏ.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 3960, ngày 4/2/1965

-Hồ Chí Minh: Biên niên tiểu sử, T9, NXB Chính trị quốc gia, 1996, tr.186

Đầu tháng 3

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TẶNG 5 PHỤ NỮ HÀ NỘI HUY HIỆU CỦA NGƯỜI

Nhân kỷ niệm Quốc tế phụ nữ 8/3, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã thưởng Huy hiệu cho 5 phụ nữ Hà Nội có nhiều thành tích trong sản xuất.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, số 3993, ngày 8/3/1965

-Hồ Chí Minh: Biên niên tiểu sử, NXB Chính trị quốc gia, 1996, T9, tr.202

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH DỰ LỄ KHÁNH THÀNH NHÀ MÁY DỆT 8/3

Chiều ngày 8/3/1965, trong không khí tung bừng mừng ngày khánh thành nhà máy, tập thể cán bộ công nhân viên Dệt 8/3 phấn khởi, vinh dự được đón Bác Hồ về thăm và nói chuyện.

Bác đi thăm vườn trẻ, phòng ở, bếp ăn, nhà vệ sinh khu ở tập thể. Bác căn dặn phải chú ý giữ gìn vệ sinh thật tốt để bảo vệ sức khỏe. Đến nhà máy, Bác thăm một số phân xưởng sản xuất. Phát biểu trong buổi lễ khánh thành nhà máy, Bác nói đại ý:

Hôm nay kỷ niệm ngày Quốc tế phụ nữ 8/3, Bác chúc mừng Nhà máy 8/3 nói chung, và chúc mừng các cháu gái nói riêng.

Nhà máy có mấy vinh dự ra đời với kế hoạch Nhà nước 5 năm lần thứ nhất, mang tên của phong trào giải phóng phụ nữ 8/3 và làm nhiệm vụ sản xuất vải mặc cho nhân dân ta.

Cán bộ và công nhân nhà máy phải luôn luôn ra sức phấn đấu học tập kỹ thuật, văn hóa và chính trị. Anh chị em công nhân phải cố gắng hơn nữa, theo kịp mức đứng máy của công nhân Nhà máy Dệt Nam Định.

Cán bộ công nhân phải nêu cao tinh thần trách nhiệm, phải có ý thức làm chủ tập thể, giữ gìn của công, chống tham ô, lãng phí.

Chúng ta phải nhớ rằng muốn sản xuất tốt phải có sức khỏe tốt, cho nên phải giữ chỗ ăn ở luôn luôn sạch sẽ, vệ sinh.

Đảng viên, đoàn viên thanh niên lao động phải xung phong gương mẫu trong sản xuất, học tập và trong các mặt công tác khác và phải chú ý giúp đỡ các anh chị em ngoài Đảng, ngoài Đoàn cùng tiến bộ. Muốn sản xuất được nhiều, các bộ phận dây chuyền của nhà máy phải ăn khớp với nhau. Từ đồng chí giám đốc đến anh chị em công nhân, người phục vụ phải đoàn kết thành một khối.

Bác tặng 6 Huy hiệu của Người cho 6 cán bộ, công nhân nhà máy có thành tích xuất sắc.

Biên tập theo: -Quận ủy Hai Bà Trưng: Kỷ niệm về Bác Hồ, Sdd, tr.30

-Hồ Chí Minh: Thủ đô Hà Nội phải là Thành phố gương mẫu, Sdd, tr.162-163

Ngày 25 tháng 4

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐI BẦU CỬ ĐẠI BIỂU HỘI ĐỒNG NHÂN DÂN THÀNH PHỐ KHÓA III

Ngày 25/4/1965, Chủ tịch Hồ Chí Minh bỏ phiếu bầu cử đại biểu Hội đồng nhân dân Thành phố khóa III và khu phố Ba Đình tại phòng bỏ phiếu số 52, khu phố Ba Đình (nay là quận Ba Đình) đặt tại hội trường khu phố, số 18 phố Lê Hồng Phong.

Biên tập theo: -Hồ Chí Minh: Biên niên tiểu sử, Sdd, tr.232

-Bác Hồ với Ba Đình, sdd, tr.116

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VỀ THĂM XÃ XUÂN PHƯƠNG, HUYỆN TỪ LIÊM, DỰ MÍT TINH KỶ NIỆM 24 NĂM THÀNH LẬP ĐỘI THIẾU NIÊN TIỀN PHONG VIỆT NAM

Giữa năm 1965, trong lúc cả miền Bắc bước vào cuộc chiến đấu chống chiến tranh phá hoại của đế quốc Mỹ, Chủ tịch Hồ Chí Minh vẫn dành thời gian đi thăm, động viên quân dân Thủ đô. Ngày 14/5, Người về thăm hợp tác xã Phương Đông, xã Xuân Phương, huyện Từ Liêm.

8 giờ, xe ô tô chở Bác dừng bánh bên thửa ruộng của hợp tác xã sát đường quốc lộ 70. Được tin Bác đến, mọi người đang gặt ở gần đó hối hả chạy lại đứng quanh Bác. Bác hỏi thăm tình hình sản xuất của hợp tác xã và rất vui khi thấy lúa tốt. Bác khen cách làm ăn của hợp tác xã, nhắc nhở mọi người chớ chủ quan thỏa mãn mà phải cố gắng nhiều hơn nữa, phải làm nhiều mương máng, làm bờ vùng bờ thửa để giữ nước; phải chú ý cải tạo đồng mông, áp dụng kỹ thuật mới vào sản xuất. Thanh niên phải đi đầu trong việc này làm cho lúa mỗi ngày một thêm tốt, năng suất cao hơn nữa. Bác hỏi thăm tình hình đời sống, thu nhập của xã viên, tình hình học hành của con em các gia đình. Bác nhắc đồng chí chủ nhiệm hợp tác xã cần cố gắng đi sát các đội, hướng dẫn bà con làm tốt mọi việc; động viên kịp thời, chú ý lắng nghe ý kiến của xã viên, chú ý rút kinh nghiệm trong việc tổ chức sản xuất; Chi ủy và Ban quản trị phải luôn bàn bạc, tạo điều kiện giúp đỡ xã viên yên tâm sản xuất, gắn bó với hợp tác xã; phải tổ chức tốt nhà trẻ cho mẹ các cháu đi làm được đều.

Sau khi thăm đồng, Bác về sân kho của hợp tác xã. Bác đến xem máy tuốt lúa, máy quạt thóc và nơi để thóc giồng của hợp tác xã. Bác nhắc mọi người phải giữ gìn bảo quản tốt máy móc, giữ thóc giồng không để lẫn giồng nọ sang giồng kia. Bác nhắc các đồng chí lãnh đạo địa phương, năm nay được mùa lúa tốt nhưng phải tiết kiệm, hết sức tránh lãng phí để đóng góp vào việc xây dựng đất nước, nuôi quân đánh giặc và nâng cao đời sống xã viên.

19 giờ 30 phút, Chủ tịch Hồ Chí Minh dự mít tinh tại Nhà hát Lớn Thành phố do Đoàn thanh niên lao động Thủ đô tổ chức nhân dịp

kỷ niệm 24 năm thành lập Đội Thiếu niên tiền phong Việt Nam. Người nói chuyện với các cháu thiếu nhi và tặng thiếu nhi Hà Nội một máy quay phim nhỏ.

Biên tập theo: -Ban sưu tầm LSD, Ban TTVH Từ Liêm: Những lần đón Bác, Sđd, tr.137

-Báo Nhân dân số 4059, ngày 15/5/1965

Mùa hè 1965

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM KHU TẬP THỂ KIM LIÊN

Mùa hè năm 1965, khu tập thể Kim Liên vinh dự được đón Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm lần ba. Lúc này, khu tập thể còn có thêm nhiều nhà cao tầng. Cán bộ, công nhân viên một số cơ quan đã được nhận nhà mới. Cả khu tập thể vui mừng đón Bác đến thăm nhà C5 và B8. Sau khi xem một số căn hộ đã có người ở, Bác nói với đồng chí phụ trách xây dựng phải tiếp tục nghiên cứu để xây dựng những căn hộ thật thuận tiện cho người ở, xây theo kiểu này, người ta phơi quần áo vào chỗ nào được. Bác căn dặn mọi người trong khu tập thể đoàn kết cùng nhau xây dựng khu Kim Liên trở thành khu tập thể văn minh, sạch đẹp, nhà ở thoáng mát, sân vườn đầy hoa.

Biên tập theo: Bác Hồ với Đông Đa, Sđd, tr.87

Ngày 2 tháng 12

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM VÀ NÓI CHUYỆN VỚI ĐẠI HỘI "BA ĐẢM ĐANG" CỦA PHỤ NỮ THỦ ĐÔ

Ngày 2/12/1965, Đại hội "Ba đảm đang" của phụ nữ Thủ đô được vinh dự đón Chủ tịch Hồ Chí Minh. Sau khi trao tận tay Huy hiệu của Người cho 7 phụ nữ có thành tích xuất sắc, Bác hỏi: Có cô nào muốn thưởng Huy hiệu nữa không? Tất cả đều giơ tay: Thưa Bác có ạ! Hồ Chủ tịch cười và hỏi:

-Phụ nữ miền Nam rất anh dũng, rất đảm đang. Vậy phụ nữ miền Bắc có sẵn sàng thi đua với phụ nữ miền Nam không?

Cả hội trường vang dậy:

-Thưa Bác có ạ!

Người khen ngợi phụ nữ Thủ đô đã đạt được những kết quả tốt trên các mặt sản xuất, công tác, phục vụ chiến đấu, trong phong trào "Ba đảm đang".

Người nói:

-Dân tộc Việt Nam là một dân tộc anh hùng, thanh niên Việt Nam là thanh niên anh hùng, phụ nữ Việt Nam là phụ nữ anh hùng. Hai nghìn năm trước đây ta đã có các nữ anh hùng: Hai Bà Trưng, Bà Triệu. Trong cách mạng giải phóng dân tộc, trong kháng chiến chống Pháp trước kia và trong kháng chiến chống giặc Mỹ hiện nay ta cũng có nhiều anh hùng là phụ nữ. Trên thế giới chưa có nơi đâu phụ nữ làm Phó tư lệnh như ở miền Nam nước ta. Thi đua với phụ nữ miền Nam là đẩy mạnh sản xuất, thực hành tiết kiệm, không sợ gian khổ, không sợ hy sinh, khó khăn đến mấy ta cũng vượt qua được và nhất định chúng ta đánh thắng giặc Mỹ xâm lược.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân số 4365, ngày 8/12/1965

-Bác Hồ với nhân dân Hà Nội, sđd, tr.184-185

NĂM 1966

Ngày 19 tháng 1

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TẶNG CÁC CỤ PHỤ LÃO HUYỆN ĐÔNG ANH BẰNG KHEN

Những năm đầu chống chiến tranh phá hoại của đế quốc Mỹ, các cụ phụ lão huyện Đông Anh đã hăng hái sản xuất, trồng cây gây rừng, tổ chức tốt đội bạc đầu quân, hội mẹ chiến sĩ, góp phần chống Mỹ, cứu nước nêu gương cho con cháu noi theo. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã quyết định tặng các cụ bằng khen.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.367

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM VÀ NÓI CHUYỆN VỚI LỚP HUẤN LUYỆN ĐẢNG VIÊN MỚI DO THÀNH ỦY TỔ CHỨC

Trước tình hình đế quốc Mỹ leo thang mở rộng chiến tranh không quân đánh phá miền Bắc, việc bồi dưỡng, nâng cao trình độ chính trị, bản lĩnh chính trị cho cán bộ đảng viên là một nhiệm vụ quan trọng và cần thiết. Thành ủy đã quyết định mở lớp huấn luyện đảng viên mới, tổ chức từ ngày 14/5/1966, tại trường Chu Văn An, Ba Đình (nay thuộc quận Tây Hồ), Hà Nội.

14 giờ, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm lớp học. Cùng đi với Bác có đồng chí Tô Hữu, Hoàng Tùng... Bác đi thăm khu vực lớp và hỏi về công tác tổ chức lớp. Bác khen công tác chuẩn bị như vậy là tốt. Bác còn dặn thêm: các chú hãy coi Bác bình thường như mọi người, đừng để mất thì giờ vì Bác. Bác tỏ ý không bằng lòng vì mọi người đã đào hầm riêng cho Bác, cử nhiều công an đến bảo vệ Bác, Bác nói để thì giờ làm việc khác cần thiết hơn.

Bước vào hội trường, Bác hỏi thăm tình hình công tác của học viên. Người nói chuyện với anh chị em học viên, đại ý:

-Bác thay mặt Trung ương Đảng hoan nghênh các đồng chí. Sau đây là vài điều Bác muốn nói với các cô các chú. Chúng ta vào Đảng không phải để thăng quan, phát tài. Chúng ta vào Đảng là để hết lòng hết sức phục vụ giai cấp, phục vụ nhân dân, làm tròn nghĩa vụ của người đảng viên. Nhiệm vụ cách mạng hiện nay đòi hỏi mỗi đảng viên phải tích cực học tập. Học phải đi đôi với hành. Học để hành cũng ngày càng tốt hơn. Đảng viên phải chịu khó học tập lý luận Mác-Lênin, học tập đường lối chính sách của Đảng đồng thời phải học tập văn hóa, kỹ thuật và nghiệp vụ.

Bác biểu dương công tác giáo dục đảng viên đã có kết quả, đồng thời chỉ ra những tồn tại khuyết điểm, như: số đảng viên kết nạp nhiều nhưng số được huấn luyện thì còn ít; việc giáo dục chưa có chương trình kế hoạch, toàn diện và lâu dài; một số cấp ủy chưa quan tâm đến việc giáo dục đảng viên. Để sửa chữa những thiếu sót đó, Bác nhấn mạnh, từ nay Đảng ta cần phải quan tâm hơn nữa đến việc giáo dục đảng viên.

Bác nói những điều cơ bản mà mỗi đảng viên mới phải học tập nắm vững những điều a, b, c về chủ nghĩa cộng sản. Phải học tập đường lối cơ bản về nhiệm vụ trước mắt của cách mạng Việt Nam;

phải hiểu rõ tổ chức cơ sở của Đảng, nhiệm vụ quyền hạn và phương pháp công tác của người đảng viên.

Bác còn chỉ rõ: Đảng viên phải là cốt cán trong cuộc vận động "Ba xây ba chống", "Cải tiến quản lý, cải tiến kỹ thuật, đẩy mạnh sản xuất nông nghiệp", phải gương mẫu trong sản xuất và chiến đấu, phải gương mẫu trong đạo đức cách mạng.

Hàng ngày phải tự kiểm điểm để cố gắng làm đúng 10 nhiệm vụ của đảng viên. Đảng viên phải coi việc tự kiểm điểm như rửa mặt.

Cuối cùng, Bác nói: Chúng ta phải cố gắng làm cho Đảng bộ Hà Nội trở nên kiểu mẫu, làm đầu tàu trong học tập, sản xuất và chiến đấu.

Biên tập theo: -Bác Hồ với Ba Đình, Sđd, tr.111-115

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội, 1996, T12, tr.91-96

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GỬI THƯ KHEN ĐỘI CẢNH SÁT PHÒNG CHÁY, CHỮA CHÁY CÔNG AN HÀ NỘI

Ngày 29/6/1966, đế quốc Mỹ đã sử dụng 36 lần chiếc máy bay đánh vào kho xăng Đức Giang, kho xăng bị cháy. Dưới sự chỉ đạo của cấp trên, Cục Phòng cháy chữa cháy Công an Hà Nội đã điều toàn bộ lực lượng, gồm 12 xe, cấp tốc làm nhiệm vụ chữa cháy. Cùng tham gia còn có các chiến sĩ công an huyện Gia Lâm, lực lượng Quân khu Thủ đô, đội dân phòng thị trấn Gia Lâm, đội tự vệ công trường 13 và hàng nghìn thanh niên huyện Gia Lâm. Với tinh thần dũng cảm, quyết tâm cao, cán bộ chiến sĩ đội phòng cháy chữa cháy Công an Hà Nội đã vạch kế hoạch chính xác và rất sáng tạo, dập tắt đám cháy cứu được hơn 20 triệu lít xăng.

Thành tích xuất sắc của đội đã được Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư khen ngợi. Nội dung thư Bác viết có đoạn: "Trong việc phòng cháy, chữa cháy, các đồng chí đã bình tĩnh, tích cực và dũng cảm. Các đồng chí đã phối hợp tốt với lực lượng quần chúng. Do đó các đồng chí luôn luôn hoàn thành tốt nhiệm vụ dù trong những điều kiện khó khăn".

Biên tập theo: -Báo Nhân dân, ngày 5/8/1966

-Công an Thủ đô những chặng đường lịch sử, Công an thành phố Hà Nội, tập II, 1995, tr.272

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GỬI THƯ KHEN QUÂN DÂN THỦ ĐÔ

Đầu tháng 12 năm 1966, giặc Mỹ mở chiến dịch "Sấm rền" 52, tiếp tục đánh phá thủ đô Hà Nội với quy mô lớn. Ngoài các mục tiêu kinh tế, quân sự, chúng còn đánh vào nhiều khu dân cư nội thành. Quân và dân Hà Nội cùng với cả miền Bắc đã bước vào cuộc chiến đấu mới rất oanh liệt. Ngày 2/12, bắn rơi 12 máy bay Mỹ, bắt sống giặc lái. Ngày 4/12, bắn rơi 6 máy bay. Liên tiếp trong 2 ngày 13 và 14/12, quân và dân Thủ đô phối hợp với bộ đội phòng không, không quân bắn rơi 8 máy bay Mỹ, trong đó có chiếc thứ 1.600 bị bắn rơi trên miền Bắc. Ngày 15/12/1966, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã gửi thư khen và tặng cờ "Quyết tâm đánh thắng giặc Mỹ xâm lược" cho đồng bào, bộ đội và cán bộ Hà Nội. Bức thư có đoạn viết:

"Mấy ngày vừa qua, giặc Mỹ đã man liên tiếp ném bom Thủ đô yêu quý của chúng ta. Quân và dân Hà Nội cùng các nơi khác đã bắn rơi nhiều máy bay địch, trừng trị một cách đích đáng...".

"Quân và dân Hà Nội càng đánh càng giỏi, đã bắn rơi chiếc máy bay Mỹ thứ 1.600 trên miền Bắc. Hà Nội vừa chiến đấu khá, vừa sản xuất khá, vừa giữ gìn trật tự trị an tốt".

Người nhắc nhở: "Quân và dân ta vừa nâng cao cảnh giác, ra sức chiến đấu giỏi, làm tốt việc phòng không nhân dân, giành nhiều thắng lợi to lớn hơn nữa".

Biên tập theo: -Báo nhân dân, ngày 16/12/1966

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội, 1996, T12, tr.175

-Lịch sử Đảng bộ Đảng CSVN Thành phố Hà Nội (1930-2000), NXB Hà Nội, 2004, tr.419

NĂM 1967

Ngày 23 tháng 4

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐI BẦU CỬ HỘI ĐỒNG NHÂN DÂN KHU PHỐ BA ĐÌNH, KHÓA IV

Ngày 23 tháng 4 năm 1967, Chủ tịch Hồ Chí Minh đi bầu cử Hội đồng nhân dân khu phố Ba Đình khóa IV tại Hội trường khu phố.

Biên tập theo: Bác Hồ với Ba Đình, Sđd, tr.116

Ngày 7 tháng 5

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GỬI THƯ KHEN QUÂN DÂN HÀ NỘI (LẦN THỨ HAI)

Thua đau trên cả hai chiến trường Nam, Bắc Việt Nam, đế quốc Mỹ buộc phải xuống thang, tạm ngừng ném bom miền Bắc. Nhưng từ cuối tháng 4 năm 1967, máy bay Mỹ bắt đầu trở lại đánh phá Hà Nội. Trong chiến dịch "Sấm rền" 55, "Sấm rền" 56, giặc Mỹ đã huy động hàng trăm lần máy bay trực tiếp đánh vào Thủ đô. Chúng tập trung đánh vào hệ thống giao thông, đồng thời đánh cả các kho tàng và cơ sở công nghiệp, cụm dân cư. Ngày 5 tháng 5, hàng trăm máy bay Mỹ ồ ạt tấn công Hà Nội, đánh các mục tiêu trọng điểm: cầu Long Biên, Nhà máy điện Yên Phụ, nhằm làm tê liệt các hoạt động kinh tế xã hội ở Thủ đô, cắt đứt giao thông giữa Hà Nội với Hải Phòng và các tỉnh phía Bắc. Ngay trong trận này, lực lượng phòng không đã bắn rơi 8 máy bay Mỹ, bảo vệ an toàn các mục tiêu.

Ngày 7 tháng 5, Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư khen đồng bào, bộ đội và cán bộ thủ đô Hà Nội. Trong thư Bác biểu dương:

"Từ ngày 25 tháng 4 đến nay, quân và dân Hà Nội liên tiếp đánh thắng vẻ vang, trừng trị đích đáng bước leo thang mới của giặc Mỹ.

Ngày 5 tháng 5, Hà Nội đánh giỏi, thắng lớn, bắn rơi 8 máy bay Mỹ, diệt và bắt sống được nhiều giặc Mỹ lái máy bay.

Quân và dân Hà Nội đã đoàn kết chặt chẽ, chiến đấu dũng cảm, bảo vệ trị an tốt và tiến bộ trong công tác phòng không nhân dân".

Bác nhắc nhở: "Giặc Mỹ đã thua to nhưng chúng còn nhiều âm mưu xảo quyệt. Quân và dân Hà Nội chớ vì thắng lợi mà chủ quan

thỏa mãn. Hãy luôn nâng cao cảnh giác, chiến đấu giỏi, sản xuất giỏi... lập nhiều thành tích to lớn hơn nữa để xứng đáng là Thủ đô anh hùng".

Biên tập theo; -Báo Nhân dân, số 4776, ngày 8/5/1967

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T12, sđd, tr.178

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TẶNG HUY HIỆU CỦA NGƯỜI CHO CÁC CÁ NHÂN CÓ THÀNH TÍCH XUẤT SẮC TRONG CHIẾN ĐẤU

Ngày 19 tháng 5 năm 1967, Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi 12 huy hiệu của Người tặng các cá nhân có thành tích trong trận đánh thắng lớn "mùng thọ Bác Hồ". Trong trận này, máy bay Mỹ rơi ngay trên đường phố Lê Trực, bắt sống giặc lái trên đường phố Thụy Khuê.

Biên tập theo: Bác Hồ với Ba Đình, Sđd, tr.195

Ngày 2 tháng 9

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TẶNG LĂNG HOA CHO CÁN BỘ, CÔNG NHÂN NHÀ MÁY ĐIỆN YÊN PHỤ

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi tặng lăng hoa cho cán bộ, công nhân Nhà máy điện Yên Phụ vì thành tích dũng cảm chiến đấu và sản xuất giữ vững dòng điện của Thủ đô.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên mên tiểu sử, T10, Sđd, tr.108

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GỬI THƯ KHEN QUÂN DÂN HÀ NỘI (LẦN THỨ BA)

Cuối tháng 10 năm 1967, cuộc chiến tranh phá hoại của đế quốc Mỹ đối với Hà Nội lại tiếp tục tăng lên. Quân và dân Hà Nội chiến đấu ngoan cường, liên tiếp giành thêm nhiều thắng lợi mới. Ngày 27/10/1967, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã gửi thư khen chiến sĩ, đồng bào và các cán bộ Thủ đô. Bức thư có đoạn viết:

"Bác rất vui lòng khen ngợi chiến sĩ các lực lượng vũ trang, đồng bào và cán bộ Hà Nội đã liên tiếp chiến thắng vẻ vang, trong 4 ngày bắn rơi 30 máy bay Mỹ, bắt sống giặc Mỹ lái máy bay. Một lần nữa giặc Mỹ lại liều lĩnh đánh phá Thủ đô thân yêu của chúng ta. Chúng đã bị quân và dân Hà Nội anh dũng trừng trị đích đáng".

Biên tập theo: -Báo Nhân dân số 4948, ngày 28/10/1967

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T12, Sđd, tr.299

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GỬI THƯ KHEN QUÂN VÀ DÂN HÀ NỘI (LẦN THỨ TƯ)

Ngày 6 tháng 11, quân và dân Hà Nội đã bắn rơi 3 máy bay giặc Mỹ, trong đó có chiếc thứ 2.500 trên miền Bắc. Nhận được tin đó, ngày 7 tháng 11, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã gửi thư khen quân và dân Thủ đô. Người viết: "Bác rất vui lòng khen ngợi đồng bào, chiến sĩ các lực lượng vũ trang và cán bộ Hà Nội đã nêu cao cảnh giác, đoàn kết chặt chẽ, chiến đấu dũng cảm và mưu trí, chiến thắng vẻ vang".

Biên tập theo; -Báo Nhân dân, số 4959, ngày 8/11/1967

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, T12, Sđd, tr.314

Ngày 22 tháng 11

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH CHO Ý KIẾN CHỈ ĐẠO CÔNG TÁC PHÒNG KHÔNG NHÂN DÂN CỦA HÀ NỘI

Ngày 22/11/1967, thông qua đồng chí Trần Hữu Duệ, Bộ trưởng Phủ Thủ tướng, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã có một số ý kiến chỉ đạo công tác phòng không nhân dân của Hà Nội. Người nhắc nhở Thành ủy, ủy ban hành chính Thành phố phải tổ chức sơ tán nhân dân một cách khẩn trương, chu đáo và kiên trì. Chú trọng sơ tán triệt để khỏi các khu vực địch có thể đánh phá. Chú ý đi sát, giúp đỡ giải quyết khó khăn trong đời sống, trong công ăn việc làm của đồng bào. Phải tổ chức các đoàn đi kiểm tra, thăm hỏi ở các vùng đông đồng bào sơ tán, cùng địa phương giúp đỡ nhân dân mau

chóng ổn định đời sống. Phải hết sức hạn chế thương vong cho nhân dân. Muốn vậy phải động viên đồng bào đào hầm hào đầy đủ, cần rút kinh nghiệm phổ biến cho nhân dân đào hầm hào đúng kỹ thuật... Phải chú trọng chống rét cho các cháu trong mùa đông.

Những lời căn dặn của Bác thể hiện tình thương yêu cao cả của Người đối với nhân dân Thủ đô.

Biên tập theo: Thủ đô Hà Nội, Lịch sử kháng chiến chống Mỹ cứu nước (1954-1975), NXB Quân đội nhân dân, Hà Nội, 1991, tr.143

NĂM 1968

Ngày 1 tháng 1

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH THĂM MỘT SỐ NƠI BỊ ĐỊCH ĐÁNH PHÁ

Ngày 1 tháng 1, Bác đề nghị lãnh đạo Thành phố đưa đi thăm những nơi vừa bị địch đánh phá. Bác nhắc nhở các đồng chí Thành ủy quan tâm hơn nữa đến đời sống những gia đình bị nạn. Qua các vùng quê ngoại thành, nhìn những luống rau tươi xanh, Bác khen nông dân Hà Nội trong bom đạn vẫn giữ vững được sản xuất: "Đồng ruộng ở đây trông những luống rau trông đẹp như thảm".

Biên tập theo: Thủ đô Hà Nội, Lịch sử kháng chiến chống Mỹ cứu nước, Sđd, tr.161

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TẶNG HUY HIỆU CHO PHỤ NỮ THỦ ĐÔ

Nhân ngày Quốc tế phụ nữ, Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi tặng một số phụ nữ xuất sắc của Thủ đô trong phong trào "Ba đảm đang" Huy hiệu của Người.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.156

Ngày 28 tháng 4

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐI BỎ PHIẾU BẦU CỬ HỘI ĐỒNG NHÂN DÂN THÀNH PHỐ

Từ sáng sớm, phòng bỏ phiếu đơn vị 15 khu phố Ba Đình đã nhộn nhịp các cử tri. Khi Chủ tịch Hồ Chí Minh đến, mọi người cùng reo lên:

-Bác, Bác, Bác đến!

Những tràng vỗ tay dài nồng nhiệt.

Bác tươi cười vẫy chào. Xung quanh Bác một vòng người đông nghịt. Bác thăm hỏi mọi người rồi nhanh nhẹn bước vào phòng phiếu. Bác trình thẻ cử tri, lĩnh lá phiếu, đi vào bàn viết. Bác dừng lại một lúc trước hòm phiếu, Bác hỏi:

-Sao ở đây lại có đến hai hòm phiếu?

Đồng chí Chủ tịch ủy ban hành chính khu phố Ba Đình trả lời:

-Thưa Bác, kia là hòm phiếu phụ.

-Đặt hòm phiếu phụ để làm gì?

-Thưa Bác, anh chị em trong tổ bầu cử sẽ mang hòm phiếu đó đến tận nhà những cử tri, vì lý do sức khỏe không đến phòng phiếu được để giúp họ thực hiện quyền bầu cử.

Bác bỏ lá phiếu vào hòm phiếu chính, làm tròn nghĩa vụ công dân trong ngày bầu cử Hội đồng nhân dân Thành phố khóa IV.

Ra khỏi phòng bỏ phiếu, một lần nữa Bác ân cần hỏi thăm cử tri.

Bác ra về trong những tràng pháo tay rộn rã.

Biên tập theo: -Báo Nhân dân số 5131, ngày 29/4/1968

-Bác Hồ với nhân dân Hà Nội, Sđd, tr.197-199

Ngày 4 tháng 6

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH KHEN CÔNG AN KHU HAI BÀ TRUNG

Báo Công an nhân dân số 361 ra ngày 4 tháng 6 đưa tin công an khu phố Hai Bà Trưng (nay là Công an quận Hai Bà Trưng) biết dựa vào lực lượng quần chúng đấu tranh chống bọn tội phạm hình sự và các tệ nạn xã hội. Bác xem, đánh dấu bài và viết một bức thư ngắn gửi đồng chí Bí thư Thành ủy:

"Khu phố Hai Bà Trưng làm việc này tốt. Nếu đôn đốc các khu phố khác học tập và thi đua với khu Hai Bà Trưng thì chắc chắn họ

cũng làm được như thế. Toàn Thủ đô có thể triệt được tệ nạn lưu manh trộm cắp...".

Biên tập theo: -Công an Thủ đô: Biên niên sự kiện Công an thành phố Hà Nội, 1994, T2, tr.297

-Quận ủy Hai Bà Trưng: Kỷ niệm về Bác Hồ, Sđd, tr.31

Đầu tháng 8

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TẶNG QUÀ CÁC CHÁU THIẾU NHI

Xí nghiệp giày vải Hà Nội tổ chức tốt việc nuôi dạy con em cán bộ công nhân viên. Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi quà tặng các cháu ở trại trẻ.

Biên tập theo: -Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr. 156

-Chủ tịch Hồ Chí Minh với thủ đô Hà Nội, Sđd, tr.61

Ngày 2 tháng 9

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TẶNG ĐỘI CẢNH SÁT KHU VỰC 4 KHU PHỐ HAI BÀ TRƯNG LÃNG HOA

Đội cảnh sát khu vực 4 làm nhiệm vụ bảo vệ ở tiểu khu Bách Khoa (nay là phường Bách Khoa) đã lập được nhiều thành tích trong việc giữ gìn trật tự, trị an, xây dựng đơn vị vững mạnh. Nhân ngày Quốc khánh Bác Hồ gửi lăng hoa tặng cán bộ, chiến sĩ đơn vị.

Biên tập theo: -Chủ tịch Hồ Chí Minh với thủ đô Hà Nội, Sđd, tr.61

-Công an Thủ đô: Biên niên sự kiện, Sđd, tr.298

Ngày 29 tháng 10

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH NGHE BÁO CÁO TÌNH HÌNH HÀ NỘI

Sau chiến tranh phá hoại lần thứ nhất của đế quốc Mỹ, Hà Nội nhanh chóng ổn định sản xuất, đời sống, khắc phục những tiêu cực xã hội nảy sinh trong chiến tranh. Ngày 29 tháng 10, Chủ tịch Hồ

Chí Minh cho mời đồng chí Bí thư Thành ủy Hà Nội đến báo cáo về tình hình trật tự, trị an của Hà Nội.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.249

NĂM 1969

Ngày 15 tháng 2 (30 Tết Kỷ Dậu)

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GỬI TẶNG LĂNG HOA CHO NHÂN DÂN KHỐI 30 - ĐỒNG ĐA

Tết Kỷ Dậu, vì tuổi cao, sức yếu Chủ tịch Hồ Chí Minh không đi thăm và chúc Tết nhân dân Thủ đô như mọi năm. Ngày 30 Tết, Bác gửi một lăng hoa tặng cán bộ và nhân dân khối 30 – Đồng Đa - đơn vị lá cờ đầu về phong trào bảo vệ trị an của Thủ đô và các thị xã, thị trấn trên miền Bắc.

Biên tập: -Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.304

-Chủ tịch Hồ Chí Minh với thủ đô Hà Nội

-Bác Hồ với Đồng Đa, Sđd, tr.160

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐI BỎ PHIẾU BẦU CỬ HỘI ĐỒNG NHÂN DÂN KHU PHỐ BA ĐÌNH

7 giờ, Chủ tịch Hồ Chí Minh bỏ phiếu bầu Hội đồng nhân dân cấp khu phố, huyện, xã và tương đương tại hòm phiếu số 6, đơn vị số 1, tiểu khu 4, khu phố Ba Đình, Hà Nội - đặt tại nhà thuyền Hồ Tây.

Sau khi bỏ phiếu, Người tiếp xúc với đồng bào cử tri ở khu vực hòm phiếu số 6. Sau đó, Người đi thăm một số khu vực bỏ phiếu trong Thành phố.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.334

Ngày 31 tháng 5

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH GẶP GỠ CÁC CHÁU THIẾU NHI

18 giờ 30 phút, tại nhà khách Chính phủ, Chủ tịch Hồ Chí Minh gặp gỡ các cháu thiếu nhi nhân ngày Quốc tế thiếu thi 1/6 và xem học sinh Nhạc viện Hà Nội biểu diễn nghệ thuật. Người ân cần thăm hỏi, chia kẹo cho các cháu và bắt nhịp cho các cháu hát bài Kết đoàn và Giải phóng miền Nam.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sdd, tr.403

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH CHỈ THỊ CÔNG TÁC CHO NGÀNH ĂN UỐNG PHỤC VỤ HÀ NỘI

Cuối tháng 6, Chủ tịch Hồ Chí Minh cho mời đồng chí Giám đốc Sở Ăn uống phục vụ Hà Nội và một số đồng chí khác đến báo cáo tình hình của ngành.

Người chăm chú lắng nghe, rất vui khi biết được những tiến bộ trong việc tổ chức bán hàng của một số cửa hàng, quầy hàng, đồng thời, cũng bận lòng về những khuyết điểm, thiếu sót của ngành ăn uống phục vụ Hà Nội.

Nghe xong báo cáo, Bác đã chỉ thị cho ngành ăn uống phục vụ Hà Nội cải tiến lại cách bán hàng, phải kiên quyết xử lý những khâu chưa hợp lý. Người căn dặn các đồng chí lãnh đạo ngành "Phải làm và làm thật tốt" và đến tháng 11/1969, phải báo cáo kết quả cho Người.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sdd, tr.201-202

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH NGHE BÁO CÁO VỀ QUY HOẠCH XÂY DỰNG THỦ ĐÔ

Mặc dù sức khỏe rất yếu, Chủ tịch Hồ Chí Minh vẫn dự phiên họp của Bộ Chính trị Ban Chấp hành Trung ương Đảng Lao động Việt Nam, nghe báo cáo về xây dựng quy hoạch Thủ đô do Bộ trưởng Bộ Xây dựng và Phó Bí thư Thành ủy Hà Nội trình bày.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sdd, tr. 388

Ngày 1 tháng 9

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TẶNG LĂNG HOA CHO ĐỘI CẢNH SÁT BA ĐÌNH

Tuy tuổi cao, bệnh trọng, Chủ tịch Hồ Chí Minh vẫn nhắc các đồng chí thư ký gửi tặng lăng hoa biểu dương thành tích của Đội cảnh sát khu vực 4, khu phố Ba Đình nhân ngày Quốc khánh.
Biên tập theo; Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.405

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TỪ TRẦN

9 giờ 47 phút, Chủ tịch Hồ Chí Minh từ trần sau một cơn đau tim đột ngột rất nặng.

Trái tim vĩ đại của một Con Người suốt 79 mùa xuân hy sinh phấn đấu cho dân cho nước đã ngừng đập trên mảnh đất Thủ đô ngàn năm văn hiến. Nhưng tên tuổi và sự nghiệp cao cả của Người đời đời bất diệt trong lòng nhân dân Hà Nội cùng đồng bào, chiến sĩ cả nước.

Biên tập theo: Hồ Chí Minh, Biên niên tiểu sử, Sđd, tr.406

PHẦN II - THỦ ĐÔ HÀ NỘI VỚI BÁC HỒ

SỰ LÃNH ĐẠO, CHỈ ĐẠO CỦA THÀNH ỦY HÀ NỘI THỰC HIỆN LỜI DẠY CỦA BÁC HỒ

DIỆN VĂN CỦA HỘI NGHỊ TOÀN ĐẢNG BỘ HÀ NỘI, NGÀY 30 THÁNG 4 NĂM 1959

Kính gửi: Ban Chấp hành Trung ương Đảng Lao động Việt Nam
Hội nghị toàn Đảng bộ Hà Nội gồm 236 đại biểu chính thức và 77 đại biểu dự thỉnh họp từ 21 đến 30/4/1959 trong không khí phấn khởi, đoàn kết nhất trí, để kiểm điểm công tác năm 1958 và đề ra nhiệm vụ công tác năm 1959 và bầu Ban chấp hành mới.

Hội nghị phân khởi báo cáo:

Dưới sự lãnh đạo sáng suốt của Ban Chấp hành Trung ương, Đảng bộ Hà Nội đã đạt được nhiều thành tích trên mọi mặt. Kế hoạch

phát triển và cải tạo kinh tế, phát triển văn hóa đã hoàn thành thắng lợi. Cơ sở kinh tế xã hội chủ nghĩa về công nghiệp và thương nghiệp phát triển mạnh chiếm ưu thế tuyệt đối và phát huy được vai trò lãnh đạo toàn bộ nền kinh tế ở Thủ đô, tạo điều kiện thuận lợi cho công cuộc cải tạo xã hội chủ nghĩa đối với các thành phần phi xã hội chủ nghĩa. Ba cuộc cải tạo lớn nông nghiệp, thủ công nghiệp, công thương nghiệp tư bản chủ nghĩa được đẩy mạnh thêm một bước đương tiến dân lên hình thức cao.

Phong trào quần chúng Thủ đô đương phát triển mạnh cả về bề rộng và bề sâu có nhân tố xã hội chủ nghĩa rõ rệt các tổ chức Quân, Dân, Chính, Đảng đều được củng cố thêm một bước về tư tưởng và tổ chức, có thêm nhiều khả năng để đảm đương những nhiệm vụ nặng nề hiện nay.

Hội nghị cũng nghiêm khắc phê bình những khuyết điểm lớn của Thành ủy và các cấp, các ngành như chưa quan tâm đầy đủ đến lãnh đạo sản xuất công nghiệp và thủ công nghiệp, chưa quan tâm đúng mức đối với việc cải tạo thủ công nghiệp và người tiểu thương, phương châm dựa vào giai cấp công nhân chưa được quán triệt, sự quan tâm đến sinh hoạt quần chúng lao động còn nhiều thiếu sót.

Về nhiệm vụ công tác năm 1959, Hội nghị nhất trí nhận định: Trong năm nay, phong trào cải tạo xã hội chủ nghĩa sẽ phát triển để tiến tới một cao trào cải tạo xã hội chủ nghĩa. Cải tạo xã hội chủ nghĩa là nhiệm vụ trung tâm của Đảng bộ mà khâu chính là cuộc cải tạo công thương nghiệp tư bản tư doanh dưới hình thức cao. Đi đôi với công cuộc cải tạo xã hội chủ nghĩa, tăng cường lực lượng kinh tế quốc doanh, tích cực xây dựng cơ bản, ra sức phát triển sản xuất, đẩy mạnh phát triển văn hóa giáo dục, tiến hành cải thiện dân sinh và kiến thiết thành phố về mọi mặt, tăng cường củng cố chính quyền dân chủ nhân dân, kịp thời trấn áp bọn phản cách mạng, phát triển và củng cố Đảng, Đoàn thanh niên lao động, công đoàn và các đoàn thể quần chúng cách mạng. Song song với việc thực hiện thắng lợi những nhiệm vụ trên, đẩy mạnh cuộc đấu tranh chính trị của nhân dân Thủ đô chống Mỹ Diêm, góp phần thực hiện thống nhất nước nhà và đấu tranh bảo vệ hòa bình thế giới.

Hội nghị nhận thức sâu sắc là những thành tích đã qua và những thắng lợi trong thời gian tới là nhờ ánh sáng của chủ nghĩa Mác-Lênin, mà Trung ương Đảng đã áp dụng tài tình vào tình hình cụ thể của Việt Nam.

Hội nghị đồng thanh quyết nghị:

1. Tin tưởng tuyệt đối và quyết tâm phấn đấu dưới sự lãnh đạo của Trung ương Đảng, nghiêm chỉnh chấp hành những nghị quyết của Trung ương, ra sức củng cố miền Bắc, đưa miền Bắc tiến dần đến chủ nghĩa xã hội, làm cơ sở đấu tranh thống nhất nước nhà.

2. Tích cực chấp hành huấn thị của Hồ Chủ tịch: "Xây dựng Hà Nội thành một Thủ đô xã hội chủ nghĩa, mỗi xí nghiệp, mỗi xã ngoại thành, mỗi đơn vị bộ đội, mỗi trường học, mỗi đường phố, mỗi cơ quan thành một "pháo đài" xã hội chủ nghĩa".

3. Hội nghị toàn Đảng bộ xin hứa với Trung ương Đảng là luôn luôn quyết tâm phấn đấu, đoàn kết nội bộ, gắn liền với quần chúng lao động, thực hiện thắng lợi xây dựng Thủ đô xã hội chủ nghĩa.

Lưu tại Văn phòng Thành ủy Hà Nội

DIỆN VĂN CỦA ĐẠI HỘI ĐẠI BIỂU ĐẢNG BỘ HÀ NỘI (NGÀY 25 THÁNG 6 NĂM 1960)

Kính gửi: Ban Chấp hành Trung ương Đảng Lao động Việt Nam
Đại hội đại biểu Đảng bộ Hà Nội gồm 314 đại biểu chính thức, 20 đại biểu dự khuyết họp từ 18 đến 25/6/1960, kính gửi lên Ban Chấp hành Trung ương Đảng niềm tin tưởng sắt đá của toàn Đảng bộ, giai cấp công nhân và nhân dân Thủ đô đối với sự lãnh đạo của Trung ương Đảng, đứng đầu là đồng chí Hồ Chí Minh kính mến.

Chấp hành chỉ thị của Trung ương, Đại hội đã nghiên cứu và thảo luận kỹ các đề án của Trung ương sẽ đưa ra Đại hội toàn quốc lần thứ III. Đại hội rất phấn khởi và tin tưởng thấy trong bản đề cương báo cáo chính trị, Trung ương đã phân tích những bài học thắng lợi của cách mạng Việt Nam do Đảng ta lãnh đạo, đã vạch rõ nhiệm vụ và đường lối cách mạng chung của đất nước, vạch rõ nhiệm vụ đưa miền Bắc tiến nhanh, tiến mạnh, tiến vững chắc lên chủ nghĩa xã hội, xây dựng đời sống mới ở miền Bắc, vạch rõ nhiệm vụ đấu

tranh thực hiện thống nhất nước nhà, hoàn thành cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân ở miền Nam, xây dựng một nước Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh; góp sức tăng cường lực lượng phe xã hội chủ nghĩa và bảo vệ hòa bình ở Đông Nam Á và thế giới.

Đại hội cũng nhất trí nhận định rằng trong giai đoạn cách mạng mới hiện nay, điều lệ Đảng cần được sửa đổi lại nhằm tăng cường hơn nữa tính giai cấp và tính tiên phong của Đảng, tăng cường mạnh mẽ lực lượng lãnh đạo của Đảng.

Đại hội vô cùng phấn khởi được đồng chí Hồ Chí Minh kính mến thay mặt Trung ương tới chỉ thị cho Đại hội, vạch cho Đại hội những phương hướng thảo luận các văn kiện và những nhiệm vụ công tác cụ thể của Đảng bộ Hà Nội nhằm xây dựng Thủ đô về mọi mặt, tiến mạnh lên chủ nghĩa xã hội và đấu tranh thống nhất nước nhà.

Đại hội xin thay mặt cho toàn Đảng bộ, giai cấp công nhân và nhân dân Thủ đô, nguyện tích cực thực hiện chỉ - thị của Trung ương và huấn thị của đồng chí Hồ Chí Minh, ra sức giáo dục động viên toàn thể cán bộ, đảng viên, giai cấp công nhân và nhân dân Thủ đô hoàn thành thắng lợi công cuộc cải tạo xã hội chủ nghĩa, ra sức thi đua tăng gia sản xuất thực hành tiết kiệm, hoàn thành vượt mức kế hoạch Nhà nước năm 1960 và kế hoạch 3 năm.

Kính chúc các đồng chí Trung ương Đảng sức khỏe và kính chúc Đại hội toàn quốc lần thứ III thành công rực rỡ.

Theo báo Thủ đô Hà Nội, ngày 26/5/1960

THÔNG TRI SỐ 29-TT/ĐBHN, NGÀY 5/5/1964 CỦA BAN THƯỜNG VỤ THÀNH ỦY HÀ NỘI

V/v triệu tập hội nghị sơ kết kinh nghiệm lãnh đạo và phương pháp công tác của các chi bộ và đảng bộ vững mạnh (4 tốt) nhằm tiếp tục đẩy mạnh công tác củng cố chi bộ, đảng bộ cơ sở làm hạt nhân vững chắc cho cuộc vận động phát huy khí thế cách mạng, đẩy mạnh cao trào thi đua, thực hiện lời Hồ Chủ tịch "Mỗi người làm việc bằng hai".

Qua 10 năm lãnh đạo sản xuất và phấn đấu xây dựng Thủ đô xã hội chủ nghĩa, tổ chức cơ sở Đảng đã phát triển và trưởng thành mau chóng.

Nhiều chi bộ và đảng bộ cơ sở được củng cố và tổ chức sâu vào các đơn vị sản xuất, công tác. Đặc biệt từ đợt vận động xây dựng chi bộ vững mạnh đầu năm 1962 tới nay, nhất là các đảng bộ xí nghiệp và xã, các chi bộ phân xưởng và hợp tác xã nông nghiệp đang nâng cao dần vai trò lãnh đạo toàn diện của mình trong đơn vị. Số chi bộ được công nhận danh hiệu chi bộ vững mạnh có tác dụng thực sự là hạt nhân lãnh đạo và quyết định việc hoàn thành mọi mặt công tác ngày càng nhiều.

Tuy nhiên, việc củng cố và xây dựng chi bộ, đảng bộ cơ sở cũng còn nhiều lúng túng, chưa thật nền nếp. Cuộc vận động xây dựng chi bộ, đảng bộ vững mạnh có đạt một số kết quả tốt, nhưng cuộc vận động chưa đều khắp, chưa mạnh. Số chi bộ trung bình vẫn còn nhiều. Số chi bộ kém và yếu ở một số nơi vẫn chưa được giải quyết tốt. Kinh nghiệm về xây dựng, củng cố chi bộ trong cuộc vận động có nhiều nhưng chưa được đúc kết đầy đủ và phổ biến kịp thời.

Nhiệm vụ cách mạng đang trên đà phát triển mới. Sau hội nghị chính trị đặc biệt do Hồ Chủ tịch triệu tập tháng 3 năm 1964 và cuộc vận động giáo dục xã hội chủ nghĩa do Thường vụ Thành ủy quyết định đang gây một chuyển biến mới về tư tưởng, về sản xuất, về công tác cũng như về các mặt sinh hoạt trong đời sống của quần chúng Thủ đô. Tình hình ấy đòi hỏi trước hết mỗi đảng viên trong Đảng bộ phải có một chuyển biến thực sự, phải phát huy đầy đủ tác dụng, tiên phong gương mẫu, mỗi chi bộ và đảng bộ cơ sở đều phải vững mạnh mới làm tròn nhiệm vụ lãnh đạo và đưa khí thế cách mạng, đưa cao trào thi đua sản xuất của quần chúng tiến lên vững chắc.

Thường vụ Thành ủy quyết định triệu tập hội nghị sơ kết kinh nghiệm lãnh đạo và phương pháp công tác của các chi bộ vững mạnh trong khu vực xí nghiệp, công trường và hợp tác xã nông nghiệp, nhằm:

Sơ kết, đánh giá đúng kết quả của cuộc vận động xây dựng chi bộ và đảng bộ vững mạnh của 2 khu vực trên. Rút ra những mặt yếu,

manh của cuộc vận động. Xác định những vấn đề tồn tại và định phương hướng biện pháp tiếp tục đẩy mạnh cuộc vận động. Trước mắt từ nay đến cuối năm 1964 cần nâng cao sự lãnh đạo của các chi bộ đảng bộ trung bình, giải quyết tốt các chi bộ yếu kém để làm cơ sở đẩy mạnh cuộc vận động phát huy khí thế cách mạng, đẩy mạnh cao trào thi đua thực hiện theo lời Bác "Mỗi người làm việc bằng hai".

Biểu dương trao đổi và phổ biến rộng rãi những kinh nghiệm của các chi bộ, đảng bộ đã phấn đấu thực hiện tốt 4 yêu cầu của cuộc vận động xây dựng chi bộ vững mạnh trên cả 4 mặt cũng như từng mặt. Đồng thời biểu dương một số chi bộ, đảng bộ điển hình tốt để học tập chung cho các chi bộ cơ sở. Chủ yếu là học tập kinh nghiệm về mặt biện pháp để củng cố và xây dựng thành một chi bộ vững mạnh, nội dung lãnh đạo và các phương pháp của các chi bộ vững mạnh.

Hội nghị này còn có trách nhiệm chuẩn bị cho hội nghị tổng kết kinh nghiệm và bàn về việc củng cố chi bộ, đảng bộ cơ sở làm từ dưới lên (từ chi bộ lên đến thành) vào dịp cuối năm 1964 mà Thành ủy sẽ triệu tập.

Lưu tại Văn phòng Thành ủy Hà Nội

THÔNG TRI SỐ 34-TT/ĐBHN, NGÀY 17/6/1964 CỦA BAN THƯỜNG VỤ THÀNH ỦY HÀ NỘI

V/v tiến hành sơ kết bước 1 cuộc vận động giáo dục yêu nước và chủ nghĩa xã hội gây cao trào thi đua "Mỗi người làm việc bằng hai".

Đến nay nhiều xí nghiệp, công trường, hợp tác xã và ban, ngành đã tiến hành xong bước 1 vận động giáo dục yêu nước và chủ nghĩa xã hội gây cao trào thi đua mỗi người làm việc bằng hai, nên cần kịp thời sơ kết để có kế hoạch tiếp tục đẩy mạnh cuộc vận động.

Đối với các xí nghiệp, công trường, cơ quan, hợp tác xã đã tiến hành xong bước 1 giáo dục phát động tư tưởng cần sơ kết đánh giá:

-Sự chuyển biến tư tưởng trong cán bộ lãnh đạo, cán bộ chủ chốt, đảng viên và quần chúng, những nhận thức tư tưởng chính còn tồn tại và tiếp tục giáo dục.

-Hiệu quả kinh tế, công tác biểu hiện sự chuyển biến tư tưởng.

-Những thay đổi mới về cải tiến tổ chức, phương pháp công tác và lề lối làm việc.

-Ưu khuyết điểm của Đảng ủy, chuyên môn, công đoàn, đoàn thanh niên lao động trong việc chỉ đạo tiên hành cuộc vận động.

-Những kinh nghiệm bước đầu và kế hoạch tiếp tục tiên hành cuộc vận động. Căn cứ vào Nghị quyết 26 ngày 30/5/1964 của Thành ủy và tình hình tiên hành cuộc vận động ở đơn vị sau bước 1 giáo dục phát động cần có kế hoạch cụ thể tiếp tục cuộc vận động để:

+Giáo dục phát động tư tưởng sâu hơn, chú ý giáo dục kỹ cho cán bộ, đảng viên; tuyên truyền giáo dục cá biệt; những người chậm tiến; tiếp tục bàn bạc thảo luận để thống nhất tư tưởng và hành động trong lãnh đạo.

+Có biện pháp tiên hành những khâu chính trong công tác và sản xuất để bảo đảm và hoàn thành tốt kế hoạch quý III.

+Chú ý bồi dưỡng xây dựng tổ, đội lao động xã hội chủ nghĩa, xây dựng khu tập thể 5 tốt, gia đình 5 tốt, khối dân phố 5 tốt.

Cách tiên hành:

-Thường vụ Đảng ủy xí nghiệp, công trường (đối với các ban, ngành, cơ quan thì thủ trưởng dự thảo sơ kết) dự thảo sơ kết rồi họp Đảng ủy, thủ trưởng chuyên môn, chấp hành công đoàn, thanh niên lao động để sơ kết và bàn kế hoạch tiếp tục đẩy mạnh cuộc vận động. Báo cáo sơ kết gửi lên Thường vụ Thành ủy (gửi qua Ban Tuyên giáo Thành ủy để tổng hợp).

-Thường vụ Thành ủy lần lượt tiên hành những cuộc hội nghị rút kinh nghiệm thuộc từng ngành, khối sau đây:

-Hội nghị sơ kết bước 1 cuộc vận động ở các xí nghiệp địa phương.

-Hội nghị sơ kết bước 1 cuộc vận động ở các xí nghiệp Trung ương.

-Hội nghị sơ kết bước 1 cuộc vận động ở các công ty kiến trúc, công trường.

-Hội nghị sơ kết bước 1 cuộc vận động ở các công ty mậu dịch.

-Hội nghị sơ kết bước 1 cuộc vận động ở các cơ quan, trường học, bệnh viện.

-Riêng ngoại thành do Huyện ủy tiến hành hội nghị sơ kết với các xã ở từng huyện.

-Các ban của Thành ủy, các Đảng ủy khu phố, huyện, các Đảng đoàn, Liên hiệp công đoàn, Thành hội phụ nữ và Thành đoàn thanh niên, các sở chủ quản (Sở Công nghiệp đối với các xí nghiệp địa phương, Sở Kiến trúc đối với các công trường, Sở Thương nghiệp đối với các công ty mậu dịch, Sở Nông nghiệp đối với ngoại thành) phải tích cực giúp Thường vụ Thành ủy tiến hành tốt các hội nghị sơ kết ở thành và các huyện. Ban Tuyên giáo hướng dẫn kế hoạch tiến hành cho các cấp, các ngành và sơ kết bước 1 cuộc vận động ở toàn thành.

-Các đơn vị phải sơ kết xong trong tháng 6, những đơn vị không kịp sơ kết trong tháng 6 cần tiến hành vào đầu tháng 7.

Đối với các đơn vị chưa xong bước 1 tiến hành giáo dục phát động tư tưởng cần căn cứ vào các Nghị quyết 26 ngày 30/5/1964 của Thành ủy về cuộc vận động giáo dục yêu nước và chủ nghĩa xã hội và Chỉ thị số 16 ngày 2/6/1964 của Thường vụ Thành ủy về việc vận động xây dựng khu phố 5 tốt, gia đình 5 tốt, khu tập thể (cơ quan, xí nghiệp) 5 tốt để bổ khuyết kế hoạch vận động của đơn vị và khẩn trương tiến hành.

Lưu tại Văn phòng Thành ủy Hà Nội

CHỈ THỊ SỐ 32-CT/ĐBHN NGÀY 30/3/1965 CỦA BAN THƯỜNG VỤ THÀNH ỦY HÀ NỘI

V/v đẩy mạnh phong trào thi đua "Mỗi người làm việc bằng hai" ra sức sản xuất, tích cực chuẩn bị sẵn sàng chiến đấu để hưởng ứng bản tuyên bố ngày 22/3/1965 của ủy ban Trung ương Mặt trận dân tộc giải phóng miền Nam.

Kính gửi các cấp ủy, các ban, ngành

Trước những âm mưu của đế quốc Mỹ và bè lũ tay sai một mặt tăng cường chiến tranh xâm lược miền Nam nước ta, một mặt đang từng bước mở rộng chiến tranh xâm lược ra ngoài miền Nam, đang

tiến hành cho máy bay bắn phá khiêu khích phá hoại miền Bắc, đang tăng cường chiến tranh xâm lược ở Lào, và khiêu khích phá hoại Campuchia hòng cứu vãn tình thế ngày càng thất bại của chúng ở miền Nam Việt Nam. Ngày 22/3/1965 ủy ban Trung ương Mặt trận dân tộc giải phóng miền Nam đã ra tuyên bố kịch liệt lên án âm mưu xâm lược của đế quốc Mỹ và bè lũ tay sai, nêu rõ quyết tâm chống đế quốc Mỹ xâm lược, giải phóng miền Nam, bảo vệ miền Bắc.

Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam đã ra tuyên bố hưởng ứng bản tuyên bố của Mặt trận dân tộc giải phóng miền Nam.

Nhân dịp này Thường vụ Thành ủy quyết định phát động một phong trào thật sâu rộng, thật sôi nổi trong toàn Đảng bộ và nhân dân Thủ đô:

"Ra sức thi đua mỗi người làm việc bằng hai, đẩy mạnh sản xuất, tích cực chuẩn bị sẵn sàng chiến đấu" để thiết thực hưởng ứng hai bản tuyên bố của Mặt trận dân tộc giải phóng miền Nam và Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, sẵn sàng gánh vác bất cứ yêu cầu gì mà miền Nam cần đến cùng chung sức chống Mỹ cứu nước.

Cuộc vận động này cần nhằm 3 mục tiêu sau đây:

-Đẩy mạnh phong trào thi đua mỗi người làm việc bằng hai, tăng năng suất lao động giành tiền sắm vũ khí để đánh bại đế quốc Mỹ xâm phạm miền Bắc và ủng hộ đồng bào miền Nam.

-Đẩy mạnh phong trào tích cực chuẩn bị sẵn sàng chiến đấu, phong trào "3 sẵn sàng" trong thanh niên, phong trào "3 đảm nhiệm" trong phụ nữ.

-Vận động phong trào tiết kiệm lập "hũ gạo tiết kiệm, chống Mỹ cứu nước".

Để cuộc vận động đạt kết quả tốt các cấp các ngành cần phải chú ý những điểm sau đây:

1. Phải hết sức coi trọng công tác tuyên truyền giáo dục động viên chính trị làm cho toàn Đảng bộ và nhân dân Thủ đô nhận rõ tình hình và nhiệm vụ mới: cách mạng đang ở tình thế mới, ta càng thắng lợi đế quốc Mỹ và bè lũ tay sai càng điên cuồng giãy giụa không từ một thủ đoạn thâm độc nào hòng cứu vãn khỏi sự thất bại

thảm hại của chúng nên toàn Đảng bộ và nhân dân Thủ đô cần phát huy cao độ tinh thần yêu nước, yêu chủ nghĩa xã hội, nâng cao tinh thần căm thù địch, mài sắc tinh thần cảnh giác cách mạng mà ra sức xây dựng và bảo vệ miền Bắc tích cực góp phần vào sự nghiệp giải phóng miền Nam.

Toàn thể đảng viên, đoàn viên và lực lượng vũ trang nửa vũ trang hãy học tập và làm theo lời Bác: "Trung với nước, hiếu với dân, nhiệm vụ nào cũng hoàn thành, khó khăn nào cũng vượt qua, kẻ thù nào cũng đánh thắng".

Trong công tác tư tưởng phải chú ý kiên trì giáo dục vận động gây tin tưởng và quyết tâm, giáo dục tinh thần hy sinh cứu nước, khắc phục tư tưởng chủ quan khinh địch, đồng thời đề phòng tư tưởng bi quan dao động.

Tất cả các cấp các ngành, các cơ quan tuyên truyền văn hóa phải phổ biến rộng rãi 2 bản tuyên bố của Mặt trận dân tộc giải phóng miền Nam và Mặt trận Tổ quốc Việt Nam trong cán bộ, đảng viên và quần chúng bằng nhiều hình thức. Các tổ chức quần chúng cần kịp thời hưởng ứng 2 bản tuyên bố này.

Ban Tuyên giáo Thành ủy phải hướng dẫn và theo dõi sát sao công tác tuyên truyền giáo dục bảo đảm cuộc vận động đạt kết quả tốt.

2. Trong quá trình tiến hành cuộc vận động, các cấp các ngành phải chú ý đến kết quả thiết thực, tuyệt đối tránh phô trương hình thức, tránh gò ép mệnh lệnh, tránh độc sức quần chúng.

-Ban thi đua và Liên hiệp công đoàn phải thường xuyên hướng dẫn theo dõi phong trào thi đua này, sơ kết kết quả năng suất đạt được hàng tháng, hàng quý.

-Thành đoàn thanh niên hướng dẫn cuộc vận động "3 sẵn sàng" tiến lên bước mới chú ý đi sâu giáo dục tư tưởng sẵn sàng hy sinh bảo vệ Tổ quốc, nhưng không được lơ là sản xuất. Những thanh niên trong dân quân tự vệ thì tăng cường tập luyện quân sự theo sự chỉ đạo của Bộ Tư lệnh Thủ đô, Thành đoàn thanh niên và Ban thể dục thể thao hành đẩy mạnh cuộc vận động phong trào "chạy, bơi, bắn và võ dân tộc".

-Thành hội phụ nữ hướng dẫn cuộc vận động "3 đảm nhiệm", vận động "hũ gạo chống Mỹ cứu nước", quan tâm giáo dục và giúp đỡ các gia đình quân nhân và gia đình liệt sĩ.

-Tất cả các cấp ngành phải đặc biệt quan tâm mọi mặt đời sống tinh thần và vật chất của quần chúng trong khi động viên quần chúng đẩy mạnh sản xuất sẵn sàng chiến đấu, phải theo dõi hướng dẫn phong trào đi đúng hướng, kịp thời nêu kết quả của cuộc vận động và uốn nắn những lệch lạc. Kết quả trước hết cần đạt trong cuộc vận động này là gây được một khí thế cách mạng sôi nổi trong đảng viên và quần chúng. Hiện nay chỉ công bố số gia đình lập hũ gạo cứu nước chứ chưa công bố số gạo đạt được, vận động quần chúng tự làm, tự báo không đến các gia đình kiểm tra đong đếm.

Lưu tại Văn phòng Thành ủy Hà Nội

CHỈ THỊ SỐ 34-CT/ĐBHN, NGÀY 14/4/1965 CỦA BAN THƯỜNG VỤ THÀNH ỦY HÀ NỘI

V/v phát động cao trào thi đua "Mỗi người làm việc bằng hai" vừa sản xuất vừa chiến đấu chống Mỹ, cứu nước.

Kính gửi các cấp, các ban, ngành

Trước sự thất bại nhục nhã không thể nào cứu vãn được trong âm mưu xâm lược miền Nam nước ta, đế quốc Mỹ đang tăng cường chiến tranh đặc biệt tới mức độ cao ở miền Nam, đang tiến hành chiến tranh phá hoại và bao vây miền Bắc nước ta, tăng cường can thiệp vào Lào và uy hiếp nền trung lập của Căm-pu-chia. Tình hình đó đã đặt cả nước ta trong tình trạng chiến tranh. Chống Mỹ cứu nước đã trở thành nhiệm vụ khẩn cấp thiêng liêng của cả dân tộc ta.

Một khí thế cách mạng sục sôi căm thù quyết tâm đánh thắng giặc Mỹ xâm lược đang lên cao trong toàn Đảng và toàn dân ta.

Trước tình hình đó Thường vụ Thành ủy Hà Nội họp trong các ngày 7 và 8/4/1965 quyết định: Phát động phong trào thi đua mỗi người làm việc bằng hai vừa sản xuất vừa chiến đấu chống Mỹ cứu nước trong toàn Đảng bộ và nhân dân Thủ đô.

Cuộc vận động này nhằm:

-Mở một chiến dịch tuyên truyền giáo dục lớn phát động tư tưởng làm cho toàn thể đảng viên cán bộ và quần chúng nhận thức rõ về tình hình và nhiệm vụ mới nêu cao tinh thần cứu nước và tinh thần làm chủ tập thể xã hội chủ nghĩa, bồi dưỡng chí khí phấn đấu cách mạng tạo nên một khí thế sôi sục cách mạng, gan góc chịu đựng gian khổ, anh dũng hy sinh phấn đấu vừa sản xuất vừa chiến đấu quyết tâm đánh thắng giặc Mỹ xâm lược.

-Trên cơ sở đó phát động quần chúng biến nhận thức mới, biến ý chí và quyết tâm thành hành động cách mạng ra sức thi đua hành động cách mạng sôi nổi phát huy sức lực và trí tuệ tập thể tận dụng mọi khả năng sáng tạo ra nhiều của cải vật chất hơn nữa đồng thời ra sức thi đua củng cố và tăng cường quốc phòng, phòng không nhân dân, quyết đánh thắng giặc Mỹ xâm lược.

Muốn cuộc vận động này đạt kết quả, tạo ra cao trào cách mạng trong quần chúng trên 2 mặt trận sản xuất và chiến đấu, các cấp các ngành phải đặc biệt quan tâm phát động tư tưởng quần chúng và tổ chức một phong trào quần chúng hoạt động cách mạng sôi nổi, trong hành động cách mạng phải chú ý cả 2 mặt sản xuất, chuẩn bị sẵn sàng chiến đấu và chiến đấu không được xem nhẹ mặt nào.

Lưu tại Văn phòng Thành ủy Hà Nội

THÔNG TRI SỐ 62-TT/ĐBHN, NGÀY 29/4/1965 CỦA BAN THƯỜNG VỤ THÀNH ỦY HÀ NỘI

V/v mừng thọ Hồ Chủ tịch 75 tuổi

Ngày 19/5 năm nay, nhân dân Thủ đô và nhân dân cả nước ta vô cùng phấn khởi chúc mừng Hồ Chủ tịch thọ 75 tuổi. Kỷ niệm sinh nhật Người năm nay vào giữa lúc cách mạng nước ta đang ở bước ngoặt quan trọng, trên hai miền Nam và Bắc đang sôi nổi phong trào chống Mỹ cứu nước, xây dựng và bảo vệ miền Bắc, giải phóng miền Nam, tiến tới thống nhất nước nhà; ở Thủ đô ta đang tiến lên cao trào thi đua "Mỗi người làm việc bằng hai" vừa sản xuất vừa chiến đấu chống Mỹ cứu nước.

Thi hành Thông tri số 158-TT/TW ngày 17/4/1965 của Ban Bí thư Trung ương Đảng, Thường vụ Thành ủy nêu lên nội dung và hình thức tổ chức lễ mừng thọ Hồ Chủ tịch năm nay ở Hà Nội để các cấp các ngành thực hiện.

Nhân dịp mừng thọ Hồ Chủ tịch cổ vũ cán bộ, đảng viên và nhân dân Thủ đô:

-Học tập tinh thần cách mạng triệt để, suốt đời hy sinh phấn đấu vì lợi ích của giai cấp và dân tộc, học tập đạo đức cách mạng cần, kiệm, liêm, chính, chí công vô tư của Hồ chủ tịch.

-Bồi dưỡng ý chí quyết chiến quyết thắng đế quốc Mỹ, đoàn kết với nhân dân cả nước quyết tâm đánh thắng giặc Mỹ xâm lược, hoàn thành sự nghiệp giải phóng dân tộc, bảo đảm làm tốt nhất, đầy đủ nhất mọi mặt sản xuất và chuẩn bị sẵn sàng chiến đấu ở Thủ đô, góp phần cùng nhân dân miền Bắc chi viện với mức cao nhất cho cách mạng miền Nam, tích cực ủng hộ cách mạng Lào.

-Cán bộ đảng viên và đoàn viên thanh niên lao động cần học tập và quyết tâm làm đúng lời dạy của Hồ Chủ tịch "Trung với nước, hiếu với dân, nhiệm vụ nào cũng hoàn thành, khó khăn nào cũng vượt qua, kẻ thù nào cũng đánh thắng".

Lưu tại Văn phòng Thành ủy Hà Nội

NGHỊ QUYẾT CUỘC MÍT TINH CỦA ĐẠI BIỂU CÁC TẦNG LỚP NHÂN DÂN THỦ ĐÔ HÀ NỘI HƯỞNG ỨNG LỜI KÊU GỌI CỦA HỒ CHỦ TỊCH VÀ LỆNH ĐỘNG VIÊN CỤC BỘ CỦA NHÀ NƯỚC

Ngày 18/7/1966, tại câu lạc bộ Mặt trận Tổ quốc Thành phố, đông đảo đại biểu công nhân, nông dân, cán bộ, chiến sĩ quân đội, anh chị em làm công tác khoa học kỹ thuật, giáo dục, văn hóa, đại biểu các nhà công thương, Việt kiều về nước, đại biểu cán bộ miền Nam tập kết, đại biểu Hoa kiều, đại biểu các chính đảng, đoàn thể, tôn giáo, lực lượng vũ trang và nửa vũ trang Thủ đô, đại biểu hai hội đồng hương Huế, Sài Gòn, thay mặt cho hơn 1 triệu đồng bào Hà Nội, đã họp mít tinh hưởng ứng lời kêu gọi của Hồ Chủ tịch và lệnh động viên cục bộ của Nhà nước. Cuộc mít tinh đã thông qua

Nghị quyết động viên quân và dân Thủ đô anh dũng tiến lên đẩy mạnh sản xuất, chiến đấu dũng cảm, quyết tâm đánh thắng giặc Mỹ xâm lược.

Nghị quyết cuộc mít tinh
(trích yếu)

...Thực hiện lời kêu gọi của Hồ Chủ tịch, thay mặt các chính đảng, đoàn thể, tôn giáo, các tầng lớp nhân dân thủ đô Hà Nội, chúng tôi đồng thanh quyết nghị:

1. Phát huy cao độ lòng yêu nước, chí căm thù giặc Mỹ và dũng khí cách mạng của nhân dân Việt Nam, quân dân Thủ đô quyết xông lên tiêu diệt quân thù, đập bằng gian khổ, khó khăn. Giặc Mỹ có liều lĩnh đánh phá Thủ đô yêu quý của chúng ta, quân dân Thủ đô quyết không nao núng, kiên quyết trừng trị chúng cho đích đáng. Như Hồ Chủ tịch đã dạy: "Chiến tranh có thể kéo dài 5 năm, 10 năm, 20 năm hay lâu hơn nữa, Hà Nội, Hải Phòng và một số thành phố, xí nghiệp có thể bị tàn phá, song nhân dân ta quyết không sợ. Không có gì quý hơn độc lập, tự do. Đến ngày thắng lợi, nhân dân ta sẽ xây dựng lại đất nước ta đàng hoàng hơn, to đẹp hơn!". Chúng ta nguyện triệt để làm theo lời dạy của Hồ Chủ tịch dù giặc Mỹ có "leo thang" đến đâu, dù phải chịu đựng hy sinh, gian khổ đến mức nào, dù sông có cạn, núi có mòn, ý chí sắt đá quyết chiến, quyết thắng giặc Mỹ xâm lược, ý chí quyết tâm đánh đuổi giặc Mỹ ra khỏi miền Nam của quân dân Thủ đô cũng không hề lay chuyển. Kêu gọi nhân dân Thủ đô làm rõ trách nhiệm vẻ vang của mình là phải cùng với đồng bào cả nước, hướng về miền Nam ruột thịt, về Sài Gòn, Huế kiên cường, bất khuất, quyết vượt mọi khó khăn, gian khổ, kiên quyết hoàn thành mọi nhiệm vụ được giao phó, góp phần xây dựng hậu phương vững mạnh, phục vụ đắc lực cho tiền tuyến thắng giặc. Nhân dân Thủ đô sẵn sàng thực hiện đầy đủ lệnh động viên cục bộ của Nhà nước, sẵn sàng đi chiến đấu bất cứ nơi nào, lúc nào vì nền độc lập, thống nhất của Tổ quốc và vì nghĩa vụ quốc tế cao cả của mình.

3. Để đáp lại lời kêu gọi của Hồ Chủ tịch một cách thật xứng đáng, quân dân Thủ đô nguyện phát huy hơn nữa truyền thống đoàn kết chiến đấu của mình, tiếp tục giương cao ngọn cờ quyết chiến quyết

thắng trên mọi vị trí sản xuất, chiến đấu và công tác, phát huy truyền thống "Quyết tử để Tổ quốc quyết sinh". Quyết dồn hết căm thù vào nòng súng, ra sức học tập kỹ thuật, chiến thuật, không ngừng nâng cao cảnh giác, thường trực chiến đấu cao, nếu máy bay giặc Mỹ xâm phạm đến bầu trời Thủ đô yêu quý, quân dân Thủ đô quyết đánh mạnh, bắn trúng ngay từ loạt đạn đầu, bắn tan xác nhiều máy bay giặc Mỹ, tiêu diệt hoặc bắt sống nhiều giặc Mỹ lái máy bay. Quân dân Thủ đô nguyện hiến dâng tất cả năng lực và trí tuệ của mình để đẩy mạnh sản xuất, không ngừng tăng thêm năng lực, chiến đấu của Thủ đô, góp phần đánh thắng giặc Mỹ xâm lược. Nhân dân Thủ đô quyết tâm đẩy mạnh phong trào thi đua sản xuất và chiến đấu chống Mỹ cứu nước trong các giới, trong mọi ngành, ở khắp mọi nơi, nhằm thực hiện tốt nhất lời kêu gọi của Hồ Chủ tịch và lệnh động viên của Nhà nước, nhằm hoàn thành thắng lợi kế hoạch Nhà nước trong bất kể tình huống nào.

4. Trong tình hình trực tiếp chiến đấu, nhân dân Thủ đô cần nhanh chóng chuyển mọi tổ chức sản xuất, công tác và sinh hoạt cho phù hợp với tình hình thời chiến, nghiêm chỉnh chấp hành điều lệ phòng không nhân dân, khẩn trương chấp hành quyết định triệt để sơ tán của chính quyền thành phố, giữ gìn và đào thêm nhiều hầm hào ở đường phố, thôn xóm, để tạo điều kiện tốt cho quân và dân Thủ đô chiến đấu và sản xuất, giành thắng lợi mới to lớn hơn nữa. Thay mặt nhân dân Thủ đô, chúng tôi xin hứa với Hồ Chủ tịch kính mến ra sức động viên quân và dân Thủ đô, kiên quyết thực hiện đầy đủ lời kêu gọi của Hồ Chủ tịch đồng tâm nhất trí, vượt mọi hy sinh, gian khổ, kiên quyết cùng đồng bào cả nước, đánh thắng giặc Mỹ xâm lược, nguyện làm tròn nhiệm vụ vẻ vang của Thủ đô yêu quý, xứng đáng là trái tim của cả nước.

Hội nghị tin tưởng chắc chắn rằng: nhân dân ta có chính nghĩa, có sức mạnh đoàn kết của toàn dân từ Bắc đến Nam, có truyền thống đấu tranh bất khuất, có sức mạnh vô địch của chiến tranh nhân dân, lại có sự đồng tình ủng hộ rộng lớn của các nước xã hội chủ nghĩa anh em và nhân dân tiến bộ cả thế giới, nhân dân ta nhất định thắng, đế quốc Mỹ xâm lược nhất định thua.

Hưởng ứng lời kêu gọi của Hồ Chủ tịch, quân dân Thủ đô anh dũng tiến lên, dũng cảm sản xuất và chiến đấu ngoan cường, quyết tâm đánh thắng giặc Mỹ xâm lược!

Việt Nam hòa bình thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh muôn năm!

Đảng Lao động Việt Nam muôn năm!

Hồ Chủ tịch muôn năm!

Theo báo Thủ đô Hà Nội, ngày 19/7/1966

THƯ QUYẾT TÂM CỦA HỘI ĐỒNG NHÂN DÂN THÀNH PHỐ KHÓA III, KỲ HỌP THỨ 4, HƯỞNG ỨNG LỜI KÊU GỌI CỦA HỒ CHỦ TỊCH

Ngày 30/7/1966, Hội đồng nhân dân Thành phố khóa III, kỳ họp thứ 4 đã gửi quyết tâm lên Hồ Chủ tịch, ủy ban Thường vụ Quốc hội và Chính phủ, nguyên văn bức thư như sau:

"Lời kêu gọi thiêng liêng chống Mỹ, cứu nước của Bác đã thấm sâu vào lòng người, truyền thêm sức mạnh và quyết tâm mới cho quân và dân Thủ đô. Khắp mọi nơi, trong các đơn vị quân đội, các nhà máy, công trường, cơ quan, bệnh viện, trường học, các đường phố, các thôn xóm, mỗi người đang sôi nổi thực hiện lời Bác dạy, biến quyết tâm thành hành động.

Lịch sử của Thủ đô cũng như lịch sử của dân tộc ta là lịch sử chống ngoại xâm rất oanh liệt. Nghe lệnh tiến công của Bác, quân và dân Thủ đô sẵn sàng, đoàn kết một lòng, quyết tâm đánh thắng giặc Mỹ xâm lược.

Bác nói với đồng bào và chiến sĩ cả nước và Bác cũng nói riêng với quân và dân Hà Nội: "Hà Nội, Hải Phòng và một số thành phố, xí nghiệp có thể bị tàn phá, song nhân dân Việt Nam quyết không sợ! Không có gì quý hơn độc lập, tự do. Đến ngày thắng lợi, nhân dân ta sẽ xây dựng lại đất nước ta đàng hoàng hơn, to đẹp hơn!".

Cách đây 20 năm, trước mưu toan gây hấn của thực dân Pháp, Bác đã kêu gọi toàn dân đứng lên kháng chiến cứu nước. Đáp lại lời hiệu triệu ấy, đồng bào Thủ đô đã khắc sâu lời thề độc lập, thà hy sinh tất cả chứ không chịu làm nô lệ. Quân và dân Thủ đô đã anh

dũng chiến đấu theo khẩu lệnh của Bác "Quyết tử để Tổ quốc quyết sinh", góp phần đưa cuộc kháng chiến đến thắng lợi.

Trong 12 năm qua, đồng bào Thủ đô đã đem hết sức mình xây dựng Thủ đô thành một trung tâm công nghiệp, trung tâm chính trị và văn hóa của cả nước. Quân và dân Thủ đô quyết hy sinh chiến đấu để bảo vệ những thành quả lao động của mình. Nhưng nếu thành phố có bị tàn phá thì quân dân Thủ đô quyết không nao núng, quyết hy sinh tất cả cho độc lập, tự do, vì như lời Bác dạy: không gì quý hơn độc lập, tự do. Nhân dân Thủ đô có đầy đủ quyết tâm và năng lực xây dựng lại thành phố "đàng hoàng hơn, to đẹp hơn".

Thay mặt hơn một triệu đồng bào và chiến sĩ Thủ đô, Hội đồng nhân dân Thành phố xin hứa với Bác, với Quốc hội và Chính phủ:

-Ra sức đẩy mạnh phong trào "ba sẵn sàng", "ba đảm đang", phát huy truyền thống bất khuất của Thủ đô anh hùng, tích cực thực hiện lệnh động viên cục bộ, góp phần cùng đồng bào cả nước đánh thắng giặc Mỹ xâm lược, giải phóng miền Nam thống nhất Tổ quốc.

-Quân và dân Thủ đô quyết bảo vệ Thủ đô một cách quyết liệt nhất, hạ nhiều máy bay địch, bắt sống nhiều giặc Mỹ lái máy bay, bắt bọn xâm lược Mỹ phải đền tội đích đáng cuộc leo thang của chúng vào Hà Nội, trái tim của cả nước.

-Động viên toàn dân tích cực đẩy mạnh phong trào thi đua yêu nước "mỗi người làm việc bằng hai" đảm bảo hoàn thành kế hoạch Nhà nước trong bất cứ tình huống nào, đồng thời thực hành tiết kiệm triệt để trong sản xuất và tiêu dùng.

-Đề cao cảnh giác triệt để giữ gìn bí mật quốc gia, bảo vệ trật tự an ninh, khẩn trương thực hiện chủ trương sơ tán và phòng không nhân dân nhằm bảo vệ tính mạng và tài sản của nhân dân và của Nhà nước.

Sông có thể cạn, núi có thể mòn, dù phải gian khổ hy sinh đến mức nào, quân và dân Thủ đô quyết làm theo Lời kêu gọi của Bác, xứng đáng với sự chăm sóc của Bác, Quốc hội và Chính phủ, xứng đáng với quân và dân miền Nam anh hùng, xứng đáng với lòng mong đợi của đồng bào cả nước, đồng bào Huế, Sài Gòn kết nghĩa, quyết

tâm bảo vệ Thủ đô, góp phần bảo vệ miền Bắc, giải phóng miền Nam, thống nhất Tổ quốc.

Theo báo Thủ đô Hà Nội, ngày 2/8/1966

NGHỊ QUYẾT SỐ 103-NQ/ĐBHN, NGÀY 27/8/1966 CỦA BAN THƯỜNG VỤ THÀNH ỦY HÀ NỘI

Về phương hướng hoạt động cách mạng tiếp tục đẩy mạnh việc thực hiện Lời kêu gọi của Hồ Chủ tịch (Trong đợt sinh hoạt chính trị nhân dịp kỷ niệm 19/8 và 2/9). Căn cứ vào nghị quyết Thành ủy về nhiệm vụ 6 tháng cuối năm 1966, căn cứ vào yêu cầu của đợt sinh hoạt chính trị kỳ này, cần tập trung chỉ đạo, phát động quần chúng làm bằng được một số việc chính, nhằm tiếp tục đẩy mạnh khí thế cách mạng của quần chúng thực hiện Lời kêu gọi của Hồ Chủ tịch. Quán triệt 2 nhiệm vụ trung tâm là sản xuất và chiến đấu, Thường vụ Thành ủy đề ra 3 việc chính:

-Công tác hầm hào

-Sơ tán phòng không

-Cải tiến kỹ thuật đẩy mạnh sản xuất.

Đề mọi ngành, mọi cấp, mọi người lấy đó làm phương hướng hoạt động và tập trung phấn đấu thực hiện. Đồng thời hướng dẫn thêm nội dung cụ thể cho một số ngành như sau:

Trong công nghiệp và tiểu, thủ công nghiệp:

-Tích cực sơ tán, phân tán theo kế hoạch đã định, đảm bảo có hầm, hào tốt, nhanh chóng ổn định sản xuất, ổn định đời sống công nhân viên chức và xã viên hợp tác xã.

-Tiếp tục đẩy mạnh cách mạng kỹ thuật và cải tiến quản lý (nhất là quản lý lao động), đảm bảo tăng năng suất lao động, và phù hợp với tình hình sơ tán, phân tán xí nghiệp, cần có kế hoạch cụ thể, khắc phục khó khăn, đảm bảo sản xuất khi mất điện.

Trong giao thông vận tải:

-Kiểm tra và tích cực hoàn thành kế hoạch đảm bảo "qua sông" khi tình huống xảy ra.

-Phong trào giải phóng phương tiện nhanh đảm bảo vượt mức chỉ tiêu ngày xe tốt.

Về xây dựng cơ bản:

-Phục vụ các xí nghiệp sơ tán, phân tán tốt.

-Tập trung xây dựng công trình trọng điểm, đưa nhanh vào sản xuất.

Nông nghiệp ngoại thành:

-Hâm, hào tốt

-Phục vụ sơ tán, phân tán tốt.

Sản xuất:

+Vùng lúa: chăm sóc, bón phân, chống hạn làm cỏ đúng kỹ thuật đảm bảo năng suất lúa mùa.

+Vùng rau: tích cực gieo trồng, chăm sóc rau giáp vụ Thu Đông, làm tốt khâu giống và tích cực làm phân bón cho vụ rau Đông Xuân.

Khu phố nội thành:

+Hâm, hào tốt, sơ tán phòng không tốt.

Chiến đấu:

-Đề cao tinh thần thường trực chiến đấu, bắn trúng máy bay giặc Mỹ trong các lực lượng vũ trang và nửa vũ trang.

-Làm tốt đợt tuyển quân tháng 9/1966.

Các ngành phục vụ:

-Chuyên hướng tổ chức mạng lưới thương nghiệp, y tế, giáo dục phù hợp tình hình mới.

-Hoàn thành kế hoạch hồ xí hai ngăn ở cả nội, ngoại thành nhất là ngoại thành.

-Chuẩn bị tốt cho năm học 1966 - 1967.

-Chuyên hướng tổ chức và hoạt động văn hóa, văn nghệ, phục vụ tốt sản xuất, chiến đấu và sơ tán phòng không.

Lưu tại Văn phòng Thành ủy Hà Nội

CHỈ THỊ SỐ 90-CT/ĐBHN, NGÀY 21/6/1967 CỦA BAN THƯỜNG VỤ THÀNH ỦY HÀ NỘI

Về cuộc vận động "Báo công, lập công chống Mỹ cứu nước" nhân dịp một năm làm theo lời Bác (17/7/1966 - 17/7/1967). Qua nghiên cứu kinh nghiệm phong trào "Báo công bình công, ghi công 5 tấn

chống Mỹ, cứu nước" của tỉnh Thái Bình, theo sự hướng dẫn của Ban Tuyên giáo Trung ương, đồng thời, căn cứ vào đặc điểm tình hình và nhiệm vụ chính trị của Thủ đô trong năm 1967, nhất là tình hình chiến thắng Đông Xuân 1966 - 1967 ở miền Nam, những thắng lợi toàn diện ở miền Bắc, ở Thủ đô trong 6 tháng đầu năm 1967, Thường vụ Thành ủy chủ trương mở cuộc vận động "Báo công lập công chống Mỹ, cứu nước" một cách rộng rãi ở khắp mọi ngành, mọi địa phương, mọi cơ sở, trước hết là trong khu vực trực tiếp sản xuất, nhằm đưa khí thế cách mạng của quần chúng lên một bước cao hơn, ra sức vượt mọi khó khăn gian khổ để hoàn thành mọi nhiệm vụ lớn lao trong sản xuất, chiến đấu và tổ chức đời sống, đáp ứng yêu cầu mới của cách mạng.

Ý NGHĨA QUAN TRỌNG VÀ TÁC DỤNG TO LỚN CỦA "BÁO CÔNG, LẬP CÔNG CHỐNG MỸ, CỨU NƯỚC"

"Báo công, lập công" là một phương thức công tác tư tưởng, chính trị có ý nghĩa và tác dụng sau:

-Có tính chất dân chủ rõ rệt, và là tiếp tục cuộc vận động quần chúng quyết tâm thực hiện kế hoạch 6 tháng cuối năm. Tiến hành cuộc vận động báo công lập công sẽ phát động được tư tưởng quần chúng, làm cho quần chúng tự suy nghĩ, tự tổng kết về công việc mình làm và sự công hiến của mình đối với Tổ quốc, đối với nhân dân, trình bày những công hiến của mình để tập thể xem xét, trên cơ sở đó biểu dương thành tích, cổ vũ tinh thần tích cực cách mạng của quần chúng và thông qua đó, quần chúng tự giáo dục mình và giáo dục lẫn nhau, nâng cao thêm năng lực cách mạng, tăng thêm tinh thần hăng hái phấn khởi cách mạng, đưa khí thế cách mạng của quần chúng lên một bước mới, động viên mọi người hăng hái làm tròn nghĩa vụ của mình đối với Thủ đô, đối với miền Bắc và đối với miền Nam.

-Có tính quần chúng rộng rãi, vì nó phù hợp với tình cảm, nguyện vọng và truyền thống cách mạng của quần chúng lao động Thủ đô. Do nó phù hợp với tình cảm và nguyện vọng của nhân dân Thủ đô, nên nó có thể đi sâu vào phong trào quần chúng một cách mau lẹ.

Nó không những phù hợp với người tiên tiến mà còn phù hợp với đông đảo quần chúng, kể cả những người chậm tiến, làm cho mọi người đều phấn khởi, tăng cường đoàn kết nhất trí, tin tưởng vào đường lối chính sách của Đảng, bồi dưỡng phẩm chất cách mạng của mình. Hình thức này sẽ dần dần đưa vào thành nền nếp sinh hoạt chính trị thường xuyên của quần chúng, kể cả trong việc kiểm điểm công tác 6 tháng đầu năm, tổng kết công tác cuối năm và sau này nữa.

-Là một hình thức giáo dục điển hình có tính chất quần chúng rộng rãi. Qua "Báo công lập công", sẽ tìm ra những điển hình tiên tiến, những con người mới tiêu biểu cho phong trào, cho mỗi lớp người của mỗi đơn vị, mỗi địa phương, mỗi ngành, giới, trên cơ sở đó dùng điển hình tiên tiến để phát động phong trào, dùng người thật việc thật để giáo dục quần chúng. Cách làm này sẽ làm cho mọi người đều tiếp thu được một cách nhẹ nhàng, sinh động nhưng rất sâu sắc.

Với ý nghĩa và tác dụng của phương thức "Báo công lập công" như trên, kết quả đem lại: có thể đưa khí thế cách mạng của quần chúng tiến lên một bước mới, đáp ứng được yêu cầu của tình hình nhiệm vụ hiện nay; cổ vũ quần chúng hành động cách mạng một cách mạnh mẽ hơn, nhằm hoàn thành thắng lợi nhiệm vụ 6 tháng cuối năm trong bất kể tình huống nào, nhất là đối với những mục tiêu cần tập trung dứt điểm; tăng cường được lực lượng cách mạng ở cơ sở phục vụ đắc lực cho việc xây dựng chi bộ, đảng bộ cơ sở 4 tốt, xây dựng các đoàn thể quần chúng và xây dựng đội ngũ cốt cán của Đảng ở cơ sở. Ngoài ra, nó còn có tác dụng thúc đẩy việc cải tiến sự lãnh đạo và chỉ đạo của các cấp, các ngành từ cơ sở.

MỤC ĐÍCH, YÊU CẦU, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG CHÂM CỦA CUỘC "BÁO CÔNG, LẬP CÔNG CHỐNG MỸ, CỨU NƯỚC"

Mục tiêu: Mục tiêu của cuộc vận động "Báo công lập công" chính là việc phấn đấu hoàn thành nhiệm vụ 6 tháng cuối năm của Đảng bộ. Các cấp, các ngành cần trên cơ sở tiến hành kiểm điểm 6 tháng

đầu năm, đề ra nhiệm vụ, hướng tấn công chính của 6 tháng cuối năm 1967 làm mục tiêu và hướng tấn công cho cuộc "Báo công lập công" được phát động.

Yêu cầu:

Về mặt tư tưởng:

+Phải giáo dục tư tưởng quyết thắng cao. Muốn vậy, phải phát động được khí thế cách mạng của quần chúng, biểu dương những hành động cách mạng biểu hiện tư tưởng quyết thắng cao, tinh thần tự lực cánh sinh và chủ động tiến công, khắc phục mọi khó khăn để hoàn thành mọi nhiệm vụ trong tình huống phức tạp nhất. Phải làm cho mọi người nhận thức một cách sâu sắc lời Hồ Chủ tịch: "Càng gần thắng lợi, càng nhiều gian nan. Nhưng chúng ta quyết không sợ hy sinh gian khổ. Vì độc lập tự do của Tổ quốc, chúng ta quyết chiến đấu đến thắng lợi hoàn toàn".

+Phải đề cao ý thức làm chủ tập thể. cần biểu dương cao ý thức làm chủ tập thể trong khu vực kinh tế Nhà nước như ý thức trách nhiệm trước công việc chung, ý thức bảo vệ tài sản của Nhà nước; trong khu vực kinh tế hợp tác xã như ý thức bảo vệ và quý trọng tài sản của hợp tác xã, kết hợp bảo vệ và quý trọng tài sản của Nhà nước, không tệ tham ô lãng phí.

+Biểu dương cao những người kiên trì chấp hành đường lối chính sách của Đảng, vì quá trình chấp hành nghiêm chỉnh đường lối chính sách của Đảng là một quá trình đấu tranh gay go, phải có sự nỗ lực phấn đấu bản thân của mỗi người mới thực hiện được.

+Biểu dương cao những người có tinh thần tiến quân mạnh mẽ vào khoa học kỹ thuật, trên cơ sở đó phát huy sáng kiến, cải tiến kỹ thuật, vượt mọi khó khăn, hoàn thành được nhiệm vụ sản xuất, đảm bảo được năng suất lao động trong mọi tình huống.

Về mặt cổ vũ quần chúng, đưa quần chúng vào hành động cách mạng, khi tư tưởng quần chúng đã được phát động, cần liên tục cổ vũ quần chúng, đưa quần chúng vào hành động cách mạng. Hành động cách mạng của quần chúng phải nhằm đúng mục tiêu phương hướng tấn công của mỗi cấp, mỗi ngành trong 6 tháng cuối năm 1967.

Về tăng cường lực lượng cách mạng. Qua "Báo công, lập công" cần chú ý tăng cường lực lượng cách mạng của quần chúng, phát triển và củng cố Đảng, Đoàn, bổ sung lực lượng cách mạng cho cơ sở, củng cố tốt mối quan hệ giữa Đảng và quần chúng. Qua cuộc vận động này, cũng phải chú trọng cải tiến sự lãnh đạo và chỉ đạo của cơ sở và các cấp, các ngành.

Về nội dung "Báo công, lập công"

Báo công lập công sẽ bao gồm các mặt: sản xuất và bảo vệ sản xuất, chiến đấu và phục vụ chiến đấu, tổ chức đời sống. Tùy tình hình cụ thể từng nơi, cần hướng dẫn quần chúng báo công lập công có trọng điểm. Phải làm sao mọi người đều có thể báo công lập công như công đối với Tổ quốc, công đối với tập thể, đối với gia đình (ba loại công này có vị trí khác nhau nhưng có mối liên quan chặt chẽ với nhau, không nên tách rời nhau).

Khi báo công cần căn cứ vào chức trách và công tác của mình, ai có công gì đều báo, công to công nhỏ đều báo, làm cho mọi người nô nức báo công, không đặt vấn đề quần chúng tự phê bình khuyết điểm. Khi báo công, nói thành tích kết quả, và nói cả cách suy nghĩ của mình để đạt thành tích và kết quả đó.

Phương châm tiến hành "Báo công, lập công"

Phải trên cơ sở nắm thật vững mục tiêu và hướng tấn công mà tiến hành "Báo công, lập công". Quá trình "báo công, lập công" lấy biểu dương cổ vũ thành tích của quần chúng để ngăn ngừa, khắc phục mặt khuyết điểm và tiêu cực.

Phải kết hợp chặt chẽ 3 khâu "Báo công, bình công, lập công" nhưng lấy lập công làm cơ sở, mục tiêu.

Phải làm quán triệt mục đích ý nghĩa của cuộc vận động "Báo công lập công" từ trên xuống dưới, từ trong ra ngoài, nhưng khi tiến hành "Báo công lập công" thì tất cả cán bộ đảng viên đều tham gia báo công với quần chúng, sau đó mới làm trong Đảng, trong lãnh đạo cơ sở. Phải thật sự dân chủ và đảm bảo tăng cường đoàn kết.

Chỉ đạo phải thật chặt chẽ, tập trung, làm gọn trong một thời gian ngắn, đảm bảo đạt yêu cầu cao.

CÁCH TIẾN HÀNH "BÁO CÔNG LẬP CÔNG"

Phạm vi tiến hành: Các khu vực sản xuất như (công nghiệp bao gồm cả tiểu, thủ công nghiệp, giao thông vận tải, xây dựng cơ bản và nông nghiệp), các lực lượng vũ trang, các ngành trực tiếp phục vụ cho sản xuất và chiến đấu đều tiến hành "Báo công lập công".

Các khu vực công tác khác, nếu quần chúng yêu cầu, đảm bảo làm tốt thì cũng có thể tiến hành.

Thời gian báo công: về mặt sản xuất và tổ chức đời sống thì báo công trong 6 tháng đầu năm 1967. Về mặt chiến đấu có thể báo công từ khi tiến hành cuộc chiến tranh chống Mỹ, cứu nước.

Các bước tiến hành cụ thể

a) Bước chuẩn bị

-Các cấp ủy, các ngành cần kiểm điểm 6 tháng đầu năm, đề ra mục tiêu và hướng tấn công 6 tháng cuối năm của đơn vị, địa phương, sau đó xây dựng kế hoạch "Báo công lập công" chung và kế hoạch làm thí điểm của đơn vị, có lịch thời gian để chỉ đạo chặt chẽ, có nội dung thật cụ thể cho từng loại đối tượng.

-Tiến hành hội nghị để làm quán triệt mục đích, ý nghĩa của cuộc vận động "Báo công lập công" từ trong Đảng ra ngoài quần chúng, phát động quần chúng tiên hành một đợt lập công ngăn ngày trong thời gian chuẩn bị báo công, Báo cáo trước quần chúng phải có tính chất phát động tư tưởng và hướng dẫn quần chúng.

-Cần chú ý phân công cán bộ đảng viên bồi dưỡng điển hình, bồi dưỡng "ngôi pháo", là những phần tử tiên tiến, tiêu biểu cho từng lớp người của đơn vị để báo công trước, đồng thời làm công tác cá biệt đến từng gia đình, hướng dẫn gia đình chuẩn bị báo công.

Bước chuẩn bị có ý nghĩa quan trọng cần phải làm thật tốt.

b) Tổ chức ngày hội báo công

-Sau khi hoàn thành chuẩn bị thì tổ chức cho quần chúng báo công ở các đơn vị sản xuất nhỏ (trong nông nghiệp lấy đội sản xuất, các cơ sở sản xuất khác cũng lấy đội hoặc tổ sản xuất làm đơn vị). Việc tổ chức báo công nên có tính chất ngày hội, có sức hấp dẫn quần chúng. Sau khi báo công, sẽ tiến hành bình công. Bình công là bình những người, những việc điển hình tiêu biểu, đáng học tập. Đồng thời dự kiến danh sách lao động tiên tiến để quần chúng thông qua.

Cuối cùng, tổ chức mừng công của đơn vị, biểu dương thành tích tập thể, những cá nhân điển hình, phát động thi đua lập công mới.

-Toàn bộ thời gian tiến hành cuộc phát động tập trung của cuộc vận động "Báo công lập công" sẽ làm trong vòng 1 tháng, cố gắng kết thúc vào ngày 17/7/1967. Sau đó sẽ tiến hành các cuộc hội nghị chuyên đề khai thác và bàn sâu về kinh nghiệm cách làm ăn của quần chúng.

TỔ CHỨC THỰC HIỆN

Để đảm bảo kết quả tốt, các cấp ủy Đảng, trước hết là Thường vụ cấp ủy, phải tập trung chỉ đạo cuộc vận động này và huy động mọi ngành tham gia. Các cấp ủy viên được phân công phụ trách ngành nào, đơn vị nào, chịu trách nhiệm trước cấp ủy về cuộc "Báo công, lập công" của ngành đó và đơn vị đó. Chi bộ, đảng bộ cơ sở là người quyết định nhất kết quả cuộc "Báo công lập công".

Phải hết sức đề cao tinh thần trách nhiệm trước quần chúng, nắm vững mục đích, ý nghĩa nội dung và cách tiến hành để chỉ đạo một cách chặt chẽ. Phải tránh lối làm lướt hoặc làm theo kiểu hành chính, không chú trọng phát động tư tưởng quần chúng đầy đủ, đồng thời chống lối làm lề mề, thiếu chuẩn bị để kéo dài, làm quần chúng mệt mỏi. Mỗi ngành, mỗi địa phương cần làm thí điểm để rút kinh nghiệm trước khi làm diện.

Lưu tại Văn phòng Thành ủy Hà Nội

CHỈ THỊ SỐ 103-CT/ĐBHN, NGÀY 9/11/1967 CỦA BAN THƯỜNG VỤ THÀNH ỦY HÀ NỘI

Về "Báo công, lập công chống Mỹ cứu nước" nhân dịp Thủ đô kết thúc thắng lợi nhiệm vụ năm 1967.

Cuộc vận động "Báo công lập công chống Mỹ cứu nước" nhân dịp 1 năm làm theo lời Bác (17/7/1966 - 17/7/1967) đã thu được kết quả tốt.

Đông đảo công nhân, nông dân, trí thức, xã viên thủ công nghiệp đã sôi nổi tự giác tham gia làm cho cuộc báo công lập công thực sự trở thành ngày hội của nhân dân Thủ đô.

Kết quả báo công lập công đã cổ vũ mạnh mẽ tinh thần tự hào và phấn khởi cách mạng của quần chúng, bồi dưỡng tư tưởng quyết thắng, ý thức làm chủ tập thể cho quần chúng và quan điểm quần chúng cho cán bộ, đảng viên, chuẩn bị tốt tư tưởng cho quần chúng trước tình hình sản xuất, chiến đấu khẩn trương và lời cuốn động đảo quần chúng kể cả quần chúng trung gian chậm tiến hăng hái hành động cách mạng, góp phần thúc đẩy các mặt công tác trong 6 tháng cuối năm 1967, nhất là trong quý 3/1967. Biểu hiện rõ nét là tinh thần khắc phục khó khăn, bám máy, bám điện đảm bảo sản xuất quý 3 trong công nghiệp, thủ công nghiệp và xây dựng cơ bản, vượt khó khăn đảm bảo giao thông thông suốt trong ngành giao thông vận tải, tinh thần quyết tâm chống hạn, hăng hái chấp hành nghĩa vụ đối với Nhà nước, trong khu vực nông nghiệp, tinh thần trách nhiệm, ý thức phục vụ bệnh nhân trong bệnh viện, ý thức phục vụ sản xuất, chiến đấu, phục vụ đời sống được đề cao, ở các cửa hàng (tiến hành thí điểm báo công lập công) của mậu dịch quốc doanh.

Qua báo công lập công, đoàn kết nhất trí trong quần chúng, mối quan hệ giữa cán bộ, đảng viên với quần chúng được tăng cường, tinh thần trách nhiệm của cán bộ đảng viên được nâng cao hơn, đồng thời nhiều người ưu tú tích cực trong quần chúng được phát hiện.

Nguyên nhân kết quả trên là do chủ trương báo công lập công phù hợp với bản chất cách mạng, với nguyện vọng, tình cảm tôn trọng danh dự của mọi tầng lớp nhân dân lao động nhất là trong công nhân, nông dân, trí thức Thủ đô, được các ngành, các cấp ủy Đảng biết tập trung chỉ đạo và tích cực phát động quần chúng.

Tuy nhiên, kết quả báo công lập công vừa qua còn trong một phạm vi nhất định vì mới làm trong khu vực sản xuất công nông nghiệp và bệnh viện, một số trường đại học và 3 đơn vị thí điểm trong ngành thương nghiệp, đồng thời trong chỉ đạo còn có khuyết điểm nên kết quả đạt được không đều nhau, một số nơi chưa thật nắm chắc phương châm kết hợp chặt chẽ 3 khâu "báo công, bình công, lập công" lấy lập công làm cơ sở, làm mục tiêu nên chỉ đạo báo công thì tốt, chỉ đạo lập công còn yếu, chưa kết hợp chặt chẽ báo

công lập công với mục tiêu, phương hướng tấn công 6 tháng cuối năm của từng ngành, từng địa phương, từng đơn vị cơ sở, một số nơi chưa thật tin và dựa vào quần chúng để phát động tư tưởng. Nhìn chung việc chỉ đạo phát huy kết quả báo công lập công còn yếu, chưa được duy trì liên tục cả về các mặt tuyên truyền cổ động, tổ chức quần chúng hành động cách mạng và mặt cải tiến chỉ đạo, bồi dưỡng lực lượng cách mạng sau báo công.

Nhân dịp kết thúc kế hoạch Nhà nước năm 1967 và 2 năm Thủ đô công Mỹ cứu nước thắng lợi, Thường vụ Thành ủy chủ trương mở rộng diện báo công lập công trong toàn thể cán bộ công nhân viên chức và nhân dân Thủ đô lấy tên là "Báo công lập công công Mỹ cứu nước" nhân dịp Thủ đô kết thúc thắng lợi nhiệm vụ năm 67 nhằm đưa khí thế cách mạng của quần chúng tiến lên một bước mới, chuẩn bị tốt hơn nữa tư tưởng quần chúng đáp ứng tình hình nhiệm vụ năm 1968, cổ vũ quần chúng hoạt động cách mạng mạnh mẽ hơn để hoàn thành nhiệm vụ 6 tháng đầu năm 1968 nhất là nhiệm vụ quý 1/1968 trong bất cứ tình huống nào.

Các ngành, các cấp ủy Đảng căn cứ vào Chỉ thị 133 CT/TW ngày 24/6/1967, và Chỉ thị 90-CT về báo công lập công của Thường vụ Thành ủy ra ngày 21/6/1967, căn cứ vào kinh nghiệm báo công lập công đợt trước mà chỉ đạo tốt cuộc vận động lần này. Thường vụ Thành ủy lưu ý các ngành, các cấp một số điểm sau đây:

-Phạm vi tiến hành: Các khu vực sản xuất (công nghiệp, tiểu thủ công nghiệp, giao thông vận tải, xây dựng cơ bản), nông nghiệp (kể cả nông trường), khu vực lưu thông phân phối, khu vực hành chính sự nghiệp (y tế, văn hóa, giáo dục, cơ quan) và nhân dân đường phố đều tiến hành báo công lập công đợt này.

-Nội dung và thời gian báo công: vẫn bao gồm các mặt: sản xuất và bảo vệ sản xuất, chiến đấu và phục vụ chiến đấu, tổ chức đời sống. Tùy tình hình cụ thể từng nơi, cần hướng dẫn quần chúng báo công có trọng điểm, phù hợp với từng đối tượng, đảm bảo tính quần chúng rộng rãi đồng thời đảm bảo yêu cầu của lãnh đạo.

Ở những nơi đã tiến hành báo công lần trước thì chỉ báo công trong 6 tháng cuối năm 1967.

Ở những nơi mới tiến hành lần đầu, về chiến đấu có thể báo công từ khi tiến hành cuộc chiến tranh chống Mỹ cứu nước, về sản xuất và đời sống thì báo cả năm 1967.

Thời gian tiến hành: Nói chung tùy tình hình công tác của các địa phương, các ngành mà quy định thời gian báo công cho thích hợp. Khu vực sản xuất công nghiệp, giao thông vận tải, xây dựng cơ bản tiến hành báo công sau khi kết thúc kế hoạch Nhà nước năm 1967, khu vực nông nghiệp sau khi thu hoạch vụ mùa, khu vực lưu thông phân phối vào tháng 11/1967 để kịp chuẩn bị phục vụ Tết, các khu vực hành chính sự nghiệp, dân phố có tiến hành vào dịp tổng kết cuối năm; riêng ngành giáo dục tiến hành báo công sau khi sơ kết học kỳ I, năm học 1967 - 1968.

Cách tiến hành: Làm theo đúng các bước trong Chỉ thị 90-CT của Thường vụ Thành ủy nhưng cần chú ý:

-Việc báo công lập công lần này, cần tiến hành trên cơ sở tổng kết công tác cuối năm 1967, gắn chặt với việc tổng kết cuộc vận động quần chúng quyết tâm thực hiện kế hoạch năm 1967, đồng thời tiến hành dân chủ thảo luận kế hoạch năm 1968 và 6 tháng đầu năm 1968; các việc bình bầu danh hiệu lao động tiên tiến, chiến sĩ thi đua năm 1967, dân quân tự vệ quyết thắng, thanh niên 3 sẵn sàng, phụ nữ 3 đảm đang... tổ chức quần chúng phê bình sự lãnh đạo của chi bộ theo định kỳ hàng năm đều tiến hành trong cuộc vận động báo công lập công lần này. cần coi trọng việc báo công tập thể gắn chặt với các phong trào thanh niên 3 sẵn sàng, phụ nữ 3 đảm đang v.v... Do đó nội dung phải gọn, có chất lượng, tránh chồng chéo.ẽ. Do tình hình sản xuất cuối năm rất khẩn trương nên việc xây dựng kế hoạch năm 1968 trong khu vực sản xuất công nghiệp, tiểu thủ công nghiệp, giao thông vận tải; xây dựng cơ bản trước mắt chỉ làm trong lãnh đạo và cán bộ chủ chốt. Việc phát động quần chúng dân chủ bàn bạc kế hoạch 1968 sẽ tiến hành sau khi kết thúc nhiệm vụ năm 1967, và trên cơ sở tổng kết năm 1967. Đại hội công nhân viên chức sẽ tiến hành sau báo công lập công, cần gắn chặt với mục tiêu lập công của quần chúng và là khâu nối tiếp của báo công lập công.

Tổ chức chỉ đạo: Coi trọng, quán triệt tinh thần chỉ thị của Trung ương và Thành ủy, nhất là ý nghĩa và tác dụng báo công lập công, cần lấy thực tiễn kết quả báo công lập công lần thứ nhất để chứng minh sự đúng đắn của các chỉ thị đó.

Trong chỉ đạo, cần nắm vững những phương châm sau đây:

+Lấy biểu dương cổ vũ thành tích của quần chúng để ngăn ngừa khắc phục mặt khuyết điểm, tiêu cực.

+Kết hợp chặt chẽ 3 khâu: báo công, bình công, lập công, lấy lập công làm cơ sở, mục tiêu.

+Thấu suốt phương pháp phát động quần chúng, lấy tự báo công là chính, bổ sung công là quan trọng, hết sức coi trọng tính tự giác của quần chúng, làm cho quần chúng tự suy nghĩ, tự tổng kết công tác, và sự công hiến của mình đối với Tổ quốc, với nhân dân.

+Phạm vi báo công lần này rộng, nên càng cần tăng cường sự lãnh đạo chặt chẽ của các cấp ủy Đảng, nhất là huyện ủy, đảng ủy khu phố và đảng ủy cơ sở. Thường vụ Đảng ủy các cấp cần tập trung chỉ đạo tốt cuộc vận động và huy động các ngành tham gia.

Lưu tại Văn phòng Thành ủy Hà Nội

CHỈ THỊ SỐ 113-CT/ĐBHN, NGÀY 14/4/1968 CỦA BAN THƯỜNG VỤ THÀNH ỦY HÀ NỘI

Về cuộc động viên chính trị toàn Đảng bộ, toàn dân và toàn quân Thủ đô thực hiện tốt nhiệm vụ "Tất cả để đánh thắng giặc Mỹ xâm lược".

Căn cứ vào Nghị quyết của Bộ Chính trị về cuộc động viên chính trị, căn cứ vào tình hình nhiệm vụ năm 1968 của Hà Nội, xuất phát từ tình hình của Thành phố ta đang tiến hành Đại hội đại biểu Đảng bộ và bầu cử Hội đồng nhân dân Thành phố, là hai cuộc sinh hoạt chính trị sâu rộng trong Đảng bộ và ngoài nhân dân, mục đích của cuộc động viên chính trị lần này đối với Thủ đô là làm cho toàn Đảng bộ, toàn quân, toàn dân Thủ đô nâng cao hơn nữa ý chí quyết chiến quyết thắng, vì mục tiêu đánh thắng giặc Mỹ xâm lược mà dốc toàn lực để phục vụ cho tiền tuyến lớn, bảo vệ và tăng cường xây dựng Thủ đô xã hội chủ nghĩa.

Cụ thể là:

-Về mặt nhận thức và tư tưởng, phải làm cho toàn Đảng bộ, toàn quân, toàn dân Thủ đô biết rõ hình thế mới và yêu cầu mới của cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước, nhận thức sâu sắc quyết tâm chiến lược của Trung ương Đảng và phương hướng thực hiện quyết tâm ấy, nâng cao hơn nữa lòng tin tưởng tuyệt đối vào đường lối của Đảng, vào sự lãnh đạo của Trung ương Đảng và Hồ Chủ tịch, củng cố lòng tin hơn nữa vào sự nghiệp thắng lợi cuối cùng của sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước của nhân dân ta, nhận thức rõ trách nhiệm to lớn của Thủ đô đối với tiền tuyến lớn.

Trên cơ sở đó, tăng cường tư tưởng quyết thắng tới mức cao nhất, phát huy tinh thần cách mạng tiến công liên tục và tinh thần cảnh giác cao độ, xả thân cứu nước, không dao động bất kỳ hy sinh gian khổ nào, không sợ chiến đấu lâu dài, ác liệt, nâng cao ý thức tổ chức kỷ luật, chấp hành nghiêm chỉnh mọi chỉ thị và mệnh lệnh của Đảng và Nhà nước.

Củng cố và nâng cao lập trường giai cấp công nhân, bồi dưỡng tư tưởng vô sản, tư tưởng xã hội chủ nghĩa, phẩm chất đạo đức cách mạng của giai cấp công nhân, ý thức - dân chủ xã hội chủ nghĩa, phát huy dân chủ trong Đảng, tôn trọng quyền làm chủ của quần chúng. Chống tư tưởng hủu khuynh, chống chủ nghĩa cá nhân và tác phong quan liêu mệnh lệnh, xa rời quần chúng, nâng cao tinh thần trách nhiệm trước Đảng, trước quần chúng, luôn luôn lo lắng đời sống của nhân dân.

-Về hành động cách mạng, phương hướng chính của hành động cách mạng là nhằm hoàn thành nhiệm vụ chính trị và kế hoạch Nhà nước năm 1968 của Thành phố. Do đó các ngành các cấp cần bám sát nhiệm vụ kế hoạch công tác của ngành mình, đơn vị mình, phát huy khí thế "tổng tiến công" hoàn thành tốt nhất nhiệm vụ năm 1968 bất kỳ tình huống nào.

Từng cấp, từng ngành, nhất là ở chi bộ Đảng, sau khi đã quán triệt tình hình nhiệm vụ mới, cần bàn bạc dân chủ tập thể trong Đảng và ngoài quần chúng, quyết định những khâu trọng yếu nhất của đơn vị mình và có những biện pháp thiết thực để hoàn thành những mục tiêu cụ thể ấy trong từng quý, từng tháng.

Để đảm bảo khí thế quần chúng tiến lên cao trào cách mạng mạnh mẽ hơn, có hành động cách mạng sôi nổi, rộng khắp, liên tục, các ngành các cấp cần phát động những đợt thi đua để hoàn thành nhiệm vụ của đơn vị mình. Chung toàn thành phố, Thường vụ và Thành ủy yêu cầu các ngành các cấp cần làm tốt các công tác sau đây:

-Về đảm bảo giao thông, phải tập trung lực lượng chỉ đạo thật tốt, đảm bảo vượt sông bất kỳ tình huống nào, nhất là trong mùa lũ tới. Phải nỗ lực xây dựng tổ chức lực lượng vận tải nhân dân để hỗ trợ cho vận tải cơ giới, đáp ứng nhu cầu vận chuyển của thành phố.

-Về đê, kiên quyết hoàn thành nhiệm vụ tăng cường đê, kè trước thời hạn, chất lượng tốt, đồng thời tổ chức thật tốt công tác bảo vệ đê, giữ vững đê điều trong bất kể tình huống nào.

-Về sơ tán, kiên quyết khắc phục mọi khó khăn, tạo mọi điều kiện thuận lợi cho công tác này, phấn đấu trong nội thành chỉ còn khoảng 15 vạn người.

-Về sản xuất đông xuân, phải ra sức khắc phục mọi khó khăn do thời tiết xấu và dịch gây ra, đảm bảo vụ đông xuân thắng lợi, nhất thiết không để hụt diện tích (phải lấy cây nọ bù cây kia) và phải có những biện pháp cách mạng để đảm bảo năng suất. Dù tình hình nào cũng phải đảm bảo cung cấp rau, thực phẩm cho thành phố và lương thực cho nông dân.

-Về đời sống, các ngành các cấp quán triệt một cách sâu sắc là động viên đi đôi với bồi dưỡng sức dân. Do đó phải hết sức quan tâm bồi dưỡng sức dân với tinh thần làm được những gì về đời sống thì phải quyết tâm làm bằng được. Trước mắt, tập trung làm tốt hai việc:

-Chế biến bột mỳ với giá hạ.

-Tập trung cố gắng đến mức cao nhất để cung cấp chất đốt cho dân.

Trong quá trình chỉ đạo cuộc động viên chính trị, cần chú ý một số điểm:

-Các cấp ủy Đảng và các đồng chí phụ trách ngành cần trực tiếp chỉ đạo cuộc động viên chính trị này, từ việc chỉ đạo nghiên cứu nghị quyết Trung ương Đảng, chỉ thị của Thường vụ Thành ủy đến

việc chỉ đạo phong trào quần chúng. Trong khi nghiên cứu nghị quyết Trung ương Đảng phải quán triệt tinh thần và nhận thức mới vào việc thảo luận đề án Đại hội đại biểu Đảng bộ, vào việc chỉ đạo công tác ở đơn vị, biến ngay những nhận thức mới thành hành động thực tế, hướng cho cán bộ, đảng viên và nhân dân đi ngay vào hành động cách mạng không chờ tới bước phát động quần chúng.

-Các cấp, các ngành cần nhận rõ: chỉ đạo cuộc động viên chính trị lần này chính là chỉ đạo các mặt công tác quan trọng nhất của ngành mình và đơn vị mình, để hoàn thành tốt nhiệm vụ kế hoạch Nhà nước và công tác của Thủ đô năm 1968.

-Các ngành, các cấp cần nắm vững chức năng của ngành mình, giới mình để phục vụ tốt cuộc vận động, các đoàn thể nhất là Công đoàn, Đoàn thanh niên, Hội phụ nữ cần làm tốt nhiệm vụ giáo dục phát động tư tưởng quần chúng thuộc giới mình, đấu tranh đảm bảo quyền làm chủ tập thể của quần chúng, nhất là của quần chúng công nhân, ngay trong quá trình tiến hành cuộc vận động, nhằm phát huy mạnh mẽ khí thế cách mạng của quần chúng.

-Đợt động viên chính trị lần này phải làm thật tốt trong toàn Đảng bộ, toàn quân và toàn dân Thủ đô, chú trọng cán chủ chốt của các ngành, các cấp nhất là cán bộ cơ sở, xí nghiệp, hợp tác xã có quan hệ trực tiếp tới quần chúng đông đảo. Ngoài Đảng, phải coi trọng công nhân, nông dân thanh niên, trí thức.

-Chỉ đạo cuộc động viên chính trị này phải hết sức chặt chẽ, khẩn trương, gọn, tốt, trong tháng 3/1968 phải làm xong trong Đảng, đảm bảo những yêu cầu chủ yếu, không phân tán, tản mạn, yêu cầu chung phải được vận dụng sát với từng đối tượng, từng ngành, từng địa phương, từng cơ sở sản xuất, công tác và đơn vị chiến đấu.

Lưu tại Văn phòng Thành ủy Hà Nội

CHỈ THỊ SỐ 13-CT/ĐBHN, NGÀY 23/9/1968 CỦA BAN THƯỜNG VỤ THÀNH ỦY HÀ NỘI

V/v tổ chức đợt sinh hoạt chính trị thực hiện Lời kêu gọi ngày 20/7 của Hồ Chủ tịch "Vì độc lập, tự do, cả nước kiên trì và đẩy mạnh cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước đến toàn thắng".

Tháng 1/1968, Bộ Chính trị Trung ương Đảng đã quyết định mở cuộc động viên chính trị toàn Đảng, toàn dân thực hiện thắng lợi nhiệm vụ "Tất cả để đánh thắng giặc Mỹ xâm lược". Thi hành nghị quyết nói trên, trong một thời gian ngắn Đảng bộ Hà Nội đã tổ chức xong việc nghiên cứu cho cán bộ, đảng viên và nhân dân Thủ đô. Nhìn chung việc nghiên cứu và thực hiện cuộc động viên chính trị của Thủ đô đã đưa lại những kết quả tốt: đông đảo các cán bộ, đảng viên và nhân dân Thủ đô đã hiểu được mục đích, tính chất, nội dung và ý nghĩa thắng lợi của cuộc tiến công và nổi dậy đồng loạt của quân và dân miền Nam. Do đó mà xác định rõ ngành mình, địa phương mình phải làm gì để phục vụ tốt hơn nữa đối với sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước, về mặt tư tưởng cũng có nhiều tiến bộ như tư tưởng quyết thắng được củng cố lập trường triệt để cách mạng giai cấp công nhân được nâng cao, nhiều cấp ủy và cán bộ bước đầu có chuyển biến về quan điểm quần chúng, có quan tâm đến đời sống của quần chúng hơn trước, do đó đã góp phần tích cực vào những thành tích đạt được: sản xuất công nghiệp, sản xuất vụ Đông Xuân, giao thông vận tải, đắp đê và phòng chống lụt bão, tuyển quân và tổ chức đời sống quần chúng.

Những kết quả trên tuy lớn, nhưng mới chỉ là bước đầu, đợt giáo dục vừa qua, chủ yếu mới giải quyết được một số vấn đề về nội dung của thời kỳ mới, chưa giáo dục được cho cán bộ đảng viên hiểu một cách có hệ thống, có cơ sở lý luận, đường lối chống Mỹ, cứu nước của nhân dân ta đang diễn ra gay go, quyết liệt, việc động viên sức người, sức của cho tiền tuyến càng lớn, nên nhận thức tư tưởng của cán bộ, đảng viên và nhân dân cũng diễn biến phức tạp hơn. Hiện nay, bên cạnh mặt tốt là cơ bản, trong một số cán bộ, đảng viên và nhân dân có những nhận thức không đúng về thời cuộc, chưa đánh giá đúng những thắng lợi của ta, và cũng chưa thấy hết được những khó khăn, phức tạp trên bước đường đi đến thắng lợi cuối cùng. Tư tưởng chủ quan, ngại khó còn nặng. Tư tưởng ngại chiến tranh lâu dài, ác liệt, ngại gian khổ, hy sinh lại

xuất hiện. Một số ít cán bộ, đảng viên và quần chúng có ảo tưởng hòa bình, trông chờ thương lượng, có tư tưởng mệt mỏi xả hơi, do đó khí thế cách mạng tiến công chưa cao; tình cảm cách mạng chưa sâu sắc.

Những nhận thức và tư tưởng không đúng nói trên đã làm cản trở tới khí thế và hành động cách mạng của quần chúng, nếu không khắc phục kịp thời thì sẽ phát triển trong tình hình gay go, phức tạp tới.

Để nâng cao hơn nữa tư tưởng giác ngộ về sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước cho cán bộ, đảng viên và nhân dân, đáp ứng yêu cầu cuộc tiến công liên tục trên mặt trận quân sự, chính trị và ngoại giao, phát huy ưu điểm khắc phục khuyết điểm, nhược điểm nói trên, căn cứ vào chỉ thị của Ban Bí thư Trung ương Đảng, Thường vụ Thành ủy quyết định tổ chức đợt sinh hoạt chính trị trong toàn Đảng, toàn quân, toàn dân Thủ đô nhằm mục đích:

Giáo dục cho cán bộ, đảng viên và nhân dân Thủ đô nhận thức đúng đắn tình hình nhiệm vụ cách mạng hiện nay, thấm nhuần sâu sắc hơn nữa đường lối chống Mỹ, cứu nước của Đảng. Tiếp tục bồi dưỡng tư tưởng quyết thắng, đẩy mạnh cuộc động viên chính trị nhằm hoàn thành nhiệm vụ chính trị và kế hoạch Nhà nước năm 1968 của Thủ đô, đáp ứng yêu cầu mới của cách mạng "Tất cả để đánh thắng giặc Mỹ xâm lược".

Cụ thể là:

Về tình hình nhiệm vụ cách mạng hiện nay:

+Thống nhất nhận định tình hình, đánh giá đúng những thắng lợi của quần dân hai miền trong thời gian qua, thấy rõ phương hướng tiến lên của cách mạng. Trên cơ sở đó, làm cho mọi người phấn khởi, tin tưởng tuyệt đối vào sự lãnh đạo sáng suốt của Đảng.

+Mặt khác, phải làm cho mọi người thấy hết được những khó khăn, gay go, ác liệt của thời kỳ mới, để có quyết tâm cao, vượt mọi gian khổ hy sinh tiến lên giành thắng lợi cuối cùng.

Về mặt đường lối chính sách, làm cho cán bộ, đảng viên thấm nhuần hơn nữa tư tưởng "Không có gì quý hơn độc lập tự do"...

hiểu sâu sắc nội dung cụ thể của mục tiêu độc lập tự do, luôn luôn nắm vững mục tiêu ấy trong giai đoạn quyết định của cuộc kháng

chiến chống Mỹ, cứu nước, phân rõ ranh giới giữa quan điểm đúng và sai trên vấn đề này.

Bồi dưỡng tinh thần độc lập, tự chủ trên cơ sở hiểu sâu sắc tính sáng tạo, tính độc lập trong đường lối chống Mỹ cứu nước của Đảng ta, khắc phục những quan điểm trái với đường lối của Đảng.

Về ý thức tư tưởng:

+Nâng cao hơn nữa ý chí quyết chiến, quyết thắng, phát huy khí thế cách mạng tiến công, cổ vũ mạnh mẽ tinh thần yêu nước, phát huy cao độ sức mạnh của truyền thống kiên cường bất khuất của dân tộc, của tinh thần triệt để cách mạng của giai cấp công nhân. Củng cố lòng tin tưởng vào khả năng giành thắng lợi cuối cùng. Trên cơ sở đó mà xây dựng sâu sắc tình cảm cách mạng cho cán bộ, đảng viên và quần chúng, hết lòng hết sức phục vụ cách mạng miền Nam, kiên quyết bảo vệ và tăng cường xây dựng Thủ đô xã hội chủ nghĩa. Ra sức khắc phục mọi biểu hiện của tư tưởng hữu khuynh, sợ gian khổ hy sinh, ngại chiến tranh kéo dài, ác liệt, mệt mỏi xả hơi, ngăn ngừa ảo tưởng thương lượng hòa bình, mất cảnh giác với kẻ địch.

Về hành động cách mạng, như Chỉ thị 113/CT-ĐBHN ra ngày 14/4/1968 về cuộc động viên chính trị đã ghi rõ: phương hướng chính của hành động cách mạng là nhằm hoàn thành nhiệm vụ chính trị và kế hoạch Nhà nước 1968 của Thành phố. Do đó, các ngành các cấp cần bám sát nhiệm vụ kế hoạch công tác của ngành mình, đơn vị mình, phát huy khí thế "Tổng tấn công" hoàn thành tốt nhiệm vụ 1968 bất kỳ tình huống nào.

Trước mắt, cần tập trung hoàn thành tốt kế hoạch quý IV năm 1968, đảm bảo kế hoạch tuyển quân, giao thông vận tải, phải hết sức chăm lo tới việc tổ chức đời sống vật chất và tinh thần của quần chúng. Riêng ngoại thành cần tập trung mọi lực lượng cho sản xuất vụ mùa, khắc phục hậu quả do bão, lũ gây ra, đẩy mạnh sản xuất rau ngắn ngày, tích cực chuẩn bị vụ Đông Xuân 1968 - 1969.

Dưới đây là những biện pháp nhằm đảm bảo tổ chức thực hiện tốt đợt sinh hoạt chính trị:

Tiến hành sinh hoạt chính trị trong Đảng

+Các cấp ủy Đảng từ thành phố đến cơ sở tổ chức sinh hoạt chính trị trong cấp ủy và cho cán bộ chủ chốt xung quanh cấp ủy, nhằm làm cho cán bộ nhận thức đúng đắn tình hình nhiệm vụ cách mạng hiện nay, quán triệt sâu sắc hơn đường lối chống Mỹ, cứu nước của Đảng, có sự chuyển biến mạnh mẽ về tư tưởng và hành động. Trong sinh hoạt chính trị lần này, cần phát huy dân chủ và đề cao phê bình, tự phê bình; có liên hệ nhận thức, tư tưởng, làm rõ đúng, sai.

+Tất cả đảng viên cần tiến hành sinh hoạt chính trị ở chi bộ. Đối với đoàn viên thanh niên thì sinh hoạt chính trị với đảng viên. Tùy tình hình cụ thể mà bố trí, có thể nghe giảng chung và thảo luận riêng.

+Tổ chức sinh hoạt trong quần chúng, mở hội nghị nhân dân Thủ đô bàn việc: "Kiên trì và đẩy mạnh cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước đến toàn thắng".

+Sinh hoạt chính trị trong quần chúng phải thiết thực, phải đạt được 2 yêu cầu dưới đây:

+Phải phát động tư tưởng và cổ vũ động viên khí thế cách mạng mạnh mẽ, xây dựng tình cảm cách mạng sâu sắc trong quần chúng. Mặt khác, phải làm cho quần chúng nhận thức đúng đắn tình hình nhiệm vụ cách mạng hiện nay và nắm vững một số điểm rất quan trọng trong đường lối chống Mỹ, cứu nước như mục tiêu "độc lập tự do", vì độc lập tự do mà quyết chiến quyết thắng.

+Muốn phát động tư tưởng, giáo dục đường lối được sâu sắc, các cấp, các ngành cần giáo dục truyền thống với giáo dục điển hình, biểu dương mạnh mẽ những thành tích của đơn vị, địa phương và cá nhân điển hình trong thời gian qua, lấy thực tiễn hành động của quần chúng để chứng minh đường lối. Phải thực sự phát huy tự do tư tưởng, dân chủ thảo luận; phải kết hợp động viên giáo dục tư tưởng với hướng dẫn hành động, phải vừa động viên quần chúng hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ trước mắt, vừa hết sức chăm lo đến đời sống vật chất, tinh thần của quần chúng.

+Để thống nhất nội dung và yêu cầu, các cấp ủy đảng phải lãnh đạo việc tổ chức sinh hoạt chính trị của quần chúng (thông qua các tổ chức quần chúng) đồng thời để đảm bảo phát huy quyền làm chủ

tập thể của quần chúng, sẽ tổ chức sinh hoạt theo giới, nhưng phải đảm bảo cho mỗi người chỉ tham gia sinh hoạt một lần.

+Để sát tình hình cơ sở, nắm được nguyện vọng của quần chúng, cán bộ lãnh đạo các ngành, các cấp phải xuống cơ sở dự sinh hoạt chính trị với quần chúng.

+Để đảm bảo kết quả tốt khi mở rộng diện, các cấp ủy đảng, các đoàn thể quần chúng phải làm thí điểm về sinh hoạt chính trị trong quần chúng để rút kinh nghiệm.

Về mặt tổ chức chỉ đạo: Thường vụ Thành ủy, Thường vụ các cấp ủy đảng chỉ đạo trực tiếp các cấp, các ngành, nhằm đảm bảo yêu cầu của Trung ương Đảng đối với đợt sinh hoạt chính trị lần này ở Thủ đô.

+Các ngành, các cấp phải coi đây là một công tác trung tâm của Đảng bộ, chỉ đạo sinh hoạt chính trị lần này cũng là chỉ đạo những công tác chính hiện nay của địa phương, đơn vị mình đang tiến hành; vấn đề này một số ngành, một số cấp ủy trong cuộc động viên chính trị hồi đầu năm chưa thực hiện được tốt, đó là một số thiếu sót.

+Sinh hoạt chính trị lần này là nhằm làm cho mọi người nhận thức đúng đắn tình hình và nhiệm vụ cách mạng hiện nay và thấm nhuần sâu sắc hơn đường lối chống Mỹ, cứu nước, nhưng phải hết sức quan tâm tới giáo dục tư tưởng và phẩm chất đạo đức cách mạng, vì nếu không giải quyết tốt tư tưởng thì không có cơ sở để tiếp thu tốt đường lối và không đủ quyết tâm thực hiện đường lối, đồng thời phải cải tiến tổ chức chỉ đạo, thực hiện. Kinh nghiệm vừa qua những đơn vị có nhiều thành tích trong cuộc động viên chính trị là những đơn vị biết kết hợp giải quyết những mặt nói trên.

+Để đưa khí thế quần chúng tiến lên cao trào cách mạng, sôi nổi rộng khắp và liên tục, các ngành, các cấp cần tổ chức những đợt thi đua ngăn ngày để hoàn thành tốt những nhiệm vụ của đơn vị mình.

+ Trong quá trình nghiên cứu, thực hiện cần chú trọng làm chuyển biến trong cấp ủy đảng và cán bộ chủ chốt xung quanh cấp ủy, cán bộ cơ sở trực tiếp quan hệ với đông đảo quần chúng.

+Các ban của Đảng trên cơ sở chức năng của mình có kế hoạch giúp Thường vụ chỉ đạo, kiểm tra, đôn đốc đợt sinh hoạt chính trị kỳ này một cách chặt chẽ.

+Báo Hà nội mới, Sở Thông tin, Đài truyền thanh, Sở Văn hóa, Chi hội văn nghệ có kế hoạch tuyên truyền cổ động sâu rộng trong nhân dân và hướng dẫn cơ sở tiến hành; cần có nhiều hình thức sinh động phong phú để động viên khí thế quần chúng một cách mạnh mẽ.

+Ủy ban hành chính các cấp và các cơ quan kinh tế phải chịu trách nhiệm trực tiếp chỉ đạo đảm bảo yêu cầu về hành động cách mạng.

+Các đoàn thể: Công đoàn, Thanh niên, Phụ nữ, Mặt trận, Liên hiệp tác xã thủ công chịu trách nhiệm chính về kết quả sinh hoạt chính trị trong đoàn thể, giới mình.

Về tài liệu chung cho toàn Đảng, toàn quân và toàn dân nghiên cứu trong đợt sinh hoạt chính trị lần này là Lời kêu gọi của Hồ Chủ tịch nhân ngày 20/7/1968. Đối với cán bộ chủ chốt xung quanh thành và cán bộ trung cấp trở lên thì nghiên cứu về tình hình nhiệm vụ mới.

Lưu tại Văn phòng Thành ủy Hà Nội

CÔNG VĂN SỐ 79-CV/ĐBHN, NGÀY 5/9/1969

Về việc tổ chức lễ quốc tang Hồ Chủ tịch

Ngày 5/9/1969, Thường vụ Thành ủy họp và quyết định mấy việc về tổ chức lễ quốc tang Hồ Chủ tịch tại địa phương Hà Nội như sau:

Thành lập Ban tổ chức lễ quốc tang Hồ Chủ tịch của Thành phố gồm:

-Đ/c Nguyễn Văn Trân

-Đ/c Trần Sâm

-Đ/c Trần Vỹ

-Đ/c Trần Duy Hưng

-Cụ Nguyễn Văn Hiếu

-Đ/c Vũ Định

-Đ/c Hoàng Đình Song

-Đ/c Diệu Hồng
-Đ/c Đoàn Phụng
-Ông Nguyễn Quang Dụ
Bí thư Thành ủy - Trưởng ban,
Phó Bí thư Thành ủy,
Phó Bí thư Thành ủy, Chủ tịch UBHC thành phố Hà Nội
Chủ tịch ủy ban MTTQ Hà Nội
Thư ký Liên hiệp Công đoàn Hà Nội
Bí thư thành đoàn thanh niên
Hội trưởng Thành hội Phụ nữ
Chính ủy Bộ Tư lệnh Thủ đô
Bí thư Thành Đảng bộ Đảng dân chủ
Ông Đỗ Xuân Sáng, Thành Đảng bộ Đảng xã hội
Hòa thượng Thích Đức Nhuận, Hội trưởng Chi hội Phật giáo thống
nhất Hà Nội

Cụ Ngô Tử Hạ, Chủ tịch ủy ban liên lạc Công giáo Hà Nội
Các cơ sở xí nghiệp, xã, cơ quan, trường học, bệnh viện đều thành
lập Ban tổ chức lễ quốc tang Hồ Chủ tịch gồm một số đồng chí
Ban lãnh đạo Đảng, chính quyền, đoàn thể quân chúng do đồng chí
Bí thư Đảng làm trưởng ban và tổ chức lễ truy điệu theo đúng Chỉ
thị 172-CT/TW ngày 4/9/1969 của Bộ Chính trị Ban Chấp hành
Trung ương Đảng.

Các huyện lập Ban tổ chức lễ quốc tang và làm truy điệu ở cấp
huyện (gồm những cơ quan xung quanh huyện) không triệu tập xã
lên.

Các khu phố cần tổ chức lễ truy điệu chung cho khu phố, không tổ
chức lễ truy điệu tại cấp tiểu khu và khôi phố. Lễ truy điệu tại khu
phố nên làm với số lượng khoảng 300 người và nên bao gồm
những người chưa được đi dự lễ truy điệu của Thành phố hoặc đi
viếng Hồ Chủ tịch.

Tổ chức lễ truy điệu ở khu phố và các cơ sở làm vào ngày nào
cũng được trong thời gian từ ngày 4 đến 10/9/1969. Trong lễ truy
điệu chỉ đọc thông cáo đặc biệt của Trung ương Đảng, Ủy ban
Thường vụ Quốc hội, Hội đồng Chính phủ và Đoàn Chủ tịch ủy
ban Mặt trận Tổ quốc, bản tóm tắt tiểu sử Hồ Chủ tịch và lời kêu

gọi của Ban Chấp hành Trung ương Đảng, không thêm hiệu triệu gì khác.

Về các việc khác, làm sau lễ quốc tang, như tổ chức nghiên cứu những văn kiện v.v, theo Chỉ thị số 172-CT/TW ngày 4/9/1969, sẽ có hướng dẫn cụ thể sau.

Lưu tại Văn phòng Thành ủy Hà Nội

CHỈ THỊ SỐ 28-CT/ĐBHN, NGÀY 30/9/1969 CỦA BAN THƯỜNG VỤ THÀNH ỦY HÀ NỘI

Về đợt sinh hoạt chính trị "Toàn Đảng bộ, toàn quân, toàn dân Thủ đô học tập và làm theo lời Di chúc của Hồ Chủ tịch".

Để tỏ lòng thương tiếc và nhớ ơn Hồ Chủ tịch, để giữ trọn lời thề danh dự khi vĩnh biệt Người, Bộ Chính trị Trung ương Đảng ta đã quyết định mở đợt sinh hoạt chính trị "Học tập và làm theo Di chúc của Hồ Chủ tịch". Mục đích làm cho mọi người thấy rõ hơn công lao, sự nghiệp vĩ đại của Hồ Chủ tịch, thấy rõ hơn phẩm chất cao đẹp, trong sáng của Người, tự hào là những chiến sĩ chiến đấu dưới ngọn cờ bách chiến bách thắng của Hồ Chủ tịch và của Đảng, phấn khởi, tin tưởng, quyết tâm, vươn lên tiếp tục sự nghiệp cách mạng của Hồ Chủ tịch, thực hiện bằng được di chúc của Hồ Chủ tịch.

Đối với Đảng bộ và nhân dân Thủ đô, lúc còn sống, Hồ Chủ tịch thường xuyên quan tâm giáo dục, rèn luyện chúng ta. Người đã dành nhiều thì giờ chỉ bảo ân cần cho cán bộ, đảng viên và mọi tầng lớp nhân dân. Công ơn của Người đối với Đảng bộ và nhân dân Thủ đô càng to lớn, tình cảm của cán bộ, đảng viên, của từng gia đình, của mỗi người Hà Nội đối với Hồ Chủ tịch kính mến càng sâu sắc hơn ai hết.

Học tập và làm theo lời di chúc của Hồ Chủ tịch là tình cảm, nguyện vọng tha thiết của mỗi người chúng ta.

Thường vụ Thành ủy chỉ thị những vấn đề chính cần làm trong đợt sinh hoạt này:

Tổ chức cho mọi người nghiên cứu 3 văn kiện quan trọng: Lời kêu gọi và điều văn của Ban Chấp hành Trung ương Đảng, di chúc của Hồ Chủ tịch. (Ngoài 3 văn kiện trên đây, có thể đọc thêm tiểu sử

tóm tắt của Hồ Chủ tịch và bài điều văn của Chủ tịch Ủy ban Thường vụ Quốc hội tại kỳ họp thứ 5 Quốc hội khóa III). Nhằm mục đích làm cho mọi người thấy rõ hơn công lao, sự nghiệp vĩ đại của Hồ Chủ tịch đối với Đảng, đối với dân tộc, đối với cách mạng thế giới, nâng cao tự hào, phấn khởi, tin tưởng, quyết tâm phấn đấu vươn lên thực hiện Lời di chúc của Người.

Từng người (cả cán bộ, đảng viên và quần chúng) sẽ tự mình nghiên cứu, suy nghĩ về các văn kiện trên (nơi không đủ tài liệu có thể tổ chức đọc tập thể) sau đó tổ chức cho mọi người tự nói lên tình cảm sâu sắc của mình, lòng tự hào của mình đối với Hồ Chủ tịch và Đảng, cũng như quyết tâm và lời hứa hành động cụ thể phát huy ưu điểm, khắc phục khuyết điểm của mình trước tập thể (tổ, đội sản xuất và công tác). Tập thể sẽ ghi nhận lời hứa đó và có sự giúp đỡ, kiểm tra việc thực hiện.

Cần làm cho mọi người, từ tình cảm sâu sắc của mình mà tự giác nêu quyết tâm, xác định mục tiêu cũng như biện pháp hành động cụ thể của mình.

Tổ chức và lãnh đạo tốt phong trào thi đua yêu nước, đẩy mạnh hành động cách mạng của đảng viên và quần chúng.

Di chúc của Hồ Chủ tịch là một văn kiện quan trọng để lại trước khi Người mất, Đảng bộ và nhân dân Thủ đô ta cần ra sức phấn đấu thực hiện.

Di chúc của Người rất cơ bản, toàn diện, phải thực hiện lâu dài. Các cấp ủy, các ngành cần nghiên cứu chương trình dài hơn và chuẩn bị các bước kế tiếp nhau, nhưng trước mắt cần nêu được hành động thiết thực cụ thể thực hiện cho kỳ được từ nay đến hết năm 1969.

Hành động cách mạng có nhiều mặt phong phú, có hành động của cơ sở, cấp trên cơ sở, của các ngành, của tổ chức quần chúng, tổ chức chính quyền, tổ chức Đảng, có hành động góp phần phát triển sự nghiệp kinh tế, văn hóa, giải quyết đời sống, có hành động nêu rõ quyết tâm phục vụ tiền tuyến, chiến đấu chống Mỹ, cứu nước. Nhưng cần thiết thực hiện cụ thể và thống nhất phong trào ở cấp cơ sở, phục vụ cho yêu cầu cơ sở. Các tổ chức quần chúng chủ yếu động viên quần chúng thực hiện mục tiêu của thành phố, cơ sở đã

đề ra và chỉ thêm những hành động có tính chất riêng biệt ngành mình động viên toàn giới thực hiện (như vấn đề trồng cây của phụ lão, cháu ngoan Bác Hồ, học tập tốt trong thiếu nhi v.v).

Các cấp ủy Đảng, các ngành, các tổ chức quần chúng căn cứ tình hình cụ thể của đơn vị mình, ngành mình mà đề ra mục tiêu hành động cụ thể. Dưới đây, Thường vụ Thành ủy nêu một số việc chính toàn thành phố cần thực hiện tốt trong quý IV/1969.

-Khắc phục khó khăn, phấn đấu kế hoạch sản xuất công nghiệp, tiểu thủ công nghiệp, xây dựng cơ bản, giao thông vận tải.

-Chăm sóc vụ mùa, chỉ đạo đưa điều lệ vào hợp tác xã, chuẩn bị và thực hiện tốt kế hoạch sản xuất vụ Đông Xuân 1969 - 1970 (tháng 10/69), làm tốt chiến dịch thủy lợi cuối năm 1969 và chuẩn bị cho chiến dịch trồng cây đầu năm 1970.

-Cải tiến phân phối, giảm bớt tình trạng xếp hàng dài trong lưu thông phân phối, tình trạng chờ đợi khám bệnh lâu trong y tế. Tiếp tục ngăn chặn dịch sốt xuất huyết, tổ chức tốt năm học mới, tập trung giải quyết tốt một số vấn đề về trật tự trị an và vệ sinh đặc biệt là trật tự vệ sinh ở các nơi công cộng.

Cần phát động quần chúng ra sức phấn đấu nâng cao năng suất lao động, hiệu suất công tác, đồng thời các tổ chức và cán bộ lãnh đạo phải cải tiến công tác quản lý, sửa đổi cách làm việc thực hiện lối làm việc có kế hoạch, có tính toán, đem lại hiệu quả kinh tế lớn nhất, phục vụ quần chúng tốt nhất.

-Nêu cao vai trò lãnh đạo của các cấp ủy Đảng, vai trò tiên phong gương mẫu của đảng viên trong việc thực hiện di chúc của Hồ Chủ tịch. Cán bộ, đảng viên và toàn Đảng bộ ta phải đi đầu trong việc thực hiện lời di chúc của Hồ Chủ tịch, đặc biệt lời của Người căn dặn về công tác Đảng.

Trước mắt, trong đợt sinh hoạt này, từng cấp ủy Đảng từ thành đến cơ sở, từng đảng bộ, chi bộ cơ sở căn cứ vào tình hình cụ thể về chỗ yếu, chỗ mạnh của mình và quyết định một vài việc cần làm và làm cho kỳ được về công tác xây dựng Đảng trong quý IV/1969, như:

+Làm sao để tăng cường đoàn kết hơn nữa, trong các cấp ủy Đảng, các ban phụ trách các ngành, các cơ sở trong các đảng bộ, chi bộ.

Những đơn vị nào đang mất đoàn kết, cần ấn định thời gian phải chấm dứt mất đoàn kết.

+Làm sao sửa đổi lối làm việc, tăng cường cán bộ cho cơ sở, đi sát cơ sở, sát quần chúng kịp thời giải quyết khó khăn của cơ sở, hạn chế những việc làm không tôn trọng lợi ích của quần chúng, vi phạm quyền làm chủ tập thể của quần chúng, gây thêm khó khăn, phiền phức đối với quần chúng.

+Làm sao sửa được những khuyết điểm về buông lỏng quản lý tư lợi, tham ô, vi phạm đạo đức cách mạng, những khuyết điểm về tư cách, sinh hoạt đã kiểm điểm trong đợt sinh hoạt phẩm chất nhân dịp kỷ niệm ngày 19/5 vừa qua.

Về cách tổ chức tiến hành đợt sinh hoạt chính trị này: Sau hội nghị Thành ủy và hội nghị cán bộ Thành ủy, các cấp ủy Đảng cần tiến hành ngay đợt sinh hoạt với tinh thần khẩn trương, nghiêm túc.

Cơ sở tổ chức sinh hoạt chính trị là: xí nghiệp, hợp tác xã, trường học, bệnh viện, cơ quan v.v.. ở các cơ sở đó, các chi bộ Đảng sinh hoạt riêng, sau đó tổ chức sinh hoạt chung cho toàn thể cán bộ, nhân viên và nhân dân.

Các cấp ủy Đảng (khu, huyện, cơ sở), các chi bộ cơ sở đều tổ chức sinh hoạt Đảng, để nghiên cứu chỉ thị của Trung ương Đảng và Thường vụ Thành ủy về đợt sinh hoạt chính trị và bàn việc thực hiện chỉ thị trong Đảng bộ mình (trên 3 vấn đề đã nêu trong chỉ thị này),

Sau đó tổ chức sinh hoạt chính trị "Toàn Đảng, toàn dân học tập và làm theo lời di chúc của Bác", truyền đạt cho mọi người hiểu rõ mục đích ý nghĩa của cuộc vận động, động viên mọi người tự mình nghiên cứu, suy nghĩ văn kiện Trung ương Đảng và di chúc của Hồ Chủ tịch, tự liên hệ với tư tưởng và hành động của mình chuẩn bị nói lên tình cảm, tự hào và lời hứa phát huy ưu điểm khắc phục khuyết điểm và hành động của mình, cần tổ chức sinh hoạt theo đơn vị tổ, đội sản xuất và công tác để cho mọi người phát biểu. Sau đó, trên cơ sở tập hợp ý kiến của quần chúng, đố chiếu và xác định mục tiêu hành động chung đơn vị sẽ tổ chức phát động toàn đơn vị làm theo di chúc của Hồ Chủ tịch. (Các cuộc sinh hoạt cần nghiêm túc, thiết thực, ngắn gọn).

Đợt sinh hoạt chính trị này sẽ làm gọn trong khoảng 15 ngày, mỗi đơn vị cơ sở tổ chức sinh hoạt trong 4 hoặc 5 buổi ngoài giờ làm việc.

Lưu tại Văn phòng Thành ủy Hà Nội

THÔNG TRI SỐ 43-TT/ĐBHN, NGÀY 1/12/1970 CỦA BAN THƯỜNG VỤ THÀNH ỦY HÀ NỘI

Về việc tổ chức chỉ đạo phong trào hành động cách mạng thực hiện Di chúc của Hồ Chủ tịch

Thi hành chỉ thị của Bộ Chính trị Trung ương Đảng và của Thường vụ Thành ủy, đến nay, các cấp ủy Đảng, các ngành đã tiến hành xong bước tập trung đợt sinh hoạt chính trị học tập và làm theo di chúc của Hồ Chủ tịch và đang đi vào tổ chức chỉ đạo phong trào hành động.

Nhiều nơi, do khí thế cách mạng của quần chúng được đẩy lên và có sự chỉ đạo tốt của các cấp, các ngành, phong trào đã bắt đầu có kết quả thiết thực, cụ thể.

Tồn tại chính sau đợt sinh hoạt chính trị là tổ chức chỉ đạo còn yếu, sự quan tâm chỉ đạo hành động thực hiện di chúc của Hồ Chủ tịch của các cấp, nhất là của các ngành kinh tế chuyên môn chưa đúng mức, tuy khí thế cách mạng của quần chúng được đẩy lên, nhưng hiệu quả của phong trào còn bị hạn chế.

Để nghiêm chỉnh chấp hành chỉ thị của Bộ Chính trị, Thường vụ Thành ủy lưu ý các ngành các cấp:

-Cần tổ chức chỉ đạo tốt hơn nữa phong trào hành động, thực hiện di chúc của Hồ Chủ tịch. Trước mắt, mỗi cấp ủy Đảng cần quyết định tập trung thực hiện bằng được 1, 2 việc thiết thực, cụ thể. Những việc này cần được tập trung chỉ đạo, có hướng dẫn đôn đốc kiểm tra, giúp đỡ cơ sở thực hiện, có sơ kết động viên khen thưởng vào cuối năm và báo cáo kết quả về Thường vụ Thành ủy.

-Các cấp chính quyền, các ngành kinh tế chuyên môn cần thực hiện đúng Chỉ thị 28-CT/ĐBHN của Thường vụ Thành ủy là "có trách nhiệm chỉ đạo hướng dẫn hành động và sơ kết các đợt hành động cách mạng".

-Các cấp ủy Đảng cần tập trung lãnh đạo cho tốt và chú ý hướng dẫn, kiểm tra, đôn đốc thực hiện các chương trình hành động về xây dựng Đảng đã bàn bạc trong đợt sinh hoạt. Các đoàn thể quần chúng cần tiếp tục động viên giới mình phấn đấu thực hiện mục tiêu mà cơ sở và các ngành chuyên môn đề ra.

Chỉ đạo tốt phong trào hành động cách mạng của quần chúng thực hiện di chúc của Hồ Chủ tịch, làm cho phong trào có hiệu quả thiết thực, cụ thể có ý nghĩa rất quan trọng và là nguyện vọng, tình cảm cán bộ, đảng viên để tỏ lòng thương tiếc và nhớ ơn sâu sắc đối với Hồ Chủ tịch một cách tốt nhất.

Lưu tại Văn phòng Thành ủy Hà Nội

NGHỊ QUYẾT SỐ 19-NQ/ĐBHN, NGÀY 7/5/1970 CỦA THÀNH ỦY HÀ NỘI

"V/v thực hiện Nghị quyết của Bộ Chính trị Trung ương Đảng về cuộc vận động nâng cao chất lượng đảng viên và kết nạp đảng viên lớp Hồ Chí Minh"

Sau khi nghiên cứu nghị quyết, chỉ thị và kế hoạch tiến hành cuộc vận động, căn cứ vào tình hình Đảng bộ Hà Nội, Thành ủy nghị quyết một số công việc phải làm như sau:

I. TỒ CHỨC NGHIÊN CỨU NGHỊ QUYẾT CỦA BỘ CHÍNH TRỊ VỀ CUỘC VẬN ĐỘNG TRONG ĐẢNG BỘ THÀNH PHỐ

1. Đối tượng phải quán triệt và thực hiện Nghị quyết

Nghị quyết cuộc vận động xác định: "Toàn Đảng cần nhận rõ việc xây dựng, củng cố và phát triển Đảng là một nhiệm vụ cơ bản hàng đầu có tầm quan trọng quyết định đối với mọi thắng lợi của cách mạng". Nghị quyết còn ghi rõ: "Mỗi người cộng sản từ những đồng chí mới vào Đảng đến những đồng chí lão thành đều phải hàng ngày chăm lo trau dồi phẩm chất và đạo đức cách mạng, nâng cao trình độ chính trị và năng lực công tác để phục vụ cách mạng ngày càng tốt hơn và để thật xứng đáng là những người kế tục sự nghiệp vẻ vang của Hồ Chủ tịch". "Đảng viên là cán bộ lãnh đạo yêu cầu về nâng cao phẩm chất, đạo đức và năng lực công tác càng phải cao hơn"...

Vì vậy, Thành ủy xác định đối tượng phải quán triệt để thực hiện Nghị quyết của Bộ Chính trị là toàn thể đảng viên, từ các đồng chí trong Thành ủy đến các đồng chí đảng viên ở các chi bộ trong Đảng bộ Hà Nội. Tất cả các tổ chức của Đảng: chi bộ, đảng bộ, ban, đảng đoàn đều phải quán triệt sâu sắc, đặc biệt là các chi ủy, chi bộ là nơi trực tiếp với đảng viên.

Trên cơ sở làm quán triệt nghị quyết của Trung ương Đảng, lấy 7 yêu cầu làm nội dung rèn luyện phấn đấu, nâng cao chất lượng đảng viên mà mỗi tổ chức cơ sở Đảng lại có những vị trí chiến đấu khác nhau, vì vậy, từng Đảng bộ, chi bộ phải định rõ yêu cầu nội dung cụ thể tập trung phấn đấu của đảng viên trong đảng bộ, chi bộ mình, làm rõ tác dụng tiên phong gương mẫu của từng loại đảng viên. Các ban, đảng, đoàn, các cán bộ phụ trách, phải cùng với tổ chức cơ sở của Đảng rèn luyện giáo dục đảng viên theo 7 yêu cầu, trước hết phải thể hiện và gắn chặt được với nhiệm vụ chính trị của ngành, với công việc cụ thể được phân công của mỗi đảng viên.

2. Tổ chức nghiên cứu, thảo luận Nghị quyết

Việc nghiên cứu, thảo luận làm quán triệt nghị quyết là bước đầu tiên, rất quan trọng. Phải làm cho tất cả đảng viên nhận rõ: Đảng ta là người tổ chức lãnh đạo, đưa cách mạng Việt Nam từ thắng lợi này đến thắng lợi khác, Đảng ta được xây dựng qua các phong trào đấu tranh cách mạng, sôi nổi của quần chúng, tuyệt đại đa số cán bộ, đảng viên ta có phẩm chất cách mạng tốt đẹp, số cán bộ, đảng viên kém về tư cách, phẩm chất không xứng đáng với danh hiệu đảng viên chỉ là số ít. Mặt khác, phải làm cho đảng viên nhận rõ nhiệm vụ xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, nhiệm vụ chiến đấu giải phóng miền Nam, nghĩa vụ quốc tế của Đảng ta là rất to lớn, rất vẻ vang, tương lai sáng ngời, nhưng trước mắt chúng ta còn nhiều khó khăn gian khổ và tình hình đó đòi hỏi mỗi đảng viên phải có tinh thần phấn đấu cách mạng rất cao để chủ động, sáng tạo, hoàn thành nhiệm vụ được phân công.

3. Vấn đề liên hệ kiểm điểm cá nhân và nhận xét phân loại đảng viên

Sau khi nghiên cứu thảo luận nghị quyết của Bộ Chính trị tất cả mọi đảng viên đều tham gia tự phê bình, phê bình theo 7 yêu cầu ở

chi bộ. Việc liên hệ kiểm điểm cá nhân này sẽ gắn liền vào dịp sơ kết công tác 6 tháng đầu năm, sau mỗi vụ thu hoạch (khu vực nông nghiệp) sau học kỳ và sau năm học (khu vực giáo dục).

Việc tự phê bình, phê bình để nhận xét, phân loại đảng viên hiện nay vẫn làm theo định kỳ, chủ yếu làm ở tổ Đảng hoặc ở chi bộ, không đưa việc phân loại đảng viên ra quần chúng.

Sau thời gian sản xuất, công tác, các tổ chức quần chúng có bình bầu lao động tiên tiến, chiến sĩ thi đua, mỗi đảng viên đều phải tham gia bình bầu với tổ chức quần chúng nơi mình sản xuất công tác, yêu cầu quần chúng phê bình, kể cả phân trách nhiệm là một đảng viên.

II. NỘI DUNG, YÊU CẦU VÀ NHỮNG VIỆC PHẢI LÀM TRONG CUỘC VẬN ĐỘNG

A. Nội dung, yêu cầu với các cơ sở Đảng và đảng viên

Mỗi đảng viên trên vị trí công tác của mình, đều tự giác phấn đấu thực hiện và tổ chức Đảng có trách nhiệm giúp đỡ đảng viên thực hiện theo 10 nhiệm vụ như điều lệ Đảng quy định, Trong 2 năm mỗi đảng viên đều phải phấn đấu thực hiện tốt 7 yêu cầu như Nghị quyết của Bộ Chính trị Trung ương Đảng. Nội dung 7 yêu cầu nhằm nâng cao hơn nữa tinh thần phấn đấu cách mạng và trách nhiệm của đảng viên đối với việc chấp hành các nghị quyết và chính sách của Đảng thật chặt hơn nữa quan hệ giữa Đảng và quần chúng, giải quyết tốt quan hệ nội bộ Đảng, và quan hệ quốc tế của Đảng, tích cực nâng cao hơn nữa trình độ hiểu biết về các mặt của đảng viên. Điều bao trùm nhất là bồi dưỡng cho đảng viên có ý chí phấn đấu cao và năng lực hành động theo đúng đường lối của Đảng và đạt hiệu quả tốt nhất, ý chí năng lực đó phải biểu hiện ở chỗ người đảng viên có năng lực đóng góp vào sự lãnh đạo tập thể của tổ chức Đảng, vạch ra chủ trương, phương hướng hành động đúng; có năng lực tổ chức, động viên phong trào quần chúng và gương mẫu trong các phong trào đó, có ý thức và năng lực tham gia xây dựng nội bộ Đảng.

Căn cứ vào 7 yêu cầu của Trung ương, sau 2 năm phấn đấu Đảng bộ Hà Nội phải đạt được những kết quả cụ thể như sau:

-Đối với các tổ chức cơ sở Đảng: Phải xác định được nhiệm vụ lãnh đạo, nội dung lãnh đạo, phương pháp công tác của mỗi đảng bộ, đưa việc lãnh đạo thực hiện nhiệm vụ xây dựng xã hội chủ nghĩa ở miền Bắc, nhiệm vụ chiến đấu giải phóng ở miền Nam đạt kết quả cao nhất, được quần chúng tin yêu, tín nhiệm đối với sự lãnh đạo của tổ chức Đảng, của đảng viên.

-Đối với đảng viên: Tiếp tục bồi dưỡng để giữ vững và phát huy tác dụng tiên phong, gương mẫu của các đảng viên, tiếp tục rèn luyện, nâng cao chất lượng đối với những đảng viên hiện nay còn ở mức trung bình và kém, để trở thành những đảng viên xứng đáng với danh hiệu đảng viên nói chung. Mọi đảng viên đều phải làm tốt nhiệm vụ được phân công (về chuyên môn), đồng thời làm tốt nhiệm vụ lãnh đạo của người đảng viên, thực hiện tác phong miệng nói, tay làm, vừa lao động, vừa lãnh đạo. Mỗi đảng viên, ở bất kỳ cương vị nào, phải luôn luôn thể hiện tinh thần dân chủ, bình đẳng, đoàn kết.

Về việc đưa những người không đủ tư cách đảng viên ra khỏi Đảng, đây là một điều rất cần thiết để giữ cho Đảng được trong sạch về chính trị, nâng cao sức chiến đấu và uy tín, ảnh hưởng của Đảng, là một việc không thể thiếu trong cuộc vận động nâng cao chất lượng đảng viên.

Những người không đủ tư cách đảng viên cần đưa ra khỏi Đảng là:

a) Những người không đủ tư cách vào Đảng, nhưng vì xem xét thẩm tra không kỹ đã kết nạp sai. Loại này, bao gồm những người phạm các tiêu chuẩn chính trị mà Trung ương đã có quyết nghị không kết nạp vào Đảng (theo Chỉ thị 121 của Trung ương kể cả những phần tử đầu cơ, trục lợi, chui vào Đảng để lợi dụng).

b) Những đảng viên đã thoái hóa, biến chất, phạm sai lầm nghiêm trọng về các mặt chính trị, phẩm chất, tổ chức, tác phong, vi phạm nghiêm trọng nguyên tắc của Đảng, pháp luật của Nhà nước và lợi ích của quần chúng, bị quần chúng oán ghét.

Đối với những đảng viên mà thành phần, tiểu sử tốt, nhưng do giác ngộ quá thấp nên có những biểu hiện lạc hậu và đã phạm một số sai lầm, nay nhận rõ sai lầm và quyết tâm sửa chữa, thì nên để ở

trong Đảng một thời gian để giúp đỡ sửa chữa, sau thời gian đó vẫn không tiến bộ, thì sẽ đưa ra khỏi Đảng.

Việc đưa những người không đủ tư cách đảng viên ra khỏi Đảng là một việc rất quan trọng nhưng rất phức tạp, cần kiên quyết tiến hành, nhưng phải nghiên cứu kỹ, kiểm tra chặt chẽ để không phạm phải sai lầm. Việc đưa những đảng viên thường ra khỏi Đảng phải do Đảng ủy khu phố, huyện ủy, đảng ủy giao thông vận tải, E254 quyết định, ủy ban kiểm tra Thành ủy sẽ quyết định đối với đảng viên thường ở các Đảng bộ trực thuộc Thành ủy khác. Những trường hợp đưa ra khỏi Đảng vì phạm các tiêu chuẩn chính trị thì do Thường vụ Thành ủy xem xét quyết định. Nếu đảng viên ấy là cán bộ thì phải do cấp ủy quản lý cán bộ quyết định, cần lấy ý kiến quần chúng phê bình các đảng viên, để việc đánh giá, xét đoán của chi bộ và cơ quan có thẩm quyền được chính xác.

Về hình thức đưa ra, có thể dùng hình thức khai trừ, xóa tên trong Đảng, hoặc rút ra khỏi Đảng.

Về kết nạp đảng viên lớp Hồ Chí Minh. Nghị quyết Bộ Chính trị đã chỉ rõ: "Phải thu hút những người ưu tú và giác ngộ nhất trong giai cấp công nhân, giai cấp nông dân tập thể trong lực lượng vũ trang nhân dân và giới trí thức xã hội chủ nghĩa"...

Với đảng bộ Hà Nội, việc kết nạp Đảng phải vận dụng đầy đủ các điều kiện, thực hiện các nguyên tắc thủ tục kết nạp, thời kỳ dự bị, chuyển chính thức... mà Trung ương đã quy định, cần nhấn mạnh một số việc cụ thể:

-Phải tập trung xem xét, lựa chọn để kết nạp vào Đảng nhiều người ưu tú trong công nhân hơn nữa để tăng hơn nữa thành phần công nhân trong Đảng, đặc biệt là công nhân đang trực tiếp sản xuất, công nhân kỹ thuật, công nhân nhiều đời và công nhân lâu năm trong nghề. Trong các xã viên ưu tú ở các hợp tác xã nông nghiệp và tiểu thủ công nghiệp, thì chọn những người xuất thân từ nhân dân lao động, những nhân viên trực tiếp bán hàng là những quần chúng ưu tú trong các cửa hàng. Trong trí thức thì lựa chọn trong lớp trí thức xã hội chủ nghĩa những cán bộ ưu tú đã được thử thách trong công tác thực tiễn. Nói chung cần hết sức chú ý lớp người trẻ.

-Phải xem xét kỹ càng về giác ngộ giai cấp, về động cơ của người vào đảng. Người được kết nạp Đảng phải hiểu rõ mục đích, tính chất Đảng, nhiệm vụ đảng viên, gương mẫu trong công tác sản xuất, chiến đấu, có phẩm chất đạo đức tốt, được quần chúng tín nhiệm, tự nguyện hoạt động trong một tổ chức cơ sở của Đảng, chấp hành các nghị quyết và chính sách của Đảng. Phải thẩm tra kỹ lý lịch chính trị trước đây cũng như quan hệ xã hội hiện nay, không được kết nạp vào Đảng những người phạm tiêu chuẩn chính trị mà Chỉ thị 121 của Ban Bí thư Trung ương Đảng đã quy định.

Hướng phát triển trước hết, phải chú trọng những nơi phong trào quần chúng mạnh mẽ về sản xuất, công tác, chiến đấu. Những nơi phong trào quần chúng quá yếu, chi bộ đảng bộ yếu kém thì nói chung không đặt vấn đề kết nạp Đảng trong đợt này mà phải làm tốt công tác củng cố. Trường hợp cá biệt ở những cơ sở này có những quần chúng ưu tú thật xứng đáng kết nạp vào Đảng thì đảng ủy khu phố, huyện ủy phải giúp đỡ và xem xét kỹ càng.

Đồng chí Bí thư Đảng ủy cơ sở phải gặp gỡ tất cả những người được xét duyệt kết nạp Đảng để thẩm tra xem xét kỹ trước khi ra quyết định. Các đồng chí Bí thư, Phó Bí thư Đảng ủy khu phố, huyện ủy phải gặp trực tiếp để giao nhiệm vụ cho người đảng viên mới, sau khi được tổ chức kết nạp.

B. Những công việc cần phải làm trong cuộc vận động

Việc nâng cao chất lượng đảng viên và kết nạp đảng viên lớp Hồ Chí Minh, Nghị quyết của Bộ Chính trị đã chỉ ra các biện pháp như sau;

-Gắn liền với công tác và sinh hoạt của các chi bộ, các đảng bộ cơ sở và gắn với phong trào quần chúng. Nâng cao chất lượng sinh hoạt của tổ chức cơ sở Đảng...

-Tăng cường giáo dục đảng viên về mục đích, lý tưởng của giai cấp công nhân và của Đảng, về đường lối, chính sách về nguyên tắc tổ chức và sinh hoạt Đảng, về lý luận và công tác thực tiễn.

-Tăng cường công tác kiểm tra và công tác quản lý nội bộ, nâng cao ý thức giữ gìn kỷ luật của Đảng...

-Dựa vào quần chúng để xây dựng Đảng, để kiểm tra công tác và phẩm chất của các tổ chức Đảng và của các đảng viên...

Trên cơ sở các biện pháp chủ yếu trên, Thành ủy nhấn mạnh thêm một số điểm:

-Để làm tốt việc củng cố nâng cao chất lượng hoạt động và sinh hoạt của mỗi chi bộ và đảng bộ cơ sở, cần xác định rõ nhiệm vụ chính trị cụ thể của mỗi chi bộ, mỗi đảng bộ.

-Công tác giáo dục bồi dưỡng cho đảng viên, cần chú ý đến toàn diện và thiết thực. Việc giáo dục, bồi dưỡng đảng viên trước hết phải thông qua công tác hàng ngày, thông qua hoạt động của người đảng viên, rồi sơ kết, tổng kết để nâng cao trình độ. Phải biết dùng hình thức người thực việc thực, để bồi dưỡng, giáo dục. Phải kịp thời biểu dương những gương người tốt việc tốt của đảng viên, nghiêm khắc và kịp thời phê phán những biểu hiện xấu để bồi dưỡng, giáo dục nâng cao đảng viên. Đồng thời phải coi trọng bồi dưỡng về lý luận ở các lớp, trường Đảng.

-Việc tăng cường công tác kiểm tra và công tác quản lý nội bộ, nâng cao ý thức giữ gìn kỷ luật của Đảng... phải được thực hiện một cách thường xuyên, nghiêm túc, chặt chẽ, theo đúng Nghị quyết Bộ Chính trị đã chỉ rõ. Trong điều kiện Đảng nắm chính quyền, nhiều đảng viên được giao nhiệm vụ, quyền hạn rộng rãi trong các cấp tổ chức chính quyền, các cơ quan kinh tế, các tổ chức quần chúng, luôn luôn tiếp xúc với tiền tài, vật tư, hàng hóa, phải luôn luôn có ý thức tự giác kiểm tra và quản lý lấy mình. Tổ chức đảng, thông qua việc phân công cho đảng viên, qua sinh hoạt nội bộ, và sinh hoạt của các tổ chức quần chúng, thông qua quần chúng, nơi ở của đảng viên, mà kiểm tra và quản lý chắc mọi đảng viên.

-Dựa vào quần chúng để xây dựng Đảng, để kiểm tra. công tác và phẩm chất của các tổ chức đảng và của các đảng viên là một phương châm đúng đắn và rất cần thiết để xây dựng Đảng. Chúng ta cần sử dụng các hình thức thích hợp, tạo mọi điều kiện thuận lợi để quần chúng có thể tham gia xây dựng Đảng như phê bình cán bộ, đảng viên và tổ chức Đảng, tham gia giới thiệu người vào Đảng, tham gia lựa chọn người vào cấp ủy và các cơ quan Nhà nước, tham gia ý kiến vào việc đưa người không đủ tư cách phẩm chất đảng viên ra khỏi Đảng. Trong trường hợp này, Nghị quyết

Bộ Chính trị đã chỉ rõ "cần phải cảnh giác đề phòng những phần tử xấu hoặc phần tử cơ hội lợi dụng để phá hoại, để chui vào Đảng hoặc để ngoi lên".

III. VỀ TỔ CHỨC CHỈ ĐẠO CUỘC VẬN ĐỘNG

Việc tổ chức chỉ đạo cuộc vận động này là do cấp ủy các cấp trực tiếp ở Thành, Thường vụ Thành ủy trực tiếp chỉ đạo cuộc vận động. Các ban Tổ chức, Tuyên giáo, Kiểm tra, các đoàn thể thanh niên, công đoàn, phụ nữ, các ban kinh tế, các cơ quan báo, đài, giúp Thành ủy hướng dẫn, kiểm tra, tổ chức thực hiện trong phạm vi trách nhiệm của mình.

Thường vụ Thành ủy chỉ đạo 13 điểm sau đây để rút kinh nghiệm, hướng dẫn các cấp thực hiện:

-2 xã: Mỹ Trì và Yên Lãng thuộc huyện Từ Liêm.

-2 xí nghiệp: Mai Động, Xí nghiệp 8/3 khu phố Hai Bà Trưng.

-4 đơn vị thuộc đảng bộ khu phố Hoàn Kiếm là: Xí nghiệp dệt Cơ doanh, Đảng bộ Sở Tài chính và 2 chi bộ hợp tác xã thủ công nghiệp.

-2 xí nghiệp Trung ương: Điện Yên Phụ và In Tiến Bộ.

-1 Đảng bộ Bệnh viện Việt Đức.

-1 Đảng bộ trường Đại học Bách Khoa.

-1 Đảng bộ Công ty thương nghiệp (thực phẩm)

Các Đảng ủy khu, huyện ủy, Đảng ủy cơ sở có các địa điểm nói trên có trách nhiệm tiến hành tốt cuộc vận động.

Các khu phố, huyện đó cũng lấy các điểm của Thành làm điểm chỉ đạo của mình, đồng thời mỗi khu, huyện, mỗi đơn vị trực thuộc Thành ủy khác cũng cần có những điểm riêng của mình để chỉ đạo riêng.

Yêu cầu các thí điểm là phải đi bước trước để rút kinh nghiệm về:

-Cách tổ chức nghiên cứu, thảo luận quán triệt Nghị quyết của Trung ương, nội dung phát động tư tưởng và hành động của đảng viên trong cuộc vận động.

-Nội dung xem xét, đánh giá, nhận xét đảng viên, các biện pháp để nâng cao chất lượng đảng viên. Việc xem xét và đưa đảng viên không còn phẩm chất ra khỏi Đảng, kết nạp đảng viên mới.

-Củng cố và nâng cao hoạt động và chất lượng sinh hoạt đảng.

- Vận động quần chúng tham gia xây dựng Đảng.
- Gắn cuộc vận động nâng cao chất lượng đảng viên với các cuộc vận động và công tác thường xuyên khác.

Từ nay đến 6/1970 sẽ sơ kết các thí điểm. Trong khi Thành tiến hành chỉ đạo điểm, vẫn tổ chức, phổ biến, nghiên cứu, thảo luận các nghị quyết của Trung ương và của Thành ủy đến đảng viên trong các Đảng bộ toàn thành. Các công việc cụ thể khác để thực hiện cuộc vận động sẽ được chia ra sau khi sơ kết các điểm của Thành.

VI. DỰ KIẾN CÁC BƯỚC TIẾN HÀNH TRONG 2 NĂM

Bước 1: Sẽ tiến hành từ nay đến hết 6/1970 chủ yếu là tổ chức phổ biến, thảo luận Nghị quyết của Trung ương và của Thành ủy.

Bước 2: Từ cuối tháng 6 đến hết tháng 9/1970 chủ yếu là kiểm điểm đảng viên, nhận xét, phân loại đảng viên, xây dựng tiêu chuẩn và định phương hướng phấn đấu của đảng viên; tổ chức học tập cho đảng viên theo những văn kiện Trung ương hướng dẫn; xem xét việc giải quyết số người không đủ tiêu chuẩn ra khỏi Đảng; xem xét kết nạp đảng viên lớp Hồ Chí Minh đợt 2 (2/9).

Bước 3: Từ đầu tháng 9 đến hết tháng 2/1971, chủ yếu là xây dựng chức trách chế độ lãnh đạo của chi bộ, Đảng ủy, tổ chức cơ sở của Đảng quy định chế độ công tác của đảng viên và quản lý đảng viên.

Tổ chức kết nạp đảng viên lớp Hồ Chí Minh đợt 3 (3/2/1970)

Bước 4: Từ tháng 2/1971 đến tháng 6/1971, chủ yếu là sơ kết lại các công việc từ đầu cuộc vận động, hướng dẫn đôn đốc tích cực thực hiện những việc định ra chưa hoàn thành trên 3 nội dung của cuộc vận động: nâng cao chất lượng đảng viên, giải quyết số người không đủ tư cách đảng viên, kết nạp đảng viên lớp Hồ Chí Minh, từ đó nâng cao sự hoạt động của mỗi đảng viên, của tất cả cơ sở Đảng, tích cực phấn đấu hoàn thành xuất sắc nhiệm VII của Đảng giao cho.

Tổ chức kết nạp đảng viên lớp Hồ Chí Minh đợt 4 (19/5/1971).

Bước 5: Kiểm tra tình hình, chuẩn bị đánh giá nhận xét, tổng kết cuộc vận động, đưa mọi hoạt động và mọi công tác xây dựng Đảng vào thường xuyên. Các Đảng ủy cơ sở chuẩn bị tổng kết vào tháng

10/1971. Các Đảng ủy, khu và huyện ủy tổng kết vào tháng 11/1971. Thành phố sẽ tổng kết vào tháng 12/1971.
Lưu tại Văn phòng Thành ủy Hà Nội

NGHỊ QUYẾT SỐ 01-NQ/ĐBHN, NGÀY 9/7/1971 THÀNH ỦY HÀ NỘI

"V/v tiếp tục cuộc vận động nâng cao chất lượng đảng viên và kết nạp đảng viên lớp Hồ Chí Minh"

Thực hiện Nghị quyết 195 của Bộ Chính trị và Chỉ thị 175 của Ban Bí thư Trung ương Đảng về cuộc vận động nâng cao chất lượng đảng viên và kết nạp đảng viên lớp Hồ Chí Minh với 3 nội dung:

-Nâng cao chất lượng đảng viên, thực hiện tốt 7 yêu cầu.

-Kết nạp đợt đảng viên lớp Hồ Chí Minh.

-Đưa những người không đủ tiêu chuẩn đảng viên ra khỏi Đảng.

Hội nghị Thành ủy tháng 4/1970 đã nghiên cứu và nghị quyết những công việc phải làm để thực hiện nghiêm túc Nghị quyết của Trung ương. Tinh thần Nghị quyết Hội Nghị Thành ủy sau 2 năm phấn đấu, Đảng bộ Hà Nội phải đạt được những kết quả cụ thể:

-Đối với các tổ chức cơ sở Đảng: Phải xác định được nhiệm vụ lãnh đạo, nội dung lãnh đạo, phương pháp công tác của mỗi Đảng bộ, đưa việc lãnh đạo thực hiện nhiệm vụ xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, nhiệm vụ chiến đấu giải phóng miền Nam đạt kết quả cao nhất, được quần chúng tin yêu, tín nhiệm đối với sự lãnh đạo của tổ chức của Đảng, của đảng viên...

-Đối với đảng viên: Tiếp tục bồi dưỡng để giữ vững và phát huy tác dụng tiên phong, gương mẫu của những đảng viên, tiếp tục rèn luyện, nâng cao chất lượng đối với những đảng viên hiện nay còn ở mức trung bình và kém để trở thành những đảng viên xứng đáng với danh hiệu đảng viên. Mỗi đảng viên cần làm tốt nhiệm vụ được phân công (về chuyên môn), đồng thời làm tốt nhiệm vụ lãnh đạo của người đảng viên, thực hiện tác phong miệt mài, tay làm, vừa lao động, vừa lãnh đạo. Mỗi đảng viên, bất kỳ ở cương vị nào, phải luôn luôn thể hiện tinh thần dân chủ, bình đẳng, đoàn kết.

Xác định trách nhiệm phấn đấu và nâng cao đảng viên cho từng loại ở từng khu vực, cho đảng viên là cán bộ lãnh đạo có mục tiêu phấn đấu cụ thể...

-Với những người không đủ tư cách đảng viên, cần đưa ra khỏi Đảng, Hội nghị Thành ủy xác định đây là điều rất cần thiết để giữ cho Đảng được trong sạch về chính trị, nâng cao sức chiến đấu và uy tín, ảnh hưởng của Đảng là một việc không thể thiếu được trong cuộc vận động nâng cao chất lượng đảng viên...

-Việc kết nạp đảng viên lớp Hồ Chí Minh: Nhân mạnh phải vận dụng đầy đủ các điều kiện, thực hiện đúng các nguyên tắc thủ tục kết nạp, thời kỳ dự bị, chuyên chính thức.

Căn cứ vào các biện pháp của Trung ương, Thành ủy nhân mạnh theo tinh thần:

-Làm tốt việc củng cố, nâng cao chất lượng hoạt động và sinh hoạt của mỗi chi bộ và Đảng bộ cơ sở... Thông qua đó mà nâng cao chất lượng đảng viên, rèn luyện bồi dưỡng lựa chọn để củng cố kiện toàn đội ngũ cốt cán lãnh đạo của các tổ chức Đảng.

-Giáo dục, bồi dưỡng đảng viên cần chú ý toàn diện, thông qua các công tác và hoạt động của đảng viên, qua người thực việc thực, qua đấu tranh phê bình tự phê bình để giáo dục, bồi dưỡng đảng viên, đồng thời coi trọng bồi dưỡng về lý luận ở các lớp và trường Đảng.

-Tăng cường công tác kiểm tra, công tác quản lý nội bộ, nâng cao ý thức giữ gìn kỷ luật của Đảng... Thông qua việc phân công cho đảng viên, qua sinh hoạt nội bộ và sinh hoạt các đoàn thể, thông qua quần chúng, nơi ở của đảng viên mà kiểm tra và quản lý chắc đảng viên.

-Cần có các quy định chế độ công tác làm cho tổ chức Đảng nắm chắc đội ngũ đảng viên; có các quy định cụ thể và công khai yêu cầu quần chúng phê bình giúp đỡ đảng viên.

-Dựa vào quần chúng để xây dựng Đảng, coi đó là một phương châm nguyên tắc xây dựng Đảng; dùng mọi hình thức thích hợp tạo mọi điều kiện thuận lợi để quần chúng tham gia công tác xây dựng Đảng với tinh thần thiết thực, thẳng thắn...

Từ tháng 5/1970 Nghị quyết được phổ biến, nghiên cứu rộng rãi trong tất cả các Đảng bộ của Thành phố. Hầu hết đảng viên đã tham gia thảo luận nghị quyết của Trung ương cũng như của Thành ủy một cách nghiêm chỉnh. Đến nay, qua một năm thực hiện Nghị quyết (từ tháng 5/1970 đến tháng 6/1971) Thường vụ Thành ủy đã chỉ đạo theo các bước;

Bước 1: Tổ chức phổ biến thảo luận Nghị quyết của Trung ương và Thành ủy cho toàn thể đảng viên và phổ biến rộng rãi cho quần chúng.

Bước 2: Kiểm điểm nhận xét, phân loại, xây dựng tiêu chuẩn và định hướng phấn đấu của đảng viên.

Bước 3: Nghị quyết Thành ủy đề ra là xây dựng chức trách chế độ lãnh đạo của chi bộ, Đảng ủy và tổ chức cơ sở của Đảng, quy định các chế độ công tác của đảng viên và quản lý đảng viên. Song trong quá trình thực hiện, Thường vụ Thành ủy thấy sau khi đảng viên kiểm điểm đề ra chương trình phấn đấu, phải có thời gian cho đảng viên thực hiện nên bước 3 tinh thần chủ yếu là bước phát huy ưu điểm và tích cực sửa chữa khuyết điểm.

KẾT QUẢ VÀ NHỮNG TỒN TẠI CHÍNH SAU 1 NĂM THỰC HIỆN CUỘC VẬN ĐỘNG

Cuộc vận động trong Đảng bộ nói chung đạt kết quả tốt. Qua một năm tiến hành cuộc vận động nâng cao chất lượng đảng viên và kết nạp đảng viên lớp Hồ Chí Minh tiến hành cùng một lúc với các nghị quyết về phong trào lao động sản xuất, ổn định nghĩa vụ lương thực, Nghị quyết kế hoạch Nhà nước 1970, Nghị quyết 19 của Ban Chấp hành Trung ương và các biện pháp về quản lý kinh tế.. có tác động nhiều đến sự suy nghĩ của tổ chức Đảng các cấp, cũng như toàn thể đảng viên, đã tăng cường ý thức Đảng của mỗi đồng chí trên cương vị công tác của mình. Nói chung, đại đa số đảng viên ít nhiều đều có chuyển biến về ý chí chiến đấu và tinh thần trách nhiệm, rõ rệt nhất là ý thức lao động sản xuất, làm nghĩa vụ đóng góp với Nhà nước. Đảng viên trực tiếp sản xuất (kể cả trong công nghiệp và nông nghiệp) tăng ngày giờ công lao động. Trong xí nghiệp quốc doanh: ngoài nhiệm vụ tích cực trong lao động sản xuất, trên 90% đạt và vượt ngày công quy định, đã hăng

hái khắc phục khó khăn, ổn định tổ chức sản xuất, tích cực đấu tranh để thực hiện kỷ luật lao động, làm nòng cốt đấu tranh xây dựng và hoàn thành các định mức kinh tế kỹ thuật, vận động quần chúng khắc phục khó khăn đẩy mạnh sản xuất. Đảng viên trong nông nghiệp: (kể cả cán bộ xã) hầu hết đã khôi phục chế độ trực tiếp tham gia lao động và tích cực tham gia lao động sản xuất đảm bảo và vượt ngày công quy định; tình trạng ngại làm đội trưởng, đội phó sản xuất là đảng viên tăng gấp đôi, có xã tăng gấp ba; làm nghĩa vụ đóng góp tăng và nhanh chóng hơn nhiều: đảng viên mắc nợ và xâm chiếm mộng đất của hợp tác xã nay đang trả lại, tình hình chèn chén sai nguyên tắc trong cán bộ giảm nhiều. Trong thủ công nghiệp: Đảng viên có ý thức tốt hơn với công việc chung của tập thể, có ý thức tốt hơn trong việc đấu tranh để thực hiện đúng các chủ trương chính sách của Đảng và Nhà nước trong hợp tác xã. Trong khâu lưu thông phân phối: đã có ý thức hơn với việc đấu tranh để thực hiện chính sách phân phối được đúng đắn, công bằng, thuận tiện và bảo vệ tài sản hàng hóa. Trong trường học, bệnh viện: Đảng viên tăng cường ý thức trách nhiệm, tìm tòi suy nghĩ nâng cao chất lượng giảng dạy, học tập và chữa bệnh, khắc phục khó khăn đảm bảo thực hiện đường lối, phương châm giảng dạy, học tập và chữa bệnh được tốt hơn. Trong các cơ quan hành chính: tăng việc, bớt người nhưng đã nâng cao trách nhiệm đảm bảo công tác, nâng cao hơn ý thức phục vụ quần chúng nhân dân, giảm bớt quan liêu, giấy tờ. Đảng viên là cán bộ lãnh đạo ở các cấp: nhiều đồng chí đã chuyển biến rõ trong việc tiếp thu đường lối chính sách của Đảng, của Nhà nước một cách tự giác hơn, bớt ỷ lại bàn lùi, chủ động bàn cách khắc phục khó khăn hoàn thành nhiệm vụ, nhiều đồng chí lẫn lộn với sản xuất, với quần chúng, đi ca 3, xuống đồng ruộng, nêu cao tác phong miêng nói tay làm, vừa lao động vừa lãnh đạo, chăm lo hơn việc tổ chức đời sống quần chúng, bước đầu làm tốt hơn kết hợp công tác giáo dục chính trị tư tưởng, quan tâm đời sống với sử dụng đòn bẩy kinh tế, với biện pháp hành chính, bước đầu chú trọng chất lượng, hiệu quả, hiệu suất trong lao động sản xuất và công tác.

Cuộc vận động nâng cao chất lượng đảng viên còn có kết quả tốt là do chất lượng đảng viên được nâng cao mà củng cố được sự lãnh đạo và hoạt động của các tổ chức Đảng, sinh hoạt Đảng ở các chi bộ và Đảng bộ được duy trì đều đặn hơn, tinh thần đấu tranh nội bộ được tốt hơn, kỷ luật nội bộ được giữ gìn chặt chẽ hơn, đoàn kết nội bộ ở nhiều nơi được củng cố, có nơi được giải quyết tốt. Nhiều cấp ủy Đảng và Đảng bộ trong các khu vực công nghiệp, nông nghiệp, trường học, cơ quan, bệnh viện trong năm qua công việc nhiều hơn, khó khăn vẫn còn nhiều, song số đơn vị lãnh đạo hoàn thành nhiệm vụ ngày càng nhiều hơn, chất lượng công việc tốt hơn.

Nhiều Đảng bộ cũng như nhiều đảng viên trong Đảng bộ Thành phố, bất kỳ trên cương vị công tác nào đang có quyết tâm vươn lên khắc phục khó khăn, sửa chữa khuyết điểm, nâng cao ý chí chiến đấu cách mạng, tinh thần trách nhiệm, về phẩm chất đạo đức.

Song bước đi của từng khu vực và từng Đảng bộ còn so le và không đồng đều, trong đảng viên chuyển biến cũng không đều, đảng viên là cán bộ lãnh đạo ở cơ sở, đảng viên trực tiếp sản xuất có chuyển biến khá hơn, các chi bộ và Đảng bộ xí nghiệp và nông nghiệp chuyển biến nhanh hơn các khu vực khác. Những nơi đoàn kết nội bộ lãnh đạo chưa được giải quyết tốt là những nơi thực hiện nghị quyết ít kết quả, một số nơi hầu như chưa có chuyển biến gì đáng kể; số đảng viên kém chuyển biến còn chậm, số đông chưa có chuyển biến gì đáng kể, những người không đủ tư cách đảng viên giải quyết chậm.

Nhìn chung, cuộc vận động có làm chuyển biến tiến bộ, củng cố được ý chí chiến đấu của đại đa số đảng viên, tăng cường sự hoạt động của nhiều tổ chức Đảng, nhưng sự chuyển biến ấy so với yêu cầu thì chuyển biến chưa mạnh và chưa toàn diện. Bộ phận đảng viên tốt phát huy được tác dụng toàn diện chiếm tỷ lệ trên 30%, đảng viên khá tuy chiếm 54% nhưng là những đảng viên chỉ mới hoàn thành được nhiệm vụ chính của bản thân người đảng viên, nhưng thể hiện gương mẫu chưa thật cao, tiên phong còn yếu.

Cuộc vận động nâng cao chất lượng đảng viên nhằm để củng cố tổ chức và nâng cao sự hoạt động và lãnh đạo của các tổ chức Đảng

làm hạt nhân thúc đẩy hoàn thành thắng lợi mọi nhiệm vụ chính trị của đơn vị, của địa phương. Nhìn lại, sau một năm cùng với các cuộc vận động khác, cuộc vận động nâng cao chất lượng đảng viên góp phần tích cực làm chuyên biến, tiến bộ nhiều mặt hoạt động của Thành phố, song kết quả mang lại còn ít, nhược điểm khuyết điểm còn lớn nên trên các mặt hoạt động của Thành phố: lao động sản xuất chưa mạnh; làm nghĩa vụ đóng góp cho Nhà nước và phục vụ tiền tuyến có mặt còn yếu; quản lý kinh tế còn nhiều sơ hở, tham ô lãng phí trong nhiều cơ sở vẫn còn xảy ra, có vụ nghiêm trọng; trật tự trị an còn khá phức tạp; những thủ tục ma chay, cưới xin, bói toán, rượu chè, cờ bạc, trai gái có nơi, có lúc vẫn còn buông lỏng.. Tình hình trên nói lên một phần chính về trách nhiệm, về năng lực và cũng còn là sự đánh giá chất lượng của các tổ chức Đảng, của đảng viên hiện nay mà Đảng ta có trách nhiệm chăm lo củng cố và nâng cao.

Vì sao cuộc vận động nâng cao chất lượng đảng viên chưa gây được sự chuyển biến mạnh mẽ trong Đảng?

Nguyên nhân chính là tinh thần đấu tranh tự phê bình và phê bình trong các cấp bộ Đảng từ trên xuống dưới còn yếu, xuề xòa, hữu khuynh. Sự chỉ đạo của Thành ủy chưa tập trung, thiếu kiểm tra đôn đốc, bước sau chỉ đạo lỏng hơn các bước trước, chưa gắn chặt được với việc thực hiện nhiệm vụ chính trị của các tổ chức và công việc cụ thể của đảng viên để rèn luyện nâng cao đảng viên. Việc giáo dục đảng viên kém và việc đưa người không đủ tư cách đảng viên ra khỏi Đảng để chậm. Mặt khác, cán bộ đảng viên của Đảng bộ tuyệt đại bộ phận là tốt, song trình độ giác ngộ về Đảng, về lý tưởng của Đảng, về nghĩa vụ đảng viên còn thấp, chưa có tinh thần tự giác cao, phấn đấu gian khổ để làm tròn nghĩa vụ, danh hiệu đảng viên, góp phần tích cực nhất vào việc củng cố và nâng cao tổ chức và vị trí lãnh đạo của Đảng. Trong cán bộ lãnh đạo chủ chốt ở các cấp còn có những đồng chí chưa thực sự gương mẫu, thậm chí có đồng chí còn chưa làm tròn trách nhiệm trong việc phấn đấu nâng cao bản thân.

Việc kết nạp đảng viên lớp Hồ Chí Minh trong cả 4 đợt được 705 đồng chí (đợt 1: 86; đợt 2: 148; đợt 3: 237; đợt 4: 234) trong đó

khu vực công nghiệp 307 đồng chí (43,5 %); trường học: 223 (31,6%); lực lượng vũ trang: 68 đồng chí (9,6%); nông nghiệp: 30 đồng chí; thương nghiệp: 33 đồng chí; thủ công: 10 đồng chí; bệnh viện: 19 đồng chí; cơ quan: 15 đồng chí. Số đoàn viên nữ 284 đồng chí (40,2%); chiến sĩ thi đua (11,2%); trình độ đại học trở lên 131 đồng chí (18,5%). Trong khu vực công nghiệp số đảng viên được kết nạp 76,5% là công nhân trực tiếp sản xuất, trong trường học số đồng chí được kết nạp 47,9% là thầy giáo, 38,5% là học sinh đại học và trung học chuyên nghiệp.

Căn cứ vào nội dung của cuộc vận động nâng cao chất lượng đảng viên, tinh thần Nghị quyết Hội nghị Trung ương lần thứ 19, Nghị quyết Đại hội đại biểu Đảng bộ Thành phố lần thứ V và những tồn tại qua phấn đấu của đảng viên và các Đảng bộ trong Thành phố. Để làm chuyển biến thực sự mạnh mẽ việc nâng cao chất lượng đảng viên và tổ chức Đảng, bảo đảm hoàn thành các nhiệm vụ chính trị của Đảng trong thời gian tới.

Nâng cao chất lượng đảng viên: Trên cơ sở nhiệm vụ công tác đảng viên (như điều lệ Đảng đã quy định) và 7 yêu cầu (Nghị quyết 195) mục tiêu cần phấn đấu cho tất cả đảng viên trong Đảng bộ Thành phố là "Mỗi cán bộ, mỗi đảng viên phải là người chiến sĩ ưu tú của giai cấp công nhân, có phẩm chất cách mạng, có năng lực hoàn thành xuất sắc mọi nhiệm vụ, được quần chúng yêu mến và tin cậy. Các đảng viên phải nêu cao vai trò gương mẫu trong chiến đấu, sản xuất và thực hành tiết kiệm, chấp hành các chính sách, nghĩa vụ trong việc phê bình tự phê bình và học tập. Đấu tranh chống mọi biểu hiện chuyên quyền độc đoán, tham ô lãng phí, ích kỷ tư lợi, ngại gian khổ hy sinh, lười biếng, vi phạm kỷ luật lao động, phạm luật Nhà nước và Điều lệ Đảng (trích Nghị quyết hội nghị Trung ương lần thứ 19). Mỗi cán bộ đảng viên phải tự rèn luyện học tập để tiến kịp yêu cầu của nhiệm vụ cách mạng, nêu cao tính chiến đấu, tính trung thực, nhất trí và tin tưởng tuyệt đối vào đường lối và sự lãnh đạo của Đảng, luôn luôn lạc quan cách mạng, sẵn sàng chịu đựng gian khổ và hy sinh vì sự nghiệp cách mạng xã hội chủ nghĩa và chống Mỹ cứu nước, loại trừ mọi biểu hiện tư tưởng cơ hội, tăng cường môi liên hệ mật thiết với

quần chúng bằng những hành động công bằng chính trực và đạo đức trí công vô tư trong công việc hàng ngày và trong thi hành nhiệm vụ của mình (Nghị quyết Đại hội đại biểu Đảng bộ Thành phố lần thứ V).

Trước mắt từ nay đến giữa năm 1972:

-Cố gắng giúp đỡ làm chuyên môn thực sự đại bộ phận số đảng viên kém về mặt gương mẫu, về trách nhiệm, về ý chí chiến đấu cách mạng hiện có trong từng đảng viên, quyết tâm bồi dưỡng giúp đỡ nâng cao dần số đảng viên kém về năng lực trình độ.

-Xử lý kịp thời với những đảng viên không thi hành nhiệm vụ, vô tổ chức, vô kỷ luật, mắc sai lầm về đạo đức phẩm chất, vi phạm kỷ luật của Đảng và pháp luật của Nhà nước, làm tổn thương đến lợi ích của nhân dân, đến uy tín của Đảng, mất tín nhiệm với quần chúng. Giải quyết không còn đảng viên trốn nghĩa vụ quân sự, trốn tránh nghĩa vụ đóng góp cho Nhà nước và phục vụ tiền tuyến, cần có thái độ với những đảng viên tìm cách ngăn cản chông con em đi bộ đội. Không còn đảng viên: chây lười lao động, chây ì công tác; những đảng viên tham ô, ăn cắp, những đảng viên gây nên tình hình mất đoàn kết nghiêm trọng làm ảnh hưởng đến uy tín tổ chức và thực hiện nhiệm vụ của Đảng.

-Nắm chắc tình hình những người không đủ tiêu chuẩn đảng viên về mặt chính trị, về trình độ giác ngộ quá thấp kém mà không thể tiến lên được để có kế hoạch giải quyết trong năm 1972.

Việc bồi dưỡng giáo dục nâng cao đảng viên cần làm toàn diện, năm 1971 cần có chương trình kế hoạch thích hợp với từng loại và từng trình độ. Biện pháp giáo dục rèn luyện để nâng cao đảng viên chủ yếu và thường xuyên là thông qua việc bàn bạc xác định và thực hiện các nhiệm vụ chính trị, đấu tranh để thực hiện Nghị quyết, nắm chắc đảng viên thông qua việc phân công cho đảng viên, qua phong trào quần chúng, thông qua sinh hoạt Đảng (tổ Đảng, chi bộ) lấy phê bình tự phê bình, rút kinh nghiệm thực tế trong công tác mà rèn luyện, giáo dục, bồi dưỡng nâng cao đảng viên một cách thiết thực, có hiệu quả.

-Cần rút kinh nghiệm điềm để mở rộng việc giới thiệu đảng viên về tham gia sinh hoạt ở các Tổ liên lạc đảng viên ở đường phố để

phát huy tác dụng lãnh đạo của đội ngũ đảng viên với mọi mặt hoạt động của xã hội, tạo điều kiện, cho đảng viên gắn bó không những với quần chúng ở nơi sản xuất, công tác mà cả nơi cư trú, giúp cho đảng viên có điều kiện rèn luyện và quản lý đảng viên tốt hơn.

-Cần làm tốt hơn nữa việc lấy ý kiến quần chúng tham gia xây dựng Đảng, tham gia ý kiến phê bình cán bộ, đảng viên một cách thiết thực và có hiệu quả cao.

Về cấp ủy và tổ chức Đảng các cấp: "... Từ chi bộ, Đảng bộ cơ sở trở lên phải đoàn kết chặt chẽ, đấu tranh tự phê bình và phê bình mạnh mẽ, nâng cao năng lực lãnh đạo, nắm vững chức năng và phương thức lãnh đạo của Đảng, khắc phục, thanh toán tình trạng mất đoàn kết ở các cơ sở, giữa cán bộ lãnh đạo của Đảng ở cơ sở. Tích cực chấn chỉnh củng cố các chi bộ kém, Đảng bộ kém (trích Nghị - quyết Đại hội đại biểu Đảng bộ Thành phố lần thứ V).

-Trên cơ sở các Nghị quyết lớn của Đảng, Nghị quyết Hội nghị Trung ương lần thứ 19, Nghị quyết Đại hội đại biểu Đảng bộ Thành phố' lần thứ V, phương hướng công tác của ngành, mỗi Đảng bộ, mỗi chi bộ cần bàn bạc thảo luận để xác định được nhiệm vụ chính trị của Đảng bộ mình với tinh thần nỗ lực nhất, hiệu quả cao nhất. Đó cũng là cơ sở chính để xây dựng phương hướng phấn đấu củng cố nâng cao tổ chức và đảng viên của Đảng.

Từ nay đến giữa năm 1972 cần:

-Tập trung chỉ đạo giải quyết đại bộ phận các chi bộ Đảng bộ kém, kết hợp đấu tranh phê bình nội bộ, thực hiện sinh hoạt dân chủ và dân chủ bầu cử, thực hiện kỷ luật nghiêm minh với việc tăng cường cán bộ cho cơ sở mà củng cố cô đưa các chi bộ, Đảng bộ kém hiện nay tiến lên, xử lý kịp thời những Đảng ủy, chi ủy quá kém, mất tác dụng lãnh đạo. Đích thân Thường vụ Thành ủy, Đảng ủy khu phố, huyện ủy trực tiếp chỉ đạo điểm và hướng dẫn giải quyết điểm những Đảng bộ, chi bộ kém.

-Củng cố và nâng cao chất lượng sinh hoạt của tổ chức Đảng (tổ Đảng, chi bộ, chi ủy, Đảng ủy) vào nề nếp, nâng cao dần các tính chất lãnh đạo, giáo dục, chiến đấu trong sinh hoạt Đảng, đảm bảo được tính kỷ luật chặt chẽ trong sinh hoạt Đảng, có bàn bạc thảo luận dân chủ, có nghị quyết thiết thực đúng chức năng, có hiệu lực

thực sự. Mỗi đảng viên bất kỳ ở cương vị nào phải tham gia sinh hoạt Đảng đều đặn, đảng viên đều phải có ý thức tuyên truyền tổ chức, thuyết phục quần chúng thực hiện Nghị quyết của chi bộ. Chi ủy có nhiệm vụ chỉ đạo thực hiện Nghị quyết của chi bộ, song mỗi đảng viên đều có trách nhiệm với công việc đã nghị quyết.

-Xây dựng chế độ chức trách lãnh đạo và phương pháp công tác của các loại tổ chức cơ sở của Đảng nhằm nâng cao dân trí và tác dụng lãnh đạo và kiểm tra của tất cả tổ chức Đảng, thống nhất lãnh đạo mọi hoạt động của các tổ chức trong đơn vị và địa phương, làm đúng vai trò hạt nhân thúc đẩy phong trào sôi nổi của quần chúng ở cơ sở, ở địa phương. Sự lãnh đạo của mỗi tổ chức của Đảng phải kiên quyết khắc phục bệnh bao biện làm thay, phải biết sử dụng và phát huy tác dụng của tổ chức chính quyền và đoàn thể quần chúng. Năm nay cần xây dựng và tổ chức thực hiện chế độ chức trách ở các loại Đảng bộ: xí nghiệp, hợp tác xã nông nghiệp, trường học, thương nghiệp và làm tất cả các khu vực khác còn lại trong những năm tới.

-Việc kết nạp đảng viên: Trong khi chờ chỉ thị mới của Trung ương về việc kết nạp thường xuyên, cần tiến hành tổng kết kiểm tra rút kinh nghiệm về đợt kết nạp đảng viên lớp Hồ Chí Minh vừa qua, cần rút kinh nghiệm toàn diện từ việc bồi dưỡng rèn luyện lựa chọn quần chúng tốt để xem xét, việc vận dụng điều kiện tiêu chuẩn, nguyên tắc, thủ tục đến phương pháp tiến hành ở từng loại để làm mẫu mực cho công tác kết nạp đảng viên từ nay về sau.

Cần làm tốt: Kiểm tra phát triển Đảng lớp Hồ chí Minh, kết hợp với việc kiểm tra của Thành với việc đưa vào Đảng bộ, chi bộ để kiểm tra kết luận cụ thể từng đảng viên mới được kết nạp trong 4 đợt về tiêu chuẩn, điều kiện. Những trường hợp kết nạp không đủ tiêu chuẩn, kết nạp nhầm, kết nạp lại đều phải giải quyết kịp thời, kiên quyết, tiến hành tổng kết công tác kết nạp đảng viên lớp Hồ Chí Minh từ cơ sở lên.

-Hết sức quan tâm tiếp tục bồi dưỡng rèn luyện, thử thách số đảng viên mới được kết nạp, phát huy tác dụng của đội ngũ này trong việc thực hiện nhiệm vụ chính trị của Đảng, thúc đẩy phong trào quần chúng, tổ chức huấn luyện hết cho số đảng viên mới.

Lưu tại Văn phòng Thành ủy Hà Nội

CHỈ THỊ SỐ 3-CT/ĐBHN, NGÀY 24/10/1974 CỦA BAN THƯỜNG VỤ THÀNH ỦY HÀ NỘI

V/v tổng kết cuộc vận động nâng cao chất lượng đảng viên và kết nạp đảng viên lớp Hồ Chí Minh

Đảng bộ Thành phố triển khai thực hiện Nghị quyết 195 của Bộ Chính trị về "Cuộc vận động nâng cao chất lượng đảng viên và kết nạp đảng viên lớp Hồ Chí Minh" từ tháng 5 năm 1970. Trong 1 năm, từ 19/5/1970 đến 19/5/1971, Đảng bộ đã hoàn thành 4 đợt kết nạp đảng viên lớp Hồ Chí Minh. Đến năm 1972, triển khai thực hiện Chỉ thị số 192 của Ban Bí thư "V/v đưa những người không đủ tư cách đảng viên ra khỏi Đảng", cuối năm nay sẽ làm xong về cơ bản trong toàn Đảng bộ.

Thường vụ Thành ủy chủ trương tổng kết toàn bộ cuộc vận động nhằm mục đích:

-Kiểm điểm việc thực hiện những chủ trương, biện pháp đã đề ra để thực hiện Nghị quyết của Bộ Chính trị và các chỉ thị của Ban Bí thư Trung ương về cuộc vận động. Đánh giá chính xác kết quả đạt được, những ưu điểm khuyết điểm còn tồn tại trong quá trình tổ chức thực hiện Nghị quyết 195, trên cơ sở đó hiểu kỹ hơn về tình hình của đảng viên và tình hình tổ chức Đảng ở các lĩnh vực hoạt động trong thành phố.

-Rút ra những kinh nghiệm về công tác xây dựng Đảng, từ đó có chủ trương, phương hướng, biện pháp tích cực củng cố kết quả và tiếp tục phát huy hơn nữa sức chiến đấu của các tổ chức Đảng và đảng viên nhằm tăng cường và đảm bảo sự lãnh đạo hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ chính trị của mỗi tổ chức Đảng cũng như của Đảng bộ Thành phố.

Bốn năm qua, Đảng bộ tiến hành cuộc vận động trong hoàn cảnh lúc hòa bình, lúc có chiến tranh, sản xuất và công tác thường không được ổn định, hậu quả do chiến tranh phá hoại và lũ lụt lại rất nặng nề, khó khăn chồng chất. Các Đảng bộ đã lãnh đạo chiến đấu, phục vụ chiến đấu, chi viện tiền tuyến, phục hồi và phát triển

sản xuất, chống thiên tai, đảm bảo đời sống... tỏ rõ sự nỗ lực rất lớn và tình hình ấy cũng là điều kiện thử thách sự trưởng thành của các đảng bộ, mặt khác cũng tình hình ấy lại có ảnh hưởng nhất định tới công tác xây dựng Đảng.

Vì vậy phải tổng kết với tinh thần nghiêm túc và khách quan, đạt yêu cầu sau tổng kết tạo được những cơ sở mới để thúc đẩy mạnh hơn mọi mặt công tác xây dựng Đảng. Tổng kết làm từ dưới lên, từng đảng viên, từng cấp ủy, từng tổ chức Đảng, căn cứ vào yêu cầu, mục đích và nội dung của cuộc vận động mà kiểm điểm sâu sắc trách nhiệm đối với cuộc vận động, mỗi đồng chí đảng viên, mỗi tổ chức Đảng trên vị trí trách nhiệm của mình mà tự đánh giá qua 4 năm đã đạt được gì và những gì còn chưa đạt, vạch ra hướng nỗ lực phấn đấu mới trong thời gian tới.

Về nội dung tổng kết, sẽ căn cứ vào Nghị quyết 195 của Bộ Chính trị, các Chỉ thị 175 và 192 của Ban Bí thư, các nghị quyết của Thành ủy về thực hiện Nghị quyết 195 và Chỉ thị 192.. Chú ý kiểm điểm những việc đã làm, tình hình thực hiện các biện pháp trong quá trình tiến hành cuộc vận động tác động thế nào tới sự phấn đấu nâng cao của các tổ chức Đảng, của đảng viên, vấn đề quan trọng là từ tổng kết mà đánh giá được tình hình tổ chức Đảng, tình hình đảng viên hiện nay cho thật sát đúng làm cơ sở cho việc xác định nhiệm vụ xây dựng Đảng sắp tới (về đảng viên thì chú ý số đảng viên là cán bộ, và loại đảng viên phấn đấu chưa tốt).

Để tổng kết được sâu sắc, từng cấp bộ Đảng phải tổng kết điếm, làm kỹ một số loại tổ chức đảng, một số loại đảng viên nhất định, Thường vụ Thành ủy sẽ trực tiếp giúp đỡ một số khu, huyện và cơ sở tổng kết. Các Đảng ủy khu phố, huyện ủy cũng cần phân công giúp đỡ một số cơ sở tổng kết để việc tổng kết được chính xác.

Nơi nào làm xong Chỉ thị 192 thì tiến hành tổng kết toàn bộ cuộc vận động nâng cao chất lượng đảng viên và Chỉ thị 192 (không tổng kết thực hiện Chỉ thị 192 riêng). Việc tổng kết của thành phố sẽ hoàn thành vào quý II năm 1975.

Thường vụ Thành ủy trực tiếp lãnh đạo tổng kết cuộc vận động, để giúp cho Thường vụ Thành ủy làm việc này, quyết định thành lập Ban chỉ đạo tổng kết cuộc vận động gồm các đồng chí: Trần Sâm,

Phó Bí thư Thành ủy, Trưởng ban; Nguyễn Bá Doán, Trưởng ban Tuyên giáo; Đặng Đức Lộc, Trưởng ban Kiểm tra; Nguyễn Đức Kỳ, Phó Ban Tổ chức, Thường trực; Phong Vũ, Phó ban Kiểm tra; Nguyễn Học, Phó ban Tuyên giáo.

Ban chỉ đạo tổng kết sẽ huy động số lượng lớn cán bộ 3 ban của Thành ủy và trưng dụng một số cán bộ tham gia vào việc tổng kết, số cán bộ này sẽ được bồi dưỡng để làm nhiệm vụ theo dõi hướng dẫn các Đảng bộ tiến hành tổng kết.

Mong các cấp ủy, các ban của Đảng tích cực thực hiện Chỉ thị này để cuộc tổng kết đạt kết quả tốt.

Lưu tại Văn phòng Thành ủy Hà Nội

LÀM THEO LỜI KÊU GỌI CỦA HỒ CHỦ TỊCH, HÀ NỘI QUYẾT TÂM BẢO VỆ THỦ ĐÔ, TRÁI TIM CỦA TỔ QUỐC, ĐÁNH THẮNG GIẶC MỸ XÂM LƯỢC

Nguyễn Lam

Bí thư Thành ủy Hà Nội

Hôm nay, cả thủ đô Hà Nội, một triệu trái tim sôi sục bùng lên khí thế chiến đấu. Từ sáng sớm, từng dòng người đổ về các nơi có loa truyền thanh náo nức phấn khởi để được nghe đầu tiên lời kêu gọi của Bác Hồ với đồng bào và chiến sĩ cả nước. Tiếng nói của Bác Hồ lúc này thật thiêng liêng như xuyên vào lòng mỗi người chúng ta, như giục giã quân dân Hà Nội ta đứng lên chiến đấu, anh dũng sản xuất, quyết đánh thắng giặc Mỹ xâm lược, ở khắp mọi nơi, trong nhà máy, trong các làng mạc, trong các cơ quan, trên các đường phố, trường học đang liên tiếp nổ ra những cuộc mít tinh, biểu tình quần chúng đón chào lời kêu gọi của Bác Hồ và lệnh động viên cục bộ của Chủ tịch nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa. Những cánh tay rắn chắc vung lên, những lời hứa đánh thép quyết đánh tan giặc Mỹ xâm lược, quyết thi đua sản xuất gấp hai, gấp ba lần trước kia đang vang lên. Khí thế cách mạng đang như ngọn nước triều dâng lên.

Trước tình hình mới khẩn trương, từng câu từng chữ, những lời dạy bảo của Bác Hồ đến với quân dân Thủ đô như là một mệnh

lệnh chiến đấu, nung nấu chí căm thù quân cướp nước, nâng cao chí khí anh hùng cách mạng làm tròn nhiệm vụ vẻ vang chống Mỹ, cứu nước, giành những thắng lợi to lớn hơn nữa.

Đế quốc Mỹ hung hãn đang mở rộng cuộc chiến tranh xâm lược miền Nam Việt Nam. Nhưng dưới sự lãnh đạo của Mặt trận giải phóng dân tộc miền Nam Việt Nam, quân dân miền Nam đoàn kết chặt chẽ, chiến đấu anh dũng, đã thắng lợi rất vẻ vang. Giặc Mỹ đang thua to.

Giặc Mỹ dùng không quân bắn phá miền Bắc nước ta, hòng gỡ thế thất bại của chúng ở miền Nam. Quân dân ta ở miền Bắc đẩy mạnh sản xuất, chiến đấu anh dũng, đã bắn tan xác 1.200 máy bay địch.

Gần đây, trong những ngày 29 và 30/6/1966, giặc Mỹ đã liên tiếp bắn phá vùng ngoại ô Hà Nội và Hải Phòng. Chúng đã gây thêm tội ác mới; đây là một bước leo thang mới rất nghiêm trọng trong cuộc chiến tranh xâm lược Việt Nam; hành động ngang ngược của chúng là một sự chà đạp hết sức thô bạo lên chủ quyền độc lập dân tộc của nhân dân Việt Nam. Tội ác của giặc Mỹ đã gây tổn thương đến tính mệnh của đồng bào Thủ đô, gây thiệt hại đến tài sản của Nhà nước và nhân dân ta. Liên tiếp mấy ngày gần đây, giặc Mỹ vẫn xâm phạm bầu trời Thủ đô ta, thập thò ở cửa ngõ Hà Nội hòng gây tội ác mới đối với đồng bào Thủ đô chúng ta.

Căm thù giặc Mỹ xâm lược, quân dân thủ đô sẵn sàng chiến đấu, đã trừng trị giặc Mỹ những đòn đích đáng. Chỉ trong mấy ngày, từ ngày 29/6 đến nay, trên một chục máy bay Mỹ đã bị bắn tan xác. Ngày 15/7 thủ đô Hà Nội ta lại lập chiến công oanh liệt. Khi bọn giặc Mỹ mới mon men đến cửa ngõ Thủ đô xâm phạm bầu trời thành phố chưa kịp gây tội ác đã bị các đơn vị phòng không của ta bắn tan xác máy bay và bắt sống giặc Mỹ lái máy bay.

Quân dân Hà Nội đã chiến thắng vẻ vang góp phần vào hắng lợi chung của cả nước. Các lực lượng vũ trang nhân dân làm nhiệm vụ bảo vệ Thủ đô đã chiến đấu rất dũng cảm, mưu trí, linh hoạt, các đơn vị phòng không, không quân nhân dân anh hùng đã gan dạ, bình tĩnh liên tục nhả đạn mãnh liệt vào máy bay giặc. Với truyền thông "quyết tử cho Tổ quốc quyết sinh", dân quân tự vệ ở tất cả các trận địa đã kịp thời nổ súng, hiệp đồng chặt chẽ với bộ đội

phòng không và không quân nhân dân phục vụ chiến đấu đặc lực. Các đơn vị công an vũ trang, cứu hỏa, các đội thanh niên xung phong chống Mỹ cứu nước, nhiều đơn vị công nhân và nông dân, anh chị em y tế, cứu thương, cứu sập đã băng mình trong lửa đạn kịp thời cứu chữa những người bị nạn và tài sản của Nhà nước, của nhân dân, hạn chế được sự phá hoại của địch, giữ gìn tốt trật tự an ninh. Anh chị em trong ngành thương nghiệp đã có mặt ngay tại nơi bị bắn phá phục vụ tốt bộ đội và nhân dân trong khi đang chiến đấu, các đồng chí cán bộ Đảng, chính quyền và các đoàn thể quần chúng ở huyện, khu phố, ở xã, ở xí nghiệp và nhiều cơ quan hầu hết đều dũng cảm chủ động làm tròn nhiệm vụ của mình trong việc chỉ đạo các mặt của cuộc chiến đấu. Anh chị em công nhân ở xí nghiệp công nghiệp, ở ngành giao thông vận tải rất kiên cường trên vị trí sản xuất và công tác của mình ngay trong cuộc chiến đấu. Ngay trong cuộc chiến đấu, nhiều cơ sở xí nghiệp công nghiệp, hợp tác xã nông nghiệp, hợp tác xã thủ công nghiệp đã bắt tay ngay vào sản xuất với khẩu hiệu: địch gây thiệt hại một, ta làm bù lại gấp năm, gấp mười lần.

Rõ ràng là trải qua chiến đấu đã có hàng trăm, hàng nghìn gương hy sinh dũng cảm kiên cường trong việc đánh địch, sản xuất và bảo vệ sản xuất của các chiến sĩ quân đội, dân quân tự vệ, của công nhân, nông dân, thanh niên, phụ nữ, từ các cụ già đến các cháu thiếu nhi, của tất cả các tầng lớp nhân dân Thủ đô.

Chúng ta rất tự hào về tinh thần chiến đấu dũng cảm của quân dân Thủ đô trong những ngày vừa qua.

Giặc Mỹ bắn phá ngoại vi thành phố Hà Nội và Hải Phòng, xâm phạm vào Thủ đô, trái tim của cả nước, hòng làm yếu sức chiến đấu của ta, hòng uy hiếp tinh thần nhân dân Hà Nội và nhân dân cả nước ta. Chúng muôn làm giảm sút ý chí sắt đá kiên quyết giải phóng miền Nam của chúng ta và gỡ thế sa lầy về chính trị và quân sự của chúng sau những thất bại nặng nề của quân đội viễn chinh Mỹ ở miền Nam Việt Nam trong chiến dịch mùa khô của chúng. Nhưng trái với ý muốn của chúng, nhân dân thành phố ta không hề nao núng. Hành động kẻ cướp của giặc Mỹ đã bị quân dân Thủ đô

ta trừng trị đích đáng, cả nước càng thêm sôi sục căm thù đang giáng cho bọn giặc Mỹ những đòn nặng nề hơn.

Để trừng phạt giặc Mỹ gây tội ác ném bom ngoại vi Hà Nội và Hải Phòng và chào mừng chiến thắng của quân dân Thủ đô và Hải Phòng, ngày 30/6, quân giải phóng miền Nam đã tiêu diệt một chiến đoàn xe bọc thép Mỹ diệt 300 tên ở Cầu Lê đường 13; trong 10 ngày Biên Hòa đã tiêu diệt gần 1.000 tên địch; ngày 5/7 Cà Mau diệt một tiểu đoàn và 3 trung đội địch. Trên miền Bắc các lực lượng phòng không cùng với không quân, hải quân ta đang quyết tâm tiêu diệt nhiều máy bay địch hơn. Hòa chung với tiếng thét căm thù của quân dân Việt Nam, nhân dân thế giới đang lên án chúng, chính phủ các nước xã hội chủ nghĩa anh em đã nghiêm khắc cảnh cáo chúng, nhiều chính phủ các nước khác đã lên án chính sách leo thang mới của Giôn-xơn, nhân dân các nước xã hội chủ nghĩa, nhân dân yêu chuộng hòa bình thế giới đang rầm rộ biểu tình phản đối chúng, một lần nữa bộ mặt xâm lược và gây chiến của đế quốc Mỹ bị bóc trần, luận điệu "hòa bình thương lượng" giả dối của bọn chúng càng lộ rõ.

Hiện nay, đế quốc Mỹ vẫn còn đang chuẩn bị gây thêm những tội ác mới, chúng đang có âm mưu tiếp tục bắn phá Hà Nội và các thành phố khác ở miền Bắc, phá hoại các cơ sở kinh tế và giết hại nhân dân ta. Đế quốc Mỹ đang ngày càng thất bại ở miền Nam, càng thua đau thì hành động của chúng càng tàn bạo, điên cuồng, liều lĩnh. Chúng ta không một phút nào được lơ là cảnh giác. Dù bọn hiếu chiến ở tòa nhà Trắng và lầu Năm góc có điên rồ xảo quyệt đến đâu đi nữa, chúng cũng sẽ bị hoàn toàn thất bại, nhân dân Thủ đô cũng như đồng bào cả nước đã thề quyết tâm đánh đuổi đế quốc Mỹ ra khỏi miền Nam Việt Nam thì gái cũng như trai, già cũng như trẻ ai nấy đều một lòng đứng lên chiến đấu bảo vệ miền Bắc, giải phóng miền Nam và thống nhất Tổ quốc.

Sông có thể cạn, núi có thể mòn, dù có phải hy sinh bao nhiêu đi nữa chúng ta vẫn quyết giải phóng miền Nam như Hồ Chủ tịch đã nói: "Chiến tranh có thể kéo dài 5 năm, 10 năm, 20 năm hoặc lâu hơn nữa. Hà Nội, Hải Phòng và một số thành phố, xí nghiệp có thể bị tàn phá song nhân dân Việt Nam quyết không sợ! Không có gì

quý hơn độc lập tự do. Đến ngày thắng lợi, nhân dân ta sẽ xây dựng lại đất nước ta đàng hoàng hơn, to đẹp hơn!". Ý chí sắt đá quyết tâm chống Mỹ, cứu nước của nhân dân Việt Nam là không thể lay chuyển được. Mỗi thù đế quốc Mỹ xâm lược nước ta, tàn phá bắn giết đồng bào ta, nhân dân Việt Nam đã khắc cốt ghi xương. Mỗi thù ấy đang được nung nấu thêm trước những hành động bắn phá của giặc Mỹ ở thủ đô Hà Nội và thành phố cảng Hải Phòng. Máu của đồng bào Thủ đô đã đổ, tài sản của Nhà nước và nhân dân ta đã bị tàn phá. Những người bị hy sinh đang nhắc nhở chúng ta bắt bọn đế quốc Mỹ phải đền nợ máu, các trẻ em bị thương tật vì bom đạn của giặc Mỹ đang kêu gọi chúng ta phải trả thù, tài sản mồ hôi nước mắt của nhân dân ta bị phá hoại còn ghi tội ác bắt bọn giặc Mỹ phải đền tội một gấp mười.

Hồ Chủ tịch đã kêu gọi đồng bào và chiến sĩ cả nước ta: "Vì độc lập của Tổ quốc, vì nghĩa vụ với các dân tộc đang chống đế quốc Mỹ, toàn dân và toàn quân ta đoàn kết một lòng không sợ hy sinh gian khổ, kiên quyết chiến đấu đến thắng lợi hoàn toàn"...

"Trước tình hình mới, chúng ta quyết đồng tâm nhất trí, vượt mọi gian khổ hy sinh, kiên quyết hoàn thành nhiệm vụ lịch sử vẻ vang của dân tộc ta là đánh thắng giặc Mỹ xâm lược!".

Hà Nội đã bước vào thời kỳ trực tiếp chiến đấu với giặc Mỹ xâm lược. Cuộc chiến đấu sắp tới sẽ còn rất gay go ác liệt, có thể gây cho chúng ta nhiều khó khăn trong sản xuất và đời sống. Chúng ta vừa phải tích cực chiến đấu tiêu diệt địch, bảo vệ Thủ đô, bảo vệ sản xuất, bảo vệ tính mạng và tài sản của nhân dân, vừa phải tiếp tục đẩy mạnh sản xuất phát triển; bất kỳ tình hình khó khăn thế nào chúng ta cũng phải phấn đấu hoàn thành kế hoạch nhà nước hai năm 1966 - 1967, làm tròn nhiệm vụ của một nơi trong hậu phương lớn đối với tiền tuyến lớn, góp phần tích cực ủng hộ miền Nam đánh thắng giặc Mỹ, giải phóng miền Nam, thống nhất Tổ quốc.

Mỗi người chúng ta, quân cũng như dân, trước tình hình nhiệm vụ mới, vừa sản xuất vừa chiến đấu đều có một nhận thức sâu sắc và chuẩn bị đầy đủ về mọi mặt để có thể luôn luôn chủ động và sẵn sàng chiến đấu. Mỗi đơn vị chiến đấu, mỗi tập thể sản xuất và công

tác, mỗi một người chúng ta hãy đáp lại một cách xứng đáng nhất lời kêu gọi của Hồ Chủ tịch, hứa với Bác Hồ làm tròn bốn việc dưới đây:

-Về mặt chiến đấu: Trên từng vị trí của mình phải nâng cao tinh thần cảnh giác, thường xuyên sẵn sàng chiến đấu, tinh thần dũng cảm ngoan cường trong chiến đấu, ra sức rèn luyện chiến thuật và kỹ thuật đánh địch, đánh mạnh, bắn trúng máy bay địch ngay từ loạt đạn đầu mỗi khi giặc Mỹ xâm phạm bầu trời Hà Nội. Các sĩ quan, hạ sĩ quan, binh sĩ dự bị và bộ phận công dân ngạch dự bị hãy nghiêm chỉnh chấp hành lệnh động viên cục bộ của Chủ tịch nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa.

-Về sản xuất: Trong tình hình Hà Nội đã trực tiếp chiến đấu chống chiến tranh phá hoại bằng không quân của giặc Mỹ, trong điều kiện nhiều cơ sở sản xuất công nghiệp, thủ công nghiệp phải sơ tán, phân tán, càng cần phải phát huy chủ nghĩa anh hùng cách mạng trong sản xuất. Tùy từng vị trí và nhiệm vụ sản xuất của mỗi xí nghiệp, mỗi hợp tác xã, mỗi người cần bình tĩnh, dũng cảm sản xuất ngay trong chiến đấu và sau khi chiến đấu, quyết tâm sản xuất tốt hơn để bù lại những giờ sản xuất thiếu hụt do địch gây ra. Địch làm cho ta phải ngừng 1 giờ sản xuất, chúng ta sẽ làm bù gấp hai, gấp ba. Địch gây cho chúng ta thiệt hại một, chúng ta sẽ sản xuất bù gấp năm, gấp mười. Muốn làm được như vậy, phải nâng cao tinh thần yêu nước, cải tiến đẩy mạnh cách mạng kỹ thuật, tích cực cải tiến quản lý xí nghiệp, cải tiến quản lý hợp tác xã, nhất là cải tiến tổ chức lao động sao cho phù hợp với tình hình, nhiệm vụ mới: vừa sản xuất vừa chiến đấu.

-Việc tổ chức đời sống phục vụ sản xuất và phục vụ chiến đấu cũng phải chuyển hướng kịp thời. Đi đôi với việc giải quyết triệt để về nhận thức tư tưởng, cần kiên quyết khắc phục những thói quen trong tác phong sinh hoạt, và lề lối làm việc trong thời bình đã ăn sâu trong mỗi người chúng ta. Phải nghiêm chỉnh chấp hành điều lệ phòng không nhân dân, phải củng cố lại hầm hào phòng không cho thật tốt. Phải thực hiện nếp sống chiến đấu cho phù hợp với thời chiến.

-Cần nghiêm chỉnh chấp hành quyết định triệt để sơ tán của ủy ban hành chính Thành phố.

Trong điều kiện Hà Nội đã trực tiếp chiến đấu, có những đơn vị, những người được giao nhiệm vụ ở lại thành phố để sản xuất và bảo vệ sản xuất, để chiến đấu đánh bại mọi bước leo thang của giặc Mỹ, đồng thời cũng có những đơn vị, những người được giao nhiệm vụ đi sơ tán để tiếp tục sản xuất và chiến đấu ở nơi sơ tán đến. Đi sơ tán cũng là hành động chống Mỹ, cứu nước, cũng là biểu hiện ý chí quyết tâm đánh thắng đế quốc Mỹ xâm lược.

Giờ đây, cuộc chiến đấu vĩ đại của toàn dân đang đứng trước những thử thách quyết liệt nhất.

Trong tình hình chiến đấu và sản xuất chống Mỹ, cứu nước đang khẩn trương, khó khăn trước mắt sẽ có nhiều, nhưng với truyền thống cách mạng, với lòng yêu nước, yêu chủ nghĩa xã hội, với lòng tự hào của nhân dân Thủ đô, chúng ta quyết vượt mọi gian khổ hy sinh, đoàn kết một lòng quyết xông lên tiêu diệt quân thù, đáp lại lời kêu gọi của Hồ Chủ tịch một cách xứng đáng, hoàn thành nhiệm vụ lịch sử vẻ vang đánh thắng giặc Mỹ xâm lược.

Giai cấp công nhân và nhân dân Thủ đô chúng ta làm tốt 4 nhiệm vụ chính trên đây tức là mỗi người chúng ta trên từng vị trí chiến đấu, sản xuất và công tác của mình đã góp phần tích cực vào sự nghiệp chống Mỹ, cứu nước vĩ đại của toàn dân, vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Thủ đô yêu quý của chúng ta, làm đúng theo lời kêu gọi thiêng liêng của Bác Hồ, xứng đáng với lòng tin cậy của nhân dân cả nước, với sự cổ vũ và ủng hộ đầy nhiệt tình của nhân dân toàn thế giới.

Theo báo Thủ đô Hà Nội, ngày 13/7/1966

ĐẢNG BỘ VÀ NHÂN DÂN HÀ NỘI "HỌC TẬP VÀ LÀM THEO DI CHỨC CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH"

(Trích)

Nguyễn Văn Trân

Bí thư Thành ủy Hà Nội

Để tỏ lòng thương tiếc và nhớ ơn Hồ Chủ tịch, để ghi trọn lời thề danh dự khi vĩnh biệt Người. Bộ Chính trị Trung ương Đảng ta đã quyết định mở đợt sinh hoạt chính trị "Học tập và làm theo di chúc của Hồ Chủ tịch". Mục đích cho mọi người thấy rõ hơn công lao, sự nghiệp vĩ đại của Chủ tịch, thấy rõ hơn phẩm chất cao đẹp trong sáng của Người, tự hào là những chiến sĩ chiến đấu dưới ngọn cờ bách chiến bách thắng của Hồ Chủ tịch và của Đảng, phấn khởi, tin tưởng, quyết tâm vươn lên, tiếp tục sự nghiệp cách mạng của Hồ Chủ tịch.

Đối với Đảng bộ và nhân dân Thủ đô, công ơn của Hồ Chủ tịch lại càng to lớn, tình cảm của cán bộ, đảng viên, của từng gia đình càng sâu càng nặng. Học tập và làm theo di chúc của Hồ Chủ tịch là tình cảm, là nguyện vọng thiết tha của mỗi cán bộ, đảng viên, mỗi đồng bào và chiến sĩ Thủ đô ta. Đợt sinh hoạt chính trị lần này nhằm đáp ứng nguyện vọng và tình cảm thiết tha ấy. Toàn Đảng bộ, toàn quân và toàn dân Thủ đô ta quyết tâm làm tốt đợt sinh hoạt chính trị "Học tập và làm theo di chúc của Hồ Chủ tịch".

"Hồ Chủ tịch qua đời, nhưng Người để lại cho chúng ta một di sản rất quý báu. Đó là sự nghiệp vĩ đại, tư tưởng đạo đức và tác phong trong sáng của Người. Nhiệm vụ của toàn Đảng, toàn dân ta là đoàn kết chặt chẽ chung quanh Ban Chấp hành Trung ương Đảng, quyết tâm làm theo di chúc của Hồ Chủ tịch, kiên trì và đẩy mạnh cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước, giải phóng miền Nam, bảo vệ miền Bắc tiến tới thống nhất nước nhà, ra sức thi đua xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, góp phần vào sự nghiệp cách mạng của giai cấp công nhân và nhân dân thế giới".

"Trong điều kiện hiện nay, mọi người chúng ta đều cố gắng quyết tâm đem hết sức mình ra phục vụ cách mạng, phục vụ nhân dân thì nhất định sẽ tạo ra được bước tiến mới, chất lượng mới trong tổ chức Đảng và Nhà nước ta và thúc đẩy được phong trào cách mạng của toàn dân ta tiến lên mạnh mẽ, kế tục một cách vẻ vang sự nghiệp vĩ đại của Hồ Chủ tịch".

Di chúc của Hồ Chủ tịch là một văn kiện quan trọng để lại trước khi Người mất. "Đó là những lời dặn cuối cùng của Bác, là những tình cảm và niềm tin của Bác đối với chúng ta ngày nay và các thế

hệ mai sau". Đảng bộ và nhân dân Thủ đô ta cần ra sức phấn đấu thực hiện.

Đảng bộ và nhân dân Thủ đô ta tự hào đã có sự đóng góp đáng kể vào sự nghiệp đấu tranh cách mạng lâu dài và gian khổ của cả dân tộc, đã giành được thắng lợi vẻ vang nhất từ khi có Đảng, và đặc biệt trong 15 năm qua, dưới sự lãnh đạo trực tiếp của Trung ương Đảng, với sự chăm sóc ân cần hàng ngày của Bác, thủ đô Hà Nội đã có những biến đổi căn bản, đã chuyển từ một thành phố tiêu phí xa hoa, đầy rẫy bất công dưới chế độ áp bức bóc lột của thực dân phong kiến thành một thành phố sản xuất, một thành phố xã hội chủ nghĩa. Chúng ta cũng rất tự hào đã anh dũng đánh thắng chiến tranh phá hoại của giặc Mỹ, bắn rơi 265 máy bay hiện đại đủ các loại của chúng, bắt sống và tiêu diệt hàng trăm giặc lái, đồng thời vẫn bảo vệ được lực lượng cơ bản, vẫn tiếp tục phát triển sản xuất, ổn định đời sống, tiếp tục xây dựng chủ nghĩa xã hội, hết lòng hết sức ủng hộ miền Nam, làm tròn nghĩa vụ vẻ vang của trung tâm hậu phương lớn đối với tiền tuyến lớn. Song chúng ta cũng còn ân hận là chưa cố gắng vươn lên đầy đủ, có những mặt công tác còn tiến bộ chậm, chúng ta còn khuyết điểm, Thủ đô chưa thể là thành phố gương mẫu như Bác mong muốn.

Thực hiện di chúc của Hồ Chủ tịch, Đảng bộ và nhân dân Thủ đô ta quyết ra sức phát huy thành tích và ưu điểm, sửa chữa khuyết điểm, không ngừng phấn đấu vươn lên của toàn Đảng, toàn dân kế tục sự nghiệp vĩ đại, thực hiện lý tưởng và hoài bão cao đẹp của Người.

Di chúc của Hồ Chủ tịch ngắn gọn, nhưng rất cơ bản, toàn diện, phải thực hiện lâu dài. Đảng bộ và chính quyền thành phố, các cấp, các ngành ở Thủ đô phải có chương trình kế hoạch dài hạn và chuẩn bị những bước kế tiếp nhau, nhưng trước mắt trong đợt sinh hoạt chính trị này, toàn Đảng bộ, toàn dân, mỗi một cán bộ, đảng viên, mỗi chiến sĩ đồng bào Thủ đô cần đề ra chương trình hành động thiết thực cụ thể và quyết tâm thực hiện bằng được. Trước mắt, toàn thành phố cần tập trung:

- Khắc phục khó khăn, phấn đấu hoàn thành kế hoạch sản xuất công nghiệp, tiểu, thủ công nghiệp, xây dựng cơ bản, giao thông vận tải.

-Chăm bón tốt vụ mùa, làm tốt việc phổ biến và thực hiện điều lệ hợp tác xã sản xuất nông nghiệp, thực hiện tốt kế hoạch sản xuất đông xuân 1969 - 1970, hăng hái tham gia chiến dịch thủy lợi 3 năm nhằm giải quyết xong diện tích còn bị hạn úng.

-Cải tiến phân phối, giảm bớt tình trạng xếp hàng dài trong lưu thông phân phối, tình trạng chờ đợi khám bệnh lâu trong y tế.

-Tiếp tục ngăn chặn dịch sốt xuất huyết, tổ chức tốt năm học mới, tập trung giải quyết tốt một số vấn đề về trật tự trị an và vệ sinh, đặc biệt là vệ sinh ở các nơi công cộng.

-Cần phát động mọi người ra sức phấn đấu nâng cao năng suất lao động, hiệu suất công tác. Các tổ chức cán bộ lãnh đạo phải cải tiến công tác quản lý, sửa đổi cách làm việc có kế hoạch, có tính toán, đem lại hiệu quả kinh tế lớn nhất, phục vụ quần chúng tốt nhất.

-Cán bộ, đảng viên toàn Đảng bộ phải đi đầu trong việc thực hiện di chúc của Hồ Chủ tịch, đặc biệt lời Người căn dặn về công tác Đảng, tăng cường hơn nữa đoàn kết trong các cấp ủy Đảng, trong Ban phụ trách các ngành, các cơ sở, trong các Đảng bộ, chi bộ, nơi nào kém đoàn kết phải xem rõ nguyên nhân, có phải thiếu dân chủ tập thể, hay tư tưởng cá nhân xen vào, rồi tìm cách sửa chữa. Sửa đổi lề lối làm việc, tăng cường cán bộ cho cơ sở, đi sát cơ sở, sát quần chúng, kịp thời giải quyết khó khăn của cơ sở, hạn chế những việc làm không tôn trọng lợi ích của quần chúng, vi phạm quyền làm chủ tập thể của quần chúng, gây thêm khó khăn, phiền phức đối với quần chúng. Tích cực sửa chữa khuyết điểm về buông lỏng quản lý, tư lợi, tham ô, vi phạm đạo đức cách mạng. Đồng thời phải tăng cường công tác quản lý thành phố, củng cố chính quyền và các đoàn thể quần chúng đề cao chuyên chính và dân chủ xã hội chủ nghĩa.

Trước mắt, chúng ta còn có khó khăn do nền kinh tế lạc hậu và què quặt từ lâu và do nhiều năm chiến tranh để lại. Song chúng ta quyết không ngần ngại, quyết đập bằng mọi khó khăn để tiến lên không ngừng.

Trong di chúc, Hồ Chủ tịch đã chỉ rõ; "Cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước của nhân dân ta dù phải kinh qua gian khổ hy sinh nhiều hơn nữa, song nhất định thắng lợi hoàn toàn. Đó là một điều

chắc chắn". Chúng ta quyết làm tròn nhiệm vụ của mình đối với miền Nam anh hùng, với Huế - Sài Gòn kết nghĩa, sẵn sàng đáp ứng mọi yêu cầu của tiền tuyến lớn. Chúng ta quyết toàn Đảng, toàn quân và toàn dân anh dũng tiến lên, thực hiện lý tưởng cao cả của Hồ Chủ tịch, đánh thắng hoàn toàn giặc Mỹ xâm lược, giải phóng miền Nam, xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, tiến tới thống nhất Tổ quốc, xây dựng một nước Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh, và góp phần xứng đáng vào sự nghiệp cách mạng thế giới.

Chúng ta quyết không một phút lơ là cảnh giác, luôn luôn chuẩn bị sẵn sàng về mọi mặt chủ động đối phó với mọi tình huống bất trắc nếu kẻ địch cố tình gây lại chiến tranh phá hoại Thủ đô và miền Bắc.

Tiến hành đợt sinh hoạt chính trị lần này đúng vào dịp kỷ niệm lần thứ 15 ngày giải phóng Thủ đô, chúng ta càng tự hào về Hồ Chủ tịch vĩ đại, về dân tộc Việt Nam anh hùng, về Đảng anh hùng của chúng ta. Đảng bộ và nhân dân Thủ đô ta cũng còn có niềm tự hào về Thủ đô anh hùng mà Đảng và Bác Hồ đã dành cho sự chăm sóc đặc biệt.

Bác đã dạy: "Thủ đô phải là thành phố gương mẫu cho cả nước", Đảng bộ và nhân dân Hà Nội quyết xứng đáng với Bác, với Đảng hơn nữa. Hà Nội quyết xứng đáng là trung tâm chính trị và văn hóa của cả nước, là một trung tâm kinh tế.

Thủ đô Hà Nội quyết đảm bảo khối đoàn kết toàn dân vững chắc, đoàn kết quốc tế, xây dựng chính quyền vững mạnh, giữ gìn trật tự an ninh trong mọi tình huống. Ra sức phát triển sản xuất, phát triển văn hóa, thực hiện 3 cuộc cách mạng.

Chúng ta quyết đẩy mạnh và phát triển sản xuất, xây dựng cơ sở vật chất và kỹ thuật cho chủ nghĩa xã hội, mạnh mẽ tiến quân vào khoa học kỹ thuật để không ngừng tăng năng suất lao động, nâng cao đời sống nhân dân. Chăm lo chu đáo hơn nữa các việc học hành, giữ gìn sức khỏe, đẩy mạnh phong trào vệ sinh, văn hóa, văn nghệ, nếp sống văn minh, xây dựng con người mới.

Trên mọi mặt công tác, Hà Nội quyết phấn đấu đi trước các địa phương khác một bước để xứng đáng với vị trí là Thủ đô của cả

nước, xứng đáng là niềm tin cậy của đồng bào miền Bắc hàng ngày, hàng giờ hướng về Thủ đô, thấy Thủ đô lớn mạnh mà thêm phần khởi, tin tưởng, vững bước tiến lên, xứng đáng với đồng bào miền Nam anh hùng, đồng bào Sài Gòn - Huế kết nghĩa, luôn luôn hướng về Thủ đô tìm thấy ở đó sức mạnh, lòng tin, sự cổ vũ lớn lao cho cuộc đấu tranh chống Mỹ, cứu nước vô cùng gian khổ, nhưng rất vẻ vang, xứng đáng là "Thủ đô của một dân tộc anh hùng" có vinh dự lớn là một nước nhỏ mà đã anh dũng đánh thắng hai đế quốc to là Pháp và Mỹ; và đã góp phần xứng đáng vào phong trào giải phóng dân tộc".

Làm tốt đợt sinh hoạt chính trị "Học tập và làm theo di chúc của Hồ Chủ tịch", mỗi cán bộ, đảng viên, môi chiến sĩ và đồng bào Thủ đô ta quyết bằng hành động cách mạng thiết thực và cụ thể tỏ lòng nhớ ơn Bác Hồ vĩ đại, xứng đáng là đồng chí, là học trò của Hồ Chủ tịch, vị lãnh tụ muôn vàn kính yêu của Đảng và của cả dân tộc ta, đồng thời là công dân vĩ đại của thủ đô Hà Nội anh hùng.

Ngày 5 tháng 10 năm 1969 (Bài phát biểu của đồng chí Nguyễn Văn Trân)

Lưu tại Văn phòng Thành ủy Hà Nội

ĐẢNG BỘ VÀ NHÂN DÂN HÀ NỘI THỰC HIỆN LỜI DẠY CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VÀ DI CHỨC CỦA NGƯỜI, GÓP PHẦN VÀO SỰ NGHIỆP GIẢI PHÓNG DÂN TỘC, XÂY DỰNG VÀ BẢO VỆ THỦ ĐÔ

Năm 1917, Cách mạng Xã hội chủ nghĩa tháng Mười Nga thành công. Sau bao năm bôn ba tìm đường cứu nước, lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc đã tìm thấy "cẩm nang" thần kỳ để giải phóng dân tộc là chủ nghĩa Mác-Lênin. Năm 1925, Người đến Quảng Châu (Trung Quốc) thành lập Hội Việt Nam Cách mạng thanh niên tổ chức lớp huấn luyện chuẩn bị về tư tưởng, tổ chức cho chính Đảng giai cấp vô sản Việt Nam.

Những năm 20 của thế kỷ XX, Hà Nội là tâm điểm của phong trào yêu nước và cách mạng. Từ trong cao trào đấu tranh, một lớp học

sinh có xu hướng cộng sản chủ nghĩa, đã sang Quảng Châu học lớp huấn luyện của lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc rồi trở về nước hoạt động như Đỗ Ngọc Du, Ngô Gia Tự, Trần Tích Chu, Trịnh Đình Cửu, Nguyễn Sơn.. Từ đó, Hà Nội trở thành cái nôi, đưa đón hội viên Hội Việt Nam cách mạng thanh niên sang Quảng Châu học, tỏa về các tỉnh Bắc kỳ hoạt động.

Tiếp thu lý luận về cách mạng vô sản, coi đó là kim chỉ nam để lãnh đạo quần chúng, các hội viên Hội Việt Nam cách mạng thanh niên đã đẩy mạnh công tác tuyên truyền giác ngộ, phát triển lực lượng trong công nhân và các tầng lớp nhân dân xây dựng tổ chức; vì vậy Hà Nội là thành phố đầu tiên thành lập Tỉnh bộ Hội Việt Nam cách mạng thanh niên (tháng 6/1927) để từ đó thành lập chi bộ cộng sản đầu tiên ở 5D Hàm Long (tháng 3/1929) và Đông Dương Cộng sản Đảng (17/6/1929) - những tổ chức cộng sản đầu tiên trong nước, tiến tới thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam (3/2/1930).

Sau sự kiện vĩ đại, đánh dấu một bước ngoặt lớn của lịch sử dân tộc, tháng 6/1930, Thành ủy Hà Nội chính thức được thành lập.

Từ đây, đi trên con đường đã chọn, dưới ánh sáng của chủ nghĩa Mác-Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh, Đảng bộ Hà Nội đã lãnh đạo cán bộ, đảng viên, quần chúng đấu tranh chống thực dân, phong kiến, từng bước đưa cách mạng tiến qua ba thời kỳ lớn: đấu tranh ủng hộ phong trào Xô Viết - Nghệ Tĩnh, chống khủng bố trắng của địch, tuyên truyền ảnh hưởng của Đảng, khôi phục cơ sở Đảng và quần chúng (1931 - 1935); đấu tranh đòi tự do dân chủ, cơm áo, hòa bình (1936 - 1939); phát triển cơ sở Đảng và quần chúng, mở rộng mặt trận Việt Minh, xây dựng lực lượng chính trị và lực lượng vũ trang, tiến tới khởi nghĩa giành chính quyền (1940 - 1945). Bám sát nghị quyết các hội nghị, chủ trương của Đảng trong từng thời kỳ, đặc biệt là Nghị quyết hội nghị lần thứ VIII và chủ trương phát triển Mặt trận Việt Minh, đoàn kết toàn dân tộc, kiên quyết giành độc lập của Chủ tịch Hồ Chí Minh thể hiện cụ thể trong "Thư kính cáo đồng bào", cán bộ đảng viên Hà Nội đã vượt qua bao gian khổ hy sinh sau những đợt khủng bố trắng của thực dân Pháp, xây dựng lực lượng và củng cố tổ chức để có đủ thực lực

khi thời cơ đến, chủ động sáng tạo lãnh đạo nhân dân tiến hành khởi nghĩa ở trung tâm đầu não của kẻ thù. Ngày 19/8/1945, dưới sự lãnh đạo trực tiếp của Xứ ủy và ủy ban khởi nghĩa, nhân dân Hà Nội đã lật nhào ách thống trị của thực dân phong kiến giành chính quyền về tay nhân dân.

Cách mạng tháng Tám thành công, Hà Nội trở thành Thủ đô của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa. Thực hiện lời thề "Độc lập" do Chủ tịch Hồ Chí Minh đọc tại quảng trường Ba Đình ngày 2/9/1945. Đảng bộ đã lãnh đạo các tầng lớp nhân dân Thủ đô, đoàn kết muôn người như một, xây dựng và bảo vệ chính quyền cách mạng non trẻ, đập tan âm mưu đen tối của thù trong giặc ngoài cấu kết với nhau hòng lật đổ chính quyền dân chủ nhân dân. Chấp hành nghiêm chỉnh chủ trương của Trung ương Đảng đứng đầu là Hồ Chủ tịch, Thành ủy đã phát huy nội lực to lớn của toàn dân mà nòng cốt là lực lượng chính trị và lực lượng vũ trang, tạo thành sức mạnh vững chắc của chế độ mới. Những cuộc mít tinh đã huy động được hàng chục vạn người tham gia.

Ngày 26/8 - 14/9 và 5/11/1945, nhân dân Hà Nội mít tinh ủng hộ chính quyền của Hồ Chí Minh, phản đối thực dân Pháp đánh chiếm Nam bộ đã thể hiện rõ ý chí quyết tâm bảo vệ độc lập dân tộc, đấu tranh thống nhất đất nước của nhân dân thủ đô Hà Nội. Ngày 6/1/1946, 92% cử tri Thủ đô nô nức đi bầu cử Quốc hội khóa I. Chủ tịch Hồ Chí Minh được bầu với số phiếu cao nhất. Âm mưu "diệt Cộng, cầm Hồ" tiêu diệt chính quyền cách mạng và Đảng Cộng sản của kẻ thù bị thất bại hoàn toàn.

Từ tháng 3/1946, thực hiện chủ trương "hòa để tiến" của Trung ương Đảng, Đảng bộ và nhân dân Thủ đô vừa củng cố chính quyền dân chủ nhân dân, phá tan âm mưu đảo chính của thực dân Pháp và tay sai ngày 14/7/1946, vừa tích cực chuẩn bị mọi mặt cho kháng chiến chống thực dân Pháp quay trở lại xâm lược nước ta.

Ngày 19/12/1946, Hà Nội mở đầu cuộc kháng chiến lâu dài của dân tộc. Giương cao ngọn cờ Độc lập dân tộc, "Thà chết không chịu làm nô lệ", với tinh thần "Quyết tử cho Tổ quốc quyết sinh", quân dân Hà Nội đã anh dũng chiến đấu hy sinh để tạo điều kiện thuận lợi cho cả nước có thêm thời gian chủ động chuẩn bị mọi

mặt cho cuộc kháng chiến lâu dài, đặc biệt, đã hoàn thành nhiệm vụ cầm chân địch để Trung ương Đảng và Chính phủ rút lên căn cứ địa Việt Bắc được an toàn. Hai tháng bám trụ trong vòng vây của địch, quân dân Hà Nội luôn luôn nhận được tình cảm và những lời chỉ bảo ân cần của Chủ tịch Hồ Chí Minh, Người đã động viên kịp thời các chiến sĩ tự vệ trong thời gian khó khăn nhất: "Các em là đại biểu cái tinh thần tự tôn, tự lập của dân tộc ta mấy nghìn năm để lại". Đó là nguồn động viên cổ vũ lớn lao tiếp thêm sức mạnh cho cán bộ chiến sĩ Trung đoàn Thủ đô sau hai tháng chiến đấu, quân dân Thủ đô đã tiêu diệt trên 2.000 tên địch, hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ trên giao. Đảng bộ Hà Nội được tôi luyện, từ 50 đảng viên phát triển đảng viên lên 511, lực lượng vũ trang lớn lên và trưởng thành ờng khói lửa, từ 5 tiểu đoàn Vệ quốc đoàn phát triển thành các trung đoàn chủ lực quốc gia sau khi rút ra khỏi thành phố. Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi lời khen ngợi Trung đoàn Thủ đô "các chú giam chân địch một tháng là thắng lợi, giam chân địch hai tháng là đại thắng lợi". Đó cũng chính là thắng lợi của đường lối chiến tranh nhân dân, toàn dân toàn diện của Đảng và Hồ Chủ tịch được thể hiện trong 60 ngày đêm kháng chiến ở Thủ đô.

Hà Nội bị địch chiếm đóng từ tháng 2/1947. Trong cuộc kháng chiến gian khổ, Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ đạo: "Hà Nội là quả tim quân sự, chính trị và kinh tế của địch. Du kích và Vệ quốc quân cần phải thường xuyên gây rối quả tim của địch". Thực hiện lời dạy của Bác, Đảng bộ đã lãnh đạo quân dân Thủ đô gây dựng cơ sở, từ đó phát triển dân quân du kích ở cả nội, ngoại thành tiến hành chiến tranh du kích phá tề, trừ gian đánh phá các vị trí quân sự, kinh tế quan trọng của địch, phối hợp với chiến trường Bắc Bộ tiến tới tổng phản công giành nhiều thắng lợi. Vì vậy Chủ tịch Hồ Chí Minh đã gửi thư khen: "quân dân Hà Nội đang nêu gương dũng cảm cho toàn quốc"; đồng thời Người khuyên: "Trước đã cố gắng, nay cố gắng thêm; trước đã đoàn kết, nay đoàn kết hơn, tìm đủ mọi cách để phá hoại, để giúp chiến sĩ ta" . Bền chí, kiên cường vượt qua khủng bố trắng và càn quét với quy mô lớn, khốc liệt của kẻ thù. Trong những năm 1950 - 1952, nhân dân Hà Nội một lòng son sắt hướng về Chủ tịch Hồ Chí Minh, ủng hộ kháng chiến, nuôi

giấu cán bộ, tham gia các cuộc đấu tranh chính trị và kinh tế, từng bước hồi phục phong trào đấu tranh. Nhờ đó, quân dân Hà Nội đã kết hợp đấu tranh bãi thị, bãi khóa, chống bắt lính với việc đánh phá sân bay Gia Lâm, phối hợp với chiến trường toàn quốc trong chiến cuộc Đông Xuân 1953 - 1954 và chiến dịch Điện Biên Phủ, góp phần quan trọng vào thắng lợi vĩ đại của dân tộc, ngày 7/5/1954, buộc thực dân Pháp phải ký hiệp định Giơ-ne-vơ, chấm dứt chiến tranh phi nghĩa, công nhận độc lập, chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ của ba nước Việt Nam, Lào, Campuchia.

Hà Nội được giải phóng, tiếp tục giữ vị thế Thủ đô của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa trong thời kỳ mới: cải tạo xã hội chủ nghĩa và xây dựng chủ nghĩa xã hội, đấu tranh thống nhất Tổ quốc. Đó là sự nghiệp mới mẻ, đầy khó khăn, phức tạp. Do đó, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã căn dặn Đảng bộ và nhân dân Thủ đô: "Đồng bào Thủ đô sẽ hăng hái phấn đấu, làm cho mọi ngành hoạt động của Thủ đô ngày càng thêm phát triển, để làm gương mẫu, để dẫn đầu cho nhân dân cả nước ta trong công cuộc củng cố hòa bình, thực hiện thống nhất, hoàn thành độc lập và dân chủ trong khắp cả nước ta, xây dựng một đời sống sung sướng, tươi đẹp, thái bình mãi mãi cho con cháu chúng ta" .

Thực hiện và làm theo lời dạy của Bác, từ năm 1955 nhân dân Hà Nội đã đẩy lên các phong trào thi đua trên các mặt kinh tế - văn hóa, đẩy mạnh dạy và học bình dân học vụ để xóa nạn mù chữ, phát triển sự nghiệp giáo dục, học đi đôi với hành, cải tạo thương nghiệp, cải cách ruộng đất, từng bước phát triển kinh tế thành phố làm cho Hà Nội trở thành trung tâm kinh tế của miền Bắc xã hội chủ nghĩa. Sau 3 năm khôi phục và bước đầu phát triển kinh tế, bộ mặt thành phố bắt đầu chuyển biến: giá trị tổng sản lượng thủ công nghiệp và công nghiệp tư bản tư doanh chiếm 25% sản lượng thủ công nghiệp và công nghiệp tư bản tư doanh miền Bắc; một số hợp tác xã thủ công nghiệp thí điểm và nhà máy mới được xây dựng đã đi vào hoạt động; mạng lưới thương nghiệp quốc doanh được mở rộng.

Trong nông nghiệp, ruộng đất hoang được phục hồi, phong trào đào mương, chống hạn được đẩy mạnh, nên năng suất trồng trọt và chăn nuôi tăng lên, đời sống nhân dân cơ bản được ổn định.

Sự nghiệp giáo dục phát triển ở các cấp học phổ thông (theo hệ 10 năm) và các trường đại học, trung học chuyên nghiệp. Toàn thành phố có 71 trường học cấp I, 15 trường cấp II và III; các trường đại học Tổng hợp, Bách khoa, Nông nghiệp, cao đẳng Mỹ thuật được thành lập, thu hút sinh viên toàn miền Bắc. Các phong trào vệ sinh phòng bệnh, văn hóa, văn nghệ sôi nổi khắp nội ngoại thành; đời sống nhân dân tươi vui trong không khí mới xã hội chủ nghĩa. Hệ thống chuyên chính dân chủ nhân dân được củng cố một bước; an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội được giữ vững trước những biến động phức tạp của tình hình chính trị thế giới và trong nước.

Trên cơ sở những kết quả đã đạt được, Đảng bộ lãnh đạo nhân dân Hà Nội thực hiện 3 năm cải tạo xã hội chủ nghĩa (1958 - 1960). Thời kỳ này, nhân dân thủ đô Hà Nội luôn luôn được Chủ tịch Hồ Chí Minh quan tâm. Người đi thăm các xí nghiệp, nhà máy, bệnh viện, trường học, hợp tác xã nông nghiệp, căn dặn đồng bào thực hiện cần, kiệm, liêm, chính, đẩy mạnh các phong trào thi đua xây dựng Thủ đô trên chặng đường đầu của thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội, "Làm cho Thủ đô ta ngày thêm tươi đẹp, phồn thịnh và trở nên một thành phố gương mẫu cho cả nước". Đối với cán bộ, đảng viên, Người căn dặn: "Phải nêu cao tinh thần đạo đức cách mạng, hết lòng hết sức phục vụ nhân dân, chí công vô tư". Tại Hội nghị cán bộ toàn Đảng bộ (21 - 30/4/1959), Hồ Chủ tịch đến dự và huấn thị: "Thủ đô Hà Nội phải làm thế nào để trở thành một Thủ đô xã hội chủ nghĩa. Muôn như thế thì mỗi xí nghiệp, mỗi đơn vị bộ đội, mỗi một trường học, mỗi một đường phố, mỗi một cơ quan và nông thôn ở ngoại thành phải thành một pháo đài của xã hội chủ nghĩa (...) Đảng viên, đoàn viên bất cứ ở đâu, bất cứ làm công việc gì, phải thật sự gương mẫu".

Phấn đấu nỗ lực vượt bậc, Đảng bộ đã lãnh đạo nhân dân hoàn thành căn bản cải tạo công thương nghiệp tư bản tư doanh, đồng thời tiếp tục phát triển tiểu thủ công nghiệp, công - thương nghiệp. Giá trị sản lượng công nghiệp và thủ công nghiệp trên địa bàn năm

1960 tăng gấp 5 lần so với năm 1955; 421 cơ sở thương nghiệp đã vào công tư hợp doanh với số vốn hơn 6 triệu đồng; gần 3.000 tiểu thương chuyển sang sản xuất; 19.000 hộ nông dân vào 279 hợp tác xã nông nghiệp.

Ván hóa - xã hội tiếp tục phát triển, đời sống nhân dân được cải thiện rõ rệt. Các tầng lớp nhân dân phấn khởi, nô nức thi đua xã hội chủ nghĩa theo lời Bác dạy: "Muốn có xã hội chủ nghĩa thì phải có con người xã hội chủ nghĩa". Năm 1959, thành phố có 1.351 chiến sĩ thi đua, 16.195 lao động xuất sắc, các đoàn thể và tổ chức quần chúng phát triển sâu rộng.

Thực hiện lời huấn thị của Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Hội nghị cán bộ toàn Đảng bộ tháng 4/1959, Thành ủy tổ chức phát triển Đảng đợt 6/1/1960. Các cơ sở đã kết nạp được 3.384 đảng viên. Cuối năm 1960, toàn Đảng bộ có 71 Đảng bộ trực thuộc, 964 chi bộ gồm 20.828 đảng viên; vai trò lãnh đạo của các cấp bộ Đảng được nâng cao; đảng viên phát huy tốt tính tiên phong, gương mẫu trong công cuộc cải tạo Thủ đô xã hội chủ nghĩa.

Sau khi hoàn thành khôi phục kinh tế, cải tạo xã hội chủ nghĩa, thực hiện lời dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh, Đảng bộ và nhân dân Hà Nội bước vào thực hiện kế hoạch 5 năm lần thứ nhất với tinh thần: phấn đấu làm cho Hà Nội trở thành một thành phố gương mẫu, làm đầu tàu trong việc xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, làm cơ sở vững chắc cho cuộc đấu tranh thực hiện hòa bình, thống nhất nước nhà.

Trong những năm 1961 - 1965, các phong trào thi đua yêu nước diễn ra sôi nổi trong các nhà máy, xí nghiệp, cơ quan, đơn vị, các thôn xã, trường học, bệnh viện, đã góp phần mang lại hiệu quả cao trong sản xuất. Hàng loạt nhà máy, xí nghiệp mới mọc lên. Nhiều công trình thủy lợi vừa và nhỏ được xây dựng. Mạng lưới giao thông được mở mang phát triển. Đến năm 1965, Hà Nội đã trở thành một trung tâm công nghiệp lớn của miền Bắc, gồm 79 xí nghiệp, nhà máy quốc doanh Trung ương, 55 nhà máy, xí nghiệp quốc doanh địa phương và 431 hợp tác xã thủ công nghiệp. So với năm 1955, số lao động công nghiệp tăng lên 15,7 lần, giá trị tổng sản lượng công nghiệp và thủ công nghiệp tăng 18,6 lần. Trong 5

năm (1961 - 1965), tốc độ tăng bình quân đối với công nghiệp là 16,7%.

Nông nghiệp được mở rộng ngày càng phát triển theo hướng chuyên mạnh sang sản xuất thực phẩm, đồng thời coi trọng lương thực. Năm 1965, giá trị tổng sản lượng nông nghiệp tăng 37,9% so với năm 1960. Sự nghiệp văn hóa, giáo dục phát triển vượt bậc. Đời sống nhân dân được cải thiện.

Trong giai đoạn cách mạng mới, công tác xây dựng Đảng được chú trọng. Quán triệt sâu sắc huấn thị của Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Đại hội lần thứ 2 Đảng bộ Hà Nội (1961): "Kế hoạch 5 năm là một chuyển biến rất to và rất mới trong sự nghiệp cách mạng của chúng ta. Vì vậy, con người chúng ta cũng phải chuyển biến mạnh, tư tưởng, tác phong và quyết tâm của chúng ta cũng phải chuyển biến mạnh để giành lấy thắng lợi mới. "Trước hết Đảng ta phải chuyển mạnh. Đảng mạnh là do các chi bộ mạnh. Chi bộ mạnh là do các đảng viên hăng hái và gương mẫu", Đảng bộ Hà Nội đã tiến hành cuộc vận động xây dựng chi bộ vững mạnh, sau đó tiến lên xây dựng chi bộ "4 tốt", Đảng bộ "4 tốt". Nội dung chủ yếu là lãnh đạo công tác sản xuất, chuyên môn tốt, lãnh đạo công tác quần chúng tốt, thực hiện công tác xây dựng Đảng tốt. Trong cuộc vận động đã xuất hiện nhiều chi bộ, Đảng bộ thực hiện tốt như: Chi bộ phân xưởng thép (Đảng bộ Nhà máy Cơ khí Hà Nội), chi bộ Đài điện thoại đường dài (Đảng bộ Sở Bưu điện - Truyền thanh Hà Nội) chi bộ Hợp tác xã nông nghiệp Việt - Trung, chi bộ hợp tác xã thủy tinh Dân Chủ, chi bộ trường phổ thông cấp III Xuân Đình, Đảng bộ Nhà máy Điện Yên Phụ... Đại đa số các cơ sở đảng không chỉ lãnh đạo tốt công tác chính trị tư tưởng mà còn đi sâu lãnh đạo quản lý kinh tế, chuyên môn kỹ thuật, lãnh đạo tổ chức đời sống cho quần chúng, lãnh đạo tốt các mặt văn hóa - xã hội. Tổ chức cơ sở Đảng được củng cố, chất lượng sinh hoạt chi bộ được nâng cao. số chi bộ, đảng bộ "4 tốt" hàng năm tăng lên, chi bộ, Đảng bộ yếu kém ngày càng giảm. Năm 1965 có 26% số chi bộ đạt danh hiệu "4 tốt", số đảng viên đạt khá tăng lên 63%, đảng viên kém chỉ còn 2%. Đội ngũ đảng viên thực sự giữ vai trò tiên phong gương mẫu và là hạt nhân trong việc thực hiện mọi nhiệm vụ của Đảng ở cơ

sở. Trong 5 năm (1961 - 1965) toàn Đảng bộ đã kết nạp trên 21.000 đảng viên mới, bình quân mỗi năm phát triển gần 4.300 đảng viên.

Ngày 18/12/1964, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đến dự tại Hội nghị sơ kết cuộc vận động xây dựng Đảng bộ, chi bộ "4 tốt" khu vực ngoại thành Hà Nội. Chủ tịch Hồ Chí Minh nhắc nhở các chi bộ, đảng viên, cán bộ, đoàn viên và nhân dân ngoại thành phải đẩy mạnh cuộc vận động xây dựng Đảng bộ, chi bộ "4 tốt", trước mắt là làm tốt cuộc vận động cải tiến quản lý, cải tiến kỹ thuật trong hợp tác xã.

Thực hiện kế hoạch 5 năm lần thứ nhất (1961-1965) bằng sức lao động sáng tạo và tinh thần làm chủ, nhân dân Hà Nội đoàn kết, cần kiệm xây dựng đời sống mới. Thực lực của Hà Nội đã tăng lên về mọi mặt. Hà Nội thực sự trở thành trung tâm vững chắc của cách mạng cả nước và là cơ sở để tiến lên chiến đấu, chiến thắng chiến tranh phá hoại bằng không quân của đế quốc Mỹ.

Cùng với việc xây dựng kinh tế, phát triển văn hóa - xã hội, nhân dân Hà Nội đẩy mạnh đấu tranh ủng hộ và chi viện đồng bào miền Nam chống đế quốc Mỹ và bè lũ tay sai. Thực hiện lời kêu gọi của Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Hội nghị chính trị đặc biệt (3/1964) "Mỗi người làm việc bằng hai vì miền Nam ruột thịt", Hà Nội đã đẩy mạnh nhịp độ lao động với nhiều hình thức phong phú: thi đua tăng năng suất, vượt chỉ tiêu, làm thêm giờ, nhận thêm việc. Khi đế quốc Mỹ mở rộng chiến tranh phá hoại ra miền Bắc, cả Hà Nội sục sôi khí thế chống Mỹ, cứu nước. Từ Hà Nội thanh niên mở đầu phong trào "Ba sẵn sàng" và đã nhanh chóng lan ra trở thành phong trào chung của cả nước, tập hợp, thôi thúc hàng triệu thanh niên lên đường "Xẻ dọc Trường Sơn đi cứu nước", Hội Phụ nữ phát động hưởng ứng phong trào "Ba đảm đang", "Giỏi việc nước, đảm việc nhà", thi đua sản xuất, công tác, trông nom công việc gia đình, chăm sóc cha mẹ già, nuôi dạy con tốt, phục vụ chiến đấu và chiến đấu dũng cảm.

Giữa năm 1966, đế quốc Mỹ bắt đầu đánh phá trực tiếp vào thủ đô Hà Nội. Hưởng ứng lời kêu gọi "Không có gì quý hơn độc lập tự do" của Chủ tịch Hồ Chí Minh (ngày 17/7/1966), quân và dân Hà

Nội không sợ hy sinh, tàn phá đã chiến đấu cực kỳ anh dũng và sáng tạo, làm tốt công tác phòng không sơ tán, giữ gìn trật tự trị an, giữ vững sản xuất, duy trì hoạt động văn hóa - xã hội, tiếp tục chi viện sức người, sức của cho tiền tuyến lớn miền Nam.

Bước vào giai đoạn cách mạng mới, mọi hoạt động của Thủ đô đều chuyển sang trạng thái thời chiến. Lực lượng dân quân tự vệ phát triển trên 54.000 người, chất lượng chính trị được nâng cao. Cùng với hệ thống phòng không quốc gia, toàn thành phố đã hình thành hàng trăm tổ bắn máy bay tầm thấp thường trực suốt ngày đêm. Lực lượng cứu thương, cứu hỏa, cứu sập được tổ chức ở khắp các cơ sở. Hàng chục nghìn kilômét hào giao thông, hàng nghìn hầm tập thể, hàng chục vạn hố cá nhân được đào đắp. Trong những năm 1966 - 1968, địch đánh phá vô cùng ác liệt, nhưng quân dân Hà Nội đã chiến đấu dũng cảm, giành thắng lợi vẻ vang. Riêng tháng 12/1966, Hà Nội bắn rơi 20 máy bay Mỹ, trong đó có chiếc thứ 1.600 bị bắn rơi trên miền Bắc. Ngày 15/12/1966, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã gửi thư khen và tặng cờ "Quyết tâm đánh thắng giặc Mỹ xâm lược" cho đồng bào, bộ đội và cán bộ Hà Nội. Năm 1967, quân và dân Hà Nội tiếp tục chiến đấu kiên cường và liên tiếp giành thêm nhiều thắng lợi mới, bắn rơi 191 máy bay Mỹ, bắt sống nhiều giặc lái, trong đó có chiếc thứ 2.200 bị bắn rơi trên miền Bắc. Quân và dân Hà Nội ba lần được đón nhận thư khen của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Cuộc chiến tranh phá hoại lần thứ nhất của đế quốc Mỹ đối với miền Bắc đã bị thất bại, 3.243 máy bay Mỹ bị bắn rơi. Trong chiến công chung đó, quân dân Hà Nội đã góp phần xứng đáng, bắn rơi 258 chiếc, đứng hàng thứ 4 trong bảng vàng chiến công của các địa phương miền Bắc bắn rơi máy bay Mỹ. Trong chiến đấu đã xuất hiện nhiều tập thể và cá nhân tiêu biểu: tự vệ Nhà máy điện Yên Phụ, Nhà máy xe lửa Gia Lâm, dân quân tự vệ khu vực Yên Viên, tự vệ Nhà máy Cơ khí Quang Trung, bến phà Khuyến Lương... Liệt sĩ Đỗ Thị Minh, 13 cô gái thôn Lộc Hà kiên cường bám trụ chiến đấu, phục vụ chiến đấu.

Vượt qua bom đạn, trên mặt trận sản xuất, công nhân và nhân dân lao động Hà Nội tỏ rõ quyết tâm "Tay búa, tay súng" "Tay cày, tay súng" vừa sản xuất vừa chiến đấu cùng cả nước đánh Mỹ và thắng

Mỹ. Năm 1969, Hà Nội đã có 168 xí nghiệp công nghiệp quốc doanh Trung ương và địa phương, 328 hợp tác xã thủ công nghiệp và đóng góp 31,6% tổng sản lượng công nghiệp toàn miền Bắc; với 343 hợp tác xã nông nghiệp, trong đó có 336 hợp tác xã bậc cao, làm ra 96.500 tấn lương thực quy thóc. Hà Nội là địa phương thứ hai miền Bắc về năng suất lúa. Các huyện Từ Liêm, Gia Lâm, Thanh Trì là điểm sáng của phong trào "5 tấn thóc, 2 tấn lợn, 1ha gieo trồng".

Công tác giáo dục, y tế, văn hóa được duy trì và phát triển. Từ năm 1965 đến 1968, có 5 vạn học sinh vỡ lòng tới lớp, 24 vạn học sinh phổ thông được tiếp tục học tập. Hà Nội tiếp tục thực hiện phổ thông cấp I thỏa mãn nhu cầu học tập của học sinh ở độ tuổi cấp II, đảm bảo 60% học sinh tốt nghiệp lớp 7 được vào học cấp III. Vượt lên khó khăn, ngành giáo dục Thủ đô còn xây dựng được 10 lớp năng khiếu về văn, toán ở cả cấp II và cấp III. Các trường cấp I Phú Thụy, cấp II Dịch Vọng, cấp III Xuân Đình là những lá cờ tiên tiến của ngành giáo dục Thủ đô.

Ngành y tế tích cực phục vụ sự nghiệp chống Mỹ cứu nước, phục vụ chăm sóc sức khỏe nhân dân, tuyên truyền vận động vệ sinh phòng bệnh. Đến năm 1968, thành phố đã đào tạo, xây dựng được đội ngũ thầy thuốc đông đảo với gần 200 bác sĩ, hơn 500 y sĩ, tăng gấp đôi năm 1964. Các cơ sở điều trị có 4.300 giường bệnh với 20 bệnh viện, 113 bệnh xá, 32 nhà điều dưỡng và 120 trạm y tế, nhà hộ sinh. Bệnh viện huyện Đông Anh, Bệnh viện Xanhpôn, Bệnh viện Việt Đức, Bệnh viện Bạch Mai... có nhiều thành tích xuất sắc phục vụ sức khỏe nhân dân.

Hoạt động văn nghệ, thông tin truyền thanh được đẩy mạnh. Phong trào "Tiếng hát át tiếng bom" vang lên khắp các nhà máy, xí nghiệp, làng xã khích lệ tinh thần thi đua lao động sản xuất và chiến đấu. Hội diễn văn nghệ các khu vực, toàn thành phố thường xuyên được tổ chức. Hệ thống truyền thanh được củng cố và tăng cường. Nhiều chương trình có nội dung sâu sắc, thiết thực.

Sau khi giặc Mỹ ngừng ném bom đánh phá miền Bắc, nhân dân Hà Nội khẩn trương hàn gắn vết thương chiến tranh, khôi phục kinh tế, ổn định đời sống; đồng thời đề cao cảnh giác chủ động đối phó

với chiến tranh ác liệt nếu đế quốc Mỹ trở lại ném bom thành phố. Tiếp tục đẩy mạnh chi viện cho tiền tuyến lớn miền Nam. Giữa lúc đó, Chủ tịch Hồ Chí Minh qua đời (2/9/1969). Cùng với cả nước, nhân dân thủ đô Hà Nội tỏ rõ nỗi thương tiếc vô hạn với vị Lãnh tụ kính yêu của dân tộc. Ngày 9/9/1969, hơn 10 vạn cán bộ và nhân dân Thủ đô cùng nhân dân cả nước và bạn bè quốc tế tới Quảng trường Ba Đình dự lễ truy điệu vĩnh biệt Người với lòng thành kính và biết ơn vô hạn.

Từ năm 1969 đến 2005, Đảng bộ và nhân dân Hà Nội tiếp tục thực hiện Lời dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh và Di chúc của Người.

Biến đau thương thành hành động cách mạng, Đảng bộ và nhân dân Hà Nội đẩy lên phong trào thi đua trong tất cả các lĩnh vực xây dựng kinh tế, phát triển văn hóa, sẵn sàng chiến đấu, triển khai đợt học tập chính trị "Học tập và làm theo di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh".

Tháng 4/1970, Thành ủy Hà Nội triển khai cuộc vận động "Nâng cao chất lượng đảng viên và kết nạp đảng viên lớp Hồ Chí Minh". Cuộc vận động đã tác động mạnh đến tư tưởng, tình cảm và hành động cách mạng của các tổ chức Đảng và cán bộ, đảng viên trong toàn thành phố. Qua 4 đợt, Đảng bộ Hà Nội đã kết nạp 705 đảng viên mới lớp Hồ Chí Minh. Trong đó, khu vực công nghiệp 306 đồng chí, chiếm tỷ lệ 43,4%; nông nghiệp 30 đồng chí (4,2%); tiểu thủ công nghiệp 7 đồng chí (1%), thương nghiệp 36 đồng chí (5%); trường đại học, trung học chuyên nghiệp và phổ thông 221 đồng chí (31,3%); bệnh viện 16 đồng chí (2,2%); lực lượng vũ trang và công an nhân dân 69 đồng chí (9,7%); cơ quan hành chính sự nghiệp 20 đồng chí (2,8%) . Phần lớn đảng viên được kết nạp đều là đoàn viên thanh niên cộng sản Hồ Chí Minh và những quần chúng ưu tú đã trải qua rèn luyện thử thách trong sản xuất, công tác và chiến đấu.

Trong những năm 1969 - 1975, Hà Nội gặp phải bao khó khăn chồng chất: lũ lụt chưa từng có (1971), chiến tranh phá hoại với mức ác liệt nhất, chiến tranh kết thúc với hậu quả nặng nề... Song, Đảng bộ và nhân dân Hà Nội đã vượt qua thử thách đạt nhiều kết quả trên các lĩnh vực kinh tế - xã hội. Các phong trào "Luyện tay

nghề, thi thợ giỏi", "Ba mũi tiến công thắng Mỹ", "Quầy hàng làm theo lời Bác", "Thanh niên làm theo lời Bác" được tổ chức rộng rãi ở các ngành, các giới. Đến năm 1975, trên địa bàn Hà Nội đã xây dựng được 121 xí nghiệp quốc doanh trung ương, 85 xí nghiệp quốc doanh địa phương và 327 hợp tác xã thủ công nghiệp với trên 162.000 lao động. So với năm 1955, tốc độ phát triển giá trị tổng sản lượng công nghiệp địa phương và trung ương tại Hà Nội năm 1975 tăng 30 lần. Cơ sở vật chất cho các hợp tác xã nông nghiệp được nâng cao rõ rệt. Năm 1975, trong tổng số 334 hợp tác xã nông nghiệp, có 235 hợp tác xã có máy bơm nước, 205 hợp tác xã có máy xay xát, 260 hợp tác xã có máy tuốt lúa, 138 hợp tác xã có máy nghiền thức ăn cho gia súc.

Giáo dục, y tế, văn hóa, xã hội tiếp tục phát triển. Đời sống vật chất, tinh thần của nhân dân được bảo đảm. An ninh chính trị, trật tự xã hội được giữ vững.

Chính quyền nhân dân các cấp trưởng thành vượt bậc, ngày càng phát huy hiệu lực trong chỉ đạo kinh tế, văn hóa, quản lý thành phố, phòng không sơ tán, khắc phục hậu quả chiến tranh, khôi phục kinh tế. Mặt trận Tổ quốc thành phố và các đoàn thể nhân dân đã tập hợp, đoàn kết rộng rãi các tầng lớp nhân dân, giáo dục và động viên toàn dân hăng hái tham gia sản xuất chiến đấu, phục vụ chiến đấu.

Đảng bộ Hà Nội trưởng thành vượt bậc cả về chính trị, tư tưởng và tổ chức. Đến năm 1975, Đảng bộ có hơn 65.000 đảng viên. Đảng bộ đã rèn luyện được bản lĩnh cách mạng triệt để, vững vàng và chủ động được trước mọi tình huống. Đảng viên có lập trường vững vàng, năng lực và kinh nghiệm công tác ngày càng được nâng cao.

Xác định rõ vị trí, vai trò và nhiệm vụ của Thủ đô, Đảng bộ Hà Nội không chỉ lãnh đạo tốt nhiệm vụ xây dựng kinh tế, phát triển văn hóa mà còn lãnh đạo tốt nhiệm vụ chiến đấu với tinh thần "Tất cả vì miền Nam một thịt", cùng cả nước đánh cho Mỹ cút, ngụy nhào, giải phóng miền Nam thống nhất đất nước.

Trong cuộc đọ sức quyết liệt với cuộc chiến tranh phá hoại lần thứ hai của đế quốc Mỹ, đặc biệt là 12 ngày đêm cuối tháng Chạp năm

1972 dưới bom rải thảm của không lực Hoa Kỳ, Đảng bộ và quân dân Hà Nội đã nêu cao truyền thống anh hùng của dân tộc, anh dũng, sáng tạo, đánh thắng hoàn toàn cuộc tập kích chiến lược bằng không quân của đế quốc Mỹ, lập nên kỳ tích "Điện Biên Phủ trên không", bắn rơi 30 máy bay, trong đó có 23 chiếc B52 và 2 chiếc 111, bắt sống nhiều giặc lái. Chiến thắng đó là một ừng những đỉnh cao thắng lợi của cuộc kháng chiến chống Mỹ, đã góp phần đánh sập uy thế không lực Hoa Kỳ, buộc chúng phải ký Hiệp định Pari rút quân đội viễn chinh về nước.

Phát huy khí thế cách mạng tiến công, quân và dân ta đã mở cuộc tổng tiến công mùa xuân năm 1975 mà đỉnh cao là chiến dịch Hồ Chí Minh lịch sử, giải phóng hoàn toàn miền Nam, thống nhất đất nước.

Trong cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước, chỉ tính riêng 10 năm (1965 - 1975), Hà Nội đã tiến hành 29 đợt tuyển quân, động viên hơn 8,6 vạn thanh niên bổ sung cho các quân binh chủng chiến đấu bảo vệ Thủ đô và chi viện cho các chiến trường, có hơn 11.500 cán bộ, chiến sĩ đã anh dũng hy sinh vì nền độc lập tự do của Tổ quốc.

Với những thành tích xuất sắc trong chiến đấu và sản xuất, quân dân Thủ đô đã được Ủy ban Thường vụ Quốc hội tuyên dương công trạng Hà Nội lập công xuất sắc, xứng đáng là Thủ đô anh hùng của cả nước, được Nhà nước tặng thưởng 1 Huân chương Sao vàng, 1 Huân chương Độc lập hạng Nhất, danh hiệu Anh hùng lực lượng vũ trang cho quân dân Thủ đô; có 6 đơn vị được tặng danh hiệu đơn vị anh hùng lực lượng vũ trang nhân dân; 633 Bà mẹ Việt Nam anh hùng.

Thắng lợi vĩ đại của sự nghiệp chống Mỹ cứu nước, mở ra thời kỳ mới cho cách mạng Việt Nam - thời kỳ cả nước thống nhất cùng tiến lên chủ nghĩa xã hội. Mặc dù vậy, vừa thoát ra khỏi chiến tranh, chúng ta lại phải đương đầu với những khó khăn thử thách mới rất gay gắt, nhất là vào cuối những năm 70 và những năm 80 của thế kỷ XX. Đất nước lâm vào tình trạng khủng hoảng kinh tế - xã hội; trong khi đó các thế lực thù địch luôn tìm cách chống phá sự nghiệp cách mạng của nước ta bằng các thủ đoạn gây xung đột,

bao vây cấm vận và âm mưu "Diễn biến hòa bình", với truyền thống văn hiến, anh hùng và bản lĩnh cách mạng kiên cường, dưới sự lãnh đạo của Đảng, Đảng bộ Hà Nội đã lãnh đạo quân và dân toàn thành phố triển khai cuộc đấu tranh toàn diện, đánh bại mọi âm mưu phá hoại của kẻ thù; khẩn trương khôi phục những cơ sở kinh tế - văn hóa bị chiến tranh tàn phá, từng bước tìm tòi tháo gỡ khó khăn để đi lên.

Đối với công nghiệp và thủ công nghiệp, công nhân và lao động đẩy mạnh phong trào phát huy sáng kiến, tiết kiệm vật tư, nguyên liệu, tham gia có hiệu quả vào việc quản lý xí nghiệp, quản lý kinh tế, góp phần giải quyết khó khăn về vật tư, nguyên liệu, bảo đảm cho sản xuất và đời sống. Một số xí nghiệp quốc doanh, hợp tác xã thủ công làm ăn năng động có hiệu quả. Năm 1983 giá trị sản lượng công nghiệp tăng 14% so với năm 1982. Tốc độ phát triển công nghiệp và thủ công nghiệp từ năm 1983 đến năm 1985 đạt 12,7%.

Trong sản xuất nông nghiệp, việc thực hiện cơ chế khoán theo Chỉ thị 100 đã tạo ra nhiều chuyển biến tích cực. Sản phẩm lương thực bình quân hàng năm tăng 8%. Lương thực Nhà nước huy động được năm 1985 tăng gấp hai lần năm 1981.

Thương nghiệp đã có nhiều cố gắng mở rộng mạng lưới kinh doanh, cải tiến phương thức phục vụ; tổ chức khai thác, nắm nguồn hàng, đẩy mạnh gia công xuất khẩu, thu mua, trao đổi phục vụ đời sống, góp phần thúc đẩy sản xuất. Một số công trình giao thông vận tải trên địa bàn được cải tạo, nâng cấp và xây mới đưa vào sử dụng như: cảng Phà Đen, sân bay Nội Bài, cầu Thăng Long, cầu Chương Dương, tuyến đường Hà Nội - Hà Đông. Hoạt động giáo dục, y tế, văn hóa được giữ vững.

Từ năm 1986, Đảng bộ và nhân dân Hà Nội bắt tay vào thực hiện đường lối đổi mới của Đảng, góp phần "Xây dựng đất nước ta đàng hoàng hơn, to đẹp hơn" như Bác Hồ hằng mong ước.

Đại hội toàn quốc lần thứ VI của Đảng (tháng 12/1986) đã đề ra chủ trương, giải pháp đổi mới đất nước, với nội dung cốt lõi là: đổi mới cách nghĩ, cách làm; đổi mới tổ chức và cán bộ; nhằm thực hiện quyết tâm chiến lược là: xóa bỏ cơ chế tập trung quan liêu bao

cấp, chuyển hoạt động kinh tế sang hạch toán kinh doanh xã hội chủ nghĩa. Đại hội đã mở ra giai đoạn mới cho cách mạng Việt Nam.

Bước vào giai đoạn đổi mới, thực hiện Nghị quyết Đại hội Đảng lần thứ VI, lần thứ VII, VIII, IX của Đảng và Nghị quyết lần thứ X, XI, XII, XIII Đảng bộ thành phố Hà Nội, từ năm 1986 đến năm 2005, dưới ngọn cờ chủ nghĩa Mác-Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh, Đảng bộ và nhân dân thủ đô Hà Nội đã có nhiều cố gắng trong việc tổ chức thực hiện các nhiệm vụ đã đề ra và đạt được những kết quả to lớn: Kinh tế Thủ đô nhanh chóng vượt ra khỏi khủng hoảng, tăng trưởng với tốc độ khá. Tổng sản phẩm quốc nội (GDP) tăng bình quân 9,66%/năm (giai đoạn 1986 - 1990 tăng 4,48%/năm, 1991 - 1995 tăng 12,52%/năm, 1996 - 2000 tăng 10,72%/năm, giai đoạn 2001 - 2005 tăng 11,12%/năm). Đời sống nhân dân được cải thiện, GDP bình quân đầu người (giá so sánh) tăng từ 3,25 triệu đồng/người lên 10,04 triệu đồng/người năm 2004 (tăng 3,1 lần).

Với tốc độ tăng trưởng GDP bình quân đạt 9,66%/năm (trong đó giai đoạn 1991 - 2005 đạt 11,45%), ngành công nghiệp mở rộng có vai trò ngày càng quan trọng trong cơ cấu kinh tế Thủ đô. Một số ngành, sản phẩm công nghiệp chủ lực được ưu tiên phát triển; nhiều sản phẩm công nghiệp Hà Nội đã khẳng định khả năng cạnh tranh và đứng vững trên thị trường.

Hoạt động dịch vụ được mở rộng, chất lượng dịch vụ từng bước được nâng lên. GDP các ngành dịch vụ tăng bình quân 9,5%/năm; kim ngạch xuất khẩu của Hà Nội tăng bình quân 22,5%/năm; tỷ trọng các sản phẩm thô, sơ chế ngày càng giảm.

Hà Nội đang hình thành rõ nét cơ cấu kinh tế: dịch vụ - công nghiệp - nông nghiệp theo hướng hiện đại hóa.

Cùng với sự phát triển về quy mô và thay đổi tỷ trọng trong tổng GDP của nền kinh tế, mối quan hệ giữa các ngành kinh tế cũng có sự thay đổi quan trọng về chất. Các ngành có mối quan hệ chặt chẽ với nhau hơn", không chỉ trao đổi sản phẩm cuối cùng mà trao đổi, hợp tác ngay trong quá trình sản xuất. Công nghiệp đã bám sát hơn nhu cầu của thị trường và các ngành sản xuất khác; hoạt động dịch

vụ không tách rời mà ngày càng gắn vào phục vụ sự phát triển của công nghiệp, nông - lâm - thủy sản. Trong mỗi liên hệ hỗ trợ thúc đẩy nhau cùng phát triển giữa các ngành, sự phát triển của công nghiệp Thủ đô đóng vai trò trung tâm thúc đẩy các ngành khác cùng phát triển.

Về phát triển đô thị, hạ tầng và giao thông đô thị phát triển mạnh. Nhiều tuyến đường, nút giao thông quan trọng được hoàn thành; triển khai xây dựng một số cầu qua sông Hồng (Thanh trì, Vĩnh Tuy); xây dựng, cải tạo các hồ, công viên, vườn hoa, nâng diện tích đất xanh bình quân đầu người từ 3,5m² năm 2000 lên 5,3m², chiếu sáng ngõ xóm đạt tỷ lệ 95% tại 7 quận cũ và 60% tại 2 quận mới. Sản lượng điện thương phẩm tăng 1,75 lần (từ 2,27 tỷ KW giờ năm 2000 lên 3,98 tỷ KW giờ năm 2005). Hình thành 125 tuyến phố văn minh, tạo diện mạo mới cho đô thị.

Thành phố tập trung đầu tư xây dựng và cải tạo hệ thống cấp, thoát nước; lượng nước sạch cung cấp đạt 558.000m³/ ngày đến năm 2005, tăng 1,4 lần so với năm 2000. Từng bước giải quyết vấn đề thoát nước, giảm ngập úng cục bộ. Chỉ đạo công tác thu gom và vận chuyển rác thải, vệ sinh môi trường; đảm bảo thu gom 95% lượng rác thải trong ngày tại đô thị.

Từ một khu đô thị mới (Bắc Linh Đàm) ra đời năm 1990, đến năm 2005 thành phố đang triển khai xây dựng trên 40 khu đô thị mới và nhiều khu chung cư cao tầng hiện đại.

Trong 5 năm 2001 - 2005, thành phố đã xây dựng mới trên 6 triệu mét vuông nhà ở, trong đó gần 60% nhà ở thuộc dự án của các doanh nghiệp trung ương và địa phương, 40% tổng diện tích do dân tự xây; nâng diện tích nhà ở bình quân đầu người lên 7,5m² (chỉ tiêu 7 - 7,5m²).

Văn hóa - xã hội tiến bộ trên nhiều mặt, trong đó có những mặt chuyển biến rõ rệt: về chỉ số phát triển con người, phổ cập trung học phổ thông, thể thao thành tích cao, xóa đói giảm nghèo, chăm sóc người có công và diện chính sách xã hội. Nếp sống đô thị thanh lịch, văn minh đang được quan tâm chỉ đạo, thành phố đã cơ bản xóa xong hộ nghèo diện chính sách, xóa được hộ đói, nhà dột

nát, xóa các phòng học bán kiên cố, xóa học ca ba; mức thu nhập của người dân tăng gần 4 lần so với năm 1985.

Cuộc vận động "Toàn quốc đoàn kết xây dựng đời sống văn hóa ở khu dân cư" cùng với phong trào xây dựng gia đình văn hóa, các cơ quan văn hóa, đến các phường, xã, tổ dân phố văn hóa được triển khai rộng khắp, ngày càng đi vào chiều sâu. Hàng năm số gia đình đạt tiêu chuẩn gia đình văn hóa từ 87 - 95% và có 70% số tổ dân phố, 92% số cơ quan, xí nghiệp đạt danh hiệu văn hóa.

Quy mô, chất lượng giáo dục được tăng cường, đến năm 2005 có 334 trường mẫu giáo, 485 trường tiểu học và trung học cơ sở, 96 trường trung học phổ thông, 38 trường trung học chuyên nghiệp. Số học sinh mẫu giáo đạt gần 90 nghìn người; học sinh tiểu học và trung học cơ sở đạt hơn 392 nghìn người; học sinh trung học phổ thông đạt hơn 103 nghìn người (đến hết năm 2004). Năm học 2004 - 2005, 98% học sinh tiểu học được học hai buổi/ngày.

Công tác lao động và việc làm cũng có những tiến bộ nhất định. Hàng năm, đã giải quyết việc làm cho khoảng 70.000 lao động; tỷ lệ thất nghiệp khu vực thành thị giảm từ 7,95% trong năm 2000 xuống 6,2% năm 2005. Cùng với việc phát triển các ngành công nghiệp chủ lực, Thành phố đang lập dự án quy hoạch phát triển các làng nghề truyền thống và các giải pháp đào tạo nghề, tạo việc làm cho người dân nông thôn ở những nơi bị thu hồi đất.

Sự nghiệp y tế phát triển với 31 bệnh viện tuyến thành phố và tăng cường cho gần 9.400 giường bệnh, nâng cấp 2 bệnh viện từ trung tâm (Bệnh viện u bướu, Bệnh viện Lao và phổi Hà Nội). Thành phố đã đầu tư phát triển tiến bộ khoa học - kỹ thuật đạt trình độ cao tại các bệnh viện lớn như Xanhpôn, Phụ sản, Thanh Nhàn, Bệnh viện Tim Hà Nội. Thành phố đã làm tốt công tác tiêm chủng mở rộng, phòng ngừa và ngăn chặn không để bệnh dịch lớn phát sinh. 70% xã, phường đạt chuẩn quốc gia về y tế; tỷ lệ trẻ em dưới 5 tuổi suy dinh dưỡng giảm từ 18,2% năm 2000 xuống 14,1% năm 2005.

Công tác xây dựng Đảng và hệ thống chính trị được đổi mới về tổ chức và hoạt động, cơ bản đáp ứng yêu cầu lãnh đạo, điều hành xã

hội, tổ chức động viên các tầng lớp nhân dân xây dựng và phát triển Thủ đô.

Công tác xây dựng Đảng luôn được xác định là nhiệm vụ then chốt. Đến năm 2005, Đảng bộ có hơn 18.000 đảng viên sinh hoạt ở hơn 1.600 tổ chức cơ sở Đảng thuộc 70 tổ chức Đảng trực thuộc Thành phố. Qua thực hiện Nghị quyết 04 của Bộ Chính trị (khóa VI), Nghị quyết Trung ương 3 (khóa VII), Nghị quyết Trung ương 5, Nghị quyết Trung ương 6 (lần 2), Nghị quyết Trung ương 7 (khóa VIII), kết luận Trung ương 4 (khóa IX), Đảng bộ Hà Nội được củng cố, kiện toàn, trưởng thành cả về tư tưởng, chính trị và tổ chức; năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của tổ chức đảng các cấp được nâng cao; nội dung, phương thức lãnh đạo từng bước được đổi mới. Thực hiện Chỉ thị số 23-CT/TW ngày 27/3/2003 của Ban Bí thư về "Đẩy mạnh nghiên cứu, tuyên truyền, giáo dục tư tưởng Hồ Chí Minh trong giai đoạn mới", Thành ủy Hà Nội đã mở đợt sinh hoạt chính trị rộng lớn. Cán bộ, đảng viên đã nghiên cứu, học tập các chuyên đề về tư tưởng Hồ Chí Minh. Hội thi báo cáo viên được tổ chức sôi nổi ở các cấp, các ngành. Tháng 3/2004, diễn ra hội thi chung khảo báo cáo viên giỏi tư tưởng Hồ Chí Minh cấp thành phố, gồm 7 thí sinh xuất sắc nhất được lựa chọn từ hơn 3.000 thí sinh qua các cuộc thi từ cơ sở. Thông qua đó càng nâng cao những hiểu biết sâu sắc về tư tưởng Hồ Chí Minh và lòng kính yêu vô hạn với vị lãnh tụ vĩ đại của dân tộc.

Thực hiện Chỉ thị số 06-CT/TW ngày 7/11/2006 của Bộ Chính trị về cuộc vận động "Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh", Thành ủy Hà Nội đã ban hành Kế hoạch số 20-KH/TU (ngày 18/1/2007) về tổ chức cuộc vận động "Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh". Đến cuối năm 2007, các địa phương, đơn vị của thành phố đã hoàn thành việc tổ chức cho cán bộ, đảng viên và công chức, viên chức chưa phải là đảng viên nghiên cứu, học tập 3 chuyên đề về tư tưởng, tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh. Hội thi "Kể chuyện về tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh" đã được tổ chức ở các cấp, các ngành thu hút đông đảo nhân dân tham dự, đạt được mục tiêu: hiệu quả - thiết thực - lan tỏa.

Dưới sự lãnh đạo của Đảng bộ, hệ thống chính trị từ thành phố đến cơ sở từng bước được củng cố. Hiệu lực, hiệu quả của bộ máy chính quyền các cấp tiến bộ; Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể nhân dân có nhiều hoạt động phong phú, gắn với lợi ích của nhân dân, tạo ra các phong trào cách mạng thiết thực.

Hơn hai mươi năm thực hiện công cuộc đổi mới, Đảng bộ và nhân dân Hà Nội đã vượt qua nhiều khó khăn thử thách đạt được nhiều thành tựu to lớn, toàn diện. Từ một nền kinh tế tập trung, bao cấp, không lo được nhu yếu phẩm cho nhân dân, đến nay kinh tế Thủ đô không chỉ đáp ứng nhu cầu cuộc sống người dân mà còn tích lũy để đầu tư phát triển. Chính trị - xã hội Thủ đô luôn ổn định; văn hóa - xã hội tiến bộ nhiều mặt, Đảng bộ và hệ thống chính trị có bước trưởng thành.

Để đền đáp công ơn trời biển của Đảng, của Bác Hồ, cán bộ và nhân dân Hà Nội nguyện tiếp tục phấn đấu học tập theo gương Bác Hồ; tuyệt đối trung thành với sự nghiệp cách mạng do Đảng và Bác Hồ vạch ra, xây dựng Thủ đô ngày càng giàu đẹp, hiện đại, công bằng, thanh lịch, góp phần xứng đáng vào công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, Tập 10, NXB Chính trị quốc gia, H.1996. tr.270.

-Hồ Chí Minh, Toàn tập, Sđd, tr.589.

PHẦN III - NHỮNG KÝ ỨC VỀ BÁC HỒ

HẠNH PHÚC ĐẾN BẤT NGỜ

Công Ngọc Kha kể - Đỗ Thịnh ghi

Vào khoảng 8 giờ tối hôm ấy (23/8/1945), tôi cùng với một số đồng chí trong ủy ban nhân dân lâm thời của xã đang dự cuộc họp của phụ nữ ở nhà bà Hai Vẽ; cô Sự em gái tôi đến gọi về ngay, nhà có khách.

Tôi và anh Lương vội vàng chạy về ngay, về đến cổng nhà tôi thì tôi bị đồng chí bảo vệ ngăn lại và hỏi một cách hòa nhã:

-Các đồng chí là ai?

Tôi vội vàng trả lời:

-Báo cáo đồng chí tôi là người trong gia đình ạ!

-Hôm nay có các đồng chí ở chiến khu về, các đồng chí đứng chờ tôi một chút.

Nói rồi đồng chí ấy chạy vào gọi người nhà ra nhận. Chúng tôi được mẹ tôi ra đón. Vừa đặt chân vào trong sân nhìn thấy trong nhà người ngồi đông, anh Khánh (tức Hoàng Tùng) cùng ông cụ già đang ngồi nói chuyện với nhau ở chiếc bàn nhỏ gian giữa. Còn nhiều đồng chí khác ngồi ở gian bên này. Nhà đã thắp đèn sáng trưng. Với tính háo hức của tuổi trẻ, chúng tôi reo lên:

-Chào các đồng chí, các đồng chí kể chuyện chiến khu cho bọn em nghe đi!

Anh Khánh thấy vậy liền chạy vào kéo chúng tôi ra góc sân nói nhỏ:

-Các đồng chí ở chiến khu mới về còn mệt, cần yên tĩnh nghỉ ngơi. Sau đó anh giao trách nhiệm cho chúng tôi bố trí tự vệ địa phương bảo vệ bên ngoài cho chu đáo. Sau khi anh Lương đi, anh Khánh cho tôi biết thêm có đồng chí cán bộ từ chiến khu về sẽ còn ở lại nhà chúng tôi vài ba ngày nữa. Anh Khánh đề nghị việc bố trí ăn uống gia đình cố gắng làm cho chu đáo. Được anh Khánh giao cho nhiệm vụ, tôi đi bố trí lực lượng bảo vệ ở đầu làng và cuối làng, khi trở về nhà tôi mới quan sát kỹ hơn những người ngồi trong nhà. Người đang làm việc trên chiếc bàn gỗ nhỏ là một ông cụ đã có tuổi, mặc bộ quần áo nâu, tóc hoa râm, râu thưa, chân đi đôi giày vải của người dân tộc, vóc người gầy yếu, nước da ngăm đen hình như vừa qua cơn sốt. Tôi đoán chắc đây là đồng chí cán bộ lãnh đạo. Ông cụ xem ra bận lắm, đang chăm chú ghi chép điều gì trên cuốn sổ tay nhỏ. Những người ngồi trên chiếc giường gian bên thì trẻ hơn. Mọi hoạt động và lời nói của họ hết sức nhẹ nhàng, trật tự và tỏ ra rất kính trọng cụ. Trên chiếc sập đặt giữa nhà, nơi mà ông cụ sẽ nghỉ, tôi thấy có cái mũ lá, một chiếc túi vải, chiếc gậy để tựa bên cạnh sập, đó chắc là hành lý của ông cụ.

Không khí trong gian nhà rất yên tĩnh, trang nghiêm. Tôi rón rén pha nước và mời ông cụ uống. Mãi đến lúc đó cụ mới chịu ngừng tay bút, ngẩng đầu nhìn tôi, tôi thấy đôi mắt cụ tròn sáng lạ thường. Cụ hỏi tôi:

-Chú là người thế nào với bà chủ nhà đây?

-Dạ là con ạ!

-Gia đình chú có mấy người?

-Thưa cụ, nhà cháu có bốn người ạ! Mẹ cháu, em gái cháu và hai vợ chồng cháu. Cháu còn có ông nội, ông nội ở với anh cả cháu ở nhà bên.

Ông cụ gặt đầu rồi lại mãi miết làm việc cho đến khuya mới chịu đi ngủ.

Cụ nghỉ trên chiếc sập cổ kê ở gian giữa, anh Khánh cùng các anh em khác ngủ hai gian bên, còn tôi ngủ trên chiếc chõng tre ngoài hiên cho tiện việc bảo vệ và lúc đó trời vẫn còn nóng.

Sáng hôm sau, cụ dậy sớm ra sân đi lại hít thở không khí. Sau đó cụ đi vào trong nhà đem báo ra đọc. Lúc đấy cụ vẫn còn đang uống thuốc nên tôi còn nhớ anh Khánh nhờ mẹ tôi mua một con gà nhỏ về hầm rồi cụ rắc thuốc vào nước gà hầm để uống.

Trưa hôm ấy, nhà tôi chuẩn bị cơm khá thơm tất. Mẹ tôi dọn hai mâm lên giường, mời cụ cùng anh em xơi cơm, nhưng cụ không bằng lòng. Cụ bảo cứ trải chiếc chiếu xuống nền gạch, ngồi vòng tròn theo hai mâm, nôi cơm thì để ở giữa hai mâm ai ăn thì tự ra xới lấy. Đây là lần đầu tiên thay đổi tập tục cũ của gia đình tôi.

Chiều và sáng hôm sau, cụ phải làm việc nhiều với các cán bộ cao cấp của Đảng từ Hà Nội đi ô tô lên báo cáo tình hình, về sau tôi mới được biết trong số cán bộ cao cấp của Đảng đến nhà tôi làm việc với Bác Hồ mấy ngày đó có các đồng chí Trường Chinh, Võ Nguyên Giáp, Trần Đăng Ninh...

Trong hai ngày cụ ở trong nhà tôi, người ra vào đông, nhưng vẫn hết sức bí mật và yên tĩnh.

Vào khoảng 4 giờ chiều ngày thứ ba (25/8/1945) cụ vẫy tay gọi tôi lại rồi bảo:

-Nhà ta còn có ông cụ phải không?

Tôi vội thưa:

-Dạ, thầy cháu mất rồi, còn ông nội cháu thôi.

Cụ nói:

-Bây giờ chú đi mời ông cụ và những người trong gia đình vào đây tôi nói chuyện.

Tôi vội đi mời ông nội, mẹ tôi, anh tôi, vợ tôi, em gái tôi, lúc đó gia đình tôi đang chuẩn bị bữa cơm chiều, thấy nói cụ mời lên đều lên ngay.

Cụ thấy ông nội tôi chống gậy liền ra đỡ vào trong nhà và bảo gia đình quây quần xung quanh. Sau mấy câu chuyện cụ hỏi về làm ăn sinh sống từ trước tới nay, rồi cụ nói:

-Chúng tôi về đây với gia đình, được gia đình hết lòng giúp đỡ, tôi xin cảm ơn sự giúp đỡ của gia đình. Bây giờ chúng tôi phải đi công tác, chúc gia đình mạnh khỏe. Có dịp nào đó, tôi sẽ trở lại thăm cụ và gia đình.

Để tạm biệt, cụ bắt tay ông tôi và cả gia đình từ lớn đến bé. Tôi theo tiễn cụ ra ô tô.

Cụ vui vẻ chào mọi người như thân thuộc từ lâu. Khi cụ sắp lên xe, tôi và các đồng chí giải phóng quân ở lại đều tới bắt tay.

Khi xe chạy rồi, nhìn theo xe lòng tôi xao xuyến mãi.

Sáng ngày 2 tháng 9 năm 1945, cán bộ và nhân dân làng Sù, Gà chúng tôi được về vườn hoa Ba Đình dự lễ ra mắt của Chính phủ lâm thời. Khi Chủ tịch Hồ Chí Minh ra lễ đài đọc bản Tuyên ngôn độc lập, tôi chăm chú nhìn trông khuôn mặt Chủ tịch quen quen. Một số anh em tự vệ trong làng được dịp bảo vệ cụ đứng gần tôi cũng chăm chú nhìn rồi nói nhỏ với nhau:

-Thôi đúng rồi, Chủ tịch Hồ Chí Minh chính là ông cụ hôm nọ đã về làng mình! Chỉ khác hôm nay cụ mặc bộ quần áo kaki mới, còn vẫn vàng trán ấy, cặp mắt và chòm râu ấy.

Sau cuộc mít tinh, trên đường về, cán bộ và nhân dân hai làng Sù, Gà bàn tán sôi nổi, ai cũng khẳng định chính Chủ tịch Hồ Chí Minh là ông cụ đã về làng mình dạo trước.

Tôi về nhà phấn khởi nói chuyện với ông tôi và mẹ tôi. Nghe kể xong ông tôi sung sướng quá, nói:

-Ừ, thoáng qua tao đã biết ông cụ là người khác thường lắm. Nước mình có vị Chủ tịch gần dân như vậy thật là hồng phúc cho quốc gia lớn lắm.

Câu nói của ông tôi cứ làm tôi suy nghĩ mãi. Thật vinh dự cho gia đình tôi, hạnh phúc đến với gia đình tôi bất ngờ quá.

Bẵng đi hơn một năm sau, một hôm chị Lê Thị Thanh là cán bộ Trung ương hoạt động bí mật ở vùng ven sông Hồng, từ thời kỳ tiền khởi nghĩa, chị Thanh lại thân với mẹ tôi nên cũng thường qua lại nhà tôi, từ sau khi Bác Hồ về Thủ đô, chị chịu trách nhiệm việc ăn uống của Bác, chị đến chơi nhà tôi, bảo tôi:

-Ngày mai cậu ở nhà có khách về chơi.

Tôi hôm ấy, tôi gặp một số đồng chí phụ trách các ngành và đoàn thể ở xã thuật lại lời chị Thanh. Với kinh nghiệm hoạt động bí mật trước đây, chúng tôi đoán chị Thanh nói như vậy chắc có cán bộ ở Trung ương hay Thành phố về xã mình kiểm tra phong trào nên tôi hẹn các anh Thanh (Y), Cát, Suồng sớm mai đến nhà tôi cùng tiếp khách.

Như lời hẹn, sáng hôm sau các anh đến uống nước, hôm đó anh tôi lọc lại nhà ngang. Chúng tôi đang ngồi nói chuyện thì chú em tôi ngồi trên nóc nhà nhìn thấy ô tô đỗ trên đê lối xuống nhà tôi bèn báo tin cho mọi người biết.

Khoảng 9 giờ sáng ngày 24/11/1946 (tôi nhớ trong dịp Đại hội văn hóa toàn quốc đang họp). Được tin báo, chúng tôi vội ra cổng đón đã nghe tiếng reo to:

-Cụ Hồ về, Cụ Hồ về!

Với dáng nhanh nhẹn Bác thoăn thoắt đi vào trong sân, vừa đi Bác vừa để ý quang cảnh xung quanh, giờ đây trông Bác khỏe, da dẻ hồng hào. Bác mặc bộ quân áo kaki màu vàng đã bạc. Trông Bác đẹp như một ông tiên. Thoáng nhìn thấy tôi, Bác đã gọi;

-Chú Hai.

Bỗng Bác dừng lại ở giữa sân hỏi đồng chí đi bên cạnh:

-Có phải ngôi nhà này trước đây mình đã về không nhỉ?

Đồng chí cán bộ báo cáo với Bác:

-Thưa Bác đúng đây ạ!

Bác hỏi tôi:

-Này chú, cái ao đằng trước đâu rồi?

Bác vẫn nhớ cái ao nhà tôi, nhưng nay vì lấp đống rạ to che khuất nên Người không trông thấy. Tôi vội trình bày để Bác rõ, Bác gật đầu, rồi niềm nở nhìn và hỏi chuyện mọi người trong gia đình, bỗng Bác hỏi:

-Thế ông cụ đâu nhỉ?

Tôi vội vàng thưa với Bác:

-Dạ ông cháu ở bên nhà anh cháu ạ!

-Chú đi mời ông cụ về đây.

Tôi vừa mừng lại vừa lo. Mừng vì ông tôi được gặp Bác, nhưng lại lo vì ông tôi già cả lần cần nhờ có thất thố điều gì với Bác thì ân hận. Vì lúc đó ông tôi đã trên 80 tuổi.

Khi thấy ông tôi chống gậy về, vừa đặt chân lên hiên nhà thì Bác đã bước ra. Trông thấy Bác với sự xúc động mãnh liệt và để tỏ lòng tôn kính cao độ, ông tôi chấp hai tay vái Bác. Bác tươi cười vội đỡ tay dìu ông tôi lên và nói:

-Không không, bây giờ cách mạng rồi, chúng mình đều là anh em, không còn như chế độ thực dân phong kiến trước đây nữa.

Ông tôi nói:

-Xin vâng lời dạy của cụ.

Khi đã đông đủ gia đình, Bác bảo cả gia đình chụp ảnh với Bác để làm kỷ niệm. Cả gia đình tôi rất sung sướng lặng đi trước vinh dự ấy.

Chụp xong ảnh, Người dặn:

-Tôi sẽ ăn cơm trưa với gia đình, gia đình cứ coi tôi như người trong nhà, nhà ăn thế nào, tôi ăn thế.

Mẹ tôi vội đi làm cơm, chị Thanh đi chợ mua thêm con gà, chị rẽ vào thăm cụ lang Bệu, nhân mời cụ xuống chơi nhà tôi cùng tiếp Bác Hồ. Cụ lang Bệu là một gia đình cơ sở cách mạng ở làng Vẽ (Đông Ngạc), trước khởi nghĩa anh Khánh, chị Thanh, chị Sáu vẫn thường ăn ở, qua lại, có lần đồng chí Lê Đức Thọ đã đến đây họp. Gia đình cụ lang rất tốt, chăm sóc và bảo vệ cán bộ thật chu đáo.

Bác ngồi trên ghế tràng kỷ uống nước hỏi chuyện anh em chúng tôi. Bác hỏi chuyện từng người một phụ trách công tác gì, hiện nay công tác đó ra sao. Các anh Thanh (Y), Sưởng, Cát lần lượt được Bác hỏi chuyện và báo cáo tình hình công tác với Bác. Bác hỏi chuyện rất cởi mở, nghe xong bao giờ Bác cũng suy nghĩ rồi bày cho cách làm.

Lúc đó được tin Bác về một số cán bộ của quận Lãng Bạc phụ trách phong trào ở xã tôi vội đến nhà tôi để chào Bác cũng được

Bác hỏi chuyện từng người như cán bộ xã. Gần trưa, một lần nữa Bác nhắc chúng tôi đi mời đông đủ cán bộ lãnh đạo chính quyền, cán bộ ngành, đoàn thể của xã đúng 2 giờ chiều đến gặp Bác.

Lúc ấy cơm vừa chín, mẹ tôi bảo người nhà bung mâm cơm lên để mời Bác, Bác bảo:

-Chú nào chưa ăn cơm thì đi ăn cơm với Bác.

Khi nhìn vào mâm cơm thấy bày biện nhiều thứ khác với lần trước Bác đã ăn với gia đình. Bác liền gọi chị Thanh đến hỏi:

-Tôi đã bảo gia đình làm cơm bình thường như mọi ngày thôi mà lại làm cỗ à! Nay cô làm thế này, mai tới nơi khác cô sẽ bảo nhân dân giết lợn, giết bò để đãi tôi chăng?

Chị Thanh lo quỳnh lên, không trả lời được. Mẹ tôi vội trình bày với Bác;

-Thưa Cụ, đất lề quê thói, mỗi khi nhà có khách chúng tôi cũng phải làm cơm cho tươm tất hơn ngày thường để tỏ lòng kính trọng ạ!

Bác bảo dọn cơm ra mời cả các cụ, cả gia đình và những người có mặt ngồi quây quần cùng ăn cơm với Bác.

Trưa hôm đó ăn cơm uống nước xong, mọi người đã đi cả. Bác lên sập nằm nghỉ chợp mắt chừng 15 phút, trông đồng hồ gần 2 giờ chiều thì Bác dậy ra rửa mặt để chuẩn bị tiếp khách.

Bác ngồi uống nước, nhìn đồng hồ chờ đợi. Lúc này các ông, các bà và các đồng chí cán bộ xã còn hẹn nhau tập tmng ở đình để cùng đến. Thấy đoàn cán bộ xã đến chậm giờ, Bác cười phê bình ngay:

-Sao các chú, các cô đến chậm thế?

Bác hỏi chuyện, nghe cán bộ địa phương báo cáo tình hình rồi Bác căn dặn tỉ mỉ từng việc suốt gần hai giờ liền, khoảng 4 giờ chiều mới đứng dậy tạm biệt mọi người.

Thấy Bác đứng dậy cáo từ, tôi vội đi gọi mọi người trong gia đình tập trung để tiễn Bác. Lúc này nhân dân trong xã đã biết việc Bác Hồ về nhà tôi từ sáng nên nhiều người đã ra đê để được đón Bác. Trong đó có cụ Đồ Trấn, cụ là nhà nho đã từng đi thi hương đỗ tam trường lúc này mặc áo the dài, quần trắng chờ ở bờ đê để đón Bác Hồ.

Thấy Bác từ trong nhà đi ra, cụ Đồ đã vái từ xa. Bác chạy đến chỗ cụ và nói:

-Xin cụ đừng vái như vậy, bây giờ thời dân chủ, chúng ta đều là anh em một nhà cả.

Bác dừng lại một phút ở trên đê để chào những người ra tiễn và những người ra đón, trước khi lên xe Bác còn vẫy tay mãi.

Không ngờ tiễn Bác chưa đầy một tháng, chúng tôi đã phải cùng nhân dân Thủ đô ta cầm súng đứng lên chống Pháp. Cả nước đã bước sang giai đoạn cách mạng mới.

Lần thứ ba, Bác Hồ lại về thăm Phú Gia vào sáng mùng một Tết Đinh Dậu (tức ngày 31/1/1957). Bác đến chúc tết các gia đình cơ sở cách mạng của Trung ương Đảng từ thời kỳ tiền khởi nghĩa. Lúc đó ở địa phương vừa hoàn thành cải cách mạng đất đai thắng lợi. Bác về lần này gia đình tôi không được đón, khi biết tin thì Bác đã về nội thành rồi.

Cũng vào dịp gần Tết Nguyên đán, hôm đó là ngày 23 tháng Chạp (tức ngày 21/1/1979) gia đình tôi được vinh dự đón Chủ tịch Trường Chinh về thăm. Vì không được báo trước nên tôi rất lúng túng.

Chủ tịch Trường Chinh đi lại trong nhà ngắm nhìn rồi nói với gia đình chúng tôi:

-Ở ngôi nhà này tháng 8 năm 1945 tôi đã về đây đón Bác Hồ về Hà Nội.

Chủ tịch thăm hỏi sức khỏe của mẹ tôi, vợ chồng tôi và các cháu, sau đó chụp ảnh chung với gia đình tôi.

Tôi cùng đi với Chủ tịch Trường Chinh đến thăm một số gia đình cơ sở cách mạng trong làng, nơi Chủ tịch đã ăn ở nhiều lần cách đây gần bốn chục năm.

Đến nhà bà Hai Vẽ, một gia đình cơ sở đầu tiên trong xã và cũng là nơi Chủ tịch Trường Chinh ở nhiều và lâu nhất, nhưng cả hai ông bà đã qua đời, gia đình không còn ai. Đến thăm một số gia đình cơ sở cách mạng, Chủ tịch Trường Chinh ôn lại chuyện cũ thăm sức khỏe những người còn sống và hỏi thăm những người đã mất. Chủ tịch hỏi thăm hai anh Công Diễn Tuyên và Công Xuân Liệu, hai người được Chủ tịch trực tiếp tuyên truyền giác ngộ khi còn ở đây.

Hai anh đều trưởng thành là cán bộ lãnh đạo tham gia cuộc kháng chiến chống Pháp và đều đã hy sinh. Chủ tịch Trường Chinh cũng đã chụp ảnh với các gia đình cơ sở cách mạng trong buổi gặp lại đó.

Ngay từ sau ngày được Bác đến thăm, gia đình tôi cũng đã thấy được vinh dự tốt bậc nên thường họp mặt ôn lại lời Bác dạy. Ông tôi, mẹ tôi thường nhắc nhở chúng tôi, rồi chúng tôi lại nhắc nhở con cháu chúng tôi trong cuộc sống phải cố gắng phấn đấu góp phần cống hiến công sức cho cách mạng, tu dưỡng đạo đức cách mạng để xứng đáng với sự dạy dỗ ân cần của Bác.

Qua 38 năm phấn đấu, gia đình tôi cũng thấy tự hào đã làm được những việc tốt dù chỉ bé nhỏ. Trong thời gian địch tạm chiếm mẹ tôi đã nuôi cán bộ hoạt động bí mật, trong đó có đồng chí Nguyễn Bá Đoán, Bí thư Quận ủy 4, mẹ tôi được nhận Huy chương kháng chiến hạng Nhì. Tôi tham gia công tác suốt trong hai thời kỳ kháng chiến chống Pháp và chống Mỹ nay sức yếu được nghỉ, con trai lớn của tôi là Công Ngọc Chung cầm súng diệt Mỹ và cháu đã hy sinh vì tổ quốc ngày 25/6/1968.

Bằng chứng nhận "Gia đình liệt sĩ gương mẫu" của Nhà nước tặng cho đánh dấu bước phấn đấu của gia đình tôi trong thời gian đã qua. Từ nay gia đình chúng tôi còn phải tiếp tục phấn đấu và truyền lại cho con cháu mãi mãi ghi sâu, thực hiện lời dạy của Bác Hồ phấn đấu góp phần xây dựng chủ nghĩa xã hội và bảo vệ vững chắc Tổ quốc xã hội chủ nghĩa.

Biên tập theo: Những lần đón Bác, NXB Hà Nội, 1984, tr.31-41.

Ở NGÔI NHÀ 48 HÀNG NGANG

Bà Hoàng Thị Minh Hồ
Trịnh Văn Bô kể, Lê Bầu ghi

Quê tôi ở Kim Lũ, gọi nôm là làng Lủ, nhưng cha mẹ tôi có cửa hiệu Vạn Tường ở số 21 Hàng Đào. Cha tôi là một nhà nho yêu nước, ông không đi thi vì nghĩ rằng dù có làm quan thì vẫn là người mất nước, vẫn là người làm tay sai cho giặc. Ông tham gia

Đông Kinh Nghĩa Thục, khi Pháp khủng bố, ông bị bắt, nhưng bị giam không lâu.

Trở về, ông làm thuốc, song không phải với mục đích kinh doanh hay kiếm sống, mà chủ yếu là để chữa trị cho người trong nhà, trong họ và chữa làm phúc cho người nghèo trong quê.

Tôi là con gái nên cha tôi không cho đến trường học quốc ngữ, nhưng tự ông dạy cho tôi học chữ nho ở nhà. Trong những ngày học như thế, điều đầu tiên cha tôi dạy cho tôi biết: Thế nào là cái nhục của người mất nước. Người thường hay dặn dò tôi:

-Con người ta cần phải có đức hạnh, không được để đồng tiền điều khiển. Cái gì cũng vậy, trả bằng tiền thì dễ, nhưng trả bằng nghĩa mới khó. Cho nên khi có tiền trong tay, các con chớ nên chỉ nghĩ đến mình mà phải nghĩ đến người, phải cứu giúp người nghèo khổ, hoạn nạn. Thương người như thể thương thân.

Nhớ lời cha dạy dỗ, dặn dò nên ngay từ năm 13 tuổi tôi đã tham gia vào các việc thiện và những việc công ích xã hội.

Khi đã được mẹ chồng tôi trao cho trông nom cửa hàng tơ lụa và đã có đồng tiền trong tay, tôi không từ chối một việc công ích nào. Ví dụ như vụ cháy nhà ở bãi Phúc Xá vào một ngày giáp tết năm 1942, ngay sáng hôm sau vụ cháy, tôi đã đi mua một 100 chiếc bánh chưng và quyên góp tiền của bạn bè mua 100 chiếc nĩa đem chia cho người bị cháy nhà. Ngay sau đó tôi đưa cho chị ruột tôi một vạn đồng để góp vào quỹ giúp những gia đình bị nạn. Hoặc như vụ đói năm 1945, tôi cũng bỏ ra một vạn đồng để mua 1000 vé ăn cháo, mỗi vé ăn trong một tháng mỗi ngày ba bữa để biếu những người đói vào nhà xin cứu giúp. Những công việc từ thiện như thế tôi đã tham gia nhiều và vận động chị em, bè bạn cùng làm.

Chính những hành động từ thiện này đã đưa tôi đến với cách mạng. Tôi nhớ hồi đó anh Tạ Văn Lưu vốn là tráng sinh trong đoàn Hướng Đạo phụ trách đội Sói Con. Các con tôi sinh hoạt trong đoàn thể ấy, nên ban đầu anh đến nhà tôi với tư cách là huynh trưởng, để liên hệ với phụ huynh, thăm viếng gia đình. Một hôm, sau ngày Nhật đảo chính Pháp đầu năm 1945, anh Lưu nói:

-Thấy gia đình giàu lòng nhân đức, nhiệt thành với việc công ích, nên một anh cán bộ Việt Minh muốn đến thăm và nói chuyện với gia đình, không biết hai bác có ưng thuận không?

Ngày ấy chúng tôi đã được nghe nói nhiều đến Việt Minh và biết đây là một tổ chức cách mạng đánh Pháp, đuổi Nhật cứu nước nên tôi nhận lời ngay:

-Vâng, xin anh cứ mời anh ấy đến.

Anh Lưu còn thêm:

-Nếu anh ấy đến nhà thì có gì phải e ngại không ạ?

Hiểu ý anh Lưu, nên tôi trả lời:

-Không có gì đáng ngại cả. Nếu có chuyện gì rắc rối tôi sẽ có cách, anh cứ yên tâm mời anh ấy đến.

Ngày chiều hôm đó anh Lưu đưa anh Cát (sau này tôi mới biết là anh Khuất Duy Tiến) đến nhà tôi. Vợ chồng tôi mời anh Tiến lên phòng khách ở gác hai. Để anh yên lòng, tôi đem bày ra bàn các loại tơ màu và sợi dệt, coi anh như người đến xem hàng, đặt hàng nếu như có chuyện gì xảy ra.

Cuộc gặp gỡ nói chuyện đầu tiên đó kéo dài từ 1 giờ đến 5 giờ chiều. Ngoài một vài câu mở đầu, anh Tiến đã nói cho chúng tôi nghe về chính sách của Mặt trận Việt Minh đoàn kết mọi tầng lớp nhân dân trong nước đánh Pháp đuổi Nhật giành độc lập... Và rồi anh cũng nói cho chúng tôi nghe những điều sơ đẳng về cách mạng, về thế giới đại đồng, về chủ nghĩa Mác - Lênin. Anh Tiến tỏ ra tin cậy chúng tôi và chúng tôi cũng hoàn toàn tin những điều anh nói,

Cuối cùng chồng tôi - ông Trịnh Văn Bô - nói với anh Tiến;

-Nếu cần người hoạt động thì tôi xin đi với các anh.

Anh Tiến cho chúng tôi biết điều đó chưa cần thiết bằng việc ủng hộ và vận động những người có tiền ủng hộ cách mạng để mua sắm vũ khí.

Tôi nói ngay với anh Tiến:

-Nếu vậy tôi xin ủng hộ cách mạng 1 vạn đồng, nhưng xin hẹn anh 1 tuần vì hiện nay là mùa ế hàng chỉ có hàng nhập chứ không có hàng xuất...

Sau đó tôi đem bán vốn cho bạn hàng 17 hòm tơ bóng lấy mỗi hòm 600 đồng.

Khi đưa tiền cho anh Khuất Duy Tiến, tôi nói thêm:

-Tôi sẽ ủng hộ cách mạng 1 vạn đồng nữa nhưng lần này xin hẹn anh 1 tháng sau.

Tôi đã làm đúng như thế... và từ đó về sau anh Tiến còn đưa chị Tâm Kính và các chị khác đến nhà và nhiều lần còn đem tài liệu đến nhờ tôi cất giấu.

Qua những anh chị cán bộ Việt Minh này và anh Hoàng Hữu Nhân (theo một đường dây khác) tôi đã ủng hộ cách mạng 7 vạn đồng không kể số tiền mà tôi vận động những người khác ủng hộ bằng cách mua tín phiếu cách mạng.

Cũng trong thời kỳ này, qua một vài người bạn của chồng tôi, bọn Đại Việt đòi ông phải ủng hộ tiền bạc cho chúng. Chồng tôi từ chối nói rằng không biết chuyện tiền nong. Họ đến tìm tôi, tôi trả lời dứt khoát:

-Tôi là nhà công thương, chỉ biết làm ăn buôn bán chứ không biết chuyện chính trị, đảng phái. Dính vào những chuyện ấy, tôi sợ không chịu nổi đòn "săng tan".

Cuối cùng họ cũng phải về tay không.

Trong khi đó, tôi và chồng tôi đã trở thành người của Mặt trận Việt Minh và nhà tôi đã trở thành cơ sở cách mạng.

Trong những ngày từ đầu tháng đến ừng tuần tháng Tám, đặc biệt là sau những ngày phát xít Nhật đầu hàng thì tình hình ngoài phố vừa nhộn nhịp vừa căng thẳng. Căng thẳng vì có nhiều đảng phái hoạt động, nhộn nhịp vì không khí Tổng khởi nghĩa đang lan tràn khắp nơi.

Càng gần đến ngày Tổng khởi nghĩa, nhất là những ngày 16, 17, 18 thì không khí càng sôi sục hơn. Rồi ngày 19/8, ngày Tổng khởi nghĩa, nhân dân các giới đi biểu tình cướp chính quyền. Băng cờ, khẩu hiệu đầy đường, đầy phố. Vậy mà suốt những ngày ấy, anh Hoàng Hữu Nhân cũng như anh Khuất Duy Tiến và những người khác không thấy một ai đến nhà tôi cả, điều ấy khiến tôi rất phân vân, mong ngóng.

Ngày 20 cũng đã qua đi và mãi cho đến quãng 3 giờ chiều ngày 21 mới thấy anh Hoàng Hữu Nhân trở lại. Thấy anh tôi mừng quá, tôi hỏi ngay:

-Bao nhiêu ngày nay các anh biến đi đâu hết cả thế? Chẳng thấy bóng dáng một ai, tôi sốt ruột quá.

Anh Nhân giải thích:

-Thì đây, công việc chị biết rồi đây, tối mắt tối mũi lên còn thì giờ đâu mà đi đến chỗ này chỗ khác nữa.

Giải thích thế rồi anh vội vã tiếp luôn:

-Nhưng bây giờ có một việc quan trọng cần nhờ đến anh chị đây.

Tôi hỏi:

-Việc gì vậy?

Anh Nhân dẫn đo một lát rồi nói:

-Tôi muôn đưa một số đồng chí về ở tại đây. Chị thấy có điều gì không thuận tiện không?

Nghe anh Nhân hỏi, tôi trả lời ngay:

-Đâu, thế các anh ấy đâu?

-Tôi sẽ đưa đến ngay bây giờ đây!

Nói xong anh Nhân lại vội vã ra đi. Trong khi ấy tôi cho người nhà sửa soạn mấy phòng ở trên gác để đón khách.

Mãi đến 6 giờ tối, khi trong nhà đã bắt đầu lên đèn, tôi mới thấy một chiếc xe "Pho" đen đen đỗ ở trước cửa nhà tôi, trong xe chật những người.

Mọi người xuống xe, vào nhà.

Tôi mời tất cả lên phòng khách gác hai. Ngay từ hôm đó, các đồng chí ấy ăn ở luôn trong nhà tôi.

Phải ít ngày sau tôi mới biết những người đến nhà tôi hôm đó gồm có đồng chí Nhân (Trường Chinh, Tổng Bí thư), đồng chí Văn (Võ Nguyên Giáp), đồng chí Tô (Phạm Văn Đồng), ông Cả (Nguyễn Lương Bằng) các đồng chí cán bộ cao cấp khác như đồng chí Lê Đức Thọ, Hoàng Quốc Việt, Trần Quốc Hoàn, Nguyễn Văn Trân v.v.

Ngôi nhà 48 Hàng Ngang xưa là ngôi nhà có hai tầng làm theo lối cổ. Tôi đã cho sửa thành 4 tầng.

Tầng dưới cùng tôi mở cửa hàng bán vải vóc tơ lụa lấy tên là hiệu Phúc Lợi (cửa hiệu của mẹ chồng tôi là Trịnh Phúc Lợi), nhà rất sâu, có cửa sau ăn thông ra phố Hàng Cân (số 35). Tầng hai, tầng ba có nhiều phòng dùng làm phòng ăn, phòng ngủ, phòng tiếp khách, tầng bốn có sân rộng và một vài phòng nữa.

Cũng mãi về sau này tôi mới biết rằng các đồng chí Trung ương Đảng sở dĩ chọn nhà tôi để đến ở và làm việc vì trước hết nhà tôi là một cơ sở đáng tin cậy, sau nữa nó ở giữa một phố buôn bán sầm uất, người đi kẻ lại lúc nào cũng đông đúc và ngay chính nhà tôi khách hàng cũng ra vào nhiều nên khó phân biệt được ai với ai. Một buổi sáng đồng chí Trường Chinh bảo tôi:

-Chị chuẩn bị thêm cho một phòng để đưa mấy cụ già đến ở.

Đến sâm sẩm tối ngày 26 tháng 8, một chiếc ô tô đỗ lại trước cửa nhà tôi.

Lần này ngoài những người quen biết từ trước còn có bốn người khách mời. Sau đó tôi mới được biết rằng các đồng chí đó gồm có đồng chí Trần Đăng Ninh, cụ Lam Sơn và cụ Nguyễn Ái Quốc. Sở dĩ tôi biết vậy là vì tôi có một cuốn sách in ảnh Cụ. Một buổi tối, nhân lúc ngồi nói chuyện vui, tôi đem ảnh ra hỏi đồng chí Trần Đăng Ninh:

-Anh Ninh này, tôi thấy ông Cụ rất giống người trong ảnh. Có điều người trong ảnh còn trẻ mà Cụ đây thì già rồi.

Anh Ninh không bảo sai nhưng cũng không nhận là đúng. Anh chỉ cười, sau đó bảo tôi:

-Nếu có ai hỏi gì về ông Cụ chị cứ bảo là ở nhà quê lên chơi.

Tôi nghe lời anh không nói với ai, ngay cả người trong nhà.

Tôi nhớ lần đầu tiên Chủ tịch Hồ Chí Minh đến nhà tôi. Người mặc rất giản dị: áo nâu, quần soóc nâu, đội mũ dạ, đi dép cao su con hổ trắng và tay cầm cần. Khi Người bước vào nhà, vợ chồng tôi ra chào. Chúng tôi đưa người lên gác ba nơi tôi dọn sẵn một buồng để Người ở, nhưng Người chỉ ngủ ở tầng ba hai tối rồi sau xuống tầng hai làm việc và ngủ luôn ở đó. Khi thì Người ngủ trên đi-văng, khi thì Người ngủ trên chiếc giường vải xếp.

Tầng hai có nhiều phòng, Người dùng một trong những phòng rộng nhất làm phòng họp. Quanh một chiếc bàn hình chữ nhật

trong phòng này, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã chủ trì phiên họp của Thường vụ Trung ương Đảng đầu tiên ở Hà Nội. Người đã nhất trí với chủ trương của Thường vụ về những vấn đề đối nội, đối ngoại trong tình hình mới, về việc phải sớm công bố danh sách của Chính phủ lâm thời. Chủ tịch Hồ Chí Minh đề nghị thêm: Mở rộng hơn nữa thành phần Chính phủ lâm thời, quyết định ra bản Tuyên ngôn Độc lập và tổ chức một cuộc mít tinh lớn ở Hà Nội để Chính phủ lâm thời ra mắt nhân dân. Hội nghị quyết định ngày ra mắt của Chính phủ lâm thời cũng là ngày nước Việt Nam chính thức công bố quyền Độc lập và thiết lập chính thể Dân chủ Cộng hòa. Cũng chính ở nơi đó, Chủ tịch Hồ Chí Minh và Ban Thường vụ Trung ương Đảng đã tập trung thảo luận nội dung bản Tuyên ngôn Độc lập Người sẽ đọc ngày 2 tháng 9.

Từ phòng này đi theo hành lang ra phía ngoài là phòng khách. Ở phòng khách, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã tiếp một số cán bộ lãnh đạo của Đảng đến xin chỉ thị; tiếp đoàn đại biểu các dân tộc Việt Bắc đông tới 40 người về thăm Người và tiếp cả khách nước ngoài nữa.

Từ phòng khách có cửa thông tới một phòng khác. Đó chính là phòng làm việc của Người. Ở phòng này, Người đã viết bản Tuyên ngôn Độc lập mà Người nói trong đời hoạt động của mình, Người viết nhiều, nhưng đến bây giờ mới viết được một bản Tuyên ngôn như vậy.

Tôi rất chú ý đến việc ăn uống của Chủ tịch và các đồng chí Trung ương nên thường đứng trông coi và luôn thay đổi món cốt sao cho mọi người ăn ngon miệng.

Ngoài hai bữa chính, tôi còn cho làm thêm bữa phụ vào 9 giờ sáng và khoảng 10 giờ đêm.

Một hôm vào quãng 9 giờ sáng, tôi mua được mấy quả bưởi Nghệ. Tôi gọt bưởi, pha nước, rồi chính tay tôi mang lên phòng Chủ tịch làm việc. Lúc ấy Người đang ngồi đánh máy, Người bảo tôi cùng ăn rồi vừa ăn bưởi, Người vừa bảo tôi:

-Cô thật là sung sướng, cha mẹ, con cái đầy đủ, nhà cửa đàng hoàng chả có gì phải khổ cả!

Không hiểu sao lúc đấy tôi lại nghĩ đến người phu kéo xe bị thằng Tây say ngồi trên xe đá giày tây vào gáy gục xuống vệ đường, tôi nghĩ đến những người hàng rong bị bọn đội xép Tây đánh bằng dùi cui làm cho gánh hàng còm cõi đổ tung tóe, tôi nghĩ đến việc cha tôi bị Pháp bắt giam và nhất là những lời cha tôi nói cho tôi biết thế nào là cái nhục của một người mất nước.

Vì thế tôi thưa với Người:

-Thưa Cụ, - ngày ấy mọi người thường dùng chữ Cụ một cách hết sức tôn kính để nói với Người và nói về Người chứ chưa dùng chữ Bác thân mật như bây giờ - Thưa Cụ, cháu cũng có cái nhục của một người dân mất nước.

Tôi thấy Người im lặng, một lát sau Người hỏi tôi:

-Thế bây giờ cô đang làm công tác gì?

-Thưa Cụ, cháu làm ở chỗ chị Diệu Hồng, Hội Phụ nữ cứu quốc.

Người thân mật dặn tôi:

-Làm gì cũng phải kiên trì nhẫn nại cô ạ!

Tôi nhắc lại lời căn dặn ấy của Người:

-Vâng, thưa Cụ làm gì cũng cần kiên trì nhẫn nại ạ!

Tôi ghi nhớ mãi lời dặn dò ấy của Người và lời dặn dò ấy đã có tác dụng rất lớn trong suốt cuộc đời tôi, đặc biệt là trong 9 năm kháng chiến trường kỳ gian khổ.

Sau cuộc nói chuyện ngắn ngủi thân mật ấy tôi xin phép Người xuống nhà để khỏi làm mất thì giờ làm việc của Người.

Kể từ sau Cách mạng tháng Tám, chồng tôi đã ra ủy ban hành chính làm việc cùng với anh Khuất Duy Tiến và anh Trần Duy Hưng. Tôi cũng tham gia một số công tác xã hội, mặc dù rất bận tôi vẫn trông nom việc cơm nước. Còn một việc mà tôi không bao giờ xao lãng là dành thì giờ đi quanh nhà, đi lên gác, dọc theo các hành lang xem động tĩnh và xem có gì bất thường hay không. Những lần đi quanh như vậy, khi đi ngang qua phòng Chủ tịch làm việc, tôi không bao giờ tự động ghé vào chỗ Người, mà chỉ lướt nhìn qua những tấm kính của cánh cửa khép để xem nếu có việc gì, Người sẽ gọi. Nhưng lần nào cũng vậy, tôi chỉ thấy Người ngồi làm việc. Thường thì Người hay ngồi đánh máy bên chiếc bàn nhỏ kê sát tường, nhiều hôm trời nóng, tôi thấy Người mặc chiếc may

ô, và đi chân trần trên sàn gỗ. Về ban đêm, sau khi đóng cửa hàng, tính toán tiền nong sổ sách xong, dù khuya đến đâu, tôi cũng phải đi một lượt xem xét lại tất cả cửa ngõ trước khi đi ngủ. Đó là một thói quen đã từ lâu không thể thiếu được của tôi, nhưng trong thời gian này tôi lại càng chú ý tới công việc đó hơn. Đi đến đâu tôi cũng bật đèn lên xem xét cẩn thận. Công việc đó tôi thường làm vào lúc 11, 12 giờ đêm và trong thời gian ấy, tôi thấy Chủ tịch vẫn thường thức để làm việc. Hãn hữu lắm tôi mới thấy Người đi ngủ sớm hơn một chút. Người thường ngủ luôn trên chiếc đi văng, đắp một chiếc chăn len hoặc một chiếc khăn tắm to. Tôi còn được nghe nói trước đó, ở Tân Trào, Người vừa bị mệt nặng nên tôi lại càng chú ý hơn đến bữa ăn sao cho sức khỏe của Người được đảm bảo.

Nhưng có một hôm, xảy ra một chuyện khiến tôi rất lo lắng.

Ấy là một buổi tối, khi cả nhà vừa ăn cơm xong thì anh Chu Đình Xương người phụ trách an ninh, bắt chợt đến, sau đó một lát tôi được báo cho biết là hãy cho mở sẵn khóa cả cửa trước lẫn cửa sau. Tôi cho người nhà làm đúng như thế và cẩn thận hơn, tự tay tôi còn đi kiểm tra một lượt, đặc biệt là cửa sau (cửa sắt bên trong và cửa gỗ bên ngoài), tuy vậy lòng tôi vẫn thấy áy náy không yên vì tôi biết rằng, bên ngoài vào thời gian đó có rất nhiều đảng phái phản động dựa vào thế lực của bọn Tàu trắng để gây những vụ lộn xộn, bắt người, tống tiền thậm chí cả việc ám sát nữa. Dứt khoát là anh Chu Đình Xương đã đem đến một tin đáng lo ngại.

Tôi thật sự lo lắng và đi lên gác xem động tĩnh thế nào. Nhưng khi lên đến nơi, tôi thấy Chủ tịch vẫn làm việc bên chiếc máy chữ giống như mọi tối, coi như không có chuyện gì xảy ra cả. Các đồng chí khác cũng vẫn mỗi người một việc. Sự bình tĩnh đó của Người và của các đồng chí khác làm tôi yên tâm hơn. Cho đến 11 giờ đêm, không thấy có chuyện gì xảy ra và tôi lại được lệnh cho khóa cửa vào như cũ.

Trong những ngày ấy, tôi còn có một điều băn khoăn; có lẽ vì quá bận bịu với công việc trước mắt nên cả Chủ tịch và các đồng chí khác hầu như không ai để ý tới những bộ quần áo mà các đồng chí ấy mặc từ chiến khu về đã quá cũ kỹ. Gần đến ngày đọc Tuyên

ngôn Độc lập rồi! Cuối cùng tôi đành phải nói với anh Hoàng Hữu Nhân:

-Anh Nhân ơi! Ngày Chính phủ lâm thời ra mắt sắp đến nơi rồi mà tôi thấy quần áo của Cụ cũng như các đồng chí khác đều là những bộ quần áo đã cũ quá rồi. Tôi muôn sắm một ít quần áo, giày dép để Cụ với các anh dùng trong ngày lễ cho chỉnh tề, được không anh?

Anh Nhân cười bảo tôi:

-Quả thật là chúng tôi bận quá nên chưa ai nghĩ đến chuyện quần áo giày dép cả. Chị lo giúp cho được thì tốt quá. Nhưng cứ để tôi xin ý kiến Cụ với các anh ấy xem sao.

Sau đó tôi đã mua giày dép và quần áo bằng đủ loại vải len, dạ, tít-suy, trôpican, kaki đưa anh Hoàng Hữu Nhân chuyển tới các đồng chí dùng.

Sau ngày Quốc khánh mùng 2 tháng 9, Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng với Chính phủ lâm thời đã ra làm việc công khai, song Chủ tịch vẫn còn lưu lại ở nhà tôi ít ngày nữa. Trong những ngày đầu, Chủ tịch thường xuyên đi về bốn buổi, nhưng rồi vì công việc quá bận nên Chủ tịch ăn cơm luôn ở Bắc Bộ phủ mà chỉ về nhà vào những buổi tối. Cơm nước xong, Người lại tiếp tục làm việc cho tới 12 giờ đêm, có khi khuya hơn...

Tuy công việc bận rộn như vậy, nhưng mỗi khi về nhà, khi Người đi qua chỗ tôi bán hàng bao giờ Người cũng hỏi:

-Cụ có nhà không?

Sau khi nghe tôi trả lời, Người lại hỏi tiếp:

-Các cháu đâu?

Khi biết mẹ chồng tôi và các cháu đều có mặt ở nhà, bao giờ Người cũng cho gọi hai cháu gái tới (một cháu lên 8, một cháu lên 5) xoa đầu các cháu rồi dắt các cháu vào thăm bà. Mỗi lần bước vào gian phòng của mẹ chồng tôi, Người biết bà cụ bị nghẽn ngãng:

-Cụ đã xơi cơm chưa?

Rồi sau đó Người lại hỏi:

-Hôm nay cụ có khoẻ không?

Sau đấy, Người lưu lại nói thêm một vài câu chuyện khác. Người còn chúc cụ khoẻ mạnh, ngủ ngon rồi mới dắt hai cháu lên trên gác.

Trong những ngày đầu, khi mẹ chồng tôi còn tưởng Người chỉ là một ông khách buôn tơ lụa ở tỉnh xa về cất hàng phải lưu lại ở nhà thì bà thường khen là ông khách lịch thiệp, chu đáo tử tế. Nhưng khi đã biết Người là Chủ tịch Hồ Chí Minh thì mẹ chồng tôi lại luôn luôn tâm tặc khen:

-Sao mà lại có người quý hoá? Một vị đứng đầu Nhà nước mà giản dị, ân cần, chu đáo thế? Thật là phúc cho đất nước.

Để đảm bảo an toàn và giữ bí mật chỗ ở của Người nên Người chuyển đến ở tại một ngôi nhà cũ thuộc phố Lê Thái Tổ. Hôm chuyển chỗ ở, Người họp mặt thân mật với gia đình tôi. Người lại cảm ơn, lại dặn dò từng người trong gia đình tôi và đặc biệt là Người đã tặng cho gia đình tôi một vật kỷ niệm rất quý giá đó là chiếc ngà voi chạm trổ tỉ mỉ. Tôi nhớ chiếc ngà chạm một đàn voi gồm voi mẹ và một đàn voi con quấn quýt bên nhau đi dưới rừng chuối tượng trưng cho sự đoàn kết: Đoàn kết giữa nhân dân, gia đình với cách mạng. Rất tiếc là chiếc ngà voi mỹ nghệ này đã bị thất lạc trong những ngày kháng chiến gian khổ.

Tháng 12 năm 1945, chồng tôi - ông Trịnh Văn Bô đã được kết nạp vào Đảng Cộng sản Việt Nam.

Nguồn động viên cổ vũ đó càng làm cho gia đình tôi háng hái tham gia vào nhiều công tác xã hội khác. Tôi không hề thấy một chút do dự nào khi góp công góp của của mình ra cho cách mạng.

Thực vậy, khi Chính phủ phát động phong trào xây dựng quỹ Độc Lập, tôi đã ủng hộ vào quỹ 20 vạn đồng. Tôi tham gia vào ban tổ chức Mùa Đông binh sĩ, vận động bà con ủng hộ được 60 vạn đồng, trong đó tôi có 5 vạn đồng may được 2 vạn chiếc áo trấn thủ giao cho Bộ Quốc phòng. Đặc biệt là trong Tuần lễ vàng tôi đã đưa vào quỹ nhà nước 117 lạng. Trong số 117 lạng này thì có 103 lạng do mẹ chồng tôi và vợ chồng tôi mang tới, còn 14 lạng là do cụ Hoàng Đạo Phương thân sinh ra tôi mang tới.

Trong lúc tài chính của Nhà nước còn eo hẹp, tôi cũng đã đi mua để ứng ra cho ông Cả gần 200 lạng vàng để ông mua một kho súng của bọn Tàu trắng ở trên Chèm.

Những ngày tháng đầu tiên sôi sục khí thế cách mạng đó trôi đi rất nhanh. Cái Tết đầu tiên của một đất nước độc lập cũng đã đến và một kỷ niệm sâu sắc không thể nào quên bởi nó là vinh dự lớn một lần nữa đến với gia đình tôi vào tối 30 Tết năm đó.

Hôm ấy khi vợ chồng tôi cùng anh Hồng Lĩnh (Nguyễn Khánh Toàn) và vợ chồng anh Khuất Duy Tiến vừa ăn uống xong, tôi bỗng nghe thấy tiếng mở cửa ở dưới nhà, tiếp đó là tiếng chân nhiều người bước lên thang. Anh Nguyễn Khánh Toàn chạy ra và bỗng anh reo lên:

-Ô, Bác!

Thế là tất cả chúng tôi chạy ồ ra đón Người. Thấy chúng tôi, Người nói:

-Chào các cô, các chú.

Rồi Người quay lại hỏi anh Nguyễn Khánh Toàn:

-Chú Lĩnh bây giờ ở đâu?

-Dạ, cháu ở đây ạ!

Người nói:

-Sao chú cứ ở mãi đây?

Khi tất cả đã tập trung ở phòng khách và sau khi thăm hỏi, Người nói:

-Hôm nay là năm mới - Người cười giải thích - Tuy chưa đến năm mới, nhưng sắp sang năm mới nên cũng gọi là năm mới - Năm mới chúc mọi người thật khỏe mạnh này; làm việc thật hăng say này; và ăn Tết thật ngon lành, nhưng tiết kiệm...

Người cũng không quên chúc mừng sức khỏe của mẹ chồng tôi, người cao tuổi nhất trong nhà. Cho đến mãi sau này, mẹ chồng tôi vẫn thường bảo vợ chồng tôi và các cháu rằng:

-Một vị Chủ tịch nước mà sống giản dị, tình cảm, gần gũi nhân dân như thế đấy...

Tất cả chúng tôi tiễn Người ra xe, và chúng tôi đứng lại bên hè, cùng trông theo cho đến khi chiếc xe của Người khuất hẳn ở đầu phố.

Những tình cảm quý báu của Người dành cho gia đình tôi thật quá to lớn, điều đó khiến tôi càng hăng hái tham gia các công việc xã hội hơn. Đó cũng là điều giải thích tại sao gia đình tôi lại đóng góp gần như toàn bộ tài sản và cuộc đời mình cho cách mạng, cho cuộc kháng chiến trường kỳ giành độc lập cho đất nước.

Trong suốt cả cuộc kháng chiến, nay đây mai đó, nhiều lúc vô cùng gian khổ nhưng tôi không một chút nản lòng, bởi tôi luôn nhớ lời Chủ tịch Hồ Chí Minh đã từng dặn dò tôi: Phải kiên trì, nhẫn nại.

Sau chín năm đi theo kháng chiến, tôi lại trở về ngôi nhà 48 Hàng Ngang.

Năm 1960 để góp phần vào việc xây dựng Bảo tàng cách mạng Việt Nam, tôi đã trao tặng Viện Bảo tàng và Sở Văn hoá Hà Nội một số bản ghế mà Chủ tịch Hồ Chí Minh đã từng ngồi làm việc.

Ngày mùng 2 tháng 9 năm 1970, một năm sau khi Chủ tịch Hồ Chí Minh qua đời, ngôi nhà 48 Hàng Ngang chính thức trở thành nhà lưu niệm. Hôm khai mạc nhà lưu niệm nhiều đồng chí cán bộ Trung ương Đảng như đồng chí Trường Chinh, Nguyễn Lương Bằng, Hoàng Quốc Việt... cũng có mặt để thăm lại ngôi nhà. Và tám bảng bằng đá trắng khắc những dòng chữ tô vàng đậm nét được gắn trên tường bên cạnh cửa ra vào: "Trong ngôi nhà này, tại một phòng gác nhỏ, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã viết bản Tuyên ngôn Độc lập, khai sinh ra nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà".

Thỉnh thoảng tôi vẫn ghé thăm ngôi nhà đó, ngôi nhà mà nơi ấy Chủ tịch Hồ Chí Minh đã dạy tôi bốn chữ: Kiên- trì-nhẫn-nại. Bốn chữ ngắn ngủi, nhưng để thực hiện nó, tôi đã bỏ vào đó những tháng năm dài... Những tháng năm dài với một tấm lòng thành...

Biên tập theo: Bác Hồ với phụ nữ Hà Nội, NXB Hà Nội, 1985, tr.31.

SUỐT ĐỜI TÔI KHÔNG BAO GIỜ QUÊN

Nguyễn Thị Kim kể - Lý Thị Trung ghi

Năm 1946

Một hôm tôi được anh Nguyễn Đình Thi đến báo tin vui khá bất ngờ:

-Đề chuẩn bị cho cuộc triển lãm sắp tới, Hội cử chị và hai anh Tô Ngọc Vân, Nguyễn Đỗ Cung nặn tượng và vẽ chân dung Bác. Chúng tôi đã đề nghị và được Bác đồng ý rồi. Chị chuẩn bị nhé.

Nghe anh Thi nói, tôi bàng hoàng sung sướng. Mình được vinh dự lớn lao thế kia ư? Suốt từ lúc nghe tin, tôi cứ hồi hộp chờ được gặp Bác. Tôi luôn luôn tưởng tượng đến việc làm sắp tới của mình với sự náo nức và lo lắng.

Chúng tôi chuẩn bị sẵn sàng mà tới hôm được gọi vào gặp Bác tôi vẫn cảm động đến lặng người đi trong giây phút. Anh Cung vẫn lúng túng với đôi dép đứt quai và phải mượn dây lưng để ăn mặc gọn gàng hơn. Chúng tôi được biết Bác rất giản dị nhưng vào gặp Bác, phải ăn mặc cho đàng hoàng, sạch sẽ.

Lúc này hoàn cảnh đất nước đang đứng trước những khó khăn rất lớn. Thù trong giặc ngoài. Các đảng phái phản động chỉ rình thời cơ hòng bóp chết nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà chưa tròn một tuổi. Hàng ngày Bác Hồ phải giải quyết biết bao công việc phức tạp bề bộn vậy mà vẫn dành cho chúng tôi thời gian làm việc ngay tại Bắc Bộ phủ.

Khi ngồi đợi Bác ở phòng khách, mắt tôi vẫn chú ý nhìn ra cửa - cánh cửa phòng khách chỉ che một đoạn giữa nên trông thấy chân người đi ở ngoài. Thoáng thấy đôi giày vải lướt qua và ngay sau đó có người gọi chúng tôi sang phòng làm việc của Bác. Bác bắt tay và hỏi về cách làm việc. Chúng tôi trình bày ý định của mỗi người và xin phép Bác cho làm việc một thời gian. Bác hỏi:

-Một thời gian là bao nhiêu ngày?

Chúng tôi dè dặt đáp:

-Thưa Bác, mười ngày ạ!

Bác đồng ý cho chúng tôi làm việc vào giờ Bác đọc báo hàng ngày

- từ 6 giờ đến 8 giờ sáng. Bác cười vui vẻ hỏi chúng tôi:

-"Mẫu" phải ngồi như thế nào đây?

Chúng tôi đề nghị Bác cứ ngồi đọc báo như thường vì chúng tôi muôn nặn tượng và vẽ Bác đang ngồi làm việc. Như vậy, Bác vẫn làm được việc và thoải mái tự nhiên hơn.

Anh Cung, anh Vân thay nhau chạy quanh Bác để chọn các dáng ngồi. Còn tôi, tôi đứng phía trước mặt Bác. Đồ dùng của tôi là giá nặn tượng, hòm gỗ thông đựng đất sét và dao, vừa nặng vừa linh kinh. Thấy phòng làm việc của Bác quá sạch sẽ, tôi hơi lúng túng, Bác biết ý, cho người kiếm một chiếc chiếu "để cô Kim đặt giá và hòm đất", Bác bảo tôi:

-Lúc nào làm việc cũng phải mang đủ các thứ này à? Thế ra làm công tác văn nghệ cũng nặng nhọc vất vả nhỉ?

Bác ung dung ngồi đọc báo. Trên chiếc bàn của Bác đặt hàng chồng báo đủ các loại, trong nước, nước ngoài. Tuy vậy, Bác cũng rất chú ý đến công việc của chúng tôi. Bàn làm việc của Bác kê thẳng để thích hợp với bố cục và ánh sáng, chúng tôi muốn kê chéo đi nhưng cứ ngần ngại. Bác nghiêng ý, hỏi:

-Các chú và cô cần gì?

Được Bác hỏi, chúng tôi mới dám nói. Bác bảo:

-Các chú và cô cần kê như thế nào để làm việc được tốt hơn thì cứ kê.

Các anh Vân, Cung trong khi vẽ cần đo bằng thước và đứng xa mà ngắm. Công việc của tôi phải đo bằng com-pa mà phải đo trực tiếp vào khuôn mặt, mắt, mũi và râu của Bác và phải đo luôn. Không đo, nặn tượng không chính xác. Bác tinh ý bảo tôi:

-Cô cần đo cứ đo, đừng ngại. Không đo, làm không đúng thì hỏng việc.

Đứng trước Bác tôi vừa vui vừa sợ. Vui vì thấy Bác gần gũi, thân thiết quá. Sợ không biết mình có đủ sức để miêu tả được phần nào cái vĩ đại của Bác qua bức tượng sắp làm?

Một ngày được làm việc cạnh Bác hai giờ, tôi thấy thời gian trôi nhanh quá. Bấy giờ đã là đầu tháng 5 năm 1946. Bác sắp lên đường sang Pháp dự hội nghị Phông-ten-nơ-blô với tư cách là thượng khách của Chính phủ Pháp.

Trong những ngày làm việc, thỉnh thoảng Bác lại cho anh Cung, anh Vân mấy điếu thuốc lá thơm. Bác mỉm cười nhìn hai anh rồi đưa cho tôi mấy chiếc kẹo:

-Cô Kim không biết hút thuốc thì Bác cho ăn kẹo. Một hôm thấy anh Cung cứ ghen cổ, liếc mắt nhìn lên bàn, Bác cười bảo:

-Hôm nay hết thuốc rồi!

Ngày nào cũng vậy, cứ đúng tám giờ là Bác xếp báo và chúng tôi cũng thu dọn đồ đạc. Một buổi đã hơn tám giờ mà Bác vẫn đọc báo. Chúng tôi nháy nhau làm "tranh thủ". Đến tám rưỡi, Bác nhìn đồng hồ rồi vui vẻ bảo chúng tôi:

-Hôm nay "mẫu" làm thêm giờ, phải có bồi dưỡng đây nhé!

Chúng tôi cười xin lỗi:

-Thưa Bác, tại chúng cháu thấy Bác vẫn làm việc.

Trước khi chúng tôi ra về, ngày nào Bác cũng lại xem tượng, xem tranh, Bác bảo tôi:

-Này, hai tai của Bác không đều nhau đâu. Bộ râu này thế mà khó nặn đấy nhỉ?

Rồi Bác lấy ngón tay vẽ một đường trên trán bức tượng, ý muốn bảo tôi: trán Bác có một đường gân nổi lên. Tôi xin Bác cho ý kiến, Bác cười, lát sau Bác nói:

-Cô làm, giống hay không thì cô phải biết chứ?

Làm việc bên Bác chúng tôi thấy thật thoải mái. Tượng tôi nặn chưa xong đã đến lễ sinh nhật Bác. Tối hôm ấy chúng tôi cũng được đến chúc mừng Bác cùng với đoàn đại biểu của Hội Văn hoá cứu quốc. Các cơ quan và đoàn thể khác cũng đến rất đông. Sáng hôm sau, vừa vào phòng làm việc, Bác đã nói;

-Hôm qua, Bác cũng trông thấy cô và hai chú đến chúc Bác. Đông quá, Bác không tiếp chuyện được. Bác để phần bánh cho cô và hai chú đây, ra ăn đi đã.

Thường ngày, chúng tôi làm việc từ sáu giờ nhưng thường đến trước mười hay mười lăm phút và ngồi chờ ở phòng khách. Khi nào thấy đôi giày vải lướt qua, biết là Bác, chúng tôi sang ngay phòng làm việc. Một hôm ngồi đến sáu giờ rưỡi vẫn không thấy đôi giày vải đi qua, chỉ thấy đôi dép cói đi đi lại lại. Chúng tôi băn khoăn hay là Bác mệt. Vừa lúc đó, một đồng chí vào gọi chúng tôi sang kéo Bác ngồi đợi lâu rồi. Chúng tôi vội vàng sang phòng làm việc. Bác hỏi ngay:

-Sao hôm nay các chú và cô đến muộn thế?

Chúng tôi thưa với Bác vì không thấy đôi giày vải của Bác đi qua, Bác cười:

-Thế là không biện chứng tí nào. Bác có thể đi giày khác chứ.

Rồi Bác bảo:

-Hôm nay đau chân nên Bác phải đi dép.

Và từ hôm ấy, hôm nào Bác cũng đi dép. Chúng tôi được làm việc với Bác quá cả hạn mười ngày, mãi tới ngày Bác đi dự Hội nghị Phong-ten-nơ-blô mới thôi. Những ngày được làm việc bên Bác là những ngày làm việc lịch sử ghi lại những ấn tượng sâu sắc trong đời tôi. Trong chín năm kháng chiến chống Pháp gian khổ, vợ chồng tôi và hai cháu gái phải đi hết nơi này đến nơi khác. Tôi sẵn sàng làm mọi việc từ trang trí sân khấu, hoá trang, nhắc vở cho đoàn kịch Giải phóng do chồng tôi - anh Phạm Văn Đôn - làm trưởng đoàn. Một lần, vào khoảng năm 1951, anh Hoài Thanh đi công tác vào khu Bốn, rẽ đến chỗ tôi đang công tác. Anh cho tôi một ít giấy vẽ và bảo: "Bác vẫn nhắc đến chị đấy". Anh kể thêm: "Một hôm, tôi được gặp Bác, Bác hỏi: "Cô Kim đạo này có còn vẽ, còn nặn tượng không?". Được nghe Bác nhắc đến mình, tôi sung sướng đến chảy nước mắt. Và bỗng dưng những vương mắc, băn khoăn trong bước đường công tác tan biến đi đâu mất, chỉ còn lại trong lòng một niềm hân hoan náo nức, muốn làm được nhiều việc cho cách mạng, cho kháng chiến.

Bức tượng bán thân của Bác tôi sáng tác hồi 1946, hiện đang bày ở Viện Bảo tàng Cách mạng. Trước khi rút khỏi Hà Nội, chúng tôi giấu bức tượng Bác vào bệ thờ ngôi nhà thờ tổ tiên. Sau ngày giải phóng Thủ đô, chúng tôi mới phá bệ thờ lấy ra. Đó là kỷ niệm thiêng liêng về Bác. Năm 1952 ở chiến khu Thái Nguyên, tôi làm một bức tượng đắp nổi Bác Hồ. Năm 1970 và 1971 tôi sáng tác hai tượng bán thân của Bác, trong đó có một bức "Bác Hồ năm 1930". Một bức nhớ lại dáng Bác đang ngồi làm việc: một tay cầm bút viết, một tay chặn lên tờ báo, trên hai ngón tay vẫn kẹp điều thuốc hút dở. Năm 1972, tôi đã phác thảo lần thứ hai bức tượng toàn thân về Bác, cao hai mét.

Mỗi lần đứng trước phác thảo, tôi bồi hồi nhớ lại những lần được gặp Bác. Bác hỏi đầu cách mạng râu tóc còn đen, mắt sáng như hai ngôi sao. Thời kỳ sau hoà bình 1954, mắt Bác vẫn sáng nhưng tóc đã nhiều sợi bạc.

Trong cuộc triển lãm mỹ thuật toàn quốc 1957, tôi được vinh dự giới thiệu tranh với Bác.

Vừa trông thấy tôi, Bác đã hỏi ngay:

-À, cô Kim. Thế nào, dạo này cô vẫn còn phải "đo đo" (Bác giơ tay phác một cử chỉ) đấy chứ?

Ôi chao, Bác bận trăm công nghìn việc mà vẫn còn nhớ được tôi. Sự quan tâm của Bác đối với văn nghệ sĩ thật là sâu sắc. Tôi chỉ còn biết tự nhắc nhở mình phải phấn đấu, phải để hết tâm trí vào nghệ thuật, dùng nghệ thuật của mình phục vụ cách mạng, phục vụ nhân dân.

Đến nay, nhiều người xem bức tượng Bác đều bảo Bác hơi gầy. Đúng, Bác hơi gầy. Tôi rất thích bức tượng ấy vì tôi nghĩ: ngày ấy Bác mới ở chiến khu về, bao nhiêu năm chiến đấu không mệt mỏi, hết nhà tù này sang nhà lao khác. Cách mạng thành công rồi nhưng đất nước còn biết bao khó khăn. Bác làm gì có thì giờ nghỉ ngơi. Có lúc nào đầu óc Bác được thanh thoi.

Mấy chục năm đi theo cách mạng, qua hai cuộc kháng chiến chống Pháp, chống Mỹ và hiện nay đang xây dựng, chiến đấu bảo vệ Tổ quốc, con người nghệ sĩ của tôi được rèn luyện, thử thách và lớn lên rất nhiều. Tuy nhiên cũng có lúc những khó khăn, vướng mắc đã day dứt tôi. Song mỗi lần như thế, cứ nghĩ đến sự quan tâm của Bác, cứ nghĩ đến câu nói: "Thế ra làm công tác văn nghệ cũng nặng nhọc, vất vả nhỉ" là tôi thấy như Bác thông cảm, động viên mình và phấn đấu vượt qua.

Đến tận bây giờ câu nói của Bác vẫn luôn vang vọng. Suốt đời tôi không bao giờ quên.

Biên tập theo: Bác Hồ với phụ nữ Hà Nội, NXB Hà Nội, 1985, tr.39

CHÚNG TÔI BẢO VỆ NHÀ SỐ 8 VUA LÊ

Ghi theo lời kể của bác Tạ Quang Chiến (Nguyên Tổng Cục trưởng Tổng cục TDTT)

Trường, Kỳ, Kháng, Chiến, Nhất, Định, Thắng, Lợi là tên mà Bác Hồ kính yêu đã đặt cho tám cán bộ tháp tùng Người (Võ Chương,

Vũ Long Chuẩn, Nguyễn Văn Lý, Nguyễn Hữu Văn, Văn Lâm, Chu Phương Vương, Nguyễn Quang Chí, Trần Đình), trong đó có ông Thu nay đã ngoại "bát tuần", nhưng vẫn rất minh mẫn, ông Tạ Quang Chiến bù ngùi cho tôi biết bảy người của đội cận vệ đã về với Bác, với Tổ tiên, chỉ còn mình ông ở lại. Và kỷ niệm về Bác trong những năm tháng được ở bên Người không bao giờ phai mờ trong ký ức ông.

Mùa Thu tháng Tám năm 1945, tôi tròn 20 tuổi. Sôi nổi, mê say trong ánh sáng rực rỡ, rợp trời cờ đỏ sao vàng của không khí độc lập tự do, tôi gia nhập đội tự vệ chiến đấu Hoàng Diệu. Những ngày luyện tập quân sự và học lý luận "Chủ nghĩa Cộng sản sơ giản" ở 107 Găm-bet-ta (nay là phố Trần Hưng Đạo), tôi không ngờ mình lại có vinh dự lớn lao là được chọn đi bảo vệ Bác.

Sau lễ Độc lập, Hồ Chủ tịch từ 48 phố Hàng Ngang chuyển về Bắc Bộ phủ. Để bảo vệ Bác an toàn trong mọi hoạt động đối nội và đối ngoại, lực lượng trực tiếp bảo vệ Bác được tăng cường. Ngoài các đồng chí vẫn bảo vệ Bác từ Tân Trào như Nam Long, Trần Đình, Văn Lâm, Ngọc Hà; Thành ủy cử hai chiến sĩ tự vệ chiến đấu cứu quốc Hoàng Diệu lên bảo vệ Bác: Tôi và anh Võ Chương (người Huế).

Thời gian này, bọn Tưởng ở Hà Nội và tay sai phản động do Nguyễn Hải Thần, Vũ Hồng Khanh, Nghiêm Kế Tổ, Nguyễn Tường Tam cầm đầu thường gây ra nhiều vụ ám sát, bắt cóc hịt các đồng chí lãnh đạo Đảng; thực hiện âm mưu "diệt Cộng, cầm Hồ". Do đó, Trung ương bố trí thêm một địa điểm nữa ở số 8 Vua Lê (nay là phố Lê Thái Tổ) để tiện cho Bác đi lại làm việc ở Bắc Bộ phủ và bảo vệ Bác được tốt hơn. Tại đây, bảo vệ trực tiếp là một trung đội Vệ quốc đoàn (hầu hết là người Tày, từ Tân Trào về) do đồng chí Đàm Quang Trung phụ trách, phía ngoài luôn có công an bí mật bảo vệ do anh Lê Giản chỉ đạo, có nhiệm vụ theo dõi tình hình xung quanh khu biệt thự và phối hợp chặt chẽ với đơn vị bảo vệ bên trong.

Bác ở tầng hai cùng đồng chí Nguyễn Lương Bằng và đồng chí Nguyễn Văn Lý; các đồng chí khác ở tầng dưới. Đồng chí Tiêu Văn Khương, tù chính trị ở Sơn La về, do anh Cả (tức đồng chí

Nguyễn Lương Bằng) đưa vào nấu cơm riêng cho Bác; chị Lê Thị Thanh lo công tác nội cần.

Hàng ngày, Bác dậy sớm tập thể dục, ăn sáng rồi sang Bắc Bộ phủ làm việc. Tối về, Bác làm việc hoặc họp với các đồng chí Thường vụ Trung ương Đảng. Chúng tôi theo chân Bác bảo vệ Người ở mọi lúc, mọi nơi. Mỗi người trong tổ cận vệ chúng tôi được trang bị súng "côn" 12. Những lần bọn Tưởng bám sát và theo dõi Bác trên đường, chúng tôi đều tránh được bằng cách đánh lạc hướng chúng, về đến số 8 phố Vua Lê an toàn. Thời gian này có một kỷ niệm, tôi nhớ mãi là vụ phải ứng phó với quân Tưởng cuối năm 1945. Lần đó, kẻ ám sát (?) đi chiếc xe màu xanh đen, giống hệt xe của Bác thường dùng. Lư Hán, Tổng tư lệnh quân Tưởng ở Việt Nam nhân cơ hội này đã gửi thư mời Bác đến trụ sở của hắn để giải quyết hậu quả. Biết rõ ý đồ đen tối của hắn, nhưng Người vẫn nhận lời; trước khi đi, Người gọi điện đến đại diện Mỹ là Pát-ty đến Bắc Bộ phủ trao đổi một số công việc.

Tại trụ sở của Lư Hán, hắn xác xược nêu "lý do" không tiếp, cho cấp dưới hắn gặp Bác và đã có xe chờ sẵn đưa Bác đến quân đoàn bộ - trụ sở của Chu Phúc Thành tại 33 Phạm Ngũ Lão. Chu Phúc Thành tìm cách đổ lỗi vụ ám sát Pháp kiều sang phía ta nhưng không có chứng cứ cụ thể. Mềm mỏng mà kiên quyết, Người gạt bỏ lý lẽ của hắn và cũng đến lúc gặp đại diện Mỹ, Chu Phúc Thành buộc phải để Bác về. Suốt thời gian Bác làm việc với bọn Tưởng, chúng tôi rất lo lắng, căng thẳng, sẵn sàng đối phó với bất trắc xảy ra. Nhưng chính sự ứng xử linh hoạt tài tình của Bác là một bài học thực tiễn trong công tác bảo vệ lãnh tụ. Cuối năm 1945, anh Cả nhờ cơ sở tìm thêm một số địa điểm khác để Bác ngủ đêm, tránh bọn mật thám: nhà ở Bưởi (Đầu Đông), ở 112 phố Lò Đúc. Khoảng tháng 10 năm 1946 có thêm một địa điểm nữa để Bác đi về. Tình hình ngày càng căng thẳng, chiến tranh Việt - Pháp khó tránh khỏi - Biệt thự cây Liễu ở gần cầu Mới (Hà Đông), nhưng đó vẫn là những nơi ở nhất thời. Nơi Bác ở dài nhất để trực tiếp và kịp thời chỉ đạo Thường vụ Trung ương Đảng và Chính phủ, suốt từ tháng 11 năm 1945 đến cuối tháng 11 năm 1946 là nhà số 8 phố Lê Thái Tổ.

Ngày 26 tháng 11 năm 1946, Bác đến nhà ông Nguyễn Thông Phúc, thôn Hậu Ái, xã Vân Canh. Từ đây, tôi và các đồng chí của đội cận vệ tạm biệt Hà Nội, bắt đầu hành trình gian nan, bảo vệ Bác từ Vân Canh đến Vạn Phúc, Xuyên Dương, cần Kiệm, Sài Sơn (Hà Tây). Ăn ngủ tại nhà dân, chúng tôi không chỉ bảo vệ mà còn làm công tác tuyên truyền, dân vận. Ở đâu, chúng tôi cũng được đồng bào đón tiếp chu đáo, giữ gìn bí mật, bảo vệ "cán bộ kháng chiến". Chính tại làng Vạn Phúc, đêm 19 tháng 12 năm 1946, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã viết "Lời kêu gọi toàn quốc kháng chiến" bất hủ, kêu gọi toàn dân: "Thà chết không chịu làm nô lệ". Ngay sau đó, Người đến Đài tiếng nói Việt Nam (đặt tại hang Chùa Trầm) để thu thanh. Đó là những giây phút thiêng liêng hào hùng mà chúng tôi là người đầu tiên được chứng kiến vị Cha già đang dẫn đường cho cả dân tộc bước vào cuộc trường chinh cứu nước.

Những năm tháng đầu tiên của chính quyền cách mạng được bảo vệ và sống bên Người, được Người ân cần chỉ bảo, rèn luyện đạo đức của người cán bộ, tôi luôn khắc sâu trong lòng hình ảnh vị Cha già dân tộc đã nêu gương sáng cần, kiệm, liêm, chính, noi gương Người để phục vụ cách mạng, phục vụ nhân dân, xứng đáng là cán bộ bảo vệ Bác.

Kỷ niệm sinh nhật Bác, tháng 5/2007

TỪ KỶ NIỆM TUỔI THƠ

Nữ giáo sư, tiến sĩ toán học Hoàng Xuân Sính kể
Bích San ghi

Nữ giáo sư, tiến sĩ toán học Hoàng Xuân Sính năm nay 52 tuổi, nhưng chị vẫn giữ tác phong làm việc và sinh hoạt nhanh nhẹn như thời tuổi trẻ. Ngoài công tác chuyên môn ở khoa Toán trường Đại học Sư phạm, chị là đại biểu Quốc hội, là ủy viên Ban Chấp hành Trung ương Hội liên hiệp phụ nữ Việt Nam... Tiếp xúc với chị nhiều người có nhận xét tuy chị đã thuộc lớp người có tuổi nhưng có lẽ chính những tháng năm này, năng lực công tác của chị về mọi mặt như chùm quả đến kỳ chín ngọt.

Ngồi tâm tình, nghe chị Sính kể lại những kỷ niệm của chị với Bác Hồ, tôi tưởng như câu chuyện mới hôm qua. Chị kể: "Cho đến nay tôi còn nhớ như in lần đầu tiên tôi được gặp Bác Hồ. Hồi đó, cách đây đã 40 năm. Cách mạng tháng Tám thành công tôi mới là một cô bé 12 tuổi và đang học trường nữ trung học Trưng Vương. Một buổi sáng mùa thu, trời hơi lạnh. Tôi đến trường sớm hơn mọi ngày. Còn đứng chơi tha thẩn bên một gốc cây, bỗng một chiếc xe zip rẽ quặt vào sân trường tôi. Chiếc xe từ từ đến gần chỗ tôi đứng. Xe chưa đỗ hẳn tôi đã nhận ra người ngồi trong xe. Thế là tôi nhảy lên, reo to:

-Bác Hồ, Bác Hồ!

Tôi lao tới sát cửa xe và cố sức kéo mạnh cánh cửa xe. Bác Hồ nhanh nhẹn bước xuống giơ hai tay đón tôi. Tôi sà ngay vào lòng Bác. Được ở cạnh Bác, tôi mừng quá không còn biết nói gì nữa, chỉ nín lấy tay Bác, gọi ríu rít:

-Bác ơi, Bác ơi!

Lúc đó các bạn tôi từ bốn phía sân trường cũng đã chạy ùa tới, vây quanh Bác như đàn chim non gặp mẹ, Còn tôi vẫn là người được ở gần Bác hơn cả. Tôi nghe rõ tiếng chú bảo vệ đi cạnh Bác khe khẽ nhắc chúng tôi:

-Các em tản bót ra để Bác Hồ đi nào!

Nhưng chúng tôi chẳng ai chịu rời Bác. Bác Hồ vẫn tươi cười xoa xoa tay, nói với chú bảo vệ:

-Cứ để cho các cháu vui.

Cô hiệu trưởng và tất cả các thầy cô trong trường cũng đã chạy ra đón Bác. Trông vào học. Chúng tôi đành phải về chỗ xếp hàng theo lớp để chuẩn bị chào cờ. Hôm ấy, toàn trường chấn chỉnh hàng ngũ rất nhanh. Lớp nào cũng thẳng tắp từ hàng đầu đến hàng cuối. Không có tiếng xì xào nói chuyện riêng như mọi ngày. Phía trước chúng tôi, Bác Hồ đang đứng trên bục gỗ cùng với các thầy, các cô. Hàng nghìn con mắt hướng cả về Bác. Sau tiếng hô nghi...iêm dài và trang trọng; toàn trường hát Quốc ca. Tôi đứng thật thẳng nhìn lên lá cờ đỏ thắm tung bay trên cột cờ như đang vẫy gọi tất cả chúng tôi. Tôi lại nhìn Bác Hồ cũng đang đứng trang nghiêm cùng các thầy, các cô giáo chào lá cờ của Tổ quốc. Tôi

cảm thấy chưa hôm nào chúng tôi hát Quốc ca to và hay đến như hôm ấy. Tiếng hát như còn ngân vang mãi trong lòng tôi.

Chào cờ xong. Chúng tôi được nghe Bác Hồ nói chuyện, Bác dặn dò toàn trường phải học chăm, học giỏi để sau này phục vụ Tổ quốc. Bác còn dặn chúng tôi tùy theo sức lực cố gắng tham gia các công tác xã hội góp phần giữ gìn đất nước. Bác nói xong cô hiệu trưởng đã nhắc các lớp về học, nhưng chúng tôi không ai muôn bước. Tôi đi về lớp, mà mắt còn cố nhìn theo xem Bác Hồ vào lớp nào. Tôi hoàn toàn giữ trật tự trên đường về lớp, nhưng thật ra đó chỉ là sự im lặng bên ngoài. Lòng tôi đang náo nức bao nhiêu cảm xúc và bao nhiêu điều muôn nói. Giờ ra chơi tôi sẽ kể cho các bạn tôi nghe từ lúc đầu tiên chiếc xe ô tô chở Bác đi vào trường, tôi đã nhìn thấy Bác như thế nào, rồi tôi còn mở được cửa xe đón Bác xuống... Tự nhiên tôi mong chóng hết buổi học để chạy thật nhanh về nhà, khoe với bố mẹ và em tôi rằng tôi đang sung sướng, tôi được đón Bác Hồ.

Giờ học đầu tiên của chúng tôi là giờ tiếng Anh. Cô giáo gọi tôi đọc bài. Đúng lúc ấy, Bác Hồ đi vào lớp tôi. Ôi! Thế là niềm mong mỏi của tôi suốt từ lúc phải trở về lớp đến giờ phút này đã thành sự thực. Bác Hồ hiện lên trong lớp tôi rực rỡ hơn cả những ông tiên trong truyện cổ tích. Theo sau Bác Hồ là cô hiệu trưởng, Tất cả các bạn tôi đứng bật dậy vỗ tay rầm rập chào Bác. Bác khoát tay cho cả lớp ngồi xuống còn tôi được tiếp tục đọc bài. Đây là một bài tập ghép vần. Mọi khi tôi vẫn đọc trôi chảy, thế mà hôm ấy giọng tôi khác hẳn mọi ngày. Không phải tôi có điều gì lo sợ mà chính vì những niềm vui lớn đã đến với tôi dồn dập và bất ngờ quá. Có lẽ vì thế, tôi trở nên lúng túng, phát âm sai nhiều chỗ. Biết mình có lỗi, tôi lại càng lúng túng. Quyển vở trên tay tôi cũng nặng trĩu xuống ghê. Ngay lúc ấy, Bác Hồ đã đến gần chỗ tôi đứng. Bác ôn tồn đọc lại cho tôi nghe những câu trong bài. Tôi cảm động nhìn Bác và hết sức chăm chú đọc lại theo Bác. Tôi đọc vẫn chưa đúng. Bác chữa lại cho tôi từng câu như mọi ngày cô giáo tôi vẫn dạy. Giờ phút ấy, tôi tưởng như Bác Hồ là người thầy thân thuộc nhất của chúng tôi. Tôi nhớ mãi cử chỉ Bác Hồ hơi cúi người về phía tôi, bàn tay đưa lên trước khích lệ tôi, Bác nói:

-Cháu đọc thế này mới đúng!

Sau đó, Bác lại dặn dò cả lớp phải vâng lời cô giáo, vâng lời cha mẹ và yêu thương các em nhỏ. Tất cả chúng tôi hứa rất to:

-Chúng cháu xin vâng lời Bác.

Từ sau hôm được đón Bác, tôi luôn luôn cảm giác mình vừa có một sự thay đổi rất lớn và muốn khoe cho mọi người cùng biết. Mỗi buổi đi học, trên đường từ nhà đến trường tôi cố tình đi qua trạm gác của chú vệ quốc quân. Đến trước mặt chú, tôi đứng nghiêm, tay phải nắm lại đưa lên ngang trán chào chú. Tôi muốn cả chú vệ quốc quân cũng phải biết tôi đã được gặp Bác Hồ. Cũng từ đây, giờ học tiếng Anh đôi với tôi là một giờ thích thú. Tôi còn chăm chú học tất cả các môn khác vì tôi biết làm như vậy Bác Hồ rất vui lòng.

Ít lâu sau, tôi lại được cô giáo kể chuyện Bác Hồ mỗi tuần lễ nhin ăn một bữa để dành gạo giúp đồng bào bị nạn đói. Nghe lời kêu gọi của Bác, mỗi nhà lập một hũ gạo tiết kiệm. Mỗi bữa lấy gạo nấu cơm thì bớt lại một nắm to cho vào hũ. Ở gia đình tôi, tôi nhận ngay làm việc ấy. Ngày nào tôi cũng làm đều đặn để được chính tay mình bớt lại gạo tiết kiệm theo lời Bác Hồ.

Những năm học ở bên Pháp, lòng tôi vẫn luôn luôn hướng về Tổ quốc. Một đêm giao thừa, tất cả anh chị em người Việt Nam tụ tập tại trụ sở đón Tết của quê hương trên đất Pháp. Một anh bạn lớn hơn tôi nhiều tuổi kể lại câu chuyện quả táo Bác Hồ cho mọi người nghe: Năm 1946, Bác Hồ với danh nghĩa là Chủ tịch nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà sang thăm nước Pháp để đàm phán với Chính phủ Pháp về những vấn đề có liên quan đến vận mạng của đất nước. Chính phủ Pháp mở tiệc long trọng mời Bác. Lúc rã về Bác cầm theo một quả táo trên bàn tiệc trước những cặp mắt hết sức ngạc nhiên của mọi người. Lúc ấy ngoài đường phố, đông đảo nhân dân Pháp và Việt Kiều đã đứng chờ Bác ra để hoan nghênh. Trong biển người ấy, một bà mẹ Pháp bỗng con cố tiến lên gần Bác. Bác tươi cười đón em bé trên tay bà mẹ và đặt quả táo vào lòng bàn tay em bé.

Việc làm bình thường của vị Chủ tịch nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà khiến mọi người từ ngạc nhiên đến sung sướng và cảm

phục. Tối hôm đó, Bác gặp Việt kiều ở Paris. Anh chị em Việt kiều quây quần xung quanh Bác như những người con tụ lại bên cha già. Trong tình cảm thương yêu rộng lớn, Bác dặn dò tất cả mọi người thế này: "Các cô, các chú phải cố gắng mỗi người học hỏi một nghề, sau này trở về giúp nước nhà, góp phần làm cho dân ta giàu, nước ta mạnh". Lời dạy của Bác đã trở thành bó đuốc soi đường cho chúng tôi suốt những năm học tập ở xa quê hương.

Giữa năm 1959, tôi thi đỗ bằng thạc sĩ Toán học. Nhớ lời Bác, tôi tình nguyện xin về nước phục vụ.

Trong những năm công tác ở Hà Nội, tôi được gặp Bác ba lần, một lần Bác đến thăm trường Đại học Sư phạm của chúng tôi. Lần thứ hai, vào dịp Tết, tôi được gặp Bác. Trong buổi liên hoan đón năm mới hôm ấy Bác rất vui. Tôi lại được ngồi gần Bác. Bác cười chỉ vào tôi và nói với các đồng chí cách mạng ngồi bên cạnh:

-Sao ít phụ nữ thế? Bác muốn phong trào phụ nữ tiến bộ mạnh hơn nữa.

Mùa xuân năm 1964, tôi được dự Hội nghị chính trị đặc biệt do Bác chủ trì. Họp xong, các đại biểu được mời cơm. Tôi ngồi ăn nhỏ nhẹ, Bác đến chỗ tôi, ân cần bảo tôi:

-Cháu ăn đi!

Từ lúc được Bác bảo, tôi ngồi ăn tự nhiên thoải mái như ở nhà. Tôi nghĩ trong đời tôi lúc bé đã được một lần Bác dạy cho cách học, những năm sống xa quê hương, hình ảnh Bác là nguồn động viên tôi khắc phục khó khăn để học tập. Khi trưởng thành lại được Bác săn sóc từ bữa ăn. Tôi là một trong hàng triệu phụ nữ Việt Nam đã được Bác, Đảng, Cách mạng giải phóng và trở thành người có ích được đem sức lực của mình phục vụ nhân dân, đất nước. Đối với tôi, không có gì sung sướng hơn là gìn giữ những kỷ niệm về Bác - cái vốn quý báu mà Bác đã trao cho tôi từ khi còn bé. Cái vốn đó mỗi ngày càng được nhân lên gấp bội, như cuộc đời tôi, được Bác, Đảng dìu dắt mãi mãi đi trên con đường sáng...

Biên tập theo: Bác Hồ với phụ nữ Hà Nội, NXB Hà Nội, 1985, tr.46

BÁC HỒ VÀ CÁC NHÀ SƯ

Bác sĩ Nguyễn Hữu Thuyết kể

Thanh Nhân ghi

Năm 1945, sau khi Cách mạng tháng Tám thành công, thủ đô Hà Nội bắt đầu thành lập chính quyền ở các khu phố. Hôm Bác đến chùa Quán Sứ, các nhà sư mời Bác ăn cơm chay. Ăn xong, Bác cười, nói với các nhà sư:

-Trên chiến khu, tôi và anh em cán bộ bộ đội ăn chay quanh năm, tức là chỉ có cơm với rau và muối vừng.

Nhưng Bác nói thêm:

-Nhân dân ta nghèo quá nên bữa cơm thường là "chay" cả, Chúng ta phải đấu tranh để bữa ăn của nhân dân ta thêm thịt, cá. Các nhà sư có bằng lòng không ạ?

-Thưa Bác, có ạ!

Các nhà sư đều nghe Bác chăm chú. Cứ thế, từ chuyện ăn chay Bác nói đến vấn đề đoàn kết trong Phật giáo và các tôn giáo với nhau.

Khi Bác về rồi, các nhà sư bàn tán:

-Không hiểu sao ông Cụ hiểu rõ chúng ta như vậy. Cụ nói nghe thấm thía quá.

Một lần khác, Bác Hồ đến thăm chùa Bà Đá. Bác sĩ Thuyết đã chọn một đội nhi đồng, các em đều mặc áo trắng quần xanh, đội mũ ca lô trắng, xếp hàng đón Bác từ cổng chùa vào đến Tam Đảo.

Vừa đến cổng chùa, Bác liền cúi xuống bế ngay một em bé lên. Thế là các cháu xúm lại không còn hàng lối gì nữa. Khoảng cách giữa lãnh tụ với thiếu nhi không còn, chỉ còn lại môi tình ông cháu đầm ấm. Vào chùa, Bác nói chuyện ngay với các nhà sư như bạn cũ gặp nhau:

-Bây giờ toàn dân đều làm cách mạng đánh đuổi giặc ngoại xâm, giặc đói, giặc dốt. Tôi mong là các nhà sư sẽ không đứng ngoài. Mà muốn thế, trước hết các nhà sư phải đoàn kết thành một khối thống nhất, không có sự chia rẽ nữa.

Sau những lần được Bác Hồ đến thăm và nói chuyện, theo ý Bác các nhà sư đứng đầu các "sơn môn" được mời đến Hội Khai trí Tiến Đức để bàn về vấn đề đoàn kết Phật giáo. Các sư đều nói:

-Đây là lần đầu tiên chúng ta được gặp nhau để bàn về hướng đi của Phật tử. Cụ Hồ đã dạy là phải đoàn kết, phải đánh Pháp đuổi Nhật. Tất cả chúng ta đều theo lời Cụ.

Từ đó, các phe phái trong Phật giáo đã đoàn kết lại, nhiều nhà sư trở thành cán bộ cách mạng, nhiều chùa là nơi che giấu cán bộ kháng chiến.

Biên tập theo: Nơi đây Bác viết Tuyên ngôn Độc lập, NXB Hà Nội, 1985, tr.39

NIỀM VUI VÀ HẠNH PHÚC

Theo lời kể của ông Bùi Xuân Tuấn

Châu Minh ghi

Xuân Canh Tý 1960

Bây giờ tôi còn đang công tác ở ủy ban hành chính khu Hoàn Kiếm. Lúc này, Chủ tịch ủy ban là đồng chí Huy Đức. Bản thân tôi được giao phụ trách công giáo của năm khối: Nhà Chung, Âu Triệu, Chân cầm, Phủ Doãn và Ngõ Huyện. Từ trước Tết, chủ trương của các đồng chí lãnh đạo thành phố và khu là cán bộ cơ sở sẽ về đường phố ăn Tết cùng với nhân dân trong cụm mình phụ trách. Cũng biết là không thể đi thăm hỏi và chúc Tết tất cả các gia đình nên tôi bàn với anh em định tôi ngày 30 Tết, sẽ tập trung cán bộ cơ sở của cả năm khối tới họp mặt và chúc Tết lẫn nhau. Anh em cán bộ trong cụm nhất trí như vậy.

Tôi 30 Tết, khoảng 7 giờ 15, tôi lững thững đi bộ đến chỗ họp. Nhưng trụ sở vắng ngắt, chỉ có mỗi đồng chí Thông Nhất (tên thật là Cường), trưởng ban đại biểu khối Nhà Chung, ra đón tôi và nói: -Anh em lỡ hẹn, xin khát Bác đến 11 giờ đêm cuộc họp mới bắt đầu để vừa vui năm mới, đón giao thừa luôn, đồng thời vừa được nghe thư chúc Tết của Bác Hồ.

Tôi bèn quay về. Gần đến nhà, tôi thấy thấp thoáng khắp các cột đèn và gốc cây ven đường đều có công an đứng. Gặp anh Hào, trưởng Công an khối bấy giờ, tôi hỏi:

-Việc gì thế đồng chí?

Anh không trả lời vào câu hỏi của tôi, chỉ cười cười và hỏi lại thay cho lời chào:

-Bác đi chơi về đây à?

Tôi trả lời rồi vào nhà. Tự dưng thấy bồn chồn. Linh tính báo có sự việc gì đặc biệt, không bình thường. Vào nhà, tôi lại muốn trở ra đi loanh quanh. Qua số nhà 35 (nhà tôi ở 41), mọi người trong nhà mời tôi vào uống nước. Tôi bước vào nhà và thoáng thấy mấy anh công an đi đằng sau gật gật đầu và nháy nhau cười. Sau này tôi mới biết họ có nhiệm vụ cầm chừng để tôi đừng đi đâu quá xa, nhưng cũng không hề tiết lộ cho tôi tin Bác Hồ sẽ đến. Tôi vừa ngồi xuống ghế, chén nước bung lên chưa kịp uống thì một đồng chí công an bước vào nói với tôi:

-Mời bác về nhà ngay, có khách!

Tôi vội vàng đứng lên, ra đến cửa nhìn về đã thấy phía nhà mình có ba xe ô tô không cùng kiểu nhau đỗ từ bao giờ. Tôi bước nhanh về nhà. Chưa đến nơi đã nghe tiếng con trai tôi reo to:

-Bác Hồ! Bác Hồ đến nhà ta!

Bước chân vào cửa tôi đã nghe thấy Bác hỏi:

-Gia đình ta đã chuẩn bị đón giao thừa chưa?

Không kịp đến gần Người, bởi lúc này Bác đã xuống gần đến bếp rồi, nhưng tôi cũng nói to lên:

-Dạ, thưa Bác chưa ạ!

Bấy giờ, ông cụ tôi mới kịp đi từ trên gác xuống. Tôi thấy hai cụ ôm nhau và hôn rất thắm thiết (báo Nhân dân và báo Hà Nội mới đều có đăng ảnh này vào ngày 29 - 30/2/1960). Tôi rất xúc động đứng lặng đi một lúc không biết nói gì và cũng chẳng biết làm gì. Tôi đã từng nhìn thấy Bác và gặp Người đôi lần trong các cuộc họp của Mặt trận và ủy ban. Nhưng hạnh phúc được Người đến nhà, được nói chuyện lâu và được nghe "trực tiếp giọng nói của Bác thì quả thật tôi chưa bao giờ dám nghĩ tới, ngay cả trong mơ. Niềm hạnh phúc này lớn quá, đột ngột quá, khiến tôi cảm động đến lúng túng. Người tôi đờ ra. Và hình như lúc bấy giờ tay chân tôi như bị thừa, lười tôi cứng lại - thậm chí tôi không chào được Bác nữa. Bác từ bếp trở ra. Tôi như chợt tỉnh ra khỏi cơn mơ, vội vàng lấy chiếc ghế mây (cả nhà chỉ có một chiếc mà bây giờ tôi vẫn còn giữ

làm kỷ niệm) để mời Bác ngồi. Bác không ngồi ngay. Người bê hai cái ghế đầu kê sát liền nhau và mời:

-Ông cụ ngồi đây!

-Bà cụ ngồi đây!

Rồi đợi khi cả hai cụ tôi ngồi rồi, Bác mới chịu ngồi. Tôi định đi pha nước mời Bác uống thì đồng chí Trần Danh Tuyên, bấy giờ đang là Bí thư Thành ủy và là người đi cùng với Bác gạt đi:

-Thôi, thôi, không phải nước non gì cả, ngồi quây quần lại đây tất cả cho ấm cúng để nói chuyện với Bác.

Thế là tất cả gia đình tôi ngồi xung quanh Bác. Bác bế cậu con trai út của tôi cho ngồi lòng và hỏi:

-Ông cụ năm nay bảy chín phải không? Mỗi bữa cụ ăn được mấy bát cơm? Cụ ngủ có được nhiều không?

-Vâng, cảm ơn Cụ hỏi thăm. Tôi ăn mỗi bữa được ba bát cơm và tuy tuổi cao nhưng cũng vẫn ngủ được nhiều.

Rồi Bác lại hỏi:

-Cụ chuyên chữa về gì? (chẳng hiểu tại sao Bác lại biết cụ tôi là ông lang làm thuốc đông y).

-Thưa cụ, tôi chuyên trị các bệnh của phụ nữ và của trẻ em ạ!

-Cụ làm thuốc thế có châm cứu không?

-Dạ thưa, tôi cũng có châm cứu.

-Nghề châm cứu là nghề rất quý. Nghề này đã chữa được nhiều loại bệnh mà lại đỡ tốn thuốc. Và như vậy là rất tốt.

Rồi Người hỏi tiếp:

-Cụ được mấy người con?

Và quay sang tôi, Bác nói tiếp:

-Chú là con trưởng à?

Tôi vội vàng thưa:

-Dạ, thưa Bác vâng ạ!

-Chú công tác ở ủy ban hành chính khu Hoàn Kiếm à?

-Thưa Bác, vâng ạ!

-Chú phụ trách một cụm hả? Một cụm thì có mấy khối?

-Vâng ạ, cháu phụ trách một cụm gồm có năm khối.

Tôi trả lời Bác như một cái máy. Bởi vì xúc động đến nghẹn ngào, vẫn dang đầy trong lòng. Và niềm hạnh phúc đến khát khao thôi

thúc tôi chiêm ngưỡng Bác thật lâu, thật kỹ. Đây là thực hay là mơ? Có phải là ảo ảnh không? - Câu hỏi của Bác như lôi tôi trở lại với sự thực đang diễn ra.

Bác chủ động hỏi thăm tất cả, từng người một trong gia đình, từ lớn đến nhỏ, gia đình tôi hoàn toàn bị bất ngờ, nên mọi người hết sức ngạc nhiên. Trong gia đình tôi, ai cũng nhận thấy Bác thật là gần gũi, thân thiết biết bao. Bác hiểu rõ gia đình như người thân, như một thành viên trong nhà, không hề có sự cách biệt giữa vị Chủ tịch nước kính mến và những người công dân bình thường, đặc biệt lại là người Công giáo. Tôi đang suy nghĩ cảm động về những câu hỏi của Bác thì Bác hỏi tiếp:

-Năm nay chú gói được bao nhiêu chiếc bánh chưng? Đã chuẩn bị Tết được những gì?

-Dạ, cháu thực hiện đúng lời Bác dạy: "Tiết kiệm là quốc sách". Mậ dịch đã gói sẵn rồi, ăn chiếc nào ra mua chiếc ấy cho đỡ lãng phí.

...Trước khi ra về, nhìn cả gia đình tôi âm cúng, con cháu quây quần xung quanh cụ tôi, Bác chúc:

-Tôi xin chúc cụ sông lâu trăm tuổi và chúc "Tứ đại đồng đường". Người nắm rất chặt hai bàn tay cụ tôi đưa ra bắt tay. Cả nhà tôi đi theo tiễn Bác. Tôi nhìn rất lâu bóng dáng người Cha già thân thương của cả dân tộc. Người vẫn mặc bộ kaki bình thường, vẫn khăn len quàng cổ và dép cao su giản dị. Tuy tuổi đã cao nhưng dáng đi của Bác vẫn còn nhanh nhẹn. Bước lên ô tô rồi, Người vẫn còn vẫy vẫy gia đình chúng tôi. Chúng tôi nhìn rất lâu theo bóng chiếc ô tô đã khuất ở đầu phố mà người vẫn còn nôn nao xúc động. Rồi chúng tôi trở vào nhà, không ai nói một câu nào. Tất cả vẫn còn như bàng hoàng chưa tỉnh sau một giấc mơ tuyệt đẹp.

Chưa đầy ba mươi phút được Bác đến thăm, nhưng gia đình cũng như bản thân tôi luôn coi những lời căn dặn của Người là những lời giáo huấn mẫu mực, là kim chỉ nam cho suy nghĩ và hành động của mình. Đồng thời cũng quyết tâm thực hiện cho bằng được những lời chỉ bảo của Bác. Năm nào cũng vậy, mỗi khi Tết đến, gia đình tôi lại tổ chức một buổi gặp mặt vào tối 30 Tết. Đây là dịp để ôn lại kỷ niệm có một không hai này cho con cháu tự hào, đồng

thời cũng là một lần nhắc lại những lời dặn dò của Bác để mọi người tự suy nghĩ về thái độ và những việc mình đã làm trong năm qua. Gia đình tôi trước khi Bác đến thăm mới chỉ có hai đảng viên, thì đến nay con số này đã lên đến mười tám. Cho đến năm 1960, cả nhà tôi chưa có ai được học đến đại học thì nay đã có mười tám người tốt nghiệp đại học, kể cả con dâu, cháu rể... Và khi Bác đến thăm cả gia đình mới có một người đi học nước ngoài thì bây giờ đã có sáu người được ra nước ngoài học tập và công tác. Con trai út của tôi, được Bác Hồ bế suốt từ lúc Người đến cho đến khi ra về, nay đang dạy tại trường Đại học Sư phạm Ngoại ngữ. Nhớ lại hạnh phúc đó, từ khi đi học, năm nào cháu cũng đạt danh hiệu học sinh tiên tiến, được Nhà nước cho sang Pháp học. Khi đi bộ đội, cháu cũng phấn đấu là dũng sĩ diệt Mỹ là chiến sĩ quyết thắng và được thưởng Huân chương Giải phớrig. Nay mặc dù đã bước sang tuổi 82, nhưng tôi vẫn tham gia công tác ở ủy ban Liên lạc Công giáo thành phố Hà Nội. Tôi đã cho khắc bốn chữ Bác chúc cụ tôi: "Tứ đại đồng đường", rồi sơn son thếp vàng để luôn luôn nhắc nhở con cháu, đồng thời cũng là để giữ mãi một kỷ niệm, một hạnh phúc không thể có lần thứ hai đối với gia đình.

Tết năm nay, Ất Sửu, gia đình tôi long trọng tổ chức một cuộc gặp mặt gia đình nhân kỷ niệm lần thứ 25 ngày Bác về thăm.

Hai mươi lăm năm đã trôi qua, nhưng những lời dạy của Bác vẫn luôn là niềm động viên, cổ vũ rất lớn trong mọi công việc của tất cả chúng tôi. Thời gian một phần tư thế kỷ không đủ để làm phai mờ những ấn tượng sâu sắc về một đêm giao thừa được Bác đến thăm.

Biên tập theo; Nơi đây Bác viết Tuyên ngôn Độc lập, NXB Hà Nội, 1985, tr.41-46

CÁI ĐÊM BA MƯƠI TẾT NĂM TÝ

Đỗ Thuý ghi

(Theo lời kể của cụ Bùi Hưng Gia)

Cái đêm ba mươi Tết năm Canh Tý đôi với gia đình ông Bùi Hưng Gia thật khó quên. Trời tối một lúc lâu, cả nhà quây quần trong căn

phòng lớn rực rỡ cảnh đào và ngan ngát mùi hương. Bà mẹ ông Gia tuổi đã ngoài tám mươi, còn minh mẫn, sung sướng nhìn đàn con cháu đoàn tụ đủ mặt dưới mái nhà ấm. Đây là cái Tết thứ sáu cả gia đình được hưởng không khí tự do, sau nhiều tết lo âu ngột ngạt của Hà Nội bị tạm chiếm.

Câu chuyện hàn huyên đang đậm đà sôi nổi thì có tiếng gọi cửa. Một niềm vui bất ngờ như nguồn ánh sáng trong treo ủa vào khiến mọi người sững sờ, không nói lên lời: Bác Hồ đến thăm!

Bác Hồ nhanh nhẹn, tươi cười chào hỏi cả nhà. Ông Bùi Hưng Gia chưa kịp mời Bác ngồi, Bác đã đi thẳng vào bếp.

-Năm nay nhà ta có gói nhiều bánh chưng không?

Mọi người cảm động vì sự chăm sóc tỉ mỉ của Bác. Ông Gia kính cẩn mời Bác ngồi. Tháp tùng Bác, có đồng chí Trần Danh Tuyên, Bí thư Thành ủy Hà Nội và một số cán bộ. Già trẻ lớn bé, hơn mười người vây quanh Bác, đầm ấm thân tình.

Bác hỏi chuyện ông Bùi Hưng Gia về chuyến đi thăm nước ngoài của Đoàn đại biểu công thương gia và nhân sĩ mà ông Gia là thành viên. Ông Gia rành rẽ báo cáo với Bác những điều tai nghe mắt thấy ở nước bạn. Bác căn dặn ông Gia nên đem những kinh nghiệm của bạn áp dụng vào những hoạt động công thương trong nước mình.

Thời gian trôi quá nhanh. Bác Hồ đã đi thăm gia đình khác mọi người còn bồi hồi nuôi tiếc. Nhưng thật là ân sủng quá lớn, chẳng ai dám mong ước gì hơn.

*

* *

Vào một ngày cuối năm Giáp Tý, cách năm Tý Bác Hồ đến thăm vừa tròn hai giáp, xuýt soát một phần tư thế kỷ, tôi đến ngôi nhà số 56 phố Hàng Trông thăm cụ Bùi Hưng Gia.

Mặt ngoài của ngôi nhà này là cửa hàng mỹ nghệ của Nhà nước. Chủ nhân, một cụ già ngoài tám chục tuổi, còn khoẻ mạnh tinh táo, tiếp tôi ở chính căn phòng Bác Hồ đã ngồi năm xưa. Căn phòng rộng, kê nhiều bộ đồ gỗ cổ, trên tường treo nhiều bằng khen và những bức ảnh lồng kính - những bức ảnh gắn liền với những kỷ

niệm sâu sắc về Bác Hồ - bên cạnh, tám Huân chương Độc lập hạng Nhì cụ Gia được tặng thưởng năm 1982.

Cụ Bùi Hưng Gia nhớ như in chỗ Bác Hồ ngồi ở căn phòng này, bên tai còn như nghe rõ từng lời của Bác.

Cụ Gia rót thêm trà vào chén của khách, ngược nhìn lên một khung kính, đôi mắt trầm ngâm. Im lặng một lát, cụ chậm rãi kể:

Tôi xuất thân nghèo khổ, mười hai tuổi đã phải đi học nghề - nghề kim hoàn. Từ quê Thạch Thất ra Hà Nội tôi đã dọn đến ở nhiều phố: Hàng Bạc, Hàng Đồng, Hàng Thiếc, Hàng Nón. Đến khi làm ăn khấm khá thì ở hẳn Hàng Trống cho đến bây giờ.

Hồi kháng chiến chín năm, tôi không có điều kiện ra ngoài, phải nằm lại thành phố bị tạm chiếm, lòng lúc nào cũng hướng về Chính phủ Cụ Hồ, tuyệt đối tin tưởng vào sự lãnh đạo sáng suốt của Bác và chắc chắn thắng lợi cuối cùng rồi sẽ đến.

Kế đó vào dịp ngày sinh nhật của Bác Hồ, năm ấy, tôi lại kính dâng lên Người một món quà nhỏ: Đó là chiếc hộp bạc, khuôn khổ vừa bằng tám danh thiếp của tôi, mặt nắp có khắc bản đồ Tổ quốc. Người thể hiện là ông Nguyễn Văn Mẫn, một nghệ nhân khắc vũng tay nghề và có lòng yêu nước. Để đảm bảo an toàn, tôi dùng bí danh PHI Y CAT, theo lời chiết tự từ hai chữ Bùi Gia theo mặt chữ Hán. ít lâu sau, ủy ban kháng chiến hành chính quận nội thành gửi cho tôi một công văn, thông báo đã chuyển ngay chiếc hộp bạc để đệ trình lên Hồ Chủ tịch, và cổ vũ tôi: "Ông đã tỏ ra luôn luôn sốt sắng với công cuộc kháng chiến và tin tưởng mãnh liệt vào Hồ Chủ tịch". Công văn ký tên Chủ tịch Phan Hữu Huấn.

Sau này, ngôi nhà của tôi được chọn làm trụ sở bí mật của Ủy ban kháng chiến hành chính quận nội thành. Nói cho đúng hơn, nhà tôi là nơi ăn ở, đi về của các đồng chí Trần Sâm, Bí thư; Nguyễn Tiến Đức (bí danh Phan Hữu Huấn), Chủ tịch Quận nội thành và một số đồng chí khác. Các anh lui tới nhà tôi với tư cách những gia sư kèm cặp các cháu học.

Gian ngoài là cửa hàng vàng bạc, tủ kính bày nhiều đồ trang sức, mỹ nghệ. Chính cái tủ kính cũng là chỗ thông báo các mật hiệu khi có động.

Tôi nghĩ mình tuy không đủ tài sức để đảm đương những việc lớn, nhưng với khả năng và hoàn cảnh của mình, có thể góp một phần gì đó cho kháng chiến, cách mạng. Vào dịp Quốc khánh 2 - 9 và Tết Nguyên đán hàng năm, ủy ban kháng chiến hành chính quận nội thành cho in trên giấy ảnh khổ 6x9 hoặc 9x12 khẩu hiệu kháng chiến: "Việt Nam độc lập thống nhất muôn năm", "Hồ Chủ tịch muôn năm", kèm chân dung Bác ở góc trái và thơ chúc Tết của Bác Hồ. Tôi còn nhớ mãi tấm "truyền đơn - ảnh" in bài thơ chúc Tết Nhâm Thìn của Bác:

Xuân này, xuân năm Thìn
Kháng chiến vừa sáu năm
Trường kỳ và gian khổ
Chắc thắng trăm phần trăm
Chiến sĩ thì giết giặc
Đồng bào thì tặng gia
Năm mới thi đua mới
Thắng lợi ắt về ta
Mấy câu thành thật nôm na
Vừa là kêu gọi, vừa là mừng xuân.

Năm Thìn là năm 1952 lịch Tây, thế giặc Pháp đã nao núng nhiều không hùng hổ như mấy năm trước. Trong lòng địch, tổ chức của ta đã bắt đầu vận động bà con "cố gắng góp công góp của hơn nữa trong việc chuẩn bị chiến trường để giải phóng Thủ đô".

Tôi cũng góp chút công sức nhỏ bé của tôi. Bài thơ chúc Tết của Bác Hồ kể trên đã gắn với những kỷ niệm liên quan đến đóng góp của tôi. Sô' là tôi được giao một tập "truyền đơn - ảnh" in hình Bác Hồ và thơ chúc Tết mang đi phân phát ở các cơ sở kháng chiến. Hôm ấy, tôi đến mấy cơ sở ở gần ga Hàng cỏ, ăn mặc xoàng xĩnh như dân thợ thuyền. Tôi vừa tới Cửa Nam thì thấy mấy tên đội xếp Tây đang khám xét. Tôi chột dạ, nhưng trấn tĩnh ngay: nếu quay lại, chúng sinh nghi sẽ nguy hiểm. Lấy hết can đảm, tôi cứ lừ lừ đi qua mặt chúng. Một tên chỉ vào mặt tôi quát hỏi, tôi vờ vịt

không hiểu, trả lời ú ớ: "Tôi đi thăm một người bà con". Tên đội xếp Tây vụt cho tôi hai dùi cui rồi đuổi đi. Lần ấy, thoát.

Gia đình tôi tạm có bát ăn, nhà lại ở giữa phố đông đúc, địch ít dòm ngó nhưng che giấu cán bộ và bản thân cũng có đóng góp chút đỉnh, lộ ra có thể liên lụy tù đầy. Ý nghĩ đó thoáng qua xua tan ngay vì hình ảnh Bác Hồ, viễn cảnh ngày kháng chiến thắng lợi cứ hiện hiện trong tâm trí tôi.

Cụ Bùi Hưng Gia ngừng kể, tiếp thêm trà mới, mời khách. Rồi cụ nắm tay tôi, kéo vào gian trong, chỉ tay lên tường, nơi có treo tấm ảnh lồng kính. Một bức ảnh quý của gia đình mà cụ coi là đồ gia bảo. Bức ảnh ghi lại cuộc viếng thăm của Bác Hồ, một sự kiện có một không hai đôi với cả họ Bùi. Ảnh còn rõ nét, mặc dù một phần tư thế kỷ đã trôi qua. Bác Hồ ngồi đó, tươi cười, ấm áp. Quây quần bên Bác, đủ cả "tam đại", từ cụ cố đến đứa cháu nhỏ. Sau đó, tôi lại được hướng dẫn xem bức ảnh lễ tang Bác Hồ, có hình cụ Bùi Hưng Gia cùng một số thành viên Mặt trận khác, đang túc trực bên linh cữu.

Cụ Bùi Hưng Gia trầm ngâm:

-Bác Hồ đã để lại muôn vàn tình thương yêu cho nhân dân ta. Riêng đối với gia đình tôi, tình thương yêu đó thấm sâu đến cả đàn con cháu. Nay con cháu tôi đều nên người, đứa kỹ sư, đứa bác sĩ, ba người là đảng viên, ân đức Bác muôn thừa chẳng phai. Và chúng tôi không bao giờ quên được cái đêm ba mươi Tết năm Tý ấy!...

Biên tập theo: Nơi đây Bác viết Tuyên ngôn Độc lập, NXB Hà Nội, 1985, tr.30-35

CÂY ĐÀO DÂNG BÁC

Trần Minh Tuấn

Đã từ lâu người dân trong xã Nhật Tân, xã có nghề trồng đào lâu năm muốn dâng cho Bác Hồ một cây đào do chính tay mình làm ra để trong những phút nghỉ ngơi Bác thưởng thức ngắm hoa mỗi khi mùa xuân đến. Thế theo nguyện vọng đó của nhân dân, ủy ban hành chính xã đã báo cáo lên trên để xin ý kiến của Bác. Trong lúc

chờ đợi sự chấp nhận của Bác Hồ, các cụ phụ lão đã đi khắp 4 thôn trong xã chọn cây đào đẹp để dâng lên Bác. Theo các cụ trồng hoa lâu năm thì cây đào ấy phải đạt tiêu chuẩn: chót thẳng, tán tròn hình mâm xôi, sai nụ, hoa to, dăm nhỏ và đều. Chọn mãi cuối cùng cây đào của ông Trần Văn Bất và đôi quất của gia đình cụ Chu Văn Tuế ở thôn Đông đã đạt tiêu chuẩn được các cụ vừa ý. Sáng ngày 28 tháng Chạp năm Bính Thân (28/1/1957) nguyện vọng chính đáng của nhân dân Nhật Tân đã được toại nguyện, đồng chí Nguyễn Văn Tụ, Bí thư chi bộ, kiêm Chủ tịch Ủy ban hành chính xã cùng các cụ Chu Văn Thường, Chu Văn Tuế, Trần Văn Liêm, Nguyễn Văn Tịch, Nguyễn Văn Ruộng, Nguyễn Văn Thục, Nguyễn Thị Chúc, Chu Thị Bằng, Nguyễn Thị cận đại diện cho nhân dân toàn xã mang cây đào lên dâng Bác. Cùng đi với các cụ còn có đồng chí Nguyễn Bá Đoán đại diện Thành ủy và ủy ban hành chính Thành phố. Cây đào được đánh cả gốc, chằng buộc rất cẩn thận, trên tán được dính bằng vải đỏ nổi bật dòng chữ vàng "Nhân dân lao động xã Nhật Tân kính tặng Hồ Chủ tịch". Ô tô đưa các cụ cùng cây đào đến phòng khách của Bác ở Phủ Chủ tịch. Trong lúc các cụ đang ngồi nghỉ ngơi uống nước, cánh cửa mở, Bác Hồ tươi cười từ trong nhà đi ra. Tất cả mọi người đều đứng dậy chào Bác. Bác mời mọi người ngồi uống nước và chuyện trò thân mật như người trong gia đình lâu ngày mới gặp lại nhau. Đầu tiên Bác hỏi tình hình sức khỏe và đời sống của nhân dân trong xã. Đồng chí Tụ xin phép thay mặt các cụ trả lời Bác:

-Dạ, thưa Bác sức khỏe của nhân dân trong xã cháu có trạm y tế của Quận đóng tại xã chăm lo tốt. Còn đời sống của nhân dân so với trước đã khá hơn, không còn cảnh ăn bữa sáng lo bữa tối nữa, ăn đã đủ no, mặc đủ ấm và được học hành ạ!

Bác hỏi: "Tết năm ngoái các cụ ăn Tết có to không, có phần khởi không? Tết năm nay các cụ đã chuẩn bị đến đâu rồi?". Đồng chí Tụ tiếp lời Bác:

-Dạ thưa Bác, tết năm ngoái nhân dân xã cháu ăn tết rất phần khởi vì tết đầu tiên miền Bắc được hoàn toàn giải phóng, tết năm nay còn phần khởi hơn vì cải cách ruộng đất đã thắng lợi, nhân dân đã

thực sự làm chủ ruộng đất. Toàn xã đã chung đụng nhau 12 con trâu bò để thịt ăn tết ạ!

Thấy vậy Bác tỏ ra không vui: "Chú cho thịt nhiều trâu bò như thế, mai kia hết trâu bò chú kéo cày thay trâu à!". Mọi người đều thấy thâm thía.

Trong lúc đồng chí Tụ còn đang lúng túng chưa biết trả lời ra sao. Bác hỏi tiếp: "Thịt thì như vậy, còn bánh chưng chú chuẩn bị đến đâu rồi?"

-Dạ thưa Bác, năm ngoái ở xã cháu bình quân mỗi người dân có 1kg gạo nếp, năm nay bình quân những 2kg cơ ạ!

Bác bảo: "Chú tổ chức cho nhân dân ăn tết phần khởi đầu nhưng phải nhớ tiết kiệm. Vì đất nước ta còn nghèo lại vừa trải qua chiến tranh, còn phải làm nhiều việc lớn hơn".

Bác hỏi tiếp: "Tình hình sản xuất của xã ta vụ vừa qua thu hoạch thế nào, có khá không?"

Đồng chí Tụ đáp:

-Dạ thưa Bác, vụ vừa qua xã cháu thu hoạch tốt hơn năm ngoái ạ!

Để chuẩn bị cho sản xuất vụ tới, hiện nay mạ đã gieo xong, ruộng đã cày bừa ngã chuẩn bị cho cấy vụ chiêm.

Sau khi Bác thăm hỏi tình hình đời sống và sản xuất của nhân dân trong xã, Bác ngắm cây đào rồi hỏi tiếp: "Cây đào này các cụ trông đã được mấy năm rồi?"

Đồng chí Tụ tuy ở Nhật Tân nhưng chưa có kinh nghiệm trông đào, thấy Bác hỏi như vậy, dậm ra lúng túng.

Sau đồng chí nhanh trí nhìn vào gốc cây đào thấy đã cưa 2 lần liền thưa;

-Dạ thưa Bác, cây đào này các cụ xã cháu trông đã được 3 năm rồi ạ!

-Ba năm sao không để gốc lại đem đánh cả gốc, sang năm lấy đầu hoa để chơi nữa? Bác hơi ngạc nhiên.

-Dạ thưa Bác, cây đào đã lớn, đem dâng lên Bác, muốn để Bác chơi được lâu nên đánh cả gốc...

Thấy Bác còn bận nhiều việc không muốn để Bác mất thêm nhiều thời gian nữa, đồng chí Tụ liền đứng dậy.

-Dạ thưa Bác, cháu xin thay mặt cho các đồng chí trong chi bộ Đảng, ủy ban hành chính và toàn thể nhân dân trong xã Nhật Tân, cùng đoàn đại biểu các cụ phụ lão kính dâng lên Bác cây đào để Bác vui Tết, xin kính chúc Bác sang năm mới luôn luôn mạnh khỏe để lãnh đạo toàn Đảng, toàn dân đẩy mạnh sản xuất, xây dựng đất nước và đấu tranh thống nhất nước nhà. Nhân dân xã cháu xin hứa với Trung ương Đảng và Bác: Chấp hành tốt mọi chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước, tích cực đẩy mạnh sản xuất và nâng cao đời sống của nhân dân ngày càng được ấm no. Đồng chí Tụ vừa dứt lời, Bác lại tiếp: "Đẩy mạnh sản xuất là cần thiết nhưng phải nhớ tiết kiệm nữa chứ".

-Vâng ạ!

Mọi người đồng thanh nói.

Bác tặng mỗi cụ một thiệp chúc mừng năm mới của Bác. Sau đó Bác đưa cho đồng chí Tụ 10 tờ thiệp và dặn:

-Chú mang về để tặng các cụ cao tuổi trong xã hộ Bác.

Cuối cùng Bác nói rất thân mật: "Xin cảm ơn các cụ và các đồng chí đã đem tặng tôi cây đào để tôi vui tết. Nhưng sang năm các cụ thôi không phải đem tặng tôi nữa, tôi sẽ tự trồng cây đào này để có hoa chơi tết".

Tết năm đó các cụ ra đình kể lại cho nhân dân toàn xã về những lời thăm hỏi và căn dặn của Bác Hồ. Mọi người vô cùng phấn khởi và hứa ra sức thực hiện.

Ý định của các cụ là hàng năm mỗi khi tết đến, sẽ đem dâng lên Bác một cây đào, nhưng thấy Bác căn dặn như vậy từ tết sau trở đi phải bỏ ý định đó. Nhân dân trong xã cũng không chung đụng thịt trâu, thịt bò mỗi khi tết đến để thực hành tiết kiệm và bảo vệ sức kéo. Mọi người đều nỗ lực đẩy mạnh sản xuất và phấn khởi xin vào hợp tác xã nông nghiệp làm tập thể xây dựng nông thôn xã hội chủ nghĩa ngày càng đổi mới. Từ đó bên cạnh những vườn hoa đào của xã viên, là những vườn hoa đào của tập thể rộng 3, 4 mẫu được đôi bàn tay khéo léo của người xã viên chăm bón, xén tỉa, vườn nào vườn ấy trông rất đẹp mắt, ai ai cũng mong muốn một ngày nào được đón Bác về thăm cảnh đẹp của quê hương mình.

Sau đó Bác đã về Nhật Tân không phải vào mùa hoa đào nở, Bác về kiểm tra công tác bầu cử của xã.

Sáng 8/5/1960, nhân dân miền Bắc nói chung, nhân dân xã Nhật Tân nói riêng mọi cử tri đều phấn khởi đi làm nghĩa vụ của người công dân bầu những đại biểu xứng đáng vào Quốc hội khoá II. Buổi sáng hôm ấy còn in đậm mãi trong lòng người dân làng hoa.

Vào khoảng hơn 9 giờ xe của Bác đi từ Yên Phụ lên đến cổng đình làng thì dừng lại. Bác cùng hai đồng chí bảo vệ đi thẳng vào khu vực bỏ phiếu, lúc này một số cử tri đang đến bầu cử. Các nhân viên trong tổ bầu cử ai nấy đều chăm chú vào công việc của mình. Đồng chí bảo vệ cùng đi với Bác hỏi:

- "Đồng chí nào phụ trách hòm phiếu ở đây ra báo cáo tình hình với Bác".

Đồng chí Nguyễn Văn Lê, Bí thư chi bộ phụ trách hòm phiếu đã ra đón Bác, thấy đồng chí Lê, Bác hỏi: "Chú phụ trách hòm phiếu này à?"

- Dạ thưa Bác cháu phụ trách hòm phiếu ở đây ạ!

Bác hỏi số cử tri đã đi bỏ phiếu đạt bao nhiêu phần trăm?

- Dạ thưa Bác hòm phiếu này đến bây giờ đã có trên 70% cử tri đi bầu rồi ạ!

Bác dặn: "Chú phải làm cho tốt, làm sao bảo đảm được dân chủ và bí mật khi cử tri đi bỏ phiếu, phải thực hiện đúng thời gian đã định, để hoàn thành tốt nhiệm vụ của đơn vị bầu cử".

Đồng chí Lê vâng lời và hướng dẫn Bác đi thăm các phòng tự viết và viết hộ, thấy cụ Đỗ Văn Hào một cử tri cao tuổi vừa ở phòng tự viết ra, Bác hỏi cụ: "Thưa cụ năm nay cụ bao nhiêu tuổi rồi ạ?".

Cụ Hào lễ phép thưa lại:

- Dạ thưa cụ năm nay tôi 61 tuổi rồi ạ!

Bác hỏi: "Xin cụ cho biết nhiệm vụ của cử tri hôm nay phải làm gì?".

- Dạ thưa Cụ nhiệm vụ của cử tri chúng tôi là kén chọn những đại biểu xứng đáng để bầu vào Quốc hội ạ! Cụ Hào thưa với Bác.

Bác thân mật bắt tay cụ Hào, tỏ ý hài lòng.

Lúc này các cháu thiếu nhi mang trống ếch đi cổ động cho ngày bầu cử đang đứng trước khu vực bỏ phiếu, Thấy Bác ra các cháu hô to: Bác Hồ! Bác Hồ!

Bác ra hiệu cho các cháu giữ trật tự rồi Bác ôn tồn nói:

-Hôm nay Bác đi thăm các đơn vị bầu cử, Bác thấy các cháu cũng tham gia phục vụ cho ngày bầu cử Bác rất vui, bây giờ các cháu còn nhỏ chưa phải là cử tri, cha mẹ và anh chị các cháu mới là cử tri, cho nên các cháu phải cố gắng học hành sau này lớn lên các cháu sẽ đến tuổi làm nhiệm vụ người công dân, thành người chủ tương lai xây dựng đất nước, xây dựng chính quyền ngày càng vững mạnh.

Tiếp đó Bác hỏi: "Các cháu có thực hiện được không?"

Tất cả các cháu đồng thanh: Dạ thưa Bác làm được ạ!

Cuối cùng Bác nói: "Bác gửi lời chào tất cả các cháu, bây giờ Bác đi nơi khác...".

Thấy Bác đi, các cháu ùa chạy theo, Bác giơ tay vẫy các cháu, các cháu vẫy Bác cho đến lúc xe đi khuất mới thôi.

Ngày nay nếu bạn có dịp đi qua lăng Chủ tịch Hồ Chí Minh, bạn sẽ thấy đằng trước lăng là một vườn hoa hồng hình chữ nhật quanh năm lá xanh tươi tốt, bốn mùa tỏa ngát hương thơm hai bên vườn hồng là hai hàng cây đào, đứng thành hàng thẳng tắp, tán tròn, hình mâm xôi trông rất đẹp mắt. Đây chính là loại hoa đặc sản của làng hoa Nhật Tân đã từng được bàn tay của Bác vun trồng chăm sóc.

Biên tập theo: Những lần đón Bác, NXB Hà Nội, 1984, tr.57-63

CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH TẶNG HỢP TÁC XÃ TIỀN PHONG CÁ RÔ PHI, XÃ YÊN SỞ GIÀU LÊN TỪ CÁ GIỒNG AO CÁ BÁC HỒ

Biên tập theo: Lời kể của đồng chí Hoàng Lân

Yên Sở là xã có nhiều diện tích hồ, ao, ruộng trũng hơn các địa phương khác trong huyện Thanh Trì - thường được gọi là "rốn" chứa nước của thành phố. Trước năm 1958, hồ ao chưa được công hữu hoá, các gia đình chỉ dùng ao thả ít cá cải thiện bữa ăn gia đình và chủ yếu là thả bèo nuôi lợn. Do làm ăn riêng lẻ nhà nào biết nhà

này. Gặp khi mưa to, lũ lớn nước tràn không giữ nổi mắt cá, lẫn bèo. Khi đó, Yên Sở nhiều người có kinh nghiệm vớt cá giống ở sông Hồng chuyên bán cho nơi khác. Vì thế, tuy nhiều hồ, ao nhưng sản lượng cá thương phẩm không đáng kể.

Từ năm 1958, thực hiện chủ trương của Đảng, nhân dân Yên Sở nô nức vào tể đôi công. Trên cơ sở đó tiến lên thành lập các hợp tác xã nông nghiệp. Đến năm 1959, toàn xã đã thành lập 12 hợp tác xã. Dựa vào thế mạnh có nhiều hồ, ao, chi bộ Đảng đã lãnh đạo các hợp tác xã quy hoạch mở rộng các hồ, ao, đắp bờ vùng, bờ thửa. Đội nuôi cá được thành lập gồm những người có kinh nghiệm. Trong số các hợp tác xã nổi lên hợp tác xã Tiên Phong, khá nhất về nuôi cá.

Biết được thế mạnh của Yên Sở, cấp trên chủ trương cung cấp cá giống có chất lượng cao để Yên Sở phát triển nhân rộng cung cấp cho các nơi khác.

Tháng 5/1960, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã gửi tặng hợp tác xã Tiên Phong, thôn Yên Duyên, xã Yên Sở 96 con cá rô phi. Đây là cá giống mới nhập từ nước ngoài vào, được Bác nuôi trong ao cá ở Phủ Chủ tịch.

Vinh dự, tự hào cũng là trách nhiệm lớn đặt ra đối với cán bộ, đảng viên và nhân dân Yên Sở. Bằng những kinh nghiệm chưa đủ, với quyết tâm vươn lên, hợp tác xã mạnh dạn cử người đi học kỹ thuật nuôi cá ở các lớp do thành phố tổ chức. Từ đây hợp tác xã Tiên Phong đã cung cấp cá giống cho các hợp tác xã trong xã, các hợp tác xã trong huyện và nhiều nơi khác.

Sẵn có nguồn cá giống tại chỗ, Yên Sở tiếp tục cải tạo hàng chục mẫu hồ, ao. Năng suất cá cũng tăng từ 50kg/sào năm 1961 lên gần 100kg/sào năm 1964. Những năm sau năng suất càng cao hơn. Ngành nuôi cá của Yên Sở đã mang lại nguồn lợi lớn cho bà con xã viên.

Nhận thấy ngành nuôi cá của hợp tác xã có thu nhập cao, được sự gợi ý của huyện và thành phố, Yên Sở đã đầu tư hàng vạn ngày công lao động để biến những ruộng trũng trước đây cấy hai vụ không ăn chắc sang vừa cấy được một vụ lúa, vừa nuôi được một

vụ cá. Và như vậy, Yên Sở có gần 450 mẫu nuôi cá ở vùng trũng. Kinh nghiệm đó được nhiều hợp tác xã áp dụng.

Cùng với tăng diện tích nuôi cá, Yên Sở đã áp dụng kỹ thuật "đánh tĩa, thả bù". Khi cá đến kỳ thu hoạch chỉ vớt những con cá to, để lại những con cá nhỏ. Cơ cấu giống cá cũng được thay đổi thường xuyên đưa thêm những giống cá có năng suất cao vào sản xuất. Ngoài cá rô phi, Yên Sở còn nuôi cá mè hoa, trắm cỏ, trôi Ấn Độ... Thực hiện chủ trương của Thành phố, lấy phát triển sản xuất thực phẩm là chính, nhân dân Yên Sở càng gắng sức phát triển nuôi cá và trở thành địa phương nuôi cá giỏi của thành phố và miền Bắc. Sản lượng cá hàng năm tăng lên nhanh chóng từ 50 tấn lên 100 tấn, 200 tấn rồi 400 tấn trong một năm. Năm 1968, Yên Sở được Nhà nước tặng thưởng Huân chương Lao động hạng Ba về thành tích sản xuất. Năm 1976 hợp tác xã Yên Duyên được tặng thưởng Huân chương Lao động hạng Ba về thành tích bán nhiều cá cho Nhà nước.

Năm 1977, Yên Sở tiến hành tổ chức lại sản xuất theo Chỉ thị 208 của Ban Bí thư Trung ương Đảng. Hai hợp tác xã toàn thôn: Yên Duyên và Sở Thượng được hợp nhất lại thành hợp tác xã quy mô toàn xã. Yên Sở có thêm điều kiện thuận lợi đầu tư cơ sở vật chất kỹ thuật vào nghề nuôi cá. Một trạm bơm lớn được xây dựng. Với sức mạnh tập thể, liên tục trong nhiều năm, Yên Sở đã đào đắp tới 1 triệu mét khối đất. Riêng năm 1978, đã đào đến 7 vạn mét khối. Hàng năm mỗi xã viên bỏ ra trên dưới 1 tháng lao động để kiến thiết đồng ruộng, ao, hồ. Do những cố gắng đó mà toàn bộ bờ vùng của hợp tác xã đều rộng và chắc (trong điều kiện ruộng trũng). Xe ô tô của Công ty thực phẩm có thể đi trên bờ vùng đến nhận hàng tại ruộng. Trên 50km bờ ao, bờ mương của hợp tác xã luôn được tu bổ vững chắc đảm bảo giữ nước nuôi cá. Nhờ vậy, những năm 1978 - 1979, mưa lũ úng lớn nhưng không gây thiệt hại gì đáng kể. Phát huy thế mạnh, năm 1977, Yên Sở đã bán cho Nhà nước 565 tấn cá, vượt kế hoạch giao 11 tấn. Năm 1978, Yên Sở lại đạt sản lượng cá cao hơn, bán cho Nhà nước 610 tấn. Do có nhiều thành tích, năm 1981, hợp tác xã nông nghiệp được tặng Huân chương lao động hạng Nhì.

Cùng với phát triển nghề cá, sản xuất lương thực và rau ở Yên Sở cũng thu được nhiều kết quả. Năng suất lúa bình quân đạt 6,8 tấn/ha. Năm 1982 sản lượng lúa tăng hơn 1980 là 239 tấn. Sản lượng rau của hợp tác xã đạt từ 3500 đến 4.000 tấn.

Từ đàn cá giống, Bác Hồ đã cho Yên Sở cách làm giàu - một phương thức làm ăn mới. Nhìn vào cơ ngơi nhà cửa, điện, đường, trường, trạm như hiện nay, Đảng bộ và nhân dân Yên Sở mãi mãi biết ơn Đảng, Chính phủ, biết ơn Bác Hồ đã chỉ lối đưa đường, hướng cho Yên Sở phát triển sản xuất, trong đó có nghề cá là mũi nhọn. Trong công cuộc đổi mới hôm nay đời sống vật chất, tinh thần của nhân dân ngày càng được cải thiện. Đảng bộ và nhân dân Yên Sở nguyện đời đời đi theo con đường cách mạng mà Đảng và Bác Hồ đã chọn.

Biên tập theo; Bác Hồ với Đảng bộ và nhân dân Thanh Trì, NXB Hà Nội, 2000, tr.38-42

BÁC HỒ THĂM KHU TẬP THỂ NHÀ MÁY CAO SU - XÀ PHÒNG

Dựa theo lời kể của bác Phạm Văn Nam, công nhân Nhà máy Cao su ngày 24/3/1986

Ngày 22 tháng 12 năm 1958, Bộ Công nghiệp khởi công xây dựng khu công nghiệp Cao-Xà-Lá (Nhà máy Xà phòng, Cao su Sao vàng, Thuốc lá Thăng Long). Cùng với việc thi công xây dựng các nhà máy, công trường triển khai xây dựng khu tập thể cho cán bộ, công nhân, Ngày 23 tháng 5 năm 1960, Nhà nước đã cắt băng khánh thành 3 nhà máy: Cao su, Xà phòng và Thuốc lá Thăng Long. Tiếp theo đó là các ngôi nhà cao tầng ở khu tập thể Cao su - Xà phòng lần lượt được đưa vào sử dụng, Trong khu tập thể ngoài các ngôi nhà ở cao tầng còn có sân bóng, nhà ăn tập thể v.v...

*

**

9 giờ 45 phút ngày 16/1/1961, trong khi các cán bộ nhà ăn tập thể đang chuẩn bị cơm trưa cho công nhân thì ở sân bóng chuyên xuất hiện một chiếc xe Vonga màu đen cũ và một chiếc xe Commăngca. Hồi đó khu tập thể chưa có tường chắn ngoài mà chỉ có hàng rào bằng tre nứa. Sau khi xe dừng lại ngoài hàng rào, Bác cho anh em cảnh vệ ra dỡ rào chắn cho xe vào, Bác tự mở cửa và xuống xe, bác Phạm Văn Nam và một số anh chị em trong khu tập thể nhìn thấy Bác bước ra khỏi xe và reo lên:

-Bác Hồ! Bác Hồ về anh em ơi!

Công nhân trong khu tập thể chạy ủa ra đón Bác. Mọi người đồng thanh:

-Chào Bác ạ!

Bác vẫy tay, chào các cô, các chú và hỏi:

-Nhà ăn tập thể ở đâu? Dẫn Bác xuống thăm trước.

Bác Phạm Văn Nam và một số cán bộ, công nhân hướng dẫn Bác đến nhà thăm nhà ăn tập thể.

Bác đi một vòng quanh các bàn ăn rồi đến chỗ cô Liên - nhân viên nhà ăn - đang chia cơm cho công nhân đến ăn trưa.

Bác chỉ vào đĩa thức ăn và hỏi:

-Các cô, các chú nấu cơm cho ai ăn trước? Cô Liên bình tĩnh trả lời:

-Dạ thưa Bác, anh em công nhân ăn trước ạ!

-Thế cái gì đây? Bác chỉ vào đĩa thức ăn và hỏi tiếp.

-Thưa Bác, đây là đĩa thức ăn ạ! Cô Liên trả lời.

Bác lắc đầu và nói:

-Không, đây là con ruồi ăn trước. Thằng Tây nó to lớn, chúng ta còn đánh đuổi nó được; thế mà con ruồi nhỏ thế này mà các cô, các chú không tổ chức diệt nó để đảm bảo vệ sinh bữa ăn cho công nhân.

Cô Liên lúng túng chưa kịp trả lời thì Bác hỏi tiếp:

-Thế đĩa thức ăn này bao nhiêu tiền?

-Thưa Bác, 2 hào ạ!

-Đĩa rau và canh bao nhiêu tiền?

-Thưa Bác, 5 xu ạ!

-Thế người công nhân ăn có đủ no không? Cô đong thử Bác xem nào?

Cô Liên lần lượt đong cả ba tiêu chuẩn khác nhau để Bác xem. Xong rồi Bác hỏi:

-Thế bao nhiêu tiền một đĩa cơm?

Cô Liên trả lời Bác:

-Dạ thưa Bác; 18kg là 1 hào 2 xu, 15kg là 1 hào và 13,5kg là 9 xu ạ!

Bác gật đầu và nói:

-Như thế là tốt. Các cô, các chú phải nấu cho anh em công nhân ăn thật tốt thì mới đảm bảo được sức khoẻ để sản xuất.

Sau đó Bác đi đến đầu nhà F2, anh em công nhân chạy ùa theo Bác. Bác bảo: Các cô, các chú ngồi xuống để Bác nói chuyện.

Đại ý Bác nói:

-Bây giờ Đảng và Nhà nước còn gặp nhiều khó khăn nhưng đã cố gắng xây cho các cô, các chú những ngôi nhà 3, 4 tầng. Các cô, các chú ở phải đảm bảo vệ sinh, trật tự ngăn nắp và bảo vệ của công cho tốt.

Bác chỉ tay xuống những đồng rác bên cạnh và hỏi tiếp:

-Các cô, các chú nhìn xem, đê bản thế này thì không đảm bảo sức khoẻ đâu. Nhân đây Bác kể cho các cô, các chú nghe câu chuyện: Cách đây vài tháng nhân dịp hai nghị sĩ nước Anh sang thăm Việt Nam, Bác mời khách đến thăm Nhà máy Cơ khí Hà Nội. Nước ta là một nước nghèo nàn, lạc hậu, từ cái kim sợi chỉ còn phải nhập của nước ngoài, nhưng đã đánh thắng đế quốc Pháp, nay trong công cuộc xây dựng đất nước đã sản xuất được những cỗ máy lớn nên người ta tham quan rất chăm chú và tỏ lòng khâm phục nhân dân Việt Nam. Sau khi tham quan xong, Bác và khách cùng lên phòng tiếp khách của nhà máy. Ít phút sau, Bác đi một mình sang khu tập thể. Bác đi trên hành lang thấy chỗ nào cũng có rác, quần áo thì phơi lung tung. Bác chỉ tay lên trán và nói:

-Bác hú hồn, may mà một mình Bác sang khu tập thể chứ Bác mời cả 2 người khách cùng đi thì họ sẽ có ấn tượng công nhân Việt Nam vì sản xuất thì tốt nhưng ăn ở thì luộm thuộm quá. Kể xong câu chuyện, Bác nói tiếp:

-Bây giờ Bác về. Các cô, các chú phải có ý thức giữ gìn vệ sinh sạch sẽ. Lần sau Bác xuống kiểm tra hoặc cử cán bộ xuống, nếu còn bẩn thỉu, mất vệ sinh thì Giám đốc, Đảng ủy, Công đoàn, Đoàn thanh niên phải chịu trách nhiệm với Bác.

Mọi người cùng đồng thanh trả lời Bác: Vâng ạ!

Khi Bác lên xe ra về, bác Phạm Văn Nam hỏi đồng chí cán bộ đi cùng với Bác mới biết: Hôm trước Bác đọc báo Nhân dân trong đó có bài ca ngợi nhà ăn của khu tập thể trong việc phục vụ bữa ăn cho công nhân, nên hôm nay Bác muốn xuống kiểm tra tại chỗ.

Biên tập theo; Bác Hồ với Đông Đa, Ban Chấp hành Đảng bộ quận Đông Đa, Hà Nội, 1990, tr.64-68

NHÀ MÁY CHẾ TẠO MÁY CÔNG CỤ SỐ 1 CHÍNH LẦN ĐÓN BÁC

Ngay sau khi cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp thắng lợi, mặc dù còn phải tập trung giải quyết nhiều khó khăn do hậu quả của chín năm chiến tranh, nhưng Đảng và Nhà nước ta đã quyết định xây dựng một xí nghiệp chế tạo cơ khí hiện đại làm nòng cốt cho ngành chế tạo máy công cụ sau này.

Nhà máy được xây dựng trên khu đất thuộc xã Nhân Chính, cạnh trục đường giao thông Hà Nội - Hà Đông. Nơi đây, trước năm 1945 có ngôi nhà của một viên chủ báo người Pháp, tờ Tương lai Bắc kỳ (L'Avenir du Tonkin). Sau cách mạng tháng Tám thành công, viên chủ báo bỏ về Pháp, ngôi nhà trở về tay nhân dân ta do Nhà nước quản lý. Bác Hồ đã về nghỉ và làm việc ở ngôi nhà này. Trong thời kỳ thực dân Pháp chiếm Hà Nội, ngôi nhà đã bị san bằng.

Với sự giúp đỡ tích cực của Đảng và Nhà nước Liên Xô, sau hơn 2 năm thi công, Nhà máy đã cất băng khánh thành và chính thức đi vào hoạt động từ 12/4/1958 - đây là nhà máy cơ khí chế tạo máy công cụ đầu tiên trên miền Bắc xã hội chủ nghĩa. Nhà máy đã nhận được sự quan tâm của các đồng chí lãnh đạo cao nhất của Đảng, Nhà nước và các bộ, ban, ngành Trung ương. Đặc biệt là trong vòng 5 năm (1958-1963) Nhà máy đã có vinh dự lớn: chín lần đón

Bác Hồ về thăm. Đây là một trong những nhà máy, đơn vị, xí nghiệp được đón Bác về thăm nhiều nhất trên miền Bắc.

Lần đầu tiên Bác Hồ về thăm Nhà máy Chế tạo máy Công cụ số I, lúc đó còn mang tên Nhà máy Cơ khí Trung quy mô, đưa con đầu lòng của ngành công nghiệp cơ khí Việt Nam vào lúc 8 giờ sáng, ngày mùng một Tết Mậu Tuất (18 tháng 2 năm 1958) Bác Hồ về thăm và chúc tết cán bộ, công nhân Nhà máy. Thời gian này công việc xây dựng đang khẩn trương hoàn thiện các hạng mục để chuẩn bị khánh thành Nhà máy nên đường đi lại trong khu vực nhà máy rất lầy lội, Bác phải xắn quần, bước tránh những vũng bùn nước. Bác đi vào khu tập thể. Bác rẽ vào mấy dãy nhà lá, chỗ ở của công nhân, cán bộ. Đi qua một gia đình thấy đang chuẩn bị bữa ăn, Bác bảo mấy đồng chí cùng đi:

-Thôi ta đến nhà khác, khỏi phiền gia đình và để họ ăn tết được tự nhiên.

Các phòng bên cạnh nghe có tiếng người nói, vội chạy ra, trông thấy Bác, tất cả mọi người đều reo lên "Hồ Chủ tịch! Hồ Chủ tịch! Bác về anh em ơi!". Mọi người trong khu tập thể vui sướng quây quần bên Bác. Đến trước sân nhà khách, mọi người ngồi xuống nghe Bác chúc tết và nói chuyện. Sau khi chúc tết tất cả cán bộ, công nhân viên, Bác ân cần dặn dò cán bộ, công nhân nhà máy hãy ra sức đẩy mạnh hơn nữa phong trào thi đua. Người nói: "Chi bộ Đảng, chi đoàn thanh niên và công đoàn phải phối hợp chặt chẽ, lãnh đạo công nhân thi đua thực hiện thắng lợi kế hoạch Nhà nước. Trong phong trào thi đua phải khen thưởng kịp thời và phải biết phê bình để bổ khuyết kịp thời những thiếu sót: Sinh hoạt và tác phong của cán bộ phải giản dị, gần gũi, thân mật với công nhân. Công nhân thì phải thi đua sản xuất, thực hành tiết kiệm, lấy kế hoạch của nhà máy đã giao làm mức phấn đấu thực hiện".

Bác nói xong, tất cả các cán bộ, công nhân đều vỗ tay hồi lâu và rất xúc động thành kính chúc Bác năm mới sức khỏe, sống lâu. Khi Bác đã lên xe còn vẫy tay, chào anh chị em. Mọi người vẫy tay chào tạm biệt Bác. Cũng từ đó, mỗi cán bộ, công nhân luôn ghi nhớ lời Bác dặn gấp rút hoàn thành các hạng mục lắp đặt và ngày 12 tháng 4 năm 1958 đã cắt băng khánh thành nhà máy. Trong

những tháng đầu nhà máy đi vào hoạt động, do chưa có kinh nghiệm trong việc tổ chức lao động sản xuất, kỹ thuật thao tác còn bỡ ngỡ nên kết quả chưa đạt được như mong muốn: sản xuất không đồng bộ, sản phẩm đúc hỏng nhiều, công tác đảm bảo an toàn chưa tốt. Giữa lúc đó, ngày 30/8/1958, Bác Hồ lại về thăm Nhà máy lần thứ hai. Đến với Nhà máy lần này Người đi thăm rất kỹ các phân xưởng, xem các thao tác kỹ thuật của công nhân, các bộ phận mộc mẫu, lò đúc thép, lò đúc gang, lò tôi, cơ điện. Người thân mật nói chuyện với các đồng chí chuyên gia Liên Xô, nhắc lại những kỷ niệm mấy chục năm về trước khi Người sống và làm việc ở Liên Xô; những buổi đầu nhân dân Liên Xô thất lung buộc bụng, chịu khó, chịu khổ xây dựng chủ nghĩa xã hội để được sung sướng như ngày nay.

Sau khi ân cần thăm hỏi sức khỏe mọi người, nói lên lòng biết ơn của nhân dân ta đối với Liên Xô đã giúp ta xây dựng Nhà máy Cơ khí Hà Nội, Bác đã phê bình, nhắc nhở cán bộ công nhân nhà máy trong công tác tổ chức sản xuất thời gian qua. Bác nói:

"... Ở miền Bắc đã được giải phóng, miền Nam còn bị Mỹ - Diệm thông trị. cần máy, Liên Xô đưa máy sang; cần chuyên gia, Liên Xô đưa chuyên gia sang giúp, đó là điều kiện thuận lợi thứ nhất. Thuận lợi thứ hai là nhà máy có gần 300 đảng viên, 136 đoàn viên thanh niên lao động, 165 quân nhân phục viên, hầu hết công nhân đã vào công đoàn, đó là lực lượng tốt để sản xuất. Nhưng sự thật là thế nào? Có đủ tinh thần chịu đựng Bác phê bình không? Sự thật thì không tốt, kế hoạch đưa xuống trị giá gần 4.645 triệu đồng mà làm có 1.936 triệu đồng. Như vậy là kế hoạch đề ra 2 lần mà làm không đầy một nửa. Như thế có tốt không? Không tốt. Nếu như Nhà máy điện, Nhà máy nước, Nhà máy xe lửa cũng như thế thì nhà máy này có điện có nước mà dùng không? Thêm vào đó còn nhiều máy chưa làm được, máy không làm việc có phải lau chùi, cho dầu không? Như thế là phải cho ăn mà ì ra không làm việc. Vừa rồi lại làm hỏng lò tôi, máy bào, máy phay, máy khoan v.v.. Máy móc của Liên Xô đưa sang, bất cứ hỏng vì có gì, người làm hỏng đều có tội với nhân dân ta, với Đảng và Chính phủ, với nhân

dân Liên Xô. Kế hoạch sản xuất làm kém, mới sử dụng được hơn 11% công suất, có đúng thế không? Có xấu hổ không?...

Sau lần Bác về thăm này cả nhà máy từ cán bộ đến công nhân đều thấy mình còn yếu kém và càng thấm thía sâu sắc lời Bác dạy. Để xứng đáng với sự quan tâm của Bác, nhà máy đã đẩy lên phong trào thi đua làm theo lời Bác. Công nhân phân xưởng đúc và phòng cơ điện khẩn trương lắp đặt lò thép điện thứ hai vượt trước thời gian 7 ngày. Và năm 1958 - năm đầu tiên nhà máy đi vào sản xuất - đã hoàn thành kế hoạch Nhà nước giao trước thời hạn 15 ngày.

Trong niềm vui về đích kế hoạch Nhà nước trước thời hạn, Nhà máy lại được vinh dự đón Bác về thăm lần thứ ba. Hôm đó là ngày 15/12/1958, sau khi đi thăm các phân xưởng, Bác nói chuyện với cán bộ, công nhân nhà máy. Bác tỏ ý vui lòng và khen ngợi cán bộ, công nhân đã thực hiện tốt kế hoạch sản xuất năm 1958 và ân cần nhắc nhở: "Đây mới là thành tích bước đầu, công nhân và cán bộ phải cố gắng hơn nữa... không nên vì một số thành tích bước đầu mà tự kiêu, tự mãn.. cần phải đẩy mạnh cuộc vận động cải tiến quản lý xí nghiệp, đẩy mạnh đấu tranh tư tưởng hơn nữa. Tư tưởng thông suốt thì mọi việc làm đều tốt. Phải làm cho tư tưởng xã hội chủ nghĩa hoàn toàn thắng, tư tưởng cá nhân chủ nghĩa hoàn toàn bại".

Sau khi nhắc nhở cán bộ, đảng viên phải gương mẫu học tập và lao động, quyết tâm sửa chữa khuyết điểm, thực hành dân chủ và thật sự tập trung, công nhân phải nêu cao tinh thần đoàn kết, làm chủ xí nghiệp, làm chủ nước nhà; Bác giao trách nhiệm cho tập thể nhà máy: "Nhà máy cơ khí Hà Nội có đông đảo đảng viên và đoàn thanh niên lao động hơn các xí nghiệp khác, đó là một điều kiện thuận lợi để Bác giao trách nhiệm cho cán bộ và công nhân phải làm cho nhà máy này trở thành một nhà máy kiểu mẫu".

Được Bác về thăm, khen ngợi và nhắc nhở, đó là niềm tự hào và vinh dự của mỗi cán bộ, công nhân nhà máy nhưng mỗi người đều lo lắng thực hiện lời chỉ bảo của Bác. Tất cả đều thấm hiểu và cùng chung một suy nghĩ là phải làm gì để thực hiện lời Bác dạy, phải xây dựng nhà máy trở thành nhà máy kiểu mẫu để Bác vui lòng.

Tháng 3 năm 1959, nhận lời mời của Đảng và Nhà nước ta, đoàn đại biểu nước Cộng hoà Ấn Độ do Tổng thống Pra-sát dẫn đầu đã sang thăm Việt Nam. Ngày 24 tháng 3 năm 1959, Bác Hồ đã cùng đi với ngài Pra-sát đến thăm Nhà máy.

Ngày 27/6/1959, Nhà máy lại vinh dự được đón Bác về thăm lần thứ 5. Lần này Bác về thăm cùng Tổng thống nước Cộng hoà Ấn-đôn-xi-a Xu-các-nô.

Năm 1960, năm đáng ghi nhớ của nhân dân hai miền Nam - Bắc, đất nước năm ấy vào xuân với không khí náo nức Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ 3, chuẩn bị cho kế hoạch 5 năm lần thứ nhất. Với Nhà máy chế tạo máy Công cụ số I thì mùa xuân năm ấy, lại vinh dự được đón Bác lần thứ 6.

10 giờ ngày chủ nhật 17/1/1960 trong lúc anh em công nhân đang ăn cơm trưa thì thấy một chiếc xe Pô-pê-đa màu ghi nhạt dừng ngay cạnh cột đèn bên đường rẽ vào nhà ăn tập thể. Bác mở cửa ra khỏi xe thì một số anh em công nhân nhìn thấy và reo lên:

-Bác về! Bác về anh em ơi!

-Các đồng chí ơi! Bác về.

Nghe tiếng gọi, mọi người chạy ùa ra đón Bác, có người tay còn cầm bát đũa. Bác vẫy tay chào mọi người và đi thẳng về phía nhà ăn tập thể, theo sau Bác là đồng chí Bí thư Đảng ủy và Thư ký Công đoàn nhà máy. Bác đến nơi chia cơm và thức ăn, xem xoong đựng thức ăn, bàn ăn và cả bát đũa. Thấy nhà bếp tổ chức gọn, sạch sẽ, vệ sinh, Bác tỏ ý rất vui. Bác thân mật hỏi các chị cấp dưỡng:

-Có phải nghe tin Bác về các cô mới dọn dẹp sạch sẽ thế này không?

-Thưa Bác, không ạ. Thực hiện lời dạy của Bác chúng cháu vẫn thường xuyên giữ vệ sinh sạch sẽ đấy ạ!

Bác gật đầu, tỏ ý hài lòng và khen:

-Thế là rất tốt.

Bác mở chiếc lồng bàn, thấy trong bát nước chấm có dưa thừa vài miếng ớt, Bác nhắc:

-Trời lạnh, các cô nhớ cho anh chị em công nhân ăn thêm ớt hoặc gừng vừa ấm bụng, vừa ngon miệng.

Sau đó, Bác đi thẳng đến khu nhà vệ sinh công cộng. Thấy khu vệ sinh không được sạch, Bác tỏ ra không vui lòng. Bác gọi đồng chí Bí thư Đảng ủy và Thư ký Công đoàn đến bảo: "Chỗ vệ sinh mà để bản thể này là không được. Là người lãnh đạo các chú phải để ý đến việc này. Phải nhắc nhở, giáo dục anh chị em ăn ở sạch sẽ để giữ gìn sức khỏe".

Đây là lần thứ 6 Nhà máy vinh dự đón Bác về thăm. Và cũng như những lần trước, lần này tất cả cán bộ, công nhân Nhà máy vô cùng xúc động trước sự quan tâm của Bác thật là sát sao và cụ thể.

Tình cảm trong buổi đón Bác về thăm Nhà máy ngày 17/1/1960 vẫn còn sâu đậm trong lòng mỗi cán bộ, công nhân nhà máy thì một lần nữa, lần thứ 7, tập thể Nhà máy lại vinh dự được đón Bác về thăm. Đó là lúc 8 giờ 30 phút sáng, ngày 2/2/1960, Bác cùng đi với hai ông bà luật sư Lô- đơ-bai người Anh, đã có công bào chữa cho Bác trắng án trong một phiên tòa của bọn đế quốc Anh bắt giam Bác trái phép ở Hồng Kông (6/1931) đến thăm Nhà máy với danh nghĩa là khách riêng, là ân nhân của Bác. Bác thân thiết dẫn hai vợ chồng luật sư đi thăm nơi sản xuất, tới nơi nào Bác cũng ân cần thăm hỏi nam nữ công nhân đang đứng máy. Nhiều đồng chí công nhân cứ định bỏ máy chạy theo Bác, Bác giơ tay ra hiệu đáp lại những cái nhìn trù mến, kính yêu của anh chị em công nhân hướng về Bác và khẽ thấy ai chạy theo Bác liền bảo:

-Chú về sản xuất đi, đừng để máy đứng không!

Sau khi hướng dẫn ông bà luật sư đi thăm nhà máy, nửa giờ sau, trên đoạn đường trước cửa phân xưởng cơ điện, trước chiếc bàn con có trải tấm khăn trắng giản dị, Bác nói chuyện với cán bộ, công nhân nhà máy. Bác giới thiệu hai ông bà luật sư với anh chị em công nhân, sau đó Bác nói chuyện về sản xuất, Bác khen thành tích vượt mức kế hoạch sản xuất của nhà máy và tinh thần phát huy sáng kiến, dám nghĩ dám làm của anh chị em công nhân, Bác nói tiếp:

-Nhu vậy là tốt Bác được biết các cô, các chú phát huy nhiều sáng kiến nhưng chưa được dùng hết - Vậy bộ phận phụ trách theo dõi sáng kiến cần phải tìm mọi cách nhanh chóng phổ biến rộng khắp và kịp thời sáng kiến hợp lý hoá sản xuất của công nhân. Còn các

cô, các chú thì không nên coi thường sáng kiến, kinh nghiệm của người khác. Cộng một trăm cái sáng kiến nhỏ lại sẽ thành một sáng kiến to. Nếu bỏ cái nhỏ, coi thường cái nhỏ, thì bỏ một uấm cái nhỏ tức là ta đã bỏ một cái lớn..

Bác ân cần nhắc nhở anh chị em cán bộ, công nhân phải sửa chữa những mặt còn chưa tốt như ý thức làm chủ nhà máy, làm chủ tập thể chưa cao. Đặc biệt Bác phê bình rất nghiêm khắc việc quản lý vật tư chưa tốt, còn lãng phí nhiều nguyên vật liệu, hàng làm ra chưa đúng quy cách còn hỏng tới 7000 chi tiết lớn nhỏ, chưa dùng hết công suất máy móc. Khi nói về công tác quản lý, Bác dùng hình ảnh sinh động:

-Vừa qua công tác cải tiến quản lý xí nghiệp, các cô, các chú đã làm được tương đối khá, phải tiếp tục làm cho khá hơn nữa. Cải tiến quản lý, cải tiến kỹ thuật và cải tiến tổ chức như cái kiềng ba chân, hai dài, một ngắn không có thể đứng vững được. Muốn làm được tốt phải thực hành dân chủ, phải biết dựa vào quần chúng, dựa vào công nhân mà giải quyết khó khăn. Các cô, các chú phải đề cao tinh thần trách nhiệm, có ý thức làm chủ nhà máy, làm chủ tập thể. Tmng Quốc có câu tục ngữ "Ba anh thợ da hạp lại thành Gia Cát Lượng", nghĩa là bất kỳ khó khăn như thế nào nếu tất cả mọi người cùng chung lòng, chung sức thì đều có thể vượt qua được. Một người không làm được thì mười người, mười người làm không được thì hạp một trăm người lại nhất định sẽ làm được...

Sau đó Bác sang khu tập thể Nhà máy. Bác lên gác 3, nhà 3 tầng "B", vào thăm phòng ở của công nhân, xem nơi để chăn màn, nơi để sách vở, nơi phơi quần áo... Bác đến thăm nhà trẻ. Bác đến tận từng cái nôi, âu yếm và mỉm cười với các cháu; Bác thăm lớp mẫu giáo và chăm chú theo dõi các cháu tập đánh vần chữ viết trên bảng, sau đó tự tay Bác chia kẹo cho các cháu.

Những lời căn dặn và những cử chỉ gần gũi của Bác trong lần về thăm này đã in đậm trong tâm trí của mỗi cán bộ, công nhân nhà máy. Có đồng chí công nhân đã xúc động ghi lại mấy câu thơ:

Bác về hoa thắm lá xanh

Nhà thơm ngói mới, máy nhanh thêm vòng

Thỏa bao nỗi ước cùng mong
Đời ta như cuốn sách hồng thêm trang

Thực hiện lời Bác dạy, Nhà máy đẩy mạnh phong trào thi đua trên tất cả các mặt công tác. Tối 20 tháng 10 năm 1960, nhà máy tổ chức lễ khai giảng lớp bồi túc văn hóa năm học 1960 - 1961. Cả khu tập thể sáng ánh đèn. Cán bộ, công nhân, già, trẻ, gái, trai vui vẻ đến các lớp học, giữa lúc đó, Bác Hồ kính yêu lại về thăm Nhà máy. Bác vào thăm lớp đại học tại chức khi giáo viên đang lên lớp môn toán học. Tất cả các học viên từ đồng chí trên đầu hai thứ tóc đến những người thợ trẻ đều đứng dậy chào Bác. Tất cả đều bồi hồi xúc động chưa ai kịp thưa với Bác thì Bác đã lên tiếng, hình như Bác sợ ảnh hưởng đến tiết học của lớp. Bác tỏ ý khen ngợi nhà máy đã khắc phục khó khăn tổ chức được lớp đại học tại chức bên cạnh nhà máy. Bác nhắc nhở học sinh phải duy trì và tổ chức lớp học cho tốt, đi học đều đặn, đạt kết quả tốt để sản xuất tốt hơn. Sau đó Bác sang hội trường dự lễ khai giảng năm học mới của các lớp bồi túc văn hóa.

Hơn 400 học viên là cán bộ, công nhân đã đứng dậy vỗ tay hồi lâu nhiệt liệt chào mừng Bác. Bác hỏi về tình hình học tập bồi túc văn hóa, số người đi học, số lớp học và xem các tặng phẩm của nhà máy tặng cho các học viên có thành tích trong năm học 1959 - 1960. Bác nói chuyện và tỏ ý vui lòng về phong trào học tập bồi túc văn hóa của nhà máy. Bác nhắc nhở học viên phải chịu khó học tập để nắm vững khoa học kỹ thuật, làm chủ sản xuất, làm chủ nhà máy... Trước khi ra về Bác nói: "Chúc các cô, các chú, năm học mới học tập thật tốt. Bác gửi các đồng chí lãnh đạo Nhà máy 10 huy hiệu của Bác để tặng cho những anh chị em có thành tích xuất sắc nhất trong phong trào bồi túc văn hóa...".

Được Bác Hồ trực tiếp động viên và cổ vũ nên phong trào học bồi túc văn hóa của Nhà máy được đẩy mạnh và đạt hiệu quả. Năm học 1960 - 1961 có 1.187 cán bộ, công nhân đi học, tăng gấp 2 lần năm học 1959 - 1960, riêng các lớp học cấp 3 tăng gấp 4 lần. Đặc biệt là các mặt công tác chính của nhà máy như sản xuất, tổ chức

đời sông đạt hiệu quả cao, góp phần hoàn thành xuất sắc kế hoạch Nhà nước 3 năm (1958 - 1960).

*

* *

Từ năm 1958 - 1963, quãng thời gian tuy ngắn ngủi nhưng Nhà máy có vinh dự đặc biệt được đón Bác 9 lần về thăm. Đó là nguồn động viên, cổ vũ lớn lao đối với tập thể nhà máy trong quá trình xây dựng và trưởng thành.

Làm theo lời Bác dạy, cán bộ, công nhân nhà máy đã nâng cao ý thức trách nhiệm, quyết tâm khắc phục khó khăn, vươn lên hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ chính trị của nhà máy và đã có những đóng góp đáng tự hào trong sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội và đấu tranh thống nhất nước nhà.

Hơn ba thập kỷ qua, nhà máy đã sản xuất được hơn một vạn máy công cụ, gần 40 nghìn tấn thép đúc, hàng ngàn tấn phụ tùng máy công cụ, dụng cụ cắt, kiểm tra và các thiết bị khác. Các loại máy tiện, phay, bào, khoan của nhà máy sản xuất đã được sử dụng rộng rãi ở tất cả các cơ sở chế tạo, sửa chữa cơ khí của các ngành kinh tế quốc dân trên khắp mọi miền đất nước.

Trong sự nghiệp kháng chiến chống Mỹ cứu nước, Nhà máy đã đóng góp sức người, sức của cho tiền tuyến và đã làm tròn nhiệm vụ của một nhà máy ở hậu phương. Nhà máy đã nhiều lần tiễn 500 cán bộ, công nhân - những người con ưu tú của mình, đi chiến đấu trên khắp chiến trường ba nước Đông Dương. Phát huy truyền thống của nhà máy, các đồng chí đó đã chiến đấu dũng cảm, lập công xuất sắc, nhiều đồng chí đã vĩnh viễn không trở về. Trong những năm chiến tranh, lực lượng bán vũ trang của Nhà máy không ngừng lớn mạnh. Trên 50% số cán bộ đã tham gia tiểu đoàn tự vệ của nhà máy. Tiểu đoàn tự vệ (nay là trung đoàn tự vệ Nguyễn Huệ) đã làm tốt vai trò nòng cốt trong sản xuất, hoàn thành nhiệm vụ phục vụ chiến đấu và chiến đấu. Tiêu biểu là đại đội pháo 100 ly đã lập chiến công bắn rơi 1 máy bay F8 của giặc Mỹ ngày 11 tháng 10 năm 1972.

Trong quá trình xây dựng và phát triển, nhà máy đã bồi dưỡng, đào tạo được nhiều lớp cán bộ, công nhân, không những phục vụ cho

nhu cầu sản xuất mà còn cung cấp cho nhiều ngành, nhiều địa phương. Trong lĩnh vực khoa học kỹ thuật, nhà máy đã có nhiều đóng góp cho ngành chế tạo máy của cả nước. Nhà máy còn niềm tự hào là một trong những cái nôi của nhiều phong trào thi đua yêu nước: phong trào "Phá chỉ tiêu, giành kiện tướng", phong trào "Tình nguyện vượt mức kế hoạch năm năm lần thứ nhất", phong trào "Thi đua mỗi người làm việc bằng hai" và phong trào "Đồng khởi thi đua xã hội chủ nghĩa, lao động sản xuất và tiết kiệm"... Tập thể nhà máy, một số cán bộ, công nhân đã được Hội đồng Nhà nước tặng thưởng nhiều phần thưởng cao quý.

Để ghi lòng tạc dạ những hình ảnh và kỷ vật của Bác qua 9 lần về thăm, Nhà máy đã xây dựng phòng truyền thống và dành nơi trang trọng nhất để giới thiệu những hình ảnh của Bác Hồ với nhà máy. Cây vú sữa tự tay Bác trồng năm xưa trên nền bãi đất than nay đã trở thành vườn hoa bốn mùa tươi đẹp.

Biên tập theo: Bác Hồ với Đống Đa, Ban Chấp hành Đảng bộ quận Đống Đa, Hà Nội, 1990, tr.32-46

KHẮC SÂU LỜI BÁC DẠY

Dựa theo lời kể của ông Nguyễn Văn Tá, Trưởng ban bảo vệ khu phố, ở tại số nhà 224 Hàng Bột, ngày 19/3/1986

Một trong những công nhân của quận Đống Đa, một người nhiều năm gắn bó với công tác an ninh đường phố, ông Nguyễn Văn Tá, có vinh dự được Bác đến thăm gia đình vào dịp Tết tất niên năm 1964.

Cho đến nay và mãi mãi về sau gia đình ông Nguyễn Văn Tá và nhân dân khối 30 (Hàng Bột) không thể nào quên được hình ảnh và những lời căn dặn ân cần của Bác Hồ về thăm vào đêm 30 tháng Chạp năm ấy.

Tối hôm đó, tại gia đình ông Nguyễn Văn Tá có ông Cò Văn Đáp - Phó ban bảo vệ khối phố và bà Lê Thúy Hạnh - Bí thư Đảng ủy đang hội ý trao đổi kế hoạch bảo đảm an toàn trong dịp tết, thì đúng lúc 18 giờ 45 phút có 2 chiếc xe con từ từ dừng bánh trước

cửa nhà, mọi người nhìn ra thì thấy Bác Hồ mở cửa xe và bước ra.
Ông Tá reo lên:

-Bác Hồ về! Bác Hồ về!

Vội dáng ung dung và giản dị, Bác bước vào nhà và hỏi:

-Đây là chú nào? Cô nào?

-Dạ thưa Bác, đây là chú Cò Văn Đáp, phó ban bảo vệ khối phố, -
ông Tá vội trả lời: - còn đây là cô Lê Thúy Hạnh - Bí thư Đảng ủy
ạ!

-Thế các cô các chú đang chuyện trò gì?

-Thưa Bác, chúng cháu đang trao đổi kế hoạch bảo vệ an toàn khu
phố trong những ngày tết ạ!

-Như vậy là rất tốt. Hôm nay Bác đến chúc tết gia đình. Thế gia
đình đi đâu vắng cả? Bác vừa nói, vừa quay sang đưa cho cháu trai
một gói kẹo vùng.

-Dạ thưa Bác, nhà cháu và các cháu đi chợ ạ!

Bác lại hỏi:

-Đi chợ nào? Sao 30 tết rồi còn đi chợ?

-Thưa Bác, chiều nay nhà cháu còn đi làm nên tôi mới đi chợ mua
hàng ạ!

-Thế chú có mấy người con?

-Dạ thưa Bác, cháu có 4 con rồi ạ!

-Các cháu có đi học cả không?

-Dạ, nhà túng lắm, chỉ có một mình cháu trai đi học để về dạy chị,
dạy em thôi ạ, nhưng cả 4 cháu đều biết chữ ạ!

-Thế gia đình chú chuẩn bị tết như thế nào?

-Thưa Bác, cháu đã mua đủ tiêu chuẩn rồi ạ!

Bác nhìn quanh nhà một lượt rồi hỏi:

-Thế chú nằm chỗ nào?

Ông Tá chỉ vào chiếc giường gỗ rồi trả lời Bác:

-Cháu nằm chỗ kia ạ!

Nhìn thấy có cửa sau, Bác đi ra và hỏi:

-Nhà này chú dùng làm gì?

-Dạ, cháu dùng làm nhà bếp và đây là nhà tắm ạ! Bác nhìn xung
quanh một lát rồi bước vào nhà và ngồi xuống chiếc ghế tựa (chiếc
ghế này ông Tá còn giữ lại làm kỷ niệm) và nói:

-Cô chú ở chỗ này chật hẹp quá.

-Thưa Bác, nhờ có cách mạng, có Đảng, có Bác chúng cháu mới được ở thế này là tốt rồi ạ!

-Chú làm vệ sinh chưa tốt. Chú quét sạch nhà phải quét sạch cửa, quét sạch cửa phải quét sạch vỉa hè và đường phố nữa thế mới là vệ sinh sạch sẽ. Mình làm tốt rồi phải thuyết phục nhân dân trong khu phố làm tốt nữa.

-Thưa Bác, cháu xin hứa là thực hiện tốt lời căn dặn của Bác và cháu sẽ tuyên truyền để nhân dân trong khu phố cùng làm ạ!

Bác mỉm cười tỏ ý hài lòng và nhìn lên bàn thờ thấy có năm đất đề chữ "đất quê hương Bác" và hỏi:

-Chú vào Nghệ An - Hà Tĩnh làm gì?

-Thưa Bác, Đảng ủy và cấp trên cho phép chúng cháu vào kết nghĩa với khu phố I, thành phố Vinh. Thành ủy Vinh đã tổ chức cho chúng cháu đi thăm quê Bác và cháu đã xin được mang miếng đất này về làm kỷ niệm.

-Thế chú lấy đất có phải nộp thuế cho người ta không?

-Dạ, đất này bây giờ trong tay Đảng, trong tay Bác rồi nên không ai đánh thuế cả.

Bác mỉm cười và nói:

-Hôm nay Bác đến chúc tết gia đình. Bác mong chú cố gắng công tác tốt hơn nữa. Cho Bác gửi lời chúc mừng năm mới tới từng gia đình một trong khu phố. Bác mong nhân dân trong khu phố cố gắng nhiều hơn nữa, chú nhớ nhé.

-Vâng! Ngày mai cháu sẽ chuyển lời chúc của Bác tới tận từng gia đình trong khu phố ạ!

*

* *

Vinh dự và tự hào được Bác Hồ về thăm, nhân dân khu phố 30 nói chung và gia đình ông Nguyễn Văn Tá nói riêng đã khắc sâu lời dạy của Bác làm tốt công tác trật tự trị an. Khối phố 30 là đơn vị điển hình của thành phố trong phong trào bảo vệ an ninh Tổ quốc. Đặc biệt là ngày 13/4/1969 Bác Hồ đã tặng bằng khen cho nhân dân khối phố về thành tích trên. Khối phố còn được Bộ Nội vụ tặng cờ danh dự và đón gần 30 đoàn đại biểu trong và ngoài nước

đến tham quan và học tập. Nhắc lại thành quả đó bà con không thể nào quên được những tình cảm mà Bác Hồ đã dành cho nhân dân khối phố 30 vào dịp đón xuân năm ấy.

Biên tập theo: Bác Hồ với Đông Đa, Ban Chấp hành Đảng bộ quận Đông Đa, Hà Nội, 1990, tr.69-73

BỐN LẦN BÁC HỒ VỀ THĂM NHÀ MÁY

Hôm ấy, đến thăm phòng truyền thống của Nhà máy Cơ khí Trần Hưng Đạo, tôi dừng chân khá lâu trước chiếc áo rét của cụ An. Dòng chữ đề dưới chiếc áo "Bác Hồ tặng chiếc áo rét cho cụ An". Trong tim tôi rộn ràng hình ảnh của Bác Hồ kính yêu, Người đã quên mình, hiến dâng cả cuộc đời cho sự nghiệp độc lập dân tộc và xây dựng đất nước. Đức độ liêm khiết và lòng trung thành tận tụy của Người được mọi người khâm phục.

Nhìn chiếc áo của cụ An tôi nghĩ Bác rất gắn bó với nhà máy, gắn bó với người công nhân?

Đồng chí Trần Đức Hòa, Bí thư Đảng bộ nhà máy, chỉ vào chiếc áo, giới thiệu với tôi: "Đây là lần đầu tiên Bác về thăm nhà máy chúng tôi, hồi ấy tôi mới chỉ ngoài 20 tuổi, cụ An lúc ấy trên 50 tuổi. Chúng tôi ở sâu trong rừng Việt Bắc, rét lắm, cái rét tê tái buốt như kim châm. Nhà máy được thành lập ngày 19/4/1947 ở chiến khu Việt Bắc, làm nhiệm vụ một xí nghiệp cơ khí phục vụ nhu cầu kháng chiến trong chiến khu. Những cán bộ, công nhân đầu tiên của nhà máy đã phải vượt qua nhiều khó khăn gian khổ, phát huy nghị lực cao độ và trí sáng tạo linh hoạt mới xây dựng và duy trì nổi một xí nghiệp cơ khí ở rừng sâu trong điều kiện thiếu thốn của căn cứ kháng chiến.

Trong điều kiện ấy, Bác về thăm nhà máy vào đúng dịp Tết năm 1951. Bác về, gửi tặng cụ An chiếc áo, bởi cụ là người già nhất làm nghề thợ rèn nặng nhọc, vất vả nhất. Đó là kỷ niệm về tình thương rộng lớn của Bác kính yêu đối với giai cấp công nhân.

Tiếp tục đi xem phòng truyền thống, đồng chí Hòa chỉ cho tôi xem tấm ảnh Bác Hồ về thăm nhà máy lần thứ hai vào ngày 17/4/1959. Nhà máy lúc này đã rời về thủ đô Hà Nội, với cơ sở vật chất khá

hơn, trang thiết bị máy móc đầy đủ hơn, đội ngũ công nhân ngày một lớn lên và trưởng thành.

Về thăm nhà máy lần này, Bác đi thăm các phân xưởng sản xuất, tập hợp tất cả anh chị em công nhân ở chỗ lắp ráp thành phẩm và nói chuyện thân mật về nhiệm vụ xây dựng Tổ quốc, cải tạo xã hội chủ nghĩa, đấu tranh thống nhất nước nhà.

Lần thứ ba Bác đến thăm nhà máy, gắn liền với sự kiện rất quan trọng, Nhà máy Cơ khí Trần Hưng Đạo vừa chế tạo xong chiếc máy đi-ê-zen đầu tiên 20 mã lực. Với sự nỗ lực cố gắng vượt bậc, tinh thần tự lực, tự cường, phấn đấu gian khổ của cán bộ công nhân nhà máy. Lần đầu tiên nhà máy đã làm được sản phẩm mới, phục vụ nông nghiệp.

Lần này có hai sự kiện đáng nhớ, Bác triệu tập đồng chí Giám đốc nhà máy lên gặp Bác, báo cáo sản phẩm đầu tiên. Đối với giai cấp công nhân, Bác dịu dặt, dạy dỗ, mỗi thành tích Bác đều khen ngợi, nhưng ngay trong khi đạt thành tích đó, Bác vẫn chỉ ra những thiếu sót và luôn động viên anh chị em.

Lần này đến thăm nhà máy, Bác đến thẳng khu tập thể của công nhân vào dịp Tết 1961 (ngày 15/2/1961). Khu tập thể Nhà máy Trần Hưng Đạo nổi bật trên một khu đất lầy lội trước kia, 2 ngôi nhà 3 tầng và một số ngôi nhà 1 tầng, đủ chỗ cho 407 công nhân, cán bộ trong đó có những cặp vợ chồng mới cưới được phân phối cả một gian. Trong khu tập thể còn có nhà ăn, nhà trẻ, nhà mẫu giáo và bệnh xá. Nhìn vào khu nhà tập thể khang trang đó, người công nhân khó có thể quên được công ơn của Đảng, của Bác. Trong từng nhà máy, từng ngôi nhà, từng bát cơm, từng tấm áo... đều có tấm lòng của Bác. Bác với dân ta, với Đảng ta như ánh sáng mặt trời.

Lần thứ tư Bác về thăm nhà máy vào ngày 7/10/1964. Lần này Bác đi cùng với vị khách quý, Tổng thống nước Cộng hòa Ma-li, một nước ở châu Phi mới giành được độc lập. Những công nhân già đã về hưu còn nhớ rất rõ hình ảnh của Bác trên Chủ tịch đoàn, trong buổi lễ đón khách quý, khi Bác bắt nhịp cho toàn thể cán bộ công nhân hát bài "Kết đoàn".

Điều cảm động nhất trong dịp đến thăm nhà máy lần này là mối tình quốc tế vô sản. Bác chọn Nhà máy Trần Hưng Đạo với tinh thần tự lực, tự cường cao độ, có Đảng của giai cấp công nhân lãnh đạo với ý chí cách mạng kiên cường, có thể vận dụng sự viện trợ của các nước xã hội chủ nghĩa để xây dựng nền công nghiệp thực sự của mình.

Đây là lần cuối cùng Bác về thăm nhà máy. Tập thể công nhân Nhà máy Trần Hưng Đạo mỗi lần kỷ niệm ngày thành lập nhà máy, kỷ niệm ngày sinh nhật Bác, không ai có thể quên được hình ảnh những lần Bác về thăm nhà máy của mình.

Khi nhà máy còn rất đơn sơ, gian khổ, sản xuất tận trong rừng sâu Việt Bắc, Bác đến với chiếc áo tặng người công nhân. Khi nhà máy rời về thủ đô Hà Nội, Bác đến với tất cả lời dặn dò, khuyến khích công nhân vươn lên trong cuộc cải tạo xã hội chủ nghĩa. Khi tập thể công nhân Nhà máy Trần Hưng Đạo đạt được thành tích lớn, đời sống công nhân được nâng cao một mức rõ rệt, Bác lại đến với anh em, chia sẻ niềm vui thắng lợi trong sản xuất, niềm vui đi lên trong cuộc sông. Bác đến với công nhân không chỉ với tâm hồn dân tộc mà còn với cả một tâm hồn quốc tế vô sản. Giai cấp công nhân Việt Nam tự hào có Bác, một người mà cả dân tộc đã tự hào, tôn kính làm lãnh tụ cao nhất của mình, là người thầy, người cha, người Bác kính yêu nhất.

Ngày hôm nay đây đất nước chúng ta đang trên con đường xây dựng chủ nghĩa xã hội, một chặng đường chiến đấu không ngừng và xây dựng không ngừng. Toàn Đảng, toàn dân ta vẫn phải chăm chú theo dõi từng hoạt động của kẻ thù, những đôi tay vẫn chăm lo sản xuất để vượt qua những khó khăn về kinh tế trước mắt. Cả tấm lòng của chúng ta vẫn luôn luôn lấy hình ảnh của Bác là đường đi, là nguồn động viên vô tận của chúng ta.

Biên tập theo: Kỷ niệm về Bác Hồ, Quận ủy Hai Bà Trưng, 1984, tr.38-41

KỶ NIỆM KHÔNG QUÊN

Nguyễn Thị Lan kể - Lý Thị Trung ghi

Tôi sinh ra và lớn lên trên sông nước. Bố mẹ tôi làm ở hợp tác xã thuyền buồm Hợp Nhất chuyên chở sỏi cát. Do hoàn cảnh gia đình đông con, nghèo, nay đây mai đó, tôi là con lớn phải bế hết em này đến em khác nên không được ăn học đến nơi đến chốn. Năm 17 tuổi tôi phải theo thuyền, khi chèo đẩy, khi ngược gió phải lên bờ kéo dây. Sau hai năm, tôi được về công tác ở Công ty Vận tải đường sông. Năm 1965, tôi được Công ty cho đi học trường trung cấp hàng hải khóa 8 ở Hải Phòng. Lớp của tôi có 6 học sinh con gái, hai người học máy, bốn người học boong (lái). Đây là lớp đầu tiên có con gái học boong máy.

Học xong, chúng tôi lại được trở về công tác tại Công ty Vận tải đường sông Hà Nội. Công ty giao cho chị em chúng tôi hai con tàu nhỏ bằng gỗ. Lúc ấy đang thời kỳ chống Mỹ cứu nước. Hội Liên hiệp phụ nữ Việt Nam có phong trào "ba đảm đang", hai con tàu của chúng tôi được mang tên "ba đảm đang" tự hào ấy, Nguyễn Thị Đông là thuyền trưởng tàu "ba đảm đang" số 1, tôi là thuyền trưởng tàu "ba đảm đang" số 2.

Được biết mình là thuyền trưởng con gái đầu tiên và hai con tàu đều do con gái quản lý, chúng tôi bảo nhau phải đoàn kết phấn đấu hết sức mình. Tàu của tôi có Mai là thuyền phó, Xuyên là máy trưởng, Điền là máy phó và Loan là thủy thủ. Chúng tôi chở hàng đường dài, khi đi Phú Thọ, Tuyên Quang, khi đi Hải Phòng, Nam Định, Thái Bình, mỗi con tàu của chúng tôi kéo theo 6 chiếc thuyền, mỗi thuyền chở 30 tấn hàng.

Do thời chiến, hai con tàu của chúng tôi được trang bị 10 khẩu súng trường. Thường là đêm đi ngày nghỉ. Bao giờ chúng tôi cũng tìm đủ cành lá ngụy trang cho tàu và giấu tàu ở những nơi xa làng mạc, dù đến địa phương nào chúng tôi cũng phối hợp với dân quân, nếu máy bay giặc đến đánh phá thì hiệp đồng chiến đấu.

Đi đường dài được hơn một năm, hai tàu "3 đảm đang" được chuyển sang công tác đưa đồng bào qua sông Hồng. Sông rộng, người đông. Tiếng còi báo động vang lên liên tiếp, chúng tôi càng phải khẩn trương để không ứ đọng người ở bến. Ngày đầu tiên chúng tôi chỉ đưa được trên một vạn người qua sông. Vừa lái tàu vừa quan sát, rút kinh nghiệm từng ngày để sắp xếp phương tiện,

sửa sang bến làm bậc cho đồng bào lên xuống dễ dàng, nhất là chúng tôi động viên lẫn nhau phải bình tĩnh dũng cảm để hoàn thành nhiệm vụ. Sau đó chúng tôi đã đưa được tám vạn người qua sông mỗi ngày.

Cho đến một hôm tôi ghi vào nhật ký là 19/8/1967 hôm ấy trời đẹp lắm. Từng đám mây trắng mỏng như tơ non nhẹ nhàng trôi trên nền trời mùa thu xanh trong. Nước sông Hồng đỏ phù sa cuộn cuộn. Vào khoảng gần 2 giờ chiều, hai con tàu của chúng tôi vừa cập bến buông neo, đồng chí Trần Nghiênn chủ nhiệm Công ty xuông tàu một cách vội vã:

-Các cô lên bờ ngay, chiều nay chúng ta sẽ đi gặp đoàn nhà báo quốc tế.

Chúng tôi nhao nhao lên là gặp nhà báo quốc tế thì phải ăn mặc cho tươm tất nghĩa là phải cho chúng tôi có thì giờ chuẩn bị. Song đồng chí chủ nhiệm lắc đầu:

-Không cần, không cần. Người ta muốn tiếp các cô một cách thật tự nhiên như lúc các cô đang lao động ấy. Điều cần thiết là khi người ta hỏi thì trả lời cho đàng hoàng, không được e lệ như cô dâu về nhà chồng đâu đấy.

Điều đồng chí chủ nhiệm căn dặn quả là đúng lý. Vì chúng tôi cầm lái cho con tàu xuôi ngược trên sông nước có khi gặp mưa to gió lớn hoặc máy bay giặc gầm rít trên đầu nhưng vẫn vững vàng, có khi gặp trường hợp cần phải đối đáp với thanh niên trong nghề nghiệp hay lúc mọi người tò mò quan sát "con gái lái tàu" chúng tôi vẫn bình tĩnh, thản nhiên. Song cứ hỏi đến thành tích, đến sự phấn đấu, rèn luyện v.v... là chúng tôi rất hoảng, sẽ nói chẳng ra đâu với đâu. Gặp nhà báo chúng tôi đã ngại dềng này lại là nhà báo quốc tế.

Tuy vậy, chúng tôi vẫn phải chấp hành nghiêm mệnh lệnh cấp trên, lên bờ ngay. Vừa đi tôi vừa tranh thủ chải lại mái tóc, buộc thành hai túm nhỏ sau gáy. Lên đến bờ đã thấy chiếc xe com-măng-ca chờ sẵn. Đồng chí Trần Nghiênn cùng lên xe với chúng tôi. Đó là điều làm chúng tôi yên tâm hơn, vì có người "đỡ đòn" khi lúng túng.

Chiếc xe đưa chúng tôi qua đường Điện Biên Phủ, Trần Phú rồi đến quãng rẽ vào Cầu lạc bộ quốc tế. Chúng tôi khẽ bám nhau chắc là gặp đoàn nhà báo ở đây. Nhưng chiếc xe cứ đi thẳng vào Phủ Chủ tịch. Bọn chúng tôi nhìn nhau, không ai bảo ai, đều nghĩ ngay chắc sẽ được gặp Bác. Mới nghĩ thế thôi, tim tôi đã đập thình thịch. Đồng chí đi đón chúng tôi lúc này mới nói:

-Bác cho chúng tôi đi đón các đồng chí lên gặp Bác, trong khi chờ đợi, các đồng chí hãy đi xem vườn hoa, toàn cây Bác trồng đây, Bác đang bận một chút.

Nghe đồng chí giúp việc Bác nói, chúng tôi sung sướng ôm choàng lấy nhau. Chúng tôi được gặp Bác Hồ. Điều vui sướng vô vàn và quá bất ngờ làm chúng tôi luống cuống. Ôi nếu biết trước, chúng tôi phải án mặc chỉnh tề chứ mấy chị trong tàu tôi còn mặc cả bộ quần áo lao động rộng thùng thình thế kia! Nhưng chúng tôi lại an ủi lẫn nhau:

-Hồi rời nước nhà, ra đi tìm đường cứu nước cứu dân, Bác từng làm bồi tàu cơ mà! Bác cũng đã lao động như chúng ta.

Riêng tôi, tôi bồi hồi xúc động. Các bạn tôi chắc cũng tâm trạng như thế. Tôi chợt nhớ tới bố mẹ với những cuộc đời lênh đênh trên sông nước. Chẳng riêng gia đình tôi, trong chị em cùng đi với tôi hôm nay, có chị đã ra đời trên chiếc xuồng nát dưới một lùm tre... và chúng tôi thường được cha mẹ răn dạy:

-Cuộc đời của chúng tao xưa kia cực lắm. Một khoang thuyền hẹp, ăn đầy ngủ đầy. Ngày nắng đã vậy, ngày mưa lầy áo toi bằng lá che trùm cho con cái, còn mình cứ ngồi thu lu mong trời mau tạnh. Một chữ bẻ đôi không biết. Bây giờ các con được lên bờ, được học hành, con gái cũng được đi lái tàu. Thật là đời đời, thật là sung sướng. Đó là ơn của Đảng, của Cụ Hồ, các con phải sống cho xứng đáng...

Bố mẹ ơi, chúng con sắp được gặp Bác Hồ, chúng con vinh dự hơn bố' mẹ nhiều lắm. Gặp Bác, con sẽ nói những điều mà bố mẹ vẫn dạy dỗ con, những điều bố mẹ muốn nói với Bác...

Các bạn tôi thì thầm với nhau:

-Trước kia cứ bảo nhau có lẽ chẳng bao giờ được gặp Bác. Bác trăm công ngàn việc, đồng bào cả nước ai cũng gặp thì bao giờ đến

lượt mình. Vậy mà hôm nay chúng ta được gặp Bác. Ôi cứ như người nằm mơ ấy.

Chúng tôi sửa sang lại quần áo cho ngay ngắn, vuốt lại tóc cho nhau. Một lát sau, chúng tôi được đưa vào phòng khách, mấy chị rụt rè không dám bước vào. Đồng chí giúp việc Bác thấy vậy cười thân mật:

-Đây là nhà của Bác, các cô đã được đón vào đây thì cứ tự nhiên. Được lời, chúng tôi bạo dạn hẳn lên. Ai nấy tự tìm chỗ ngồi và không ai bảo ai, đều ngắm chung quanh. Đó là một căn phòng nhỏ kê vừa đủ hai chiếc bàn dài phủ vải trắng, trên đặt mấy bát hoa hồng. Hai bên bàn là những chiếc ghế tựa mà chúng tôi đã ngồi. Trước mặt tôi đặt một bát hoa rất đẹp. Tôi chỉ vào bông hồng bạch đang còn hàm tiếu, xí phần với các bạn:

-Bông này là của tớ. Lát nữa tớ phải xin Bác.

Bỗng một chị ngồi phía trước mặt tôi đứng dậy:

-Bác đã đến!

Tôi vội ngoảnh nhìn ra và đứng lên theo. Bác đã đến bên bàn. Chúng tôi vỗ tay và ùa đến vây quanh Bác, rũ rít, quên phắt những lễ nghi đã định khi Bác đến, quên phắt những bộ quần áo quá xuềnh xoàng làm chúng tôi ngượng nghịu.

Bác vui vẻ ra hiệu cho chúng tôi về chỗ ngồi rồi cất tiếng hỏi:

-Cháu nào là thuyền trưởng, cháu nào là thuyền phó và máy trưởng?

Chúng tôi chưa kịp thưa, đồng chí giúp việc của Bác đã giới thiệu từng người trong chúng tôi với Bác:

-Thưa Bác, cả hai cô Nguyễn Thị Lan và Nguyễn Thị Đông là thuyền trưởng. Nguyễn Thị Thục, Trương Thị Xuyên là máy trưởng, cô Mai, cô Tạo là thuyền phó. Còn các cô Điền, Thanh, Bát, Loan là máy phó và thủy thủ.

Lúc này tôi mới nhớ ra đồng chí giúp việc Bác có dạo rất hay xuống tàu xem chúng tôi làm việc. Tôi cứ tưởng đồng chí là người trên công ty. Thảo nào mà đồng chí thuộc tên chúng tôi thế.

Bác quay sang đồng chí Trần Nghiênn:

-Còn chú này, chú làm gì?

Đồng chí Nghiênn vội đứng lên:

-Thưa Bác, cháu làm Bí thư Đảng ủy Công ty Vận tải đường sông Hà Nội ạ!

Khi đã biết rõ từng người, Bác đưa cho chúng tôi mỗi người một mảnh giấy và nói:

-Các cháu viết đi, viết rõ họ tên, bao nhiêu tuổi, học lớp mấy, bố mẹ làm nghề gì?

Chúng tôi cầm cúi viết theo lời Bác. Đến đồng chí Nghiên cũng cầm lấy một mảnh giấy thì Bác xua tay, nói vui:

-Chú không có "tiêu chuẩn" viết.

Chúng tôi đưa những mảnh giấy đã ghi cho Bác. Bác xem rồi gật đầu:

-Bố mẹ là dân thuyền, con cũng là dân thuyền rồi là thuyền trưởng, thủy thủ thế là tốt lắm.

Bác hỏi đồng chí Trần Nghiên:

-Công ty của chú đang làm gì?

-Thưa Bác, công ty chúng cháu làm nhiệm vụ vận tải hàng hóa. Từ ngày giặc Mỹ bắn phá Thủ đô, chúng cháu nhận thêm việc đưa nhân dân qua sông Hồng ạ!

Bác chăm chú nghe rồi kể lại một câu chuyện đại ý ngày xưa Bác cũng thường qua sông qua đò, song người lái đò không hề nghĩ đến khách, đợi đò đầy người mới chở. Khách đợi hàng buổi, mưa, nắng cũng mặc. Bây giờ địch đánh phá Thủ đô, các cháu có nhiệm vụ đưa đồng bào đi sơ tán. Đồng bào đi như vậy có rất nhiều khó khăn, các cháu phải làm sao cho mọi người đi lại thuận tiện dễ dàng...

Ngồi nghe chuyện của Bác trong lòng chúng tôi càng thấm thía. Bác nói giản dị mà như thấu hiểu từng suy nghĩ của chúng tôi. Nhiều lần chúng tôi muôn tiết kiệm nhiên liệu nhưng lại giống người lái đò ngày xưa là đợi người xuống đầy phà mới nhổ neo. Như vậy người xuống trước phải đợi hàng giờ, hơn nữa đường xuống bến còn gập ghềnh, cầu tàu lại hẹp, lại nhỏ, cụ già dễ bị vấp ngã. Ngay ngày mai chúng tôi phải khắc phục những việc này.

Bác quay sang hỏi đồng chí Nghiên:

-Tàu của các chú đi những đâu?

Đồng chí Trần Nghiêן thừa với Bác là tàu của công ty đi khắp các triền sông vận chuyển lương thực, thực phẩm, chất đốt về cho nhân dân thành phố.

Bác lại hỏi:

-Thế các chú có làm cái mà các chú vẫn gọi là "vận trù học" không?

Chúng tôi hiểu Bác muốn hỏi về việc kết hợp hàng hai chiều và đưa mắt nhìn nhau tỏ ý nhắc nhau Bác thông thạo nghiệp vụ vận tải lắm đây.

Đồng chí Nghiêן thừa:

-Thưa Bác, cũng có đường kết hợp được hàng hai chiều, có đường không làm được vì không có hàng ạ!

Bác hỏi tiếp:

-Tàu của công ty ta có to không?

Đồng chí Nghiêן báo cáo với Bác tàu to nhất của công ty cháu là 150 mã lực. Bác cười nhắc nhở:

-Gọi là sức ngựa chứ đừng gọi là "mã lực" - quay sang chúng tôi, Bác hỏi - các cháu có biết tại sao người ta lấy sức ngựa mà không lấy sức trâu bò làm đơn vị đo sức kéo của máy không?

Điều này các thuyền trưởng và máy trưởng đều đã được học ở trường trung cấp hàng hải, không hiểu sao khi Bác hỏi, chúng tôi chẳng thể nhớ ra. Thấy Bác nhìn như khuyến khích, tôi ấp úng:

-Thưa Bác, vì ngựa khỏe, dai sức và chạy nhanh ạ. Bác cháu được một trận cười giòn tan. Tôi đỏ bừng cả mặt không dám nhìn Bác. Bác giải thích rằng ngày xưa ở bên châu Âu ngựa kéo thay sức người. Sau đó khi phát minh ra máy nổ, người ta lấy sức ngựa làm đơn vị đo sức máy. Bác nói dễ hiểu quá. Bác hỏi về hai con tàu của chúng tôi rồi dặn dò:

-Bây giờ đất nước đang có chiến tranh, đồng bào còn nhiều vất vả. Các cháu phải khẩn trương, dũng cảm phục vụ nhân dân đánh thắng giặc Mỹ. Các cháu phải vừa làm vừa chiến đấu, vừa học thêm văn hóa và kỹ thuật nữa. Bây giờ các cháu lái tàu nhỏ, sau này các cháu sẽ lái con tàu to hơn.

Bác nói với đồng chí Nghiêן:

-Chú là Bí thư Đảng ủy, phải tạo điều kiện, chăm lo cho các cháu học hành tiến bộ hơn.

Bác giở tờ báo Hà Nội mới có in bài và ảnh về đồng chí Nguyễn Văn Tường do bình tĩnh dũng cảm đã đưa tàu qua cầu Long Biên giữa lúc địch ném bom. Bài báo ấy được Bác dùng bút chì đỏ đánh dấu. Bác hỏi đồng chí Nghiê:n:

-Chú Tường ở đơn vị chú phải không?

Đồng chí Nghiê:n đã đọc bài báo ấy, nhưng Bác hỏi đột ngột nên trả lời lúng túng:

-Thưa Bác, vâng ạ!

Bác cười rất vui:

-Chú xem lại đi, chú Tường ở xưởng đóng thuyền chứ có phải là người của chú đâu mà chú "vơ vào" thế!

Chúng tôi lại được dịp cười khúc khích.

Sau bốn mươi lăm phút Bác cháu trò chuyện thân mật, Bác đứng dậy nói:

-Bác cháu ta gặp nhau thật vui vẻ, bây giờ Bác đưa các cháu đi xem phim với Bác.

Ở phòng xem phim tôi thấy có nhiều đồng chí bộ đội trẻ, Xem xong bộ phim hoạt hình "Con gấu giấu mặt trắng" Bác quay sang tôi đang ngồi cạnh:

-Cháu Lan này, mấy con thỏ đang vui chơi sao lại đột đuo:cc làm gì nhi?

Tôi dè dặt thưa với Bác:

-Thưa Bác, bây thỏ đang nhảy múa dưới ánh trăng bị gấu giấu mặt trắng nên chúng đi tìm gấu đòi lại ánh sáng ạ!

Bác gật gật đầu. Các anh bộ đội - tôi đoán là trong đội bảo vệ Phủ Chủ tịch - thấy mười chị em tôi bèn hỏi chuyện. Bác bảo chúng tôi hát cho vui. Các anh bộ đội hát rất nhiều bài. Đến lượt chúng tôi, tôi thưa với Bác là chúng cháu hát không hay. Bác cười:

-Không hay cũng cứ hát đi.

Chúng tôi bảo nhau hát bài "Cô gái lái tàu", bài hát mà lần anh Đỗ Nhuận cùng các nhạc sĩ khác đến thăm chúng tôi đã sáng tác ngay tại chỗ.

Tàu hôm nay chở hàng hay khách

Xuôi Thái Bình hay ngược dòng Lô?

Tuổi năm nay em bao nhiêu nhỉ?

Mà bây giờ em lái con tàu đi

Ờ... con cháu Bác Hồ ngại chi gian khổ...

Chúng tôi hát xong, cánh bộ đội vỗ tay ran ran hẹn: "Chờ nhiều hàng cho các anh nhé" chúng tôi cũng nhắc "Các anh bắn rơi nhiều máy bay giặc Mỹ nhé".

Trở lại phòng khách, Bác bảo chúng tôi uống nước, ăn bánh và nhắc gói bánh đem về. Lúc này, chị Đông mới hỏi xin Bác những bát hoa. Bác vui vẻ nói:

-Các cháu cứ lấy đi. Bác nghe cháu Lan dành phần bông hồng trắng còn tất cả các cháu chia nhau nhé.

Chúng tôi vui sướng chia nhau những bông hoa tươi thắm. Người thì cài lên mái tóc, người thì nâng niu cầm về cho bè bạn, gia đình.

Xe ô tô đưa chúng tôi trở về tới đơn vị thì đèn điện vừa bật sáng.

Tin chị em hai tàu "ba đảm đang" được lên gặp Bác chẳng mấy chốc đã lan nhanh trên sông nước. Thủy thủ các tàu bạn tới tập đến hai tàu của chúng tôi để chia vui. Chúng tôi đem kẹo và hoa của Bác cho mọi người. Tôi phải kể lại không biết bao nhiêu lần câu chuyện được gặp Bác khi trở về khu tập thể hợp tác xã thuyền buồm Hợp Nhất ở bên kia sông Hồng. Bố mẹ tôi, các em tôi và bà con cô bác xóm giềng ai cũng chăm chú lắng nghe, và mọi người cứ thích biết lúc Bác nói, Bác hỏi thì thái độ, cử chỉ của Bác thế nào...

Riêng chị em chúng tôi bàn bạc với nhau làm sao thực hiện được lời Bác dạy. Chúng tôi làm lại đường xuống bến cho rộng hơn, mắc đèn ở cạnh đường để đồng bào đi lại dễ dàng, cầu tàu cũng được đóng rộng hơn và về thời gian, cứ đúng giờ quy định là chúng tôi nhổ neo để đồng bào qua sông, không phải chờ đợi...

... Mười tám năm đã qua kể từ ngày chúng tôi được lên gặp Bác. Cuộc sống và nghề nghiệp trên sông nước đôi với tôi trước sau vẫn thiết tha gắn bó. Do hoàn cảnh gia đình hoặc sức khỏe, các bạn tôi hầu hết đã lên bờ, thay đổi công tác.

Tôi lập gia đình, rồi có con nhỏ. Trong thời gian chống Mỹ, chồng tôi công tác ở phòng kỹ thuật sửa chữa máy nổ phải đi vào phía

Nam phục vụ mấy năm liền. Tôi gửi con cho cô Xuân em gái mới 14 tuổi, Xuân vừa trông nom ba em vừa trông cháu vì bố mẹ tôi vẫn đi xà lan chở hàng, hàng tháng mới về. Riêng tôi, tôi vẫn làm thuyền trưởng cho đến nay...

Từ phòng công đoàn của Công ty nhìn ra phía sông, trời vẫn còn sương mờ mờ. Một con tàu chọt chạy lướt qua khoang cửa nơi chúng tôi nhìn ra. Chị thuyền trưởng Nguyễn Thị Lan khẽ đập vào cánh tay tôi:

-Chị nhìn kia, con tàu của chúng tôi cũng giống như thế đó. Chị thấy cảnh sông nước có đẹp không?

Khi chị dẫn chúng tôi lên con tàu nhìn vóc dáng mảnh mai của chị với mái tóc uốn cao, đôi guốc gót nhọn, ai dám bảo đó là chị thuyền trưởng đã nhiều năm lái tàu đi trên khắp các triền sông? Và khi đã ngồi trên tàu rồi, chị Lan say sưa kể về sông, về nắng gió, về mây trời... về những đêm trăng và cả những ngày giông bão... Nhưng rồi chị thú thật:

-Hai mươi năm lái tàu, dù đẹp trời thì tôi vẫn phải chăm chú nhìn vào bánh lái. Chưa một lần nào tôi được đi chơi, ngồi trên tàu ngắm trời mây sông nước một cách thanh thoi. Tuy nhiên, tôi vẫn yêu nghề, có lẽ tôi sẽ lái tàu cho tới lúc đủ tiêu chuẩn nghỉ hưu. Trong cuộc đời làm thuyền trưởng, lần được gặp Bác Hồ kính yêu là kỷ niệm không thể quên, không thể phai mờ, mặc dù lâu lắm rồi, hôm nay tôi mới kể lại...

Biên tập theo: Bác Hồ với phụ nữ Hà Nội, NXB Hà Nội, 1985, tr.124

BÁC HỒ HÀNG NGÀY QUAN TÂM ĐẾN ĐỜI SỐNG CỦA THỦ ĐÔ CHÚNG TA

Bác sĩ Trần Duy Hưng, Chủ tịch UBHC Thành phố kể, Vũ Như ghi

Một ngày giáp Tết năm 1956 - cái Tết thứ hai sau ngày hòa bình lập lại - Bác Hồ đến thăm và nói chuyện với ủy ban hành chính Hà Nội. Trong câu chuyện, điều đầu tiên Bác hỏi đến là: Trong thành phố hiện nay có bao nhiêu gia đình cần cứu đói, bao nhiêu gia đình

chưa có bánh chưng ăn Tết v.v. Chúng tôi báo cáo lại con số và cũng chưa thật tin chắc rằng con số ấy đã đúng lắm, thì Bác đã dặn dò thêm. Bác nói đại ý: "...Các chú phải kiểm tra lại thật kỹ quyết không để sót một gia đình nào đói. Trước đây, nhân dân ta sống cực nhục dưới ách đế quốc và phong kiến; bây giờ hòa bình lập lại rồi, việc đầu tiên là phải lo cho nhân dân no ấm, đừng bao giờ để người ta phải tủi nhục và nhớ đến cuộc đời cũ...".

Và hàng năm, cứ mỗi lần giáp Tết, Bác lại nhắc đến danh sách những người cần cứu đói trong thành phố. Thực tế thì bản danh sách những người phải cứu tế mỗi năm một ít dần đi, cho đến gần đây thì hoàn toàn không còn ai nữa.

Nhưng không phải Bác chỉ nghe riêng báo cáo. Bác thường nói: "Mười lần nghe báo cáo không bằng một lần đến thực tế". Bác đã xuống xã Tiến Bộ kiểm tra lại tình hình vào dịp Tết năm 1957. Bác vào một số gia đình bà con nông dân lao động hỏi thăm về sinh hoạt, đời sông, chúc Tết các bà con, và khi thấy gia đình nào cũng có đầy đủ bánh chưng ăn Tết, Bác mới yên tâm ra về.

Việc Bác đi thăm các xí nghiệp, hợp tác xã, khu phố, v.v. đã thành thường lệ.

Có một lần, Bác đến thăm Nhà máy cơ khí Hà Nội. Trong khi ở hội trường cờ hoa rực rỡ, mọi người tập trung chờ đợi Bác, thì Bác vào thăm khu nhà tập thể. Bác đi vào nhà ăn, nhà bếp, và thấy đường sá trong khu nhà tập thể còn lầy lội, Bác đã gặp các đồng chí phụ trách nhà máy phê bình ngay.

Một lần khác, Bác thăm khu nhà tập thể của anh chị em công nhân ba nhà máy: Cao su, Xà phòng và Thuốc lá. Một số các đồng chí hướng dẫn muốn mời Bác đến những nơi đã chuẩn bị sẵn. Bác biết ý vậy, nên quay sang tôi bảo:

-Chú định bố trí phải không?

Quả thực hôm ấy tôi không hề có ý kiến "bố trí" nên trả lời ngay:

-Không ạ!

-Thế chú đi đâu tôi theo đấy!...

Và Bác đi thăm một số gia đình cán bộ, công nhân cũng như thăm nhà bếp, nhà ăn, nhà xí công cộng, ở đây, tôi càng thấy rõ và học tập ở Bác điều này: Bác đi thăm không phải vì hình thức, mà chính

là muôn hiểu rõ về hoàn cảnh sinh hoạt cụ thể của cán bộ, công nhân ta. Trong ngày hôn ấy, anh em rất vui mừng, phấn khởi được đón Bác đến, nhưng cũng không ít người ngại ngùng vì Bác đã biết rõ những sinh hoạt luộm thuộm, bừa bãi của bản thân, của gia đình mình.

Bác rất chăm đọc báo. Tuy bận rộn trăm công nghìn việc, nhưng Bác vẫn thu xếp thời gian đọc tất cả các báo hàng ngày (không kể các báo ngoại quốc). Bác rất chú ý theo dõi những tin vẫn xảy ra trong thành phố hàng ngày, nhất là những gương tốt, những người mới, việc mới...

Báo Thủ đô Hà Nội có đăng tin một chị ở khu Bạch Mai đẻ sinh ba, thì ngay ngày hôm sau, tôi nhận được điện của Bác báo là sẽ gửi tặng chị và ba cháu bé mấy thước lụa. Thường thường là những huy hiệu mà Bác gửi tặng phần lớn là do Bác đọc trên báo chí mà quyết định.

Tờ tuần báo Văn (năm 1956) phát hiện ở Bách Thảo gần dinh Phủ Chủ tịch có cái cột ghi tên một tên thực dân Pháp để đó đã từ lâu mà vẫn chưa xóa bỏ. Bác cắt ngay cột báo đó gửi cho tôi và ghi mấy chữ: Chú Hưng... giải quyết ngay!...

Có thể nói, Bác quan tâm rất đầy đủ và tỉ mỉ đến những điều mà ít ai ngờ tới. Lấy một thí dụ về cuộc mít tinh hôm 1/5/1961 vừa qua. Tôi hôm ấy, trời sầm sập như sắp để mưa lớn. Tôi nghe Bác gọi đây tới nơi. Bác hỏi:

-Trời mưa thì thế nào?

Tôi báo cáo lại là nếu mưa to và kéo dài thì đành phải hoãn cuộc mít tinh. Bác lại gắng hỏi thêm:

-Thế khi nào thì chú báo cho nhân dân biết?

Tôi đang lúng túng chưa biết trả lời sao, thì Bác đã dặn dò thêm về việc bố trí kế hoạch trú mưa cho nhân dân chu đáo, cũng như việc sắp xếp mít tinh nhanh, gọn, đừng để đồng bào phải chờ đợi nhiều, ảnh hưởng đến sức khỏe và công tác.

Nếu trước đây, trong những ngày đầu Cách mạng thành công, nước nhà đang còn gặp nhiều khó khăn, Bác ngồi làm việc trong Bắc Bộ phủ, nghe một tiếng rao đêm của em bé bán hàng rong, mà ứa nước mắt nghĩ thương đến em, nghĩ cách làm thế nào để nhân dân ta

được ấm no, hạnh phúc.. thì bây giờ đây, bà con ở Thủ đô xì xào rất nhiều về chuyện Bác Hồ ra chợ Đồng Xuân và sau đó có viết thư phê bình một cửa hàng trong chợ.

Câu chuyện bà con kể ra thường được thêm thắt ít nhiều tình tiết thú vị như thường xảy ra trong những câu truyện về lãnh tụ kính yêu. Mọi người đều tin chắc rằng những việc ấy là có thực, Bác Hồ có làm thế thực.

Vì một lẽ giản dị: Bác Hồ rất thông cảm và gần gũi với hoàn cảnh sinh hoạt của nhân dân Thủ đô. Việc Bác làm không những chỉ đơn thuần Bác là một lãnh tụ đi vào quần chúng, mà thật ra Bác chính là một đại biểu ưu tú của nhân dân Thủ đô; Bác quan tâm hàng ngày, hàng giờ từ việc lớn đến việc nhỏ trong công cuộc xây dựng Thủ đô xã hội chủ nghĩa của chúng ta.

Biên tập theo: Báo Thủ đô Hà Nội, số 803 thứ sáu, ngày 19/5/1961

BỨC TRANH QUÊ DÂNG BÁC

Trần Duy Dương, Phó Chủ tịch ủy ban Hành chính Thành phố kê,
Mao Danh ghi

Còn đang sắp xếp nên báo cáo với Bác như thế nào cho ngắn gọn, cụ thể, sáng rõ về tình hình sản xuất lương thực, thực phẩm, mức giao và khả năng đóng góp nghĩa vụ của Hà Nội, thì bên tai tôi vang lên giọng nói trầm ấm thân tình tể.

-Chú Dương lại về Hà Nội đấy à?

Dẫu bận trăm công ngàn việc, tiếp xúc với biết bao nhiêu người vậy mà Bác không quên, Bác vẫn nhận ra người cán bộ đã từng làm Bí thư tỉnh Hưng Yên cũ. Cố ngăn dòng cảm xúc dâng trào trong lòng, tôi từ tốn đáp:

-Thưa Bác, Trung ương điều cháu về Hà Nội phụ trách khối ngoại thành. Cháu nhận công tác mới gần được một năm thôi ạ!

Đã lâu không được gặp Bác, niềm vui sướng này bất ngờ lại đến. Tôi ngắm nhìn không chán mắt vàng trán rộng thanh cao, cặp mắt sáng hiền từ và nụ cười đôn hậu luôn luôn thấp thoáng trong chòm râu bạc trắng như tơ của Người. Giọng Người ấm áp lạ thường. Người hỏi thăm tình hình Hưng Yên, quan tâm đến chuyện học tập

của tôi ở trường Nguyễn Ái Quốc và không quên thăm hỏi từng người thân trong gia đình bé nhỏ của tôi. Rồi trong không khí thân mật, cởi mở ấy, Người chuyển sang hỏi han công việc mà tôi đang phụ trách, theo dõi, chỉ đạo...

Sau ngày tôi lên báo cáo với Bác mấy tháng, vào dịp tết âm lịch 1963, Bác về thăm xã Huỳnh Cung (Thanh Trì) là xã dẫn đầu trong phong trào đóng góp nghĩa vụ lương thực và thuế nông nghiệp cho Nhà nước. Bác ghé thăm một sô' gia đình, hỏi công việc đồng áng, quan tâm cả đến nồi bánh chưng, cân thịt lợn và không khí vui xuân của từng nhà.

Nghe tin Bác về, từ trong các xóm ngõ quanh co túa ra từng tốp các cụ già vừa đi vừa sửa khăn áo; các cháu nhỏ chạy chân sáo miệng reo hò, có cháu chỉ còn một chiếc dép... Đình làng bấy giờ đông nghịt những người. Ánh mắt hiền hậu của Bác nhìn tới đâu, ở đây sự thì thảo lắng xuống. Chợt ánh mắt tươi cười ấy dừng lại ở một thanh niên mặc com-lê, thắt ca-vát.

-Chú ở đâu về thế? - Bác hỏi.

-Thưa Bác, cháu học ở Liên Xô về. Nghe tin Bác về thăm xã cháu...

-Học về cháu định làm gì để phục vụ nhân dân, để tất cả bà con nông dân ăn mặc cũng đẹp như cháu; dân ta còn khổ quá, còn rách quá!

Nghe Người nói vậy, tôi cũng như hàng trăm người có mặt sớm đó không khỏi suy nghĩ. Phải làm gì để Bác vui lòng, để xứng đáng với cương vị công tác hiện nay của tôi - Phó Chủ tịch ủy ban Hành chính Thành phố, phụ trách toàn bộ mảng nông nghiệp. Trách nhiệm ấy quả không nhẹ nhàng. Và mọi thử thách còn đang ở phía trước.

Ở độ cao 11 mét so với mực nước biển, vì vậy độ ẩm rất thấp nên Đông Anh là một huyện đất đai bạc màu, cằn cỗi. Cây lúa, cây ngô cấy xuống cứ nghẹn lại vàng ệch, khát khao từng giọt sương đêm. No ấm, hạnh phúc, trù phú sao được, khi mà:

Đông ta trước cấy một mùa

Mười năm đại hạn thiêu khô cả mười.

Trước ngày sát nhập vào địa phận Hà Nội, năm 1957, Đông Anh giành lá cờ đầu trong phong trào chống hạn cứu lúa của tỉnh Vĩnh Phúc cũ. Chống hạn - vớt đất ra nước - là công việc quan trọng hàng đầu mà huyện ủy và nông dân Đông Anh không một phút giây xao nhãng, ở xã Việt Hùng, thanh niên đã nạo vét 360 cái ao, chuôm để trữ nước. Nông dân Đại Độ (Việt Thắng) đã lăn lộn đêm ngày để khơi bằng được hai con mương lấy nước sông Hồng qua ống xiphông để cứu lúa... Vất vả là thế, khó nhọc là thế, đâu đâu cũng dốc sức chống hạn nhưng ruộng vào vụ cây vẫn nứt nẻ, khô rang. Vụ chiêm xuân 1963 có nguy cơ thất bát. Thế mà, vào mùa nước cạn con sông Hồng vẫn còn 3 mét nước, hờ hững chảy ngay bên sườn Đông Anh. Không lẽ cứ trông vào ân sủng thất thường của ông "xanh"?

Khi Sở Thủy lợi đưa ra phương án xây dựng hệ thống thủy nông Đại Độ - Tăng Mi lấy nước sông Hồng tưới mát cho đồng ruộng Đông Anh thì người nông dân vui mừng như được tái sinh. Đã từng gôi đất nằm sương với nông dân Hưng Yên xây dựng công trình Bắc-Hung-Hải đem nước về tắm mát cho hoa màu, tôi thấu hiểu và cảm thông nỗi khát khao được có nước bạc, nước vàng của người dân vùng Thành ốc. Chính vì lẽ đó, mà đồng chí Bí thư Thành ủy và tôi hoàn toàn ủng hộ phương án xây dựng hệ thống thủy lợi này. Phải làm tất cả để cứu hơn 15.000 hécta đất nông nghiệp của Đông Anh thoát khỏi sự đe dọa của thiên tai tự bao đời. Căn cứ vào kết quả điều tra thổ nhưỡng - ở độ sâu 20 thước - dưới lòng sâu Đại Độ vẫn là đất sét. Trạm bơm chính được đặt ở đây, cao sừng sững với tòa nhà đẹp đẽ. Sẽ không thể xảy ra một tai họa Mai Lâm thứ hai, như nhiều người lo ngại. Dòng nước sông Hồng màu mỡ, mát rượi sẽ được bơm lên tỏa về các mương máng mang lại sức sông mới cho mảnh đất khô cằn, xác xơ này. Nỗi khát khao được nhìn thấy màu xanh mỡ màng của lúa, của khoai là động lực thu hút và trở thành sức mạnh lao động miệt mài khẩn trương suốt 15 tháng ròng của hàng nghìn người dân 23 xã Đông Anh. Quyết tâm ấy càng được nhân lên gấp bội khi Bác Hồ về trồng cây đầu xuân với nhân dân Đông Anh vào lúc công trình xây dựng đang ở giữa những ngày nóng bỏng nhất, sục sôi nhất, ngày 3/2/1963. Lời

Bác nói càng củng cố lòng quyết tâm và truyền đến cho hàng nghìn người niềm tin thắng lợi: "Hồi ta đánh giặc Pháp, Nhật có tàu bay, xe tăng, ta phải đổ máu mà vẫn đánh được. Bây giờ chống hạn tuy có khó khăn, nhưng không phải hy sinh thì có lẽ nào ta lại không thắng hạn". Từng câu, từng chữ vang vọng, đọng lại trong mỗi người và không biết từ khi nào, được chuyển thành những vần ca dao, truyền đi khắp công trường:

Xưa ta kháng chiến gian nan
Tay không mà vẫn đánh tan quân thù
Lẽ nào chống hạn bây giờ
Tay gàu, tay cuốc, lại thua giặc trời

Những ngày chỉ đạo công việc xây dựng trạm bơm tôi lo lắng mất ăn mất ngủ. Người gầy rộc đi. Có khi hàng tuần không về qua nhà. Mỗi khi gặp khó khăn đột ngột, tưởng không thể vượt qua được, thì ký ức của tôi lại vang vọng những lời của Bác khi Người về thăm bà con Hưng Yên chống hạn. Người hỏi bà con: "Tổ quốc là gì?", khi nghe được câu trả lời "Tổ quốc là đất nước", Người nói: "Đúng! Tổ quốc là đất nước. Yêu Tổ quốc tức là phải làm cho đất nước giàu đẹp. Muốn đất nước giàu đẹp thì phải làm thủy lợi". Lời Bác động viên nâng đỡ tôi rất nhiều. Chính vì biết phối hợp nhịp nhàng với Sở Thủy lợi là cơ quan chịu trách nhiệm thi công, với huyện ủy Đông Anh để huy động nhân lực, nên tiến độ thi công của công trình thủy nông Đại Độ - Tăng Mi đã hoàn thành trước kế hoạch 1 năm 2 tháng, tiết kiệm cho công quỹ hơn một triệu đồng. Tôi nhớ mãi ngày cắt băng khánh thành công trình này. Dòng nước màu hồng đẹp để tuôn chảy theo từng bờ kênh mương mới đào đắp, len lỏi róc rách "giải khát" cho những cánh đồng suốt từ Đại Độ (Việt Thắng) qua Kim Chung, Hải Bối, Tiên Dương, Đại Mạch... đến Nam Hồng. Nước chảy tới đâu, ở đó vang lên rộn rã âm thanh của trống, phách, thanh la... Những giọt nước mắt sung sướng chảy dài trên má các bà, các mẹ, các chị đã từng còng lưng vét từng gàu nước chống hạn. Tôi cũng không ngăn được những xúc động, những ý nghĩ cứ ùa đến: "Đây chính là một điểm nút,

công trình thủy nông này sẽ mở ra một trang đời mới mẽ cho huyện Đông Anh. Hiềm họa hạn hán đã lùi xa. Từ đây, làng đất sẽ đêm ngày rì rào chuyển động, sinh sôi, hoa trái sẽ tốt tươi; mỗi gương mặt người cần cù, đôn hậu sẽ rạng rỡ nụ cười". Và người nông dân, một nắng hai sương - chính là những người đã vẽ lại bức tranh quê hương dâng lên Bác, vị lãnh tụ luôn quan tâm đến thủy lợi, quan tâm đến đời sống của nhà nông.

Nước về tưới mát ngô khoai Đất vui đất nhảy lên hai ba vòng Bác ơi, chắc Bác vui lòng. Công trình thủy nông ấy sau được đổi tên thành Ấp Bắc - Nam Hồng.

Biên tập theo: Sách Bác Hồ với nông dân Hà Nội, NXB Nông nghiệp, HN.2000, tr.10-15

HAI LỚP HUẤN LUYỆN ĐẶC BIỆT TRONG LỊCH SỬ CÔNG TÁC TƯ TƯỞNG CỦA ĐẢNG TA

Lê Hùng Tâm

Nguyên Vụ trưởng Vụ Lý luận, Ban Tuyên giáo Trung ương
Suốt quá trình sáng lập, lãnh đạo và rèn luyện Đảng Cộng sản Việt Nam, Chủ tịch Hồ Chí Minh - vị lãnh tụ vô vàn kính yêu của Đảng ta, của nhân dân ta đã luôn luôn quan tâm đến việc huấn luyện cán bộ, đảng viên nhằm tạo nên một đội ngũ cán bộ đảng viên đủ đức, đủ tài để lãnh đạo nhân dân thực hiện thắng lợi các nhiệm vụ cách mạng. Người thường nói cán bộ là khâu quyết định trong việc đưa phong trào cách mạng tiến lên, Người cũng hay nhắc nhở có cán bộ tốt, đảng viên tốt thì mọi việc mới thành công, đảng viên là người tiên phong gương mẫu nói là dân nghe, làm là dân theo. Những năm 60 của thế kỷ trước, khi Đảng ta thực hiện cuộc vận động xây dựng chi bộ 4 tốt, đảng viên 4 tốt, Người lại nói: Chi bộ tốt là mọi đảng viên đều tốt, ý của Người là tất cả các đảng viên dù ở cương vị nào cũng đều phải tốt theo những tiêu chuẩn của Đảng. Với tư tưởng đó, năm 1966 giữa lúc cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước, đấu tranh giải phóng miền Nam gay go quyết liệt và nhiệm vụ xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc rất phức tạp và nặng nề đòi hỏi Đảng ta phải mạnh hơn nữa, Bác có ý muốn Ban

Tuyên giáo Trung ương phối hợp với Thành ủy Hà Nội mở một lớp đảng viên dự bị, Bác sẽ đến giảng bài, để toàn Đảng thống nhất những yêu cầu, nội dung cần bồi dưỡng cho đảng viên ngay từ khi họ mới vào Đảng. Lúc đó ai cũng hiểu là nếu Bác trực tiếp giảng bài sẽ thúc đẩy các cấp ủy đảng phải quan tâm hơn nữa đến việc giáo dục đảng viên.

Năm 1966, tôi là trưởng bộ phận giáo dục đảng viên của Vụ huấn học, được phân công giúp việc mở lớp này, tôi xin kể lại đôi nét như sau:

Đầu năm 1966, khi đó đồng chí Vũ Tuân là Chánh Văn phòng Trung ương Đảng truyền đạt ý kiến của Bác cho Ban Tuyên giáo Trung ương thì ai cũng bất ngờ và phấn khởi vì việc này là nhiệm vụ của tổ chức cơ sở Đảng, Bác bận trăm công nghìn việc của người lãnh đạo cao nhất của Đảng mà lại quan tâm đến một việc cụ thể như thế. Không bất ngờ sao được vì ngay đến việc mời Bác đến thăm một lớp huấn luyện cán bộ sơ cấp cũng không ai dám nghĩ tới, nay Bác lại muốn trực tiếp huấn luyện cho đảng viên dự bị.

Thực hiện chỉ thị của Bác, Ban Tuyên giáo Trung ương đã phối hợp với Thành ủy Hà Nội mở lớp theo ý định của Bác. Việc chuẩn bị được tiến hành chu đáo, các đồng chí lãnh đạo cao nhất của Ban Tuyên giáo Trung ương, lúc đó đồng chí Đào Duy Tùng - Phó trưởng ban trực tiếp chuẩn bị kế hoạch và đồng chí Tố Hữu - Ủy viên Bộ Chính trị là Trưởng ban triệu tập để thảo luận và thống nhất kế hoạch. Tất nhiên kế hoạch này đã được trao đổi với Thành ủy Hà Nội, cụ thể là đồng chí Nguyễn Lam - Bí thư và đồng chí Nguyễn Bá Doán - Ủy viên Thường vụ Thành ủy, Trưởng ban Tuyên giáo.

Trong bản dự thảo kế hoạch có mấy điểm đáng chú ý là đối tượng học viên là đảng viên dự bị và đảng viên mới (đã là đảng viên chính thức) mở một lớp đảng viên công nghiệp và một lớp cho đảng viên nông nghiệp. Chương trình học tập gồm ba bài: Chủ nghĩa cộng sản mục đích, lý tưởng của Đảng ta; đường lối cơ bản của Cách mạng Việt Nam; tổ chức cơ sở Đảng, vai trò nhiệm vụ của đảng viên. Thời gian học tập là 7 ngày, về giảng viên, đề nghị

Bác đến thăm lớp thứ nhất có bài nói chuyện mở đầu chương trình. Đề nghị các đồng chí lãnh đạo Đảng đến giảng tất cả các bài khác. Bản dự thảo kế hoạch được gửi sang Văn phòng Trung ương để xin ý kiến Ban Bí thư. Chỉ vài hôm sau, Ban Tuyên giáo Trung ương nhận lại Bản kế hoạch, lại một sự bất ngờ nữa đó chính là Bác đã sửa Bản kế hoạch đó rất cụ thể. Bút tích của Bác đã được lưu giữ. Việc Bác sửa Bản kế hoạch càng làm cho Ban Tuyên giáo Trung ương và Thành ủy Hà Nội phải quan tâm hơn nữa đến việc tổ chức tốt hai lớp này. Về Bản kế hoạch, trong nội dung sửa, Bác ghi rõ lớp này là lớp đảng viên mới, có một điểm chúng tôi nhớ rất rõ, thời gian ấy trong các văn bản của Đảng, danh từ đảng viên thường là để chỉ đảng viên ở cơ sở không có chức vụ, Bác đã gạch chữ thường đi và sửa là đảng viên cơ sở, thật là sáng suốt, về danh sách giảng viên Bác đồng ý mời các đồng chí: Trường Chinh - Ủy viên Bộ Chính trị, đồng chí Phạm Văn Đồng - Ủy viên Bộ Chính trị, đồng chí Hoàng Quốc Việt - Ủy viên Bộ Chính trị, đồng chí Tố Hữu - Ủy viên Bộ Chính trị, đồng chí Hoàng Anh - Bí thư Trung ương Đảng, đồng chí Nguyễn Văn Trân - Bí thư Trung ương Đảng đến giảng. Thực ra, trước khi trình kế hoạch sang Ban Bí thư, Ban Tuyên giáo Trung ương đã cử cán bộ đến mời, các đồng chí đã vui vẻ nhận lời và cho đó là sự quan tâm đặc biệt của Bác đối với công tác xây dựng Đảng ở cơ sở.

Thực hiện kế hoạch trên, lớp đầu tiên được tổ chức ở trường Chu Văn An, vì lớp mở trong thời kỳ kháng chiến chống Mỹ cứu nước nên việc chuẩn bị phải thật cẩn thận nhất là việc phòng không và phòng gian bảo mật. Lớp học khai giảng sáng 14/5/1966 có 169 học viên ở 20 xí nghiệp Trung ương và địa phương. Đối tượng là đảng viên mới, những người có thành tích và có triển vọng tiến bộ. Mỗi xí nghiệp có học viên đi dự phải cử một cấp ủy viên đi theo để hướng dẫn học tập. Lớp học tổ chức trọng thể và trang nghiêm lại có nhiều đồng chí lãnh đạo Thành phố và Ban Tuyên giáo Trung ương đến dự nên nhiều học viên đã linh cảm thấy sẽ có điều gì đặc biệt, có người đã đoán là Bác sẽ đến. Sau khi đồng chí Nguyễn Lam - Bí thư Thành ủy khai mạc thì Bác xuất hiện trong bộ quần áo lụa màu nâu giản dị và quen thuộc. Cả lớp đứng dậy, rất tung

bùng và phấn khởi, vỗ tay náo nhiệt cả hội trường. Đợi cho lớp học trở lại trật tự, Bác mới ôn tồn nói chuyện. Nội dung bài nói của Bác rất dễ hiểu, đề cập đến những vấn đề rất cơ bản và thiết thực.

Trước hết Bác đề cập đến mục đích và động cơ vào Đảng. Bác nói: "Vì sao chúng ta vào Đảng? Phải chăng để thăng quan, phát tài? Không phải! Trước đây, khi Đảng hoạt động bí mật, các đồng chí chúng ta vào Đảng chỉ một lòng một dạ làm cách mạng. Bọn đế quốc, phong kiến bắt bớ, cầm tù, xử tử rất nhiều cán bộ, đảng viên của Đảng, nhưng các đồng chí chúng ta vẫn hăng hái hoạt động. Có những đồng chí như Trần Phú, Nguyễn Văn Cừ, Lê Hồng Phong, Nguyễn Thị Minh Khai, Hoàng Văn Thụ, và rất nhiều đồng chí khác đã anh dũng hy sinh cho Đảng, cho cách mạng". Bác nhấn mạnh: "Chúng ta vào Đảng là để hết lòng hết sức phục vụ giai cấp, phục vụ nhân dân, làm tròn nghĩa vụ của người đảng viên".

Sau đó Bác đề cập đến những nội dung lớn trong chương trình học tập, đó là Chủ nghĩa cộng sản mục đích và lý tưởng của Đảng ta, đường lối cơ bản của Đảng và nhiệm vụ trước mắt của Cách mạng Việt Nam. Tổ chức cơ sở Đảng và vai trò, nhiệm vụ, quyền hạn và phương pháp công tác của người đảng viên.

Bác nhấn mạnh đến vấn đề lý tưởng, lẽ sống của người đảng viên. Bác nói: "Người cộng sản chúng ta không được phút nào quên lý tưởng cao cả của mình là suốt đời làm cách mạng, phấn đấu cho Tổ quốc hoàn toàn độc lập, làm cho chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản thắng lợi hoàn toàn trên Tổ quốc ta và trên thế giới... Chúng ta phải đem hết tinh thần và nghị lực mà phấn đấu hy sinh cho sự nghiệp cách mạng hoàn thành thắng lợi".

Bác nhắc đảng viên phải hết sức quan tâm học tập đường lối của Đảng "vì có nắm vững đường lối Cách mạng mới thấy rõ phương hướng tiến lên của Cách mạng, mới hiểu rõ mình phải làm gì và đi theo hướng nào để thực hiện mục đích của Đảng".

Bác phân tích về vai trò, nhiệm vụ của chi bộ, của từng đảng viên, Bác nói: "Phải hiểu rõ quyền hạn, nhiệm vụ của người đảng viên, nâng cao tinh thần trách nhiệm của mình đối với Đảng. Các cô, các chú còn phải nắm vững công tác Cách mạng của Đảng, ví dụ như cách vận động quần chúng. Không đi theo đường lối quần chúng

của Đảng thì sẽ mắc bệnh quan liêu, mệnh lệnh, xa rời quần chúng".

Bác nhấn mạnh đến việc học tập của đảng viên: "Tất cả các đảng viên phải cố gắng học tập, coi học tập lý luận và chính trị là nhiệm vụ thường xuyên và quan trọng của mình". "Học phải đi đôi với hành chứ không phải học để nói xuông". Về việc tu dưỡng rèn luyện của đảng viên, Bác nói: "Hàng ngày phải tự kiểm điểm để cố gắng làm đúng 10 nhiệm vụ của đảng viên. Người ta, hàng ngày ai cũng phải rửa mặt sạch sẽ. Hàng ngày mỗi đảng viên phải tự kiểm điểm như rửa mặt. Hàng ngày mỗi đảng viên phải tự kiểm điểm mình, phải lấy 10 nhiệm vụ của đảng viên mà tự kiểm điểm".

Trong khi Bác nói chuyện các học viên rất chú ý song với lòng kính yêu vô hạn đối với lãnh tụ, học viên chăm chú nhìn Bác hơn là lắng nghe lời Bác. Vì vậy sau đó, Ban phụ trách lớp phải hướng dẫn thật tỉ mỉ nội dung thảo luận và thu hoạch.

Sau bài nói chuyện của Bác, Thủ tướng Phạm Văn Đồng - Ủy viên Bộ Chính trị đã giảng bài chủ nghĩa cộng sản, mục đích, lý tưởng của Đảng ta. Đồng chí Nguyễn Văn Trân - Bí thư Trung ương Đảng giảng bài đường lối Cách mạng Việt Nam và nhiệm vụ phát triển công nghiệp trong giai đoạn hiện nay. Đồng chí Hoàng Quốc Việt - Ủy viên Bộ Chính trị giảng bài tổ chức cơ sở Đảng và vai trò nhiệm vụ của đảng viên. Tất cả các bài đều được giảng viên giảng giải sát với trình độ của đảng viên mới nên rất dễ hiểu.

Tiếp sau lớp học cho đảng viên mới thuộc các ngành công nghiệp, ngày 27/5/1966, lớp thứ hai được mở cho đảng viên mới thuộc khối nông nghiệp của Hà Nội. Lớp học được tổ chức ở đình Quảng An (huyện Từ Liêm) có 164 học viên, chương trình cũng tương tự như lớp trước, song nội dung được soạn thảo phù hợp với tình hình nông thôn lúc bấy giờ. Trong buổi khai mạc các học viên được nghe lại và thảo luận bài nói của Hồ Chủ tịch, nhiều đồng chí tỏ ra tiếc không được dự lớp trước để trực tiếp gặp Bác. Song các đồng chí cũng vô cùng phấn khởi vì được các đồng chí lãnh đạo Đảng trực tiếp giảng bài là đồng chí Trường Chinh - Ủy viên Bộ Chính trị, đồng chí Hoàng Anh - Bí thư Trung ương Đảng và đồng chí Tố Hữu - Ủy viên Bộ Chính trị.

Cả hai lớp học đều được đồng chí Nguyễn Lam - Bí thư Thành ủy, đồng chí Nguyễn Tuân - Phó Bí thư Thành ủy, đồng chí Nguyễn Bá Doán - Thường vụ Thành ủy, Trưởng Ban Tuyên giáo chỉ đạo cụ thể và săn sóc. Về phía Ban Tuyên giáo Trung ương thì đồng chí Tô Hữu - Trưởng ban và đồng chí Đào Duy Tùng - Phó trưởng ban trực tiếp phụ trách. Ban Tuyên giáo Trung ương và Hà Nội đều cử một số cán bộ có kinh nghiệm và năng lực làm công tác giáo vụ và tổ chức.

Ban Tuyên giáo Trung ương khẩn trương xây dựng kế hoạch học tập, tổ chức biên soạn và in thành sách bài nói của Bác và các bài giảng của các đồng chí lãnh đạo Đảng (riêng đồng chí Phạm Văn Đồng cho ý kiến là bài giảng chủ nghĩa cộng sản mục đích và lý tưởng của Đảng ta chỉ in một bài của đồng chí Trường Chinh để cho nội dung được thống nhất). Ngày 15/8/1966, Ban Bí thư Trung ương Đảng ra Thông tri số 184-TTr/TW về đợt giáo dục chính trị cơ bản cho đảng viên mới.

Thực hiện Thông tri và hướng dẫn của Trung ương, các địa phương, các ngành Trung ương đã tích cực mở lớp huấn luyện đảng viên mới theo kinh nghiệm của Trung ương, hầu hết các đồng chí lãnh đạo chủ chốt của các cấp ủy tỉnh, thành đều tham gia giảng dạy ở lớp đầu tiên của địa phương. Từ đó, công tác giáo dục đảng viên mới trở thành nề nếp và là nhiệm vụ thường xuyên của các trung tâm giáo dục chính trị quận, huyện dưới sự chỉ đạo trực tiếp của cấp ủy.

Đối với hai lớp huấn luyện đặc biệt do Ban Tuyên giáo Trung ương và Thành ủy Hà Nội mở, các học viên đi học về nói chung đều tiến bộ, chỉ gần một năm sau Ban Tuyên giáo Thành ủy mở một đợt kiểm tra cho thấy hầu hết các đồng chí đều phát triển về trình độ công tác và có ý thức giữ gìn phẩm chất. Lớp đảng viên công nghiệp có 169 đồng chí dự thì 82 đồng chí được giao nhiệm vụ quan trọng hơn. Lớp đảng viên nông thôn có 164 đồng chí dự thì 163 đồng chí được giao nhiệm vụ quan trọng hơn. Đồng chí Phạm Lợi đã là Phó Bí thư Thành ủy, hiện nay là Chủ tịch ủy ban Mặt trận Tổ quốc thành phố Hà Nội cũng là một học viên của lớp đảng viên công nghiệp.

Theo chúng tôi, sự kiện Chủ tịch Hồ Chí Minh chủ trương và chỉ đạo mở lớp huấn luyện đảng viên mới như trên đã trình bày là một sự kiện đặc biệt trong lịch sử công tác tư tưởng của Đảng. Với kết quả thiết thực, to lớn và ảnh hưởng sâu rộng của nó thì rõ ràng đây là một điểm trong nội dung tư tưởng Hồ Chí Minh về công tác xây dựng Đảng.

Hơn bao giờ hết, việc giáo dục mục đích, lý tưởng của Đảng, bồi dưỡng lối sống, phẩm chất chính trị, vai trò tiên phong của người đảng viên là hết sức cấp bách. Việc giáo dục động cơ vào Đảng, đi đôi với việc phê phán những động cơ sai lầm đã xảy ra chẳng những cần thiết đối với người muốn xin vào Đảng, đối với đảng viên mới mà còn quan trọng cả với đảng viên cũ vì việc xác định đúng đắn động cơ vào Đảng, gắn liền với lối sống, phẩm chất chính trị đạo đức là một việc phải làm suốt đời của người đảng viên. Có như vậy mới góp phần vào việc chỉnh đốn Đảng theo hướng nâng cao năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của Đảng như chủ đề của Đại hội lần thứ 10 của Đảng đã nêu ra.

Tháng 4 năm 2006

THÊU CHÂN DUNG BÁC HỒ

Theo Bùi Ngọc

Năm 1970, khi Nhà nước phong danh hiệu "Nghệ nhân" lần đầu tiên, thủ đô Hà Nội có 6 người được nhận vinh dự này. Đó là ông Dương Văn Sản, nghề chạm, ông Nguyễn Văn Quen, nghề đúc đồng, cụ Văn An, nghề khảm trai và bác Song Hỷ, nghề thêu, làm việc ở Hợp tác xã thêu Đồng Tâm, quận Ba Đình.

Bác Song Hỷ vốn quê ở Nam Phú, huyện Phú Xuyên, một vùng có nhiều nghề thủ công nổi tiếng. Bác theo học nghề thêu từ năm 20 tuổi, dờn quê hương ra Hà Nội làm ăn, rồi lại lặn lội vào tận Sài Gòn kiếm sống. Nghề thêu chẳng đủ nuôi sông bác, bác phải làm thêm nghề chụp ảnh, vẽ truyền thần. Cuối cùng lại quay trở về Hà Nội gắn bó đời mình với nghề thêu cổ truyền. Đây là một nghề thủ công nhưng cũng là một ngành mỹ nghệ đòi hỏi sự sáng tạo rất lớn. Nhưng đã mấy ai biết trân trọng vốn quý này.

Thủ đô Hà Nội được giải phóng, nghề thêu ren được quan tâm, các hợp tác xã thêu ren được thành lập. Bác Song Hỷ thêm được nguồn cổ vũ, vừa sáng tác, vừa tự tay thêu, vừa ra sức truyền nghề cho lớp thợ trẻ.

Bác Song Hỷ rất xúc động khi được biết Bác Hồ đã có xem tranh thêu của Bác. Chả là đồng chí Trần Quốc Hoàn có yêu cầu Bác thêu ảnh chân dung một đồng chí Bộ trưởng nước bạn. Bức chân dung thêu xong, đồng chí Trần Quốc Hoàn có đem trình bày trước Bác Hồ, Bác Hồ xem kỹ bức thêu và khen: "Người thêu này tài thật, tranh thêu như có thần. Phải giữ gìn và phát triển nghề này, đừng để mất đi một vốn quý".

Được nghe nói lại, bác Song Hỷ sung sướng và cảm động lắm. Có lẽ chính Bác Hồ đã từng làm nghề chụp ảnh, rửa ảnh, vẽ trang trí trên đồ sứ nên Người dễ cảm thông và có nhận xét tinh tế về nghề thêu này như vậy.

Từ niềm xúc động đó, bác Song Hỷ quyết đem hết tài năng thêu bức chân dung Hồ Chủ tịch cỡ lớn bằng chỉ màu để tham dự triển lãm hàng thủ công mỹ nghệ dân gian nhân dịp kỷ niệm lần thứ 15 ngày Giải phóng thủ đô Hà Nội (1969). Bác còn sáng tác một bài thơ trong những ngày thêu chân dung để tự động viên, nhắc nhở mình phải thể hiện bằng được đức độ, phong thái của Người trong ánh mắt, nếp nhăn, vàng trán, chòm râu, mái tóc...

Hơn 30 năm trong nghề thêu, từng có hàng trăm tác phẩm có giá trị, quả thật chưa lần nào bác Song Hỷ thấy lòng mình rung động như khi cầm kim chỉ thêu chân dung Hồ Chủ tịch. Lột tả cho được vẻ mặt của mỗi người đã khó, với Hồ Chủ tịch lại càng khó vì Người rất vĩ đại nhưng cũng rất giản dị, gần gũi, thân thuộc với mọi người. Vốn là một người đã qua nghề nhiếp ảnh, nghề vẽ truyền thần, đã từng có cái vốn thêu trên 30 năm trong nghề thế mà khi bắt tay vào thêu chân dung Hồ Chủ tịch, bác Song Hỷ đã phải tập trung tinh thần nhìn ngắm lại thật kỹ bức ảnh chụp của Người suốt mấy ngày liền.

Suốt năm tháng ròng, cần cù nhẫn nại thêu chân dung Hồ Chủ tịch, bác Song Hỷ đã chăm chút từng đường kim mũi chỉ, cố gắng hết sức mình làm cho màu chỉ thật ăn nhau, làm cho đường chỉ

không một sợi bị kên, bị khác. Chỉ tính riêng chòm râu của Người, bác Song Hỷ đã phải sử dụng hơn 20 loại chỉ màu khác nhau. Hoặc như gương mặt chỉ một màu hồng thôi, cũng đã phải dùng tới hàng chục loại chỉ hồng.

Khi thêu xong bức chân dung Hồ Chủ tịch, mảnh lụa nền đã tháo ra khỏi khung thêu rồi, nhưng khi dựng lên đứng ngắm từ xa lại, thấy một đôi đường chỉ chưa hài hòa lắm, bác lại đóng vào, cắt bỏ mảng đó đi, thêu lại. Lắm hôm, chỉ một vài sợi râu uốn lượn còn ngượng nghịu, cũng làm cho bác mất đứt hàng ngày công để sửa lại.

Kể cho chúng tôi nghe về tâm trạng của bác khi thêu chân dung Hồ Chí Minh, người thợ già ấy chỉ trình bày có một điều suy nghĩ, rằng có Bác Hồ, có Đảng thì đời bác mới được như ngày nay, được thấy mình làm chủ bản thân mình làm chủ nghề nghiệp mình.

Trong triển lãm mỹ nghệ dân gian năm đó, bức thêu chân dung Hồ Chủ tịch cùng với bức thêu chùa Một Cột của bác Song Hỷ đã làm cho những người say mê nghề thêu ren Hà Nội và cả những người chưa biết gì về nghề này vô cùng kinh ngạc và khâm phục. Năm sau, bác Song Hỷ được phong danh hiệu Nghệ nhân.

Cho tới nay, nghệ nhân Song Hỷ đã thêu gần 100 bức chân dung Bác Hồ, hàng chục bức chân dung Lênin và hầu hết chân dung lãnh tụ các nước bạn. Bác còn dành thời gian để thêu một số bức tranh nghệ thuật nữa... Mơ ước của bác là làm sao có thể giới thiệu rộng rãi hơn nữa để người nước ngoài biết đến và khâm phục bàn tay tài hoa cũng như tâm hồn phong phú của những người thợ thêu Việt Nam.

Mùa xuân Ất Sửu 1985, nghệ nhân Song Hỷ vừa tròn 70 tuổi. Nửa thế kỷ làm nghề thêu, tự hào với nghề mình, bác vẫn cần cù lao động, sáng tạo không mệt mỏi như những ngày đầu tiên thêu chân dung Bác Hồ.

Biên tập theo: Bác Hồ với Ba Đình, BCH Đảng bộ quận Ba Đình, 2007, tr. 158-161

NHỮNG NGƯỜI IN LỜI DI CHỨC

Theo lời kể của ông Phan Văn Truật

Cán bộ, công nhân Nhà máy in Tiến Bộ đang sôi nổi bước vào đợt thi đua lấy thành tích chào mừng Cách mạng tháng Tám và Quốc khánh 2/9, thì được tin Bác Hồ yếu mệt, mọi người lo lắng theo dõi các thông báo về tình hình sức khỏe của Người. Rồi một tin chẳng lành được công bố: Chủ tịch Hồ Chí Minh từ trần. Toàn nhà máy sững sốt, bàng hoàng, đau thương vô hạn.

Đúng lúc đó những công nhân Nhà máy in Tiến Bộ được giao nhiệm vụ quan trọng: In gấp Lời Di chúc của Bác Hồ và những văn kiện lịch sử quan trọng của Trung ương về tang lễ của Người. Đây là một vinh dự lớn và cũng là một trách nhiệm nặng nề đối với họ. Vì những văn kiện này ấn hành không những phải trang trọng, đảm bảo kỹ thuật cao mà còn phải hoàn thành nhanh với một số lượng lớn để kịp thời phân phối đến tay bè bạn quốc tế và nhân dân trong nước.

Những người thợ đầu tiên được nâng trên tay bản thảo Lời Di chúc của Bác Hồ không cầm được nước mắt. Bác đã viết những dòng chữ thiêng liêng đó khi sức không được khỏe nên nét chữ run run. Còn giấy viết vẫn theo một thói quen tiết kiệm, Người dùng trang giấy còn một mặt của bản tin Việt Nam Thông tấn xã.

Hai đảng viên trẻ Phạm Quang Hưng và Phạm Ngọc Phú được vinh dự chụp ảnh ốp-xét bản di chúc lịch sử đó. Nhìn bản thảo, các anh bồi hồi xúc động, giữ gìn để không rơi một giọt nước mắt trên trang giấy viết tay của Bác, lo lắng làm sao đảm bảo được kết quả. Thông thường những bản thảo đưa chụp ốp-xét phải viết bằng mực đậm trên giấy thật trắng mới đảm bảo kỹ thuật. Bản thảo Di chúc của Bác viết trên màu giấy ngà ngà, chữ viết bằng mực xanh, chữa bằng mực đỏ làm thế nào chụp được ảnh lên nền trắng, làm thế nào lấy được thật rõ nét? Phải làm sao cho các thế hệ sau này được nhìn thật rõ ràng từng dòng chữ của Bác. Các anh bàn bạc, suy nghĩ, cặm cụi với kỹ thuật làm đi thử lại nhiều lần. Sau bốn giờ làm việc liên tục, các anh đã hoàn thành tốt công việc, kỹ thuật bảo đảm, ảnh chụp trên nền trắng, lấy được rõ từng nét chữ kể cả những gai nhỏ trong các nét chữ.

Cũng trong những ngày này, cán bộ và công nhân các phân xưởng chữ, in và sách đều làm việc khẩn trương. Hàng ngày khi vào nhà máy, mọi người đều đứng mặc niệm trước bàn thờ Bác rồi vào ca nhận việc. Nhiều công nhân đã làm việc trắng đêm, hoặc làm hai ca liền để sắp chữ, sửa bài, đặt trang, đóng sách. Những bát chữ bằng bốn thứ tiếng Việt, Nga, Anh, Pháp được liên tiếp chuyển đến phân xưởng in sớm hơn thời gian quy định. Công việc lên khuôn in cũng được rút ngắn thời gian như chưa từng thấy, có khi từ 6 giờ xuống còn 90 phút. Mọi người đều cố gắng làm nhanh làm tốt, muốn làm nhanh làm tốt hơn nữa. Trong những ngày đau thương này, họ đều nhớ lại hình ảnh Bác Hồ trong lần đến thăm nhà máy. Buổi chiều nắng đẹp tháng 5/1959, Bác bắt chọt đến thăm nhà máy. Bác vào nhà trẻ, chia kẹo cho các cháu. Bác đến phân xưởng chữ, dừng lại khá lâu trước chiếc máy Toàn Chương đang chạy. Bác chụp ảnh với công nhân. Mọi người vây quanh Bác như quây quần quanh một người Cha hiền hậu.

Trên thềm sân nhà phân xưởng, Bác đã nói chuyện với công nhân toàn nhà máy. Bác đi đôi dép cao su, mặc bộ quần áo màu gụ giản dị, đầu trần tóc trắng dưới nắng chiều.

Nhiều năm tháng đã trôi qua nhưng cán bộ và công nhân Nhà máy in Tiến Bộ không bao giờ quên được những ngày lễ tang đau thương này và hình ảnh Bác Hồ càng in đậm nét trong tâm tư, tình cảm của mỗi người. Họ vẫn nhớ từng lời Bác cán dặn: "... Muốn tiến lên chủ nghĩa xã hội phải có những con người xã hội chủ nghĩa... Muốn sản xuất tốt thì phải quản lý tốt, vì cũng máy ấy nếu quản lý không tốt thì sản xuất không tốt. Các cô chú phải cố gắng làm cho Nhà máy in Tiến Bộ thành nhà máy gương mẫu...".

Nhớ lời Bác, cán bộ và công nhân Nhà máy in Tiến Bộ quyết tâm sẽ tiến bộ mãi mãi.

Biên tập theo: Bác Hồ với Ba Đình, BCH Đảng bộ quận Ba Đình, 2007, tr. 158-161

MỘT SỐ HÌNH ẢNH TƯ LIỆU VỀ BÁC HỒ

MỤC LỤC

Lời nói đầu

PHẦN I: BÁC HỒ VỚI THỦ ĐÔ HÀ NỘI NHỮNG BÀI NÓI, BÀI VIẾT CỦA BÁC HỒ VỚI ĐẢNG BỘ VÀ NHÂN DÂN HÀ NỘI

- Tuyên ngôn độc lập
- Thư gửi các vị phụ lão (20/9/1945)
- Phát biểu tại Đại hội đại biểu thanh niên Hà Nội(27/9/1945)
- Gửi đồng bào ngoại thành Hà Nội (15/1/1945)
- Lời phát biểu trong buổi lễ ra mắt ứng cử viên tổ chức tại Việt Nam học xá (5/1/1946)
- Bài nói tại trường cán bộ tự vệ Hồ Chí Minh (7/1/1946)
- Lời khuyên anh em viên chức (17/1/1946)
- Gương sáng suốt của đời sống mới
- Diễn văn khai mạc kỳ họp thứ nhất Quốc hội khóa I nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa (2/3/1946)
- Nhiệm vụ hiện thời của đoàn thể tự vệ (10/4/1946)
- Nói chuyện cùng đồng bào trước khi sáng Pháp (31/5/1946)
- Noi gương anh em tự vệ chiến đấu Hoàng Diệu (14/6/1946)
- Lời kêu gọi toàn quốc kháng chiến (19/12/1946)
- Thư gửi các chiến sĩ cảm tử quân Thủ đô (27/1/1947)
- Gửi bác sĩ Vũ Đình Tụng (1/1947)
- Thư gửi đồng bào, vệ quốc quân, dân quân du kích, cán bộ xung phong cảm tử khu XI (19/12/1947)
- Thư gửi Đoàn 29 (2/1948)
- Thư gửi du kích Thủ đô (11/1948)
- Gửi đồng bào vùng Hà Nội (4/1949)
- "Hà Nội, một thành phố bị bao vây" (9/6/1954)
- Bài nói chuyện với bộ đội, công an và cán bộ trước khi 40 vào tiếp quản Thủ đô (9/1954)
- Lời căn dặn các đơn vị bộ đội, công an trước khi vào thành (10/1954)
- Lời kêu gọi nhân ngày Thủ đô giải phóng (10/10/1954)
- Giữ gìn trật tự, an ninh
- Ổn định sinh hoạt (13/10/1954)

- Lời phát biểu trong buổi tiếp đại biểu nhân dân thủ đô Hà Nội (16/10/1954)
- Thư khen cán bộ và chiến sĩ các đơn vị tiếp quản Thủ đô (11/11/1954)
- Nhân dân với quân đội
- Bài nói chuyện trong buổi gặp gỡ cán bộ viên chức Thủ đô (30/11/1954)
- Bài nói chuyện với giáo viên và học sinh các trường trung học Nguyễn Trãi, Chu Văn An và Trưng Vương (18/12/1954)
- Bài nói chuyện với cán bộ, công nhân Nhà máy điện Yên Phụ và Nhà máy đèn Bờ Hồ (24/12/1954)
- Tên các đường phố (30/12/1954)
- Nói chuyện với các đơn vị tham dự cuộc duyệt binh ngày 1/1/1955 tại thủ đô Hà Nội (12/1954)
- Diễn từ tại buổi lễ đặt vòng hoa ở đài liệt sĩ Hà Nội (1/1/1955)
- Diễn văn chúc mừng năm mới trong dịp lễ mừng Trung ương Đảng và Chính phủ về Thủ đô (1/1/1955)
- Bài nói chuyện tại buổi lễ khai mạc trường Đại học nhân dân Việt Nam (19/1/1955)
- Bình dân học vụ (16/2/1955)
- Đội thanh niên xung phong Thủ đô (16/5/1955)
- Phong trào thi đua ở các nhà thương (11/6/1955)
- Thi đua đắp đê (22/6/1955)
- Quản lý hộ khẩu (10/2/1955)
- Nói chuyện với lớp bình dân học vụ khu lao động Lương Yên (30/3/1956)
- Nói chuyện tại Hội nghị cán bộ làm công tác sửa sai trong cải cách ruộng đất ở ngoại thành Hà Nội (29/5/1956)
- Báo cáo trước Hội nghị đại biểu nhân dân Thủ đô về thành công của kỳ họp thứ sáu Quốc hội khóa I (15/2/1957)
- Bài nói chuyện với cán bộ và nhân dân xã Mỹ Trì, huyện Từ Liêm (12/1/1958)
- Thư gửi Hội đồng nhân dân thành phố Hà Nội (29/1/1958)
- Trả lời những câu hỏi của đồng bào cử tri Hà Nội về vấn đề xây dựng chủ nghĩa xã hội (10/5/1958)

- Lời căn dặn chị em phụ nữ Thủ đô (18/10/1958)
- Nói chuyện với cán bộ, công nhân, viên chức Nhà máy Điện Hà Nội (8/11/1958)
- Nói chuyện với cán bộ, công nhân Nhà máy Cơ khí Hà Nội (25/12/1958)
- Nói chuyện với học sinh và giáo viên trường phổ thông cấp III Chu Văn An (Hà Nội) (31/12/1958)
- Nói chuyện với cán bộ, công nhân trên công trường xây dựng ba nhà máy Xà phòng, Cao su, Thuốc lá ở Hà Nội (24/2/1959)
- Thư gửi công nhân, chiến sĩ, nhân viên xưởng may 10, Cục quân nhu (24/2/1959)
- Bài nói chuyện tại Hội nghị cán bộ toàn Đảng bộ Hà Nội (25/4/1959)
- Lời chúc Đại hội những người sản xuất trẻ ở Thủ đô (11/1/1960)
- Bài nói tại Đại hội đại biểu nhân dân Hà Nội mừng thắng lợi của kỳ họp thứ 11, Quốc hội khóa I (13/1/1960)
- Bài nói chuyện với cán bộ, công nhân Nhà máy Cơ khí Hà Nội (2/2/1960)
- Bài nói chuyện tại Hội nghị phụ nữ lao động tiên tiến và chiến sĩ thi đua toàn thành phố Hà Nội lần thứ hai (8/3/1960)
- Thư gửi đồng bào Thủ đô (4/4/1960)
- Lời phát biểu tại Đại hội nhân dân Thủ đô chào mừng các vị ứng cử đại biểu Quốc hội tại Hà Nội ra mắt cử tri (24/4/1960)
- Nói chuyện với Đại hội Đảng bộ thành phố Hà Nội (20/6/1960)
- Nói chuyện với đồng bào Thủ đô nhân dịp mừng kỳ họp thứ nhất Quốc hội khóa II thắng lợi (15/7/1960)
- Nói chuyện tại Đại hội nhân dân Thủ đô (3/8/1960)
- Một lòng một dạ phục vụ nhân dân (18/1/1961)
- Bài nói chuyện tại Đại hội Đảng bộ Hà Nội (1/2/1961)
- Bài nói chuyện tại Đại hội liên hoan chiến sĩ thi đua thành phố Hà Nội (14/4/1962)
- Bài nói chuyện với đại biểu nhân dân Thủ đô trong cuộc ra mắt các vị ứng cử đại biểu Quốc hội khóa III ở Hà Nội (14/4/1964)
- Bài nói tại Đại hội thanh niên Thủ đô (30/9/1964)
- Bài nói chuyện tại trường Đại học Sư phạm Hà Nội (21/10/1964)

- Bài nói chuyện tại Hội nghị sơ kết cuộc vận động xây dựng Đảng bộ, chi bộ "Bốn tốt" khu vực ngoại thành Hà Nội (18/12/1964)
- Bài nói chuyện với cán bộ và công nhân Nhà máy dệt 8-3 nhân dịp khánh thành nhà máy (8/3/1965)
- Bài nói chuyện ở lớp huấn luyện đảng viên mới (14/5/1966)
- Không có gì quý hơn độc lập, tự do (17/7/1966)
- Thư khen Đội cảnh sát phòng cháy, chữa cháy Sở Công an Hà Nội (3/8/1966)
- Thư khen quân và dân Hà Nội bắn rơi chiếc máy bay thứ 1.600 trên miền Bắc (15/12/1967)
- Thư khen đồng bào, bộ đội và cán bộ Thủ đô Hà Nội (7/5/1967)
- Thư khen quân và dân Hà Nội (27/10/1967)
- Thư khen quân và dân Hà Nội (7/11/1967)
- Nói chuyện với Đảng đoàn Bộ Công an (8/1968)
- Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh (10/5/1969)

NHỮNG HOẠT ĐỘNG CỦA BÁC HỒ Ở THỦ ĐÔ HÀ NỘI

Năm 1945

Ngày 23 tháng 8

Chủ tịch Hồ Chí Minh về xã Phú Thượng, huyện Từ Liêm

Ngày 25 tháng 8

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến ở và làm việc tại nhà 48 phố Hàng Ngang

Ngày 02 tháng 9

Chủ tịch Hồ Chí Minh trong ngày lễ tuyên bố độc lập

Từ ngày 16/9 đến ngày 23/9

Chủ tịch Hồ Chí Minh với tuần lễ vàng.

Ngày 20 tháng 9

Thư của Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi các cụ phụ lão

Ngày 22 tháng 9

Chủ tịch Hồ Chí Minh vui Tết Trung thu với thiếu nhi Hà Nội

Ngày 27 tháng 9

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự Đại hội thanh niên cứu quốc Hà Nội

Cuối tháng 9

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm đội tư vệ chiến đấu cứu quốc
Hoàng Diệu

Ngày 1 tháng 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự lễ tốt nghiệp khóa học thứ tư Trường
Quân chính Việt Nam

Ngày 7 tháng 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm phòng triển lãm của Hội Văn hóa cứu
quốc Bắc Bộ

Ngày 11 tháng 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh với phong trào quyên góp gạo chống đói
Giữa tháng 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm trung đội nữ Minh Khai

Ngày 16 tháng 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự bữa cơm chay với các nhà sư ở chùa
Quán Sứ

Ngày 20 tháng 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự lễ xuất phát của Đội tuyên truyền xung
phong

Ngày 20 tháng 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự khai mạc "Ngày cứu quốc" của sinh viên

Ngày 21 tháng 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự ngày thu lễ Đức Khổng Tử tại đền Giám
- Hà Nội

Ngày 5 tháng 11

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự ngày " ủng hộ Nam Bộ kháng chiến"

Ngày 10 tháng 11

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm tòa Thị chính

Ngày 14 tháng 11

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự lễ tốt nghiệp khóa V Trường Huấn luyện
cán bộ Việt Nam, thăm hỏi tình hình đời sống nhân dân khu phố
Bạch Mai

Ngày 16 tháng 11

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự trại của Hướng đạo sinh

Ngày 21 tháng 11

Chủ tịch Hồ Chí Minh tới dự Đại hội Nhi đồng cứu quốc Hà Nội

Giữa tháng 12

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư cho đồng bào ngoại thành Hà Nội

Ngày 27 tháng 12

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư cảm ơn các ông bà Bùi Huy Đức, Hoàng Gia Luận, Hồ Đắc Diễm, Hoàng Thị Đắc, Trần Hữu Vi
Năm 1946

Ngày 1 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh và Chính phủ Liên hiệp lâm thời ra mắt quốc dân

Đầu tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm Yên Thái

Ngày 5 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng các ứng cử viên dự mít tinh của nhân dân Hà Nội ủng hộ bầu cử Quốc hội và dự lễ khai mạc "Tuần lễ mừng Liên hiệp Quốc gia" của Hội Phật giáo cứu quốc

Ngày 6 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh đi bầu cử Quốc hội khóa I và thăm một số địa điểm bầu cử

Ngày 7 tháng 1

Hồ Chủ tịch dự lễ khai giảng trường Cán bộ tự vệ Hồ Chí Minh

Ngày 8 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh tới thăm nhà Pha Hỏa Lò và Sở Cảnh sát Trung ương

Ngày 12 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm sinh viên ở Việt Nam học xá và dự mít tinh của nhân dân Hà Nội mừng bầu cử Quốc hội khóa I thành công

Khoảng giữa tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp các cụ phụ lão ở làng Nhật Tảo

Ngày 17 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Bru điện Trung ương, gặp gỡ và nói chuyện với các giám đốc, Chủ tịch các ủy ban, công sở Hà Nội; thăm gian hàng triển lãm thủ công của Nhi đồng cứu quốc thành Hoàng Diệu

Từ ngày 1 đến ngày 4 tháng 2

Chủ tịch Hồ Chí Minh trong những ngày Tết cổ truyền năm Bính Tuất

Ngày 14 tháng 2

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp các cụ phụ lão làng Xuân Tảo

Ngày 7 tháng 3

Chủ tịch Hồ Chí Minh giải thích cho nhân dân Thủ đô về việc ký Hiệp định sơ bộ Ngày 8 tháng 3

Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện với cán bộ chỉ huy tự vệ thành Hoàng Diệu

Ngày 9 tháng 4

Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện với các đại biểu tự vệ thành Hoàng Diệu

Ngày 13 tháng 4

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm lớp học bình dân học vụ trường Hoài Đức

Ngày 19 tháng 5

Thủ đô Hà Nội lần đầu tiên kỷ niệm sinh nhật Hồ Chủ tịch

Ngày 26 tháng 5

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự lễ nhóm lửa thiêng trong ngày "Thanh niên vận động"

Ngày 30 tháng 5

Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện với nhân dân Thủ đô trước khi Người sang thăm Cộng hòa Pháp

Ngày 21 tháng 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự mít tinh của nhân dân Hà Nội đón Người trở về sau gần năm tháng đi thăm nước Cộng hòa Pháp

Ngày 23 tháng 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Công an Quận Nhất

Ngày 24 tháng 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh mở tiệc trà chiêu đãi đại biểu các cơ quan, các giới ở Thủ đô Ngày 26 tháng 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh tới thăm trường nữ học Trưng Vương

Ngày 4 tháng 11

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự lễ khai giảng trường Thương mại thực hành

Ngày 5 tháng 11

Chủ tịch Hồ Chí Minh đi thăm một số lớp bình dân học vụ của thành phố

Ngày 10 tháng 11

Chủ tịch Hồ Chí Minh tới dự ngày "Thanh niên quốc tế"

Ngày 15 tháng 11

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự lễ xung phong "Mùa đông binh sĩ" và tặng binh sĩ chiếc áo rét của Người

Ngày 24 tháng 11

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm làng Phú Gia

Ngày 10 tháng 12

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư cảm ơn công nhân cứu quốc xã Cô Nhuế

Năm 1947

Ngày 27 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư cho các chiến sĩ cảm tử quân Thủ đô

Ngày 10 tháng 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh ký quyết định truy tặng Huân chương kháng chiến cho liệt sỹ Trần Bình Năm

Tháng 2

Chủ tịch Hồ Chí Minh viết thư gửi Đoàn 29 (Trung đoàn Thủ đô)

Tháng 11

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư cho đội du kích Thủ đô

Ngày 10 tháng 12

Chủ tịch Hồ Chí Minh ký sắc lệnh số 265/SL

Năm 1949

Tháng 4

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư cho đồng bào Hà Nội

Năm 1954

Ngày 9 tháng 6

Chủ tịch Hồ Chí Minh điếm báo chí nói về tình hình Hà Nội

Ngày 5 tháng 9

Chủ tịch Hồ Chí Minh căn dặn các đơn vị vào tiếp quản Hà Nội

Ngày 11 tháng 9

Chủ tịch Hồ Chí Minh chủ trì phiên họp Hội đồng Chính phủ
Ngày 15 tháng 9
Chủ tịch Hồ Chí Minh làm việc với các cán bộ cao cấp
Ngày 9 tháng 10
Chủ tịch Hồ Chí Minh viết bài giữ gìn trật tự an ninh
Ngày 10 tháng 10
Chủ tịch Hồ Chí Minh ra lời kêu gọi nhân ngày giải phóng Thủ đô
Giữa tháng 10
Chủ tịch Hồ Chí Minh trở về Thủ đô
Ngày 13 tháng 10
Chủ tịch Hồ Chí Minh viết bài đăng báo Nhân dân về việc ổn định
sinh hoạt ở Hà Nội
Ngày 16 tháng 10
Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp đoàn đại biểu nhân dân thủ đô Hà Nội
Ngày 27 tháng 10
Chủ tịch Hồ Chí Minh viết bài: "Công nhân gương mẫu và gương
mẫu của công nhân"
Ngày 4 tháng 11
Chủ tịch Hồ Chí Minh viết bài: "Trẻ em gương mẫu Trịnh Văn
Kiều"
Ngày 11 tháng 11
Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư khen cán bộ chiến sĩ các đơn vị tiếp
quản Thủ đô
Ngày 24 tháng 11
Chủ tịch Hồ Chí Minh viết bài: "Việc nhỏ, ý nghĩa to"
Ngày 30 tháng 11
Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện với đại biểu cán bộ công nhân
viên chức Thủ đô
Ngày 15 tháng 12
Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Bệnh viện Bạch Mai
Ngày 18 tháng 12
Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm các trường phổ thông Chu Văn An,
Nguyễn Trãi, Trưng Vương
Ngày 21 tháng 12

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Nhà máy Điện Yên Phụ, Nhà máy Đền Bàn Hồ

Ngày 30 tháng 12

Chủ tịch Hồ Chí Minh viết bài "Tên các đường phố" ở Hà Nội

Ngày 31 tháng 12

Chủ tịch Hồ Chí Minh làm lễ đặt vòng hoa tại Đài liệt sĩ ở Ba Đình Năm 1955

Ngày 1 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh trong ngày lễ chào mừng Trung ương Đảng và Chính phủ trở về thủ đô Hà Nội

Ngày 7 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng quà Bệnh viện Bạch Mai

Ngày 19 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự lễ khai giảng trường Đại học Nhân dân Việt Nam

Ngày 16 tháng 2

Chủ tịch Hồ Chí Minh viết báo biểu dương công tác bình dân học vụ ở Hà Nội

Tháng 3

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm Bệnh viện A

Ngày 29 tháng 4

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Đại hội chiến sĩ thi đua toàn thành phố

Ngày 16 tháng 5

Chủ tịch Hồ Chí Minh viết bài biểu dương Đội thanh niên xung phong Thủ đô

Ngày 19 tháng 5

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Nhà máy xe lửa Gia Lâm

Ngày 1 tháng 6

Chủ tịch Hồ Chí Minh trong ngày Quốc tế thiếu nhi

Ngày 11 tháng 6

Chủ tịch Hồ Chí Minh viết bài nói về phong trào thi đua ở các bệnh viện Hà Nội

Ngày 13 tháng 6

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm một số bệnh viện ở Thủ đô

Ngày 22 tháng 6

Chủ tịch Hồ Chí Minh viết bài phê bình việc đắp đê ở Hà Nội

Ngày 23 tháng 7

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự cuộc mít tinh chào mừng thắng lợi chuyển đi thăm các nước Liên Xô, Trung Quốc, Mông Cổ của Đoàn đại biểu Đảng và Chính phủ nước ta

Ngày 7 tháng 8

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm thôn Kiều Mai - xã Phú Diễn - huyện Từ Liêm

Năm 1956

Ngày 10 tháng 2

Chủ tịch Hồ Chí Minh viết bài về việc quản lý hộ khẩu ở Hà Nội

Ngày 11 tháng 2 (30 Tết Bính Thân)

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm trường Thương binh hỏng mắt

Ngày 12 tháng 2 (mùng 1 Tết Bính Thân)

Chủ tịch Hồ Chí Minh chúc Tết đoàn đại biểu thủ đô Hà Nội

Ngày 1 tháng 3

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm bà con nông dân xã Trung Kính - Từ Liêm

Ngày 30 tháng 3

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm các lớp bình dân học vụ khu vực lao động Lương Yên

Trong tháng 3

Chủ tịch Hồ Chí Minh gặp gỡ cán bộ và công nhân Nhà máy Cơ khí Hà Nội được cử đi học ở Liên Xô

Ngày 3 tháng 4

Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện với đồng bào Hà Nội tại cuộc mít tinh chào mừng Đại biểu Chính phủ Liên Xô sang thăm nước ta

Ngày 1 tháng 5

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự mít tinh của nhân dân Thủ đô kỷ niệm ngày Quốc tế Lao động 1-5

Ngày 1 tháng 6

Chủ tịch Hồ Chí Minh vui liên hoan với thiếu nhi Thủ đô tại Phủ

Chủ tịch nhân ngày Quốc tế thiếu nhi

Ngày 2 tháng 6

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Bệnh viện hữu nghị Việt - Xô và Bệnh viện Phủ Doãn

Ngày 4 tháng 6

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm các lớp bình dân học vụ ở xóm Chùa Vua và trường Nguyễn Du

Ngày 12 tháng 6

Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện với lớp đào tạo hướng dẫn viên trại hè cấp I mở tại trường Chu Văn An

Ngày 21 tháng 7

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm lớp nghiên cứu chính trị của trường Đại học Nhân dân Việt Nam

Ngày 16 tháng 8

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Nhà máy Diêm Thông Nhất

Trong tháng 8

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Bệnh viện mắt Trung ương

Ngày 16 tháng 9

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thiệp mừng Đại hội phụ nữ Thủ đô

Ngày 19 tháng 9

Chủ tịch Hồ Chí Minh vui Tết Trung thu với các cháu thiếu nhi

Ngày 23 tháng 12

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp đại biểu nhân dân ngoại thành Hà Nội

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp đại biểu công nhân Thủ đô

Ngày 26 tháng 12

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp đại biểu phụ nữ Thủ đô

Ngày 30 tháng 12

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp đại biểu thanh niên Thủ đô

Năm 1957

Ngày 26 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm trường Trung cấp kỹ thuật Hà Nội và trường Trung học Hoa kiều Hà Nội

Ngày 28 tháng 1 (28 tháng chạp năm Bính Thân)

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp đoàn đại biểu các cụ xã Nhật Tân

Ngày 29 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh tìm hiểu tình hình sắm Tết của nhân dân Hà Nội

Khoảng cuối tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh về xã Tiến Bộ thăm nhân dân chuẩn bị Tết

Ngày 30 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm công nhân khu tập thể Nhà máy điện Hà Nội

Ngày 31 tháng 1 (Mùng 1 Tết Đinh Dậu)

Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm một số gia đình cơ sở cách mạng thôn Phú Gia, xã Phú Thượng, huyện Từ Liêm

Ngày 15 tháng 2

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự Hội nghị đại biểu nhân dân Hà Nội lần thứ tư

Ngày 3 tháng 3

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự mít tinh kỷ niệm ngày thành lập Đảng Lao động Việt Nam

Ngày 27 tháng 3

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự Hội nghị tổng kết công tác bình dân học vụ

Năm 1956

Ngày 30 tháng 3

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm và nói chuyện với Hội nghị chiến sĩ thi đua ngành công nghiệp Hà Nội

Ngày 10 tháng 4

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự Hội nghị Bộ Chính trị bàn về sửa sai cải cách ruộng đất ở ngoại thành

Trong tháng 4

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm trường Đại học Sư phạm Hà Nội

Ngày 26 tháng 5

Chủ tịch Hồ Chí Minh xem giao hữu bóng đá quốc tế

Ngày 29 tháng 5

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm và nói chuyện với Hội nghị sơ kết công tác sửa sai cải cách ruộng đất ở ngoại thành

Ngày 5 tháng 9

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm công trường đê Mai Lâm và xã Mai Lâm, huyện Đông Anh

Ngày 8 tháng 9

Chủ tịch Hồ Chí Minh vui Tết Trung thu với các cháu thiếu nhi

Ngày 25 tháng 12

Chủ tịch Hồ Chí Minh xem giao hữu bóng đá quân đội Việt - Trung

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp cán bộ các cơ quan Trung ương và Hà Nội

Cuối năm

Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng cụ Lê Thị Hoan bức chân dung của Người

Năm 1958

Ngày 4 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp các đại biểu Hội đồng nhân dân thành phố Hà Nội

Ngày 12 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh tát nước chống hạn ở Tả Thanh Oai và thăm xã Mễ Trì

Ngày 18 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện với cán bộ, công nhân viên, học viên trường Đại học Nhân dân Việt Nam (khóa III)

Trước ngày 24 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi tặng Huy hiệu của Người cho một số cá nhân

Ngày 24 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư cho Hội đồng nhân dân thành phố Hà Nội

Ngày 26 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm xã Hùng Sơn, huyện Đông Anh

Ngày 18 tháng 2 (Mùng 1 Tết Mậu Tuất)

Hoạt động của Chủ tịch Hồ Chí Minh trong ngày mùng một Tết

Ngày 18 tháng 3

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm và nói chuyện với Hội nghị tổng kết công tác bình dân học vụ năm 1957 của Thành phố

Ngày 20 tháng 4

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự lễ khai mạc "Hội diễn văn nghệ mùa xuân" tổ chức tại rạp Hồng Hà

Ngày 25 tháng 4

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm Nhà máy Điện Yên Phụ và Nhà máy Đền Bờ Hồ

Ngày 10 tháng 5

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm một số địa điểm ở Hà Nội và trả lời các cử tri Hà Nội

Ngày 23 tháng 8

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm trường Đảng Lê Hồng Phong

Ngày 24 tháng 8

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự lễ khánh thành sân vận động Hàng Đẫy

Ngày 29 tháng 8

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự Hội nghị Bộ chính trị bàn về kế hoạch mở rộng thành phố Hà Nội

Ngày 30 tháng 8

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Nhà máy Cơ khí Hà Nội

Ngày 31 tháng 8

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm khu tập thể Hội phụ nữ thành phố

Ngày 8 tháng 9

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm công trường thủy nông Gia Thượng, xã Ngọc Thụy, huyện Gia Lâm

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm lớp bình dân học vụ ở trường Trí Tri và thăm đền cổ Loa huyện Đông Anh

Ngày 11 tháng 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện với Hội nghị nữ thanh niên thành phố Hà Nội

Ngày 12 tháng 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm hợp tác xã nông nghiệp Đại Từ, xã Đại Kim, huyện Thanh Trì

Ngày 15 tháng 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm công trường thanh niên trên đường Cổ Ngự

Ngày 18 tháng 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện với Hội nghị phụ nữ lao động tích cực của Thủ đô

Ngày 22 tháng 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi tặng một số cá nhân, tập thể có thành tích xuất sắc Huy hiệu của Người

Ngày 23 tháng 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh nghe đoàn cán bộ Hà Nội báo cáo về chuyến đi tham quan Quảng Châu (Trung Quốc)

Ngày 4 tháng 11

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi tặng Huy hiệu của Người

Ngày 8 tháng 11

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm và nói chuyện với cán bộ, công nhân viên Nhà máy Điện Hà Nội

Ngày 23 tháng 11

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm hợp tác xã Quán La

Ngày 15 tháng 12

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm công trường thủy lợi Thụy Phương và xã cổ Nhuế, huyện Từ Liêm

Ngày 16 tháng 12

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi tặng Huy hiệu của Người cho một số cá nhân có thành tích trong sản xuất nông nghiệp

Ngày 25 tháng 12

Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện với cán bộ và công nhân Nhà máy Cơ khí Hà Nội

Ngày 31 tháng 12

Chủ tịch Hồ Chí Minh đi thăm một số nơi nhân dịp năm mới

Năm 1959

Ngày 1 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh chúc mừng năm mới

Ngày 8 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm xưởng may 10

Ngày 18 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự mít tinh của nhân dân Hà Nội tại Quảng trường Ba Đình

Ngày 19 tháng 2

Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện về Đại hội XXI Đảng Cộng sản Liên Xô

Ngày 20 tháng 2

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm làng gôm và hợp tác xã BátTràng
(huyện Gia Lâm)

Ngày 24 tháng 2

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm công trường xây dựng ba nhà máy:
Cao su, Xà phòng, Thuốc lá

Ngày 24 tháng 12

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư cho cán bộ, công nhân Xưởng may
10

Ngày 11 tháng 3

Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện với đồng bào Thủ đô tại sân bay
Gia Lâm khi đi thăm In-đô-nê-xi-a về

Ngày 4 tháng 2

Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện với nhân dân Thủ đô tại sân bay
Gia Lâm trước khi đi thăm Ấn Độ và Miến Điện

Ngày 23 tháng 3

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự cuộc mít tinh của nhân dân Thủ đô Chào
mừng Tổng thống Ấn Độ

Ngày 24 tháng 3

Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng Tổng thống R. Praxát thăm Nhà máy
Cơ khí Hà Nội và một số địa điểm khác

Ngày 7 tháng 4

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Đại hội liên hoan mừng thắng lợi diệt
dốt của thành phố

Ngày 17 tháng 4

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Đại hội liên hoan chiến sĩ thi đua và
lao động xuất sắc năm 1958

Ngày 25 tháng 4

Chủ tịch Hồ Chí Minh huấn thị tại Hội nghị cán bộ toàn Đảng bộ
Hà Nội

Ngày 26 tháng 4

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự cuộc mít tinh chào mừng Đoàn đại iểu
Quốc tế

Ngày 14 tháng 5

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Nhà máy In Tiến Bộ

Ngày 15 tháng 5

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Nhà máy Dệt kim Đông Xuân
Ngày 17 tháng 5
Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Nhà máy Cơ khí Trần Hưng Đạo
Ngày 19 tháng 5
Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Nhà máy Rượu Hà Nội
Ngày 23 tháng 5
Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm "Triển lãm cải tiến kỹ thuật, sáng kiến của lao động Thủ đô"
Ngày 27 tháng 5
Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Học viện Nông Lâm
Ngày 6 tháng 6
Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm công trường đường Thanh Niên
Ngày 26 tháng 6
Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng Tổng thống Xu-các-nô tới dự cuộc mít tinh chào mừng của học sinh, sinh viên Hà Nội
Ngày 27 tháng 6
Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng Tổng thống Xu-các-nô thăm Nhà máy Cơ khí Hà Nội
Ngày 28 tháng 6
Chủ tịch Hồ Chí Minh tham dự cuộc mít tinh của nhân dân Thủ đô chào mừng Tổng thống Xu-các-nô
Ngày 2 tháng 9
Chủ tịch Hồ Chí Minh tham dự mít tinh của nhân dân thủ đô kỷ niệm ngày Quốc khánh
Chủ tịch Hồ Chí Minh dự cuộc họp của Bộ Chính trị bàn về quy hoạch thủ đô Hà Nội
Ngày 11 tháng 10
Chủ tịch Hồ Chí Minh dự mít tinh chào mừng Đoàn đại biểu Quốc tế
Ngày 1 tháng 11
Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư chào mừng Đại hội những người sản xuất Trẻ của Thủ đô
Ngày 16 tháng 12
Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Nhà máy Văn phòng phẩm Hồng Hà
Ngày 31 tháng 12

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm lớp vỡ lòng đình Thạch Khối và dự mít tinh chào mừng thành công của kỳ họp lần thứ 11 (Quốc hội khóa I)

Năm 1960

Ngày 1 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp đại biểu nhân dân Hà Nội đến chúc mừng Người nhân dịp năm mới

Ngày 7 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm nơi chuẩn bị đón tiếp Việt kiều về nước của thành phố

Ngày 11 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh trồng cây đa ở công viên Bảy Mẫu

Ngày 13 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện với Đại hội đại biểu nhân dân Hà Nội về thắng lợi của kỳ họp lần thứ 11 Quốc hội khóa I

Ngày 17 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm khu tập thể của công nhân Nhà máy Cơ khí Hà Nội

Ngày 27 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm và chúc Tết một số gia đình nhân dân Thủ đô

Ngày 2 tháng 2

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Nhà máy Cơ khí Hà Nội

Trung tuần tháng 2

Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng Huy hiệu của Người

Ngày 4 tháng 3

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Đại học Sư phạm Hà Nội

Ngày 8 tháng 3

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm và nói chuyện với Hội nghị liên hoan phụ nữ lao động tiên tiến và chiến sĩ thi đua toàn thành phố lần thứ hai

Ngày 3 tháng 4

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư cảm ơn đồng bào Hà Nội đã đề nghị Người ra ứng cử ở Thủ đô trong cuộc Tổng tuyển cử Quốc hội khóa II

Ngày 24 tháng 4

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến dự và phát biểu tại cuộc mít tinh của nhân dân Thủ đô chào mừng các vị ứng cử đại biểu Quốc hội tại Hà Nội ra mắt cử tri

Ngày 1 tháng 5

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự cuộc mít tinh của nhân dân Thủ đô kỷ niệm ngày Quốc tế lao động

Ngày 8 tháng 5

Chủ tịch Hồ Chí Minh đi bỏ phiếu bầu cử đại biểu Quốc hội khóa II

Ngày 13 tháng 5

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự cuộc mít tinh của nhân dân Thủ đô chào mừng Đoàn đại biểu Đảng và Chính phủ Trung Quốc

Ngày 16 tháng 5

Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng quà thiếu nhi Hà Nội

Ngày 31 tháng 5

Chủ tịch Hồ Chí Minh liên hoan với các cháu thiếu nhi

Tháng 5

Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng hợp tác xã Tiên Phong cá rô phi

Ngày 1 tháng 6

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến dự buổi họp mặt các đại biểu Quốc hội khóa II và dự liên hoan mừng ngày Quốc tế thiếu nhi

Ngày 5 tháng 6

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm công trường xây dựng khu nhà ở Kim Liên

Ngày 17 tháng 6

Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng đoàn đại biểu An-ba-ni đi thăm một số nhà máy, trường học

Ngày 20 tháng 6

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm và nói chuyện với Đại hội Đảng bộ thành phố Hà Nội

Ngày 24 tháng 6

Chủ tịch Hồ Chí Minh khen thưởng Đoàn toa xe Hà Nội

Ngày 29 tháng 6

Chủ tịch Hồ Chí Minh cho ý kiến chỉ đạo việc quy hoạch cải tạo,
mở rộng Thủ đô

Ngày 16 tháng 7

Chủ tịch Hồ Chí Minh thử máy cấy cải tiến trên cánh đồng Phú Mỹ

Ngày 3 tháng 8

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự Đại hội nhân dân Thủ đô

Ngày 3 tháng 9

Chủ tịch Hồ Chí Minh tham dự Dạ hội thanh niên

Ngày 5 tháng 9

Chủ tịch Hồ Chí Minh với các cháu thiếu nhi Hà Nội đến chào
mừng Đại hội toàn quốc lần thứ III của Đảng

Ngày 11 tháng 9

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự mít tinh chào mừng thành công của Đại
hội đại biểu toàn quốc lần thứ III của Đảng Lao Động Việt Nam

Ngày 17 tháng 9

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự mít tinh của nhân dân Thủ đô chào mừng
Đoàn đại biểu Chính phủ nước Cộng hòa Ghi-nê

Tháng 9

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư khen Sở Công an Hà Nội

Ngày 3 tháng 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm một số lớp bổ túc văn hóa

Ngày 20 tháng 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm lớp đại học công nhân buổi tối của
Nhà máy Cơ khí Hà Nội

Ngày 22 tháng 12

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi tặng phẩm đến Hội người mù Hà Nội
Năm 1961

Ngày 16 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Viện Đông y

Ngày 16 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm khu tập thể Nhà máy Cao Su, Xà
phòng

Ngày 1 tháng 2

Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện với Đại hội đại biểu Đảng bộ
thành phố Hà Nội lần thứ hai

Ngày 5 tháng 2

Chủ tịch Hồ Chí Minh tham gia ngày hội trồng cây tại vườn hoa góc đường Thanh Niên

Ngày 14 tháng 2

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm và chúc Tết các gia đình ở Thủ đô

Ngày 15 tháng 2 (Mùng 1 Tết Tân Sửu)

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm và chúc Tết nhân dân Hà Nội

Tháng 3

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm trường Đại học Kinh tế kế hoạch

Ngày 26 tháng 3

Chủ tịch Hồ Chí Minh bỏ phiếu bầu cử Hội đồng nhân dân thành phố Hà Nội khóa II

Ngày 1 tháng 5

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự mít tinh của nhân dân Thủ đô

Ngày 14 tháng 6

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm hợp tác xã Kiều Mai

Ngày 25 tháng 7

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm Đại đội 1, Trung đoàn 230

Ngày 11 tháng 8

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm đê Hà Nội

Ngày 24 tháng 9

Chủ tịch Hồ Chí Minh vui Tết Trung thu với thiếu nhi Hà Nội

Năm 1962

Ngày 4 tháng 2

Chủ tịch Hồ Chí Minh vui liên hoan với con em cán bộ Văn phòng Trung ương Đảng và đi chúc tất niên

Ngày 5 tháng 2 (Mùng 1 Tết Nhâm Dần)

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm chúc Tết công nhân Nhà máy Bê tông đúc sẵn và nhân dân xã Đông Ngạc

Ngày 11 tháng 3

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm trường Đại học Bách Khoa Hà Nội

Ngày 14 tháng 4

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm và nói chuyện với Đại hội liên hoan chiến sĩ thi đua thành phố Hà Nội

Ngày 27 tháng 4

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm trường mẫu giáo Sao Sáng
Ngày 28 tháng 7
Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi lụa tặng bà mẹ sinh ba con
Ngày 14 tháng 8
Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm nhân dân xã Quảng An
Ngày 13 tháng 9
Chủ tịch Hồ Chí Minh vui tết Trung thu với các cháu thiếu nhi
Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm xã Quảng An lần thứ hai
Năm 1963
Ngày 23 tháng 1
Chủ tịch Hồ Chí Minh dự mít tinh của nhân dân Thủ đô
Ngày 24 tháng 1
Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm chợ tết Đồng Xuân
Ngày 25 tháng 1 (Mùng 1 Tết Quý Mão)
Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm và chúc Tết nhân dân, lực lượng vũ
trang Hà Nội
Ngày 31 tháng 1
Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng lụa cho các cháu sinh ba
Ngày 3 tháng 2
Chủ tịch Hồ Chí Minh trồng cây với nhân dân Đòng Anh
Ngày 2 tháng 3
Chủ tịch Hồ Chí Minh với bà con nông dân thôn Thụy Hương
Ngày 12 tháng 3
Chủ tịch Hồ Chí Minh dự cuộc mít tinh của nhân dân Hà Nội và
thăm Nhà máy Cơ khí Hà Nội
Ngày 17 tháng 3
Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm nhà ăn tập thể Kim Liên
Ngày 23 tháng 3
Chủ tịch Hồ Chí Minh dự dạ hội liên hoan thanh niên Thủ đô
Ngày 20 tháng 4
Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm và nói chuyện với cán bộ, công nhân
xí nghiệp X.40
Ngày 12 tháng 5
Chủ tịch Hồ Chí Minh dự mít tinh tại Quảng trường Ba Đình
Ngày 28 tháng 6

Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng Huy hiệu của Người cho hai cá nhân có thành tích xuất sắc

Ngày 2 tháng 9

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự mít tinh tại Quảng trường Ba Đình

Ngày 3 tháng 11

Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng Huy hiệu cho ông Nguyễn Văn Ngọc

Ngày 19 tháng 12

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm lớp bồi túc văn hóa công nhân Xưởng sửa chữa ô tô 1/5

Ngày 28 tháng 12

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm Đại hội đại biểu Đoàn thanh niên Lao động Thủ đô lần thứ IV

Năm 1964

Ngày 18 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh viết bài biểu dương Tết vui tươi tiết kiệm

Ngày 12 tháng 2

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm và chúc Tết niên

Ngày 13 tháng 2 (Mùng 1 Tết Giáp Thìn)

Chủ tịch Hồ Chí Minh đi thăm và chúc Tết cán bộ và nhân dân Thủ đô

Ngày 3 tháng 4

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự kỳ họp thứ 8 Quốc hội khóa II

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự cuộc tọa đàm tổ chức tại Ủy ban Hành chính Thành phố

Ngày 14 tháng 4

Chủ tịch Hồ Chí Minh dự Đại hội đại biểu nhân dân Thủ đô

Ngày 20 tháng 4

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Công ty công viên Thụy Khuê

Ngày 26 tháng 4

Chủ tịch Hồ Chí Minh đi bầu cử đại biểu Quốc hội khóa III

Ngày 28 tháng 4

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Nhà máy Bóng đèn, phích nước Rạng Đông

Ngày 30 tháng 4

Chủ tịch Hồ Chí Minh đến thăm và nói chuyện với Đại hội liên hoan phụ nữ "Năm tốt" lần thứ nhất

Ngày 9 tháng 7

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm đê sông Hồng thuộc huyện Thanh Trì

Ngày 30 tháng 9

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm và nói chuyện với Đại hội thanh niên Thủ đô làm theo lời Bác

Ngày 13 tháng 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm triển lãm 10 năm xây dựng thủ đô Hà Nội

Ngày 19 tháng 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh tham gia Đoàn Chủ tịch cuộc mít tinh của nhân dân Thủ đô

Ngày 20 tháng 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Nhà máy Cơ khí Trần Hưng Đạo

Ngày 21 tháng 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng Tổng thống nước Cộng hòa Ma-li thăm trường Đại học Sư phạm Hà Nội

Ngày 9 tháng 11

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm đơn vị không quân ở sân bay Thủ đô

Ngày 20 tháng 11

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm Công ty công viên

Ngày 23 tháng 11

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm hợp tác xã Quán La, xã Xuân La, huyện Từ Liêm

Ngày 18 tháng 12

Chủ tịch Hồ Chí Minh nói chuyện với Hội nghị đại biểu các chi bộ, đảng bộ khu vực ngoại thành Hà Nội

Ngày 31 tháng 12

Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng Huy hiệu của Người cho những thanh niên có thành tích xuất sắc

Năm 1965

Ngày 31 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh tham gia Tết trồng cây

Đầu tháng 3

Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng 5 phụ nữ Hà Nội Huy hiệu của Người
Ngày 8 tháng 3
Chủ tịch Hồ Chí Minh dự lễ khánh thành Nhà máy Dệt 8/3
Ngày 25 tháng 4
Chủ tịch Hồ Chí Minh đi bầu cử Đại biểu Hội đồng nhân dân thành phố khóa III
Ngày 14 tháng 5
Chủ tịch Hồ Chí Minh về thăm xã Xuân Phương, huyện Từ Liêm, dự mít tinh kỷ niệm 24 năm thành lập Đội Thiếu niên tiên phong Việt Nam
Mùa hè năm 1965
Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm khu tập thể Kim Liên
Ngày 2 tháng 12
Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm và nói chuyện với Đại hội "Ba đảm đang" của phụ nữ Thủ đô
Năm 1966
Ngày 19 tháng 1
Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng các cụ phụ lão huyện Đông Anh bằng khen
Ngày 14 tháng 5
Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm và nói chuyện với lớp huấn luyện đảng viên mới do Thành ủy tổ chức
Ngày 3 tháng 8
Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư khen Đội cảnh sát phòng cháy, chữa cháy Công an Hà Nội
Ngày 15 tháng 12
Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư khen quân dân Thủ đô
Năm 1967
Ngày 23 tháng 4
Chủ tịch Hồ Chí Minh đi bầu cử Hội đồng nhân dân khu phố Ba Đình, khóa IV
Ngày 7 tháng 5
Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư khen quân dân Hà Nội (lần thứ hai)
Ngày 19 tháng 5

Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng Huy hiệu của Người cho các cá nhân có thành tích xuất sắc trong chiến đấu

Ngày 2 tháng 9

Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng lăng hoa cho cán bộ, công nhân Nhà máy Điện Yên Phụ

Ngày 27 tháng 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư khen quân dân Hà Nội (lần thứ ba)

Ngày 7 tháng 11

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi thư khen quân dân Hà Nội (lần thứ tư)

Ngày 22 tháng 11

Chủ tịch Hồ Chí Minh cho ý kiến chỉ đạo công tác phòng không nhân dân Hà Nội

Năm 1968

Ngày 1 tháng 1

Chủ tịch Hồ Chí Minh thăm một số nơi bị địch đánh phá

Ngày 8 tháng 3

Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng Huy hiệu cho phụ nữ Thủ đô

Ngày 28 tháng 4

Chủ tịch Hồ Chí Minh đi bỏ phiếu bầu cử Hội đồng nhân dân Thành phố

Ngày 4 tháng 6

Chủ tịch Hồ Chí Minh khen Công an khu Hai Bà Trưng

Đầu tháng 8

Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng quà các cháu thiếu nhi

Ngày 2 tháng 9

Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng Đội cảnh sát khu vực khu phố Hai Bà Trưng lăng hoa

Ngày 29 tháng 10

Chủ tịch Hồ Chí Minh nghe báo cáo tình hình Hà Nội

Năm 1969

Ngày 15 tháng 2 (30 Tết Kỷ Dậu)

Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi tặng lăng hoa cho nhân dân khối Đống Đa

Ngày 27 tháng 4

Chủ tịch Hồ Chí Minh đi bỏ phiếu bầu cử Hội đồng nhân dân khu phố Ba Đình

Ngày 31 tháng 5

Chủ tịch Hồ Chí Minh gặp gỡ các cháu thiếu nhi

Cuối tháng 6

Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ thị công tác cho ngành ăn uống phục vụ Hà Nội

Ngày 2 tháng 8

Chủ tịch Hồ Chí Minh nghe báo cáo về quy hoạch xây dựng Thủ đô

Ngày 1 tháng 9

Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng lẵng hoa cho đội cảnh sát Ba Đình

Ngày 2 tháng 9

Chủ tịch Hồ Chí Minh từ trần

PHẦN II - THỦ ĐÔ HÀ NỘI VỚI BÁC HỒ SỰ LÃNH ĐẠO, CHỈ ĐẠO CỦA THÀNH ỦY HÀ NỘI THỰC HIỆN LỜI DẠY CỦA BÁC HỒ

-Điện văn của Hội nghị toàn Đảng bộ Hà Nội, ngày 30/4/1959 gửi Ban Chấp hành Trung ương Đảng

-Điện văn của Đại hội đại biểu Đảng bộ Hà Nội, ngày 25/6/1960, gửi Ban Chấp hành Trung ương Đảng

-Thông tri số 29-TT/ĐBHN, ngày 5/5/1964 của Ban Thường vụ Thành ủy Hà Nội "V/v triệu tập Hội nghị sơ kết kinh nghiệm lãnh đạo và phương pháp công tác của chi bộ và đảng bộ vững mạnh (4 tốt) nhằm tiếp tục đẩy mạnh công tác củng cố chi bộ, đảng bộ cơ sở làm hạt nhân vững chắc cho cuộc vận động, phát huy khí thế cách mạng, đẩy mạnh cao trào thi đua thực hiện lời Hồ Chủ tịch "Mỗi người làm việc bằng hai"

-Thông tri số 34-TT/ĐBHN, ngày 17/6/1964 của Ban Thường vụ Thành ủy Hà Nội "V/v tiến hành sơ kết bước cuộc vận động giáo dục yêu nước và chủ nghĩa xã hội gây cao trào thi đua "Mỗi người làm việc bằng hai"

-Chỉ thị số 32-CT/ĐBHN ngày 30/3/1965 của Ban Thường vụ Thành ủy Hà Nội "V/v đẩy mạnh phong trào thi đua "Mỗi người làm việc bằng hai" ra sức sản xuất, tích cực chuẩn bị sẵn sàng

chiến đấu để hưởng ứng bản tuyên bố ngày 22/3/1965 của Ủy ban Trung ương Mặt trận dân tộc giải phóng miền Nam"

-Chỉ thị số 34-CT/ĐBHN, ngày 14/4/1965 của Ban Thường vụ Thành ủy Hà Nội "V/v phát động cao trào thi đua "Mỗi người làm việc bằng hai" vừa sản xuất vừa chiến đấu chống Mỹ, cứu nước"

-Thông tri số 62-TT/ĐBHN, ngày 29/4/1965 của Ban Thường vụ Thành ủy Hà Nội "V/v mừng thọ Hồ Chủ tịch 75 tuổi"

-Nghị quyết cuộc mít tinh của đại biểu các tầng lớp nhân dân thủ đô Hà Nội hưởng ứng Lời kêu gọi của Hồ Chủ tịch và lệnh động viên cục bộ của Nhà nước

-Thư quyết tâm của Hội đồng nhân dân Thành phố khóa III, kỳ họp thứ 4, hưởng ứng Lời kêu gọi của Hồ Chủ tịch

-Nghị quyết số 103-NQ/ĐBHN, ngày 27/8/1966 của Ban thường vụ Thành ủy Hà Nội "Về phương hướng hoạt động cách mạng tiếp tục đẩy mạnh Lời kêu gọi của Hồ Chủ tịch"

-Chỉ thị số 90-CT/ĐBHN, ngày 21/6/1967 của Ban Thường vụ Thành ủy Hà Nội "Về cuộc vận động "Báo công, lập công chống Mỹ, cứu nước" nhân dịp một năm làm theo lời Bác (17/7/1966 - 17/7/1967)"

-Chỉ thị số 103-CT/ĐBHN, ngày 9/11/1967 của Ban Thường vụ Thành ủy Hà Nội về "Báo công, lập công chống Mỹ, cứu nước" nhân dịp Thủ đô kết thúc thắng lợi năm 1967

-Chỉ thị số 113-CT/ĐBHN, ngày 14/4/1968 của Ban Thường vụ Thành ủy Hà Nội "Về cuộc vận động chính trị toàn Đảng bộ, toàn dân và toàn quân Thủ đô thực hiện tốt nhiệm vụ "Tất cả để đánh thắng giặc Mỹ xâm lược"

-Chỉ thị số 13-CT/ĐBHN, ngày 23/9/1968 của Ban Thường vụ Thành ủy Hà Nội "V/v tổ chức đợt sinh hoạt chính trị thực hiện Lời kêu gọi ngày 20/7 của Hồ Chủ tịch "Vì độc lập, tự do, cả nước kiên trì và đẩy mạnh cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước đến toàn thắng"

-Công văn số 79-CV/ĐBHN, ngày 5/9/1969 của Ban Thường vụ Thành ủy Hà Nội "V/v tổ chức lễ quốc tang Hồ Chủ tịch"

-Chỉ thị số 28-CT/ĐBHN ngày 30/9/1969 của Ban Thường vụ Thành ủy Hà Nội "Về đợt sinh hoạt chính trị toàn Đảng bộ, toàn

quân, toàn dân Thủ đô học tập và làm theo lời Di chúc của Hồ Chủ tịch"

-Thông tri số 43-TT/ĐBHN, ngày 1/12/1970 của Ban Thường vụ Thành ủy Hà Nội "V/v tổ chức chỉ đạo phong trào hành động cách mạng thực hiện Di chúc của Hồ Chủ tịch"

-Nghị quyết số 19-NQ/ĐBHN, ngày 7/5/1970 của Thành ủy Hà Nội "V/v thực hiện nghị quyết của Bộ Chính trị Trung ương Đảng về cuộc vận động nâng cao chất lượng đảng viên và kết nạp đảng viên lớp Hồ Chí Minh"

-Nghị quyết số 01-NQ/ĐBHN, ngày 9/7/1971 của Thành ủy Hà Nội "V/v tiếp tục đẩy mạnh cuộc vận động nâng cao chất lượng đảng viên và kết nạp đảng viên lớp Hồ Chí Minh"

-Chỉ thị số 03-CT/ĐBHN, ngày 24/10/1974 của Ban Thường vụ Thành ủy Hà nội "V/v tổng kết cuộc vận động nâng cao chất lượng đảng viên và kết nạp đảng viên lớp Hồ Chí Minh"

-Làm theo lời kêu gọi của Hồ Chủ tịch, Hà Nội quyết tâm bảo vệ Thủ đô, trái tim của Tổ quốc, đánh thắng giặc Mỹ xâm lược (Bài phát biểu của đồng chí Nguyễn Lam, Bí thư Thành ủy)

-Đảng bộ và nhân dân Hà Nội "Học tập và làm theo Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh" (Bài phát biểu của đồng chí Nguyễn Văn Trân, Bí thư Thành ủy)

ĐẢNG BỘ VÀ NHÂN DÂN HÀ NỘI THỰC HIỆN LỜI DẠY CỦA CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH VÀ DI CHỨC CỦA NGƯỜI, GÓP PHẦN VÀO SỰ NGHIỆP GIẢI PHÓNG DÂN TỘC, XÂY DỰNG VÀ BẢO VỆ THỦ ĐÔ

PHẦN III: NHỮNG KÝ ỨC VỀ BÁC HỒ

-Hạnh phúc đến bất ngờ (Công Văn Kha kể)

-Ở ngôi nhà 48 Hàng Ngang (bà Hoàng Thị Minh Hồ - tức Trịnh Văn Bô kể)

-Suốt đời tôi không bao giờ quên (Nguyễn Thị Kim kể)

-Chúng tôi bảo vệ nhà số 8 Vua Lê (Tạ Quang Chiến kể)

-Từ kỷ niệm tuổi thơ (TS. Toán học Hoàng Xuân Sính kể)

-Bác Hồ và các nhà sư (Nguyễn Hữu Thuyết kể)

-Niềm vui và hạnh phúc

-Cái đêm 30 Tết năm Tý (Bùi Hưng Gia kể)

- Cây đào dâng Bác (Trần Minh Tuấn)
- Chủ tịch Hồ Chí Minh tặng hợp tác xã Tiên Phong cá rô phi, xã Yên Sở giàu lên từ cá giống ao cá Bác Hồ (Hoàng Lâm kể)
- Bác Hồ thăm tập thể Nhà máy Cao su, Xà phòng (Phạm Văn Nam kể)
- Nhà máy Chế tạo công cụ số I chín lần đón Bác (Tài liệu của Nhà máy Chế tạo công cụ số I)
- Khắc sâu lời Bác dạy (Nguyễn Văn Tá kể)
- Bốn lần Bác Hồ về thăm nhà máy
- Kỷ niệm không quên (Nguyễn Thị Lan kể)
- Bác Hồ hàng ngày quan tâm đến đời sống của Thủ đô chúng ta (Bác sĩ Trần Duy Hưng, Chủ tịch UBHC Thành phố kể)
- Bức tranh quê dâng Bác (đ/c Trần Duy Dương, Phó chủ tịch UBHC Thành phố kể)
- Hai lớp huấn luyện đặc biệt trong lịch sử công tác tư tưởng của Đảng ta (Lê Hùng Tâm)
- Thêu chân dung Bác Hồ (Bùi Ngọc)
- Những người in lời Di chúc (Phan Văn Truật)
- Một số hình ảnh tư liệu về Bác Hồ

NHÀ XUẤT BẢN HÀ NỘI

Tổng Duy Tân, quận Hoàn Kiếm, Hà Nội

Điện thoại (04)38252916/Fax (04)39289143

Email: nhaxuatbanhanoi@yahoo.com.vn

BÁC HỒ VỚI THỦ ĐÔ HÀ NỘI, THỦ ĐÔ HÀ NỘI VỚI BÁC HỒ

Chịu trách nhiệm xuất bản: NGUYỄN KIM SƠN

Biên tập: Anh Minh

Bìa và Kỹ thuật vi tính: Đỗ thị Ngọc Hà

Sửa bản in: Lê Anh Lê

In 5.000 cuốn, khổ 14,5 X 20,5cm, tại Công ty cổ phần Văn Hoá Hà Nội

Quyết định xuất bản: 89-2013/CXB/33LS-194 HN.

In xong và nộp lưu chiểu quý II năm 2013.